

285
Klad: O: 395
M

BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALÁNAK
KÖZLEMÉNYEI.

XXV.

3.

BUDAPEST FŐVÁROSA

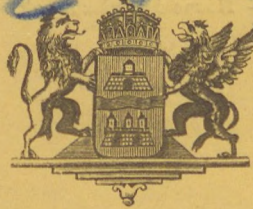
AZ 1891-IK ÉVBEN.

A NÉPLEIRÁS ÉS NÉPSZÁMLÁLÁS EREDMÉNYEI.

IRTA

Dr. KÖRÖSY JÓZSEF

A SZÉKES FŐVÁROSI STATISZTIKAI HIVATAL IGAZGATÓJA

HARMADIK KÖTET

BUDAPEST, 1898.

GRILL, KÁROLY UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE.

Ára 2 frt 50 kr.

Budapest fővárosa az 1881-dik évben.

A népleírás és népszámlálás eredményei.

Irta: **Dr. Körösy József,**

a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója.

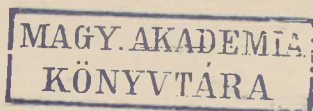
I. kötet.

2 grafikai táblával.

Budapest 1881.

Ára 2 frt 25 kr.

Tartalma: A főváros növekedése. — Kerületek és azok népessége. — Az épületek. — A lakalkalmatosságok (lakások). — A lakviszonyok általában. — A háztartások összetétele. — Külön háztartások és szállók. — A túlnépes helyiségek.

II. kötet.

2 grafikai táblával.

Budapest 1882.

Ára 3 frt 50 kr.

Tartalma: A népszám és annak elemei. — A nem. — A lakosság származása. — Illetőség. — Kor. — Vallás. — Nemzetiség. — Beszélt nyelvek. — A főváros magyarosodása. — Műveltségi fok. — Családi állapot. — Házassági viszonyok. — Szellemi és testi fogyatkozások.

III. kötet.

Budapest 1883.

Ára 3 frt 50 kr.

Tartalma: Áttekintés a főváros kereseti forrásai fölött. — A foglalkozásoknak városrészek szerinti elterjedése. — A nők foglalkozása — Foglalkozási viszony. — Foglalkozás és kor. — Foglalkozás és származás (szülőhely). — Összefüggés foglalkozás és nemzetiség közt. — Összefüggés foglalkozás és hitfelekezet közt. — Foglalkozás és műveltség. — Összefüggés a férfiak foglalkozása és azok nősülése közt. — A mellékkeresetek. — Egyes kereseti ágak összefoglaló leírása. — Függelék — Tárgymutató.

BUDAPEST FŐVÁROSA

AZ 1891-İK ÉVBEN.

BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS STATISZTIKAI HIVATALÁNAK
KÖZLEMÉNYEI.

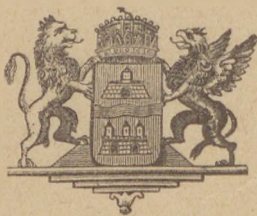
XXV.

3.

BUDAPEST FŐVÁROSA

AZ 1891-IK ÉVBEN.

A NÉPLEIRÁS ÉS NÉPSZÁMLÁLÁS EREDMÉNYEI.

BUDAPEST, 1898.

GRILL KÁROLY KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSEI.

BUDAPEST FŐVÁROSA

AZ 1891-IK ÉVBEN.

A NÉPLEIRÁS ÉS NÉPSZÁMLÁLÁS EREDMÉNYEI.

IRTA

Dr. KÖRÖSY JÓZSEF

A SZÉKESFŐVÁROSI STATISZTIKAI HIVATAL IGAZGATÓJA

HARMADIK KÖTET.

BUDAPEST, 1898.

GRILL KÁROLY UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE.

300353

MAGY. AKADEMIÁ
KÖNYVTÁRA

ELŐSZÓ.

Az 1891-iki népszámlálás úgy felvételében mint feldolgozásában szorosán csatlakozik a megelőző 1881-iki munkálathoz. A jelentékenyebb eltéréseket az előszó végén külön soroljuk fel.

A legkülönbélebb körülmények kellemetlen találkozása csak igen későn engedi ezen népszámlálási munkánkat befejezni. Az 1881-iki népszámlálás alkalmával az összes statisztikai hivatalok közt a miénk volt az, mely legelsőnek lépett elő a kész népszámlálási munkával: az első kötet még a népszámlálás évében jelent meg, míg a következő két kötet a reá következő két évben látott napvilágot. Jelenleg ez már azért sem volt lehetséges, mivel az egész fölvételi angagot a m. kir. kereskedelmi miniszteriumhoz kellett beküldenünk és ennek arra egy évig volt szüksége. Midőn pedig az anyag 1892. október havában hozzánk ismét visszaérkezett, ez oly időben történt, midőn hivatalunk különböző rendkívüli munkákkal, u. m. a zsúfolt lakások külön felvételével és a tankötelesek összeírásával és statisztikájának elkészítésével sürgősen el volt foglalva, úgy hogy a feldolgozás megszakadt fonalait nem lehetett azonnal újból felvennünk. Ily körülmények között az első kötet csak 1894-ben jelenhetett meg. A második kötet feldolgozását ismét akadályozták azon sürgős munkák, melyek a hivatalra és különösen annak igazgatójára a nemzetközi közegészségi és demografiai kongresszus előkészítése érdekében már 1893 óta neheztedtek, míg ezen kongresszusnak a reá következő évben való tényleges megtartása a hivatal tisztviselőinek nagyobb részét hónapokon át tartotta vissza a rendes munkájától. Daczára ezen nehézségeknek, a második kötet 1895-ben megjelenhetett. Ebben az évben azonban ismét kezdődtek az ezredéves kiállításnak fáradságos és időhöz kötöttségüknél fogva elháríthatlan munkái, a melyek kedvéért a felsőbb helyről vett utasítás értel-

mében minden egyéb munkát félre kellett tennünk. Így szorult tehát háttérbe a népszámlálási munka is. Midőn pedig ezen akadályokhoz még hozzájárult a nagy mezőgazdasági statisztikának feladata, valamint az egyszerre husz évet felölelő Évkönyvek első folyama, a harmadik kötet feldolgozásához csak az 1896. év derekán foghattunk. Ha még felemlítjük, hogy ezen időszakban még különböző más, mindig sürgős rendkívüli munkák által is voltunk igénybe véve és így, személyzetünknek amúgy is elégtelenvolta mellett, rendes teendőink végzését minden második évben valamely nagyobb rendkívüli munka szokta meggátolni: érthetővé válik, hogy hivatalunk folyton igen nagy mérvű hátralékokban leledzik és csakis legmegfeszítettebb tevékenység mellett remélheti azoknak a legközelebbi időben való pótlását. Magának a népszámlálási munkának gyorsabb megjelenését gátolta különben az a körülmény is, hogy a munka egyik szerkesztőjének egészsége, ezen feladatnak a jelen kötet történeti részében előadott nehézségei és sokféle keserőségei, valamint a rá következő kongresszus okozta fáradalmak következtében, annyira megtámadtatott, hogy hónapokon át minden munkától tartózkodnia kellett.

A népszámlálási munka az eredeti terv szerint még egy negyedik, a születési és termékenységi statisztikával foglalkozó kötetet is tartalmazott volna. Ezen részből azonban a fent említett körülmények következtében csak egy fejezetet, t. i. a natalitási táblát sikerült elkészítenünk, mely az 1893. évben a Statisztikai Havi Füzeteknek 244. számában, valamint az 1895. évben a Royal Society »Philosophical Transactions« című gyűjteményének 186-ik kötetében is megjelent. De a hivatalnak jelenleg is nagymérvű elfoglaltsága és még inkább ennek súlyos hátralékai mellett nem tudjuk határozottan megígérni, mikor fognak napvilágot láthatni az ezen kötet számára fentartott egyéb fejezetek, melyek azonban amúgy sem képezik a népszámlálás kiegészítő részét, hanem inkább elvont tudományos értékűek, miért is a tulajdonképeni népszámlálási munka ezen kötetel be van fejezve.

Budapest, 1897. december havában.

Felsorolása azon fontosabb eltéréseknek, melyek az 1881-iki és 1891-iki népszámlálások szerkezetében léteznek.

I. kötet: Utcák, házak, lakások és háztartások. Legszembeötlőbb hiánya két fontos közegészségi szempontnak, t. i. a vízvezetékre és az ürülék eltávolítására vonatkozó adatok elmaradása, mivel ezen körülmények megkérdezését Baross Gábor kereskedelmi miniszter úr helyben nem hagyta. Az egyéb változások közül felemlíthetők a következők:

Elmaradt az utcajegyzékben a házaknak magasság szerinti kimutatása (2. sz. tábla); az egyszobás lakásoknak lakóik száma szerinti részletezése (1881-ben 12. sz. tábla), az üzleti helyiségekül is használt lakások kimutatása (1881-ben 21. sz. tábla) és az éjjeli szállók tüzetes részletezése (1881-ben 23—25. sz. tábla). Ellenben *megebővült* az utcajegyzék a rendes és tényleges népességnek nem szerinti részletezésével (2. sz. tábla), a túlnépes lakások fejezete a háztartások tagjainak és a túlnépes lakások és nemlakások részletezésével, az 5—7. sz. táblák pedig a lakóházakról az összes épületekre terjesztettek ki. Egészen új táblák gyanánt szerepelnek: a melléképületek tábláinak (7. sz.), a falazat és tetőzet kimutatása (8. sz.) és az intézetek szobáinak kimutatása (15. sz.)

II. kötet: Demografiai viszonyok. *Elmaradt* az ideiglenesen és huzamosan távollevők hollétének és a távollét tartamának kimutatása (1881-ben 34. és 35. sz. tábla), a házaspárok hitfelekezetének, korkülönségének és együttlétiük tartamának kimutatása (1881-ben 63., 64. és 66. sz. tábla). Egyes táblázatok, melyek 1881-ben kerületek szerint részleteztettek, most csak az egész fővárosról dolgoztattak ki, így a szülőhelynek és illetőségnek vármegyénkénti részletezése (29. sz. tábla) és a Budapesten való tartózkodás tartama (30. sz. tábla); egyes kombinált táblákon pedig a jobb- és balpart megkülönböztetése elmaradt, így a következőknél: hitfelekezet kor szerint (35. sz. tábla), nemzetiség kor szerint (38. sz.), műveltségi fok kor, hitfelekezet és nemzetiség szerint (42—46. sz.), családi állapot vallás és nemzetiség szerint (61—62. sz.).

Bővültek ellenben ezen táblák a hitfelekezet és nemzetiség nagyobb részletezése által, bővült továbbá a feldolgozás annyiban, hogy a bel- és kültelek szerinti részletezés, mely előbb csak néhány táblán volt elkülönítve, most majdnem valamennyi főtáblán keresztülvitetett, így nevezetesen a következő táblázatokon: hitfelekezet kerület szerint (34. sz. tábla), nemzetiség kerület szerint (37. sz.), főnyelvek elterjedtsége (39. sz. tábla), műveltségi állapot (44. sz. tábla); egyes táblák, melyek addig csak az egész fővárosról dolgoztattak ki, bővültek a kerületek részletezése által, így a hitfelekezetnek nemzetiség szerinti (36. sz.) és a főnyelveknek hitfelekezet szerinti kombinációja (42. sz.). A nyelvismert kombinációja is sokkal gazdagabb, mint az előző

munkában (39. és 42. sz.), *egészen újak* pedig a következő feldolgozások: a szülőhely és illetőségi hely kimutatása egyes városok szerint (30. sz.), koreloszlás a lakás fekvése szerint (33. sz.), magyar anyanyelvűek nyelvismerete (40. sz.), idegen anyanyelvűek magyar nyelvismerete (41. sz.) és testi és szellemi fogyatkozások foglalkozás szerint (56. sz. tábla).

III. kötet: Foglalkozás. A foglalkozási módszer annyiban *bővült*, hogy valamennyi táblában 208 foglalkozási ág helyett most 251 van kimutatva, a bőr- és papíripar csoportja pedig kettéválasztatott. A foglalkozás és hitfelekezet kombinációja, mely azelőtt csak a férfi népességről készült, most a női népességre is kiterjesztetett (69. sz.), ellenben a férfiak foglalkozása és nősülése közti összefüggés (1881-ben 90. sz. tábla) most nem dolgoztatott ki.

A harmadik kötet tartalma.

ELSŐ FEJEZET.	Lapszám
Áttekintés a lakosság kereseti forrásai felett.	
1. Általános megjegyzések	1
2. A legnevezetesebb kereseti ágak	4
Kereseti ágak, melyekben több mint 500 ember foglalkozik	6
3. A népesség foglalkozásában az utolsó évtized alatt előfordult változásoknak áttekintése ...	7
Egyes foglalkozási ágak elterjedésének összehasonlítása 1857., 1870., 1881. és 1891-ben	8
 MÁSODIK FEJEZET.	
A foglalkozásoknak városrészek szerinti elterjedése.	
A foglalkozásoknak városrészek szerinti elterjedése	13
Egy-egy kerület felnőtt (10 éven felül) lakosságából hányadik ember foglalkozik az 1. rovatban kitett kereseti ágban	14
A nevezetesebb kereseti ágakhoz tartozó személyek eloszlása kerületekre (százalékokban) ..	20
 HARMADIK FEJEZET.	
A nők foglalkozása.	
A nők foglalkozása	24
 NEGYEDIK FEJEZET.	
Foglalkozási viszony.	
Foglalkozási viszony	26
Önülők és alkalmazottak számaránya az östermelés, ipar és kereskedelem terén	30
 ÖTÖDIK FEJEZET.	
Foglalkozás és kor.	
Foglalkozás és kor	35
Foglalkozás és kor százalékokban ..	38
 HATODIK FEJEZET.	
Foglalkozás és származás (szülőhely).	
1. Belöldiek, osztrákok és külföldiek megkülönböztetése	41
2. A külföldiek megkülönböztetése egyes nevezetesebb országok szerint	43
Foglalkozás származás (szülőhely) szerint, az ausztriai tartományok és a külföldi országok részletezésével	46
 HETEDIK FEJEZET.	
Összefüggés foglalkozás és nemzetiség között.	
A) A magyar, német és tót nemzetiség jellemzése keresetük szempontjából	71

	Lapszám
B) Egyes foglalkozási ágak jellemzése nemzetiségi tekintetben ..	75

NYOLCZADIK FEJEZET.

Összefüggés foglalkozás és hitvallás között.

A) Az egyes hitfelekezetek jellemzése, hozzátartozók foglalkozása szerint	77
B) Az egyes kereseti ágak jellemzése, a hozzájuk tartozók hitfelekezete szerint	80
Összefüggés foglalkozás és hitfelekezetek közt ..	81

KILENCZEDIK FEJEZET.

Foglalkozás és műveltségi fok.

Az egyes foglalkozási ágak műveltségi foka általában	84
A foglalkozási csoportok műveltségi foka	86
A nevezetesebb foglalkozási ágak műveltségi foka	87
Műveltségi fok tekintettel az illetők származására	90
Kereseti csoportok műveltségi foka, tekintettel a származására	98

TIZEDIK FEJEZET.

A mellékfoglalkozások.

A mellékfoglalkozások	94
A mellékkeresetek részletezése	96

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Egyes kereseti ágak összefoglaló leírása.

A szabók	104
A cipészek	105
Az asztalosok	106
A lakatosok	107
Az iparosok általában	108
A kereskedők általában	113
A testi munkából élők általában és a napszámok és szolgák különösen ..	116
A szellemi szolgálatból élők általában és a közhivataltok, tanítók, ügyvédek és orvosok különösen ..	118

Függelék.

A népszámlálás előkészítésének, keresztülvite- lőnek és feldolgozásának okmánszerű elő- adása	121
I. A népszámlálás előkészítése	124
II. A népszámlálás keresztülvitele	139
III. A népszámlálás feldolgozása	140
Okmánytár	155

Táblázatok.

	Kereseti ágak.	Lapszám
58. sz. tábla.	Kereseti ágak kerületek szerint...	9*
59. » »	Az egyes kereseti ágak legrészlete- sebb kimutatása	36*
60. » »	Napszámok foglalkozásának rész- letezése	48*
61. » »	Alkalmazottak részletezése	52*
62. » »	Tanonczok kereseti ág és kor sze- rinti kimutatása	65*
Foglalkozás és kor.		
63. sz. tábla.	Férfiak foglalkozása és kora.....	76*
64. » »	Nők foglalkozása és kora	84*
65. » »	Foglalkozás és kor, önálló és al- kalmazottak megkülönböztetésével	92*
Foglalkozás összefüggése a származással.		
66. sz. tábla.	Foglalkozás összefüggése a száрма- zással, tekintettel egyttal a mű- veltségi fokra	112*

	Lapszám	
67. sz. tábla. Foglalkozás származás (szülőhely) szerint, az ausztriai tartományok és a külföldi országok részletezésével	124	
Összefüggés nemzetiség és foglalkozás között.		
68. sz. tábla. Összefüggés nemzetiség és foglal- kozás között	130*	
Összefüggés vallás és foglalkozás közt.		
69. sz. tábla. Összefüggés vallás és foglalkozás közt	138*	
Mellékfoglalkozások előfordulása a főfoglalkozások körében.		
70. sz. tábla. Mellékfoglalkozások előfordulása a főfoglalkozások körében	150*	
71. » »	Mellékfoglalkozások részletezése ..	159*

NEGYEDIK FEJEZET.

Foglalkozási statisztika.

ELSŐ FEJEZET.

Áttekintés a lakosság kereseti forrásai felett.

1. Általános megjegyzések.

A foglalkozási statisztika rendszere, mely szerint a népszámlálás anyaga feldolgoztatott, ugyanaz, melyet 1881-ben alkalmaztunk volt. E rendszer lényegében semmiféle változás nem történt; de annyiban mégis jelentékeny mérvben bővült, a mennyiben az összes táblázatokban részletezett kereseti ágak száma tetemesen (t. i. 208-ról 251-re) szaporodott. Az ipari csoportok száma is egygyel több lett, a mennyiben az azelőtt egy csoporttá egyesített bőr- és papiripart két csoportra osztottuk szét, a mely eljárás e két iparág lényeges eltérésénél fogva kellőképen igazoltnak tekinthető. Ezen tisztán alaki eltérésektől eltekintve a foglalkozások schémája 1891-ben teljesen azonos volt az 1881-ikivel, miért is összehasonlítások a két népszámlálás adatai között minden irányban minden nehézség nélkül eszközölhetők.

Foglalkozási rendszerünk azonban az országos statisztika rendszerétől teljesen eltér. Már a főbb kereseti csoportok felállítása eltért az országos statisztika schémájában a mi rendszerünktől, a részletekben pedig az eltérések oly lényegesek, hogy országos statisztikai adatokkal való összehasonlítástól el kellett tekintenünk. A schémának a mi rendszerünktől való eltérése az egész számlálási anyagnak kétszeri feldolgozását vonta maga után, t. i. egyszer a mi schémánk és azután az országos statisztikáé szerint, a mely eljárás a feldolgozás befejezését nem csekély mértékben hátráltatta. Ha e mellett még tekintetbe vesszük, hogy saját feldolgozásunk a rendes lakosság alapján, az országos statisztika részére való feldolgozás pedig a tényleges lakosság alapján történt, úgy az ebből származott nehézségek könnyen megítélhetők.

E helyen még azon körülmény is említendő, hogy a népszámlálási anyag alapján az országos statisztikai hivatal céljaira szánt külön iparstatisztika is dolgoztatott ki; azon kérdőpontok segélyével ugyanis, melyekben minden alkalmazottól megkérdezték munkaadójának nevét és saját munkaviszonyait, az országos statisztika céljaira az iparvállalatok statisztikáját kellett elkészíteni, az ezeknél alkalmazott munkavevők felsorolásával és ezek munkaviszonyának részletezésével.

Ha e feldolgozás felette körülményes eredményeit nem közöljük, úgy ez két okból történik. Először mivel az ezen alapon eszközölt statisztikai felvétel nézetünk

szerint nem tekinthető teljesen megbízhatónak, hiszen e felvételnél mindazon esetek, melyekben a munkaadók nem egyének, hanem jogi személyek (mint pl. az állam, a község, részvénytársaságok stb.), szükségképen hiányzanak; másrésről mivel egy ily módon beszerzett anyag feldolgozása majdnem legyőzhetetlen nehézségekkel van egybekötve és már azért sem adhat pontos eredményeket, mivel a nagyvárosban a nagy építkezési és gyári vállalatoknál alkalmazottak tulajdonképeni munkaadójuk nevét gyakran nem is ismerik (hanem csak a munkavezetőt). De hozzájárul még az is, hogy a fővárosi nagy ipartelepeken nagy számmal dolgoznak a szomszédos községek (főleg Ujpest, Erzsébetfalva stb.) lakói, kik saját lakóhelyiségükön iratván össze, a fővárosi anyagból hiányoztak s így az ennek alapján készült iparstatisztikából is kimaradtak volna.

2. A legnevezetesebb kereseti ágak.

Ha a népességet mindenekelőtt csak a nagyobb foglalkozási csoportok szerint osztjuk fel és e mellett a keresetnélkülieket, a kikhez a gyermekek, tanulók és a háztartás körül foglalkozó nők nagy száma tartozik, figyelmen kívül hagyjuk, úgy azt találjuk, hogy a hátralevő 265.000 egyén közül csaknem százhuszezer ember él testi szolgálatból. A szó legszorosabb értelmében vett »munkások« ezen tömege után következik az iparosok csoportja, melyben mintegy nyolczvanezer ember találja kenyerét. Kisebb már a kereskedelemből és szellemi munkából élők száma, kikhez legkisebb kereseti csoportképen a közlekedésügygyel és őstermeléssel foglalkozók csatlakoznak.

Az ide vonatkozó számértékek, összehasonlítva az 1881-iki évi adatokkal, a következők:

	1881	1891	Százalékokban	
			1881	1891
Őstermelés	4.575	2.944	1.29	0.60
Ipar	58.051	84.893	16.33	17.42
Közlekedés	5.183	12.834	1.48	2.63
Kereskedelem	15.212	22.003	4.27	4.52
Testi	72.578	116.176	20.40	23.87
Személyes } szolgálat	15.375	17.320	4.31	3.56
Egyéb }	6.497	9.204	1.81	1.89
	177.471	265.379	49.89	54.49

E kötet táblázataiban lakosságunk foglalkozása nem kevesebb, mint 251 cím szerint van kimutatva, mi által a táblázatok az 1881-iki népszámlálási munkához képest nagyon kibővültek, de egyszersmind elkerülhetetlenül nehezebben áttekinthetőkké is váltak. Mindazonáltal még e 251 cím sem meríti ki mindazon kereseti ágak felsorolását, a melyekből a főváros lakossága él, illetőleg melyeket kereseti forrásul adott fel. Némely kereseti ágat a legkülönfélébb elnevezések alatt jeleztek, melyeket azután természetesen egy fogalom alá kellett hozni. Számos egyéb kereseti ágat, mely alárendelt jelentőségénél fogva nem igényelhetett külön felsorolást, az »egyéb« ágak gyűjtő rovatába osztottunk be. Mivel azonban néha mégis felmerül annak szüksége, hogy efféle, kevésbbé gyakori kereseti ágakról előfordulásukat és jelentőségüket illetőleg felvilágosítást adjunk, úgy az 59. sz.

táblában valamennyi kereseti ágat részletesen mutattunk ki, a hol ezeknek száma ennél fogva 744-re rúg.

Annak jellemzésére, hogy mily kereseti ágak képezik a lakosság főkereseti forrását, alább számszerinti sorrendben közöljük mindazon ágakat, melyek ötszáznál több férfit, vagy ötszáznál több nőt foglalkoztatnak.

Az említett kereseti ágak közül — eltekintve a háztartás körül foglalkozó nőktől és a tanulóktól, a kiket önálló foglalkozási ággal bírónak tekinteni nem lehet — a napszámosok és cselédek azok, kik tömeges fellépésüknél fogva messzire túlszárnyalják a többi. Az előbbieik száma 69.493, azaz az 1881-iki állomány kétszeresét teszi ki, holott a cselédek száma csak 39.540, tehát csak valamivel több, mint az utolsó népszámláláskor. E két kereseti ág az összlakosság egy ötödénél öbbet tesz ki. A főváros felnőtt lakói közül tehát minden ötödik egyén cseléd vagy napszámos!

Ezen kereseti ágak mellett legnagyobb létszámmal a cipészek, asztalosok és szabók szerepelnek; ezekhez sorakoznak, hogy csak néhány fontosabb ágat emeljünk ki, lakatosok, varrónők és államhivatalnokok, azután vendéglősök, magánzók, tanítók és kőmivesek.

A következőkben nagyságuk szerinti sorrendben soroljuk fel azon kereseti ágakat, melyek 500-nál több egyént foglalkoztatnak és egyszersmind melléje jegyezzük, hogy a 10 éven felüli lakosok közül minden hányadik él az illető kereseti ágból:

Kereseti ágak, melyekben több mint 500 ember foglalkozik.

Berufsweige, in welchen mehr als 500 Personen beschäftigt sind.

Kereseti ág — Berufsweige	Összesen Zusammen	Több a 10 éven felül lakosság közül hányadik ember? Unter der über 10jährigen Be- völkerung je- der wievielte?	Kereseti ág — Berufsweige	Összesen Zusammen	Több a 10 éven felül lakosság közül hányadik ember? Unter der über 10jährigen Be- völkerung je- der wievielte?
Háztartásban elfoglalva, <i>Haushalt</i>	80674	5	Hajógyárban, <i>Maschinenfabr.</i>	973	410
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	69493	6	Fővárosi hivatalnok, <i>Städt.</i>		
Tanuló, <i>Schüler</i>	50097	8	<i>Beamte</i>	958	417
Cseléd, <i>Gesinde</i>	39540	10	Fehérvarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	951	420
Czipész, <i>Schuster</i>	6663	60	Gabonakereskedő, <i>Fruchthändler</i>	946	422
Gyámolításból élő, <i>Von Unterstützung Lebende</i>	6037	66	Drágakő- és ékszeripar, <i>Juweliere</i>	885	451
Asztalos, <i>Tischler</i>	5819	69	Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	865	461
Szabó (férfi), <i>Männerschneider</i>	5492	73	Egyéb művészet, <i>Sonst. Kunst</i>	862	463
Munkás, <i>Arbeiter</i>	5043	79	Kéjhölgy, <i>Lustdirnen</i>	856	466
Lakatos, <i>Schlosser</i>	4951	81	Rabok, <i>Detenirte</i>	848	471
Gőzvasút, <i>Eisenbahn</i>	4923	81	Rövidárúkereskedő, <i>Kurzwarenhändler</i>	843	473
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	4629	86	Házaló, <i>Hausierer</i>	831	480
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4270	93	Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	816	488
Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirth</i>	3758	106	Egyéb egészségügy, <i>Gesundheitswesen</i>	800	499
Magánzó, <i>Privatiers</i>	3506	114	Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	796	503
Tanító, <i>Schüler</i>	3240	123	Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	784	509
Kőműves, <i>Maurer</i>	3239	123	Kofa, <i>Platzverkäufer</i>	781	511
Egyéb különféle szolgálal, <i>Diverse Dienstleistungen</i>	3107	128	Ruhavarrónő, <i>Kleidernäherinnen</i>	773	516
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	2766	144	Hordár, <i>Träger</i>	752	531
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	2676	149	Műzenész, zenetanár, <i>Musiker</i>	742	538
Házmaster, <i>Hausmeister</i>	2512	159	Építész, mérnök, <i>Architecten, Ingenieure</i>	718	556
Ügynök és alkusz, <i>Agenten</i>	2477	161	Majoros, tehenész, <i>Milchmeier</i>	717	557
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	2286	175	Egyéb ősterménykereskedő, <i>Handel mit Urproducten</i>	715	558
Kovács, <i>Schlosser</i>	2191	182	Isteni szolgálal, <i>Gottesdienst</i>	695	574
Különféle szolga, <i>Diverse Diener</i>	2180	183	Vasasztergályos, <i>Eisendreher</i>	692	577
Posta és táviráda, <i>Post, Telegraph</i>	2164	183	Téglavető, <i>Ziegelbrenner</i>	684	583
Fűszerkeresk., <i>Specereihändler</i>	2152	185	Egyéb vegyes ipar, <i>Chem. Industrie</i>	673	593
Mosás, tisztítás-, <i>Wäscherei, Putzerei</i>	2151	186	Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	667	601
Szabó (női), <i>Damenschneider</i>	2088	191	Mázoló, <i>Anstreicher</i>	655	609
Pék, <i>Bäcker</i>	2006	199	Lóvasút, <i>Pferdebahn</i>	645	619
Órség, <i>Wache</i>	1893	211	Gépgyáripár, <i>Maschinenindustrie</i>	630	633
Bérkocsi, <i>Lohnfuhrwerk</i>	1612	248	Bankok, <i>Banken</i>	630	633
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1549	257	Építőmester és pallér, <i>Baumeister</i>	619	661
Malomipar, <i>Mühlen</i>	1487	268	Rőfőskereskedő, <i>Schnittwarenhändler</i>	607	657
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1405	284	Kádár, <i>Böttcher</i>	593	673
Kávés és kávémérő, <i>Caféliers</i>	1322	301	Festő, szobrász, <i>Maler, Bildhauer</i>	584	683
Hentes, <i>Selcher</i>	1298	307	Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	570	700
Bádogos, <i>Spengler</i>	1294	308	Kertész, <i>Gärtner</i>	568	703
Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	1227	325	Fakereskedő, <i>Holz Händler</i>	562	710
Szatócs, <i>Trödler</i>	1202	332	Egyéb hivatalnok, <i>Sonst. Beamte</i>	543	735
Alkalmazott szolga, <i>Diener</i>	1193	334	Kézműarúkereskedő, <i>Manufakturwarenhändler</i>	538	742
Borbély, fodrász, <i>Raseure, Friseure</i>	1149	344	Szjgyártó, <i>Rierner</i>	536	745
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1125	355	Czúkrász, <i>Zuckerbäcker</i>	505	790
Géplakat., <i>Maschinenschloss.</i>	1124	355			
Egyéb ipari kereskedő, <i>Sonst. Handel mit Industrieartik.</i>	1070	373			
Divatárus, <i>Modistinnen</i>	1027	389			
Ács, <i>Zimmerleute</i>	1025	389			
Orvos, <i>Aerzte</i>	1021	391			
Földműves, <i>Ackerbauer</i>	1019	392			

3. A népesség foglalkozásában az utolsó évtized alatt előfordult változásoknak áttekintése.

Annak vizsgálása, miképen változnak a népesség körében a kereseti viszonyok, sok tekintetben fölötte érdekes és tanulságos tanulmányt képez. A nevezetesebb kereseti ágak egy harmadszázad alatti változását az olvasó a 8. lapon közölt táblában találja egybeállítva, a hol t. i. 117 fontosabb foglalkozási ágról kimutattuk, hányan találták abban kenyerüket 1857-ben, 1870-ben, 1881-ben és 1891-ben, mint t. i. négy utolsó népszámlálásunk éveiben. Ez összehasonlítás csakis a pesti oldalra vonatkozik, mivel a fővárosi statisztikai hivatal, midőn az 1870. évben az akkori népszámlálás foglalkozási fölvételét — valamint utólagosan az előbbi, 1857-iki népszámlálásnak azon időig még ki nem aknázott anyagát is — földolgozta, csakis Pest városával foglalkozhatott, Budáról pedig ilyenféle tanulmányok annak idején, statisztikai hivatal nemlétében, nem tétettek.

Természetes dolog, hogy a fővárosnak az utolsó negyedszázad alatti rendkívüli növekedése mellett az egyes foglalkozási ágakhoz tartozó egyének száma szintén emelkedett, hogy tehát pl. az 1857-ben összeirt hétszáz orvos és egyéb egészségügyi személy helyett most 1800-at találunk, hogy 1300 tőkepénzes helyett most 3500-at, ötszáz közhivatalnok helyett csaknem hatezret találunk, valamint hogy másrészt tizezer napszamos helyett hatvankilenczezret, tizenegyezer cseléd és szolgál helyett negyvenzezret. Annak megítélése tehát, vajjon a népesség szaporodásával arányban szaporodott-e az egyes kereseti ágakhoz tartozók száma is, csak úgy válik lehetségessé, ha kiszámíthatjuk, tiz-tizezer lakóra hány esett minden foglalkozásból előbb, hány esik most. A 8. lapon található tábla tartalmazza a tizezer lakóra vonatkoztatott számítást is és pedig úgy az 1870., valamint az 1881. és 1891-iki állapotra vonatkozólag.

Az efféle összehasonlítások alkalmazása azonban már az által is meg van nehezítve, hogy az 1881-iki és ennek megfelelőleg az 1891-iki feldolgozásnál több tekintetben az előbbeni rendszertől eltértünk.*) Épen ezen okból azon kereseti ágaknál, melyekre nézve a táblázatban az összehasonlítás keresztülvihető volt, kisebb ingadozásoknak különös fontosság nem tulajdonítandó.

Ezen összehasonlítás eredményei a következők: A balpart (Pest) minden 10.000 lakosa közül esett:

	1870.	1881.	1891.
őstermelésre	86	98	53
iparra	2050	1719	1844
közlekedésre	141	135	259
kereskedelemre	498	479	505
testi szolgálatra	2085	2092	2362
szellemi »	334	418	347
saját vagyonukból élőkre	98	92	158
alamizsnából élőkre	41	57	101

Ez összeállításban mindenekelőtt az őstermeléssel foglalkozó lakosságnak — különben könnyen magyarázható — apadása tűnik fel. Sokkal feltűnőbb az

*) A legfontosabb eltérések az 1881-iki népszámlálási munkánk 17-dik lapján (III. kötet) elsorolvák.

Egyes foglalkozási ágak elterjedésének összehasonlítása 1857., 1870., 1881. és 1891-ben
 Vergleichung der Verbreitung einzelner Berufszweige in den Jahren 1857, 1870,
 1881 und 1891.

Pesti oldal. — *Linkes Ufer.*

Kereseti ág — <i>Berufszweig</i>	1857	1870	1881	1891	Különbség 1881 és 1891 között Differenz zwischen 1881 u. 1891	A lakosság 10.000- réből volt Von je 10.000 Bewohnern waren				
						1870	1880	1891		
Földműves, <i>Ackerbauer</i>			888	823	— 65		32	21		
Kertész, <i>Gärtner</i>	964	1093	498	366	— 132	55	18	9		
Szőllőműves, <i>Weinbauer</i>			51	7	— 44		2	0 18		
Majoros és tehenész, <i>Meiereibesitzer und Milchmeier</i>			1059	504	— 555	28	38	13		
Egyéb marhatenyésztés, <i>Sonstige Vieh- züchter</i>	278	559		177	+ 79	—	6	6		
Pék, <i>Bäcker</i>	489	872	1047	1686	+ 639	43	37	43		
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	453	746	866	1284	+ 410	37	31	33		
Hentes és egyéb húsipar, <i>Selcher und sonstige Fleisheergewerbe</i>	239	475	794	1204	+ 410	24	28	30		
Malomipar, <i>Mühlengewerbe</i>	274	1013	701	1250	+ 549	51	25	32		
Serfőzés, <i>Bierbrauerei</i>			249	255	+ 6					
Egyéb szeszes italok, <i>Sonstige geistige Getränke</i>	148	338		396	+ 290	17	9	6		
			106					10		
				136				3		
Vendéglős és korcs- máros	1650	2508	3203	3900	+ 697	125	114	98		
Gast- und Schank- wirth										
				3298				83		
Kávés és kávémerő, <i>Kaffeehaus und Kaffeeschank</i>	—	—	620	1181	+ 561	—	22	30		
Czukrász, <i>Zuckerbäcker</i>	—	—	—	451	—	—	—	11		
Szabó	3923	4574	5221	5086	+ 2616	228	186	198		
Férfi-szabó, <i>Männer-Sch.</i>				130						
Foltozó szabó, <i>Flick-Sch.</i>				1940					7837	
Schneider				681				17		
Női szabó, <i>Damen-Sch.</i>				5755				146		
Ruhavarrónő, <i>Näherinnen</i>				93	6176	+ 882	240	188 156		
Czipész, <i>Schuster</i>	4004	4810	5294	328				8		
Czipőfoltozó, <i>Flickschuster</i>										
Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>										
Szücs, <i>Kürschner</i>	173	346	346	281	— 65	17	12	7		
Mosás és tisztítás	731	963	2261	1888	+ 44	48	21	58		
Mosás, <i>Wäscherei</i>				87						
Ruhatisztítás										
Wäsche u. Reini- gungsgewerbe				330				8		
Kleiderputzerei										
Vasalás, <i>Büglerei</i>										
Pipere, <i>Modewaarenhandlung</i>	293	221	272	153	— 114	11	10	4		
Kalapos, <i>Hutmacher</i>	—	—	284	290	+ 6	—	10	7		
Kőműves, <i>Maurer</i>	888	1875	1497	2603	+ 1111	94	53	66		
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	71	233	322	451	+ 129	12	11	11		
Ács, <i>Zimmerleute</i>	377	800	509	825	+ 316	40	18	21		
Agyagipar, <i>Thon- warengewerbe</i>	96	272	373	523	+ 303	14	13	17		
Téglavető, <i>Ziegler</i>				156						
Egyéb agyagipar				679				4		
Sonstige Thonwa- rengewerbe										
Asztalos, <i>Tischler</i>	1901	2916	3130	5246	+ 2116	145	111	133		
Esztergályos, <i>Drechsler</i>	123	176	259	420	+ 161	9	9	11		
Kádár, <i>Böttcher</i>			480	533	+ 53		17	13		
Bognár, <i>Wagner</i>	616	1169	274	347	+ 73	58	10	9		
Egyéb faipar, <i>Sonstige Holzgewerbe</i>			161	461	+ 300		6	12		

Kereseti ág — Berufszweig	1857	1870	1881	1891	Különb. 1881 és 1891 között Differenz zwischen 1881 u. 1891	A lakosság 10.000-réből volt Von je 10.000 Bewohnern waren		
						1870	1881	1891
Zsinór- és gombkötő, <i>Posamentier u. Knopfmacher</i>	—	—	244	381	+ 137	—	9	10
Drágakő- és nemes érczipar, <i>Juwelen u. Edelsteingewerbe</i>	283	483	621	843	+ 222	24	22	21
Bádogos, <i>Spengler</i>	198	343	560	1138	+ 578	17	20	29
Lakatos } Géplakatos, <i>Maschinen-</i> Schlosser } schlosser	979	2015	2504	941	+ 5380	101	89	136
Lakatos, <i>Schlosser</i>			4439					22
Kovács, <i>Schmied</i>	466	1169	1087	1983	+ 896	58	39	50
Egyéb vas- és aczélipar } Gépgyári ipar <i>Maschinen-</i> } <i>baugewerbe</i>				548				14
Sonstige } Vaseszterg., <i>Eisendreher</i>	112	218	414	582	+ 1366	11	15	35
Eisen- und } Egyéb vas- és aczélipar								15
Stahlgewerbe } Sonstige <i>Eisen- und Stahlgewerbe</i>				236				6
Öntöde, <i>Stahlgewerbe</i>	108	321	408	967	+ 559	16	15	24
Sokszorosító ipar <i>Vervielfältigungsgewerbe</i>	263	929	1537	2583	+ 1046	46	55	65
Órás, <i>Uhrmacher</i>	128	196	220	317	+ 97	10	8	8
Timár, <i>Gerber</i>	108	260	175	100	—	13	6	3
Szűjyártó, <i>Riemer</i>	—	—	258	512	+ 254	—	9	13
Nyerges és bőröndös } <i>Nyerges, Sattler</i>				198				5
Sattler u. <i>Taschner</i> } Bőröndös	370	478	240	145	+ 343	24	9	9
Taschner								4
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	154	298	433	688	+ 255	15	15	17
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	—	—	383	544	+ 161	—	14	14
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	—	—	398	534	+ 136	—	14	14
Női kézimunka, <i>Frauenhandarbeiten</i>	1511	2554	5226	5270	+ 44	127	186	133
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	225	356	507	768	+ 261	18	18	19
Borbély és fodrász, <i>Barbiere u. Friseur</i>	177	482	634	964	+ 330	24	23	24
Hajógyár, <i>Schiffbau</i>	—	—	14	20	+ 6	—	0.50	0.51
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	—	—	383	455	+ 72	—	14	12
Vasút, <i>Eisenbahnen</i>	382	1147	2445	4272	+ 1827	57	87	108
Lófuvar, <i>Fuhrwesen</i>	474	959	909	3221	+ 2312	48	32	82
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	235	629	428			31	15	
Közönséges hajózás, <i>gewöhnliche Schifffahrt</i>	42	83	4	316	— 116	4		8
Posta és távirat, <i>Post u. Telegraphen</i>	—	—	—	1790	—	—	—	—
Fakereskedés, <i>Holzhandel</i>	—	—	354	515	+ 161	—	13	13
Fűszerkereskedés, <i>Spezereihandel</i>	—	—	1119	1819	+ 700	—	40	46
Gabonakereskedés, <i>Getreid handel</i>	—	—	618	912	+ 294	—	22	23
Bőrkereskedő, <i>Lederhandel</i>	—	—	196	323	+ 127	—	7	8
Divatáru- és piperekereskedő, <i>Modewaarenhandlung</i>	—	—	279	966	+ 687	—	10	24
Kézműárúkereskedő, <i>Handarbeitenhandlung</i>	—	—	—	529	—	—	—	13
Papirkereskedő, <i>Papierhandlung</i>	—	—	201	385	+ 184	—	7	10
Posztókereskedő, <i>Tuchhandlung</i>	—	—	235	308	+ 73	—	8	8
Rőfőskereskedő, <i>Ellenwaarenhandlung</i>	—	—	403	510	+ 107	—	14	13
Ruhakereskedő, <i>Kleiderhandlung</i>	—	—	225	395	+ 170	—	8	10
Rővidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhandlung</i>	—	—	577	759	+ 182	—	21	19
Vaskereskedő, <i>Eisenhandlung</i>	—	—	172	335	+ 163	—	6	8
Könyvkereskedő, <i>Buchhandlung</i>	—	—	143	236	+ 93	—	5	6
Pénzvel és hitellel kereskedők, <i>Geld u. Creditwesen</i>	20	214	416	1154	+ 738	11	15	29
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	16	219	393	762	+ 369	11	14	19
Közvetítők, <i>Vermittler</i>	339	808	1389	2369	+ 980	40	49	60
Hazalók, <i>Hausirer</i>	—	—	804	731	— 73	—	29	19

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	1857	1870	1881	1891	Különbség 1881 és 1891 között Differenz zwischen 1881 u. 1891	A lakosság 10.000- rél volt Von je 10.000 Bewohnern waren		
						1870	1881	1891
Kofák, <i>Höckerinnen</i>	—	—	752	667	+ 85	—	27	17
Szatócsok, <i>Greisler</i>	—	—	738	893	+ 155	—	26	23
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	10329	21267	26463	53649	+ 27186	1061	912	1358
Munkás, <i>Arbeiter</i>	131	281	486	4200	+ 3714	14	17	106
Cseléd és szolgáló Cseléd, <i>Dienstboten</i> Dienstboten u. <i>Alkalmazott szolgáló</i> Diener <i>Angestellte Diener</i>	11145	19505	28749	33833 780 31618	+ 5864	973	1024	876 20
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	—	—	539	714	+ 175	—	19	18
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	390	1120	2440	2570	+ 130	56	87	65
Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	—	108	56	82	+ 26	5	2	2
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	140	396	490	776	+ 286	20	18	20
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	605	930	1040	4334	+ 3294	46	37	110
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	388	555	619	1145	+ 526	28	22	29
Orvos és sebész, <i>Ärzte u. Chirurgen</i>	—	427	524	934	+ 410	21	19	24
Egyéb egészségügy, <i>Sonstige Gesundheitspflege</i>	686	334	445	670	+ 225	17	16	17
Nevelésügy, <i>Erziehungswesen</i>	638	1034	1815	2649	+ 834	52	65	67
Irodalom, <i>Litteratur</i>	79	151	275	341	+ 66	8	10	9
Műzenész, zenetanár, <i>Virtuos u. Musiklehrer</i>	—	—	409	645	+ 236	—	15	16
Festő és szobrász, <i>Maler u. Bildhauer</i>	—	—	192	546	+ 354	—	7	14
Isteni szolgálat, <i>Gottsdienst</i>	97	149	159	554	+ 395	7	6	14
Könyvvivő, <i>Buchhalter</i>	263	455	447	550	+ 103	23	16	14
Gépész, <i>Maschinisten</i>	48	324	260	228	— 32	16	9	6
Építésmérnök, <i>Bauingenieur</i>	—	—	311	602	+ 291	—	11	15
Színész, <i>Schauspieler</i>	—	—	228	378	+ 150	—	8	10
Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	—	—	496	704	+ 208	—	18	18
Írnok, <i>Schreiber</i>	—	—	734	567	— 167	—	26	14
Saját vagyonából élő, <i>Rentiere</i>	1306	1972	2578	6253	+ 3675	98	92	158
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	559	816	1594	3994	+ 2400	41	57	101
Tanuló, <i>Schüler</i>	2652	8848	32668	39370	+ 6702	441	1163	997
Ebből egyetemi tanuló, <i>Hievon Universitäts Hörer</i>	—	—	2509	2730	+ 225	—	89	69
Órség, <i>Wachmannschaft</i>	—	—	919	1380	+ 461	—	33	35
Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	—	1288	2307	+ 1019	—	46	59
Betegápoló, <i>Krankenpfleger</i> *)	—	—	268	238	— 30	—	10	6
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	—	—	432	710	+ 278	—	15	18

* Az 1891. évi számlálásnál mutatkozó csökkenés annak tulajdonítható, hogy a szerzetesrendekből a betegápolással foglalkozó egyének a szellemi szolgálatnál vétettek fel az »Isteni szolgálat« rovatába.

Az egyes foglalkozási ágak elterjedésének összehasonlítása 1857, 1870., 1881. és 1891-ben.
Vergleichung der Verbreitung einzelner Berufsweige in den Jahren 1857, 1870, 1881
und 1891.

Összesítése a pesti oldalnak. — *Recapitulation der Pester Seite.*

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	1857	1870	1881	1891	Különbség 1881 és 1891 között Differenz zwischen 1881 u. 1891	A lakosság 10.000- réből volt Von je 10.000 Bewohnern waren		
						1870	1881	1891
Ostermelés <i>Urproduction</i>	1287	1721	2746	2081	— 665	86	98	53
Ipar <i>Gewerbe</i>	25803	41097	48290	72832	+ 24542	2050	1719	1844
Forgalom <i>Verkehr</i>	1132	2818	3786	10240	+ 6454	141	135	259
Kereskedelem <i>Handel</i>	5710	9983	13459	19973	+ 6514	498	479	505
I. Testi szolgálat. <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	21919	41800	58767	93321	+ 34554	2085	2092	2362
II. Szellemi szolgálat. <i>Geistige Dienstleistungen</i>	4008	6696	11739	13694	+ 1955	334	418	347
III. Különbéféle szolgálat. <i>Diverse Dienstleistungen</i>	2733	5267	5089	7416	+ 2327	263	181	188
Összes személyes szolgálat <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	28660	53763	75595	114431	+ 38836	2682	2691	2897
I. Saját vagyonából élő <i>Aus eigenem Vermögen Lebende</i>	1301	1972	2578	6253	+ 3675	98	92	158
II. Gyámolításból élő <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	564	816	1594	3994	+ 2400	41	57	101
III. Tanuló <i>Schüler</i>	2652	8848	32668	39370	+ 6702	441	1163	997
IV. Egyéb*) <i>Sonstige</i>	65541	79458	100145	125877	+ 25732	3963	3566	3186
Összes foglalkozás nélküli <i>Ohne Beruf zusammen</i>	70 58	91094	136985	175494	+ 38509	4543	4878	4442
Főösszeg. <i>Hauptsumma</i>	132651	200476	280861	395051	+ 114190	10000	10000	10000
*) Ebből háztartásban elfoglalt <i>Hievon im Haushalt beschäftigt</i>			49558	65035	+ 15477		1765	1646

iparosok csökkenése 1870-hez képest, mely azonban 1881-hez képest gyarapodást mutathat fel. Ennek részleges magyarázatát azon körülmény adja, hogy az újabb népszámlálásoknál azon napszámosokat, kik felváltva gyárakban, azután megint más kereseti ágakban működnek, a napszámosok külön csoportjában, tehát testi szolgálat címe alatt és nem az illető iparágaknál vettük fel, holott ezek 1870-ben főleg az iparhoz soroltattak be. Az 1881-iki évhez képest mutatkozó gyarapodás (mely évben a feldolgozás ugyanazon módon történt, mint 1891-ben) az iparnak nem csekély fellendüléséről tanuskodik. Ugyanez áll a közlekedésről és kereskedelemről. Ellenben a testi szolgálat jelentékeny gyarapodása nagy részben a felfogás fentemlített eltérésére vezetendő vissza. Jelentékenyen magasabbnak mutatkozik a saját vagyomból élők száma; azonban ezen örvendetes körülményt a gyámolításból élők számának még gyorsabb növekedése ellensúlyozza.

A részletekre térvén át, itt csak azon kereseti ágakat akarjuk kiemelni, melyek figyelemreméltó változást mutatnak fel és itt csak az 1870-iki és 1891-iki eredmények összehasonlítására szoritkozunk. A kisipar egyes ágai, úgymint mindenütt, nálunk is határozottan süllyedő félben vannak (különösen figyelemreméltó a szabó- és czipész-ipar csökkenése). Ellenben a nagyipar — a malomipar kivételével — gyarapodik (különösen a vasipar és a nyomdák). Felette magas gyarapodás észlelhető még vasutaknál, pénzintézeteknél, különösen pedig a hivatalnokok körében. Legjobban gyarapodott a tanulók száma, ezek azonban természetesen nem tekintendők önálló kereseti ágak.

Figyelemreméltó gyarapodás a következő ágaknál található:

	1870.	1891.		
	Tízezer-tízezer lakóra			
Lakatosok	100	136	+	36
Vas- és aczélipar	11	35	+	24
Öntőde	16	24	+	8
Sokszorosító ipar	46	65	+	19
Könyvkötők	2	13	+	11
Vasutaknál	57	108	+	51
Fuvarosok	48	82	+	34
Hitelügy	11	29	+	18
Közvetítők	40	60	+	20
Hivatalnokok	121	197	+	76
Járadékból élők	98	158	+	60
Gyámolításból élők	41	101	+	60
Tanulók	441	997	+	556

Figyelemreméltó csökkenés mutatkozik:

Malomipar	51	32	—	19
Szabók	228	198	—	30
Czipészek	240	156	--	84
Szűcsők	17	7	—	10
Kőfaragók	94	66	—	28
Ácsok	40	21	—	19
Timárok	13	6	—	7

MÁSODIK FEJEZET.

A foglalkozásoknak városrészek szerinti elterjedése.

A népszámlálás adatait csak annyiban fogjuk a fentebbi szempontból értékesíteni, a mennyiben feltehetjük, hogy a foglalkozási ágak székhelye az illető egyének lakhelyével összeesik. A kézi iparra nézve e tekintetben semmi nehézség sem mutatkozik, annál inkább a gyáriparra nézve, bár a gyári munkásokról is feltehető, hogy nagyobbára a telep közelében laknak.

Az illető abszolút adatokat, t. i. minden egyes kereseti ágak városrészenkénti kimutatását, még pedig a két nem szerint, az 58. számú tábla tartalmazza.

Az ezen terjedelmes táblázatban felhalmozott anyag két különböző irányban értékesíthető, t. i. a szerint, a mint tudni kívánjuk, hogy mily módon oszlanak el az egyes kereseti ágak minden egyes kerületre, vagy pedig, hogy milyen munkaforrásokból tartják fenn magukat egy kerület lakói és mely kereseti ágak tekintendők valamely kerületben túlsúlyban levőknek. Ily módon egyrészt betekintheünk a kereseti ágak topographiai eloszlásába, másrészt az egyes kerületek gazdasági és társadalmi alakulásába.

Ez utóbbi szempont kétségkívül fontosabb. Azonkívül e mellett még azon nehézség is eszik, mely abban nyilatkozik, hogy az egyes kerületek népessége, valamint a gyermeknépesség nagysága különböző.

Az egyes kerületek gazdasági jellege megismerhető, ha kiszámítjuk, hogy a felnőtt lakosság milyen hányada választja az egyes kereseti ágakat. Az erre vonatkozó viszonyszámok a 14. s köv. lapon levő táblázatban közölve. Kezdjük a jobb és bal part összehasonlításával.

A jobbpartot az ősfoglalkozást űző lakosság jelentékeny túlsúlya jellemzi; aránya kétszer akkora, mint a balparton. A szellemi keresetágak is aránylag számosabbak. Ellenben a jobbpart a kereskedelmet illetőleg jóval mögötte marad a balpartnak, míg a többi kereseti csoportoknál jellegzetes különbségek nem forognak fel.

Az egyes kereseti ágakra térvén át, szorítokozunk arra, hogy a táblázat bő anyagából csakis a legszembetűnőbb eltéréseket és csak a fontosabb kereseti ágakat szemeljünk ki:

(Szöveg folytatása a 18. oldalon.)

Egy-egy kerület felnőtt (10 éven felüli) lakosságából hányadik

Betheiligungsquote der über 10 Jahre alten Bevölkerung an den in der I. Rubrik

Kereseti ág — Erwerbszweig	Összes létszám <i>Gesamtanzahl</i>	I	II	III	Összes budai oldal <i>Ofener Seite zusammen</i>
A 10 éven felüli lakosság létszáma, <i>Anzahl der über 10 Jahre alten Personen</i>	486671	27039	23364	22129	72532
Östermelés, <i>Urproduction</i>	2944	112	105	55	84
Ipar, <i>Industrie</i>	84898	7	6	5	6
Forgalom, <i>Verkehr</i>	12834	28	30	26	28
Kereskedelem, <i>Handel</i>	22003	39	31	39	36
Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	116176	3	4	3	3
Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	17320	16	15	48	20
Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	9204	31	41	66	41
Önálló kereset nélkül, <i>Ohne selbständigen Erwerb</i>	221292	2	2	2	2
Nevezetesebb ágak részletezése.					
Földműves, <i>Landwirtschaft</i>	1019	429	687	224	370
Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	130	1288	668	330	590
Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	717	501	334	226	341
Czukrász, <i>Conditor</i>	505	871	1230	5532	1313
Hentes, <i>Seiher</i>	1298	541	316	363	392
Kávés és kávémérő, <i>Cafés u. Caffeeschänke</i>	1322	501	433	671	514
Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	1487	1690	354	143	306
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1549	270	254	303	274
Pék, <i>Bäcker</i>	2006	205	227	260	227
Vendéglős és kocsmáros, <i>Gastwirth</i>	3758	94	137	235	132
Czipész, <i>Schuster</i>	6663	92	63	91	80
Szabó (férfi és foltozó), <i>Männer- u. Flickschneider</i>	5630	172	156	207	175
Szabó (női), <i>Damenschneider</i>	2088	510	449	515	490
Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinen</i>	773	541	1168	1006	789
Mosás, tisztítás és ruhatisztító, <i>Wäscherei, Reinigung u. Kleider-Putzer</i>	2250	202	371	284	264
Kőműves, <i>Maurer</i>	3239	86	130	160	115
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	570	643	359	1844	610
Ács, <i>Zimmerleute</i>	1025	563	410	233	363
Építőmester és pallér, <i>Baumeister u. Bauführer</i>	619	1288	306	1383	1099
Téglavető, <i>Ziegelmacher</i>	684	4506	159	2766	450
Asztalos, <i>Tischler</i>	5819	186	95	121	127
Kádár, <i>Böttcher</i>	593	2253	754	1302	1209
Drágakő és ékszeripar, <i>Edelsteine u. Juwelenindustrie</i>	895	1283	3338	1581	1736
Bádogos, <i>Spengler</i>	1294	693	339	461	465
Gépgyári ipar, <i>Maschinenindustrie</i>	630	3004	365	2459	885
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	1124	751	223	527	396
Kovács, <i>Schmiede</i>	2191	644	320	238	349
Lakatos, <i>Schlosser</i>	4951	223	122	111	142
Öntőde, <i>Giessereien</i>	1200	1423	263	177	311
Vasestergályos, <i>Eisendrechsler</i>	692	3004	403	515	659
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	2766	146	132	351	171
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	664	520	584	790	604
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	794	474	631	1844	684
Szűjgyártó, <i>Riemer</i>	536	4506	2336	2766	3022
Mázoló és fényező, <i>Anstreicher u. Lackirer</i>	1040	795	312	527	487
Borbély és fodrász, <i>Barbiere u. Friseur</i>	1149	361	383	451	392
Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	973	—	—	22	76
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	865	644	649	1165	447
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	6417	74	70	49	63

ember foglalkozik az I. rovatban kitett kereseti ágban.

bezeichneten Berufen. Es ist in denselben beschäftigt der wievielte Überzehnjährige?

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Összes pesti oldal Pester Seite zusammen	Budapest
24620	32011	72993	72707	75039	34147	15006	326523	399055
126	139	231	269	162	130	44	157	136
5	6	5	4	4	4	4	4	5
60	53	30	35	28	27	18	32	81
12	11	13	15	27	29	36	16	18
4	3	4	4	3	3	3	4	3
12	21	28	30	24	23	41	24	23
31	46	42	45	48	41	36	44	43
2	2	2	2	2	2	2	2	2

Specificirung der einzelnen Berufszeige.

200	254	474	643	412	371	455	397	392
12310	32011	72993	72707	75039	34147	3752	46646	3070
703	1143	869	790	758	1265	107	648	557
397	400	960	608	926	2009	1501	726	790
1026	1067	384	362	205	196	117	293	307
176	386	217	285	335	416	246	276	302
1231	89	226	1136	790	104	259	261	268
300	381	406	249	297	89	1364	254	251
199	243	269	120	216	240	242	194	198
70	100	113	85	132	113	91	99	106
76	136	73	40	44	68	113	57	60
59	133	73	36	65	101	357	63	71
149	239	144	98	314	236	2144	168	191
417	582	483	428	441	495	2344	479	516
177	218	173	155	137	155	577	165	177
300	200	140	117	90	112	183	125	123
12310	485	859	932	434	854	2144	724	700
2238	262	427	706	403	218	200	396	389
724	593	507	454	636	923	2501	591	584
24620	32011	8110	24236	37519	4268	30	613	673
192	155	77	58	35	70	124	62	69
3517	562	1303	1328	524	367	122	613	673
214	628	300	235	695	2134	—	333	451
367	634	291	211	273	432	375	237	308
4924	459	493	836	596	432	455	596	633
560	372	474	311	234	438	600	347	355
4924	203	196	286	86	181	110	165	182
560	77	66	106	48	83	66	74	81
2238	221	275	369	408	569	142	338	333
2238	542	462	1484	389	610	268	561	577
83	341	403	134	140	73	69	139	144
2736	1778	575	322	625	949	1876	600	601
286	562	589	485	431	392	938	478	503
794	2001	1180	1069	317	411	1501	638	745
4924	711	541	317	215	321	441	366	384
251	400	354	297	332	384	750	339	347
—	10670	7299	72707	37519	17073	7503	16276	410
410	209	349	543	504	621	1876	424	461
67	91	63	47	61	64	234	62	62

Kereseti ág — Erwerbszweig	Összes létszám Gesamtanzahl	I	II	III	Összes budai oldal Ofner Seite zusammen
Lófuvar, <i>Pferdefuhrwerke</i>	3635	193	115	312	175
Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	4923	62	126	692	111
Posta és távirtda, <i>Post und Telegraph</i>	2164	151	147	615	194
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1405	146	118	31	67
Fakereskedő, <i>Holzändler</i>	562	1803	1062	2220	1543
Fűszerkereskedő, <i>Specereihändler</i>	2152	231	166	295	218
Gabona- és terménykeresk., <i>Frucht u. Getreidehändler</i>	946	1803	1947	3161	2133
Divatárúkereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	1027	1352	730	2459	1189
Kézműárúkereskedő, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	538	27039	7788	4426	8059
Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	607	1001	584	738	748
Rővidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	843	1038	779	790	863
Bankok, <i>Banken</i>	630	1184	874	—	1484
Biztosítás, <i>Assekuranzen</i>	816	1137	840	7376	1319
Ügynök és alkusz, <i>Agenten und Makler</i>	2477	751	497	885	672
Házaló, <i>Hausirer</i>	831	901	2920	357	725
Kofa, <i>Höckerinnen und Standverkäufer</i>	781	71	530	692	637
Szatócs, <i>Fragner</i>	1202	291	275	172	206
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	69493	6	6	3	5
Munkás, <i>Arbeiter</i>	5043	78	94	89	86
Cseléd és szolgál, <i>Gesinde</i>	39540	10	11	24	13
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	752	1082	2336	7376	1909
Alkalmazott szolgál, <i>Angestellte Diener</i>	1193	123	149	598	178
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4270	32	30	260	43
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	958	318	371	651	399
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	543	1082	1016	2458	1272
Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	1227	1229	508	1581	885
Orvos és sebész, <i>Aerzte und Wundärzte</i>	1021	772	631	1475	834
Egyéb egészségügyi személyzet, <i>Sonstiges Sanitäts- Personal</i>	800	483	498	820	560
Tanító, <i>Lehrer</i>	3240	91	97	418	123
Műzenész, zenetanár, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	742	659	570	1475	748
Festő, szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	584	1591	1230	11064	1909
Egyéb művészet és színész, <i>Schauspieler u. sonstige Kunst</i>	1247	241	753	1006	440
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	695	601	316	1006	514
Építész, mérnök, <i>Architekten und Ingenieure</i>	718	751	687	481	625
Katonaság, <i>Militär</i>	599	436	441	527	462
Őrség, <i>Wache</i>	1893	136	246	615	169
Házmeister, <i>Hausmeister</i>	2512	273	288	895	354
Különféle szolgálak, <i>Verschiedene Diener</i>	586	139	383	1302	266
Magánzó, <i>Privatiere</i>	3506	91	87	198	107
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	2286	120	114	81	105
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	2676	53	50	158	65
Háztartásban elfoglalva, <i>in der Haushaltung be- schäftigt</i>	30674	5	4	5	5
Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	6037	21	47	89	35
Tanuló, <i>Schüler</i> ¹⁾	50097	9	9	8	9
Kéjhölgyek, <i>Prostituirte</i>	856	426	403	922	497
Rabok, <i>Gefangene</i>	848	—	—	11064	36266

¹⁾ Az arányszámok az összes lakosság után (a 10 éven alóliakat is beleértve) számítottak.
Die Verhältniszahlen sind nach der gesammten Anzahl (incl. unter 10 jährige) berechnet

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Öszes pesti oldal <i>Pester Seite zusammen</i>	Budapest
2238	308	207	122	65	47	88	101	110
195	184	50	91	87	108	27	76	81
124	311	328	145	141	226	208	182	184
547	337	1141	2272	1875	876	15006	1033	284
1026	305	570	643	715	1067	1876	632	710
104	158	194	160	212	261	234	180	185
342	119	225	428	1251	2009	—	357	422
199	305	262	270	631	589	1251	338	389
1367	240	356	673	5003	1313	652	615	742
573	416	419	758	915	1177	1667	638	657
410	500	322	313	883	438	715	429	473
277	191	451	1039	1364	2009	3001	560	632
333	218	271	394	1230	1265	3741	427	488
150	73	93	114	322	517	366	133	161
2238	390	437	278	410	2009	1667	445	480
328	1067	553	501	455	319	1154	488	511
985	416	358	266	399	356	469	365	332
13	6	7	7	5	4	5	11	6
62	62	100	87	89	59	51	78	79
7	7	8	11	13	14	10	10	10
513	1143	362	260	615	833	7503	455	531
193	410	730	680	352	239	1250	417	335
46	133	197	210	118	190	146	127	93
205	1231	1089	516	292	255	500	421	417
483	400	664	632	816	1220	1501	672	733
90	94	327	581	615	610	3001	285	325
173	246	442	495	305	443	556	350	391
337	478	624	485	440	488	682	487	499
60	87	121	150	146	171	231	123	123
337	865	427	385	560	1004	2144	506	538
1368	1524	573	428	429	1366	1667	598	673
192	781	305	355	241	222	1667	302	320
333	4001	1432	957	395	251	1876	589	573
1026	457	329	568	750	1265	484	542	556
417	533	739	1581	708	949	417	739	666
251	433	289	207	359	159	57	223	211
76	96	124	122	242	261	517	142	159
385	2910	973	1212	1104	1102	3751	1044	681
49	111	109	123	134	179	625	115	114
68	216	335	312	174	203	441	205	175
103	327	221	249	183	187	2501	210	149
5	5	5	5	5	5	5	5	5
197	324	89	46	107	54	536	82	66
9	9	10	10	11	10	10	10	10
205	970	399	661	381	742	715	460	466
103	439	187	—	—	34147	114	386	471

Vinczellér Budán minden 590-ik, Pesten minden 46.646-ik.
 Czukrász Budán minden 1343-ik, Pesten minden 726-ik.
 Kávés Budán minden 514-ik, Pesten minden 276-ik.
 Szabó Budán minden 175-ik, Pesten minden 63-ik.
 Ruhavarrónő Budán minden 789-ik, Pesten minden 479-ik (sőt Kőbányán csak minden 2344-ik).

Építőmester Budán minden 1099-ik, Pesten minden 591-ik.
 Ékszerész Budán minden 1736-ik, Pesten minden 383-ik.
 Kovács Budán minden 349-ik, Pesten minden 165-ik.
 Lakatos Budán minden 142-ik, Pesten minden 74-ik.
 Sziójyártó Budán minden 3022-ik, Pesten minden 638-ik.
 Fakereskedő Budán minden 1543-ik, Pesten minden 632-ik.
 Termény-és gabonakereskedő Budán minden 2133-ik, Pesten minden 357-ik (sőt a Lipótvárosban minden 119-ik).

Bankügygyel foglalkozik Budán minden 1484-ik, Pesten [ellenben minden 560-ik (a Lipótvárosban minden 191-ik).

Biztosító-ügygyel foglalkozik Budán minden 1319-ik, Pesten minden 427-ik.
 Hordár Budán minden 1909-ik, Pesten minden 455-ik.

Államhivatalnok Budán minden 43-ik, Pesten minden 127-ik.

Orvos Budán minden 834-ik, Pesten minden 350-ik

Háztulajdonos Budán minden 105-ik, Pesten minden 205-ik.

Áttérvén most az egyes foglalkozási ágak topographiai eloszlásának tárgyalására, csakis a főbb dolgokra fogunk szoritkozni. Az erre vonatkozó viszonyszámok a 20—23. lapon közölt százaléktáblában találhatók.

Pillantsuk meg előbb a két partot általában. Látni fogjuk, hogy az őstermelés, a közlekedés és mindennemű szolgálat a jobbparton nagyobb mérvben van képviselve, mint a mennyire a lakosság aránya szerint várható volna. Mig ugyanis a jobbparti rész lakossága 18·81⁰/₀-a az összlakosságnak, addig ott 29·31⁰/₀ őstermelő, 20·20⁰/₀ közlekedéssel foglalkozó és 19—20⁰/₀ a különféle szolgálathoz tartozó egyén található; ellenben az iparoslakosságnak csak 14⁰/₀-a él a budai részekben, sőt a kereskedelmet űző lakosság itt csak 9·2⁰/₀-kal van képviselve. A Duna balpartja természetesen e viszonyoknak ellenképét mutatja, melyek különben 1881. óta jelentékeny mérvben változtak. Különösen megfogyott az őstermelők százalékaránya (40·0⁰/₀-ról 29·3⁰/₀-ra), a mi első sorban a szőlőmivelésnek a phylloxera pusztítása által okozott hanyatlásában találja okát; éppen úgy csökkent a közlekedésügy százalékaránya, már kevésbé azonban az iparé.

Az erre vonatkozó változások a következő összeállításban ismerhetők fel, a melyben a főbb kereseti csoportoknak a két part szerinti százalékos eloszlását mutatjuk ki:

	A jobbparton		A balparton	
	1881.	1891.	1881.	1891.
Őstermelés	39·98	29·31	60·02	70·69
Ipar	16·81	14·21	33·19	35·79
Közlekedés	26·95	20·20	73·05	79·80
Kereskedelem	11·52	9·23	88·48	90·77
Testi szolgálat	19·03	19·67	80·97	80·33
Szellemi »	23·65	20·94	76·35	79·06
Egyéb »	21·67	19·43	78·33	80·57

Ha az egyes kerületekre térünk át, úgy azt találjuk, hogy az őstermelés legjobban van képviselve a Józsefvárosban, Ó-Budán és Kőbányán, ellenben az ipar a József- és Erzsébetvárosban, a közlekedés a Józsefvárosban, a kereskedelem a Teréz- és Erzsébetvárosban.

Egyes kereseti ágak közül a halparton legerősebben vannak képviselve (90⁰/o-on felül): szabók (92·65⁰/o), asztalosok (90·15⁰/o), kovácsok (90·15⁰/o), szijgyártók (95·52⁰/o), fakereskedők (91·64⁰/o), gabonakereskedők (96·46⁰/o), divatárúkereskedők (94·06⁰/o), kézműárúsok (98·33⁰/o), rövidárú kereskedők (90·04⁰/o), bank és biztosítási hivatalnokok (92·22 és 93·38⁰/o), ügynökök (96·64⁰/o), hordárok (94·95⁰/o) és ügyvédek (93·47⁰/o). A budai kerületekben aránylag legszámosabban vannak képviselve: vinczellérek (94·61⁰/o), hajógyári munkások (97·94⁰/o), gőzhajózási alkalmazottak (77·51⁰/o), nyugdíjasok (41·85⁰/o), államhivatalnokok (39·81⁰/o) és gyámolításból élők (33·84⁰/o).

Az egyes kerületekre vonatkozólag a következők emelendők ki:

Az I. kerületben az összes államhivatalnokok, szintugy a nyugdíjasok és gyámolításból élőknek csaknem egy ötöde található; igen nagy a szolgák száma is.

A II. kerületet az államhivatalnokok, vinczellérek és cserépfedők nagy száma jellemzi.

A III. kerületben nagy számmal található a gőzhajótársaság alkalmazottjai és vinczellérek; az ezen foglalkozási ágakat üzök fele itt lakik.

A IV. kerületet az ügyvédek, háztulajdonosok, városi és állami hivatalnokok, valamint a bankalkalmazottak magas százalékszámja jellemzi.

Az V. kerületben számos ügyvéd, bankár és malomiparos lakik.

A VI. kerületben a vasuti alkalmazottaknak csaknem harmadrésze, a gabonakereskedők 34⁰/o-a, a kézműárúsoknak 38⁰/o-a lakik.

A VII. kerületben szabók, szobafestők, sütők 35⁰/o-a és a kereskedők, házalók és hordárok jelentékeny része lakik.

A VIII. kerületet a fuvarosok magas számaránya (31·6⁰/o) jellemzi, de nagyon sok itt még a kovács, lakatos, asztalos, kőfaragó, szijgyártó és mázoló.

A IX. kerületben számos mészáros található.

A X. kerületben a cserépfedők háromnegyedrésze, továbbá a majorosok jelentékeny része lakik.

A nevezetesebb kereseti ágakhoz tartozó személyek

Vertheilung der bedeutendsten Berufszweige

Kereseti ág — Erwerbszweig	Összes létszám Gesamt-Anzahl	I	II	III	Összes budai oldal Offner Seite zusammen
Népszám (százalékban), <i>Bevölkerung in %</i>	486671	6 93	5 95	5 53	18 81
Östermelés, <i>Urproduction</i>	2944	8 22	7 54	13 55	29 31
Ipar, <i>Industrie</i>	84898	4 27	4 88	5 06	14 21
Forgalom, <i>Verkehr</i>	12834	7 50	6 01	6 69	20 20
Kereskedelem, <i>Handel</i>	22003	3 19	3 47	2 57	9 23
Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	116176	6 85	5 56	7 26	19 67
Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	17320	9 49	8 81	2 64	20 94
Külföfje szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	9204	9 58	6 23	3 62	19 43
Önálló kereset nélkül, <i>Ohne selbstständigen Erwerb</i>	221292	8 02	6 57	6 10	20 69
Nevezetesebb ágak részletezése.					
Földműves, <i>Landwirthschaft</i>	1019	6 17	3 34	9 72	19 23
Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	130	16 15	26 92	51 54	94 61
Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	717	7 53	9 76	12 41	29 70
Cukrász, <i>Conditor</i>	505	6 14	3 76	0 79	10 69
Hentes, <i>Selcher</i>	1298	3 85	5 70	4 70	14 25
Kávés és kávémérő, <i>Cafés und Kaffeeschänke</i>	1322	4 08	4 08	2 50	10 66
Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	1487	1 08	4 43	10 42	15 93
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1549	6 46	5 94	4 71	17 11
Pék, <i>Bäcker</i>	2006	6 58	5 14	4 23	15 95
Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirth</i>	3758	7 61	4 53	2 50	14 64
Czipész, <i>Schuster</i>	6663	4 43	5 54	3 66	13 63
Szabó (férfi- és foltozó), <i>Männer- u. Flickschneider</i>	5630	2 79	2 66	1 90	7 35
Szabó (női), <i>Damenschneider</i>	2088	2 54	2 49	2 06	7 09
Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinnen</i>	773	6 47	2 59	2 84	11 90
Mosás, tisztítás és ruhatisztító, <i>Wäscherei, Reinigung und Kleider-Putzer</i>	2250	5 95	2 80	3 47	12 22
Kőműves, <i>Maurer</i>	3239	9 66	5 56	4 26	19 48
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	570	7 37	11 40	2 11	20 88
Ács, <i>Zimmerleute</i>	1025	4 68	5 56	9 27	19 51
Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Bauführer</i>	619	3 39	4 68	2 59	10 66
Téglaletető, <i>Ziegelmacher</i>	684	0 88	21 49	1 17	23 54
Asztalos, <i>Tischler</i>	5819	2 49	4 23	3 13	9 85
Kádár, <i>Böttcher</i>	593	2 02	5 23	2 87	10 12
Drágakő- és ékszeripar, <i>Edelmetall- u. Juwelenindustr.</i>	885	2 37	0 79	1 58	4 74
Bádógos, <i>Spengler</i>	1294	3 01	5 33	3 71	12 05
Gépgyári ipar, <i>Maschinenindustrie</i>	630	1 43	10 16	1 43	13 02
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	1121	3 20	9 34	3 74	16 28
Kovács, <i>Schmiede</i>	2191	1 92	3 32	4 24	9 49
Lakatos, <i>Schlosser</i>	4951	2 44	3 88	4 02	10 34
Öntőde, <i>Giessereien</i>	1200	1 58	7 42	10 42	19 42
Vasaztergályos, <i>Eisendrehster</i>	692	1 30	8 38	6 22	15 90
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	2766	6 69	6 40	2 28	15 37
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	664	7 83	6 02	4 22	18 07
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	794	7 18	4 66	1 51	13 35
Szűjgyártó, <i>Riemer</i>	536	1 12	1 87	1 49	4 48
Mázoló és fényező, <i>Anstreicher und Lackirer</i>	1040	3 27	7 21	3 85	14 33
Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Friseure</i>	1149	6 53	5 30	4 26	16 09
Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	973	—	—	97 94	97 94
Kárpitós, <i>Tapezierer</i>	865	4 85	4 16	2 20	11 21
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	6417	5 66	5 20	7 01	17 87
Lófuvar, <i>Pferdefuhrwerke</i>	3635	3 85	5 59	1 95	11 39
Gőzvasut, <i>Eisenbahnen</i>	4923	8 79	3 78	0 65	13 22

eloszlása az egyes kerületekre (százalékokban).

auf die Stadtbezirke (in Procenten).

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Összes pesti oldal <i>Pester Seite zusammen</i>	Budapest
5 72	7 76	18 01	18 24	18 76	8 65	4 05	81 19	100 00
6 62	7 85	10 74	9 17	15 73	8 90	11 68	70 69	100 00
5 35	6 55	16 77	21 39	22 52	9 19	4 02	85 79	100 00
3 22	4 75	18 70	15 96	20 91	9 89	6 37	79 80	100 00
8 99	13 59	25 57	22 71	12 65	5 36	1 90	90 77	100 00
5 25	8 67	17 31	15 40	19 00	10 30	4 40	80 33	100 00
11 89	8 94	15 32	14 15	18 14	8 50	2 12	79 06	100 00
8 71	7 55	16 22	17 44	17 04	9 07	4 54	80 57	100 00
5 29	7 24	18 44	18 69	17 84	7 81	4 00	79 31	100 00

Specificirung der wichtigeren Berufszeige.

12 07	12 37	15 11	10 09	17 86	9 03	3 24	80 77	100 00
1 54	0 77	—	—	—	—	3 08	5 39	100 00
4 88	3 90	11 72	12 83	13 81	3 77	19 39	70 30	100 00
12 27	15 84	15 05	24 76	16 04	3 37	1 98	89 31	100 00
1 85	2 31	14 64	15 49	23 20	13 40	9 86	85 75	100 00
10 59	6 28	25 42	19 29	16 94	6 20	4 62	89 34	100 00
1 35	24 28	21 72	4 30	6 39	22 13	3 90	87 04	100 00
5 29	5 42	11 62	17 85	16 34	24 66	0 71	82 89	100 00
6 18	6 58	13 51	30 31	17 30	7 08	3 09	84 05	100 00
9 42	8 49	17 14	22 75	15 11	8 06	4 39	85 36	100 00
5 25	3 52	15 01	27 36	25 67	7 56	2 00	86 37	100 00
7 46	4 27	17 66	35 92	20 57	6 02	0 75	92 65	100 00
7 90	6 41	24 29	35 58	11 45	6 94	0 34	92 91	100 00
7 63	7 12	19 53	21 99	21 99	8 93	0 91	88 10	100 00
6 18	6 53	18 80	20 89	24 40	9 82	1 16	87 78	100 00
2 53	4 94	16 15	19 26	25 72	9 39	2 53	80 52	100 00
0 35	11 58	14 91	13 68	30 35	7 02	1 23	79 12	100 00
1 07	11 90	16 68	10 05	18 15	15 32	7 32	80 49	100 00
5 49	8 73	23 26	25 85	19 06	5 98	0 97	89 34	100 00
0 15	0 15	1 31	0 44	0 29	1 17	72 95	76 46	100 00
2 20	3 54	16 24	21 24	36 48	8 40	2 08	90 15	100 00
1 18	9 61	9 45	9 11	24 11	15 60	20 74	89 88	100 00
12 99	5 76	27 46	35 03	12 21	1 81	—	95 26	100 00
5 17	6 34	19 40	26 59	21 25	6 11	3 09	87 95	100 00
0 80	11 11	23 49	13 81	20 00	12 53	5 24	86 98	100 00
3 92	7 65	13 70	20 82	28 47	6 94	2 22	83 72	100 00
0 23	7 21	16 98	11 59	39 62	8 63	6 25	90 51	100 00
0 89	8 44	22 30	13 80	31 33	8 34	4 56	89 66	100 00
0 92	12 08	22 08	16 42	15 33	5 00	8 75	80 58	100 00
1 59	8 53	22 83	7 08	27 89	8 09	8 09	84 10	100 00
10 77	3 40	6 54	19 60	19 41	16 99	7 92	84 63	100 00
1 36	2 71	19 13	34 04	18 07	5 42	1 20	81 93	100 00
10 83	7 18	15 62	1 89	21 91	10 96	1 26	86 65	100 00
5 78	2 99	11 38	12 68	44 22	15 48	2 99	95 52	100 00
0 48	4 33	12 98	22 02	33 55	9 04	3 27	85 67	100 00
8 53	6 96	17 93	21 32	19 67	7 75	1 75	83 91	100 00
—	0 30	1 03	0 10	0 21	0 21	0 21	2 06	100 00
6 94	17 69	24 16	15 49	17 23	6 36	0 92	88 70	100 00
5 75	5 40	18 15	24 08	19 32	8 34	1 00	82 13	100 00
0 30	2 86	12 85	16 42	31 56	19 92	4 70	88 61	100 00
2 56	3 53	29 68	15 91	17 45	6 42	11 23	86 78	100 00

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Összes létszám <i>Gesamt-Anzahl</i>	I	II	III	Összes budal oldal <i>Ofner Seite zusammen</i>
Posta és távirada, <i>Post und Telegraph</i>	2164	8 27	7 35	1 66	17 28
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1405	13 17	14 09	50 25	77 51
Fakereskedő, <i>Holzhändler</i>	562	2 67	3 91	1 78	8 36
Fűszerkereskedő, <i>Spezereihändler</i>	2152	5 44	6 55	3 48	15 47
Gabona- és terménykereskedő, <i>Frucht- u. Getreidehändler</i>	946	1 58	1 27	0 74	3 59
Divatárkereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	1027	1 95	3 11	0 88	5 94
Kézműárkereskedő, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	538	0 18	0 56	0 93	1 67
Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	607	4 45	6 59	4 94	15 98
Rövidárkereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	843	3 08	3 56	3 32	9 96
Bankok, <i>Banken</i>	630	3 49	4 29	—	7 78
Biztosítás, <i>Assecuranzen</i>	816	2 94	3 43	0 37	6 74
Ügynök és alkusz, <i>Agenten und Makler</i>	2477	1 45	1 90	1 01	4 36
Házaló, <i>Hausirer</i>	831	3 61	0 96	7 46	12 03
Kofa, <i>Höckerinnen und Standverkäufer</i>	781	4 87	5 63	4 10	14 60
Szatócs, <i>Fragner</i>	1202	7 74	7 07	10 73	25 54
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	69493	6 69	5 69	10 42	22 80
Munkás, <i>Arbeiter</i>	5043	6 84	4 94	4 94	16 72
Cseléd és szolga, <i>Gesinde</i>	39540	6 87	5 96	2 30	14 43
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	752	3 32	1 33	0 40	5 05
Alkalmazott szolga, <i>Angestellte Diener</i>	1193	18 36	13 16	3 10	34 62
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4270	19 51	18 31	1 99	39 81
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	958	8 87	6 58	3 55	19 00
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	543	4 60	4 24	1 66	10 50
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	1227	1 79	3 75	1 14	6 68
Orvos és sebész, <i>Aerzte und Wundärzte</i>	1021	3 43	3 62	1 47	8 52
Egyéb egészségügyi személyzet, <i>Sonstiges Sanitäts- Personal</i>	800	7 00	5 88	3 34	16 25
Tanító, <i>Lehrer</i>	3240	9 13	7 47	1 64	18 24
Művész, zenetanár, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	742	5 52	5 52	2 03	13 07
Festő, szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	584	2 91	3 26	0 34	6 51
Színész és egyéb művészet, <i>Schauspieler u. sonstige Kunst</i>	1247	8 98	2 49	1 76	13 23
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	695	6 47	10 65	3 17	20 29
Építész, mérnök, <i>Architekten und Ingenieure</i>	718	5 01	4 74	6 41	16 16
Katonaság, <i>Militär</i>	599	10 35	8 85	7 01	26 21
Órség, <i>Wache</i>	1893	10 51	5 02	7 19	22 72
Házmeester, <i>Hausmeister</i>	2512	3 94	3 23	1 00	8 17
Különféle szolgák, <i>Verschiedene Diener</i>	586	33 28	10 41	2 90	46 59
Magánzó, <i>Privatiere</i>	3506	8 44	7 64	3 20	19 28
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	2286	9 89	8 48	11 90	30 27
Nyugdíjas, <i>Pensionisten</i>	2676	19 13	17 49	5 23	41 85
Háztartásban elfoglalva, <i>in der Haushaltung beschäf- tigt</i>	80674	6 89	6 69	5 81	19 39
Gyámolításból élő, <i>aus Unterstützung Lebende</i>	6037	21 42	8 28	4 14	33 84
Tanuló, <i>Lernende</i>	50097	7 77	6 58	7 06	21 41
Kéjné, <i>Prostituirte</i>	856	7 48	6 77	2 80	17 05
Rabok, <i>Gefangene</i>	848	—	—	0 24	0 24

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Összes pesti oldal <i>Pesti Seite zusammen</i>	Budapest
9·15	4·76	10·31	23·20	24·58	7·39	3·33	82·72	100·00
3·20	6·76	4·56	2·28	2·85	2·77	0·07	22·49	100·00
4·27	18·66	22·78	20·11	18·68	5·70	1·42	91·64	100·00
11·01	9·39	17·47	21·14	16·45	6·09	2·98	84·53	100·00
7·61	28·44	34·25	17·97	6·34	1·80	—	96·46	100·00
12·07	10·23	27·17	26·19	11·59	5·64	1·17	94·06	100·00
3·35	24·91	38·10	20·07	2·79	4·83	4·28	98·33	100·00
7·08	12·69	28·66	15·82	13·51	4·78	1·48	84·02	100·00
7·12	7·59	26·93	27·52	10·08	8·31	2·49	90·04	100·00
14·13	26·67	25·71	11·11	8·73	5·08	0·79	92·22	100·00
9·07	18·01	32·35	22·67	7·48	3·31	0·49	93·38	100·00
6·62	17·71	31·73	25·84	9·41	2·67	1·66	95·64	100·00
1·32	9·87	20·10	31·53	22·02	2·05	1·08	87·97	100·00
9·60	3·84	16·90	18·57	21·13	13·70	1·66	85·40	100·00
2·08	6·41	16·97	22·71	15·64	7·99	2·66	74·46	100·00
2·67	7·17	14·46	14·09	21·70	12·45	4·66	77·20	100·00
7·89	10·21	14·52	16·59	16·78	11·50	5·79	83·28	100·00
9·24	11·29	22·79	17·30	14·65	6·38	3·92	85·57	100·00
6·38	3·72	25·67	37·24	16·22	5·45	0·27	94·95	100·00
10·65	6·54	8·38	8·97	17·85	11·99	1·01	65·38	100·00
12·49	5·62	8·68	8·13	14·87	7·99	2·41	60·19	100·00
12·63	2·71	6·99	14·72	26·83	13·99	3·13	81·00	100·00
9·39	14·73	20·26	21·18	16·94	5·16	1·84	89·50	100·00
22·41	27·63	18·18	10·19	9·94	4·56	0·41	93·32	100·00
13·91	12·73	16·16	14·40	24·09	7·54	2·65	91·48	100·00
9·13	8·38	14·62	18·75	21·37	8·75	2·75	83·75	100·00
12·72	11·42	18·58	15·00	15·89	6·14	2·01	81·76	100·00
9·84	4·99	23·05	25·47	18·06	4·58	0·94	86·93	100·00
3·08	3·59	21·75	29·11	30·14	4·28	1·54	93·49	100·00
4·01	3·29	19·17	16·44	24·94	18·20	0·72	86·77	100·00
10·65	1·15	6·33	10·93	27·34	22·16	1·15	79·71	100·00
3·34	9·75	30·92	17·83	13·93	3·76	4·31	83·84	100·00
9·85	10·02	16·52	7·68	17·70	6·01	6·01	73·79	100·00
5·18	3·91	13·37	18·54	11·04	11·35	13·89	77·28	100·00
12·82	13·21	23·44	23·65	12·34	5·22	1·15	91·83	100·00
10·92	1·88	12·80	10·24	11·60	5·29	0·68	53·41	100·00
14·38	8·21	19·11	16·86	16·03	5·45	0·68	80·72	100·00
15·79	6·52	9·54	10·19	18·85	7·35	1·49	69·73	100·00
8·93	3·66	12·33	10·88	15·29	6·84	0·22	58·15	100·00
5·73	8·27	18·89	17·69	17·97	7·91	4·15	80·61	100·00
2·07	1·62	13·65	26·36	11·58	10·42	0·46	66·16	100·00
6·00	8·55	17·86	17·58	16·57	8·23	3·80	78·59	100·00
14·02	3·86	21·38	12·85	23·02	5·37	2·45	82·95	100·00
28·18	8·61	47·28	—	—	0·12	15·57	99·76	100·00

HARMADIK FEJEZET.

A nők foglalkozása.

A nők mindössze csak tizenhárom foglalkozási ágban fordulnak elő nagyobb számmal. Az önállóan foglalkozó nők nagyobb tömegben csakis a cselédeknél és napszámosoknál, valamint még a női kéziipar körül találhatók. Figyelemreméltó aránynyal látjuk a nőnemet a tanítói pályán is működni, a hol t. i. jelenleg a férfiak számát már túlhaladják.

A nőnem főbb foglalkozási ágai a következők:

	1881.	1891.		1881.	1891.
Napszámosnő	12.895	36.491	Tanítónő	1.110	1.803
Cseléd	28.986	34.349	Háztulajdonosnő	348	1.254
Női kézi munka	6.309	6.442	Nyugdíjas	548	1.197
Alamizsnából élő	1.537	3.344	Kéjhölgy	506	856
Magánzó	869	2.457	Ruhavarrónő	1)	773
Mosónő	2.686	2.137	Kofa	763	677
Szabónő	985	1.808			

Azonkívül találunk 80.673 nőt (1881-ben 64.369-et), a kik a háztartás körül foglalkoznak, 19.831 pedig (1881-ben 17.385) tanulónak volt beírva.

A fentemlített női kézimunkásoktól, varrónóktól és mosónóktól eltekintve az ipar mezején a legtöbb nőt a dohánygyártásnál (420) és könyvnyomdászatnál (412) találjuk; sokan vannak továbbá a vasalásnál (358), kávéházakban és kávémérésekben (354), vendéglőkben (289) és szállodákban (231), téglaegetőkben (264), mezőgazdaságban (245) és végül fodrásznők (233).

A kereskedelem mezején nők csupán csak a járó-keelő kereskedést üzik (kofák), azonkívül nagyobb számmal szerepelnek a kiskereskedésben és divatárüüzletekben (231).

Annál jobban vannak a testi szolgálatot teljesítők között képviselve, a hol számuk még a férfiakét is jelentékeny mértékben túlhaladja. Mivel a foglalkozási ágak nagyobb része a női nem elől el van zárva, ez a gyári- vagy kézimunkára, a szolgálatra vagy napszámra van utalva. Innen van, hogy 42.305 testi szolgálatból élő férfi mellett nem találunk kevesebbet 73.871 nőnél, kik közül 34.349 cseléd és a többiek majdnem mindnyájan napszámosok.

1) Nem részleteztetett.

A szellemi szolgálat körében a nők már nagy számmal szerepelnek, a mennyiben minden negyedik férfire egy nő jut. A legtöbben tanításból élnek, t. i. 1.803, míg a férfitanítók száma csak 1.437; számos nő szerepel a közegészségügyi személyzet között (489 bábasszony), azonkívül találunk még 342 betegápolónőt 137 férfi ápoló mellett.

Azon körülmény, hogy a nők férjeiknél tovább élnek, okozza azt, hogy a saját vagyonukból élő, tehát idősebb egyének között több nő (5.058) fordul elő, mint férfi (3.692). Különösen túlsúlyban vannak a nők a magánzók között. Éppen olyan természetes, hogy a gyámolításból élők között több nő (3.344) található, mint férfi (2.693).

NEGYEDIK FEJEZET.

Foglalkozási viszony.

A foglalkozási viszony statisztikája azon kérdéssel foglalkozik, hányan munkaadók és hányan alkalmazottak az egyes kereseti ágakban és mennyiben különbözik ezen két osztály állapota egymástól? A számra és nemre vonatkozó adatok a 61. sz. táblában és a 30. lapon levő százalékos táblában találhatók.

A munkaviszony feldolgozása ugyanolyan rendszer szerint történt, mint 1881-ben. Az alkalmazottak tehát a következő öt csoportra osztattak be :

1. hivatalnokok, üzletvezetők ;
2. segédek ;
3. tanoncok ;
4. munkások és napszamosok ;
5. egyéb.

Az utóbbi csoportba azon egyéneket osztottuk be, a kik a többi csoport egyikébe sem voltak csatolhatók, így különösen a közlekedési szakban alkalmazott kalauzok, kocsisok, postások stb. Ezen csoportban mindazon kereseti ágak is szerepelnek, melynek tagjai munka-, illetőleg kenyéradójukhoz semmiféle üzletszerű szolgálati viszonyban nem állanak, úgy mint tanulók, a háztartás körül foglalkozók, foglalkozás nélküliek, valamint a cselédség. Az összeírás nagyobb szabadságánál fogva a kétséges esetek részére ezuttal nem kellett külön rovatot felállítanunk.

A munkaviszony megállapítása nem ritkán elméleti nehézségekbe ütközik, így nevezetesen a szellemi szolgálatnál és legkivált a közhivatalnokoknál. Az 1881-iki felfogással egyezően ezeket, valamint a magánhivatalnokokat munkavevőknek tekintettük. Ugyanezt tettük azon tanítókkal, kik biztos állást foglaltak el, míg azokat, kik nem voltak ily módon alkalmazva, az önállókhöz számítottuk.

Figyelmeztetnünk kell itt arra, hogy a napszamosokat a 61. sz. táblában nem az őket azon időben foglalkoztató kereseti ágakhoz osztottuk be, hanem a testi szolgálat rovatában. Hogy különben azon kérdésre is felvilágosítást nyujtsunk, hogy hány főt foglalkoztat minden egyes kereseti ág a napszamosok beszámításával, a 60. táblában számszerű részletezését adjuk mindazon ágaknak, melyekben napszamosok foglalkoztak.

A talált eredményekre térvén immár át, a 61. tábla kivonatképen a következő összeállítást közölhetjük :

	1881		1891	
	munkaadó	munkavevő	munkaadó	munkavevő
Östermelés	2.645	1.936	1.923	1.021
Ipar	9.284	48.767	17.567	67.331
Közlekedés	738	4.445	1.150	11.684
Kereskedelem	6.904	8.308	9.415	12.588
Személyes szolgálat . . .	4.017	90.433	3.947	138.753

100 munkaadóra jut tehát alkalmazott:

	1881	1891
Östermelésnél	73	53
Iparnál	525	383
Közlekedésnél	602	1.016
Kereskedelemnél	120	134

míg a személyes szolgálatnál az 1881. évben talált 2.251 ellenében jelenleg 3.515 mutatható ki; ezen arányszámnak azonban nem tulajdonítható semmi fontosság, mivel itt a közhivatalnokok és napszámosok is vannak beleértve.

Ha ennek következtében ezen csoporttól eltekintünk, úgy a munkavevők viszonylag legnagyobb számát (1.016 munkavevő 100 munkaadóra) a közlekedésnél találjuk, a mi azon körülménynek tulajdonítandó, hogy ezen téren nagy, de kevés nyilvános vállalat működik, mely az alkalmazottak, mint hivatalnokok, kalauzok, fűtők, munkások, postások stb. nagy sokaságát foglalkoztatja. A munkavevőknek 1881-hez képest mutatkozó nagy gyarapodása (602-ről 1.016-ra) közlekedésügyünk hatalmas lendületének meggyőző példája.

Az iparnál száz-száz munkaadóra 383 munkavevő jut, tehát 142-vel kevesebb, mint tíz évvel ezelőtt. A jelentékeny csökkenést az önálló vállalkozók megkétszereződése ellensúlyozza, a mi arra látszik utalni, hogy sok kisipari vállalat lépett életbe, mely csak kevés vagy egyáltalában semmi munkást sem foglalkoztat. Az iparban elfoglalt napszámosok bevonásával az arányszám 383-ról 432-re emelkedik. De itt még megjegyzendő, hogy a közelebről nem jelzett 57.628 napszámos legnagyobb része iparvállalatokban keresi kenyerét, tehát ide számítandó be.

Csekély az alkalmazottak aránya a kereskedelemnél és legcsekélyebb az östermelésnél. Míg az előbbinél csak kevéssel több munkavevőt találunk, mint munkaadót (100 munkaadóra ugyanis 134 alkalmazott), addig az utóbbiak száma az östermelésnél felével kisebb, mint az önállóké (53). Az utolsó évtized alatt (73-ról 53-ra.) mutatkozó jelentékeny csökkenés a szőlők teljes kipusztulására vezetendő vissza.

A mi a szellemi szolgálatot illeti, itt tulajdonképen az alkalmazottak éppen oly kevéssé állíthatók szembe a munkaadókkal, mint a testi szolgálatoknál. A szellemi szolgálatoknál ugyanis egyrészt lelkészeket, írókat, művészeket, orvosokat stb. találunk, a kiknél munkaségéről a szó szoros értelmében alig lehet szó; másrészt itt a munkavevők rovata túlsúlyban hivatalnokokat (köz- és magán-hivatalnokokat) tartalmaz, kik azonban nem tekinthetők az ezen rovatban említett munkaadók alkalmazottjainak. Ugyanez áll, csak hogy ellenkező értelemben a testi szolgálat rovatáról, a hol nagyon kevés munkaadó mellett nagyszámú munkavevő (napszámos, cseléd stb.) található, utóbbiak azonban nem tekinthetők az előforduló munkaadók alkalmazottjainak.

A napszamosok száma 69.493. E nagy tömegből csak 11.865-en vallották magokat egy bizonyos kereseti ághoz tartozóknak, míg 57.628 napszamosnál hiányzik az őket kenyérrel ellátó kereseti ágak megjelölése, valószínűleg azért, mert a napszamosok legnagyobb része nem tartozik egy határozott iparághoz, hanem majd itt, majd ott keres és talál munkát. Azért a napszamosokról a 60. sz. táblában közölt részletezésnek nem szabad nagyobb jelentőséget tulajdonítani. Az ott részletezett 11.865 napszamos közül 788 az őstermeléshez, 8.644 az iparhoz, 1.662 a közlekedéshez és 771 a kereskedelemhez tartozik. Az egyes iparágok közül kiemelendő a malomipar 1326, a vasuti közlekedés 1219, a dohánygyártás 811, a gépipar 810, a tégláégetés 795, a kétfestőipar 413, a hajógyártás 380, a földmívelés 371, a légszeszgyártás 250 és a sörfőzés 241 napszamosmal. A részletes felsorolás a 60. sz. táblában található.

Ha egy pillantást vetünk a női nemnek a munkaadók és munkavevők közt való részvételére, úgy azt vehetjük észre, hogy ez az utóbbiaknál jóval csekélyebb, mint a munkaadóknál. Kivételt csakis a személyes szolgálat csoportja képez, a hol a női nem százalékszámát a női cselédek nagy létszámánál fogva nagyon magas. 100 egyén közül ugyanis van nő:

	a munkaadók közt	a munkavevők közt
Őstermelésnél	19	7
Iparnál	38	15
Közlekedésnél	4	2
Kereskedelemnél	21	5
Személyes szolgálatnál	20	58

Azon kérdésre, hogy vajjon valamely iparágat inkább mesterségszerűen vagy gyárilag üznek-e, felvilágosítást nyerünk oly módon, ha az egyes kereseti ágakban elfoglalt önállók (mesterek, vállalkozók stb.) számát az illető ágakban elfoglalt alkalmazottak számával hasonlítjuk össze. Ilyen összehasonlítások azonban csak az őstermelésre, az iparra és kereskedelemre vonatkoztathatók, mivel a többi ágakban, különösen pedig a testi és szellemi szolgálatokban az ott összeirt munkavevők nem tekinthetők az illető ágakbeli munkaadók alkalmazottjainak, a mint ezt már fentebb említettük. Ismételten arra is kell utalnunk, hogy a részvénytársaságok által üzött iparágaknál — mely esetekben tehát a népszámlálás vállalkozókat nem mutat fel — ily összehasonlítások általában kizártaknak tekintendők. Ez áll különösen egyes iparágakról, úgymint a malomiparról, öntödékről, nyomdákról, téglagyárakról, hajógyárakról és mindazon közlekedési vállalatokról, melyeket legnagyobb részt, sőt részben kizárólag részvénytársaságok üznek.

A 30. lapon közölt összeállításból látható, hogy a legtöbb munkavevő a következő kereseti ágakban található:

asztalosok	5.291	kőművesek	3.287
cipészek	5.024	sokszorosító ipar	3.265
lakatosok	4.719	malomipar	2.796
fűrészek	4.161	vendéglők	2.523
női kézimunkák	3.793	kovácsok	2.034

Ha azonban tudni akarjuk, hogy mily iparágakat művelnek legbehatóbb módon, azaz melyek foglalkoztatják átlag a legnagyobb számú segéd személyzetet, úgy a napszámok beszámításával a következő eredményre *) jutunk:

Kőművesek	átlag 32 főnyi segéd személyzettel
Timárok	» 25 »
Lakatosok	» 19 »
Vendéglősök	» 17 »
Kőfaragók	» 16 »
Ácsok	» 15 »
Kovácsok	» 13 »
Szűgyártók	» 12 »

Kisebb mértékben űzik mesterségüket:

átlag 9 segéddel: asztalosok, kádárok, könyvkötők, bőriparosok;

8 segéddel: pékek;

7 segéddel: agyagiparosok, gombkötők, fényezők;

6 segéddel: bádigosok, bőröndkészítők, kézműárosok, kocsigyártók;

5 segéddel: cukrászok, esztergályosok, faiparosok, nyergesek, kárpitosok.

A további részletezést illetőleg az a 30. lapon közölt táblára kell utalnunk.

*) A következő összeállításban azon iparágakat, melyek üzésében a részvénytársaságok nagy szerepet játszanak, mellőztük.

Önállók és alkalmazottak számaránya az östermelés, ipar és kereskedelem terén.
Anzahl der Selbstständigen und Angestellten auf dem Gebiete der Urproduction, der Gewerbe und des Handels.

Kereseti ág — Berufszweig	Önálló Selbstständige	Alkalmazott Angestellte	Napszámos Tagelöhner	Összes munkavető Arbeitnehmer zu- sammen	100 munkaadóra jut bány alkalm. a napszámosokat Auf 100 Arbeit- geber kommen Angestellte, die Tagelöhner	
					be nem nicht in- begriffen	be- számítva in- begriffen
Földműves, <i>Ackerbauer</i>	858	161	371	532	19	62
Kertész, <i>Gärtner</i>	205	363	284	647	177	316
Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	127	3	133	136	2	107
Majoros és tehenész, <i>Meiereibesitzer und Milchmeier</i>	702	15	—	15	2	2
Pék, <i>Bäcker</i>	233	1773	36	1809	761	773
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	310	1239	10	1249	400	403
Hentes és szalámikészítő, <i>Selcher und Salamifabri- kanten</i>	367	1028	39	1037	280	291
Malomipar, <i>Mühlengewerbe</i>	17	1470	1326	9796	8647	16447
Likőr- és szeszgyár, <i>Liqueur und Spiritusfabriken</i> . .	49	436	194	630	890	1286
Pálinkamérő, <i>Ausschank geistiger Getränke</i>	65	81	12	93	125	143
Vendéfgadó, <i>Gasthäuser</i>	27	459	6	465	1700	1722
Vendéglős és korcsmáros, <i>Gast- und Schankwirthe</i> .	1265	2493	30	2523	197	199
Kávés és kávémérő, <i>Kaffee- und Kaffeeschank</i> . . .	643	679	41	720	106	112
Czukrász, <i>Zuckerbäcker</i>	89	416	38	454	467	510
Férfiszabó, <i>Herrenschneider</i>	1346	4146	15	4161	308	309
Foltozószabó, <i>Flickschneider</i>	110	28	—	28	25	25
Női szabó, <i>Damenschneider</i>	645	1443	4	1447	224	224
Ruhavarrónő, <i>Kleidermacherin</i>	166	607	—	607	366	366
Czipész, <i>Schuster</i>	1646	5017	7	5024	305	305
Szűcs, <i>Kürschner</i>	95	238	2	240	251	253
Mosás, <i>Wäscherei</i>	2418	3	46	49	14	2
Ruhatisztítás, <i>Kleiderputzerei</i>	69	30	—	30	43	43
Pipere, <i>Modewaaren</i>	46	122	—	122	265	265
Kalapos, <i>Hutmacher</i>	76	257	34	291	338	383
Kőműves, <i>Maurer</i>	102	3137	150	3287	3075	3223
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	34	536	25	561	1576	1621
Ács, <i>Zimmerleute</i>	66	959	44	1003	1453	1520
Téglavető, <i>Ziegler</i>	7	677	795	1472	9671	21029
Egyéb agyagipar, <i>Sonstige Thonwaarengewerbe</i> . . .	31	186	38	224	600	723
Asztalos, <i>Tischler</i>	571	5248	43	5291	919	927
Esztergályos, <i>Drechsler</i>	74	452	12	414	543	559
Kádár, <i>Böttcher</i>	57	536	15	551	940	967
Bognár, <i>Wagner</i>	58	336	—	336	579	579
Egyéb faipar, <i>Sonstige Holzgewerbe</i>	94	369	237	606	345	566
Zsinór- és gombkötő, <i>Posamentier und Knopfmacher</i> .	54	347	22	369	643	683
Drágakő- és nemesérczipar, <i>Juwelen- und Edelstein- Gewerbe</i>	184	701	4	705	381	383
Bádogos, <i>Spengler</i>	186	1108	33	1141	596	613
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	3	1121	—	1121	37367	37367
Lakatos, <i>Schlosser</i>	246	4705	14	4719	1913	1918

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	Önálló <i>Selbstständig</i>	Alkalmazott <i>Angestellt</i>	Napszámos <i>Tagelöhner</i>	Összes munkavevő <i>Arbeitnehmer zusammen</i>	100 munkaadóra jut hány alkalm. a napszámosokat <i>Auf 100 Arbeitgeber kommen</i> <i>Angestellte, die</i> <i>Tagelöhner</i>	
					be nem <i>nicht in-</i> <i>begriffen</i>	be- számítva <i>in-</i> <i>begriffen</i>
Kovács, <i>Schmied</i>	159	2032	2	2034	1278	1279
Gépgyári iparos, <i>Maschinenfabriks-Gewerbe</i>	38	592	810	1402	1558	3689
Vaszertergályos, <i>Eisendrechsler</i>	5	687	4	691	13740	13820
Egyéb vas- és aczélipar, <i>Sonstige Eisen- und Stahl-</i> <i>Gewerbe</i>	59	223	12	235	378	398
Öntöde, <i>Giesserei</i>	35	1165	772	1937	3329	5534
Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallgewerbe</i>	108	676	11	687	553	564
Sokszorosító ipar, <i>Polygraphisches Gewerbe</i>	84	2981	284	3265	3549	3887
Órás, <i>Uhrmacher</i>	144	236	1	237	164	165
Timár, <i>Gerber</i>	7	159	16	175	2271	2500
Szjijgyártó, <i>Riemer</i>	40	496	3	499	1240	1247
Nyerges, <i>Sattler</i>	38	186	—	186	439	489
Bőröndös, <i>Taschner</i>	21	128	6	134	610	638
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	75	719	4	723	959	964
Egyéb bőr- és papiripar, <i>Sonstige Leder- und Papier-</i> <i>Gewerbe</i>	73	484	174	658	663	901
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	170	494	15	509	291	299
Mázoló és fényező, <i>Lackierer und Anstreicher</i>	123	917	12	929	745	755
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeit</i>	2648	3769	24	3793	142	143
Kárpitos, <i>Tapesierer</i>	148	717	12	729	434	492
Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Friseure</i>	315	834	—	834	265	265
Fakereskedés, <i>Holzhändler</i>	237	285	155	440	103	159
Fűszerkereskedés, <i>Spezereihändler</i>	552	1600	42	1642	290	292
Gabonakereskedés, <i>Getreidehändler</i>	234	712	49	761	304	325
Bőrkereskedés, <i>Lederhändler</i>	107	250	12	262	234	245
Divatárú- és piperekereskedés, <i>Modewaarenhändler</i>	183	844	3	847	461	463
Kézműárúkereskedés, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	81	457	1	458	564	565
Papirkereskedés, <i>Papierhändler</i>	79	336	—	336	425	425
Posztókereskedés, <i>Tuchwaarenhändler</i>	60	255	5	260	425	433
Rőfőskereskedés, <i>Schnittwaarenhändler</i>	146	461	3	464	316	318
Ruhakereskedés, <i>Kleiderhändler</i>	158	269	—	269	170	170
Rövidárúkereskedés, <i>Kurzwaarenhändler</i>	229	614	2	616	270	271
Vaskereskedés, <i>Eisenhändler</i>	77	291	15	306	378	397
Könyvkereskedés, <i>Buchhändler</i>	76	171	7	178	225	234
Közvetítő, <i>Stellenvermittler</i>	1730	747	3	750	43	43
Házaló, <i>Hausirer</i>	831	—	18	18	—	2
Szatócs, <i>Fragner</i>	960	242	—	242	22	25

Azon nagy érdeklődés, melylyel a tanonc kérdés iránt nemzetgazdasági és társadalmi szempontból viseltetnek, most is — úgy mint tíz évvel ezelőtt — kívánatossá tette a tanoncoknak egyes foglalkozási ágak és korosztályok szerint való részletezését. Az erre vonatkozó adatok a 62. sz. táblában vannak közölve. Ebből látható, hogy a tanoncok száma 12.261, míg 1881-ben 9.209 volt. E tanoncok között volt 10.962 fiú és 1.299 leány. Magától értetődik, hogy a tanoncok javarésze (t. i. 10.172) az iparban található, míg a kereskedelembe csak 1.880 és személyes szolgálatoknál csak 209 van alkalmazva.

Az ipari csoportok közül a fém- és a ruhaipar foglalkoztatja a legtöbb tanoncot, t. i. 2.456-ot és 2.122-t; a faiparnál 1.166, az élelmezési iparnál 942, az építkezési iparnál 620 és a sokszorosító iparnál 619 tanonc volt kimutatható, míg a többi ipari csoportok csak néhány százat foglalkoztatnak. Az egyes iparágak közül a következők foglalkoztatják a legtöbb tanoncot:

Lakatosok	1.154
Asztalosok	826
Czipészek	700
Szabók	661
Női kézimunkák	596
Nyomdák	572

Ha azon kereseti ágakban, a melyekben legalább 20 tanonc található, ezeknek számát szembeállítjuk mestereik számával, úgy ily módon az illető kereseti ágak következő rangsorozatát nyerjük, a tanoncmunka nagyobb vagy csekélyebb gyakorisága szerint.

100—100 mesterre jut tanonc :

Vasöntőde	4.700	Ács	100
Vasestergályos	2.260	Posztókereskedő	98
Könyvnyomda	867	Csizmadia	95
Műszerész	764	Kádár	89
Rézöntő	492	Vászonkereskedő	88
Lakatos	469	Fényképész	83
Kőfaragó	324	Rőfőskereskedő	79
Kőműves	292	Rövidárúkereskedő	76
Könyvkötő	255	Czukráz	74
Kővező	252	Hentes	74
Fényező	210	Vaskereskedő	71
Estergályos	207	Fűszerkereskedő	69
Bádogos	183	Gabonakereskedő	68
Egyéb fémipar	165	Mázoló	68
Szijgyártó	160	Bőrkereskedő	65
Asztalos	145	Mészáros	64
Zsinór- és gombkötő	144	Ruhavarrónó	50
Kárpitos	142	Órás	50
Kalapos	132	Férfi szabó	49
Drágakő és ékszer	127	Női szabó	48
Bognár	126	Czipész	43
Divatárúkereskedő	120	Borbély és fodrász	39
Kézműkereskedő	106	Szobafestő	29
Kovács	105	Kézimunka (női).	24
Festő és szobrász	103	Egyéb kereskedő	22
Pék	101	Vendéglős és korcsmáros	12
Papirkereskedő	100		

A tankötelezettség a befejezett hatodik életévvel kezdődik és a naponkénti iskolalátogatás kötelezettsége a tizenkettedik életévig tart. E szerint az ezen korban levő tanoncok kénytelenek az iskolából kimaradni. Ezen legifjabb tanoncok iránt azon okból is érdeklődünk, mert oly korban állanak, melyben gyermekeket egészségük komoly kockázatátása nélkül állandó munkára kényszeríteni nem lehet. Különösen áll ez a tíz éven aluli tanoncokról. Megelégedéssel konstatálhatjuk azonban, hogy míg 1881-ben még 63 ilyen korú tanoncz volt, most csak 14 iratott össze, a mi örvendetes jelnek tekinthető.

A 10 éven aluli tanoncokon kívül a 11 és 12 évesek is tanköteles korban vannak. Az ezen korban levő tanoncok száma mindössze 171, tehát a tíz évvel ezelőtt összeirt létszámnak (302) csak a fele. E tekintetben tehát a viszonyok az utóbbi két évtized alatt jelentékeny módon javultak. (1870-ben a tanoncoknak meg egy hatodrésze állott tanköteles korban!)

A legtöbb tanköteles tanoncz — még pedig 22 leány — női kézimunkával foglalkozik; ellenben a cipészipar, melynél még 10 évvel ezelőtt 70 tanköteles tanoncz dolgozott és husz évvel ezelőtt valamennyi tanoncznak több mint negyedrésze volt tanköteles korban álló gyermek, — a mely körülményt annak idején különösen kiemeltünk volt — jelenleg csak 15 ily korú tanonczot foglalkoztat.

Ha e tekintetben örvendetes javulás konstatálható is, úgy másrésről a husz éven felüli tanoncok jelentékeny elszaporodása nagyon meglepő jelenség. Számuk az utolsó évtized folyamán 229-ről 574-re emelkedett. Ezek közül 385 az iparnál és 155 a kereskedelemnél van elfoglalva, míg a többi személyes szolgálatot végez.

A munkaviszonyok táblája (61. tábla) — a mint már említettük — a hivatalnokok, segédek, tanoncok, munkások és egyéb alkalmazottak számát mutatja ki. Az 1881-iki eredménnyel hasonlítva össze a következő képet nyerjük:*)

	1881.	1891.
Önálló vállalkozók	23.588	34.002
Hivatalnokok, üzletvezetők	10.582	15.626
Segédek	36.785	59.315
Tanonczok	9.209	12.261
Munkások	37.784	80.195
Egyéb	52.280	63.980

Az utóbbi rovatban található egyének nagy száma onnét származik, hogy benne nemcsak cselédeket és szolgákat, hanem a szellemi és »különféle« szolgálatokból élő egyének nagy számát is kellett elhelyezni; így tanítók, írók, művészek, katonatisztek, házmesterek stb. a megelőző rovatok egyikébe sem sorolhattak be.

A nevezett rovatok részletezése a fővárosban csak az ipar, kereskedelem és közlekedés csoportjaira birhat némi jelentőséggel; az országos népszámlálás eredményeiben a gazdatisztek száma bizonyára legérdekesebb, de Budapesten csak 204

*) A foglalkozásnélküliek mellőzésével.

ily gazdatisztet irtak össze. Az említett csoportok a következő eredményt mutatják fel:

	Ipar		Kereskedelem		Közlekedés	
	1881.	1891.	1881	1891.	1881.	1891.
Hivatalnokok . . .	290		631		1.913	
Üzletvezetők . . .	140	2.852	159	2.416	1	4.328
Tanonczok . . .	31.022	49.878	4.265	8.201	243	481
Munkások . . .	2.068	3.897	31	81	81	854
Egyéb személy . . .	2.635	732	918	—	2.073	6.021

ÖTÖDIK FEJEZET.

Foglalkozás és kor.

A számláló lapoknak kor szerinti feldolgozása az utolsó népszámláláskor ugyanazon elvek alapján történt, mint 1881-ben. A korviszonyokban öt osztályt, úgymint 0—15, 15—30, 30—50, 50—60 és 60 éven felülieket mutattunk ki, még pedig önállók és alkalmazottak megkülönböztetésével. Az erre vonatkozó eredményeket a 63—66. sz. táblázatokban és a 38. lapon található százalékos táblában közöltük.

Mivel a korviszonyok magától értetődőleg felette különbözök, a szerint, a mint önállókról vagy alkalmazottakról, mesterekről vagy segédekről van szó, az itt következő fejtegetésekben e megkülönböztetést folyton szem előtt fogjuk tartani.

Az önállók közt a legtöbb fiatal, azaz 30 éven aluli férfi a szellemi szolgálatnál található, még pedig azért, mivel orvosok, ügyvédek stb. rendszeren már harminczadik életévük előtt szoktak önállóságra jutni. Az iparosmunkás csak jóval későbbben lehet önálló, a mi azon tényből tükröződik vissza, hogy az önálló iparosoknak csak 14⁰/₀-a 30 éven aluli. Éppen oly csekély (14⁰/₀) a 30 éven aluliak száma a közlekedésnél és mezőgazdaságnál, míg e szám a kereskedelemnél az összes munkaadók egy ötödét teszi. Itt megjegyzendő, hogy e szám az utolsóelőtti népszámlálás óta valamennyi kereseti főcsoportban — az ipar kivételével — csekély mértékben fogyott.

Ha az egyes fontosabb iparágakra térünk át, azt találjuk, hogy különösen az orvosok csoportjánál van — mint már említettük — sok fiatalabb korú önálló egyén (40⁰/₀). Aránylag fiatal korban jutnak önállóságra még ügynökök és fűszerkereskedők, míg házalók és szatócsok, kik között szintén sok fiatal egyén található, itt tekintetbe nem vehető, mivel közöttük alkalmazott nincs. Nagyon kevés fiatal munkaadó található a vendéglősöknél, valamint azon kereseti ágaknál, melyekbe természetesen magasabb korban lépünk be, mint magánzók, háztulajdonosok és nyugdíjasok.

Az önállósítás elé gördülő nehézségek még inkább tünnek szemünkbe, ha megvizsgáljuk, hogy az összes alkalmazottak mekkora része áll 30—50-ik életévükben, tehát azon korban, a melyben a férfi részben már túl van ereje teljkorán és melyen túl már alig valószínű, hogy még önállóságra juthasson. A legtöbb 30—50 éves korú alkalmazottat a szellemi és testi szolgálatok csoportjaiban találhatjuk,

minek oka abban található, hogy egyrészt a szolgálatban álló tanárok és hivatalnokok ezen csoportba vannak sorozva, másrészt pedig mivel a napszamosok is, kiknek szolgálati viszonya halálukig ugyanaz marad, ide sorolandók. Az iparágak között a legtöbb 30—50 éves alkalmazott a kávésoknál (49°/o), a gépiparnál (47°/o), a kőműveseknél (46°/o), a hajógyártásnál (44°/o), a malomiparnál (43°/o), az ácsoknál (43°/o) és kádároknál (41°/o) fordul elő. Nagyon magas az arányszám a közlekedés csoportjában is.

Végül a legjellemzőbb eredményekre jutunk, ha azt kérdezzük, hogy az egyes kereseti ágak munkásai közt hányan haladták túl a hatvanadik évüket? Ha minden kereskedelmi vagy iparossegéde nézve meg volna adva a lehetőség arra, hogy életében önálló kereskedővé vagy mesterré váljék, úgy tulajdonképen nem is lehetne 60 éven túli segédeket találni. Valóságban azonban ezen legöregebb alkalmazottak száma meglehetősen jelentékeny; találunk ugyanis:

	Férfi	Nőt	Együtt
az őstermelésnél	46	5	61
az iparnál	1.076	165	1.241
a közlekedésnél	345	1	346
a kereskedelemnél	239	17	256

tehát ezen négy csoportban 1.904 egyént, vagyis 388-czal többet, mint tiz évvel ezelőtt.

A mennyiben a 60 éven túli munkások nagyobb vagy kisebb száma azon nehézségek nagyobb vagy csekélyebb intenzitására enged következtetni, melyek az illető iparágakban az önállósítás elé gördülnek, a következőkben a fontosabb ipari ágaknak erre vonatkozó sorrendjét adjuk:

A 60 éven túli iparosmunkások száma 1000-1000 férfi között volt:

Vasesztergályos	1·4	Vendéglős	14·3
Fodrász	2·4	Kárpitos	15·6
Pék	4·9	Asztalos	16·5
Kőfaragó	5·6	Czipész	16·7
Kovács	6·4	Szabó	16·8
Hentes	6·6	Kőműves	22·0
Lakatos	7·4	Gépgyártás	22·0
Könyvnyomdász	7·4	Mészáros	25·3
Ékszerész	8·0	Mázoló	26·8
Könyvkötő	8·4	Malomipar	29·5
Bádogos	10·9	Ács	33·3
Kádár	11·2	Hajógyártás	82·2
Kávé	13·0	Géplakatos	86·6

A magasabb korosztályok előfordulásából sok statisztikus az egyes kereseti ágak nagyobb vagy kisebb vitalitására, egészséges vagy egészségtelen voltára vél következtetést vonhatni. A nélkül, hogy azon felette fontos kifogások tárgyalásába bocsátkozhatnánk, melyek az ily anyag alapján készült halandósági táblák ellen felhozhatók, már az 1881-iki népszámlálási munkában arra utaltunk, hogy még oly következtetések is, melyek csupán a vitalitási viszonyok általános jellegzésére

szorítkoznak, könnyen támadhatók meg; nem lehet t. i. mindig állítani, mintha az egyes kereseti ágakban mutatkozó korviszonyok az illető foglalkozásnak következményei volnának, hanem ellenkezőleg van eset arra is, hogy a kor éppen annak az oka, hogy az illetők éppen ezen és nem más kereseti ág felé fordultak; vannak t. i. olyan foglalkozások, mint pl.: dajka, tanuló, magánzó, tőkepénzes stb., a melyek egyenesen a kortól függnék. Számbaveendő továbbá azon körülmény is, hogy az emberek sokszor változtatják a foglalkozásukat. Orvostanhallgatók orvosokká és tanárokká, joghallgatók bírókká, állami tisztviselőkké, mindkét pályabeliek írókká, tanárokká, kereskedőkké lesznek. Igen fontosak a kereseti ág változásai a nőknél: cselédek és pinczérnők férjhezmenetel alkalmával éppen úgy megválnak eddigi foglalkozásuktól, miként az gyakran előfordul tanítónőknél és színésznőknél. Azon két osztály pl., melyben legtöbb hatvan évnél idősebb találhatók, a tőkepénzesek és a gyámolításból élők; de ezek, éppen ellentétőknél fogva bizonyítják, mily óvatossággal kell ily koradatokból következtetnünk. Az említetteknel, t. i. ok és okozat fel van cserélve: a tőkepénzesek jó része ugyan azért öreg, mert gazdag; ellenben az alamizsnából élők nem azért öregek, mert koldusok, hanem azért koldusok, mert öregek.

Ezeknek előrebocsátása után közöljük itt a nevezetesebb foglalkozási ágakat a 60 éven felüliek arányának sorrendjében.

Az önálló 60 éven felüli férfiak száma a következő ágaknál van 10⁰/o-on alul: szatócsok, fűszerkereskedők, majorosok, ügyvédek, cipészek, bérkocsisok, vendéglősök, ügynökök; 10⁰/o—20⁰/o: asztalosok, szabók, házalók; 20⁰/o-on felül: gazdászok (22·0⁰/o), háztulajdonosok (51·7⁰/o), magánzók (57·8⁰/o) és nyugdíjasok (66·4⁰/o).

A 60 éven felüli alkalmazott férfiak száma egy százaléknál kevesebbet tesz ki a következő ágaknál: hentesek, sütők, kőfaragók, ékszerészek, kovácsok, lakatosok, vasesztergályosok, könyvnyomdászok, könyvkötők, fodrászok, fűszerkereskedők, divatárúsók; 1—2⁰/o: kávéosok, cipészek, szabók, asztalosok, kádárok, bádogosok, vasöntők, kárpitások, fuvarosok, bérkocsisok, postaszolgák, gabonakereskedők, mérnökök; 2—5⁰/o: malomipar, mészárosok, kőművesek, ácsok, gépgyári munkások, mázolók, lóvonat- és vasúti alkalmazottak, bankhivatalnokok, napszámosok, cselédek, őrszemélyzet; 5—10⁰/o: géplakatosok, hajózási alkalmazottak, ügynökök, állami és városi hivatalnokok; tanárok. 10⁰/o-on felül: hordárok (10·8⁰/o), házmesterek (16·9⁰/o), gyámolításból élők.

A 60 éven felüli önálló nők száma: 5⁰/o-on alul a női szabóknál és varrónőknél; 5—10⁰/o a mosó intézetekben; 10—20⁰/o a kofáknál; azon felül a háztulajdonosoknál (27·5⁰/o, nyugdíjasoknál (37·8⁰/o) és magánzóknál (49·4⁰/o).

A 60 éven felüli alkalmazott nők száma 5⁰/o-on alul a varrónőknél, női szabóknál, munkásnőknél, cselédeknél és nevelőnőknél; 5—10⁰/o a napszámosoknál és a háztartás körül foglalkozó nőknél; 10—15⁰/o a házmesternőknél és 48·2⁰/o a gyámolításból élőknel.

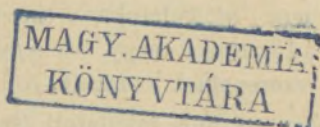
Foglalkozás és kor százalékokban.

Beruf und Alter in Prozenten.

Kereseti ág — Berufsweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 éven felül Über 60 Jahre alt	Ismeretlen korú Unbekanntes Alter
	éves — Jahre alt					
A) Önállóak. — Selbständige.						
Férfiak.						
<i>Männer.</i>						
Óstermelés, <i>Urproduction</i>	—	14 30	54 33	17 64	13 60	0 13
Ipar, <i>Gewerbe</i>	0 01	13 89	58 46	18 11	9 53	—
Forgalom, <i>Verkehr</i>	—	14 33	63 14	14 87	7 66	—
Kereskedelem, <i>Handel</i>	0 05	20 23	53 88	17 25	8 54	0 05
Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	0 20	30 39	50 56	10 54	8 15	0 16
Nevezetesebb ágak.						
<i>Hauptsächliche Berufsweige.</i>						
Férfiak. — Männer.						
Földmives, <i>Ackerbauer</i>	—	14 03	40 95	22 67	22 02	0 33
Majoros, tehenész, <i>Meiereibesitzer, Milchmeier</i>	—	14 01	67 63	13 53	4 83	—
Vendéglős és korcsmáros, <i>Gast- u. Schankwirth</i>	—	7 27	66 03	18 16	8 54	—
Czipész, <i>Schuster</i>	—	13 24	63 79	15 09	7 88	—
Férfiszabó, <i>Herrenschneider</i>	—	13 08	53 99	20 08	12 85	—
Asztalos, <i>Tischler</i>	0 18	10 99	60 93	17 73	10 11	—
Bérkocsis, <i>Lohnfuhrwerke</i>	—	13 10	66 28	12 72	7 90	—
Fűszerkereskedő, <i>Spezereihändler</i>	0 20	19 46	64 93	12 33	3 08	—
Ügynök, <i>Agenten</i>	—	25 69	50 87	14 76	8 68	—
Házaló, <i>Hausierer</i>	—	17 0	33 92	30 28	18 71	—
Szatócs, <i>Greisler</i>	—	30 32	49 77	18 38	1 53	—
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	—	13 77	69 61	10 26	6 36	—
Orvos <i>Aerzte</i>	—	39 77	43 89	8 81	7 39	0 14
Magánzó, <i>Private</i>	—	4 76	19 25	18 21	57 78	—
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	0 29	3 00	22 38	22 58	51 75	—
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	0 88	12 98	19 27	66 40	0 47
Nők. — Frauen.						
Mosás, tisztítás, <i>Wäscherei u. Putzerei</i>	0 19	16 33	60 65	16 66	6 08	0 09
Női szabó, <i>Damenschneider</i>	2 17	54 24	37 28	5 13	1 18	—
Varrónő, <i>Kleidermacherinnen</i>	1 25	59 46	29 78	6 24	3 27	—
Köfa, <i>Höckerinnen</i>	0 59	9 31	43 13	28 36	18 17	0 44
Magánzó, <i>Private</i>	1 10	8 99	30 16	10 26	49 45	0 04
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	0 56	7 02	36 52	27 91	27 51	0 48
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	2 67	26 82	32 67	37 84	—
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	0 23	90 66	9 11	—	—	—

Kereseti ág— <i>Berufszweig</i>	0—15	15—30	30—50	50—60	60 éven felül <i>Über 60 Jahre alt</i>	Ismeretlen korú <i>Unbekanntes Alter</i>
	éves — <i>Jahre alt</i>					
B) Alkalmazottak. — Angestellte.						
Férfiak. — Männer.						
Östermelés, <i>Urproduction</i>	2 95	40 68	41 83	9 48	4 85	0 21
Ipar, <i>Gewerbe</i>	5 98	57 90	29 98	4 27	1 87	0 00
Forgalom, <i>Verkehr</i>	0 28	32 55	55 46	8 64	3 03	0 04
Kereskedelem, <i>Handel</i>	6 06	59 81	26 36	5 75	2 00	0 02
Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	11 68	23 35	46 69	8 48	4 70	0 10
Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	0 92	33 64	48 86	10 43	6 11	0 04
Különféle szolgálat, <i>Diverse Dienstleistungen</i>	0 24	26 54	49 22	15 28	8 65	0 07
Nevezetesebb ágak.						
<i>Berufszweige.</i>						
Férfiak. — Männer.						
Hentes, <i>Selcher</i>	6 36	77 30	14 58	1 10	0 66	—
Kávés és kávémérő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	0 65	44 06	49 27	4 72	1 30	—
Malomipar, <i>Mühlengewerbe</i>	0 27	42 49	42 83	11 46	2 95	—
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	4 42	67 46	22 57	2 94	2 53	0 08
Pék, <i>Bäcker</i>	5 82	60 10	29 65	3 94	0 49	—
Vendéglős és ékszer, <i>Gast- und Schankwirth</i>	3 38	57 60	34 63	2 96	1 43	—
Czipész, <i>Schuster</i>	8 33	61 42	24 86	3 72	1 67	—
Férfiszabó, <i>Herrenschneider</i>	8 22	58 60	25 93	5 57	1 68	—
Kőműves, <i>Maurer</i>	1 96	43 83	45 92	6 03	2 20	—
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	7 09	51 12	38 81	2 42	0 56	—
Ács, <i>Zimmerleute</i>	0 21	45 36	42 86	8 24	3 33	—
Asztalos, <i>Tischler</i>	5 47	56 48	32 13	4 27	1 65	—
Kádár, <i>Böttcher</i>	2 98	47 58	41 04	7 28	1 12	—
Drágakő és ékszer, <i>Juwelen u. Edelgestein</i>	15 36	70 08	11 52	2 24	0 80	—
Bádogos, <i>Spengler</i>	8 88	64 58	22 46	2 99	1 09	—
Gépgyári ipar, <i>Maschinenbaugewerbe</i>	1 52	40 20	47 30	8 78	2 20	—
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	1 96	67 08	19 98	2 32	8 66	—
Kovács, <i>Schmied</i>	3 05	63 09	30 27	2 95	0 64	—
Lakatos, <i>Schlosser</i>	7 97	67 42	22 81	1 06	0 74	—
Vasesztergályos, <i>Eisendreher</i>	4 95	70 60	23 58	0 73	0 14	—
Vasöntőde, <i>Eisengiesser</i>	6 78	61 46	25 61	4 74	1 41	—
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	10 48	59 78	26 81	2 19	0 74	—
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	9 37	69 73	18 39	1 67	0 84	—
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	4 81	48 66	39 39	4 46	2 68	—
Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Friseur</i>	6 12	84 65	8 87	—	0 24	0 12
Hajógyár, <i>Schiffbau</i>	1 85	35 97	44 50	9 46	8 22	—
Kárpitos, <i>Tapetzierer</i>	13 01	77 09	5 94	2 40	1 56	—
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1 09	45 34	47 98	3 73	1 71	0 15
Bérekocsis, <i>Lohnfuhrwerk</i>	0 47	45 48	49 72	3 20	1 13	—
Lóvasút, <i>Pferdebahn</i>	0 15	28 06	61 71	7 75	2 33	—
Gőzvasút, <i>Dampfbahn</i>	0 14	26 69	59 58	10 10	3 47	0 02
Posta és távirat, <i>Post- und Telegraphenwesen</i>	0 10	34 32	56 71	7 33	1 54	—
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	0 36	26 45	52 61	14 20	6 30	0 08
Fűszerkereskedő, <i>Spezereihandlung</i>	7 31	77 30	14 69	0 32	0 38	—
Gabonakereskedő, <i>Getreidehandlung</i>	1 69	70 22	23 46	3 09	1 54	—
Divatárúkereskedő, <i>Modewaarenhandlung</i>	9 41	74 56	14 41	1 32	0 30	—

Kereseti ág — Berufszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	80 éven felül Über 60 Jahre alt	Ismeretlen korú Unbekanntes Alter
	— éves — Jahre alt					
Rövidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhandlung</i>	12 73	68 76	17 36	0 66	0 49	—
Bankok, <i>Banken</i>	—	58 89	31 90	6 35	2 86	—
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	—	41 42	44 12	9 56	4 90	—
Ügynök, <i>Agenien</i>	17 60	25 54	31 60	19 63	5 63	—
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	14 29	26 27	48 65	5 89	4 79	0 11
Munkás, <i>Arbeiter</i>	3 51	47 59	42 02	4 78	2 10	—
Cseléd és szolga, <i>Dienstboten und Diener</i>	2 87	39 51	31 40	22 50	3 68	0 04
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	0 27	12 77	54 65	21 54	10 77	—
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	—	23 96	54 96	13 35	7 73	—
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	—	23 80	56 78	11 38	8 04	—
Tanítás, <i>Unterricht</i>	—	24 61	59 64	10 32	5 43	—
Ebből tanár, <i>Hievon Professoren</i>	—	16 48	66 40	10 94	6 18	—
Építész, mérnök, <i>Baumeister, Ingenieure</i>	—	29 62	62 31	6 15	1 92	—
Órség, <i>Wachmannschaft</i>	—	30 16	58 26	8 76	2 82	—
Ebből államrendőr, <i>Hievon Polizei</i>	—	34 40	58 24	7 36	—	—
Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	9 73	52 51	20 85	16 91	—
Gyámoltásban élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	7 50	14 56	23 80	11 47	42 67	—
Tanuló, <i>Schüler</i>	71 49	28 49	0 02	—	—	—
Ebből elemi, <i>Hievon Elementar</i>	99 92	0 08	—	—	—	—
> polgári, <i>Hievon Bürger</i>	80 80	19 20	—	—	—	—
> középiskolai, <i>Hievon Mittelschüler</i>	46 96	53 04	—	—	—	—
> egyetemi, <i>Hievon Universitätskörer</i>	—	99 87	0 13	—	—	—
> szakiskolai, <i>Fachschulen</i>	6 75	93 12	0 13	—	—	—
Rab, <i>Gefangene</i>	2 15	54 80	36 59	4 45	1 58	0 43
Nők. — Frauen.						
Ruhavarrónő, <i>Kleidermacherinnen</i>	13 67	46 62	37 73	0 66	0 99	0 33
Női szabó, <i>Damenschneider</i>	21 60	74 40	3 61	—	0 39	—
Fehérvarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	19 46	60 76	16 59	1 28	1 91	—
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	15 12	64 99	15 82	2 40	1 59	0 08
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	1 18	26 49	54 73	12 45	5 05	0 10
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	5 01	62 96	19 87	7 78	4 31	0 07
Cseléd és szolga, <i>Dienstboten und Dienerinnen</i>	5 91	81 89	4 42	5 12	2 51	0 15
Tanítás, <i>Unterricht</i>	0 26	59 55	35 37	3 15	1 54	0 13
Ebből nevelés, <i>Hievon Erziehung</i>	0 42	69 30	25 74	2 85	1 48	0 21
Házmester, <i>Hausmeisterinnen</i>	0 25	15 12	53 90	17 17	13 48	0 08
Háztartásban élő, <i>Im Haushalt Lebende</i>	3 52	34 68	45 12	7 92	8 76	—
Gyámoltásban élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	4 43	11 63	19 83	15 85	48 23	0 03
Tanuló, <i>Schülerinnen</i>	89 63	10 32	0 05	—	—	—
Ebből elemi, <i>Hievon Elementar</i>	99 87	0 13	—	—	—	—
> polgári, <i>Hievon Bürgerschulen</i>	71 98	28 02	—	—	—	—

HATODIK FEJEZET.

Foglalkozás és származás. (Szülőhely.)

Azon kérdés, hogy miképen alakulnak az egyes foglalkozási ágak a bennük működő egyének szülőhelye szerint, különös érdekel bir és ennelfogva behatóbb figyelemre méltó. E célból — éppen úgy, mint az 1881-iki népszámlálási munkánkban — a foglalkozás és a származás közötti összefüggést két szempontból vizsgáljuk meg: először minden egyes foglalkozási ágról kimutatjuk, hogy mennyi a benne alkalmazott belföldi, osztrák és külföldi (v. ö. a 66. sz. táblát), és másodsor a nevezetesebb foglalkozási ágakban foglalkozók szülőhelyét a reánk nézve fontosabb országok szerint fogjuk közölni (67. sz. tábla).

1. Belföldiek, osztrákok és külföldiek megkülönböztetése.

E vizsgálatnál lakosságunknak csupán kereső részére szoritkozunk — éppen úgy mint 1881-ben — s ennelfogva a háztartás körül foglalkozókat, valamint a tanulókat s egyéb foglalkozásnélkülieket figyelmen kívül hagyjuk. Ily módon a következő eredményre jutunk:

	f é r f i a k		n ő k	
	1881.	1891.	1881.	1891.
Belföldiek között	99.471	149.451	58.518	100.034
Osztrákok »	17.293	19.120	4.564	7.645
Külföldiek »	2.512	2.696	729	1.218

Tehát volt:

	f é r f i a k		n ő k	
	1881.	1891.	1881.	1891.
Belföldi	83.4%	87.3%	91.7%	91.8%
Osztrák	14.5%	11.2%	7.2%	7.0%
Külföldi	2.1%	1.5%	1.1%	1.2%

A kenyérkereső férfiak közül tehát jelenleg 30%-kal több belföldi található, mint tíz évvel ezelőtt, míg a nőknél e viszonyok semmiféle változást nem szenvedtek.

A mi már most az egyes kereseti ágakat illeti, úgy a külföldieknek aránylag nagyobb vagy csekélyebb részvételét abból ítélni lehet meg, vajjon az idegenek

száma a fent jelölt átlagot túlhaladja-e, vagy mögötte elmarad. Ily alapon konstatálhatjuk, hogy a viszonyok a megelőző népszámlálás óta úgyszólván semmiben sem változtak. Ma is a lakosságnak körében élő osztrák származású férfiak legritkábbak az őstermelésnél, a szellemi szolgálatoknál, kereskedelemnél és közlekedésnél, ellenben leggyakoribbak az iparosok vagy szellemi munkából élők, míg a többi kereseti ágak csak ritkán szerepelnek közöttük.

A férfilakosság körében ugyanis találtatott (százalékban):

	Magyarországi	Osztrák	Külföldi
az őstermelésnél	90·2 ^o / _o	4·7 ^o / _o	5·1 ^o / _o
az iparnál	85·7 ^o / _o	12·5 ^o / _o	1·8 ^o / _o
a közlekedésnél	91·5 ^o / _o	7·5 ^o / _o	1·0 ^o / _o
a kereskedésnél	91·1 ^o / _o	7·4 ^o / _o	1·5 ^o / _o
a testi } szolgálatnál	85·4 ^o / _o	13·7 ^o / _o	0·9 ^o / _o
a szellemi }	91·3 ^o / _o	6·2 ^o / _o	2·5 ^o / _o
az összlakosságban	87·3 ^o / _o	11·2 ^o / _o	1·5 ^o / _o

Az egyes nevezetesebb kereseti ágakra térvén át, azt találjuk, hogy az osztrák származású férfiak a következő ágakban messze maradnak az átlag (11·2) mögött: Ügyvédek (1·06), csizmadiák (1·57), majorosok (1·58), lóvasuti alkalmazottak (1·71), orvosok (2·06), gazdászok (2·45), városi hivatalnokok (3·13), posta- és távirdaalkalmazottak (3·52), bérkocsisok (3·67), fodrászok (3·71), tanítók (3·90), fuvarosok (4·18), államhivatalnokok (4·13), kovácsok (4·20), könyvnyomdászok (4·80), kofák (4·81), istentisztelet és művészet (5·43). Ellenben jóval túlhaladják az átlagot a következő ágakban: téglavetők (58·57), zenészek (32·33), vasöntőde (25·89), vendéglősök (23·93), házalók (21·67) és nyugdíjasok (20·28°/_o); továbbá még: malomipar, sütők, cukrászok, nőszabók, kőművesek, kőfaragók, kádárok, bőripar, gépészek és házmesterek.

Az osztrák származású nők között leggyakoribbak az apácák (52·6°/_o), legritkábbak a tanulók, cselédek, nyomdászok, varrónők, szülésznők, bányatulajdonosok.

Külföldi származású férfiak felette ritkán (0·50°/_o) a következő kereseti ágakban fordulnak elő: majorosok, sütők, mészárosok, czipészek, kovácsok, vasöntők, fodrászok, kocsisok, postahivatalnokok, munkások, ügyvédek, orvosok, rendőrök és tanulók; sőt teljesen hiányoznak a következő ágaknál: Csizmadiák, dohánygyári munkások, lóvasuti közlekedés, divatárú-kereskedők, rövidárú-kereskedők; ellenben aránylag legerősebben vannak képviselve a következő ágakban: műépítésszek és mérnökök 9·61, gépészek 8·19, gépipar 8·09, kőfaragók 7·74, cukrászok 6·75, zenészek 5·86, istentisztelet 5·43, építőmesterek 5·07; továbbá még a malomiparnál, a vendéglősöknél, a hajózásnál, a tanítóknál, festőknél, szobrászoknál és tőkepenzeseknél.

Külföldi származású nők ritkák a varrónők, kofák, napszámosok, cselédek, kéj nők, dohánygyári munkásnők között és teljesen hiányoznak a könyvnyomdáknál alkalmazottak között; ellenben a tanítónőknek és nevelőnőknek (26·9°/_o), az apácáknak (12·6) és tőkepenzeseknőknek (4·1) jelentékeny része külföldi.

Ha még egy pillantást ezen viszonyoknak a két utolsó évtized alatti fejlődé-

sére vetünk és e vizsgálatok alapjául a férflakosságot veszszük, úgy a főbb kereseti csoportok származás szerinti megoszlása a következő:

	Ipar			Közlekedés			Kereskezelem		
	1870	1881	1891	1870	1881	1891	1870	1881	1891
Belföldiek . . .	76·0	81·9	85·7	66·9	83·2	91·5	83·9	89·0	91·1
Oszttrákok . . .	20·2	15·7	12·5	29·6	15·2	7·5	13·2	9·1	7·4
Külföldiek . . .	3·8	2·4	1·8	3·5	1·6	1·0	2·9	1·9	1·5

	Testi szolgálat			Szellemi szolgálat		
	1870	1881	1891	1870	1881	1891
Belföldiek	69·4	79·7	85·4	82·8	88·2	71·3
Oszttrákok	28·1	18·7	13·7	13·2	9·3	6·2
Külföldiek	2·5	1·6	0·9	4·0	2·5	2·5

E szerint az oszttrákok és külföldiek százalékszámát minden kereseti csoportban jelentékeny mérvben fogyott, a mi természetes következménye annak, hogy a külföldi származású lakosság aránya jelenleg általában csekélyebb, mint egy évtizeddel ezelőtt. E fogyás azonban nagyon különbözö; legjobban fogyott a külföldiek száma a közlekedés csoportjában, a melyben még husz évvel ezelőtt az ott alkalmazottaknak teljes harmada Ausztriából és a külföldről származott, jelenleg azonban már csak 8·5⁰/₀-a. A százalékszám tehát itt negyedére szállt alá. A testi szolgálatnál is felénél többel (30·6⁰/₀-ról 14·6⁰/₀-ra) szállt le a külföldiek száma; a csökkenés a többi csoportok körében csekélyebb. De még ma is az ipar és a testi szolgálat van leginkább külföldi munkaerőre utalva, míg a többi foglalkozási csoportok munkaerő-szükségletüket legnagyobb részben (91⁰/₀, tíz évvel ezelőtt csak 83—84⁰/₀) a belföldi lakosságból képes fedezni.

2. A külföldiek megkülönböztetése egyes nevezetesebb országok szerint.

Az erre vonatkozó abszolút számok a 67. sz. táblában találhatók. Ez a számokból kétféle százaléktáblát számítottunk ki; a 46. lapon levő százaléktábla kimutatja, hogy egy bizonyos kereseti ágat ők hány százaléka származik a belföldről, hány Ausztriából, még pedig a német örökös tartományokból, Csehországból, Morvaországból, Galiczia- és Bukovinából, hány százalék végül a külföldről, még pedig a német birodalomból, Európa többi államaiból és az Európán kívüli földrészekből. A 58. lapon található táblában ellenben ki van számítva, hogy tíztízezer, az éppen említett országokban született egyén közt hány foglalkozik a kereseti ágak mindegyikében.

Vessünk most egy pillantást az első százalékos táblára és vizsgáljuk meg közelebbről az egyes országokat.

A német örökös tartományok általában csak jelentéktelen százalékkal vesznek részt az egyes kereseti ágakban. Legnagyobb számmal találunk ezen országokból származó férfiakat a zenészek (7·82⁰/₀), gépészek (7·69⁰/₀) és vendég-lósök (7·45⁰/₀) között, továbbá a kádárok, vasesztergályosok, ékszerészek, építészek, nyugdíjasok között, azután a malom-, anyag-, bőriparnál és a hajózáznál. Sokkal számosabbak az ezen országokból származó nők az apácák között (40⁰/₀).

Csehek egyes kereseti ágakban erősebben vannak képviselve, így nevezetesen a zenészek között (17·41⁰/₀), azután a kertészek, mészárosok, hentesek, cukrászok, kőmivesek, ácsok, szijgyártók, házmesterek, tőkepenészek, nyugdíjasok és általában a munkások között. A nők között arányuk nem emelkedik 3·59⁰/₀ fölé (nyugdíjasok).

Morvaországból erednek nagyobb számmal vasesztergályosok (10·33⁰/₀), továbbá hentesek, vendéglősök, kávések, kőmivesek; Galicziából és Bukovinából feltűnő sok a tégláégető (37·14⁰/₀), házaló (17·22), azután női szabók, dohánygyári munkások és munkásnők, napszámosok és hordárok. Végül a többi örökös tartományból származó lakosok között molnárok, kőfaragók, gépészek és apácák vannak legszámosabban.

Európa többi államai az egyes foglalkozási ágakban sokkal kisebb részt vesznek; csak Németországnak van e szempontból némi fontossága, a mennyiben itt főleg a műszaki ágak vannak erősebben képviselve (mérnökök 6·68⁰/₀, gépipar 5·39⁰/₀, gépészek 5·20⁰/₀), továbbá apácák (11·22⁰/₀) és tanítónők (7·81⁰/₀). A többi államok közül egyes kereseti ágakban nagyobb számmal vesznek részt:

Bulgária a kertészek között	19·92 ⁰ / ₀
Svájc a tanítónők »	9·58 »
Olaszország a kőfaragók »	5·46 »
Franciaország a tanítónők között	6·71 »

Továbbá említendők a következő kereseti ágak:

Svájc: Gépipar (1·43⁰/₀), malomipar (1·22) műépítésszek (1·11).

Franciaország: Tanítók és nevelők (1·32).

Olaszország: Építőmesterek (1·09), tégláégetők (1·19), cukrászok (1·25).

Skandinávia és Dánia: Isteni tisztelet (1·93 férfiú).

Oroszország: Piaczi árusok (1·92) és házalók (1·08).

Térjünk át most a második százalékos táblára (58. lap), mely kimutatja, hogy az egyes országokban született 10—10.000 személy közül hány űz egy-egy kereseti ágat. E táblából látható, hogy az Ausztriából és a külföldről bevándorlottak leggyakrabban a következő kereseti ágakkal foglalkoznak:

Korcsmáros tizezer osztrák között átlag 280 van, a németek között 164, a belföldiek között ellenben csak 133. Különösen sok korcsmáros és pinczér származik az osztrák-német örökös tartományokból (416) és Morvaországból (363), a legtöbb azonban Bajorországból (779; 1881-ben 794 volt). Sok kávé is Ausztriából származik.

Feltűnő továbbá azon csekély hajlandóság, melylyel a belföldiek a kőművesség iránt viseltetnek. Tizezer belföldi között ugyanis csak 118 foglalkozik e mesterséggel, az osztrákok közül ellenben 265 (és itt főleg a morvák 565-tel és a csehek 349-czel járnak elől), a külföldiek közül átlag 167, különösen olaszok, a kik 688-czal szerepelnek tizezer után.

A pékek is túlnyomólag Ausztriából származnak; tizezerre viszonyítva, 73 magyarral 290 cseh és 228 morvaországi, átlag 147 osztrák áll szemben; külföldi ellenben csak 23.

A malomipart is túlnyomólag osztrákok és külföldiek űzik; 10.000 magyar közül foglalkozik ez iparággal 55, ugyanannyi osztrák közül 127, bajorok közül 249, svájcziaiak közül 1139.

A napszamosok jó része is külföldi. Így p. o. a Budapesten élő osztrákoknak csaknem teljes negyede (2416), sőt a galicziaiaknak fele (5094) napszamos! A külföldről bevándorlottak (tizezerre 1087) közül különösen sok az olasz (2248).

Osztrákok és külföldiek továbbá még erősebb mérvben vesznek részt a következő fontosabb foglalkozási ágakban:

	belföldi közt	T i z e z e r osztrák közt	külföldi közt
Férfiszabók	226	278	94
Ácsok	41	59	94
Építőmesterek	22	30	94
Téglaégetők	8	119	23
Lakatosok	206	234	247
Gépgyár	22	43	171
Hajógyár	33	70	97
Hajózás	54	92	147
Házalók	24	78	53
Nyugdíjasok	54	145	114

Egyes, különösen külföldiek által képviselt foglalkozási ágakat itt országok szerint sorolunk fel:

Poroszország: Lakatosok (367), gépgyár (335), hajózás (160), magánhivatalnokok (144), zenészek (128), műépítészek (319);

Bajorország: Malomipar (249), vendéglősök (779), bádigosok (187);

Svájc: Malomipar (1139), czukrászok (190), építőmesterek (190), gépgyárak (570), gabonakereskedők (190), hivatalnokok (190), tanítók (316);

Olaszország: Kőművesek (688), kőfaragók (711), hajógyártás (206), napszamosok (2248), festők és szobrászok (206);

Franciaország: Szolgák (1269), tanítók és nevelők (3016), magánzók (635);

Bulgária: Kertészek (6581), napszamosok (1677).

Már fentebb említettük, hogy a külföldről származó nők jelentékeny része tanításból él (tanítónők és nevelőnők): érdekes itt a következő összehasonlító áttekintés. Míg a belföldön született tizezer nő közül 51, Ausztriában született tizezer nő közül 91 él tanításból, addig a külföldiek közül átlag 1805 nő keresi kenyerét ezen úton, még pedig államok szerint:

Franciaországi	5762
Svájci	5373
Angolországi	3797
Németalföldi	1667
Poroszországi	1165
Bajorországi	719

A mi az osztrák tartományokat illeti, úgy ezek közül a németek azok, melyekből a legtöbb tanítónő származik (131). Aránylag erősen vannak még képviselve a külföldi nők közt az apácák és a magánzók.

Foglalkozás származás (szülőhely) szerint, az ausztriai

A) A nevezetesebb kereseti ágak mindegyikében hány százalék

Beruf nach Herkunft (Geburtsort), unter Specificirung

A) *Wieviel Percente der je einem Berufsweige Angehörigen stammen*

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	Ausztria —			
	Belföld <i>Inland</i>	Német tartományok, Cseh- és Morvaország nélkül <i>Deutsche Reichsländer, ohne Böhmen und Mähren</i>	Csehország <i>Böhmen</i>	Morvaország <i>Mähren</i>
<i>A) Férfiak. — Männer.</i>				
Földmives, <i>Ackerbauer</i>	96 77	1 16	0 13	0 39
Kertész, <i>Gärtner</i>	65 82	4 93	7 62	0 98
Majoros és tehenész, <i>Meierbesitzer und Milchmeier</i>	98 26	—	0 16	0 32
Pék, <i>Bäcker</i>	83 26	1 45	8 21	4 72
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	89 17	1 97	5 32	2 62
Hentes, <i>Selcher</i>	83 17	1 75	6 78	6 38
Malomipar, <i>Mühlengewerbe</i>	73 04	6 31	1 49	2 44
Vendéglős, <i>Gastwirthe</i> {	72 55	7 45	4 31	6 67
	81 90	6 02	3 78	4 04
Vendéglős és koreszmáros, <i>Gast- und Schankwirthe</i>	82 95	4 24	2 69	5 47
Kávés és kávémerő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	76 25	5 00	6 50	3 25
Czukrász, <i>Zuckerbäcker</i>	88 86	1 07	3 78	2 10
Szabó, <i>Schneider</i> {	81 79	0 36	8 21	2 86
	91 85	1 15	2 72	2 25
Czipész, <i>Schuster</i> {	98 43	0 22	0 45	0 22
	80 74	3 09	5 93	7 02
Kőmives, <i>Maurer</i>	74 30	3 70	4 75	3 52
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	85 37	3 22	5 17	2 93
Ács, <i>Zimmerleute</i>	83 70	3 26	3 08	2 54
Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Polier</i>	39 76	5 00	12 14	3 81
Téglatető, <i>Ziegler</i>	75 98	5 39	7 85	1 47
Egyéb agyagipar, <i>Sonstige Thonwaarengewerbe</i>	89 56	2 17	3 13	2 08
Asztalos, <i>Tischler</i>	91 12	1 90	2 75	1 06
Esztergályos, <i>Drechsler</i>	80 94	6 24	4 89	3 88
Kádár, <i>Böttcher</i>	91 36	1 18	1 77	2 13
Egyéb faipar, <i>Sonstige Holzgewerbe</i>	84 77	5 24	2 25	2 12
Drágakő- és nemesérczipar, <i>Juwelen- und Edelsteingewerbe</i>	89 06	2 48	2 09	2 02
Bádogos, <i>Spengler</i>	89 23	3 12	2 85	1 42
Lakatos, <i>Schlosser</i> {	88 73	2 67	3 33	2 14
	95 39	0 91	1 55	1 19
Kovács, <i>Schmied</i>	77 78	5 40	3 65	3 17
Gépgyári ipar, <i>Maschinenbau-gewerbe</i>	82 22	6 07	3 61	4 19
Vasesztergályos, <i>Eisendreher</i>	73 98	2 55	7 40	10 33
Vasöntöde, <i>Eisengiesser</i>	81 01	4 54	4 96	3 23
Egyéb vas-, acél- és fémipar, <i>Sonstige Eisen-, Stahl- und Metallgewerbe</i>	94 43	2 25	0 89	0 76
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	83 74	3 01	2 41	2 41
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	83 40	3 17	6 53	3 36
Szjgyártó, <i>Riemer</i>	87 59	3 59	1 94	1 50
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	79 71	5 58	5 93	4 15
Egyéb bőr- és papiripar, <i>Sonstige Leder- und Papiergewerbe</i>	83 87	4 61	3 23	2 00
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	88 07	3 98	2 22	2 22
Kárpitos, <i>Tapetierer</i>	95 85	0 79	0 79	0 36
Borbély és fodrász, <i>Barbier und Friseur</i>	82 22	3 08	4 32	2 98
Hajógyár, <i>Schiffsbau</i>	90 91	—	—	—
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	—	—	—	—

Kereseti ág — Berufszweig	Külföld — Ausland			
	Dánia <i>Dänemark</i>	Nagybritannia <i>Gross-Britannien</i>	Svéd- és Norvégország <i>Schweden u. Norwegen</i>	Oroszország <i>Russland</i>
A) Férfiak. — Männer.				
Földmives, <i>Ackerbauer</i>	—	—	—	—
Kertész, <i>Gärtner</i>	—	—	—	—
Majoros és tehenész, <i>Meiereibesitzer und Milchmeier</i>	—	—	—	—
Pék, <i>Bäcker</i>	—	—	—	—
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	—	—	—	0·07
Hentes, <i>Selcher</i>	—	—	—	—
Malomipar, <i>Mühlengewerbe</i>	—	—	—	—
Vendéglős, <i>Gastwirthe</i> { Vendéglátó, <i>Hotelier</i>	—	—	—	—
{ Vendéglős és kocsmáros, <i>Gast- und Schankwirthe</i>	—	—	—	0·06
Kávés és kávémérő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	—	—	—	—
Czukrász, <i>Zuckerbäcker</i>	—	—	—	0·25
Szabó, <i>Schneider</i> { Férfiszabó, <i>Herrenschneider</i>	—	—	—	0·12
{ Női szabó, <i>Damenschneider</i>	—	—	—	0·35
Czipész, <i>Schuster</i> { Czipész, <i>Schuster</i>	—	—	—	0·13
{ Csizmadia, <i>Stiefelschuster</i>	—	—	—	—
Kőmives, <i>Maurer</i>	—	—	—	—
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	—	—	—	—
Ács, <i>Zimmerleute</i>	—	—	—	—
Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Polier</i>	—	—	0·36	—
Téglavető, <i>Ziegler</i>	—	—	—	—
Egyéb agyagipar, <i>Sonstige Thonwaarengewerbe</i>	—	—	—	—
Asztalos, <i>Tischler</i>	0·02	—	—	0·02
Esztergályos, <i>Drechsler</i>	—	—	—	—
Kádár, <i>Böttcher</i>	—	—	—	—
Egyéb faipar, <i>Sonstige Holzgewerbe</i>	—	—	—	0·12
Drágakő- és nemesérczipar, <i>Juwelen- und Edelsteingewerbe</i>	—	0·12	—	—
Bádogos, <i>Spengler</i>	—	—	—	—
Lakatos, <i>Schlosser</i> { Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	—	—	—	—
{ Lakatos, <i>Schlosser</i>	—	0·02	—	0·06
Kovács, <i>Schmied</i>	—	—	—	—
Gépgyári ipar, <i>Maschinenbaugewerbe</i>	—	0·79	—	—
Vasestergályos, <i>Eisendreher</i>	—	—	—	0·14
Vasöntőde, <i>Eisengiesser</i>	—	—	—	—
Egyéb vas-, acél- és fémipar, <i>Sonstige Eisen-, Stahl- u. Metallgewerbe</i>	—	—	—	0·21
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	—	—	—	—
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	0·15	—	—	0·45
Szjgyártó, <i>Riemer</i>	—	—	—	0·56
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	—	—	—	0·30
Egyéb bőr- és papiripar, <i>Sonstige Leder- und Papiergewerbe</i>	—	—	—	0·12
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	—	—	—	0·15
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	—	—	—	—
Borbély és fodrász, <i>Barbier und Friseur</i>	—	—	—	—
Hajógyár, <i>Schiffbau</i>	—	0·10	—	0·10
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	—	—	—	—

K ü l f ö l d — A u s l a n d									
Románia <i>Rumänien</i>	Szerbia <i>Serbien</i>	Bulgária <i>Bulgarien</i>	Montenegro <i>Montenegro</i>	Törökország és Egyptom <i>Türkei und Egypten</i>	Görögország <i>Griechenland</i>	Észak- és Dél-Amerika <i>Nord- u. Süd-Amerika</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Főösszeg <i>Hauptsumme</i>
—	—	—	—	—	—	—	—	0·78	100 00
—	—	19 92	—	—	—	—	—	21·88	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·16	100 00
0·05	0·11	—	—	—	—	—	—	0 38	100 00
—	0 07	—	—	0 06	—	—	—	0 46	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 80	100 00
0 39	—	—	—	—	—	—	—	3 19	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	3 53	100 00
0 15	—	—	—	—	—	0 08	—	1 41	100 00
0 31	—	—	—	—	—	—	—	1 14	100 00
1 00	—	—	—	0 25	0 50	—	—	6 75	100 00
0 06	0 07	—	—	—	—	—	—	0 51	100 00
0 72	0 35	—	—	—	—	—	—	1 42	100 00
0 04	0 02	0 03	—	—	—	—	—	0 35	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 00
0 10	0 06	—	—	—	—	—	—	1 61	100 00
0 17	—	—	—	—	—	—	—	7 74	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	2 73	100 00
—	0 18	—	—	—	—	0 18	—	5 07	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 67	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	3 43	100 00
0 07	0 17	—	—	0 02	—	—	—	0 89	100 00
—	0 21	—	—	—	—	—	—	0 85	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 35	100 00
0 24	0 12	—	—	—	—	—	—	2 37	100 00
0 37	—	0 12	—	—	—	—	—	2 12	100 00
—	0 08	—	—	—	—	—	—	1 55	100 00
—	—	0 09	—	—	—	—	—	1 60	100 00
0 08	0 08	0 04	—	0 02	—	—	—	1 49	100 00
—	0 13	0 05	—	—	—	—	—	0 41	100 00
0 16	—	—	—	0 16	—	—	—	8 09	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 88	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 13	100 00
0 07	0 21	—	—	—	—	—	—	3 49	100 00
0 04	—	—	—	—	—	—	—	0 77	100 00
0 15	0 15	—	—	—	—	—	—	2 86	100 00
—	0 56	—	—	—	—	—	—	2 05	100 00
0 30	0 30	—	—	—	—	—	—	2 84	100 00
0 24	0 12	—	—	—	—	—	—	2 38	100 00
0 31	—	—	—	—	—	0 12	—	2 15	100 00
0 59	0 23	—	—	—	—	—	—	1 87	100 00
—	0 09	—	—	—	—	—	—	0 44	100 00
0 51	—	—	—	—	—	—	—	2 98	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 00

Kereseti ág — Berufsweig		Belföld Inland	Ausztria —		
			Német tartományok, Cseh és Morvaország nélkül Deutsche Reichslander ohne Böhmen u. Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren
Lófuvar, Fuhrwesen	Békkocsis, Lohnkutscher	95 95	0 70	0 44	1 33
	Fuvaros, Fuhrleute	94 74	0 82	1 27	0 82
	Lóvasut, Pferdebahn	98 29	0 16	0 16	0 93
Hajózás, Schifffahrt		83 07	6 48	2 74	1 30
Gőzvasut, Eisenbahn		88 82	3 20	3 15	1 96
Posta és távirda, Post und Telegraph		96 28	0 99	0 94	0 50
Egyéb forgalom, Sonstiger Verkehr		91 82	1 77	1 88	1 55
Fakereskedés, Holzhandlung		91 26	2 47	3 42	0 95
Fűszerkereskedés, Spezereihandlung		97 10	0 90	0 33	0 43
Gabonakereskedés, Getreidehandlung		91 16	1 59	2 34	1 17
Divatárú- és piperekereskedés, Modewaaren- und Modehandlung		97 99	1 13	0 50	—
Kézműárúkereskedés, Manufacturwaarenhandlung		97 00	0 38	0 94	0 56
Papirkereskedés, Papierhandlung		91 85	2 96	0 74	1 24
Rőfőskereskedés, Schnitwaarenhandlung		96 49	1 34	0 83	0 17
Ruhakereskedés, Kleiderhandlung		93 93	1 52	0 25	0 76
Rővidárúkereskedés, Kurzwaarenhandlung		96 51	0 52	0 77	0 39
Vaskereskedés, Eisenhandlung		92 86	3 02	1 38	1 65
PéNZ- és hitelkereskedelem, Geld und Credit		93 35	2 06	1 19	1 50
Biztosítás, Versicherungswesen		91 42	2 21	1 59	1 47
Közvetítő, Vermittlungswesen		89 84	2 31	2 19	1 32
Házaló, Hausierer		76 18	1 35	1 75	0 95
Kofa, Höker		91 35	2 89	—	0 96
Szatócs, Greisler		88 82	1 02	3 56	1 90
Napszámos, Tagelöhner		83 87	1 63	2 75	2 32
Munkás, Arbeiter		91 31	0 44	5 42	0 49
Cseléd és szolga, Dienstboten und Diener		91 12	2 13	1 82	1 82
Hordár, Dienstmänner		85 77	1 33	1 46	1 07
Állami hivatalnok, Staatsbeamten		95 18	1 64	1 01	0 70
Fővárosi hivatalnok, Hauptstädt. Beamten		95 83	1 56	0 73	0 32
Egyéb hivatalnok, Sonstige Beamten		91 96	2 24	1 50	0 37
Ügyvéd, Advokaten		98 62	0 41	0 24	—
Orvos és sebész, Aerzte und Chirurgen		97 14	0 98	0 59	0 20
Egyéb egészségügy, Sonstige Gesundheitspflege		96 79	—	0 32	—
Tanító, Lehrer		92 41	1 18	1 05	0 56
Műzenész, zenetanár, Virtuosen und Musiklehrer		61 81	7 82	17 41	4 62
Festő és szobrász, Maler und Bildhauer		84 53	4 92	3 16	2 11
Egyéb művészet, Sonstige Kunst		92 51	3 23	1 18	0 44
Isteni szolgálat, Gottesdienst		89 14	1 93	0 39	2 33
Gépész, Maschinisten		74 44	7 69	3 48	2 48
Építész, mérnök, Baumeister und Ingenieure		75 07	6 55	3 34	1 95
Magy. kir. államrendőrség, Ung. kön. Polizei		99 49	0 11	—	0 10
Házmester, Hausmeister		80 00	4 55	6 49	4 86
Saját vagyonából élő Aus eigenem Vermögen Lebende	Magánzó, Private	83 79	3 15	4 19	3 72
	Házbirtokos, Hausbesitzer	87 01	3 00	3 20	2 71
	Tőkepenzes, Capitalisten	81 82	3 03	5 30	3 79
	Nyugdíjas, Pensionirte	77 42	6 69	6 22	3 11
Gyámolításból élő, Unter Vormundschaft Lebende		86 52	2 08	4 01	2 67
Tanuló, Schüler		97 09	1 54	0 26	0 26
Ebből egyetemi tanuló, Hier von Universitätshörer		99 15	0 31	0 10	0 04

Oesterreich				K ü l f ö l d — Ausland								
Galiczia <i>Galizien</i>	Bukovina <i>Bukowina</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Poroszország <i>Preussen</i>	Bajorország <i>Bayern</i>	Egyéb Németország <i>Das übrige Deutsch- land</i>	Svájc <i>Schweiz</i>	Olaszország <i>Italien</i>	Franciaország <i>Frankreich</i>	Spanyolország és Portugal <i>Spanien u. Portugal</i>	Belgium <i>Belgien</i>	Hollandia <i>Holland</i>
1 14	—	0 06	3 67	0 07	0 13	0 06	—	0 06	—	—	—	—
1 27	—	—	4 18	0 27	0 18	—	—	0 36	—	—	—	—
0 46	—	—	0 71	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0 79	0 07	2 38	13 76	0 72	—	1 01	0 07	0 36	—	—	—	0 07
1 34	0 04	0 60	10 29	0 29	0 08	0 16	0 02	0 24	—	—	—	—
0 74	0 05	0 30	3 52	—	—	0 10	—	0 10	—	—	—	—
1 00	—	0 77	6 97	0 44	0 22	0 22	0 11	0 11	—	—	—	—
—	—	—	6 84	1 14	0 33	—	—	—	—	—	—	—
0 38	—	0 29	2 33	0 05	—	0 33	0 05	0 09	—	—	—	—
0 64	0 11	0 11	5 96	1 17	—	0 21	0 32	0 11	—	—	0 11	—
0 13	—	0 25	2 01	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0 56	—	—	2 44	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 48	—	0 25	6 67	0 25	0 25	—	0 25	—	—	—	—	—
1 00	—	0 17	3 51	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 53	—	—	5 06	0 51	—	0 25	—	—	—	—	—	—
1 16	—	0 13	2 97	—	—	0 26	0 13	—	—	—	—	—
—	—	0 27	6 32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0 79	—	0 24	5 78	0 08	0 03	0 16	—	0 31	—	—	—	—
0 37	—	0 73	6 37	0 62	0 12	0 74	—	0 12	—	—	—	0 12
1 45	0 04	0 71	8 02	0 41	0 17	0 54	—	0 04	—	—	—	—
16 82	0 40	0 40	21 67	—	0 13	—	—	—	—	—	—	—
—	0 96	—	4 81	—	—	—	—	0 96	—	—	—	—
3 43	—	0 76	10 67	0 13	—	0 13	—	0 25	—	—	—	—
7 97	0 04	0 44	15 15	0 16	0 09	0 14	0 03	0 30	0 01	0 01	0 01	—
1 71	—	0 34	8 40	0 05	—	0 05	—	0 09	—	—	—	—
0 92	0 06	1 03	7 78	0 31	0 12	0 22	0 05	0 14	0 12	—	—	—
8 78	0 53	0 40	13 57	—	—	—	—	0 13	—	—	—	—
0 63	0 02	0 31	4 31	0 10	0 02	0 02	0 02	0 19	—	—	—	—
0 10	0 10	0 32	3 13	0 21	0 10	0 10	0 10	0 32	—	—	—	—
—	—	0 56	4 67	1 68	0 19	0 19	0 56	0 19	0 19	—	—	—
0 33	—	0 08	1 06	—	—	—	—	0 08	—	—	—	—
0 29	—	—	2 06	0 10	—	—	—	—	—	—	—	—
0 64	—	—	0 96	0 64	—	0 97	—	—	—	—	—	—
0 63	0 07	0 41	3 90	0 35	—	0 35	0 35	0 28	1 32	—	—	—
1 95	0 18	0 35	32 33	1 42	0 35	2 84	0 18	0 53	—	—	—	—
0 35	—	0 18	10 72	0 70	0 53	0 88	0 18	1 58	0 18	—	—	—
0 59	—	0 29	5 73	0 29	0 15	0 29	—	0 73	—	—	—	—
0 78	—	—	5 43	0 39	—	1 55	—	—	—	—	—	—
2 23	0 25	1 24	17 37	0 48	1 24	1 48	0 99	0 26	—	0 50	—	0 25
2 51	—	0 97	15 32	2 78	0 70	3 20	1 11	0 70	—	—	0 14	—
0 10	—	0 10	0 41	—	—	—	—	0 10	—	—	—	—
1 39	0 16	0 93	18 38	0 46	0 46	0 54	—	—	—	—	—	—
1 72	—	0 76	13 54	1 24	0 19	0 19	—	—	0 39	—	—	—
1 36	—	0 78	11 05	0 97	0 29	0 33	—	0 10	—	—	0 10	—
—	2 27	—	14 39	2 27	—	—	—	—	—	—	—	—
2 64	0 20	1 42	20 28	0 34	0 34	0 74	—	0 54	—	—	—	0 07
1 90	0 04	0 63	11 33	0 26	0 33	0 33	0 04	0 11	0 04	—	—	—
0 26	0 02	0 10	2 44	0 10	0 03	0 05	0 02	0 01	0 02	0 00	—	—
0 03	—	0 10	0 58	0 04	—	0 07	0 04	0 03	—	—	—	—

Kereseti ág — Berufszweig	Külföld — Ausland			
	Dánia <i>Dänemark</i>	Nagybritannia <i>Gross-Britannien</i>	Svéd- és Norvégorsz. <i>Schweden u. Norwegen</i>	Oroszország <i>Russland</i>
Lófuvar, <i>Fuhrwesen</i> { Béi kocsis, <i>Lohnkutscher</i> Fuvaros, <i>Fuhrleute</i> Lóvasút, <i>Pferdebahn</i>	—	—	—	0 18
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	—	0 07	—	—
Gőzvasút, <i>Eisenbahn</i>	—	—	—	—
Posta és távirat, <i>Post u. Telegraph</i>	—	—	—	—
Egyéb forgalom, <i>Sonstiger Verkehr</i>	—	—	—	—
Fakereskedés, <i>Holzhandlung</i>	—	—	0 38	—
Fűszerkereskedés, <i>Spezerei-handlung</i>	—	—	—	—
Gabonakereskedés, <i>Getreidehandlung</i>	—	—	—	0 11
Divatárú- és piperekereskedés, <i>Modewaaren- und Mosehandlung</i>	—	—	—	—
Kézműárúkereskedés, <i>Manufakturwaarenhandlung</i>	—	0 19	—	—
Papirkereskedés, <i>Papierhandlung</i>	—	—	—	—
Rőfőkereskedés, <i>Schmittwaarenhandlung</i>	—	—	—	—
Ruhakereskedés, <i>Kleiderhandlung</i>	—	—	—	0 25
Rővidárúkereskedés, <i>Kurzwaarenhandlung</i>	—	—	—	—
Vaskereskedés, <i>Eisenhandlung</i>	—	—	—	—
Pénz- és hitelkereskedelem, <i>Geld u. Credit</i>	—	0 08	—	—
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	—	—	—	—
Közvetítő, <i>Vermittlungswesen</i>	—	0 04	—	0 08
Házaló, <i>Hausierer</i>	—	—	—	1 08
Kofa, <i>Höker</i>	—	—	—	1 92
Szatócs, <i>Greisler</i>	—	—	—	—
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	—	—	—	0 07
Munkás, <i>Arbeiter</i>	—	—	—	—
Cseléd és szolga, <i>Dienstboten u. Diener</i>	—	0 05	—	0 02
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	—	—	—	—
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamten</i>	—	—	—	0 07
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädt. Beamten</i>	—	—	—	0 21
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamten</i>	—	0 19	—	—
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	—	—	—	—
Orvos és sebész, <i>Aerzte u. Chirurgen</i>	—	—	—	—
Egyéb egészségügy, <i>Sonstige Gesundheitspflege</i>	—	—	—	—
Tanító, <i>Lehrer</i>	—	0 41	—	0 35
Műzenész, zenetanár, <i>Virtuosen u. Musiklehrer</i>	—	—	—	0 18
Festő és szobrász, <i>Maler u. Bildhauer</i>	—	—	—	0 35
Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	—	—	—	0 15
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	0 39	—	1 93	—
Gépész, <i>Maschinisten</i>	—	—	0 50	0 25
Építész, mérnök, <i>Baumeister u. Ingenieure</i>	—	—	0 28	0 28
Magy. kir. államrendőrség, <i>Ung. kön. Polizei</i>	—	—	—	—
Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	—	—	0 16
Saját vagyonából élő { Magánzó, <i>Private</i> Aus eigenem Vermögen { Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i> Lebende { Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i> Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	0 09	0 09	0 39
	—	—	—	0 10
	—	0 76	—	—
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	0 07	0 07	—	0 07
Tanuló, <i>Schüler</i>	0 01	0 03	—	0 07
Ebből egyetemi tanuló, <i>hievon Universitäts Hörer</i>	—	0 03	—	0 04

K ü l f ö l d — Ausland

Románia <i>Rumänien</i>	Szerbia <i>Serbien</i>	Bulgária <i>Bulgarien</i>	Montenegro <i>Montenegro</i>	Törökország és Egyiptom <i>Türkei und Ägypten</i>	Görögország <i>Griechenland</i>	Észak- és Dél-Amerika <i>Nord- und Süd-Amerika</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Főösszeg <i>Hauptsumme</i>
—	—	—	—	0 06	—	—	—	0 38	100 00
0 09	—	—	—	—	—	—	—	1 08	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 00
0 87	—	—	—	—	—	—	—	3 17	100 00
0 10	—	—	—	—	—	—	—	0 89	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 20	100 00
—	—	—	—	0 11	—	—	—	1 21	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 90	100 00
—	—	—	—	0 05	—	—	—	0 57	100 00
0 21	0 43	—	—	0 21	—	—	—	2 88	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 00
0 37	—	—	—	—	—	—	—	0 56	100 00
0 24	0 49	—	—	—	—	—	—	1 48	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 01	100 00
—	—	0 13	—	—	—	—	—	0 52	100 00
—	0 55	0 27	—	—	—	—	—	0 82	100 00
—	—	—	—	0 16	—	—	—	0 87	100 00
0 37	0 12	—	—	—	—	—	—	2 21	100 00
0 33	0 41	0 04	—	0 08	—	—	—	2 14	100 00
0 40	—	0 27	—	0 27	—	—	—	2 15	100 00
—	—	0 96	—	—	—	—	—	3 84	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 51	100 00
0 05	0 02	0 08	—	0 01	—	0 00	—	0 98	100 00
—	0 05	0 05	—	—	—	—	—	0 29	100 00
0 05	0 02	—	—	—	—	—	—	1 10	100 00
0 13	0 40	—	—	—	—	—	—	0 66	100 00
0 02	0 05	—	—	—	—	0 02	—	0 51	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 04	100 00
0 08	0 08	—	—	0 18	—	—	—	3 37	100 00
—	—	—	—	0 08	—	—	—	0 32	100 00
0 32	0 32	—	—	—	—	0 10	—	0 20	100 00
—	0 14	—	—	0 07	—	—	—	2 25	100 00
—	—	0 18	—	0 18	—	0 07	—	3 69	100 00
0 35	—	—	—	—	—	—	—	5 86	100 00
0 15	—	—	—	—	—	—	—	4 75	100 00
—	—	—	—	0 78	0 39	—	—	1 76	100 00
—	0 25	—	—	—	—	—	—	5 43	100 00
0 14	—	—	—	—	0 14	0 14	—	8 19	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	9 61	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 10	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 62	100 00
—	—	—	—	—	—	0 09	—	2 67	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	1 94	100 00
—	0 76	—	—	—	—	—	—	3 79	100 00
0 06	—	—	—	—	—	—	—	2 30	100 00
0 15	0 11	—	0 67	0 04	—	—	—	2 15	100 00
0 08	0 04	—	0 00	0 02	0 00	0 01	—	2 15	100 00
0 03	0 03	0 01	—	—	—	—	—	0 47	100 00
—	—	—	—	—	—	—	—	0 27	100 00

Kereseti ág — Berufszweig	Belföld Inland	Ausztria —		
		Német tartományok Cseh- és Morvaország nélkül Deutsche Reichsländer ohne Böhmen und Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren
<i>B) Nők. — Frauen.</i>				
Kávés és kávémérő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	99·16	—	—	—
Szabó { Női szabó, <i>Damenschneider</i>	93·86	2·16	1·05	0·72
<i>Schneiderinnen</i> { Ruhavarrónő, <i>Kleidermacherinnen</i>	94·56	1·29	1·03	0·91
Mosónő, <i>Wäscherinnen</i>	89·56	1·97	3·14	2·71
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	95·63	2·18	0·49	0·97
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	91·90	0·48	1·43	2·14
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	93·59	2·27	1·25	1·06
Fehérneművarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	94·11	2·42	1·47	1·05
Kofa, <i>Hökerinnen</i>	91·87	0·59	1·18	2·07
Szatócs, <i>Greisler</i>	93·98	0·96	2·41	1·45
Szülész nő és egyéb egészségügy, <i>Hebammen u. sonst. Gesundheitspflege</i>	92·64	1·84	1·63	1·64
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	34·78	39·59	2·52	2·29
Tanítás és nevelés, <i>Unterricht und Erziehung</i>	65·34	3·77	1·44	0·89
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	91·48	1·46	2·06	1·73
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	89·98	2·81	2·74	1·47
Cseléd, <i>Dienstboten</i>	95·75	0·98	1·42	0·76
Házmester, <i>Hausmeisterinnen</i>	89·73	2·55	3·28	2·30
Saját vagyonából élő { Magánzó, <i>Private</i>	87·67	3·50	2·81	1·38
<i>Aus eigenem Vermögen</i> { Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	92·03	3·11	1·04	1·35
<i>Lebende</i> { Tőkepenzes, <i>Capitalisten</i>	82·43	5·40	3·38	3·38
{ Nyugdíjas, <i>Pensionisten</i>	84·04	6·27	3·59	1·84
Gyámoltásból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	89·26	2·72	2·81	2·15
Háztartásban elfoglalt, <i>im Haushalt beschäftigt</i>	90·37	2·99	1·98	1·56
Tanuló, <i>Schüler</i>	96·94	1·67	0·27	0·24
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	94·97	1·52	0·93	0·59

Oesterreich				K ü l f ö l d — Ausland									
Galiczia <i>Galizien</i>	Bukovina <i>Bukowina</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Poroszország <i>Preussen</i>	Bajorország <i>Bayern</i>	Egyéb Németország <i>Das übrige Deutsch- land</i>	Svájcz <i>Schweiz</i>	Olaszország <i>Italien</i>	Franciaország <i>Frankreich</i>	Spanyolország és Por- tugália <i>Spanien u. Portugal</i>	Belgium <i>Belgien</i>	Hollandia <i>Holland</i>	
—	—	0·28	0 28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1·05	0·17	0·11	5·26	0·50	0·11	—	—	0·06	—	—	—	—	
0·91	—	0·52	4·66	—	—	0·13	—	0·13	0·26	0·13	—	—	
1·17	—	0·70	9·69	0·05	0·23	0·18	0·05	0·05	—	—	—	—	
0·24	—	0·49	4·37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3 33	0·24	—	7·62	0·48	—	—	—	—	—	—	—	—	
0·56	0·02	0·41	5·57	0·41	0·07	0·04	0·04	0·09	0·02	—	—	—	
0 63	—	0·11	5·68	0·11	—	—	—	0·10	—	—	—	—	
3·40	—	0·74	7 98	—	—	—	—	—	—	—	—	0·15	
0·72	—	—	5·54	0·48	—	—	—	—	—	—	—	—	
0·82	—	0·41	6·34	0·41	0·20	—	—	0·20	—	—	—	—	
1 14	—	7·09	52 63	6·18	2·52	2·52	—	0·45	0·23	—	0 23	—	
0 55	0·06	1·05	7 76	3·99	1·33	2·49	9·59	0·39	6 71	—	0·06	0·06	
2·54	0·03	0·29	8·11	0 09	0·12	0·10	0·01	0·08	0 00	—	—	0 00	
1·23	—	1·37	9 62	0·10	0 04	0·04	0·03	0 10	0·03	—	—	—	
0·40	0·02	0·26	3·84	0·11	0·04	0 11	0·04	0 02	0·03	—	0 00	—	
0 66	—	0·49	9 28	0·25	0·25	0·33	0·08	0 08	—	—	—	—	
1·59	—	0·77	10 05	1·18	0·20	0·25	—	0·16	0·20	—	—	—	
0·32	0·16	0·32	6 30	0·24	0 63	0·16	—	0·16	0·16	—	—	—	
—	1·35	—	13 51	1 35	1 35	—	—	—	0 68	—	—	—	
1·75	—	0·67	14·12	0·34	0·34	0 17	—	0 58	0·08	—	0 08	—	
1 02	0·09	0·33	9 12	0 15	0·24	0 63	0 03	0 27	—	—	—	0 03	
0 88	0 08	0 60	8 09	0 37	0 22	0 29	0 13	0 14	0 07	0 03	0 00	0 00	
0 27	0 01	0 10	2 56	0 12	0 03	0 05	0 05	0 05	0 00	—	—	—	
1 17	—	0 58	4 79	—	—	0 12	—	—	—	—	—	—	

Kereseti ág — Berufsweig	Külföld — Ausland			
	Dánia Dänemark	Nagybritannia Gross-Britannien	Svéd- és Norvégorsz. Schweden u. Norwegen	Oroszország Russland
<i>B) Nők. — Frauen.</i>				
Kávés és kávémérő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	—	—	—	—
Szabó <i>Schneiderinnen</i> { Női szabó, <i>Damenschneider</i>	—	—	—	0 06
{ Ruhavarrónő, <i>Kleidermacherinnen</i>	—	—	—	—
Mosónő, <i>Wäscherinnen</i>	—	0 05	—	0 09
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	—	—	—	—
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	—	—	—	—
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	0 02	—	—
Fehérművarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	—	—	—	—
Kofa, <i>Höckerinnen</i>	—	—	—	—
Szatócs, <i>Greisler</i>	—	—	—	—
Szülésznő és egyéb egészségügy, <i>Hebammen u. sonst. Gesundheitspflege</i>	—	—	—	0 21
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	0 23	—	—	—
Tanítás és nevelés, <i>Unterricht und Erziehung</i>	—	1 66	—	0 06
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	—	0 00	—	0 04
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	—	—	—	—
Cseléd, <i>Dienstboten</i>	—	0 01	—	0 01
Házmester, <i>Hausmeisterinnen</i>	—	—	—	—
Saját vagyonából élő <i>Aus eigenem Vermögen</i> { Magánzó, <i>Private</i>	—	0 25	—	0 04
{ Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	—	—	—	0 16
{ Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	—	—	0 68	—
{ Nyugdíjas, <i>Pensionisten</i>	—	0 25	—	—
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	—	—	—	—
Háztartásban elfoglalt, <i>im Haushalt beschäftigt</i>	0 00	0 03	0 00	0 08
Tanuló, <i>Schüler</i>	—	0 02	—	0 03
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	—	—	—	—

K ü l f ö l d — Ausland

Románia <i>Rumänien</i>	Szerbia <i>Serbien</i>	Bulgária <i>Bulgarien</i>	Montenegro <i>Montenegro</i>	Törökország és Egyiptom <i>Türkei und Ägypten</i>	Görögország <i>Griechenland</i>	Észak- és Dél-Amerika <i>Nord- und Süd-Amerika</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Főösszeg <i>Hauptsumme</i>
0·28	—	0·28	—	—	—	—	—	0·56	100·00
—	0·05	—	—	0·05	—	0·05	—	0·88	100·00
—	—	0·13	—	—	—	—	—	0·78	100·00
—	0·05	—	—	—	—	—	—	0·75	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·48	100·00
0·09	0·04	—	—	—	—	0·02	—	0·84	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·21	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·15	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·48	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	1·02	100·00
—	—	—	—	0·23	—	—	—	12·59	100·00
0·33	—	0·06	0·06	—	—	0·11	—	26·90	100·00
0·02	0·00	—	—	0·00	—	0·00	—	0·41	100·00
—	—	—	—	0·03	—	0·03	—	0·40	100·00
0·02	0·00	—	—	0·01	—	0·01	—	0·41	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	0·99	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	2·28	100·00
0·08	—	—	—	—	—	0·08	—	1·67	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	4·06	100·00
—	—	—	—	—	—	—	—	1·84	100·00
0·06	0·03	—	0·15	—	0·03	—	—	1·62	100·00
0·09	0·04	0·01	—	0·02	0·00	0·02	—	1·54	100·00
0·11	0·02	—	—	0·01	—	0·01	—	0·50	100·00
0·12	—	—	—	—	—	—	—	0·24	100·00

Foglalkozás származás (szülőhely) szerint, az ausztriai

B) Tíz-tízezer a tábla fejében megnevezett országban született egyénből

Beruf nach Herkunft (Geburtsort), unter Specificirung

B) Von je 10.000 der aus im Tabellenkopfe genannten Ländern Gebürtigen

Kereseti ág — Berufszweig	Belföld Inland	Ausztria —		
		Német tartományok (Schlesien és Morvaország nélkül) Dachstein, Reichslander ohne Böhmen u. Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren
A) Férfiak. — Männer.				
Létszám, Grundzahl	213176	5028	5274	3856
Földmives, Ackerbauer	35	18	2	8
Kertész, Gärtner	16	30	74	13
Majoros és tehenész, Meiereibesitzer und Milchmeier	29	—	2	5
Pék, Bäcker	73	54	290	228
Mészáros, Fleischhauer	64	60	154	104
Hentes, Selcher	49	44	161	207
Malomipar, Mühlengewerbe	55	185	42	93
Vendéglős, Gastwirthe { Vendégfogadó, Hotelier	9	38	21	44
{ Vendéglős és korcsmáros, Gast- und Schankwirthe	133	416	248	363
Kávés és kávémérő, Café und Kaffeschank	38	82	49	137
Czukrász, Zuckerbäcker	14	40	49	34
Szabó, Schneider { Férfiszabó, Herrenschneider	226	115	389	296
{ Női szabó, Damenschneider	11	2	44	21
Czipész, Schuster { Czipész, Schuster	282	149	338	381
{ Csizmadia, Stiefelschuster	21	2	4	3
Kőmives, Maurer	118	191	349	565
Kőfaragó, Steinmetze	20	42	51	52
Ács, Zimmerleute	41	66	100	78
Építőmester és pallér, Baumeister und Polier	22	36	32	36
Téglavető, Ziegler	8	42	97	41
Egyéb agyagipar, Thonwaarengewerbe	7	22	30	8
Asztalos, Tischler	244	251	345	314
Esztérgályos, Drechsler	20	18	25	13
Kádár, Böttcher	23	74	55	60
Egyéb faipar, Sonstige Holzgewerbe	36	20	28	47
Drágakő- és nemesérczipar, Juwelen- und Edelsteingewerbe	32	84	34	44
Bádogos, Spengler	54	64	51	67
Lakatos, Schlosser { Géplakatos, Maschinenschlosser	47	70	61	41
{ Lakatos, Schlosser	206	263	313	275
Kovács, Schmied	98	40	64	67
Gépgyári ipar, Maschinenbaugewerbe	22	68	44	52
Vasasztérgályos, Eisendreher	27	84	47	75
Vasöntőde, Eisengiesser	27	40	110	210
Egyéb vas-, acél- és fémipar, Sonstige Eisen-, Stahl u. Metallgewerbe	54	129	135	122
Könyvnyomda, Buchdruckerei	104	105	40	47
Szobafestő, Zimmermaler	26	40	30	41
Szjgyártó, Riemer	21	34	66	47
Könyvkötő, Buchbinder	27	48	25	26
Egyéb bőr- és papiripar, Sonstiges Leder- und Papiergewerbe	32	93	95	91
Mázoló, Anstreicher	26	60	40	34
Kárpitos, Tapezierer	35	68	36	49
Borbély és fodrász, Barbier und Friseur	51	18	17	10

tartományok és a külföldi országok részletezésével.

hány foglalkozik az első rovatban megnevezett foglalkozási ágban.

der österreichischen Provinzen und der fremden Länder.

beschäftigen sich wie viele mit den in Spalte I. genannten Berufen.

Oesterreich				K ü l f ö l d — A u s l a n d									
Galiczia Galizien	Bukovina Bukowina	Egyéb Sonstige	Összesen Zusammen	Poroszország Preussen	Bajorország Baiern	Egyéb Németország Das übrige Deutsch- land	Svájc Schweiz	Olaszország Italien	Franciaország Frankreich	Spanyolország és Por- tugália Spanien u. Portugal	Belgium Belgien	Hollandia Holland	
5080	106	1339	20683	626	321	536	158	436	63	5	13	9	
8	—	15	9	—	—	37	—	92	—	—	—	—	
2	—	24	30	80	—	56	63	—	159	—	—	—	
6	—	35	5	—	—	—	—	23	—	—	—	—	
39	188	112	147	—	—	75	—	—	—	—	—	—	
6	—	30	76	—	62	37	—	—	—	—	—	—	
8	—	75	97	—	31	168	—	—	—	—	—	—	
—	—	829	127	32	249	317	1139	46	—	—	—	—	
4	94	82	29	—	187	19	—	—	159	—	—	—	
112	94	306	280	160	779	75	63	23	—	—	—	—	
45	94	75	74	32	125	37	—	—	—	—	—	—	
14	—	15	33	32	31	131	190	115	—	—	769	—	
327	377	224	278	32	187	56	—	69	—	—	—	—	
28	94	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
154	94	232	247	—	125	56	—	46	—	—	—	—	
6	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
39	—	224	265	—	125	205	—	688	—	—	—	—	
8	—	224	49	—	156	131	—	711	—	—	—	—	
4	—	30	59	96	62	317	63	46	—	—	—	—	
4	—	82	30	48	31	187	190	138	—	—	—	1111	
307	—	15	119	32	—	—	—	115	—	—	—	—	
24	—	—	20	64	—	37	—	23	—	—	—	—	
165	—	314	268	112	187	280	127	115	—	—	—	—	
14	188	15	18	—	—	56	—	—	—	—	—	—	
12	—	75	51	—	31	131	—	—	—	—	—	—	
16	—	15	26	32	31	205	—	23	159	—	—	—	
47	—	30	51	144	31	—	—	23	—	—	—	1111	
59	—	45	59	128	187	37	190	—	—	—	—	—	
24	94	52	50	112	156	19	127	46	—	—	—	—	
85	188	269	234	367	280	299	380	115	—	—	—	—	
24	—	—	44	4	—	—	—	46	—	—	—	—	
18	94	15	43	335	218	112	570	23	—	—	—	—	
16	—	45	53	80	—	56	190	23	—	—	—	—	
71	94	52	98	—	—	—	—	23	—	—	—	—	
43	—	127	107	288	405	93	380	23	—	—	—	—	
28	94	45	55	192	62	37	—	23	—	—	—	—	
57	94	52	43	112	93	37	—	23	—	—	—	—	
6	—	37	38	80	—	—	—	—	—	—	—	—	
24	94	30	31	96	62	37	63	23	159	—	—	—	
26	94	37	73	176	62	19	—	—	—	—	—	1111	
30	—	90	44	64	—	112	63	—	—	—	—	—	
22	94	15	42	64	31	37	127	—	—	—	—	—	
37	94	—	20	—	31	37	—	23	—	—	—	—	

Kereseti ág — Berufszweig	Külföld — Ausland			
	Dánia Dänemark	Nagybritannia Gross-Britannien	Svéd- és Norvégország Schweden u. Norwegen	Oroszország Russland
A) Férfiak. — Männer.				
Létszám, Grundzahl	6	42	20	168
Földmives, Ackerbauer	—	—	—	—
Kertész, Gärtner	—	—	—	—
Majoros és tehenész, Meiereibesitzer und Milchmeier	—	—	—	—
Pék, Bäcker	—	—	—	—
Mészáros, Fleischhauer	—	—	—	60
Hentes, Selcher	—	—	—	—
Malomipar, Mühlengewerbe	—	—	—	—
Vendéglős, Gastwirthe { Vendégfogadó, Hotelier Vendéglős és korcsmáros, Gast- und Schankwirthe	—	—	—	119
Kávés és kávémérő, Café und Kaffeeschank	—	—	—	—
Czukrász, Zuckerbäcker	—	—	—	60
Szabó, Schneider { Férfiszabó, Herrensneider Női szabó, Damenschneider	—	—	—	417
Czipész, Schuster { Czipész, Schuster Csizmadia, Stiefelschuster	—	—	—	60
Kőmives, Maurer	—	—	—	476
Kőfaragó, Steinmetze	—	—	—	—
Ács, Zimmerleute	—	—	—	—
Építőmester és pallér, Baumeister und Polier	—	—	1000	—
Téglavető, Ziegler	—	—	—	—
Egyéb agyagipar, Sonstige Thonwaarengewerbe	—	—	—	—
Asztalos Tischler	1667	—	—	60
Esztergályos, Drechsler	—	—	—	—
Kádár, Böttcher	—	—	—	—
Egyéb faipar, Sonstige Holzgewerbe	—	—	—	60
Drágakő- és nemesérczipar, Juwelen- und Edelsteingewerbe	—	238	—	—
Bádogos, Spengler	—	—	—	—
Lakatos, Schlosser { Géplakatos, Maschinenschlosser Lakatos, Schlosser	—	238	—	179
Kovács Schmied	—	—	—	—
Gépgyári ipar, Maschinenbaugewerbe	—	1190	—	—
Vasestergályos, Eisendreher	—	—	—	60
Vasöntőde, Eisengiesser	—	—	—	—
Egyéb vas-, acél- és fémipar, Sonstige Eisen-, Stahl- u. Metallgewerbe	—	—	—	179
Könyvnyomda, Buchdruckerei	—	—	—	—
Szobafestő, Zimmermaler	1667	—	—	179
Szjigyártó, Riemer	—	—	—	179
Könyvkötő, Buchbinder	—	—	—	119
Egyéb bőr- és papiripar, Sonstiges Leder- und Papiergewerbe	—	—	—	60
Mázoló, Anstreicher	—	—	—	60
Kárpitos, Tapezierer	—	—	—	—
Borbély és fodrász, Barbier und Friseur	—	—	—	—

Kereseti ág — Berufszweig	Belföld Inland	Ausztria —			
		Német tartományok Cseh- és Morvaország nélküli Deutsche Reichslander ohne Böhmen u. Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren	
Hajógyár, <i>Schiffsbau</i>	38	60	80	75	
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	2	—	—	—	
Lófuvar, <i>Fuhrwesen</i> {	Bérkocsis, <i>Lohnkutscher</i>	71	22	13	54
	Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	49	18	27	23
	Lóvasut, <i>Pferdebahn</i>	30	2	2	16
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	54	179	72	47	
Gőzvasút, <i>Eisenbahn</i>	202	308	290	246	
Posta- és táviráda, <i>Post und Telegraph</i>	91	40	36	26	
Egyéb forgalom, <i>Sonstiger Verkehr</i>	39	32	32	36	
Fakereskedés, <i>Holzhandlung</i>	23	26	34	13	
Fűszerkereskedés, <i>Spezereihandlung</i>	96	38	13	23	
Gabonakereskedés, <i>Getreidehandlung</i>	40	30	42	29	
Divatárú- és piperekereskedés, <i>Modewaren- und Modehandlung</i>	37	18	8	—	
Kézműárúkereskedés, <i>Manufacturwaarenhandlung</i>	24	4	9	8	
Papirkereskedés, <i>Papierhandlung</i>	17	24	6	13	
Rőfőskereskedés, <i>Schnittwaarenhandlung</i>	27	16	9	3	
Ruhakereskedés, <i>Kleiderhandlung</i>	17	12	2	8	
Rövidárúkereskedés, <i>Kurwaarenhandlung</i>	35	8	11	8	
Vaskereskedés, <i>Eisenhandlung</i>	16	22	9	16	
Pénz- és hitelkereskedelem, <i>Geld und Credit</i>	55	52	28	49	
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	35	36	25	31	
Közvetítő, <i>Vermittlungswesen</i>	102	111	100	83	
Házaló, <i>Hausierer</i>	27	20	25	18	
Kofa, <i>Höker</i>	4	6	—	3	
Szatócs, <i>Greisler</i>	33	16	53	39	
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	1293	1068	1720	1987	
Munkás, <i>Arbeiter</i>	88	18	210	26	
Cseléd és szolga, <i>Dienstboten und Diener</i>	273	270	220	301	
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	30	20	21	21	
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamten</i>	191	139	82	78	
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstadt. Beamten</i>	43	30	13	8	
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamten</i>	23	24	15	5	
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	57	10	6	—	
Orvos és sebész, <i>Aerzte und Chirurgen</i>	47	20	11	5	
Egyéb egészségügy, <i>Sonstige Gesundheitspflege</i>	14	—	2	—	
Tanító, <i>Lehrer</i>	62	34	28	21	
Műzenész, zenetanár, <i>Virtuosen und Musiklehrer</i>	16	87	186	67	
Festő és szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	23	56	34	31	
Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	30	44	15	5	
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	11	10	2	16	
Gépész, <i>Maschinisten</i>	14	62	27	26	
Építész, mérnök, <i>Baumeister und Ingenieure</i>	25	93	46	36	
Magyar kir. államrendőrség, <i>Ung. kbn. Polizei</i>	45	2	—	3	
Házmester, <i>Hausmeister</i>	49	117	159	163	
Saját vagyonából élő <i>Aus eigenem Vermögen</i> Lebende {	Magánzó, <i>Private</i>	41	66	83	101
	Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	42	62	63	73
	Tőkepezés, <i>Capitalisten</i>	5	8	13	13
	Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	54	197	174	119
Gyámoltásból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	109	111	205	187	
Tanuló, <i>Schüler</i>	1378	927	152	202	
Ebből egyetemi tanár, <i>Uevon Universitätshörer</i>	136	18	6	3	

Oesterreich				K ü l f ö l d — Ausland								
Galiczia <i>Galizien</i>	Bukovina <i>Bukovina</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Poroszország <i>Preussen</i>	Bajorország <i>Bayern</i>	Egyéb Németország <i>Das übrige Deutsch- land</i>	Svájc <i>Schweiz</i>	Olaszország <i>Italien</i>	Franciaország <i>Frankreich</i>	Spanyolország és Por- tugália <i>Spanien u. Portugal</i>	Belgium <i>Belgien</i>	Hollandia <i>Holland</i>
28	94	209	70	96	62	37	—	206	—	—	—	3334
8	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	—	7	28	16	62	19	—	23	—	—	—	—
28	—	—	22	48	62	—	—	92	—	—	—	—
6	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	94	246	92	160	—	261	63	115	—	—	—	1111
128	188	217	241	224	125	149	63	252	—	—	—	—
30	94	45	34	—	—	37	—	46	—	—	—	—
18	—	52	30	64	62	37	63	23	—	—	—	—
—	—	—	17	96	62	—	—	—	—	—	—	—
16	—	45	24	16	—	131	63	46	—	—	—	—
12	94	7	27	176	—	37	190	23	—	—	769	—
2	—	15	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	—	7	13	16	31	—	63	—	—	—	—	—
12	—	7	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	—	10	32	—	19	—	—	—	—	—	—
18	—	7	11	—	—	37	63	—	—	—	—	—
—	—	7	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	22	35	16	37	31	—	92	—	—	—	—
6	—	45	25	80	31	112	—	23	—	—	—	1111
69	94	127	94	160	125	243	—	23	—	—	—	—
246	283	30	78	—	31	—	—	—	—	—	—	—
—	94	—	2	—	—	—	—	23	—	—	—	—
53	—	45	41	16	—	19	—	46	—	—	—	—
5175	1226	1090	2416	847	966	896	696	2248	476	4000	2308	—
69	—	52	83	16	—	19	—	46	—	—	—	—
116	377	493	240	319	249	261	190	206	1269	—	—	—
130	377	30	49	—	—	—	—	23	—	—	—	—
53	94	97	89	64	31	19	63	183	—	—	—	—
2	94	30	14	32	31	19	63	69	—	—	—	—
—	—	30	12	144	31	19	190	23	159	—	—	—
8	—	7	6	—	—	—	—	23	—	—	—	—
6	—	—	10	16	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	1	32	—	56	—	—	—	—	—	—
18	94	45	27	80	—	93	316	92	3016	—	—	—
22	94	15	88	128	62	299	63	69	—	—	—	—
4	—	7	29	64	93	93	63	206	159	—	—	—
8	—	15	19	32	31	37	—	115	—	—	—	—
4	—	—	7	16	—	75	—	—	—	—	—	—
18	94	37	34	160	156	112	253	23	—	4000	—	1111
35	—	52	53	319	156	429	506	115	—	—	769	—
2	—	7	2	—	—	—	—	23	—	—	—	—
35	188	90	115	96	187	131	—	—	—	—	—	—
30	—	60	69	208	62	37	—	—	635	—	—	—
28	—	60	55	160	93	75	—	23	—	—	769	—
—	283	—	9	48	—	—	—	—	—	—	—	—
77	283	157	145	80	156	205	—	183	—	—	—	1111
100	94	127	147	112	280	168	63	69	159	—	—	—
157	471	232	358	495	249	280	443	92	794	2000	—	—
2	—	30	8	16	—	37	63	23	—	—	—	—

Kereseti ág — Berufszweig	Külföld — Ausland			
	Dánia <i>Dänemark</i>	Nagybritannia <i>Grossbritannien</i>	Svéd- és Norvégország <i>Schweden u. Norwegen</i>	Oroszország <i>Russland</i>
Hajógyár, <i>Schiffsbau</i>	—	238	—	60
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	—	—	—	—
Lófuvar, <i>Fuhrwesen</i> {	—	—	—	119
Bérkocsis, <i>Lohnkutscher</i>	—	—	—	—
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	—	—	—	—
Lóvasut, <i>Pferdebahn</i>	—	—	—	—
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	—	238	—	—
Gőzvasút, <i>Eisenbahn</i>	—	—	—	—
Posta és távirda, <i>Post und Telegraph</i>	—	—	—	—
Egyéb forgalom, <i>Sonstiger Verkehr</i>	—	—	—	—
Fakereskedés, <i>Holzhandlung</i>	—	—	1000	—
Fűszerkereskedés, <i>Spezerei-handlung</i>	—	—	—	—
Gabonakereskedés, <i>Getreidehandlung</i>	—	—	—	60
Divatáru- és piperekereskedés, <i>Modewaaren und Modehandlung</i>	—	—	—	—
Kézműárukereskedés, <i>Manufacturwaarenhandlung</i>	—	238	—	—
Papirkereskedés, <i>Papierhandlung</i>	—	—	—	—
Rőfőskereskedés, <i>Schnittwaarenhandlung</i>	—	—	—	—
Ruhakereskedés, <i>Kleiderhandlung</i>	—	—	—	60
Rövidárukereskedés, <i>Kurzwaarenhandlung</i>	—	—	—	—
Vaskereskedés, <i>Eisenhandlung</i>	—	—	—	—
Pénz- és hitelkereskedelem, <i>Geld und Credit</i>	—	238	—	—
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	—	—	—	—
Közvetítő, <i>Vermittlungswesen</i>	—	238	—	119
Házaló, <i>Hausirer</i>	—	—	—	476
Kofa, <i>Höker</i>	—	—	—	119
Szatócs, <i>Greisler</i>	—	—	—	—
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	—	—	—	1310
Munkás, <i>Arbeiter</i>	—	—	—	—
Cseléd és szolga, <i>Dienstboten und Diener</i>	—	714	—	60
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	—	—	—	—
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	—	—	—	179
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstadt. Beamte</i>	—	—	—	119
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	—	238	—	—
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	—	—	—	—
Oraos és sebész, <i>Aerzte und Chirurgen</i>	—	—	—	—
Egyéb egészségügy, <i>Sonstige Gesundheitspflege</i>	—	—	—	—
Tanító, <i>Lehrer</i>	—	1429	—	298
Műzenész, zenetanár, <i>Virtuosen und Musiklehrer</i>	—	—	—	60
Festő és szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	—	—	—	119
Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	—	—	—	60
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	1667	—	2500	—
Gépész, <i>Maschinisten</i>	—	—	1000	60
Építész, mérnök, <i>Baumeister und Ingenieure</i>	—	—	1000	119
Magyar királyi államrendőrség, <i>Ung. kön. Polizei</i>	—	—	—	—
Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	—	—	119
Saját vagyonából élő {	—	238	500	238
Magánzó, <i>Private</i>	—	—	—	60
Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	—	—	—	—
Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	—	238	—	—
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	1666	238	—	60
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	—	—	—	119
Tanuló, <i>Schüler</i>	3333	1905	—	714
Ebből egyetemi tanuló, <i>Hievon Universitätshörer</i>	—	238	—	—

K ü l f ö l d — A u s l a n d									
Románia <i>Rumänien</i>	Szerbia <i>Serbien</i>	Bulgária <i>Bulgarien</i>	Montenegro <i>Montenegro</i>	Törökország és Egyiptom <i>Türkei und Ägypten</i>	Görögország <i>Griechenland</i>	Észak- és Dél-Amerika <i>Nord- u. Süd-Amerika</i>	Egyéb <i>Sonstige</i>	Összesen <i>Zusammen</i>	Főösszeg <i>Hauptsumme</i>
256	—	—	—	—	—	—	—	97	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	189	—	—	—	20	67
51	—	—	—	—	—	—	—	40	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
615	—	—	—	—	—	—	—	147	59
256	—	—	—	—	—	—	—	144	205
—	—	—	—	—	—	—	—	13	85
—	—	—	—	189	—	—	—	37	38
—	—	—	—	—	—	—	—	33	22
—	—	—	—	189	—	—	—	40	89
103	299	—	—	377	—	—	—	90	40
—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
103	—	—	—	—	—	—	—	10	23
51	149	—	—	—	—	—	—	20	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	13	17
—	—	65	—	—	—	—	—	13	33
—	149	65	—	—	—	—	—	10	15
—	—	—	—	377	—	—	—	37	53
154	75	—	—	—	—	—	—	60	34
410	746	65	—	377	—	—	—	174	102
154	—	129	—	377	—	—	—	53	31
—	—	65	—	—	—	—	—	13	4
—	—	—	—	—	—	—	—	13	39
769	597	1677	—	755	—	435	—	1087	1393
—	75	65	—	—	—	—	—	20	87
154	75	—	—	—	—	—	—	234	269
51	224	—	—	—	—	—	—	17	32
51	149	—	—	—	—	435	—	74	180
—	—	—	—	—	—	—	—	33	40
—	—	—	—	189	—	—	—	60	23
51	75	—	—	189	—	—	—	13	52
—	—	—	—	—	—	435	—	7	43
51	75	—	—	—	—	—	—	23	13
—	149	—	—	189	—	435	—	177	61
—	—	65	—	189	—	—	—	110	24
103	—	—	—	—	—	—	—	90	24
51	—	—	—	—	—	—	—	40	29
—	—	—	—	377	1250	—	—	47	11
—	75	—	—	—	—	—	—	110	17
51	—	—	—	—	1250	435	—	231	30
—	—	—	—	—	—	—	—	3	41
—	—	—	—	—	—	—	—	70	55
—	—	—	—	—	—	435	—	94	44
—	—	—	—	—	—	—	—	67	43
—	75	—	—	—	—	—	—	17	6
51	—	—	—	—	—	—	—	114	62
205	224	—	900	189	—	—	—	194	114
1179	821	258	500	1132	1250	1739	—	478	1278
51	75	—	—	—	—	—	—	27	124

Kereseti ág — Berufszweig	Belföld <i>Inland</i>	Ausztia —		
		Német tartományok Cseh- és Morvaország nélkül <i>Deutsche Reichländer ohne Böhmen u. Mähren</i>	Csehország <i>Böhmen</i>	Morvaország <i>Mähren</i>
Létszám, <i>Grundsahl</i>	231758	5178	3779	2873
B) Nők. — <i>Frauen.</i>				
Kávés és kávémérő, <i>Café und Kaffeeschank</i>	15	—	—	—
Szabó	73	75	50	45
Schneiderinnen	32	19	21	24
Mosónő, <i>Wäscherinnen</i>	83	81	177	202
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	17	17	5	14
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	16	4	16	31
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	187	203	153	171
Féhneművarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	39	23	37	35
Kofa, <i>Höckerinnen</i>	27	8	21	49
Szatócs, <i>Greisler</i>	17	8	26	21
Szülész nő és egyéb egészségügy, <i>Hebammen u. sonst. Gesundheitspflege</i>	19	17	21	28
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	7	334	29	35
Tanítás és nevelés, <i>Unterricht und Erziehung</i>	51	131	69	56
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	1440	1029	1990	2220
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	116	162	217	153
Cseléd, <i>Dienstboten</i>	1419	651	1289	915
Házmester, <i>Hausmeisterinnen</i>	47	59	106	97
Saját vagyonából élő	93	166	183	118
Aus eigenem Vermögen	50	75	34	59
Lebende	5	15	13	17
Nyugdíjas, <i>Pensionärinnen</i>	43	145	114	77
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	129	176	249	251
Háztartásban elfoglalt, <i>Im Haushalt beschäftigt</i>	3146	4668	4221	4372
Tanuló, <i>Schüler</i>	829	641	140	167
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	35	25	21	17

<i>Oesterrich</i>				<i>K ü l f ö l d — Ausland</i>									
<i>Galiczia Galizien</i>	<i>Bukovina Bukovina</i>	<i>Egyéb Sonstige</i>	<i>Összesen Zusammen</i>	<i>Poroszország Preussen</i>	<i>Bajorország Baiern</i>	<i>Egyéb Németország Das übrige Deutsch- land</i>	<i>Svájc Schweiz</i>	<i>Olaszország Italien</i>	<i>Franciaország Frankreich</i>	<i>Spanyolország és Por- tugália Spanien u. Portugal</i>	<i>Belgium Belgien</i>	<i>Hollandia Holland</i>	
2449	101	996	15376	618	334	461	322	196	210	26	9	6	
—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
78	297	20	62	146	60	—	—	51	—	—	—	—	
29	—	40	23	—	—	22	—	51	95	385	—	—	
102	—	151	135	16	150	87	31	51	—	—	—	—	
4	—	20	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
57	99	—	21	32	—	—	—	—	—	—	—	—	
106	99	191	168	307	90	43	62	204	48	—	—	—	
24	—	10	35	16	—	—	—	51	—	—	—	—	
94	—	50	35	—	—	—	—	—	—	—	—	1667	
12	—	—	15	32	—	—	—	—	—	—	—	—	
16	—	20	20	32	30	—	—	51	—	—	—	—	
20	—	311	150	437	329	239	—	102	48	—	1111	—	
41	99	191	91	1165	719	976	5373	357	5762	—	1111	1667	
3777	1089	1074	1925	502	1257	824	93	459	48	—	—	1667	
151	—	412	187	49	30	22	31	153	48	—	—	—	
555	594	894	857	615	419	846	466	408	476	—	1111	—	
33	—	60	73	49	90	87	31	51	—	—	—	—	
159	—	191	161	469	150	130	—	204	238	—	—	—	
16	198	40	51	49	240	43	—	102	95	—	—	—	
—	198	—	13	32	60	—	—	—	43	—	—	—	
86	—	80	110	65	120	43	—	357	48	—	1111	—	
139	297	110	198	81	240	456	31	459	—	—	—	1666	
2887	6337	4880	4244	4806	5210	5076	3075	5612	2714	9615	3333	3333	
220	198	191	330	372	150	217	279	510	48	—	—	—	
41	—	50	27	—	—	22	—	—	—	—	—	—	

Kereseti ág — Berufszweig	Külföld — Ausland				
	Dánia Dänemark	Nagybritannia Grossbritannien	Svéd- és Norvégország Schweden u. Norwegen	Oroszország Russland	
Létszám, Grundzahl	4	79	4	114	
<i>B) Nők. — Frauen.</i>					
Kávés és kávémérő, <i>Cafe und Kaffeeschank</i>	—	—	—	—	
Szabó <i>Schneiderinnen</i>	Női szabó, <i>Damenschneider</i> Ruhavarrónő, <i>Kleidermaecherinnen</i>	—	—	88	
Mosónő, <i>Wäscherinnen</i>		—	127	—	
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	—	—	—	—	
Dohánygyár <i>Tabakfabrik</i>	—	—	—	—	
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	127	—	—	
Fehérneművarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	—	—	—	—	
Kofa, <i>Höckerinnen</i>	—	—	—	—	
Szatócs, <i>Greisler</i>	—	—	—	—	
Szülész nő és egyéb egészségügy, <i>Hebammen u. sonst. Gesundheitspflege</i>	—	—	—	88	
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	2500	—	—	—	
Tanítás és nevelés, <i>Unterricht und Erziehung</i>	—	3797	—	88	
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	—	127	—	1316	
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	—	—	—	—	
Cseléd, <i>Dienstboten</i>	—	380	—	175	
Házmester, <i>Hausmeisterinnen</i>	—	—	—	—	
Saját vagyonából élő <i>Aus eigenem Vermögen</i> Lebende	Magánzó, <i>Private</i> Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i> Tőkepezés, <i>Capitalisten</i> Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	759	—	88
		—	—	—	175
		—	—	2500	—
		—	380	—	—
Gyámolításból élő, <i>Unter Vormundschaft Lebende</i>	—	—	—	—	
Háztartásban elfoglalt, <i>Im Haushalt beschäftigt</i>	5000	3418	5000	5789	
Tanuló, <i>Schüler</i>	—	506	—	526	
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	—	—	—	—	

HETEDIK FEJEZET.

Összefüggés foglalkozás és nemzetiség között.

Valamint az 1881-iki népszámlálási munkában, úgy jelenleg is a foglalkozás és nemzetiség közötti összefüggést két szempont szerint vizsgáljuk. Egyrészt t. i. az egyes kereseti ágakat hozzátartozóiknak nemzetisége szerint írjuk le, másrészt azonban azt is fogjuk kutatni, hogy miféle foglalkozási ágak felé vonzódnak az egyes nemzetiségek nagyobb mértékben. Az első a foglalkozási statisztika szempontja, a második a nemzetiségi statisztikáé.

Mielőtt azonban erre áttérnénk, vessünk egy pillantást a főszámokra.

A foglalkozási csoportok nemzetiség szerint a következőképen oszlnak el:

				Százalékokban		
	magyar	német	tót	magyar	német	tót
Östermelés	1.652	1.021	72	56 ¹ / ₁	34 ⁷ / ₁	2 ⁴ / ₁
Ipar	55.809	21.455	3.807	65 ⁷ / ₁	25 ³ / ₁	4 ⁵ / ₁
Közlekedés	10.062	2.215	285	78 ⁴ / ₁	17 ² / ₁	2 ³ / ₁
Kereskedelem	16.113	4.833	459	73 ² / ₁	21 ⁹ / ₁	2 ¹ / ₁
Személyes szolgálat	89.498	33.566	15.890	62 ⁷ / ₁	23 ⁶ / ₁	11 ¹ / ₁
Keresetnélküli	153.399	52.483	6.613	69 ³ / ₁	23 ⁷ / ₁	3 ⁰ / ₁
Összesen	326.533	115.573	27.126	67 ¹ / ₁	23 ⁷ / ₁	5 ⁶ / ₁

Már ezen összeállításból látható, hogy a nemzetiségeknek az egyes kereseti főcsoportok szerinti eloszlása nem egyenletes. A magyarok aránylag legerősebben a közlekedésben és kereskedelemben vannak képviselve, leggyengébben az östermelésben, mely utóbbi a fővárosban természetesen nem földművelésből, hanem téhéntartásból és kertészetből áll. Itt legszámosabbak a németek, a tótok csak a testi szolgálatok osztályában (napszámosok) érnek el magasabb százalékszámot.

Ha ez adatokat az 1881-iki adatokkal hasonlítjuk össze, úgy azt találjuk, hogy az évtized folyamán valamennyi foglalkozási csoport erős magyar jelleget öltött. Még az östermelésben is, mely akkoriban túlnyomólag német volt, ma a magyarok vannak túlsúlyban. Az iparban, mely tíz évvel ezelőtt még harmadrészen német volt, ma csak 25⁰/₁-al szerepelnek a németek. Nagy mértékben magyarosodott a közlekedésügy is, mely ma valamennyi foglalkozási csoport közül a legkifejezettebben magyar jellegű.

A) A magyar, német és tót nemzetiség jellemzése kerestetük szempontjából.

Az egyes kereseti ágak megvizsgálására térvén most át, mindenekelőtt ki akarjuk mutatni, hogy mily különbségek mutatkoznak a foglalkozási ágak nagy főcsoportjait illetőleg.

Az őstermelést illetőleg már utolsó népszámlálási munkánkban azon meglepő eredményre jutottunk, hogy főleg németek üzik, a mi abban találja magyarozatát, hogy itt nem a tulajdonképeni földművelés, hanem a szőlőművelés és kertészet adja az őstermelők főtömegét, mely két foglalkozási ágat Budapesten főleg németek üznek. Azóta a viszonyok annyiban változtak jelentékeny módon, hogy a szőlőművelés majdnem teljesen megszűnt, mi által e foglalkozási csoportban a nemzetiségi viszonyok is megváltoztak. Mindazonáltal a földművelők ma is leginkább a német elemből kerülnek ki, a mint az alább következő összeállításban látható; 10.000 magyar közül ugyanis 51 a földműves, 10.000 német közül ellenben 88, ugyanannyi tót közül 27.

Aránylag nagy mértékben szerepelnek a magyarok az iparágakban is, habár a németek itt kissé erősebben vannak képviselve; ellenben a kereskedelemben a magyarok vannak túlsúlyban, a mi részben abból magyarozható, hogy a zsidó kereskedők legnagyobb része magyarnak vallotta magát. Nagy mértékben szerepel, a mint mondtuk, a magyar elem a közlekedésnél. A tótok e két csoportban ritkábbak, azonban túlsúlyban vannak a testi szolgálat nagy csoportjában, míg a szellemi szolgálatban csak nagyon alárendelt szerep jutott nekik. Az utóbbiban megint a magyar elem van túlsúlyban, még pedig annyira, mint egy másik foglalkozási csoportban sem.

Íme az erre vonatkozó adatok:

Az illető nemzetiségek 10—10.000 lakosa közül foglalkozik:

	A magyarok közül	A németek közül	A tótok közül
Őstermeléssel	51	88	27
Iparral	1.709	1.857	1.403
Közlekedéssel	308	192	105
Kereskedelemmel	493	417	169
Testi szolgálattal	2.116	2.540	5.608
Szellemi »	427	199	68
Egyéb »	198	166	182
Foglalkozás nélkül	4.698	4.541	2.438

Az egyes foglalkozási ágakra térvén át, a 68. sz. táblára utalunk, mely 95 fontosabb foglalkozási ágról a hozzájuk tartozó magyarok, németek és tótok számát mutatja ki.

Ez ágak közül a finemre fontosabb 54-et és nőnemre fontosabb 12-t ki-
szemelve, a következő kimutatásban a megfelelő százalékos értékeket közöljük,
még pedig külön-külön a két nemre, összehasonlítva azokat az 1881-iki ada-
tokkal is.

Tíz-tízezer magyar, német vagy tót közül található:

a) Férfiak.

Östermelés:	1881.			1891.		
	Magyar	Német	Tót	Magyar	Német	Tót
Földmívelők	85	70	26	33	44	29
Kertészek	16	54	37	11	36	11
Vinczellérek	10	153	3	—	19	—
Magánzók és baromtenyésztők . .	59	70	16	21	52	6
Ipar:						
Pék	74	68	103	68	86	11
Mészárosok	66	60	23	66	64	32
Hentesek és egyéb húsipar . . .	40	54	15	48	76	18
Malomipar	42	63	71	51	76	84
Vendéglősök és korcsmárosok . .	148	304	76	118	254	64
Szabók	254	266	410	225	266	314
Czipészek	366	303	685	285	212	437
Kőművesek	72	168	131	85	214	146
Ácsok	34	49	50	35	68	32
Asztalosok	232	181	217	332	63	47
Kocsigyártók	26	8	14	—	—	—
Drágakő- és nemesfémipar . . .	24	51	6	37	33	7
Bádogosok	35	53	14	53	64	36
Lakatosok	171	186	153	210	219	210
Kovácsok	96	37	77	109	43	117
Őntődék	15	51	81	34	56	81
Könyvnyomdák	101	91	24	110	96	27
Műipar	38	63	16	49	89	15
Műszer ipar	32	42	20	44	66	8
Hajógyárak	26	41	11	41	37	18
Kárpitosok	28	50	11	33	52	13
Közlekedés:						
Vasuti hivatalnokok	106	85	22	258	111	98
Béerkocsisok	65	67	34	165	147	69
Gőzhajózási alkalmazottak (hivatalnokok, munkások stb.) . . .	69	84	9	49	85	20
Kereskedelem:						
Gabonakereskedők	44	32	4	47	30	5
Fűszerkereskedők	105	51	17	111	54	41
Divatárú- és vászonkereskedők . .	64	47	9	52	54	10
Rövidárú-kereskedők	40	35	3	32	42	17
Ügynökök és alkuszok	66	88	18	115	95	20
Pénz- és hitelügynökök	70	40	2	113	41	11
Házalók	25	81	63	24	45	59
Könyvkereskedők	9	9	—	11	11	2
Zsibárosok	35	81	23	30	48	20
Testi szolgálat:						
Napszámosok	844	1.427	4.351	1.054	1.783	4.124
Munkások	11	19	121	73	93	256
Cselédek és szolgák	468	383	415	330	198	142
Hordárok	27	43	26	37	29	—

	1881.			1891.		
	Magyar	Német	Tót	Magyar	Német	Tó
Szellemi szolgálat:						
Állami, megyei és városi hivatalnokok	429	90	48	307	46	24
Egyéb hivatalnok	78	57	4	29	13	—
Irnokok	84	32	11	4	4	2
Ügyvédek	115	7	8	73	6	8
Orvosok és sebészek	53	14	1	60	8	2
Tanítók	90	26	9	78	22	10
Irók, színészek, festők, szobrászok és egyéb művész	96	75	17	88	53	8
Különféle szolgálat:						
Őrség	104	25	32	103	29	42
Házmester	48	80	64	46	74	63
Fodrászok	27	42	6	36	88	4
Foglalkozás nélkül:						
Magánzók	46	45	6	18	73	13
Az összes tanulók	1.861	933	351	1.540	872	398
Ezek közül egyetemi hallgatók	258	16	24	164	35	25

b) Nők.

Ipar:						
Varrónők	51	68	21	73	82	30
Mosó és tisztító intézetek	136	145	240	56	197	13
Női kézi munka	334	433	85	359	183	23
Kereskedelem:						
Kofák	32	53	69	22	38	42
Testi szolgálat:						
Napszámosok	468	682	3.167	1.093	1.886	4.218
Cselédek	1.922	1.003	2.202	1.585	748	2.105
Szellemi szolgálat:						
Tanítónők	65	41	2	67	57	2
Foglalkozás nélkül:						
Magánzók	58	39	9	92	132	26
Nyugdíjasok	28	35	5	43	67	11
Gyámolításból élő	60	122	86	101	217	132
Tanulók	1.227	720	267	938	579	251
Kéj nők	35	18	25	41	17	30

Azon nevezetesebb foglalkozási ágak, melyek gyakrabban kerülnek ki Budapest magyar elemeiből, mint a németek közül, a következők:

a) Férfak.

	Tízezer	
	magyar	német
Ügyvéd	73	6
Orvos	60	8
Közhivatalnok	307	46
Iró	88	53
Asztalos	332	63
Kovács	109	43

	Tizezer	
	magyar	német
		közül
Vasuti hivatalnok	258	111
Fűszerkereskedő	111	54
Őr	103	29
Tanuló	1.540	872
(Ezekből egyetemi hallgató)	164	35)

b) Nők.

Kézimunka	359	183
Cseléd	1.585	748
Tanuló	938	579
Kéjnök	41	17

Ellenben nagyon gyengén van képviselve a magyar elem a következő foglalkozási ágakban:

a) Férfiak.

	Tizezer	
	magyar	német
		közül
Kertész	11	36
Vinczellér	—	19
Majoros	21	52
Vendéglős és korcsmáros	118	254
Kőműves	85	214
Ács	35	68
Öntőde	34	56
Műipar	49	89
Házaló	24	45
Napszámos	1.054	1.783
Házmester	46	74
Fodrász	36	88

b) Nők.

Vasalás és tisztítás	56	197
Kofa	22	38
Napszámos	1.093	1.886
Gyámolításból élő	101	217

A mi végül a tótokat illeti, ezek főleg a következő foglalkozások iránt mutatnak nagyobb hajlandóságot:

	tót	T i z e z e r	
		magyar	német
		k ö z ü l	
Szabó	314	225	266
Czipész	437	285	212
Öntőde	81	34	56
Házaló	59	24	45
Napszámos	4.124	1.054	1.783
Munkás	256	73	93
Napszámosnő	4.218	1.093	1.886
Cseléd	2.105	1.585	748

A tótok tehát kenyerüket főleg a testi szolgálatokban, de az iparban is keresik, ellenben a szellemi szolgálatnál majdnem teljesen hiányzanak.

B) Egyes foglalkozási ágak jellemzése nemzetiségi tekintetben.

a) Magyar jellejű foglalkozások.

Oly foglalkozási ág, melyet kizárólag magyarnak lehetne nevezni, nincs, azonban nem hiányoznak oly ágak, melyek túlnyomóan magyaroknak tekinthetők. Mivel a magyarok száma az összlakosságnak 67⁰/₀-át teszi, kifejezett magyar jelleggel bíró foglalkozásoknak olyanokat tekinthetünk, melyeknek több mint kétharmada magyar :

Ily foglalkozási ágak a következők :

Kifőzők	169	egyen közül	133	magyar
Czipészek	6.663	»	»	4.653 »
Csizmadiák	449	»	»	379 »
Divatárúsñók	168	»	»	138 »
Ruhavarrónók	773	»	»	666 »
Női szabók	2.088	»	»	666 »

Asztalosok: túlnyomólag magyar ipar, melyben 5.819 egyén közül 5.309 magyar található.

Bognárok	394	egyen közül	310	magyar
Kocsigyárosok	154	»	»	130 »
Ékszerészek	885	»	»	675 »
Kovács mesterség	2.191	egyen közül	1.745,	tehát négyötöde magyar.
Könyvnyomdász	2.766	egyen közül	2.011	magyar
Könyvkötők	794	»	»	560 »
Dohánygyártás	464	»	»	440 »
Képfestők	237	»	»	196 »

Aránylag legjobban vannak képviselve a magyarok, a mint már említettük, a közlekedésnél; még pedig található :

Lóvasúti közlekedésnél .	645	alkalmazott között	609	magyar ;
Omnibusz közlekedésnél .	253	»	»	218 »
Vasutaknál	4.923	»	»	4.168 »

Továbbá a magyarok majdnem valamennyi kereskedelmi ágban nagyon erősen vannak képviselve, így nevezetesen

borkereskedelemnél,	melyben	294	egyen közül	211	magyar
fakereskedelemnél	»	562	»	»	415 »
fűszerkereskedelemnél	»	2.152	»	»	1.816 »
gabonakereskedelelemnél	»	946	»	»	757 »
divatárú kereskedelemnél	»	1.027	»	»	854 »

Továbbá a bankügynél, melyben 730 egyén között 662 magyart, a biztosítási üzletnél, melyben 817 egyén között 695-öt, végül a magánpénzügyintézeteknél, melyben 222 egyén között 193 magyart irtak össze.

A cselédek osztálya is túlnyomólag magyar, t. i. 39.540 egyén közül 30.087 magyart mutattunk ki.

A mi végül a szellemi szolgálat terét illeti, legyen elegendő még annak fel-
említése, hogy a zenészek, az istentisztelet és a gépészek kivételével valamennyi ág jelentékeny többségben magyar, úgy, hogy a többi nemzetiség egészen háttérbe szorul.

b) Német jellegű foglalkozások.

E foglalkozási ágak száma már 1881-ben jóval csekélyebb volt, de azóta még jobban fogyott. Az abszolút többséget a német elem csak öt jelentékenyebb kereseti ágban *) érte el az abszolút többséget, t. i. a vinczellérek között, kiknél 130 egyén közül 113, a sörfőzőknél, kiknél 259 egyén közül 164, a pálinkaégetőknél, kiknél 146 egyén közül 87, a kövezőknél, kiknél 240 egyén közül 141 és végül a mosónőknél, kiknél 2.151 egyén közül 1.221 vallotta magát németnek. Ezenkívül azonban németajkúak egyéb foglalkozási ágaknál is jelentékenyebb számban fordulnak elő. Így 568 kertész között 230 német található, 3.758 vendéglős között 1.442; 686 téglavető között 257; 664 ács között 264; 655 mázoló között 265, 1.149 horbély között 482, 1.125 fuvaros között 395 német. A kereskedelem csoportjában csak egy ág van, t. i. a rövidárúkereskedelem, melyben a németek nagyobb mértékben (246 egyén 843 között) vannak képviselve. Ellenben nagyon számosan vannak a

házalók	között, még pedig	831 egyén között	280,
piaczi árusok	» » »	782 » »	268,
zsibárusok	» » »	1202 » »	397,

A szellemi szolgálatok leginkább tűnnek fel a németeknek csekély száma által; ezek csak három ágban vannak számosabban képviselve, még pedig:

zenészeknél, kiknél	742 egyén között	262 német
gépészeknél, »	403 » »	144 »
istenítiszteletnél, melynél	695 » »	268 »

— az utóbbiban főleg németajkú apácák — találtattak.

Végül említendő, hogy a tótok egy kereseti ágban sincsenek túlsúlyban, de sokan vannak a téglavetők között (684 közül 257) és házmesterek között (2.512 közül 246). Az isteni tisztelet csoportjában is 71 tót található.

*) Azon iparágakat, melyeknek abszolút lélekszáma nagyon csekély, itt nem vesszük tekintetbe.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Összefüggés foglalkozás és hitvallás között.

A foglalkozás és hitvallás közötti összefüggést tárgyaló kimutatás a 69. táblában található, a melyben ugyanis kimutattuk, hogy minden egyes foglalkozási ágban hány katolikus, református, ágostai hitv. evangélikus és izraelita hitvallású egyén található. 1881-ben e feldolgozást csak a férfilakosságra vonatkozólag eszközöltük (az eredmények az akkori népszámlálási munka 87. sz. táblájában vannak közölve), a mostani népszámlálási munkánk ellenben a női nemnek erre vonatkozó viszonyaira is kiterjed. A nők számláló lapjainak feldolgozása mellett szölt főleg ezen körülmény, hogy a nők a különféle foglalkozási ágakban évről-évre növekedő mértékben vesznek részt.

Az erre vonatkozó eredmények tárgyalását itt is két részre osztjuk fel, a mennyiben t. i. először az egyes hitfelekezetek körében mutatkozó viszonyokaj foglalkozunk, másodsorban pedig áttérünk az egyes kereseti ágak jellemzésére a hozzátartozóik hitvallása szerint.

A) Az egyes hitfelekezetek jellemzése hozzátartozóik foglalkozása szerint.

E viszonyok megbeszélésénél a négy legfontosabb hitfelekezetre szoritkozunk, t. i. katolikusokra, ágostai hitvallású evangélikusokra, reformátusokra és izraelitákra.

Hogy mily különböző mértékben fordulnak a hitfelekezetek a főbb kereseti csoportok felé, az a következő összeállításból látható:

	katholikus	tízezer-tízezer evang. lakos közül foglalkozik	helvét 110	izrael.
óstermeléssel	68	41	110	16
iparral	1.744	2.043	1.695	1.652
közlekedéssel	269	276	491	164
kereskedelemmel	204	346	212	1.311
testi	2.780	2.376	2.813	993
szellemi } szolgálattal	344	487	510	311
egyéb }	224	176	253	55
foglalkozás nélkül	4.377	4.255	3.926	5.498

Ebből látható, hogy őstermeléssel legnagyobb mértékben a helvét hivallásúak foglalkoznak, míg a többi keresztény felekezetek az őstermelésben sokkal csekélyebb mértékben, az izraeliták pedig alig vannak képviselve. Ipar iránt, úgy látszik, az ágostai hitvallásúak viseltetnek legnagyobb hajlandósággal, ezeket követik a katolikusok, reformátusok és izraeliták. Nagyon nagy a reformátusok száma a közlekedésügy terén, a hol izraeliták ellenben ritkán találhatók. Ez utóbbiak annál számosabban vesznek részt a kereskedelemben, melyben százalékszámuk 4—5-ször akkora, mint a többi hitvallásé. Ellenben testi szolgálatot aránylag nagyon ritkán teljesítenek, t. i. 10.000 lélekre csak 993 jut, míg a protestánsoknál ugyanannyira 2.376, a katolikusoknál 2.780 és reformátusoknál 2.813. Szellemi foglalkozást leggyakrabban a két protestáns felekezet űz, aránylag sokkal ritkábban katolikusok és izraeliták.

Ez eredmények az 1881-ben találtakkal — ámbár ez utóbbiakat csak a férfilakosság számára mutattak ki — nagyjában egyeznek, jelentékenyebb változásokat nem észlelhettünk.

Az egyes foglalkozási ágak részletezésére térvén át, mindenekelőtt a 81. lapon összeállított és tizezerre vonatkoztatott arányszámokra utalunk.

A négy hitvalláshoz tartozó férfiak által előszeretettel választott foglalkozási ágakra vonatkozólag az ezen jegyzetben felsorolt adatok alapján a következők tűnnek ki:

1. **Katolikusok.** Azon nevezetesebb foglalkozási ágak, melyeket városunk katolikus lakosai előszeretettel űznek, a következők:

	10.000—10.000 férfi között a katolikusoknál	ellenben		
		protestánsoknál	kálvinistáknál	izraelitáknál
kertészek	25	13	10	1
vinczellérek	8	1	—	—
kőművesek	192	111	58	2
vasöntők	52	32	27	10
borbélyok, fodrászok .	60	39	26	13
hajógyár	62	—	31	—
napszámósok	1.718	1.355	1.397	544

Ellenben a következő foglalkozási ágakban a katolikusok feltűnő csekély mértékben vannak képviselve:

	10.000 férfi között	Ellenben a többi hitvallás között		
		ágostaiak	kálvinisták	izraeliták
Postaügy	85	136	229	22
Fűszerezés	67	94	77	151
Ügynökök	28	63	42	333
Hitelügy	42	94	59	220
Könyvkereskedés	5	17	5	25
Magánhivatalnokok	15	34	26	38
Ügyvédek	26	53	68	115
Orvosok	34	76	78	103
Tanulók	1.177	1.385	913	1.660

Feltűnő itt az 1881-iki adatokkal való megegyezés.

II. Ág. hitv. evangélikusok. Ezek kiválóan a következő foglalkozási ágakat űzik:

	ág. evang.	Ellenben 10.000 férfi között		
		katholikusok-nál	reformátusok-nál	izraeliták-nál
Mészárosok	90	61	47	73
Vendéglősök	168	162	79	127
Lakatosok	326	228	280	103
Műszaki ipar	61	48	21	57

Azonban felette ritkán fordulnak elő a következő kereseti ágaknál:

Bérmunkások	106	153	289	121
Munkások	40	100	121	47
Hordárok	9	11	17	100
Magánzók	18	29	36	96

III. A helvétek leggyakrabban a következő foglalkozási ágakat űzik:

	10.000 kálvinista közül	Ellenben		
		katholikusok	ágostaiak közül	izraeliták
Mezőgazdaság	90	29	25	23
Malomipar	73	70	59	37
Czipészek	377	293	349	173
Asztalosok	355	287	304	80
Kovácsok	209	102	121	16
Vasuti forgalom	314	235	185	93
Fuvarosok	289	153	106	121
Hajózás	94	68	82	9
Posta- és táviratügy	229	85	136	22
Munkások	121	100	40	47
Szolgák	412	249	412	76
Közhivatalnokok	422	252	309	37
Órség	206	88	63	64

Ellenben kálvinisták legritkábban a következő foglalkozási ágaknál találhatók:

Kertészek	10	25	13	1
Vinczellérek	—	8	1	—
Mészárosok	47	61	90	73
Vendéglősök	79	162	168	127
Szabók	166	177	196	399
Közművesek	58	192	111	2
Ékszerészek	2	16	15	97
Műipar	23	41	61	108
Műszaki ipar	21	48	61	57
Kárpitosok	12	28	30	70
Rőfőskereskedők	10	12	21	214
Házalók	4	10	24	102
Tanulók	913	1.177	1.385	1.660

IV. Izraeliták főleg a következő ágakkal foglalkoznak:

	10.000 izraelita közül	E l l e n b e n		
		katholikusok- nál	ágostaiak- nál	reformátusok- nál
Férfiszabók	399	177	196	166
Női szabók	26	7	10	7
Ékszerészek	97	16	15	2
Bádogosok	94	44	31	35
Nyomdai ipar	158	84	75	74
Műipar	108	41	61	23
Kárpitosok	28	30	12	70
Gabonakereskedők	154	5	11	4
Rőfőskereskedők	214	12	21	10
Rővidárúkereskedők	108	9	21	4
Ügynökök	333	28	63	42
Hitelügy	220	42	94	59
Házalók	102	10	24	4
Napszámosok	544	1.718	1.355	1.397
Hordárok	100	11	9	17
Magánhivatalnokok	15	34	26	38
Ügyvédek	115	26	53	68
Orvosok	103	34	76	78
Tanulók	1.660	1.177	1.385	913

Végül azt kutatván, hogy mely foglalkozási ágat űzi a legkevesebb izraelita, az erre vonatkozó eredményeket illetőleg megjegyzendő, hogy ezek az előbb említett hitfelekezetekéitől annyiban különböznek, hogy míg amazokban az illetők szabad akaratának nyilvánulását ismerhettük meg, addig az izraelitáknál azon körülmény esik latba, hogy szabad választásuk sok ideig fennálló törvényes tilalmak, nem kevésbé társadalmi állapotainkban gyökerező akadályok által is gátoltatott.

A következő foglalkozási ágakban izraeliták úgyszólván nem is fordulnak elő:

Kertészet	568	közül csak 5
Szőlőművelés	130	» » 1
Majorosok, baromtenyésztők	1.008	» » 6
Csizmadiák	449	» » 2
Mosóipar	2.151	» » 7
Kővezők	240	» egy sem
Cserépfedők	289	» csak 3
Hajógyárok	973	» egy sem
Kéményseprők	180	» csak 1

B) Az egyes kereseti ágak jellemzése, a hozzájuk tartozók hitfelekezete szerint.

A főbb kereseti csoportok hitfelekezeti viszonyai következőképen alakulnak: Őstermelést $\frac{2}{3}$ részében katolikusok űznek; a közlekedésügygyel foglalkozók $\frac{2}{3}$ -a szintén katolikusok. Az iparosok szintén túlnyomólag ($\frac{7}{10}$) katolikusok, de itt az izraeliták már az összlétszám egyötödét teszik. A kereskedelem túlnyomólag (61⁰/_o) az izraeliták kezében van. Személyes szolgálattal túlnyomólag (t. i. 73⁰/_o) katolikusok foglalkoznak, még pedig oly

Összefüggés foglalkozás és hitfelekezetek közt.

Zusammenhang zwischen Beruf und Confession.

Kereseti ág — Berufszweig	10.000 — Unter 10.000			
	róm. kath. Röm. kathol.	ágostai ev. Protestanten A. C.	helvét Reformirten	izraelita Israeliten
	közül mennyi? — sind wie viel?			
a) Férfiak.				
Männer.				
Östermelés. — Urproduction.				
Földmivelés, Ackerbauer	29	25	90	23
Kertész, Gärtner	25	13	10	1
Szőlőmives, Weinbauer	8	1	—	—
Majoros és tehenész, Milchmeier	37	11	37	1
Ipar. — Industrie.				
Pék, Bäcker	87	90	62	58
Mészáros, Fleischhauer	61	90	47	73
Hentes, Selcher	77	53	47	9
Malomipar, Mühlenindustrie	70	59	73	37
Vendéglős, korosmáros, Gastwirth	162	168	79	127
Férfi szabó, Männer Schneider	177	196	166	399
Női szabó, Damenschneider	7	10	7	26
Czipész, Schuster	293	349	377	173
Kőmives, Maurer	192	111	58	2
Ács, Zimmerleute	54	57	58	3
Ásztalos, Tischler	287	304	355	80
Drágakő- és nemesércipar, Juweliere	16	15	2	97
Bádogos, Spengler	44	31	35	94
Géplakatos, Maschinenschlosser	54	65	65	21
Lakatos, Schlosser	228	326	280	103
Kovács, Schmiede	102	121	209	16
Öntőde, Giesserei	52	32	27	10
Könyvnyomda, Buchdruckerei	84	75	74	158
Ipari művészet, Gewerbliche Kunst	40	61	23	108
Műszeripar, Mechan. Industrie	48	61	21	57
Borbély és fodrász, Friseur, Rasneur	60	39	26	13
Hajógyár, Schiffswerfte	62	—	31	—
Kárpitos, Tapezierer	28	30	12	70
Forgalom. — Verkehr.				
Gőzvasutak, Eisenbahnen	235	185	314	93
Lófuvar, Fuhrwerk	153	106	289	121
Hajózás, Schifffahrt	68	82	94	9
Posta, távirtda és telefon, Post, Telegraph	85	136	229	22
Kereskedelem. — Handel.				
Gabonakereskedő, Getreidehändler	5	11	4	154
Fűszerkereskedő, Spezereiwaarenhändler	67	94	77	151
Rőfős-, divatcikk- és vászonkereskedő, Schmitz- u. Modewaarenhändler	12	21	10	214
Rővidárús, Kurzwaarenhändler	9	21	4	108
Ügynök és alkusz, Agenten	28	63	42	333
Pénz- és hitellel kereskedő, Geld und Credit	42	94	59	220
Házaló, Hausierer	10	24	4	102
Könyvkereskedő, Buchhändler	5	17	5	25
Szatócs, Trödler	14	16	7	100

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	10.000 — <i>Unter 10.000</i>			
	róm. kath. Röm. kathol.	ágostai ev. Protestanten A. C.	helvét Reformirten	izraelita Israeliten
	közül mennyi? — <i>sind wie viel?</i>			
Testli szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistungen.</i>				
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	1718	1355	1397	544
Munkás, <i>Arbeiter</i>	100	40	121	47
Cseléd és szolgáló, <i>Dienstboten, Diener</i>	249	203	412	76
Hordár, <i>Träger</i>	11	9	17	100
Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>				
Állami, megyei és városi hivatalnok, <i>Oeffentl. Beamte</i>	252	309	422	37
Egyéb hivatalnok, <i>Privatbeamte</i>	15	34	26	38
Írnok, <i>Schreiber</i>	2	3	2	9
Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	26	53	68	115
Orvos és sebész, <i>Aerzte</i>	34	76	78	103
Tanító, <i>Lehrer</i>	58	91	92	47
Író, színész, festő, szobrász és egyéb művész, <i>Schriftsteller, Schauspieler, Maler, Bildauer u. andere Künstler</i>	81	63	75	62
Különbféle szolgálat. — <i>Diverse Dienstleistungen.</i>				
Őrség, <i>Wache</i>	88	63	206	14
Házmester, <i>Hausmeister</i>	71	53	63	10
Foglalkozás nélküliek. — <i>Ohne Beruf.</i>				
Magánzó, <i>Privatiers</i>	29	18	36	96
Tanuló, <i>Schüler</i>	1177	1385	913	1660
Ebből egyetemi hallgató, <i>Hievon Universitätskörer</i>	102	195	76	167
b) Nők, <i>Frauen.</i>				
Ipar. — <i>Industrie.</i>				
Női szabó, <i>Damenschneider</i>	46	53	45	179
Mosás és tisztítás, <i>Wäscherei, Putzerei</i>	51	421	384	—
Női kézimunka, <i>Weibl. Handarbeit</i>	15	19	4	12
Kereskedelem. — <i>Handel.</i>				
Kofa, <i>Hökerinnen</i>	26	22	37	28
Testli szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistungen.</i>				
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	1650	1147	1568	828
Cseléd, <i>Dienstboten</i>	1579	1788	1838	295
Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>				
Tanítónő, <i>Lehrerinnen</i>	69	121	99	59
Foglalkozás nélküliek. — <i>Ohne Beruf.</i>				
Magánzó, <i>Privatiers</i>	86	121	73	146
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	54	40	44	29
Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	131	112	130	145
Tanuló, <i>Schüler</i>	729	740	660	1098
Kéjhölgy, <i>Lustdirnen</i>	35	31	49	26

módon, hogy a testi szolgálathoz a katolikusok 75⁰/₀-kal, a két evangélikus hitvallás 15⁰/₀-kal és az izraeliták 9⁰/₀-kal járulnak, míg a szellemi szolgálatot teljesítők közül csak 60⁰/₀ katolikus és 18—18⁰/₀ tartozik a két protestáns hitfelekezethez, valamint az izraelitákhoz. Az 1881-iki eredményekkel hasonlítva össze ez adatokat, a viszonyok feltűnően állandóknak tekinthetők, mivel ez irányban változás alig észlelhető.

Az egyes kereseti ágakra térvén át, azt találjuk, hogy a vinczellérek, kertészek, kövezők, kőművesek, cserépfedők, továbbá kőfaragók, ácsok, kötélgyártók s fazekasok majdnem kizárólag katolikusok; továbbá sok katolikus van még a következő ágakban: sörfőzők, kádárok, fényezők és mázoló, hajógyár, gőzhajózás, borbélyok és fodrászok.

Túlnyomólag ágostaiakból vagy helvétékből álló kereseti ágak nincsenek, de vannak olyanok, melyekben ezen hitfelekezetek hívei nagyobb számmal vannak képviselve; így:

Gazdászok és baromtenyésztők (2026 közül 342 helvét, de csak 46 ág. evang.); csizmadiák (449 közül 78 ág. evang. és 96 helvét); mosás és tisztítás (2151 közül 600 ág. evang. és 685 helvét); kádárok (394 közül 42 ág. evang. és 73 helvét); tanítók (3240 közül 308 ág. evang. és 339 helvét); műépítésszek és mérnökök (718 közül 115 ág. evang. és 71 helvét); őrség (1839 közül 366 helvét, de csak 94 ág. evang.) stb.

Az izraeliták a kereskedelem terén a legszámosabbak; majdnem minden kereskedelmi ágban túlnyomóak, de leginkább az iparcikkkel való kereskedelemben és a hitelügyben. Azonkívül még a következő foglalkozási ágakban is erősen vannak képviselve: Kávémérés, pálinkaégetés és mérés, divatárúsnők, férfiszabók, női szabók, foltozó szabók, üvegesek, gombkötők, ékszerészek és aranyművesek, bádgosok, könyvnyomdák, fényképészek, órásk, olajipar, szappanosok, fodrásznők, kárpitások, hordárok, ügyvédek és orvosok.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Foglalkozás és műveltségi fok.

Az egyes foglalkozási ágak műveltségi foka általában.

A lakosság műveltségi fokát jelenlegi munkánkban az irni és olvasni tudó egyének száma által határozzuk meg. Az erre vonatkozó adatok a 66. sz. táblában találhatóak, a hol is ezek a lakosság származása szerint (még pedig belföldiek, osztrákok és külföldiek megkülönböztetésével) vannak részletezve.

Ha mindenekelőtt az erre vonatkozó kimutatások főeredményeire vetünk pillantást, rögtön észreveszszük, hogy minden foglalkozási csoportban a megelőző évtizedekkel szemben lényeges javulás tapasztalható. E javulás főleg az őstermelés csoportjában jelentékeny, de a többi csoportokban is számot tesz; csak a személyes szolgálatok csoportjában, melynek műveltségi foka már ezelőtt is a legalacsonyabb volt, nagyon csekély a javulás, a mi abból magyarázható, hogy az ezen csoportba tartozó napszámosok, munkások és cselédek folytonosan hullámzó nagy tömege főleg idegen származású, vagyis oly egyénekből áll, kik tanköteles korukat nem a fővárosban, hanem vidéken, még pedig jórészt az ország oly részeiben töltötték, a hol a tanügy jóval alacsonyabb fokon áll, mint Budapesten.

A főbb kereseti csoportok műveltségi fokának fejlődése 1870 óta a következő:

Az illető foglalkozási ág 100—100 egyéne közül tudott irni:

	1870	1881.	1891.
Szellemi szolgálatban	98'46	98'89	100'00
Kereskedelemben	84'60	88'86	96'59
Iparban	80'80	88'28	94'59
Közlekedésben	89'70	89'66	94'15
Őstermelésben	69'20	72'63	83'73
Testi szolgálatban	43'18	56'13	58'09

Az iparból és kereskedelemből élő egyének az elemi műveltségnek meglehetősen egyforma magas fokán állanak. A közlekedési ügynek valamivel kevésbé kedvező arányszámát a fuvarosipar felette kedvezőtlen állása okozza, melynek műveltségi foka majdnem a napszámosokéra süllyed. Szintúgy a kereskedőknél erősen nyomja azok műveltségi átlagát a járó-keelő és házaló kereskedők műveletlensége.

Az egyes foglalkozási csoportokra térvén át, említsük azt, hogy az irni tudók valamennyi iparcsoportban 90—99⁰/₀-kal vannak képviselve, egyes-egyedül az agyagipar csoportjában süllyed e százalékszám 51⁶/₁₀-ra! Az irni tudóknak e rendkívül csekély arányszámát a téglavetőkkben foglalatostkodó egyének felette alacsony műveltségi foka okozza. Sajnos, hogy ezeknek műveltségi foka az utolsó évtized alatt semmit nem javult, mert 1881-ben is 52³/₁₀ volt az agyagiparral foglalkozók közül az irni tudók százaléka. Analphabéták teljesen hiányoznak az őstermékekkel és iparczikkekkel foglalkozó kereskedők közt, továbbá a hitelügygyel foglalkozók, az ügynökök és közvetítők közt. Ellenben a járó-keelő kiskereskedelemben 23²/₁₀-kal szerepelnek, mely arányszámot a nagyon alacsony műveltségi fokon álló piaci árúrok nagy száma duzzasztott annyira. Magától értetődőleg a testi szolgálatok és a gyámolításból élők csoportjában nagyon gyakoriak az irni nem tudók, mivel e csoportokhoz a napszamosok, koldusok és az alamizsnából élő agastyánok és ehhez hasonló egyének nagy száma van sorozva, kiknek műveltségi foka felette alacsony.

Az erre vonatkozó számbeli adatok a 86. lapon található.

A mi az egyes foglalkozási ágakat illeti, úgy több olyan van, melyekben analphabétát nem találtunk, de a dolog lényegénél fogva nem is találhattunk. Így a szellemi szolgálat összes ágai, valamennyi kereskedő (a zsbárúrok stb. kivételével), továbbá azon iparágak, melyek bizonyos műszaki iskoláztatást igényelnek, mint gépipar, lakatosmesterség stb. Ellenben nagyon csekély az irni tudók arányszáma a következő foglalkozásoknál:

a) **Férfiak.**

Napszamosok	51 ¹ / ₁₀
Piaczi árúrok	65 ⁴ / ₁₀
Munkások	71 ⁵ / ₁₀
Gyámolításból élők	73 ⁹ / ₁₀
Majorosok	75 ⁴ / ₁₀

b) **Nő.**

Gyámolításból élők	40 ³ / ₁₀
Napszamosok	40 ⁶ / ₁₀
Mosó- és tisztító ipar	47 ³ / ₁₀
Kofák	63 ² / ₁₀
Kéjnök	66 ⁶ / ₁₀
Dohánygyártás	69 ³ / ₁₀
Cselédek	73 ⁷ / ₁₀

E fontosabb foglalkozási ágakra vonatkozó adatokat a 87—89. lapon közöljük.

A foglalkozási csoportok műveltségi foka.

Bildungsgrad der Berufsgruppen.

Kereseti ág — Berufszweig	Létszám Anzahl	Ebből írni tud Műv., könnön schreiben	%
A) Óstermelés, <i>Urproduction</i>	2.944	2.465	83·73
B) I. Eledelipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	13.832	13.119	94·85
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	19.553	17.717	90·61
III. Építőipar, <i>Bauindustrie</i>	6.436	5.853	90·94
IV. Fonó- és szövőipar, <i>Spinnerei und Weberei</i>	591	555	93·90
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	901	465	51·61
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	7.758	7.515	96·87
VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	14.033	13.944	99·36
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Vervielfältigungs-Industrie</i>	3.065	3.034	98·99
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	1.519	1.494	98·35
X. Műszerészipar, <i>Mechanikerindustrie</i>	1.180	1.166	98·81
XI. Bőrpar, <i>Lederindustrie</i>	1.218	1.177	96·63
XII. Papíripar, <i>Papierindustrie</i>	1.198	1.172	97·83
XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Oel- und Fettindustrie</i>	259	245	94·59
XIV. Iparosfestő, <i>Färberereien</i>	1.463	1.407	96·17
XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	11.882	11.442	96·29
Összes ipar, <i>Industrie zusammen</i>	84.898	80.299	94·59
C) I. Szárazforgalom, <i>Landverkehr</i>	11.408	10.714	93·92
II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	1.426	1.369	96·00
Összes forgalom, <i>Verkehr zusammen</i>	12.834	12.083	94·15
D) I. Óstermény-kereskedő, <i>Handel mit Urproducten</i>	5.230	5.230	100·00
II. Iparcikk-kereskedő, <i>Handel mit Industrieartikeln</i>	7.980	7.980	100·00
III. Pénzzel és hitellel kereskedők, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	2.086	2.086	100·00
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	2.476	2.476	100·00
V. Járókelő kereskedő, <i>Ambulante Kleinhändler</i>	2.073	1.592	76·79
VI. Egyéb kereskedő, <i>Sonstiger Handel</i>	2.157	1.888	87·53
Összes kereskedelem, <i>Handel zusammen</i>	22.003	21.253	96·59
E) I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistung</i>	116.176	67.487	58·09
II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistung</i>	17.320	17.320	100·00
III. Különböző szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistung</i>	9.214	8.395	91·11
Összes személyes szolgálat, <i>Pers. Dienstl. zusammen</i> ,	142.710	93.202	65·31
F) I. Saját vagyonából élő, <i>Aus eigenem Vermögen Lebende</i>	8.748	7.714	88·18
II. Háztartásban elfoglalt, <i>In der Haushaltung Beschäftigte</i>	80.674	66.870	82·85
III. Gyámoltatásból élő, <i>Von Unterstützung Lebende</i>	6.037	3.337	55·28
IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	50.097	47.161	94·14
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	75.736	18.852	24·89
Összes önálló keresetnélküliek, <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	221.292	143.934	65·04
Főösszeg, <i>Hauptsumme</i>	486.671	353.236	72·58

A nevezetesebb foglalkozási ágak műveltségi foka.

Bildungsgrad der namhafteren Berufsweige.

Kereseti ág — Berufsweig	Létszám Anzahl	Ebből irni tud Hievon können schreiben	%
Férfiak.			
<i>Männer.</i>			
Östermelés. — Urproduction.			
Földműves, <i>Landwirthschaft</i>	774	739	95 48
Kertész, <i>Gärtner</i>	512	434	84 77
Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	120	100	83 33
Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	634	478	75 39
Ipar. — Industrie.			
Cukrász, <i>Conditör</i>	400	400	100 00
Hentes, <i>Selcher</i>	1254	1254	100 00
Kávés, kávémérő, <i>Cafés und Kaffeeschänke</i>	968	950	98 14
Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	1474	1313	89 08
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1524	1482	97 24
Pék, <i>Bäcker</i>	1864	1699	91 15
Vendéglős és koreszmáros, <i>Gastwirth</i>	3469	3411	98 33
Czipész, <i>Schuster</i>	6536	6428	98 35
Szabó (férfi- és foltozó), <i>Männer- und Flickschneider</i>	5540	5347	96 70
Szabó (női), <i>Damenschneider</i>	280	222	79 29
Kőműves, <i>Maurer</i>	3105	2815	90 66
Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	568	533	93 84
Ács, <i>Zimmerleute</i>	1025	934	91 12
Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Bauführer</i>	552	551	99 82
Téglaletető, <i>Ziegelmacher</i>	420	222	52 86
Asztalos, <i>Tischler</i>	5812	5670	97 56
Kádár, <i>Böttcher</i>	593	571	96 29
Drágakő- és ékszeripar, <i>Edelstein- und Juwelen-Industrie</i>	801	797	99 50
Bádógos, <i>Spengler</i>	1289	1289	100 00
Gépgyári ipar, <i>Maschinen-Industrie</i>	630	630	100 00
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	1124	1124	100 00
Kovács, <i>Schmiede</i>	2191	2191	100 00
Lakatos, <i>Schlosser</i>	4951	4951	100 00
Öntőde, <i>Giessereien</i>	1167	1162	97 08
Vasztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	692	692	100 00
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	2354	2336	99 24
Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i> ¹⁾	1337	1316	98 43
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	669	668	99 85
Szjgyártó, <i>Riemer</i>	536	529	98 69
Műszeripar, <i>Maschinen- und Werkzeug-Industrie</i>	1148	1137	99 04
Olaj- és zsiripar, <i>Oil- und Fett-Industrie</i>	224	218	97 32
Mázoló és fényező, <i>Anstreicher und Lackierer</i>	1034	997	96 42
Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Frisicure</i>	1133	1133	100 00
Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	973	892	91 68
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	855	855	100 00
¹⁾ ebből, hievon : Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	664	647	97 44

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	Létszám <i>Anzahl</i>	Ebből irni tud <i>Hievon können schreiben</i>	%,
Forgalom. — <i>Verkehr.</i>			
Lófuvar, <i>Pferdefuhrwerke</i>	9582	3163	88·30
Gőzvasut, <i>Eisenbahnen</i>	4848	4642	95·75
Posta és távirtda, <i>Post und Telegraph</i>	2019	2009	99·50
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1388	1332	95·97
Kereskedelem. — <i>Handel.</i>			
Fakereskedő, <i>Holzändler</i>	526	526	100·00
Fűszerkereskedő, <i>Spezereihändler</i>	2105	2105	100·00
Gabona- és terménykereskedő, <i>Getreide- und Fruchthändler</i>	939	939	100·00
Divatárúkereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	796	796	100·00
Kézműárúkereskedő, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	533	533	100·00
Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	598	598	100·00
Rővidárúkereskedő, <i>Kunzwaarenhändler</i>	775	775	100·00
Bankok, <i>Banken</i>	630	630	100·00
Biztosítás, <i>Asseruranzen</i>	816	816	100·00
Ügynök és alkusz, <i>Vermittler</i>	2421	2421	100·00
Házaló, <i>Hausrser</i>	743	723	97·31
Kofa, <i>Standverkäufer</i>	104	68	65·39
Szatócs, <i>Fragner</i>	787	739	93·90
Testi szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistungen.</i>			
Napszamos, <i>Tagelöhner</i>	33002	16856	51·08
Munkás, <i>Arbeiter</i>	2049	1465	71·50
Cseléd és szolgál, <i>Gesinde</i>	5191	4406	84·88
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	752	673	89·49
Alkalmazott szolgál, <i>Angestellte Dienstleute</i>	1192	1192	100·00
Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>			
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4270	4270	100·00
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	958	958	100·00
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	535	535	100·00
Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	1227	1227	100·00
Orvos és sebész, <i>Aerzte und Wundärzte</i>	1021	1021	100·00
Egyéb egészségügy szolgálat, <i>Sonstiges Sanitäts-Personal</i>	311	311	100·00
Tanító, <i>Lehrer</i>	1437	1437	100·00
Műzenész, zenetanár, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	563	563	100·00
Festő, szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	569	569	100·00
Egyéb művészet és színész, <i>Sonstige Kunst und Schauspieler</i>	851	851	100·00
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	258	258	100·00
Építész, mérnök, <i>Architekten und Ingenieure</i>	718	718	100·00
Különféle szolgálat. — <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>			
Katonaság, <i>Militär</i>	599	599	100·00
Őrség, <i>Wache</i>	1883	1883	100·00
Házmester, <i>Hausmeister</i>	1295	1295	100·00
Különféle szolgál, <i>Verschiedene Diener</i>	244	244	100·00
Önálló kereset nélküliek. — <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>			
Magánzó, <i>Privatiere</i>	1049	1002	95·52
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	1033	957	92·73
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	1479	1351	91·35
Gyámolításból élő, <i>aus Unterstützung lebende</i>	2693	1990	73·89
Tanuló, <i>Lernende</i>	30266	28967	95·71

Kereseti ág — <i>Berufsweig</i>	Létszám <i>Anzahl</i>	Ebből irni tud <i>Hievon können schreiben</i>	%
Rabok, <i>Gefangene</i>	697	588	84·36
Egyéb 15 éven alóli, <i>Sonstige unter 15 Jahre</i>	32480	5215	16·06
Egyéb 15 éven felüli, <i>Sonstige über 15 Jahre</i>	2139	1863	87·10
Nők.			
Frauen.			
Östermelés. — <i>Urproduction.</i>			
Földmivelés, <i>Landwirthschaft</i>	245	238	97·14
Ipar. — <i>Industrie.</i>			
Kávés és kávémérő, <i>Cafés und Kaffeeschanke</i>	354	351	99·15
Vendéglős és koreszmáros, <i>Gastwirthe</i>	289	269	93·08
Mosás, tisztítás és ruhatisztító, <i>Wascherei, Reinigung u. Kleider-Putzer</i>	2165	1024	47·30
Ruhavarrónő, <i>Kleidernäherinnen</i>	773	766	99·09
Női szabó, <i>Damenschneider</i>	1808	1705	94·30
Vasalás, <i>Biegelei</i>	358	308	86·03
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	412	402	97·57
Dohánygyárban, <i>in Tabakfabriken</i>	420	291	69·29
Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	233	228	97·85
Kézimunka, <i>Handarbeiten</i>	344	338	98·26
Fehérvarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	951	931	97·90
Hímzőnő, <i>Stickerinnen</i>	388	388	100·00
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	4629	4577	98·88
Kereskedés. — <i>Handel.</i>			
Divatárúsnő, <i>Modistinnen</i>	231	231	100·00
Kofa, <i>Hökerinnen</i>	677	428	63·22
Szatócs, <i>Fragnerinnen</i>	415	252	60·72
Testi szolgálát. — <i>Körperliche Dienstleistungen.</i>			
Napszámos, <i>Tagelöhnerinnen</i>	36491	14827	40·63
Munkás, <i>Arbeiterinnen</i>	2994	2599	86·81
Cseléd, <i>Gesinde</i>	34349	25313	73·69
Szellemi szolgálát. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>			
Szülésznő, <i>Hebammen</i>	489	489	100·00
Tanító, <i>Lehrerinnen</i>	1803	1803	100·00
Isteni szolgálát, <i>Gottesdienst.</i>	437	437	100·00
Különféle szolgálát. — <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>			
Házmeister, <i>Hausmeisterinnen</i>	1217	1217	100·00
Önálló kereset nélkül. — <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>			
Magánzó, <i>Privatiere</i>	2457	2066	84·09
Háztulajdonos, <i>Hausesitzerinnen</i>	1254	1103	87·96
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	1197	958	80·03
Háztartásban elfoglalta, <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	80673	66869	89·89
Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	3344	1347	40·28
Tanuló, <i>Lernende</i>	19831	18194	91·75
Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	856	570	66·59
Egyéb 15 éven alóli, <i>Sonstige unter 15 Jahre</i>	39413	10536	26·73

Műveltségi fok tekintettel az illetők származására.

Az erre vonatkozó alapadatok szintén a 66. számú táblában található, melyből minden egyes foglalkozási ágra kivehető, hogy hány belföldi, osztrák vagy külföldi foglalkozik vele és mekkora e csoportok mindegyikében az irni tudók száma. A nagyobb foglalkozási csoportok és egyes fontosabb foglalkozási ágaikra számított százalékos táblák a 93. lapon láthatók.

Ha előbb a foglalkozási csoportok táblájára vetünk pillantást, úgy azt látjuk, hogy a belföldiek műveltségi foka csaknem valamennyi csoportban nagyobb, vagy éppen akkora, mint az osztrákoké vagy külföldieké. E körülmény annál örvendesebb, minthogy 1881-ben a külföldről bevándorlottak egy része még magasabb műveltségi fokon állt, mint a benszülött magyarok, a mi ma már csak néhány kevés foglalkozási ágánál kivételképen fordul elő. Legkedvezőbb a belföldiek műveltségi foka a bevándorlottakkal szemben a következő ágakban:

	belföldiek	osztrákok *)
Agyagipar, férfiak	78·88	45·49
» nők	37·21	12·84
kiskereskedés, férfiak	91·52	80·49
ruhaipar, férfiak	97·69	87·38
» nők	77·61	57·62
sokszorosító-ipar, férfiak	99·75	91·36
festődék, férfiak	97·65	89·53
élelmezési ipar, férfiak	96·34	88·95

Ellenben a műveltségi fokot illetőleg a belföldiek a gyámolításból élők és egyéb foglalkozás nélküliek csoportjában az osztrákok és külföldiek mögött állanak; ugyanis irni és olvasni tud:

		belföldi	osztrák	külföldi
gyámolításból	férfi	73·91	79·67	—
	nő	37·86	62·95	—
egyéb foglalkozás nélküli	férfi	21·19	40·10	39·47
	nő	27·52	35·24	35·48

Mivel az utóbbi 75.000 személyen felüli csoport többnyire 15 éven aluli gyermekekből áll, látható, hogy a külföldieknek családban élő gyermekei jelentékenyen jobb nevelésben részesülnek, mint a belföldiek gyermekei. E körülményből az is magyarázható, hogy a fősszegben az osztrákok és külföldiek nagyobb számarányt mutatnak fel az irni tudást illetőleg, mint a belföldiek.

Az itt következő felsorolásban azon foglalkozási ágak műveltségi fokát jelezzük, melyek legalább 100 osztrák eredetű egyént foglalkoztatnak. Azon ágaknál, melyek 100-nál kevesebb külföldit foglalkoztatnak, a százalékok szintén ki vannak számítva, de csillagot (*) helyeztünk mellé, hogy ezáltal ezen százaléértékek csekélyebb jelentőségére irányítsuk a figyelmet.

*) A külföldiek e foglalkozási ágakban oly csekély számmal szerepelnek, hogy a százalékérték kiszámításától el kellett tekintenünk.

Irní-olvasni tud 100—100

a) Férfiak	belföldi	osztrák k ö z ü l	külföldi
	Hentes	100-00	100-00
Kávés és kávémérő	99-25	94-16	*72-73
Malomipar	92-88	72-52	*87-23
Mészáros	97-87	93-04	*71-43
Pék	92-65	90-77	*100-00
Serfőző	79-59	98-25	*100-00
Vendéglős és korcsmáros	99-75	91-75	*93-88
Czipész	99-98	80-59	*65-22
Férfiszabó	96-91	98-09	67-86
Kőműves	91-70	89-96	*46-00
Kőfaragó	96-92	84-31	*86-36
Ács	91-54	86-07	*100-00
Téglavető	71-26	39-43	*85-71
Asztalos	97-81	96-04	*88-46
Kádár	95-83	99-05	*87-50
Drágakő- és ékszeripar	100-00	99-05	*82-35
Bádogos	100-00	100-00	*100-00
Géplakatos	100-00	100-00	*100-00
Lakatos	100-00	100-00	*100-00
Vasztergályos	100-00	100-00	*100-00
Vasöntő	100-00	100-00	*100-00
Könyvnyomda	99-87	87-61	*94-44
Hajógyárban	94-00	79-17	*89-66
Gőzvasut	96-24	93-99	*67-44
Gőzhajózás	96-53	93-72	*90-91
Ügynök és alkusz	100-00	100-00	*100-00
Házaló	96-47	100-00	*100-00
Napszámos	49-85	57-55	53-73
Cseléd és szolga	86-49	71-27	*65-15
Hordár	93-18	68-63	*40-00
Házmester	100-00	100-00	*100-00
Magánzó	97-38	85-92	*85-71
Háztulajdonos	92-98	89-47	*100-00
Nyugdíjas	89-52	97-33	*100-00
Gyámolításból élő	73-91	79-67	*43-10
Elemi iskolai tanuló	92-66	83-11	*79-76
Polgári iskolai tanuló	100-00	100-00	*100-00
Egyéb 15 éven alóli	15-84	26-58	*22-03
Egyéb 15 éven felüli	88-14	75-37	*100-00

b) Nők

Mosás és tisztítás	46-13	51-21	*68-75
Téglavető	30-17	12-84	—
Varrónő	98-80	100-00	*100-00
Napszámos	40-21	44-47	58-67
Munkás	88-47	69-32	*75-00
Cseléd	73-77	70-86	82-27
Házmester	100-00	100-00	*100-00
Magánzó	85-65	70-44	*83-93
Nyugdíjas	77-63	92-31	*95-45
Háztartásban elfoglalva	83-05	80-00	84-18

	Ismi-olvasni tud 100—100		
	belföldi	osztrák k ö z ü l	külföldi
Gyámolításból élő	37·86	62·95	*46·30
Elemi iskolai tanuló	89·59	85·60	*97·10
Egyéb 15 éven alóli	26·60	33·08	*34·43

A fentemlített foglalkozási ág között található egynéhány, melyekben, a mint már említettük, a belföldiek az elemi műveltséget illetőleg a külföldiekkel bátran síkra szállhatnak, sőt azokat felül is mulják. Ellenben oly foglalkozási ágak sem hiányoznak, melyekben a belföldiek messzire elmaradnak a külföldiek mögött; ilyenek a férfiak közül a sütők, sörfőzők, ácsok, házalók, napszámosok és nyugdíjasok, a nők közül különösen a mosónők, napszámosok, a gyámolításból és nyugdíjból élők. Ezek szerint, úgy látszik, hogy külföldön a szegényebb néprétegek gondosabb elemi nevelésben részesülnek, mint hazánkban.

Kereseti csoportok műveltségi foka, tekintettel a származásra.

Bildungsgrad der Erwerbsgruppen im Hinblick auf die Herkunft (Geburtsort).

	100 belföldi Unter 100 Inländern		100 osztrák Unter 100 Oesterreichern		100 külföldi Unter 100 Ausländern	
	közül tud írni — können schreiben					
	férfi männl.	nő weiblich	férfi männl.	nő weiblich	férfi männl.	nő weiblich
A) Östermelés, <i>Urproduction</i>	87·18	80·00	86·44	*	39·84	*
B) I. Éledelel-ipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	96·34	94·13	88·95	*	90·59	*
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	97·69	77·61	87·38	57·62	*	*
III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	92·86	56·15	89·79	*	82·35	*
IV. Fonó és szövőipar, <i>Spinnerei und Weberei</i>	93·87	95·88	*	*	*	—
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	78·88	37·21	45·49	12·84	*	—
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	97·18	*	95·61	—	*	—
VII. Vas- és fémipar, <i>Eisen- und Metallindustrie</i>	99·45	94·70	99·48	*	97·23	*
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraphische Industrie</i>	99·75	97·77	91·36	*	*	—
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	99·08	98·17	97·06	*	*	*
X. Műszeripar, <i>Maschinen-Industrie</i>	99·11	*	98·51	*	*	—
XI. Bőr- és papír- ipar, <i>Leder- und Papierindustrie</i>	97·54	93·06	95·90	*	*	—
XII. Olaj- és zsiripar, <i>Oel- und Fettindustrie</i>	98·43	*	*	*	*	*
XIII. Iparosfestő, <i>Färbereien</i>	97·65	*	89·53	*	*	—
XIV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	97·40	96·52	90·70	92·32	82·24	*
Összes ipar, <i>Industrie zusammen</i>	97·14	88·55	90·64	69·72	89·14	91·67
C) I. Száraz forgalom, <i>Landverkehr</i>	94·65	91·89	87·52	*	*	*
II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	98·29	*	93·81	—	*	—
Összes forgalom, <i>Verkehr zusammen</i>	94·85	92·01	88·82	*	78·33	*
D) I. Österménykereskedő, <i>Handel mit Urproducten</i>	100·00	100·00	100·00	*	100·00	*
II. Iparcikkekkel kereskedő, <i>Handel mit Industrie-Artikel</i>	100·00	100·00	100·00	*	*	*
III. Pénzzel és hitellel kereskedő, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	100·00	*	100·00	—	*	—
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	100·00	*	100·00	—	*	—
V. Járókelő kiskereskedő, <i>Ambulante Kleinhändler</i>	91·52	64·75	80·49	*	*	*
VI. Egyéb kereskedő, <i>Sonstiger Handel</i>	98·86	70·74	48·55	*	*	*
Összes kereskedő, <i>Handel zusammen</i>	99·52	80·03	90·49	80·25	99·33	*
E) I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	58·31	58·14	59·13	53·50	56·90	70·39
II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00
III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstl.</i>	97·07	81·36	94·89	84·09	*	*
Összes személyes szolgálat, <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	71·84	60·42	66·88	59·42	78·12	89·33
F) I. Saját vagyonából élő, <i>Aus eig. Mitteln Lebende</i>	93·10	84·72	93·04	82·33	*	88·57
II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haushaltung Beschäftigte</i>	*	83·05	—	80·80	—	84·18
III. Támogatásból élő, <i>Von Unterstützung Lebende</i>	73·91	37·86	79·67	62·95	*	*
IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	95·80	91·79	93·38	88·98	88·11	98·00
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	21·19	27·52	40·10	35·24	39·47	35·48
Összes önálló keresetnélküli, <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	57·86	67·54	73·64	77·02	66·82	80·34
Főösszeg, <i>Hauptsumme</i>	78·02	66·80	80·23	70·98	81·34	84·03

TIZEDIK FEJEZET.

A mellékfoglalkozások.

A mellékfoglalkozásokra vonatkozó adatok a 70. és 71. sz. táblában és az ezen fejezethez csatolt felsorolásban találhatók. Az előbbi jelzi, hogy minden foglalkozási csoportban és minden egyes foglalkozási ágban hány személynek van még mellékfoglalkozása is; az utóbbi részletezi a mellékfoglalkozásokat tekintet nélkül a főfoglalkozásra. Azon célból, hogy az ezen táblákban található adatokat jobban érthessük meg, előbb azon százalékos értékekre kellett azokat átszámítani, melyek e fejezetben alább találhatók.

A mi mindenek előtt a mellékfoglalkozások előfordulását általában illeti, azt tapasztalhatjuk, hogy a mellékfoglalkozásokra utalt egyének száma 3.604. Ha az összlakosság számából kivonjuk a keresetnélküliek számát (a sajátukból élők kivételével), úgy még 274.000 egyén marad hátra, kik közül 3.600-an mellékfoglalkozást is űznek, tehát körülbelül 1·3⁰%. A mint általában a finem teszi ki a kenyérkereső lakosság legnagyobb részét, úgy a mellékfoglalkozásoknál is túlnyomólag férfiakat találunk, a mennyiben t. i. a férfiaknak 1·4⁰%-a, de a nőknek csak alig 1/2⁰%-a űz mellékfoglalkozást.

Ha azonban kérdezősködünk, hogy mely foglalkozási ágak vannak főleg mellékfoglalkozásra utalva, úgy azt találjuk, hogy ez férfiaknál leggyakrabban az őstermelésnél fordul elő, legritkábban a testi szolgálatnál, mely utóbbinál különben többnyire valamely mellékfoglalkozás lehetősége hiányzik. Az erre vonatkozó szabatos szám adatok a következők:

Mellékfoglalkozást űz

	10.000 férfi	10.000 nő
		közül
őstermelésnél	765	69
iparnál	231	56
közlekedésnél	124	30
kereskedelelemnél	258	38
testi	4	—
szellemi } szolgálatnál	535	21
egyéb }	499	136
összesen személyes szolgálatnál . .	170	7
összesen	145	6

Azonban itt megjegyzendő, hogy jelenleg úgy a férfiak, mint a nők kevésbé keresnek mellékfoglalkozást, mint tíz évvel ezelőtt; a fogyás különösen nőknél észlelhető.

Mellékfoglalkozást űz ugyanis

	10.000	
	férfi	nő
1881-ben	198	30
1891-ben	145	6

Az egyes kereseti ágakat illetőleg tapasztalható, hogy a vinczellérek és mezőgazdasággal foglalkozók folyamodnak legtöbbszörre mellékfoglalkozáshoz, ezeket követik a házmesterek és a tanítók; számosan űznek még mellékfoglalkozást a következő foglalkozási ágakban: kőművesek, szatócsok, ügyvédek, városi és magánhivatalnokok, orvosok, kertészek műipar, és műszaki iparban alkalmazottak. Az 1881-iki adatokhoz képest itt jelentékeny eltérések mutatkoznak, minek oka azonban részben abban található, hogy a mellékfoglalkozást illető kérdőpontra nem feleltek meg kellő szabatossággal.

A fontosabb foglalkozási ágakról itt a következő adatokat adjuk:

Tíz-tízezer egyén között foglalkozik mellékkeresettel:

Östermelés:		Kereskedelem:	
Földműveléssel foglalkozó	1693	Gabnakereskedő	298
Kertész	410	Fűszerkereskedő	109
Szőlőműves	2000	Rövidárúkereskedő	—
Majoros és tehenész	237	Pénzzel és hitellel kereskedő	404
Ipar:		Ügynök és alkusz	79
Pék	182	Házaló	121
Mészáros	394	Könyvkereskedő	83
Hentes- és egyéb husipar	136	Szatócs	928
Malomipar	291	Testi szolgálat:	
Vendéglős és koresmáros	248	Munkás	—
Szabó	121	Hordár	213
Czipész	314	Szellemi szolgálat:	
Kőműves	947	Állami hivatalnok	323
Ács	78	Városi hivatalnok	637
Asztalos	134	Magánhivatalnok	654
Kádár	152	Ügyvéd	717
Drágakő- s nemes érczipar	50	Orvos és sebész	607
Bádogos	303	Tanító	1371
Lakatos	79	Egyéb szolgálat:	
Kovács	55	Órség	165
Öntőde	64	Házmesterek	1560
Kőnyvnyomda	—	Fodrász, borbély	9
Iparos művészet	456	Nők:	
Mű- és szeripar	401	Szabó	38
Hajógyár	82	Mosás és tisztítás	140
Kárpitos	304	Női kézimunka	47
Forgalom:			
Vasutak	190		
Lófuvar	50		
Gőzhajózásnál elfoglalt	72		

Az alább közölt felsorolásban minden főkereseti ágat a mellékkereset különböző ágai szerint részleteztünk; minthogy ezen kiterjedt felsorolás tüzetesebb tárgyalásába nem ereszkedhetünk, csakis azon ágak felsorolására szorítkozzunk, melyeket leggyakrabban jeleztek mellékfoglalkozások gyanánt; ezek:

házmesterek	970
tanárok	143
magánhivatalnokok	137
újságírók és szerkesztők	96
földművelők	60
kőművesek	45
állami hivatalnokok	42
ügynökök	42
orvosok	41

A mellékkeresetek részletezése.

A) Östermelés.

a) **Földmivélés:** férfi 774; ebből országgyűlési képviselő 21, ügyvéd 3, főrendiházi tag 2, sertéskereskedő 1, molnár 1, majoros 3, kocsigyártó 1, gyáros 4, író 3, muzeumi őr 1, főispán 1, joggyakornok 1, kereskedő 4, állami hivatalnok 3, mérnök 1, iparos 1, gazdasági előadó 1, könyvelő 1, bortermelő 1, bormérő 6, szőlőműves 4, szerkesztő 2, jószágkormányzó 1, főv. alkalmazott 1, tehenész 4, téglakészítő 1, hajógyári alkalmazott 1, házmester 27, munkás 5, kocsis 3, lovász 1, szolga 3, ápoló 5, házfelügyelő 3, ablaktisztító 1, székfónó 1, sertészetető 3, nyug. államas uti felügyelő 1, megyei hivatalnok 1, gözmalmi igazgató 1, szövetkezeti igazgató 1, malomigazgatósági elnök 1. Nő 245; ebből vinczellérné 1, kereskedő 1. b) **Kertész:** férfi 512; ebből vinczellér 1, házmester 13, lámpagyújtogató 1, házfelügyelő 2, gőzkazántisztító 1, kosárkötő 1, vonatmálházó 1, vállalkozó 1. c) **Majoros és tehenész:** férfi 634; ebből földműves 8, bérkocsitulajdonos 1, haszonbérlet 2, kövező 1, fuvaros 1, házbérlet 1, tejkereskedő 1. d) **Szőlőműves:** 120; ebből korcsmáros 6, földműves 3, tehenész 1, bormérés 4, főv. hegymester 1, fuvaros 2, phylloxerairtás 1, tejgazdász 1, földbirtokos 1, házmester 3, zöldségtermelő 1. Nő 10; ebből tejáruló 1. e) **Egyéb östermelés:** férfi 209; ebből fakereskedő 1.

B) Ipar.

I. Eledelel-ipar.

a) **Hentes:** férfi 1254; ebből szalámikészítő 3, mészáros 2, korcsmáros 2, bormérő 3, sertéskereskedő 4, huskereskedő 2, szalámi husconservgyár 1. b) **Kávés és kávémérő:** férfi 968, ebből kereskedőség 5, mészáros 1, cukrász 3, kifőző 1, cipész 2, korcsmáros 2, koronggyáros 1, házmester 2, földműves 1, porcellánfestőség 1, házfelügyelő 1, ércnyomó 1, hentes 1, írnok 1, dalcsarnokigazgató 1, aranykereskedő 1. Nő 354; ebből haszonbérlet 1, házmesterné 1, házfelügyelő 1, mosónő 1. c) **Kifőző:** férfi 44; ebből hangszerkészítőiség 1. Nő 94; ebből kávémérő 1, irónő 1. d) **Likörgyár:** férfi 111; ebből pálinkamérő 1, sörszállító 1, fűszerkereskedő 1. e) **Malom-ipar:** férfi 1474; ebből földműves 1, házmester 16, gazdász 1, tűzoltó 1, ács 1, főconsul 1, lapszerkesztő 1, író 1, földbirtokos 1, kisfuvaros 1, szűcs 1, cipész 1, cipőfoltozó 1, hüvelyesveteménykereskedő 1, országgyűlési képviselő 1, szolga 4, ügyvédjelölt 1, korcsmáros 1, kőműves 1, villamvasuti alkalmazott 1, ügynök 1, hajós 1, sertésbizlaló 1, államrendőr 1, könyvvezető 1, lakatossegéd 1. f) **Mészáros:** férfi 1524; ebből kereskedő 2, szatócs 1, ügynök 1, házaló 1, hentes 27, kávéházi tulajdonos 1, földbirtokos 1, házfelügyelő 4, munkás 5, szűcsbörkésztő 1, pinczér 4, béltisztító 1, bérkocsis 2, vonatmálházó 1, csapos 1, községi hivatalnok 1, napszamos 2, irodaszolga 1, pinczekezelő 1, lebélyegző a vasutnál 1, kávéfőző 1. g) **Pálinkamérő:** férfi 136; ebből kereskedő 1, pászkasütő 1, tőzsdés 2, korcsmáros 1, dohánytermelő 1, ügynök 1, imaházfelügyelő 1. h) **Pék:** férfi 1864; ebből szatócs 1, fa- és szénárús 1, lisztkereskedő 3, fűszeres 1, kereskedő 1 kereskedőség 1, boltiség 1, cukrász 4, vendéglős 1, korcsmabérlet 1, portás 1,

házmester 2, kocsis 1, hordár 1, ápoló 1, pénzszedő 1, kocsivezető 1, étsertisztító 1, markotányos 1, gondnok 1, utcasöpörő 1, napszámos 1, malommunkás 2, váltóőr 1, szolga 1, ipartestületi ellenőr 1, kertész 1. *i) Serföző:* férfi 259; ebből kantinos 1, erdész 1, házmester 1, kifőző 1, háztulajdonos 1. *j) Szalámigyártó:* férfi 97; ebből hentes 13, földműves 3, munkás 1, zsindeykészítő 1. *k) Különféle szeszes italok:* férfi 369; ebből péksegéd 1, jégszállító 1, ház- és földbirtokos 3, kávémérő 1. *l) Szikvizgyár:* férfi 51; ebből cselédszerző 1, kerületi esküdt 1, kereskedő 1, ügynök 1. *m) Vendéglős és korcsmáros:* férfi 3469; ebből kifőző 1, eröművész 1, mosóintézeti munkás 1, cipész 2, kádár 3, kádársegéd 1, hivataloszolga 1, mészáros 12, borkereskedő 1, bórkereskedő 1, hordár 1, fehéruhalisztító 1, napszámos 1, ügynök 1, süteményárús 1, boltiszolga 1, szaklaptulajdonos 1, mosógépgyáros 1, szatócs 10, építési felügyelő 1, pálinkamérő 1, vegyeskereskedő 2, magánhivatalnok 1, dohánytőzsdés 2, bérlő 3, szabó 2, bogárnár 3, bérkocsitulajdonos 1, muzeumszolga 1, házfelügyelő 3, földbérlő 1, gazdász 1, bérkocsis 2, helyközvetítő 1, szőlőművelő 2, kőfaragó 1, bányabérlő 1, házmester 1, vaj- és sajtkereskedő 1, betűszedő 1, fuvaros 2, malomtulajdonos 1, földműves 2, kőfaragó-segéd 1, szakács 1, hentes 3, sütőlegény 1, esztergályos 1. Nő 289; ebből sapkásnő 1, fuvaros 1, tőkepenzes 1.

II. Ruházati ipar.

a) Cipész: férfi 6536; ebből országos tébolydai ápoló 3, közszolga 1, háziszolga 5, testületi szolga 1, boltiszolga 4, hivataloszolga 2, irodaszolga 1, elektrikai szolga 1, muzeumi szolga 1, temetkezési szolga 1, lámpagyújtó 4, házfelügyelő 10, betegápoló 2, házgondnok 1, házmester 119, korcsmáros 2, boltiőr 1, szaktanító 1, cipéslap szerkesztő 1, művezető 1, segélyegyleti jegyző 1, szénárús 3, kifőző 1, fűszerkereskedő 1, bakter 1, haszonbérlő 2, szabó 1, kávémérő 2, vadász 1, vasuti munkás 1, kazánfűtő 2, lóvasuti jelző 1, hordár 3, vasuti málházó 1, szijgyártó 1, napszámos 8, házaló 1, színházi diszító 1, vasuti fékező 2, péksegéd 1, szobafestő 1, mázolósegéd 1, márványcsiszoló 1, ujságkihordó 1, kocsis 1, vasuti fűtő 1, kékfestőmunkás 2. *b) Cipőfoltozó:* férfi 95; ebből házmester 13. *c) Csizmadia:* férfi 446; ebből házmester 21, korcsmáros 1, napszámos 1, testületi szolga 1, betegápoló 2, bérkocsis 1. *d) Divatárú és pipere:* Nő 164; ebből kalaptisztító 1. *e) Kalapos:* férfi 238; ebből szücs 1, házmester 2, raktárnok 1, napszámos 3, mindenes vendéglőben 1, boltiszolga 1, háziszolga 2. *f) Mosás és tisztítás:* férfi 14; ebből zongora-ügynök 1, házmester 1, kezelő- és gallérekészítő 1. Nő 2137; ebből vasalónő 22, borbélyüzlet 1, varrónő 1, házőrzőnő 1, házmesternő 4, tollfosztás 1. *g) Ruhatisztító:* férfi 71; ebből raktárnok 1. Nő 28; ebből ruhafestő 1. *h) Sapkás:* férfi 79; ebből szücs 2, kereskedősegéd 1. Nő 20; ebből szabónő 1. *i) Férfi szabó:* férfi 5429; ebből házmester 29, irodaszolga 1, lámpagyújtó 1, háziszolga 2, gépész 1, fémköszörűs 1, pinczér 1, boltiszolga 1, ujságkihordó 1, kőműves 1, fa- és szénkereskedő 1, könyvelő 1, színházi jegyszedő 1, bírósági szakértő 1, templombiztos 1, zálogháztulajdonos 1, hordár 1, hivataloszolga 2, zenész 1, butorszállító 1, énekesarnok-szolga 2, ezüsttisztító 1, házfelügyelő 4, sekrestyés 1, ruhakereskedő 1, postás 1, kifőző 1, vendéglős 1, bormérő 1. *j) Foltozó szabó:* férfi 111; ebből házmester 3, házfelügyelő 1. *k) Női szabó:* férfi 280; ebből kereskedő 1, boltiszolga 1, házmester 1. Nő 1808; ebből szatócs 1, pinczérnő 1, divatfárúsnő 2, kereskedőnő 1, ruhatárnoknő 1, irkavarrás 1. *l) Szücs:* férfi 328; ebből kávémérő 1, sapkás 2, házmester 3, bormérő 1, napszámos 1, színházi munkás 1. Nő 5; ebből bormérő 1, sapkás 1. *m) Vasalás:* férfi 7; ebből pinczér 1. Nő 358; ebből mosás 1, ruhatisztító 1, főzőnő 1, szobaleány 1.

III. Építő-ipar.

a) Ács: férfi 1025; ebből házmester 4, molnár 2, fa- és szénkereskedő 1, házőrző 1. *b) Cserépfedő:* férfi 289; ebből házmester 11, házfelügyelő 1, nyomdasegéd 1, villámhárító-szerelő 1. *c) Építőmester:* férfi 552; ebből magántanár 1, fakereskedő 2, vendéglős 2, kávé 1, házfelügyelő 1, árvaszéki hités szakértő 1, házmester 2, házgondnok 1, földművelő 1, házi tanító 1, hivataloszolga 1, borkereskedő 1. *d) Kőfaragó:* férfi 568; ebből fővárosi vállalkozó 1, laborans 1, házmester 4, korcsmáros 1, bérkocsis 1, házaló 1, telepőr 1. *e) Kővező:* férfi 240; ebből fuvaros 2, munkás 3. *f) Kőműves:* férfi 3105; ebből házmester 265, kintornás 1, mészaladó 1, cipész 3, takács 1, hentes 1, házfelügyelő 7, kosárkötő 1, aszfaltos 1, fa- és szénkereskedő 1, korcsolyatanító 1, kávéházi zenész 1, lajhordó 2, szalámikészítő 7, házőr 1. *g) Egyéb:* férfi 182; ebből szatócs 1, házmester 3.

IV. Fonó- és szövőipar.

a) **Zsinór- és gombkötő:** férfi 231; ebből ápoló 1. Nő 170; ebből gyümölcskereskedő 1. b) **Kötélgyártó:** férfi 76; ebből bakter 1, szőlőmives 1, házmester 2. c) **Egyéb:** férfi 103; ebből fodorkészítő 1, fa- és szénkereskedő 1, esztergályos 1, kávéslégyény 1.

V. Agyagipar:

a) **Téglavető:** férfi 420; ebből szalámimunkás 2, kőműves 2, csizmadia 2, fuvaros 1, kovács 1. b) **Kályhás:** férfi 74; ebből házmester 1. c) **Fazekas:** férfi 52; ebből házmester 1, malom-munkás 1. d) **Pipagyártó:** férfi 42; ebből házmester 1. e) **Egyéb:** férfi 36; ebből hirdetési vállalat tulajdonosa 1.

VI. Faipar.

a) **Asztalos:** férfi 5812; ebből házmester 52, házfelügyelő 4, fűtő 1, pincér 1, főszöntő 1, zeneoktató 1, boltiszolga 1, önkéntes tűzoltó 1, zongorajavitó 1, tejmérés 1, butorgyáros 2, székfőnök 1, házgondnok 1, konyhakertész 1, lebontási vállalkozó 1, márványüzlet-tulajdonos 1, temetkezési vállalkozó 3, butorkereskedő 1, fodrász 1, aranyozó 1, zsidóárú 1. b) **Esztergályos:** férfi 473; ebből dohánytőzsde 1, szatócs 1, pipakereskedő 1, aprófa-kereskedő 1, házmester 2, ércesztergályos 1, kovácssegéd 1, asztalos 1. c) **Kádár:** férfi 593; ebből korcsmáros 3, házmester 3, földmives 1, boltiszolga 1, háztartási eszközök készítő 1. d) **Bognár:** férfi 394; ebből kocsigyártó 2, házmester 4, parkettarakó 1. e) **Kocsigyártó:** férfi 152; ebből házmester 3, bognár 1, sámfakészítő 1, nyerges 1. f) **Kosárfonó:** férfi 100; ebből kisiparos 1. g) **Egyéb:** férfi 199; ebből kocsifényező 1, tokasztalos 1, malomtulajdonos 1, lakatos 1, házmester 4, mázólok 1, bognár 1, parkettarakó 1, kádár 1.

VII. Fémipar.

a) **Drágakő és nemes-érez:** férfi 801; ebből déligyümölcsárú 1, háztulajdonos 1, dohánytőzsde 1, szövethetési igazgató 1. b) **Bádogos:** férfi 1289; ebből monteur 1, házfelügyelő 6, gáz- és vízvezeték-szerelő 8, házmester 14, lámpagyári üzletvezető 1, háztulajdonos 3, kőszén eladási bizományos 1, ércnyomó 1, helyközvetítősegéd 1, hajós 1, kereskedősegéd 1, fa- és szénkereskedő 1. c) **Gépgyári ipar:** férfi 630; ebből házmester 4, mülakatos 1, nagybirtokos 1, mérnök 1, majoros 1, iparmuzeumi tanár 1, mészáros 1, malomtulajdonos 1, házfelügyelő 2, szatócs 1, háztulajdonos 1, vaskereskedő 1, kőfaragó 1, cipész 2. d) **Kazánkovács:** férfi 177; ebből gépész 1. e) **Kovács:** férfi 2191; ebből gépész 5, állatorvos 1, bognár 1, boltiszolga 1, butorcsonomológus 1, házmester 3. f) **Lakatos:** férfi 4951; ebből vaskereskedő 1, gépész 2, házfelügyelő 2, bérkocsis 1, szatócs 1, házmester 18, kovács 1, téglagyáros 1, vízvezeték-szerelő 1, mechanikus 1, háztulajdonos 7, vaskereskedő 1, villamos vasúti kocsivezető 2. g) **Rézműves:** férfi 172; ebből szerelő 1. h) **Rézöntő:** férfi 159; ebből háztulajdonos 1. i) **Vasztergályos:** férfi 692; ebből gépkezelő 1, kéményseprő 1, rajzoló 1, lakatos 1. k) **Vasöntő:** férfi 784; ebből háztulajdonos 2, gépész 1, házmester 1, szőlőtulajdonos 1. l) **Géplakatos:** férfi 1124; ebből házbirtokos 1, gépész 2, kazánkovács 1, villamvasúti kocsivezető 1, puskaműves 1. m) **Egyéb:** férfi 191; ebből házmester 1.

VIII. Sokszorosító ipar.

a) **Könyvnyomda:** férfi 2354; ebből cipész 1, gépmester 3, papírkereskedő 3, cseléd-elhelyező ügynök 1, kómikus 1, asztalos 1, házmester 2, hormérő 1, ügynök 2, kőműves 1.

IX. Iparos művészet.

a) **Fényképész:** férfi 220; ebből festő 1, arcképfestő 1, ciseleur 1, üvegkereskedő 1. b) **Szobafestő:** férfi 664; ebből cipész 1, házmester 16, mázólok 6, márványozó 1, házfelügyelő 1, vasúti kocsifényező 2, tapeta-diszítő 1, ügynök 1, címfestő 1, mintakészítő 1. c) **Címfestő:** férfi 158; ebből papírmáské-gyáros 1, arcképfestő 3, mázólok 1, képfestő 7. d) **Vésnök:** férfi 143; ebből optikus 2, mintakészítő 1, házmester 1, ciseleur 1, sarkókereskedő 2, ruggyantabélyegző-készítő 1, mintász 6, szobrász 1, mintametsző 1. e) **Fametsző:** férfi 61; ebből előnyomdász 1. f) **Egyéb:** férfi 79; ebből házmester 1, szabó 1.

X. Műszer-ipar.

a) **Órás:** férfi 375; ebből ékszerész 11, aranyműves 4, házfelügyelő 1, műszerész 3, ékszerkereskedő 1. b) **Látszerész:** férfi 42; ebből villanytechnikus 1, kötő 1, vésnök 1, üvegművész 2. c) **Puska-műves:** férfi 33; ebből házfelügyelő 1. d) **Hangszerkészítő:** férfi 139; ebből házmester 1.

e) **Műszerész és mechanikus**: férfi 380, ebből mechanikus 2, gépész 1, órás 1, műgépész 1, házmester 1, monteur 1, electrotechnikus 1, műszerkereskedő 1. f) **Egyéb**: férfi 179; ebből házmester 3, mechanikus 5, lakatos és szerkovács 1, villanyizzólámpagyárigazgató 1, nyugalmazott vasuti tiszt 1.

XI. Bőripar.

a) **Szjgyártó**: férfi 536; ebből zsbárús-üzlet 1, fuvaros 1, házmester 5, tűzoltó 1 lovászmester 1, szolga 1. b) **Nyerges**: férfi 24; ebből szjgyártó 8, házmester 2, fényező 10, kárpitos 2, cipész 1, mázoló 4, házfelügyelő 1, almakereskedő 1. c) **Bőröndös**: férfi 147; ebből háziszolga 1. d) **Timár**: férfi 166; ebből szállodai tolmács 1, tejáros 1. e) **Börgyáros**: férfi 49 ebből stearingyertyagyár 1. f) **Egyéb**: férfi 95; ebből timár 2, szjgyártó 1.

XII. Papiripar.

a) **Könyvkötő**: férfi 669; ebből vonalozóintézet-tulajdonos 1, papirkereskedő 2, házmester 1, nyomdász 1. b) **Egyéb papiripar**: férfi 102; ebből házmester 2, bérkocsitulajdonos 1, keztlyús 1, kárpitos 2. Nő 90; ebből varrónő 2.

XIII. Olaj- és zsiripar.

a) **Szappanos**: férfi 82; ebből szatócs 1. b) **Egyéb**: férfi 54; ebből pénzüntézet-i igazgató 1, gyógyszerész 1.

XIV. Iparos festés.

a) **Mázoló**: férfi 651; ebből paszományos 1, házmester 10, gipszöntő 1, üveges 1, boltiszolga 1, korcsináros 1, házfelügyelő 1. b) **Fényező**: férfi 383; ebből házmester 3, kárpitos 1, mázoló 5. c) **Kékfestő**: férfi 171; ebből cipész 1, nagykereskedő 2. d) **Egyéb**: férfi 232; ebből kárpitos 1, festőszereladó 1, czégfesző czimírő 1, mázoló 1, utazó ügynök 1, szatócs 1, házmester 6.

XV. Vegyes ipar:

a) **Aranyozó**: férfi 177; ebből üveges 3. b) **Borbély és fodrász**: férfi 1133; ebből lánczmester 1. c) **Dohánygyártás**: férfi 44; ebből házmester 1. d) **Fűtő**: férfi 62; ebből kovács 1, gépkezelő 1. e) **Hajógyárban**: férfi 973; ebből házmester 3, földbirtokos 1, szűrszabó 1, földműves 1, cipész 1, kocsi 1. f) **Kárpitos**: férfi 855; ebből diszitő 18, kintornás 1, házmester 2, nyerges 1, tekeasztalbehúzó 1, bútorkereskedő 1, szabó 1, ügynök 1, vasuti málházó 1, könyvkötő 1. g) **Kefekötő**: férfi 231; ebből seprűgyár 1, házmester 1, házfelügyelő 1. h) **Női kézimunka**: nő 6442; ebből varrónő 8, masszírozó 1, házmester 1, fehérmű-üzlet 1, gombkötés 1, tőzsdetulajdonos 1, himzőnő 2, kifűző 1, fodrásznő 2, francia tanítónő 1, óskaruhajavítás 1, takarítónő 5, ápolónő 1, kávémérő-kisegítőnő 1, nevelőnő 1, pénztárnoknő 1, elárusító 1. i) **Paplankészítő**: férfi 102; ebből helypénzszedő 1, 'ágybetétkészítő 2. k) **Vegyészeti ipar**: férfi 80; ebből házmester 4, magánmérnök 1, timár 1, hordárintézet-tulajdonos 1, vegyészeti tanár 1, festékkereskedő 1, gipszgyáros 1, zsiradéküzlet 2, kiskereskedő 1, vegyész 1, földművelő 1. l) **Egyéb**: férfi 465; ebből bádigos 3, szűcs 1, cipész 1, állatorvos 1, körhinta 1, földbirtokos 1, aczélneműkereskedő 1, dohányáruda 2, festékgyár 1. Nő 208; ebből házmester 1.

C) Forgalom.

I. Szárazforgalom.

a) **Fuvaros**: férfi 1103; ebből haszonbérő 2, földműves 1, mészáros 1, korcsmáros 1, szénkereskedő 1, házmester 1, kovács 1. b) **Társaskocsi**: férfi 253; ebből cipész 1, őrnök 1. c) **Bérmocsi**: férfi 1581; ebből mészáros 1, halász 1, hüvelyes veteményárús 1, kávémérő 1, házmester 3, lisztkereskedő 1. d) **Lóvasut**: férfi 645; ebből földműves 2. e) **Villamos vasut**: férfi 110; ebből cipész 1, rőfőskereskedő 1, kocsifényező 1, szjgyártó 1, házmester 1. f) **Gőzvasut**: férfi 4848; ebből házmester 48, pék 1, könyvvezető 1, szűcs 1, dohánytőzsdés 2, zenész 2, festő 1, házfelügyelő 7, fazekas 1, tanító 3, kárpitos 1, lakatos 5, cipész 3, cserepes 1, szabó 1, hírlapíró 3, író 2, dtjnök 2, szatócs 1, csizmadia 1, fűszerkereskedő 2, asztalos 1, kovács 2. g) **Posta és távirtda**: férfi 2019; ebből cipész 2, házmester 9, földbirtokos 3, szűcs 1, kádár 1, bognár 1, kertész 1, takarító 3, csizmadia 1, ügynök 1, zongoratanár 1. h) **Telefon**: nő 53; ebből énekesnő 1. i) **Szállítás**: férfi 404; ebből gabonakereskedő 1. k) **Egyéb**: férfi 86; ebből házmester 2, szjgyártó 1.

II. Víziforgalom.

a) **Gőzhajózás**: férfi 1388; ebből pénztáros 1, segédjegyző 1, földműves 1, házmester 4, lakatos 1, életbiztosítási ügynök 1, halász 1.

D) **Kereskedelem.**I. **Kereskedelem österményekkel.**

a) **Borkereskedő**: férfi 286; ebből dologházi élelmező 1, fakereskedő 1, szállodabérlő 1, mérnök 1, házfelügyelő 1, szeszereskedő 1, pálinkakereskedő 2, földbirtokos 1, szőlőbirtokos 1, cognacgyár 2. b) **Fakereskedő**: férfi 526; ebből építőmester 1, asztalos 1, péksegéd 1, fűrészmalom 1, pintér 1, házfelügyelő 3. c) **Fűszerkereskedő**: férfi 2105; ebből likörgyáros 1, hivatalszolga 1, könyvművész 1, házmester 1, vállalkozó 1, zenész 1, málházó 1, ügynök 1, kapus 1, kalapiparos 1, könyvelő 1, korcsmáros 7, földművelő 1, társaskocsivezető 1, díjnok 1, gyáros 1, szeszfőző 1. d) **Gabonakereskedő**: férfi 939; ebből gyapjúkereskedő 4, zsiradékkereskedő 2, műtrágyagyáros 1, földbirtokos 4, gyapjubizományos 3, malom- és gyárigazgató 1, gyógynövénykereskedő 1, pálinkamérés 1, szalámigyáros 2, bélkereskedő 1, házmester 2, házgonnok 3, könyvelő 2, házkezelő 1. e) **Sertéskereskedő**: férfi 134; ebből földbirtokos 3, szállásbirtokos 2, gazdálkodó 1. f) **Tejkereskedő**: férfi 94; ebből zongoratanító 1, házmester 1, czipész-mester 1, lapszerkesztő 1, házfelügyelő 1. Nő 85; ebből szatócs 1. g) **Virágkereskedő**: férfi 11; ebből szolga 1. h) **Egyéb**: férfi 623; ebből czukorkereskedő 1, kávékereskedő 1, bélkereskedő 1, csemegekereskedő 1, vajkereskedő 6, hüvelyes veteménykereskedő 1, tejkereskedő 1, lámpakereskedő 2, terménykereskedő 2, gyertyakereskedő 2, földbirtokos 2, dohánykereskedő 1, bizományos 2, likőrkereskedő 1, zsiradék 3, madárkereskedő 1, ágyneműgyáros 1, sajtakereskedés 2, sörkereskedő 1, cognackereskedő 1, házmester 1, seprűgyáros 1, baromfikereskedés 6, olajkereskedés 2, szalámikereskedés 1, festékkereskedés 1.

II. **Kereskedelem iparcikkekkel.**

a) **Bőrkereskedő**: férfi 354; ebből tőzsdetanácsos 1, lottó-gyűjtő 1, szücs 1, czipész 1, zsirkereskedő 1. b) **Butorkereskedő**: férfi 139; ebből furnier és szerszámkereskedő 1, hasznobérlő 1. c) **Czipőkereskedő**: férfi 77; ebből rövidárúkereskedő 1, czipész 1. d) **Divatcikkkereskedő**: nő 231; ebből női ruhakészítő 1. e) **Kalapkereskedő**: férfi 166; ebből dohánytőzsdés 1. f) **Kézműárúkereskedő**: férfi 533; ebből tejszárny 1. g) **Lisztkereskedő**: férfi 138; ebből bérkocsis 1, fűszer 1, pék 2, hüvelyes vetemény 3, szállító 1, sókereskedő 1, fuvaros 1, füstöltbúskereskedő 1, esküdt 1, kenyérsütő 2, zabkereskedő 1, gabonakereskedő 1. h) **Papirkereskedő**: férfi 405; ebből könyvnyomda 1, lakatos 1, könyvkötő 3, nyomdász 2, gyáros 1, betűszedő 1, könyvkereskedő 1, díjnok 1. i) **Posztókereskedő**: férfi 312; ebből házmester 2. k) **Rőfőskereskedő**: férfi 598; ebből bizományos 1, divatárúkereskedő 1, rövidárúkereskedő 1, kézműárúkereskedő 2. l) **Ruhakereskedő**: férfi 395; ebből férfi-szabó 1, szabó 6, szabósegéd 1, házmester 1, fehérneműkereskedő 1, divatárúkereskedő 1, tűzoltó 1, magánhivatalnok 1, rőfőskereskedő 1. m) **Vaskereskedő**: férfi 364; ebből könyvkötősegéd 1, dohánytőzsdés 1, szénkereskedő 1. n) **Vászonkereskedő**: férfi 229; ebből lottó 1, divatkereskedő 2, fehérnemű és szőnyegkereskedő 1, fehérnemű- és divatkereskedő 1, szőnyegkereskedő 1, rövidárúkereskedő 2, fehérneműkereskedő 2, házmester 2. o) **Egyéb**: férfi 931; ebből lapszerkesztő 1, sütő 1, asztalos 1, templomékes 1, házmester 3, rum- és teakereskedő 1, kefekötő 1, kiskereskedő 1, kárpitos 1, nyerterménykereskedő 1, nagybirtokos 1, zenész 1, norinbergi-kereskedő 1, porcellán- és üveggereskedő 1, bankhivatalnok 1, zálogközvetítő 1, építésszakos 1, nő: 139; ebből házmester 1.

III. **Kereskedelem pénzzel és hitellel.**

a) **Bankok**: férfi 730; ebből egyetemi tanár 1, joghallgató 1, ujságíró 2, biztosítási hivatalnok 1, házmester 4. b) **Biztosítás**: férfi 816; ebből ügyvéd 1, hasznobérlő 1, házmester 3, irnok 2, bormérő 2, író 8, hírlapíró 3, egyetemi tanár 1, szolga 1, könyvelő 4, zenetanító 1, hitelintézeti pénztárnok 1, pénzügyintézeti igazgató 1, földbirtokos 1, magántanító 1, pénzügyintézeti tanácsos 1. c) **Magánbank és pénzváltó**: férfi 222; ebből író 2, könyvelő 1, igazgatósági tag 1, festő 1, házmester 1, egyetemi jegyző 1, lapkiadóhivatalnok 1. d) **Takarékpénztár**: férfi 173; ebből házmester 4, ügyvéd 2, tojáskereskedő 1, hírlapíró 1, vasuti tisztviselő 1, festőművész 1. e) **Zálogüzlet**: férfi 125; ebből dohánytőzsdés 4, ékszerkereskedő 2, nyelvtanító 1, ékszerész 1.

IV. **Közvetítők.**

a) **Ügynök és alkusz**: férfi 2421; ebből kereskedő 1, keleti nyelvfordító 1, házfelügyelő 1, fa- és szénkereskedő 1, szabó 1, hírlapíró 1, könyvelő 1, szerkovács 1, cserhányó 1, ruhatisztító 1, házmester 1, gőzmalomtulajdonos 1, díjnok 1, szolga 3, író 1, biztosítási hivatalnok 1, bőrgyáros 1.

V. **Járókelő-kereskedés.**

a) **Házaló**: 743; ebből házmester 3, szabó 2, sapkakészítő 1, éjjeli őr 1, napszámos 1, szatócs 1.

VI. Egyéb kereskedelem.

a) **Dohánytőzsde és lottó:** férfi 80; ebből virágkereskedő 1, esztergályos 2, pálinkamérő 3; nő 176; ebből tisztító intézet 1. b) **Könyvkereskedő:** férfi 241; ebből nyomdász 2. c) **Szatócs:** férfi 787; ebből málbakihordó 1, korcsmáros 6, házfelügyelő 2, szobafestő 1, vaskereskedő 1, pálinkakészítő 1, doboz-készítő 1, egyleti szolga 1, szeszereskedő 1, kereskedő-segéd 1, asztalos 1, pálinkakereskedő 2, burgonya-kereskedő 1, lisztkereskedő 2, üzletvezető 1, tejkereskedő 1, jég-szállító 1, fa- és szénkereskedő 1, bor- és sörmérő 9, kékfestő 1, fuvaros 2, dohánytőzsde 1, gyári munkás 2, kazánfűtő 1, mázolósegéd 1, kávémérő 1, borbély 2, pénztárnok 1, kártyafestő 1, mázoló 1, kőfaragó 1, díjnok 1, pálinkamérő 2, likőrgyáros 1, fehérművarrás 1, vaskereskedő 1, korcsmáros 7, kávémérő 1, bormérő 4, bérkocsis 1, esztergályos 1, bádogos 1, dohányáruda 2. Nő 415; ebből tejárus 3.

E) Személyes szolgálat.

I. Testiszolgálat.

a) **Hordár:** férfi 752; ebből szén- és faelárusító 1, házmester 4, vasuti ór 1, gombkötő 1, zenész 1, gyümölcsárus 1, napszámos 1, pinczér 1, tímár 1, éjjeli ór 1, husvágó 1, kávémérő 1, gyorsfényképész 1.

II. Szellemi szolgálat.

a) **Állami hivatalnok:** férfi 4270; ebből szigorló orvos 1, irnok 11, hírlapíró 8, író 20, magánhivatalnok 53, tanár 16, lapszerkesztő 5, építész 3, orvos 10, mérnök 2, tanító 4, főv. hivatalnok 1, festő 1, corrector 1, gyorsíró 1, zeneszerző 1. b) **Megyei hivatalnok:** férfi 88; ebből orvos 2, énektanár 1, hírlapíró 1, ügyvéd 1. c) **Fővárosi hivatalnok:** férfi 958; ebből házfelügyelő 9, gazdálkodás 1, corrector 1, magánhivatalnok 12, tanár 6, hírlapíró 6, állatorvos 1, ügyvéd 6, gyám- és vagyongondnok 1, író 4, asztalos 1, zongoraművész 1, költő 2, tanító 2, operaházi jegyszedő 1, műépítész 1, lapszerkesztő 2, sütőipar 1, haszonbérő 1, mérnök 2. d) **Egyéb hivatalnok:** férfi 535; ebből magánhivatalnok 8, tanár 1, országgyűlési képviselő 2, hírlapíró 4, irnok 2, festő 1, ügyvéd 3, író 5, házfelügyelő 3, zenész 1, becsmester 1, ügynök 1, himző-üzlet 1, szerkesztő 1, tanító 1. e) **Ügyvéd:** férfi 1227; ebből házkezelő 2, hites tolmács 1, országgyűlési képviselő 18, téglagyártulajdonos 1, tanár 6, lapszerkesztő 6, vasuti jogtanácsos 4, hírlapíró 12, magánhivatalnok 28, díjnok 1, író 4, gyorsíró 1, tanító 1, alkonzul 1, esküdt 1, gyümölcsstermelés 1. f) **Orvos és sebész:** férfi 1021; ebből tanár 20, tanársegéd 12, tanár és tanító 6, lapszerkesztő és hírlapíró 11, nevelő 1, magánhivatalnok 2, gyógyintézet-tulajdonos 2, rendőrségi alkalmazott 1, díjnok 3, irnok 2, patkoló kovács 1, fővárosi hivatalnok 1. g) **Egyéb egészségügy:** férfi 311; ebből hírlapíró 1, díjnok 1, lapszerkesztő 1, magánhivatalnok 2, orvos 1, fővárosi hivatalnok 1, postamester 1. Nő 489; ebből varrónő 1. h) **Tanító:** (elemi) férfi 1437; ebből ipariskolai tanító 17, zenetanár 8, magántanító 14, festő 13, író 34, rajztanító 1, lapszerkesztő 19, ügynök 3, magánhivatalnok 25, jegyző 1, országgyűlési képviselő 3, hírlapíró 5, orvos 26, nevelő 2, tanár 16, gyorsíró-tanító 1, műépítész 6, rendőrségi vegyész 1, zeneszerző 1, akadémiai tanuló 2, irászakértő 1, ügyvédsegéd 1, fametsző 1, irnok 1, szobrász 1, műfordító 1, díjnok 1, segédlelkész 1, énektanító 1. i) **Iró:** férfi 354; ebből állami hivatalnok 6, országgyűlési képviselő 7, tanár 9, házfelügyelő 2, magánhivatalnok 3, mérnök 1, ügyvéd 4, díjnok 2, ügynök 1, kereskedő 1, gyorsíró 1. k) **Műzenész, zenetanár:** férfi 563; ebből zongorahangoló 3, zenelapszerkesztő 1, ügynök 1, zeneszerző 6, hírlapíró 1, mérnök 1, házfelügyelő 1. Nő 179; ebből tanító 6. l) **Színész:** férfi 170; ebből temploménekes 3, karmester 1, zenetanár 1, szobrász 1, házfelügyelő 1, rajzoló 1, színirendező 1, tanár 1, szabó 1, író 2, tanító 1. m) **Festő és szobrász:** férfi 569; ebből házmester 2, irnok 1, segédtanár 1, tanító 4, rajztanító 1, korcsmáros 1, mérnök 1, államhivatalnok 1. n) **Egyéb művészet:** férfi 681; ebből tüzoltó 1, bérkocsis 1, zeneszerző 1, temploménekes 1. o) **Isteni szolgálat:** férfi 258; ebből hittanító 31, gyógyszerész 2, orvos 3, magánhivatalnok 3, lapszerkesztő 1, tanár 3, körülmételő 4, ügynök 2, nevelő 1, képviselő 2. p) **Könyvvivő:** férfi 74; ebből ügynök 2, mérnök 1. r) **Építész és mérnök:** férfi 718; ebből író 1, vállalkozó 1, fürdőtulajdonos 1, tanár 3, díjnok 1, irodatulajdonos 1, könyvnyomdatulajdonos 1. s) **Egyéb szellemi szolgálat:** férfi 253; ebből lapszerkesztő 2, ügyvéd 3, író 4.

III. Különféle szolgálat.

a) **Őrség:** férfi 1883; faragó 2, házbirtokos 1, kazánfűtő 1, munkás 2, házmester 3, kovács 1, kocsigyártó 2, kocsitoló 1, kocsis 4, kőműves 7, bizományos 1, napszámos 2, ács 1,

fűtő 1, esztergályos 1, élelmező 1. *b) Házmester:* férfi 1295; ebből czipész 17, munkás 11, szabó 7, műmester 1, őr 5, gombkötő 1, vésnök 1, szolga 48, mázoló 5, kőműves 38, szijgyártó 3, asztalos 8, ács 1, irnok 1, vásárbiztos 1, aranyműves 1, fodrász 1, kézbesítő 4, gyümölcsárus 1, adóbiztos 1, üveges 3, vasesztergályos 1, érczdszmű-készítő 1, kocsifényező 1, kertész 4, lovász 1, ötvös 1, üveges 1, cserepes 3, szobatisztító 5, betűszedő 1, földműves 2, ládakészítő 1, ruhatárnok 1, borbély 1, színházdiszítő 1, kocsis 2, kosárfonó 1, gázmester 1, gépész 1, kalapos 1, könyvkötő 1, nyomdász 2, zenész 3, vinczellér 1, bognár 3, paplankészítő 1, kárpitos 1, telefonkezelő 1. Nő 1217; ebből majorosnő 1, takarítónő 2, újságkihordónő 3, munkásnő 3, öltöztetőnő 1, mosónő 7, kofa 2, kertész 1, kifőzőnő 1, fodrásznő 2, borárolónő 1, kereskedőnő 1, massirozónő 1. *c) Lámpagyújtó:* férfi 108; ebből kádár 1, czipész 3, házmester 5. *d) Különféle szolgák:* férfi 244; ebből kertész 3, kőfejtő 1, famázoló 1, birtokintéző 1, csalornatisztító 1, házmester 20, géplakatos 1, pénzbeszedő 1, szatócs 1, irnok 1. Nő 342; ebből irodafelügyelő 1, betegápoló 1, mosónő 1. **Egyéb:** férfi 1250; ebből házmester 9, szolga 16, házfelügyelő 2, munkás 7, zongorakészítő 3, őr 8, lovász 2, körülmételő 2, kertész 2, favágó 2, kiskereskedő 2, fuvaros 4, tornamester 2, irnok 2, mézeskalácsos 2, szerelő 2, kocsis 4, nyomdász 1, ügynök 2, bognár 2, szatócs 1. Nő 1857; ebből halottöltöztető 2, gyertyagyújtó 2, mosónő 3, csomagoló 2, fürdőalkalmazott 6, betegápolónő 5, vízfordónő 2, pazdaasszony 3, házasságszerzőnő 2, ételfordónő 2, újságkihordónő 2, fodrásznő 2, kocsitolónő 1, takarítónő 2, modellnő 1, templomszolganő 2, páholynyitogatónő 1, örné 1, színházöltöztető 1.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Egyes kereseti ágak összefoglaló leírása.

Ezen fejezet megokolásánál csak azt ismételhjük, a mit erre vonatkozólag megelőző népszámlálási munkánkban felhoztunk volt.

A kereseti statisztika eddigi részeiben foglalkoztunk az egyének különféle tulajdonságaival: szemügyre vettük a nemet, a kort, a származást, a hitfelekezetet, a nemzetiséget, a munkaviszonyt, a műveltséget, de a társadalmi egyént egészben, úgy a mint az helyét az életben tényleg kitölti, magunk előtt nem láttuk. Az eddig követett kategóriák elvont természetűek valának és így a társadalom egyes elemeinek konkrét képét nem nyújtották. Ép ezért fogjuk már most — hasonlóképen mint 1881-ben — az eddig elvont kategóriák szerint felbontott sugarakat ismét az individuumok összképére egybegyűjteni. Mindazon állításokban, melyeket e füzetben az egyes foglalkozási ágakról tettünk, ezen foglalkozási ág fogalma képezte az alanyt, és ezen ágak sajátosságai az állitmányokat. Az eddig követett úton tehát nem az alanyon kezdtük volt, hanem az állitmányokon, a melyeken egytől-egyig végimentünk. Most már a konkrét alanyt választjuk kiindulási pontúl, azt keresvén, miféle tulajdonságokat tudunk róla kimondani. Valamint például az állatrajz első feladata, hogy az egyes állati individuumok összefüggő képét nyújtsa, úgy a néprajzban is a társadalmi rétegek egyes példáit individualiter is kellene szemünk elé állítani.

Ezen természetrajzi előadás jogosultsága és lehetősége ellen kifogás nem tehető. Ámde akadályozni fog bennünket benne a dolog természetében rejlő más körülmény. A természetbúvár t. i. az általa leírandó individuumot maga előtt látja és minden egyes esetnél más-más tulajdonságokat fedezhet fel rajta: az egyik állatnál a tollazat, egy másiknál a láb szerkezete, harmadiknál a fej alakja, a bőr színe, az állat hangja stb. képezi az e szerint folyton váltakozó észlelés tárgyát. Nem úgy a statisztikai észlelésnél, a mely a megfigyelendő tulajdonságok megállapítását nem idomíthatja az észlelt tárgy tényleg mutatózó tulajdonságaihoz képest, hanem a felveendő szempontok iránt már előzetesen, mielőtt még a tárgy szeme elé léphetett volna, kénytelen tisztába jönni. A mint azokat pedig egyszer megállapította, azokat utólagosan, midőn a leíráshoz, azaz a szemlélési anyag feldolgozásához fog, már nem változtathatja. A statisztikai észlelési szempontoknak ezen változatlanlansága és hajthatatlansága befolyással van továbbá az előadás módjára is,

a mennyiben roppant fásztó volna, ha pl. a foglalkozási statisztikában kétszáz foglalkozás egy és ugyanazon minta szerint végig tárgyaltatnék. Nem kevésbé fásztó volna, ha minden egyes foglalkozásnál újból s újra kellene ismételni mindazon megszorításokat, figyelmeztetéseket, az arányszámok megállapítási módját s értelmét stb., melyek elkerülhetetlenek, midőn az életnek ezerféleképen változó képét a statisztikának merev és tágitásokat el nem tűrő keretébe kellett szorítani. Ez oknál fogva az ilyen statisztikai konkrét leírás leginkább csak táblás alakban történhetnék.

Midőn azonban magyarázó szóval szeretnők a társadalomnak azon kiváló fontosságú rétegeit ismertetni, melyeket egyes jelentékenyebb foglalkozási ágak képviselnek, szoritkozni kellend arra, hogy csakis néhány legfontosabb ágat szemeljünk ki. Az alább következő fejtegetésben, a felállított nagy foglalkozási csoportokból ez okból választjuk ki az ipar, kereskedelem, a szellemi és testi szolgálatok csoportjait, míg az egyes kereseti ágakból a következőkről fogunk iparkodni, az előbbi fejezetekben abstract szempontok szerint szétszórt jellemzéseket az illető ágnak egy-egy konkrét képévé összefoglalni:

szabók, czipészek, asztalosok, lakatosok, cselédek, napszamosok, államhivatalnokok, tanítók, ügyvédek és orvosok.

Kezdjük a leírást az egyes foglalkozási ágakkal és ezután átmegyünk a nagyobb csoportokra.

A szabók.

A szabók a főváros legnépesebb iparágát képezik; számuk 7718, kik közt van 5492 férfiszabó, 138 foltozó szabó és 2088 női szabó. 1881-hez képest, a mikor számuk 5659 volt, szaporodás tapasztalható, mely a főváros népszaporodásával meglehetősen lépést tart.

Már az 1881. évi népszámlálási munkában utaltunk volt a szabók sajátságos topografiai eloszlására; ez a feltűnő eloszlás azóta is alig szenvedett változást. Ma is, mint akkor, az összes szabóknak alig hét százaléka él Budán. A pesti oldalon ezer-ezer lakó közt háromszor annyi szabót találunk mint a budain; sőt Óbudán és a VII. kerület közt a szabók sűrűsége hatszorosával különbözik, emitt minden 36-dik, amott pedig csak minden 207-ik felnőtt ember foglalkozván ruhakészítéssel. A VII. kerületben találhatni az összes fővárosi szabóknak több mint harmadát. E kerületen kívül számos szabója által tűnik ki még a VI. és V. kerület is.

A szabómesterség egyike azon iparágaknak, melyekkel aránylag legtöbb nő foglalkozik, t. i. 1898. Ezek majdnem mindnyájan női szabóknak vannak heirva, de a férfiak közt is van 280 női szabó.

A mesterek száma 2111, köztük 566 nő.

Hogy ezen ág szintén a kisiparhoz számítandó, kitűnik azon tényből, hogy száz-száz mesterre csak 309 segéd esik. Ez utóbbiak közt a tanoncok száma 49-et tesz. A 972 szabóinas közt nem kevesebb mint 317 a leány, tehát több mint akármelyik más iparágban (a női kézimunkától eltekintve). E leányok nagyobbára 10—15 éves korban állanak. Különbben a mestereknek mintegy negyedrésze nő, míg péld. czipészeknél csak $\frac{1}{75}$ rész.

A szabómesterek közt még kevesebb fiatal embert találunk, mint a cipészeknél, ellenben a 60 éven felüliek száma náluk 13 százalékot tesz, míg a cipészeknél csak 8-at. A segédek körében is aránylag több öreg egyént találunk a szabóknál, mint a többi iparágaknál.

Származásra nézve a szabók közt van 6920 belföldi, 744 osztrák, de csak 54 külföldi, mely utóbbiak közt tehát szabó alig található. Az osztrákokról is fel-
említhető, hogy Ausztriának német tartományaiból bevándorolt tízezer férfi közt csak 115 szabó akad, míg a cseheknél 389, a galicziaiaknál 327 és a morváknál 296. Ez utóbbi adat különösen érdekessé válik, ha arról értesülünk, hogy a fővárosnak ezer-ezer Magyarországon született lakója közül csak 226 adja magát a szabómesterségre.

A szabóipar szintén azon iparágak közé számítandó, melyek túlnyomólag magyar jellegűeknek tekinthetők, lévén a magyar ajkú szabók száma 5097, míg a németeké csak 2082 és a tótoké 456. Hitfelekezet tekintetében azonban azon kevés iparágak közé sorakozik, a melyekben a nemkatholikusok körülbelül oly számúak mint a katolikusok; ez utóbbinak száma ugyanis 3565, míg az izraelitáké 3252 és a két protestáns felekezeté 785. Tekintvén azon körülményt, hogy az izraelita lakosság az összlakosságnak csak egyötödét teszi, a fenti adathól azon meggyőződést nyerjük, hogy az izraeliták kiváló gyakran választják foglalkozásul a szabómesterséget. Világosan kitűnik ebbeli határozott hajlamuk, ha azt keressük, hogy tíz-tízezer különféle hitű férfi közül hány a szabó, a midőn aztán kitűnik, hogy helvétekből 166, a katolikusokból 177, az ágosiakból 196, de az izraelitákból 399.

A műveltségi fok tekintetében megjegyzendő, hogy a férfiszabók közül 96·7% a női szabók közül (kiknek száma egyébiránt csekély) 79·3% irni tud. A szabónők közül (kik valamennyien női szabók) 94·3% tud irni.

Az összes szabók közül csak 77-nek, vagyis egy százaléknak van mellékfoglalkozása; ezen egyéneknek fele (33) mint házmester talál mellékkeresetet, más ágak csak egyes esetekben fordulnak elő mellékkereset gyanánt.

A cipészek.

Magyarországon egyetlen mesterséget sem űzi annyi ember, mint a cipészséget.*) A fővárosban is igen elterjedt ez iparág, lévén az ebből élők száma 6663, míg 1881-ben 6237. A cipészek száma különben két évtizeddel előbb a fővárosban jóval nagyobb vala: legalább a pesti oldalon — melyről egyedül birunk részletes foglalkozási statisztikát — az 1870-diki népszámlálás alkalmával 240 cipészt találtunk minden 10.000 lakó után, mely szám 1881-ben már 183-ra szállt alá s most még valamivel alacsonyabb.

A cipészek még ma is, mint tíz évvel ezelőtt, a VII. és VIII. kerületet lakják legsűrűbben, a hol minden 40-edik, illetve 44-ik felnőtt (10 éven felüli ember ezen iparághoz tartozik, míg a Teréz- és Ferenczvárosban már felével kevesebb. Egészben véve a pesti oldalon aránylag felével több cipészszel találkozhatni, mint a budain.

*) A cipészek száma az egész országban 63.353.

Nők ez iparágban tudvalevőleg alig foglalkoznak: 6536 férfi mellett csak 127 nőt találunk, és ezek közt 22 mesternőt.

A cipészüzlet kisiparnak tekinthető, és úgy látszik, hogy a gyárszerű termelés következtében ezen jellegét mindig nagyobb mértékben ölti magára. A cipésmesterek száma ugyanis 1646; száz mester átlag 328 segéddel és tanoncczal dolgozik, míg tíz évvel korábban még 433-al. A cipészek szeretnek sok tanoncczal dolgozni: egyetlen iparág sem szolgáltat annyi tanoncot, mint a cipészség. A cipéstanoncok száma ugyanis teljes hétszázra rúg, de ezen szám az utolsó évtized folyamán, melynek elején még 1200 tanoncz számláltatott, tetemesen apadt. Hogy a tanköteles korban álló tanoncok száma az utolsó évtizedben igen örvendetes módon apadt, azt már fentebb megemlítettük.

A kor tekintetében kiemelendő, hogy a cipésmesterek 13⁰/₀-a 30 évnél fiatalabb korban áll, 64⁰/₀ 30—50 éves, 15⁰/₀ 50—60 éves és 8⁰/₀ hatvan évnél idősebb. Egész mások természetesen az alkalmazottak korviszonyai; közel hét tized részük 30 évnél fiatalabb, negyedrészüik 30—50 éves korban áll és csak 5¹/₂⁰/₀ még ennél is idősebb (ezek között 1⁷/₀ a hatvanadik életévét is meghaladta).

Az összes cipészek közt van 6117 belföldi, 911 osztrák, de csak 38 külföldi. Az osztrákok közt különösen a Cseh- és Morvaországból származók azok, a kik ez ágban előszeretettel foglalkoznak.

Nemzetiség tekintetében találunk a cipészek közt 4653 magyart, 1155 németet és 538 tótót. Ha tekintetbe vesszük a tót elemnek kis számát, úgy kell találnunk, hogy köztük aránylag igen sok választja ezen ipart, míg a németek közül legkevesebb. A főváros tíz-tízezer tót lakója közül t. i. 437 lesz cipésszé, míg a magyarokból 285 és a németekből csak 212.

Az egyes hitfelekezeteknél csak annyiban mutatkozik említésreméltó különbség, hogy az izraeliták feltűnő ritkán szánják fiaikat ezen mesterségre.

A cipészek műveltségi foka az utolsó évtized alatt tetemesen javult; a belföldi származású cipészek csaknem kivétel nélkül tudnak írni s olvasni, míg az osztrák származásúak közt 20⁰/₀ analfabeta van.

A cipészek közül 205 egyénnek (vagyis ⁰/₀-nak) van mellékkeresete, s ezek is többnyire házmesterek gyanánt nyernek alkalmazást.

Az asztalosok.

Létszámuk 5819, míg 1881-ben csak 3653 volt.

Az asztalosok is sűrűbben élnek a pesti részeken, mint a jobbparton; emitt t. i. csak minden 127-dik felnőt (10 évnél idősebb) emberre esik egy asztalos, amott pedig minden 62-dikre. Leggyakoribbak a József- és a Ferenczvárosban (¹/₃₅ és ¹/₇₀), valamint a VII-dik kerületben (¹/₇₇). Legritkábban találhatóak pedig a Belvárosban (¹/₁₉₂).

A mesterek száma 527-et tesz. Ezen ipart meglehetősen nagy arányokban úzik, miután minden mester átlag kilenc segéddel dolgozik, a kik közt átlag egy tanoncz van. Nők az asztalosok közt nincsenek.

Kor tekintetében felemlítjük, hogy a mestereknek 11⁰/₀-a még harmincz évesnél fiatalabb, 61⁰/₀ áll 30—50 éves korban, 18⁰/₀ áll 50—60 éves korban és 10⁰/₀ még ennél is idősebb. A segédszemélyzetnek 52⁰/₀-a 30 éven alúl áll, 32⁰/₀

áll 30—50 éves korban és 6% még ennél is idősebb. (Ezek között 1·1% a hatvanadik évet is meghaladta.)

Származásukra nézve van az asztalosok közt 5212 belföldi, 555 osztrák és 52 külföldi. Ezer-ezer belföldi, osztrák vagy külföldi közül tehát egyformán 240—260 adja magát az asztalosmesterségre; az osztrákok közül leginkább a csehek és morvák (345 és 314), legkevésbé a Galicziából bevándorlottak (24), a külföldiek közül leggyakrabban a németek, legritkábban az olaszok.

Az asztalosok körében 5309 magyar mellett 340 németet és 58 tótót találunk; ezen iparág, mely már idáig is túlnyomólag magyarnak volt tekinthető, az utolsó évtized folyamán majdnem teljesen megmagyarosodott. A magyaroknak ezen mesterség iránti rokonszenve kitűnik azon adatból, hogy a főváros tiz-tizezer magyar férfi lakója közt 332 asztalos található, míg ugyanannyi német közt csak 63, a tótok közt 47. Ezzel összefüggésben áll azon tény is, hogy a helvétek körében legtöbb asztalost találni. Izraelita itt is igen kevés akad (t. i. 10,000 helvét vallású férfi közt 355, ugyanannyi katolikus közt 287, de 10,000 izraelita közt csak 80).

Az asztalos mesterség azok közé tartozik, melyben a technikai ügyesség mellett az izlésnek és a szerkesztőképességnek is bizonyos — néha nagyon is magas — mérve megkívánatik. Minden jóraivaló asztalosnak tehát nemcsak írni-olvasni, de rajzolni is kellene tudnia. E tekintetben kiemelendő, hogy az asztalosoknak csak 2% -a nem tud írni és olvasni, míg tíz évvel előbb még 6¹/₂%.

Az asztalosok közül 78-nak van mellékkeresete, túlnyomóan házmesterség után; néhányan butorkereskedelemmel is foglalkoznak.

A lakatosok.

Létszámuk 4951, míg 1881-ben 3012 volt. Ezek is jóval sűrűbben lakják a pesti részeket, mint a budaiakat; leggyakoribbak a VIII. és VI. kerületben (¹/₄₈) legritkábbak a Belvárosban (¹/₅₆₀) és az I. kerületben (körülbelül ¹/₇₅₁).

A lakatosmesterség azon iparág gyanánt tekinthető, melyet a legextensívebb módon űznek. Egy-egy mester, t. i. átlagban nem kevesebb mint 19 segéddel dolgozik. Tanoncztartás tekintetében is előljárnak, a mennyiben t. i. átlag öt tanoncz található minden műhelyben. A mesterek összes száma csak 246-ot teszen, és pedig csupa férfi. Nők a lakatosok között nincsenek.

Származásra nézve 4393 belföldi mellett 484 osztrákot és 74 külföldit találunk. E szerint a bevándorlottak közt aránylag jóval több lakatos akad, mint a belföldiek közt. E tekintetben megint a svájcziai, németországiak, morvák és csehországiak tűnnek ki.

A magyarok száma 3365, a németeké 1182, a tótoké 258. Tizezer lakosra viszonyítva, kitűnik, hogy a három főnemzetiség majdnem egyenlő arányban fordul a lakatos mesterség felé. Az izraeliták közt igen ritkán találni lakatost, míg leggyakrabban az ágostaiak körében.

Írni-olvasni nem tudók a lakatosok közt nincsenek.

A lakatosok közül 39-nek van mellékkeresete, szintén túlnyomóan házmesterség után.

Az iparosok általában.

A jelentékenyebb egyes iparágak jellemzése után áttérünk az összes ipar összefoglaló leírására.

Budapest, miként köztudomású, hazánknak nemcsak politikai, de ipari, kereskedelmi és közművelődési góczpontja is.

Azon jelentőség, melylyel a főváros az ipar tekintetében az országban bir, már azon statisztikai tényből is felismerhető, hogy az itt élő iparosok száma majdnem egy tizedét (9·3%) teszi az egész országban talált iparosoknak, holott a főváros összlakossága csakis egy harmincznegyed része az ország lakosságának. Az ipar Budapesten tehát háromszor akkora, mint a mennyit a lakossághoz való viszonyból várni lehetne. E túlsúly egyes iparágakban még nagyobb fokot ér el, még pedig különösen olyan ágakban, melyek nagyobb fokú ügyességet vagy izlést igényelnek vagy melyeknek létfeltételei túlnyomóan csak a fővárosban található, ilyenek p. o. az órásk, könyvkötők, fényképészek, fametszők, vésnőkök, aranyművesek, mechanikusok és kőmetszők.

Már fentebb kiemeltük, hogy az ipar százalékszámja jelenleg — ámbár jóval magasabb, mint 1881-ben — mégis alacsonyabb, mint 21 évvel ezelőtt. Ha a foglalkozási ágak osztályozásánál felmerülő felfogás-eltérésekre vagyunk figyelemmel, úgy az iparosok számának e csökkenése csekélyebb ugyan, mindazonáltal a három népszámlálás adataiból az vehető ki, hogy az iparosok száma nem gyarapodott oly mérvben, mint maga az összlakosság. A legszembetűnőbb csökkenés az 1870-iki év ellenében a szabóknál, cipészeknél, kőfaragóknál, ácsoknál és a malomiparnál tapasztalható. A legszembetűnőbb gyarapodás ellenben a lakatosoknál, a vas- és aczéliparnál, a sokszorosító-iparnál, a könyvkötőknél és az öntődéknél mutatkozik.

A legfontosabb iparágaknak a következők tekintendők:

	egyénnel		egyénnel
czipészek	6.668	női szabók	2.088
női kézimunka	6.442	sütők	2.006
asztalosok	5.819	mészárosok	1.549
szabók	5.492	malomipar	1.487
lakatosok	4.951	kávémérés	1.322
vendéglősök	3.758	hentesek	1.298
kőművesek	3.239	bádogosok	1.294
nyomdák	2.766	géplakatosok	1.124
kovácsok	2.191	ácsok	1.025
fehérneműmosás és tisztítás	2.151		

A mi az iparosoknak topografikus eloszlását illeti, a viszonyok az utolsó évtized óta csak kevésbé változtak. 1881-ben az iparosok öt hatodrésze (83·2%) a pesti részen lakott és csak egy hatodrésze a budai részen; e viszony azóta még az előbbi javára változott, a mennyiben most az összes iparosoknak már 85·8%-a lakik a balparton. Ha azonban itt a népszám különbségét is tekintetbe vesszük és ha ennél fogva inkább az ipart űző lakosságnak az összlakossághoz való viszonya után kérdezősködünk — mi által majd az egyes kerületek *iparosnépességi sűrűségének* fogalmához jutunk — úgy azon eredményt találjuk, hogy ezen sűrűség a pesti oldalon fokozódott; míg ugyanis tíz évvel ezelőtt mindkét parti részen öt-hat tíz éven felüli egyén közül *egy* élt iparból, ma már a pesti részen minden negyedik

egyén űz ipart, Budán ellenben ma is minden hatodik. A legsűrűbb iparosnépesség található az Erzsébet- és Józsefvárosban, a legcsekélyebb ellenben az I. kerületben.

Az iparágakból élő egyének száma 68.000 férfi és 16.000 nő; a női nem részvétele, tekintettel az őstermelésnél és kereskedelemnél fennálló viszonyokra, jelentékenynek nevezhető. Az egyes iparágak közül főleg a női kézimunkából élők csoportja emelendő ki, mely az ipari munkából élő nők számának egy harmadát foglalja magában (t. i. 16.386 közül 6.442-öt); a nők még a fehérműmosásnál majdnem kizárólagosan szerepelnek, számosan vannak még a női szabók, vasalónők, gombkötők, tégláégetők, művirágkészítők, dobozkészítők és a dohánygyártás, továbbá vendéglők és kávéházak csoportjaiban, t. i. oly foglalkozási ágaknál, melyekben a dolog lényege a női nem nagyobb, sőt részben kizárólagos részvételét lehetővé teszi vagy éppen igényli.

Íme az előbbiekre vonatkozó néhány adat:

	férfi	nő		férfi	nő
kávéházak	968	354	vasaló intézetek	7	358
kifőzések	44	94	gombkötők	231	170
szállodák	255	231	tégláégetők	420	264
női divatárusok	—	164	művirágkészítők	12	162
mosóintézetek	14	2.137	dobozkészítők	31	111
ruhavarrónők	—	773	dohánygyártás	44	420
női szabók	280	1.808	női kézimunka	48	6.442

Az önálló munkaadók (mesterek stb.) száma 17,567, tehát majdnem kétszer annyi, mint 1881-ben. Egy munkaadóra átlag négy munkavevő jut, de a nap-számosok beszámításával, kiknek legnagyobb része kétségkívül iparvállalatoknál van elfoglalva, nyolcz. Feltűnő nagy a munkaadó nők száma, mely az utolsó évtized folyamában 1813-ról 6.733-ra emelkedett. E magas szám azonban a női kézimunkával (2656) és mosással (2137) foglalkozók nagy mennyiségéből ered, kik a szó legszigorúbb értelmében nem tekinthetők önálló iparosoknak.

Legtöbb női munkaadó a következő iparágakban fordul elő: mindenek előtt a női divatárusoknál, ruhavarrónőknél, azután mosó- és tisztító-intézetek tulajdonosai között, végül női szabók, kávéházak és kávéméréseknél.

Ha valamely ipar mestereinek számát a vele foglalkozó munkások számával hasonlítjuk össze, úgy ez által abba is nyerünk betekintést, vajjon az illető ipart nagyban vagy kicsinyben űzik-e. Tekinteten kívül hagyván a főleg részvénytársaságok által űzött iparágakat, azt találjuk, hogy a következőket űzik nagyobb mérvben: kőművesek átlag 32 segéddel, tímárok 25, lakatosok 19, vendéglősök 17, kőfaragók 16, ácsok 15, kovácsok 13 és szijgyártók 12 segéddel. Ellenben szücsök, szobafestők, kalaposok, órácsok és aranyművesek csak nagyon kevés munkást foglalkoztatnak; ugyanez áll mindazon iparágakra, melyeknek minősége hozza magával, hogy csak kisiparképen űzhetők, a milyenek a czipőfoltozók, ruhafoltozók, a női kézimunka különböző nemei, mint kötés stb.

A munkaadókon kívül — eltekintve a nem nagy számmal szereplő alkalmazott hivatalnokok és üzletvezetők csoportjától (2652) — a *segédek* csoportja kelti fel figyelmünket. Számuk 49.878 és ezek között 6.632 nő. Az 1881. évhez képest, a midőn a segédek száma 31.022 volt (azok között 3805 nő), elég jelentékeny szaporodás mutatkozik. A munkavevők legnagyobb része (74°/_n) ennél fogva segéd

vagy legény. Számuk főleg a ruha- és faiparban igen nagy, míg itt a tanoncok száma aránylag ritkább. Női segédek legnagyobb számmal a már fent ismételve említett női iparágaknál, azután a ruha- és ételmezési iparnál találhatók.

A *tanoncok* nem kisebb, mint 10.172 főnyi csoportot képeznek, míg tíz évvel ezelőtt 7.289 tanoncot irtak össze. A mesterek és tanoncok számának összehasonlításából azon tapasztalatra juthatunk, hogy a legtöbb, tudniillik nyolcz tanonc egy mesterre, a sokszorosító-ipar csoportjában található; számosan vannak még a lakatosok, kőfaragók, kövezők között stb. Oly esetek, melyekben tanköteles korban levő gyermekeket vonnak el az iskolalátogatástól és műhelyben munkára alkalmaznak, ezelőtt meglehetősen gyakoriak voltak, jelenleg ellenben — a mint már fent hangsúlyoztuk — már csak elvétve fordulnak elő. A tanoncok koreloszlása a következő:

	fiúk	leányok	együtt
10 éven alul	13	1	14
10—11 évesek	7	3	10
11—12 »	73	34	107
12—13 »	243	127	370
13—14 »	991	245	1.236
14—15 »	1.820	321	2.141
15—16 »	2.053	255	2.308
16—17 »	1.662	102	1.764
17—18 »	1.027	47	1.074
18—19 »	513	27	540
19—20 »	212	11	223
20 éven felüliek	308	77	385

A tanoncok legnagyobb része ennél fogva 13—18 éves, mely öt korévben magában 8.000-en felül, azaz valamennyi tanonc négy ötödénél több található. Ellenben feltűnő a 18, sőt 20 éven felüli tanoncok száma, kik főleg kalaposoknál és lakatosoknál fordulnak elő nagy számmal. Leányok a tanoncok között aránylag ritkák s nagyobb számmal általában csak női szabóknál, női kézimunkánál (kizárólag leányok), ruhavarró nőknél, női divatárusoknál és gombkötőknél találhatók.

Az önállósítás, ugy látszik, csak nehezen vihető keresztül, erre mutat az, hogy az önállók (mesterek) közül csak 14°/_o harmincz éven aluli található. E viszony valamivel kedvezőbb, mint 1881-ben, a mikor az önálló mestereknek csak 11°/_o-a volt 30 évnél fiatalabb. Az önállósítás elé gördülő akadályok súlyosabb vagy csekélyebb volta abból is ismerhető fel, vajjon nagyobb vagy kisebb-e azon egyének száma, kik daczára annak, hogy hatvan éven felüliek, tehát már aggastyánok, mindazonáltal még mindig munkások. Természetesen itt elesnek megint a megvénült, de még sem önállóvá lett munkások azon esetei, melyekben ezek még a 60-ik év előtt haltak el. Valamennyi iparágban 1.241 aggastyán munkás található, tehát ezer-ezer alkalmazottra 19, míg 1881-ben 24. Tehát itt is valamivel kedvezőbbre változtak a viszonyok. Legnehezebbnek látszik az önállósítás a géplakatosoknál, kiknél a 60 éven felüliek száma 87, azután az ácsoknál (33), a malomiparban (29), házalóknál (27), mészárosoknál (25) stb. A hajógyárakat, mint nagyiparvállalatokat, a hol a munkások önállósításáról szó nem lehet, itt figyelmen kívül hagyjuk. Ellenben nagyon kedvezőnek látszik az önállósítás lehetősége vasesztergályosoknál, fodrászoknál, sütőknél és kőfaragóknál, a mely ágakban öreg segédek nagyon ritkán találhatók.

Még nem is volt oly régen, hogy fővárosunk ipara külföldiek kezében volt. Még 1870-ben az iparosoknak körülbelül 20°/o-a Ausztriából és 3·8°/o-a a többi külföldről származott, tíz évvel későbbben e viszony már 16°/o és 2·4°/o-ra szállt alá és ma már alig 12°/o-a az iparosoknak származik Ausztriából és csak 1·8°/o-a a külföldről. A belföldiek tehát valamennyi iparosnak 87°/o-át teszik ki. Az iparosok közül ugyanis 73.823 magyarországi, 9.746 osztrák és 1.329 külföldi származású.

A külföldről bevándorlott iparosok szembetűnő nagy mérvben a vendéglői és kőműves-iparhoz tartoznak. Míg ugyanis városunk tíz-tízezer belföldi lakosa között csak 68 vendéglős és korcsmáros található, addig ugyanannyi osztrák származású között 582 és ugyanannyi külföldi közt 102, sőt a bajorok közt 713. Az osztrákok százalékaránya ilyen módon az 1881-iki évvel összehasonlítva jóval emelkedett. Ehhez hasonlóan csekély a belföldiek hajlama a kőművesmesterség iránt. 10.000 belföldi közül t. i. csak 57 lesz kőműves, ellenben ugyanannyi osztrák közül 499. A külső országok közül nagy arányszámmal szerepel itt Poroszország, Morvaország és Olaszország. Az Ausztriából bevándorlottak azonkívül még előszeretettel választják a következő iparágakat: tégláégetés, vasöntőde, malomipar, sütők, cukrászok stb. Ellenben nagyon kevés az idegenek között a cipész, szabó és mészáros.

Az Ausztriából bevándorlottak közül főleg a Cseh- és Morvaországból hozzánk származottak foglalkoznak jelentékeny számban iparral, míg a német örökös tartományok csak a vendéglőipart látják el nagyobb néptömeggel. Ellenben annál erősebbnek mutatkozik ezen ipari hajlam a német birodalomból bevándorlottaknál, a mint ez a következő összeállításból látható.

10.000—10.000, a megnevezett országokból bevándorlott egyén között van :

	belföldi	osztrák német tartományok	Csehország	Morvaország	Német birodalom
pék	73	54	290	228	75
mészáros	61	60	154	104	99
vendéglős	9	38	21	44	1014
czipész	282	149	338	381	181
szabó	226	115	389	296	275
kőműves	118	191	349	565	330
lakatos	206	263	313	275	287
kovács	98	40	64	67	48

Épp oly nagyérdekűek az iparosok nemzetiségi viszonyai. Volt közöttük :

magyar	55.809
német	21.455
tót	3.807

A magyar elem országszerte inkább a földművelés, mint az ipar képviselője gyanánt tekinthető. A fővárosi viszonyok e tekintetben valamivel kedvezőbbek, a mennyiben itt t. i. a magyarok közt már sűrűbben találunk iparost is. Azonban tagadhatatlan, hogy a németek és a tótok kifejelettebb iparos hajlammal dicsekedhetnek. Áll ez pedig nemcsak a bevándorlott németekről, hanem saját hazánk német nyelvű fiairól is, mint erről alant számszerint meg fogunk győződni. Vannak mindazonáltal egyes iparágak, melyek a fővárosban majdnem túlnyomó magyar jelleget viselnek, ilyen a csizmadia-, asztalos-, kocsigyártó-, kovács-ipar, dohánygyártás stb.

Túlnyomó, vagyis a felénél nagyobb a németek száma a következő négy iparnál: sörfőzők, pálinkafőzők, kövezők és mosónők, holott még tíz évvel ezelőtt a vendéglősök, a malomipar, a kávéházak, a kőművesek, kőfaragók, aranyművesek, bádgosok stb. túlnyomólag németek voltak.

Ezen adatok azonban csak igen homályosan jellemzik az egyes nemzetiségeknek különféle iparos hajlamát. Miután t. i. a lakosságnak több mint fele magyar, és csak harmadrésze német, nem volna voltaképpen feltűnő, ha minden foglalkozási ágban az illetők nagyobb fele magyarokból állana. A különféle nemzetiségek iparos hajlamának helyes mérése tehát csak úgy lehetséges, ha azt számítjuk ki: egyenlő nagy tömegből, (pld. tízezer lakóból) hány fordul az ipar felé általában, és hány különösen annak egyes ágai felé. Így állítván fel a kérdést, azon eredményre jutunk, hogy

	1881-ben	1891-ben
10.000 magyar közül	1.142	1.709
10.000 német »	1.357	1.857
10.000 tót »	1.242	1.403

foglalkozott iparral, a miből látható, hogy az ipar művelése iránti hajlam valamennyi nemzetiség körében gyarapodott, hogy azonban még ma is a németek között a legjelentékenyebb, kikhez azonban a magyar elem meglehetősen közeledik. Az utolsó tíz év folyamában mindazonáltal a legnagyobb mértékben a magyarok fordultak az ipar felé.

A hitfelekezet egyik legérdekesebbike lévén azon társadalmi mozzanatoknak, melyek befolyásukat az életnek még legtávolabb eső viszonyaira is szokták érvényesíteni, a foglalkozási statisztikában is igen érdekes eredményekkel kecsegtet.

Az iparral foglalkozó egyének közt van

katholikus hitfelekezetű	54.700
ág. evang. »	5.941
kálvinista »	6.040
izraelita »	16.912

míg a többi 1.405 egyén más hitfelekezethez tartozik.

Csaknem egészen katolikus iparágaknak tekinthetők: kövezők, kőművesek, cserépfedők, kőfaragók, ácsok, kötélgyártók, fazekasok, továbbá kádárok, fényezők, mázolóok, fodrászok és borbélyok.

Oly iparágak, melyeket gyakran kizárólag vagy csak túlnyomó mértékben ág. evangélikusok vagy kálvinisták üznének, nincsenek.

Túlnyomó izraelita jellegű, t. i. fele résznél több izraelitából álló foglalkozási ágak a kereskedelemnek csaknem összes ágai; ezenkívül az izraeliták még a következő ágakban fordulnak elő igen nagy számban: kávémérés, pálinkafőzés, divatárusnők, férfi- és női szabók, foltozó szabók, üvegesek, zsinórkötők, arany- és ezüst ékszerészek, bádgosok, fényképészek, könyvnyomdászok, órácsinálók, olajipar, szappanosok.

Valamint a nemzetiségnél, úgy a hitfelekezetek szereplése tekintetében is figyelembe veendő az egyes vallásoknak számereje, minek folytán a számítás szintén tízezerre lesz alkalmazandó. Ily számítás aztán arról győz meg, hogy legtöbb iparos

akad az ágostaiak és a katolikusok körében, legkevesebb pedig a helvétek és izraeliták közt. Foglalkozik ugyanis tíz-tízezer férfi közül iparral

ágostaiaknál	2.043
katolikusoknál	1.744
helvéteknél	1.695
izraelitáknál	1.652

Az egyes iparágakra vonatkozó részletes adatokat a VIII. fejezetben már kiemeltük volt; ezekből kitűnik, hogy mindegyik hitfelekezet mely egyes iparágakhoz hajlik és melyektől tartózkodik leginkább.

Az iparos-osztály átlagos *műveltségi fokának* jellemzésül szolgálhat azon tény, hogy jelenleg száz iparos közül csak hatot találunk, a ki írni, olvasni nem tud. Ezzel szembe állítva azt, hogy tíz évvel ezelőtt még 12, húsz évvel ezelőtt még 20% nem tudott írni s olvasni, kétségtelenül örvendetes haladásról tehetünk említést. Az analfabeták különösen a tégláégetők közt igen gyakoriak (51·6%). Legkedvezőbb azon iparágak műveltségi foka, melyek bizonyos műszaki iskolázottságot igényelnek, mint gépipar, lakatosmesterség stb.

Miként említők, a külföldiek műveltségi foka általában magasabb, mint a belföldieké; az ipar terén azonban nemcsak hogy a külföldi elem valami különös fölényét föl nem ismerhetjük, de ellenkezőleg általában véve a belföldiek vannak előnyben.

Igy már az ipar összességében is úgy a férfiak, mint a nők az osztrákokéinál sokkal kedvezőbb állapotokat tüntetnek fel, lévén t. i. az analfabeták száma:

belföldi férfiaknál 2·7%, osztrákoknál 9·4%, külföldieknél 10·9%
» nőknél 11·4% » 30·3% » 8·3%

Egyes ágak közül felemlítjük a következőket:

	belföldiek közt	osztrákok közt	külföldiek közt
malomipar	7·1	27·5	12·8
czipészek	0·0	9·4	33·8
kőművesek	3·1	15·7	13·6
téglavetők	28·7	60·6	14·3
hajógyár	6·0	20·8	10·3

E tekintetben tehát a magyarországiak úgy az osztrákokat, mint a külföldieket tetemesen túlszárnyulták. Csakis a külföldi nőknél tapasztalunk a benszülöttekénél kedvezőbb műveltségi fokot, de ezen aránynak az esetek csekély voltánál fogva (csak 132 eset) nagyobb jelentőséget tulajdonítani nem szabad.

A kereskedők általában.

Budapest főváros nagybodásának egyik főrugója a kereskedelem, Pest városa már a múlt század végén jelentékeny kereskedelmi hely volt, a jelen század óta pedig az ország kereskedelmének központjává lett. Az utolsó évtizedekben Budapestnek e kereskedelmi jelentősége ugyan több oldalról meg volt támadva; a vasutak terjedésével ugyanis egyrészt azon beviteli kereskedelem, mely a külföld gyártmányait a magyar vidéknek közvetíté, igen sokat veszített jelentő-

ségéből, a mennyiben t. i. a vidéki kereskedő most már közvetlen összeköttetésbe léphet a termelővel; másrészt pedig ugyancsak a vasutak és az általuk behozott különböző díjszabások, a nyerstermékeinket vásárló külföldi kereskedőre nézve is előnyösebbé tették, ha a terményt mentül távolabb helyről, azaz közvetlen a termelő vidéken szerzi be. Ezen körülmény következtében a fővárosi kiviteli kereskedelem, különösen pedig a gabnakereskedelem is érzékenyen fogyott. Ez utóbbi bajon azonban talán a nemrég életbelépett közraktárak fognak -- legalább némileg -- segíthetni. Másrészt viszont a fővárosban összegyűlt nagy tőke, nagy értelmiség, valamint a kereskedelemnek nyújtott egyéb könnyítések, mégis lehetővé tették, hogy a fővárosi kereskedelem kiváló jelentőségét megmentse és fentartsa. Így például a kereskedelemmel foglalkozók arányszáma (Pesten) jelenleg is majd annyi, mint tíz évvel azelőtt, t. i. tízezer lakóból közel 500. Az egész ország összes kereskedőiből pedig teljes nyolczadrész tartózkodik az egy Budapesten.

A kereskedők összes száma jelenleg 22.003-at tesz. Ennek, valamint általában a kereskedelemnek jellemzéséül felhozandó adatok méltatására azonban szem előtt tartandó, hogy a kereskedőkhöz hozzá kellett számítanunk a piaczi árusokat, valamint a járó-kelő és házaló kereskedőket, nemkülönbben a szatócsokat is; midőn tehát egy és ugyanazon kifejezés keretében épúgy kell értenünk a világraszóló összeköttetésekkel bíró nagy gabnakiviteli házakat, a milliókkal rendelkező bankokat és biztosításokat, mint a latszámra kereskedő szatócsot, a piacson áruló kofát és a rongyokkal kereskedő házalót, világos, hogy az eredmény csak elmosódott, határozottságnélküli átlagokra vezethet, melyeknek részleteire való felbontása több helyütt elkerülhetetlen.

Megjegyezzük tehát mindenekelőtt, hogy a kereskedők közé tartozik (a zárójelben közölt számok az 1881. évi állapotot tüntetik fel):

5230	(2.958)	ősterményekkel kereskedő,
7980	(3.886)	iparczikkekkel kereskedő,
2086	(883)	bank és biztosítási alkalmazott és egyéb pénzüzlettel foglalkozó,
2477	(1.458)	közvetítő,
2073	(2.211)	a járó-kelő kiskereskedéshez tartozó személy,
2157	(3.816)	egyéb kereskedő.

Míg tehát a járó-kelő kereskedéshez tartozó személyek, valamint az »egyéb« kereskedelemmel foglalkozók (többnyire szatócsok, dohánytőzsdések stb.) száma az utolsó évtizedben csökkent, addig a kereskedelem egyéb főcsoportjai erősen megnövekedtek, nevezetesen pedig a bank- és biztosítási üzletben alkalmazottak és az iparczikkekkel kereskedők száma megkétszereződött.

Az ősterményekkel kereskedők közt a legnagyobb csoportot a fűszerkereskedők képezik, mely ághoz 2152 egyén tartozik; utánuk sorakozik a gabna- és terménykereskedelem, 946 egyénnel. Az iparczikkekkel kereskedők nem kevesebb mint 117 különféle ág szerint részletezhetők: legszamosabbak köztük a divatezikk kereskedők (1027), a rövidárú-kereskedők (813) és rőfős-kereskedők (607).

A harmadik csoportból kiemelhetünk 817 biztosítási és 630 bankhivatalnokot, pénzváltót stb.

A közvetítő kereskedelem csoportjában csak ügynökök és alkuszok foglaltatnak. A járó-kelő kiskereskedők köréből felemlítünk 831 házalót, 781 kofát.

Az »egyéb« kereskedelemnek zömét a szatócok képezik, 1212 egyénnel. Ezen csoportban tartalmazzatik továbbá 247 könyvkereskedő és 256 dohánytőzsdés.

Midőn mármost átmegyünk a kereskedőknek topographikus, azaz az egyes kerületekre való eloszlására, szem előtt kell tartanunk, hogy már a főváros egyesítése előtt is csak Pest városa volt az ország kereskedelmének központja. Nem kell tehát csodálkoznunk, ha jelen statisztikai kimutatásaink ma is a budai részeknek e tekintetben inferioritását bizonyítják. Ugyanis mindössze csak 2030 kereskedőt találunk Budán, míg Pesten 19.973-at. De egyes ágakban a különbség még kirívóbb.

A népesség arányához képest úgy találjuk, hogy a kereskedők legsűrűbben találhatóak a Lipótvárosban, a hol minden 11-ik felnőtt ember az, továbbá a Bel-és Terézvárosban (minden 12—13-ik); legritkábbak Kőbányán ($\frac{1}{36}$), a Ferencvárosban ($\frac{1}{20}$), a Józsefvárosban ($\frac{1}{27}$) és a budai kerületekben (31—39). Ezen eloszlás azonban az egyes ágaknál tetemesen módosul.

A 22.000 kereskedő közt 2659-re rug a nők száma, azonban ezek közül 677 a kofa, 124 a baromfi-, kenyér- és egyéb járókelő vagy piaci áruló, 415 a szatócsnő, míg 176-an dohány- vagy lottótőzsdében vannak alkalmazva, úgy, hogy a tulajdonképeni kereskedelemre csak vagy ötszáz marad.

Az összes önálló kereskedők száma 7615; ha azonban a járó-kelő kereskedést kihagyjuk, számuk 5544-re száll alá. Ezekkel szemben áll 12.586 alkalmazott, ha pedig a bank- és biztosítási üzleteket kihagyjuk (és pedig azért, mivel az illető részvénytársulatok a vállalkozók rovatából is hiányzanak), úgy a segédek és gyakornokok száma kerek 10.000-re tehető. Egy-egy kereskedőre tehát átlag csak 2 segéd jut.

A kereskedelem mindössze 1880 tanoncot foglalkoztat; legszámosabbak a tanoncok a fűszerkereskedelemben (379), a divatárúkereskedésben (220), rövidárúkereskedelemben (173), gabonakereskedelemben (158) és rőfősüzletekben (116).

Ha a kereskedelem összes ágait egybefoglaljuk, azon benyomást nyerjük, hogy e téren könnyebben lehet az önállóságra vergődni, mint az ipar terén: így az önálló kereskedőkből teljes ötödrész áll 30 évnél fiatalabb egyénekből, míg az iparosmestereknek csak egy jó hetedrésze.

A kereskedelem terén is a belföldiek mindinkább kiszorítják az előbbi időkben jóval nagyobb számmal létezett külföldieket. Így az utolsóelőtti évtized alatt is a kereskedelemmel foglalkozó belföldi férfiak száma 84 százalékról 89 százalékra emelkedett, azóta pedig 91%-ra szállt fel, míg az Ausztriából bevándorlottaké 13 százalékról 7-re, a külföldieké 3 százalékról kettőre szállt alá. Származás tekintetében találunk t. i. a kereskedők közt mintegy 20.000 belföldit, 1684 osztrákot és 319 külföldit.

A kereskedelmi ágakban foglalkozó egyének közt majd négyszerannyi magyart találunk, mint németet, lévén t. i.:

a magyarok száma	16.113
a németeké	4.833
a tótoké	459

a mi abban találja magyarozatát, hogy az izraeliták, kik a kereskedők többségét teszik, csaknem kivétel nélkül magyaroknak vallották magukat.

Csakis a járó-kelő és a piaci kereskedés körében találunk oly nevezetesebb kereskedelmi ágakat, a melyek erősebb német jellegűek. Ilyenek a kofák, a házalók és a szatócok.

Azon nagy különbségek, melyek az egyes hitfelekezetek köreiben, a keresetforrások tekintetében fennállanak, a következőkből ismerhetők fel:

10.000 katolikus közül	204
10.000 ágostai »	306
10.000 helvét »	212
10.000 izraelita »	1311

egyén el kereskedeleméből.

A helvéteknek csekély száma érdekes jelzőjéül szolgál azon ténynek, hogy a fajmagyar mégis csak ritkábban lép a kereskedelem terére. Legfőleg fűszerkereskedésre adja magát; de a beviteli és kiviteli kereskedés főbb ágaiban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, ha helvét — azaz magyarral — találkoznak. Így például a 838 gabnakereskedő közt csak nyolcz helvét akad; a rőföskereskedők száma meghaladja az ezret, de helvét csak tizenhét van köztük: 357 bőrkereskedő közt csak két, 615 rőfösárúkereskedő közt csak hét, és 538 kézműárús közt csak egy kálvinista van. Ezen viszonyok tökéletesen megegyeznek az 1881. évi állapottal.

A katolikusok különben szintén nem igen vonzódnak a kereskedelem felé. Így 10.000 katolikus férfi közül csak öt lesz gabnakereskedővé (izraelitákból 154), 28 ügynökké (izraelitákból 333) stb.

Valamivel nagyobb hajlandóságot tanusítanak a kereskedelem iránt az ágostai hitvallású evangélikusok, kik csekélyebb létszámuk daczára majdnem valamennyi kereskedelmi ágban számosabban vannak, mint a helvétek.

A legerősebben kifejtett kereskedelmi szellemet az izraelitáknál találjuk, míg a többi hitfelekezet csak aránylag ritkán fordul a kereskedelem felé. Vannak egyes kereskedelmi ágak, melyeket majdnem kizárólag az izraeliták gyakorolnak. Ilyenek például a gabna- és terménykereskedés, a bőrkereskedés, a ruhakereskedés.

A műveltségi fok tekintetében kiemelhetjük, hogy az évről-évre jelentékenyen javul: míg husz évvel ezelőtt a kereskedőknek meg 20°/o-a nem tudott sem írni, sem olvasni, addig ezen arány jelenleg csak 4°/o és még csekélyebb, ha a kis-kereskedelem csoportját és a szatócsokat számon kívül hagyjuk, a mikor is alig marad írni-olvasni nem tudó kereskedő.

A testi munkából élők általában és a napszámosok és szolgák különösen.

A testi munkából élők csoportja leginkább két osztályból van egybeállítva: *cselédek* és *szolgák*, a kik 39.540-en vannak, és *napszámosok*, a kik 69.493 főből álló tömeget képviselnek. Ezen felül ide van számítva 5043 munkás, 752 hordár stb.

Összehasonlítást tévén az 1880-diki állapotokkal, úgy találjuk, hogy jelenleg épügy, mint előbb, az összlakosságnak épen 20°/o-a tartozik ezen osztályokhoz.

A cselédek gyakorisága ismérvül szolgálhat az egyes kerületek vagyonságának megítélésénél; másrészt ellenkező irányban mérvül szolgál a napszámos-lakosság sűrűsége is, miután ezen néprétegek csakis a legszegényesebb lakásokat kereshetik fel. Általában feltehető, hogy mentül nagyobb valamely kerületben a napszámosok

aránya, annál kisebb lesz a cselédeké, és megfordítva. Így például Kőbányán és Ó-Budán találni leggyakrabban napszámost, ellenben ugyane kerületekben legritkábbak a cselédek is. Legtöbb cselédet találni a Bel- és a Lipótvárosban, és viszont, ott a napszámósok is a legritkábbak.

A cselédek leginkább a Lipótvárosnak az Ujépülettől befelé eső részében, a Belváros északi részében, a Józsefvárosnak a Muzeum-körúttal határos részében és az Andrassy-út és városligeti fasor közti nyaralónegyedben igen számosak, a hol száz lakosra 20—25 cseléd jut. (V. ö. a cselédek eloszlásának térképét, e munka I. kötetének 76. oldala mellett.)

Úgy a napszámósok, mint a szolgák közt igen sok a nő. A nőnem előtt el lévén zárva a foglalkozások legnagyobb része, csakis gyárban, kézi munkában szolgálatban vagy napszámában találhat keresetet. Innét van, hogy 42.305 testi szolgálatból élő férfi mellett nem kevesebb mint 73.871 nőt találunk, a kik közül több mint 34.000 cseléd, míg a többi majd mind napszámós.

A házi cselédség 39.540 főből álló tömegében a férfiak száma csak 5191.

A 69.000 napszámós közül 57.628-nak állandó foglalkozása nincs. Ellenben mintegy 12.000 napszámós határozott ágat tudott bejelenteni, a melyben foglalkozott. Ezek közül az ipar 8644, a forgalom 1662, az őstermelés 788, a kereskedelem 771 napszámóst foglalkoztat. Az egyes iparágak közt a fémipar az, mely legtöbb napszámóst foglalkoztat, t. i. 1622-öt, a malomipar 1326, az agyagi, ar 833, az építőipar 518 és a dohánygyártás 811 napszámóst foglalkoztat.

Ha azonban az összeírás nem december hóban történik, midőn az építkezés teljesen szünetel, aránytalanul több napszámóst találtunk volna.

Miután a napszámós nem igen jut abba a helyzetbe, hogy öregségére visszavonuljon, vagy más pályát válaszson, azok közt feltűnő nagy számmal találunk aggastyánokat, t. i. 479 hatvan éven túlit.

A szolgák közt szintén meglehetősen nagy számú öreg embert találunk, de különösen hivatali és intézeti szolgák közt, mivel ezek, már nyugdíjukra való tekintetből, nem szoktak haladó korral állást változtatni.

A testi szolgálatból élők közül 105.130 származik Magyarországból, 10.336 Ausztriából, 706 a külföldről. E csoport két főágának ebbeli viszonyai azonban egészen ellentétes természetűek. A külföldiek és különösen az Ausztriából származók t. i. igen nagy mérvben élnek napszámóból. Cselédekül ellenben és különösen női cselédekül leginkább a belföldiek választatnak. Az e tekintetben uralkodó viszonyok a következő számokból ismerhetők fel:

	n a p s z á m o s		
	férfi	nő	nőcseléd
10.000 belföldi közt van	1298	1440	1419
10.000 ausztriai » »	2416	1925	857
10.000 külföldi » »	1393	1461	1374

Tehát a fővárosban élő osztrákoknak majdnem teljes negyedrésze napszámós, sőt a gácsországiaknak felerésze az! Az Ausztrián kívüli külföldről bevándorlottak körében is minden hetedik ember él napszámóból, de az itt élő olasz férfiakból minden negyedik.

Nemzetiség tekintetében is igen különbözően alakulnak a viszonyok egyrészt a napszámosoknál, másrészt a szolgálknál. Az illető abszolút számok a következők:

Van

	magyar	német	tót
a napszámosok közt	35.066	21.245	11.327
a cselédek és szolgálak közt	30.087	5.678	3.300

Ha már most ezen számokat a fővárosban lakó magyarok, németek és tótok számához arányosítjuk, azon eredményre jutunk, hogy legtöbb napszámos a tótokból, azután a németekből kerül ki és legkevesebb a magyarokból, míg cselédek első sorban ugyan szintén a tótokból, de második sorban a magyarokból, legkevesebbé pedig a németekből kerülnek ki. Található ugyanis 10.000—10.000 közül

	magyaroknál	németeknél	tótoknál
férfi-napszámos	1054	1783	4124
nő-napszámos	1093	1886	4218
nőcseléd és szolgál	1585	748	2105

A hitfelekezet tekintetében azt találjuk, hogy a testi szolgálatból élők közt található:

87.168 katolikus,	10.027 helvét,
6.910 ágostai,	6.942 izraelita,

e szerint 10.000

katolikus férfi közül	1718
ágostai » »	1355
helvét » »	1397
izraelita » »	544

él testi szolgálatból.

Napszámos leggyakrabban kerül ki a katolikusokból, legritkábban az izraelitákból; szolgál pedig leginkább helvétekből, legritkábban az izraelitákból.

A testi szolgálatból élők természetesen a műveltség legalacsonyabb fokán állanak: csaknem fele (42⁰/o) irni-olvasni sem tud. Az 1870. és 1881. évi népszámlálás eredményéhez képest azonban igen örvendetes és épenséggel nem kicsinylendő haladás jelezhető, a mennyiben 21 év előtt ezen csoportnak 57⁰/o-a nem tudott irni-olvasni. Hogy a testi szolgálat után élők közül még ma is mintegy 44⁰/o nem tud irni, azért épenséggel nem tehetni felelőssé a fővárost és annak iskolaügyét, mivel a Budapesten élő napszámosok és cselédek túlnyomólag idegen származásúak, tehát oly egyének, a kik tanköteles korukat nem itt, hanem a vidéken töltötték vala.

A szellemi szolgálatból élők általában és a közhivatalnokok, tanítók, ügyvédek s orvosok különösen.

A szellemi szolgálatból élők csoportja 17.320 egyént foglal magában, míg tíz évvel ezelőtt 15.375 egyént; e csoportba tartozik jelenleg:

5316 közhivatalnok,
618 magánhivatalnok,
3240 tanító,

2936 író és művész,
 1227 ügyvéd és ügyvédjelölt.
 1021 orvos és sebész,
 800 egyéb egészségügyi személy,
 695 egyházi személy,
 718 építész és mérnök,
 403 gépész stb.

Ezen felsorolás természetesen még nem meríti ki a főváros értelmiségi lakosságát. Hogy csak egyet említsünk, a vasutaknál és gőzhajóknál szintén van alkalmazva számos mérnök és hivatalnok, ezek azonban a foglalkozási statisztika rendszere következtében a forgalomhoz voltak számítandók. Összehasonlítást tévén az utolsó népszámlálás eredményeivel, azon kedvező eredményre jutunk, hogy a szellemi szolgálatok csoportjába számítható egyének száma igen örvendetesen szaporodott.

A szellemi szolgálatból élők leggyakoribbak a Belvárosban (a felnőtt lakosságnak egy teljes tizenkettő rész), továbbá az I. és II. kerületben ($\frac{1}{15}$ rész); legritkábbak Kőbányán és Ó Budán ($\frac{1}{41}$ és $\frac{1}{48}$). Az államhivatalnokok most is, mint tíz évvel ezelőtt, leggyakoribbak a budai I. és II. kerületekben. Az ügyvédek ellenben az összes budai kerületekben nagyon ritkák; leggyakoribbak a Belvárosban ($\frac{1}{90}$ rész) és a Lipótvárosban ($\frac{1}{94}$ rész); a többi kerületekben már (aránylag) sokkal ritkábban találhatók; így p. o. a VI. kerületben 1 ügyvéd 327 lélekre, a VIII-ban 615-re, az I-ben 1229-re a III-ban 1581-re, sőt a X-ben 3001 személyre jut. Alig van tehát foglalkozás, mely oly egyenlőtlenül oszlanék el az egyes kerületekre, mint az ügyvédség. A tanítók eloszlása sokkal arányosabb; a Belvárosban minden 64 személyre jut egy, de még a két legrosszabbul ellátott kerületben, t. i. Ó-Budán és Kőbányán is minden 418, illetve 231 egyénre egy. Az orvosok sűrűsége is körülbelül oly mérvben változik, mint a tanítóké: a Belvárosban már minden 173 egyénre jut egy orvos, a Lipótvárosban minden 246-ra, az I. kerületben minden 772-re, ellenben Ó-Budán csak minden 1475-re.

A szellemi szolgálatok terén a nők elég nagy számmal szerepelnek (összes számuk 3341), úgy hogy minden ötödik férfira jut egy nő. Legtöbb tanításból él, tudniillik 1803, míg a férfitanítók száma csak 1437; számosan vannak továbbá az egészségügyi személyzetnél (489 szülésznő), 336 ápolónő stb.

Az 1870. évi népszámlálás alkalmával a szellemi szolgálat után élő férfiaknak 83⁰/₀-a vala belföldi, a többi bevándorolt. Tíz évvel utóbb a belföldiek száma érezhetően szaporodott, a mennyiben az t. i. 88⁰/₀-ot tett. Jelenleg ezen arányszám immár 91·3⁰/₀-ra rug. A nem Magyarországon születettek közt van 6·2⁰/₀ osztrák és 2¹/₂⁰/₀ külföldi. Ime néhány főbb kereseti ág. 10.000 közül ugyanis találni:

	belföldieknél	osztrákoknál	külföldieknél
tanítót	62	27	177
orvost	47	10	7
ügyvédet	57	6	13
állami hivatalnokot	191	89	74
városi hivatalnokot	43	14	33

A svájcziaiak közt igen sok a tanító és a tanítónő, ezenkívül a tanítónők közt meglehetősen számmal vannak porosz és francia születésűek.

Nemzetiség szempontjából nagy túlsúlyban találjuk a magyar elemet, míg a főváros tót lakosságával csak elvétve találkozunk. Találtunk ugyanis:

tízezer magyar közt	427	szellemi munkából	élőt,
» német	» 199	»	»
» tót	» 68	»	»

Az ezen csoporthoz tartozó minden egyes nevezetesebb ágnál egyaránt ismétlődik azon tény, hogy a magyar elemből legtöbben kerültek ki, legkevésében a tótból, míg a német a középhelyet foglalja el.

Az egyes hitfelekezetekre nézve a következő eredményre jutunk. Szellemi keresetből él:

10.000	katholikus	közül	2780
»	helvét	»	2813
»	ág. evang.	»	2376
»	izraelita	»	993

Egyes ágak azonban e tekintetben igen érdekes különbséget mutatnak fel.

A helvétek kitűnnek a közhivatalokban; ugyanott azonban tizenkétszeres ritkábbak az izraeliták; ellenben épen ez utóbbiak leggyakoribbak az orvosi pályán, míg itt a katolikusok a legritkábbak. Ügyvédséget szintén leginkább izraeliták választanak pályául, utánuk a helvétek, de legritkábban katolikusok. A tanítói pályára az ágostaiak lépnek leggyakrabban. Az ide vonatkozó szabatos számok a következők. Találunk tíz-tízezer férfi közt:

	katholikusoknál	ágostaiaknál	helvéteknél	izraelitáknál
közhivatalnokot	252	309	422	37
orvost	34	76	76	103
ügyvédet	26	53	63	115
tanítót	63	113	94	53

Függelék.

A népszámlálás előkészítésének, keresztülvitelének
és feldolgozásának okmányszerű előadása.

A modern népszámlálás célját és tartalmát ez a régebbi időből eredő elnevezés még megközelítőleg sem jelöli. Az újabb idő népszámlálásánál a szám megállapítása már nem képezi a felvételnek fő vagy éppen egyedüli eredményét. Ennek a legeslegnagyobb statisztikai felvételnek feladata a népesség állapotának tudományos leírása, míg maga a népszám számtalanszor előáll ama nagyszámú táblák végösszegeiből, melyek a népesség egyes részeinek (nem, korosztályok, családi állapot, vallás, nemzetiség, foglalkozás, lakásviszonyok stb.) statisztikai adatait feltüntetik. Midőn tehát az ilyen népleírás már felvételében minden utcának, háznak, lakásnak és családnak teljes inventariumává, szint-úgy minden egyes állampolgár személyes viszonyainak írásban való megállapításává válik, ennél fogva felette bonyolult és költséges organismussá fejlődött az, míg a feldolgozás kiépítése sajátos művészetté alakult, a melynek szabályait és fáradalmaikat az azzal nem foglalkozók nem is szokták sejtteni.

A számlálás előkészítésén, még pedig úgy a kérdőpontok kiválasztásán és fogalmazásán, mint a számláló ügynökök egész hadának szervezetén máris az egész vállalat sikerülte, vagy nem sikerülte fordul meg. A számos, Budapesten pl. majd ezerre rugó közreműködők betanítása és begyakorlása, a felvételek felülvizsgálása és ellenőrzése, a kényszerűség, hogy a roppant anyagot az ügynökök gyors kifizetése kedvéért igen rövid idő alatt kell felülvizsgálni, egy igen körülményes szervezetet teremt meg, melynek egyes részeit épp oly helyesen kell beállítani és melyeknek épp oly jól kell működniök, mintha valamely állandó szervezet megalkotása forogna fenn. A tervezésben lévő hibák és tévedések már akkor aligha üthetők többé helyre, a midőn az egész szervezet már mozgásnak indult és midőn az ügynökök hada a kiterjedt főváros legtávolabbi részébe eljutott, és a lakásokba benyomult. Érdemesnek látszik tehát, hogy az egész organismust, a felvételi mintákat és az utasításokat közzé tegyük, még pedig nemcsak a népszámlálás adatainak helyesebb megítélése céljából, hanem azért is, hogy a későbbi számlálások szervezőinek egy kidolgozott tervet nyújtsunk és hogy így a multnak hibái haszonra forduljanak.

E szempontok megértetnék ama munkaterv közlését is, mely szerint a feldolgozás létesült. A népszámlálás feldolgozásánál, mintha valami terjedelmes építkezéshez fognánk, szükséges, hogy a műnek egész terve a vezető szeme előtt álljon; szükséges, hogy felesleges munka és költség elkerülése végett a

feldolgozásnak legtávolabb mozzanatai is már mindjárt az első lépésnél figyelembe legyenek véve. Mivel azonban ez a munkaterv az elérendő célok szerint változik, nem láttuk szükségesnek, hogy azt lenyomassuk. De a munka egyes mozzanatainak feltüntetése által képet akartunk nyújtani arról a sokféle nehézségről, melylyel a több éven át tartó munka idején küzdenünk kellett. Szintúgy kötelességünknek tartottuk ama nehézségeket is feltüntetni, melyek az országos feldolgozás elvállalása folytán a fővárosra háramlottak.

A székes fővárosi Tanács által jóváhagyott program értelmében munkánknak itt következő utolsó szakasza az eseményeknek okmányszerű előadását tartalmazza és pedig a kevésbé jelentékenyeket csak kivonatossan, a fontosabbakat az okmánytárban szó szerint.

Még azt kell megemlítenünk, hogy az egész munka legfelsőbb vezetése *Kamermayer Károly* polgármester úrnak, illetve az ő helyettesének, *Gerlóczy Károly* első alpolgármester úrnak kezében volt, továbbá hogy az országos számlálás a kereskedelmi minisztérium, illetve az orsz. m. k. statisztikai hivatal ügykörébe tartozott és hogy a kereskedelmi tárczát abban az időben *Baross Gábor* miniszter birta, míg az orsz. statisztikai hivatal élén *Keleti Károly* miniszteri tanácsos állott.

I. A népszámlálás előkészítése.*)

1891.

1) Augusztus 7. A kereskedelmi minisztérium 2794. sz. rendelete a népszámlálás keresztülvitele iránt (l. Okmánytár. I. sz.) Hozzá mellékelve az általános népszámlálási utasítás.

Kivonat az általános utasításból. A népszámlálás az 1890. december 31-iki éjfélkor létező népességre vonatkozik. A népszámlálás a törvényhatóság első tisztviselőjének ellenőrzése alatt történik, a ki két hét alatt ülésre hívja meg a népszámlálásban igénybe veendő összes tisztviselőket. A községek közreműködése a számlálólapok és házgyűjtőlajstromok kitöltésére szorítkozik, mi mellett csak igen kevés költség fog felmerülni, melyet minden egyes község maga tartozik viselni. — *A törvényhatóság első tisztviselőjének előleges tceendői.* A vármegyék és városok számláló csoportra osztandók olyformán, hogy minden csoportra 500—1000 lélek essék. A csoportok fölött a közvetlen felügyeletet a közigazgatási tisztviselő gyakorolja, míg számlálóügynökökül megbízható egyének nevezendők ki. A számlálás január 1. és 10-ike közt befejezendő. — *A számláveendő népesség és viszonyai.* Számbaveendők a jelenlevő helybeliek és idegenek, valamint a községbeli illetőségű távollévők is. A népesség részletes viszonyai csak a tényleg jelenlevő népességnél vétetnek számba, míg a távollévők csak számszerint irandók be. Ezenfelül az épületek is összeirandók. — *Eljárás.* A számlálólapok december 28-ig kiosztandók. A kitöltés helyességét a házbirtokos aláírásával igazolja. A kiosztott számlálólapokat a házbirtokos január hó 5-ig beszedi, kitölti a házgyűjtőlajstromot és a számlálólapokat háztartásonkint összeköti. — *A felülvizsgálat.* A felügyelő tisztviselők a számlálólapok hiányait a helyszínén pótolni és a javításokat saját aláírásaikkal igazolni tartoznak. Minden nagyobb házban legalább egy lakófél, valamint minden ügynöki csoportban három ház felülvizsgálandó. Az anyag a szolgabíróhoz átteendő, a ki a járási kimutatást elkészíti és az anyagot azzal együtt január 25-ig a törvényhatóság első tisztviselőjének beküldi. Ez utóbbi elkészíti a törvényhatósági kimutatást, melyet az anyaggal együtt január 25-ig a statisztikai hivatalba küldeni tartozik. — *A tényleges szolgálatban levő katonai személyek* összeírása akár laktanyákban, akár azokon kívül laknak, a katonai hatóságok által eszközöltetik, melyek az eredményt az országos statisztikai hivatalba küldik. A katonai épületekben lakó magánfelek, valamint a katonai felek hozzátartozói szintén a katonai hatóság által iratnak össze. — *A népszámlálás költségei.* A nyomtatványokról a kereskedelemügyi miniszter gondoskodik. A számlálás első sorban a községi tisztviselők által és pedig díj nélkül teljesítendő. A törvényhatóság első tisztviselője csak kivételesen alkalmazhat napidíjas póterőket. Az ez által okozott költségek részletesen kimutatandók. Hibás felvételeket első sorban a felügyelő közigazgatási tisztviselő tartozik kiigazíttatni. Ha ez nem sikerül, a számlálás az illetők rovására ismételten végrehajtandó. — A törvény büntető határozmányainak alkalmazásáról végső fokon a kereskedelemügyi miniszter dönt. — Ezen utasítás *esetleges módosításai* iránt az első tisztviselő két hét alatt a minisztériumhoz felterjesztést intézhet.

Végzés. Augusztus 13. Nyolcz nap alatti jelentéstételre kiadatik a St. H. igazgatójának.

2) Augusztus 9. Kereskedelmi minisztérium 2804. sz. A fővárosi felvételnél felveendő külön

) Egész terjedelmében közzétéve az országos statisztikai hivatal népszámlálási munkájában (1-ső köt. 10. old).

kérdőpontok, a feldolgozási költségek megtérítése, valamint az iparosok számlálólappjainak másolása iránt. (I. Okmánytár 2. sz.)

Végzés. A St. H. igazgatója nyolcz nap alatt tegyen jelentést.

3) Augusztus 14. A polgármester a St. H.-nak betegség miatt külföldön levő igazgatóját táviratilag visszahívja.

4) Augusztus 21. A St. H. jelentése a népszámlálás szervezetről.* Népszámlálási bizottság kiküldése. Rendőrség igénybevétele. Kivitel a St. H. által. A fővárosnak 10 népszámlálási kerületre és a belteleknek 254, a külteleknek mintegy 50 járásra való felosztása. A beltelki járáások térképének bemutatása. Minden kerületben egy népszámlálási iroda külön vezetővel. A kerületi elnökök és a vezetők a St. H. által fognak kitaníttatni, az ügynökök a vezetők által. Ügynökök csak a munka átvizsgálása után fizethetők ki a ker. elnökök és a St. H. utalványozása alapján. A nagykiterjedésű és hegyes vidékű kültelek felvételének nehézsége. Helylyel-közzel csak lóháton és fegyveres segélylyel lehetséges, miért is a kültelken az összeírás a felvételi lap kiosztásával egyidejűleg fog megtörténni. A feladat ezen része még körülményesebben előkészítendő.

Szükséges minták száma: Számlálólapp 800.000, házgyűjtőiv 25.000. Szedés a nyomdában állva maradjon. Helyiség szerzendő, melyben ötven munkás elférjen. Két szolgál. Telefonösszeköttetés. A mérnöki hivatal által az összes házak jegyzéke elkészítendő. Felvétel és feldolgozás költsége mintegy 30.000 frt.

A nm. minisztériumtól kérendő felvilágosítások: 1. Minden egyén azon helyen irandó össze, a hol a deczember 31-iki éjfélt töltötte; de kívánatos, hogy idegen lakásokon tartózkodó személyek vagy társaságok (orvosok, sylvesteréjjeli vendégek stb.) — habár tartózkodásuk helyén összeíratnak, mégis azon kerületbe, utcába és lakásokba legyenek beoszthatók, a melyekben rendesen laknak. 2. A népszámlálási ügynökök ne foglalkozzanak a katonák összeírásával; de közbenjárásuk mégis szükséges, hogy a kaszárnyák lakviszonyai felvételtesenek. 3. A házak tetőzete a miniszteri mintában három rovat szerint osztályozandó: téglá, fa és szalma. Az egyéb tetőzet számára még egy negyedik rovat beállítása kívánatos.

5) Augusztus 21. A St. H. a népszámlálási minták felől.** A főváros kívánásai természetesen az országos mintáknak csakis bővítését és nem azok változásait tartalmazhatják. A fővárosi számlálólapp ugyanazon kérdésekkel bővítessék, mint 1881-ben, t. i. viszony a családfőhöz, a jelenlét, illetve ideiglenes távollét tartama, az ideiglenesen távollevők tartózkodási helye. Nőknél leánynevük. Továbbá a 9c) kérdőponthoz a mester nevén kívül lakása is be volna irandó, mivel máskülönben lehetetlen volna az ipartelepek nagyságára vonatkozó táblát a munkaevő bemondásából egybeállítani. Kívánatos továbbá, hogy a magyarázó példák az utasításból közvetlenül a kérdés mellé átvitessenek. Egy lakásív, illetve lakásboríték szükséges, hogy minden háztartás számlálólappjai különváltan összetartassanak. Ezen borítékba volnának felveendő a következő, csakis Budapesten intézendő kérdések is: Házasság tartama? Az ezen házasságban élve született gyermekek száma? Ezek közül hány él? Továbbá a lakviszonyokra vonatkozólag a »nem szobák« részletezése. A házgyűjtőiv a következő kérdésekkel volna bővítendő: A telken álló épületek felsorolása? Az emeletek száma? Van-e vízvezeték? Az ürülékek mikénti eltávolítása? Hogy végül a fővárosi népszámlálást a rendes lakosságra lehessen fektetni, szükséges, hogy az ideiglenesen távollevők is összeírassanak.

6) Augusztus 22. A miniszteri rendelet által előírt értekezlet jegyzőkönyve. (I. Okmánytár 3.)

7) Augusztus 22. Polgármesteri előterjesztés a kereskedelmi minisztériumhoz a népszámlálás szervezete iránt. (I. a St. H. javaslatait a 4., 5. és 6. szám alatt.) (I. Okmánytár 4.)

8) Augusztus 23. Polgármester utasítja a mérnöki hivatalt az összes házak utcánkénti jegyzékének elkészítésére. (I. 4. sz. a.)

9) Augusztus 30. A kereskedelmi minisztérium a népszámlálási szervezetre vonatkozó javaslatokat jóváhagyja. (I. 7. alatt.) A katonaszemélyek összeírása iránt a hadügyminisztériummal tárgyalásokat fog folytatni. (I. Okmánytár 6.)

10) Polgármesteri előterjesztés a kereskedelmi minisztériumhoz a népszámlálási minták iránt. A 4. alatti javaslatok előterjesztése. (I. Okmánytár 5.)

* Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 206. számában.

** Egész terjedelmében Havi Füzetünk 206. számában.

11) Augusztus 31. Kereskedelmi minisztérium leirata 2968. sz. A 10. alatti javaslatok jóváhagyása, de a következő pontok kivételével: Az ideiglenesen távollevők összeírása elmarad, mivel ezek az illető helyeken, illetve külföldön, amúgy is összeíratnak és így ezeknek számlálólapjai az O. St. H. által annak idején rendelkezésre bocsáttathatnának. Továbbá helyben nem hagyatnak a vízvezetékre és az ürülékek eltávolítására vonatkozó pontok. (I. Okmánytár 7.)

12) A St. H. előterjeszti a fővárosi népszámlálásra vonatkozó általános utasítás tervezetét.

13) Szeptember 5. A polgármesteri hivatal közlése a népszámlálás keresztülvitelére vonatkozó általános utasítást.*

14) Szeptember 16. O. St. H. értesíti a polgármestert, hogy a szükséges rendőri segédlet rendelkezésre fog állni.

15) Október 11. Polgármester előterjesztése a kereskedelmi miniszterhez a rendes lakosságnak helyben nem hagyott felvétele érdekében. A nagyvárosi népszámlálásoknak a rendes lakosságra való fektetésének indokolása; felsorolása azon ellenérveknek, melyek a Budapesten kívül összeírt fővárosi lakók számlálólapjainak átengedése és felhasználása ellen szólnak. (I. Okmánytár 8.)

16) Október 14. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálás feldolgozására két rajzterem átutalása kéretik.

17) November 3. A rajziskola igazgatójának jelentése, mely szerint ezen termek át nem engedhetők. Elnöki végzés szerint a rajziskola számára más helyiség lett volna keresendő, de ez nem sikerülvén, egy a hivatallal szomszédos lakóféllal oly egyezség köttetik, mely szerint ez lakását 700 forintnyi kárpótlás ellenében a St. H.-nak átengedi.

18) Október 22. St. H. jelentése a polgármesterhez, a budai kültelkeknek 14 kerületre való felosztása iránt. Helyismerettel bíró fővárosi tanítók, mint kerületi alelnökök, az erdészeti személyzet tagjai pedig ügynököknek ajánltatnak. (Jóváhagyatott november 3-ikán.)

19) Október 22. Kereskedelmi miniszter 3559. sz. Ideiglenesen távollevőknek felvétele, illetve a népszámlálásnak a rendes lakosságra való fektetése helybenhagyatik. (I. Okmánytár 9.)

Végzés. Október 23. St. H. igazgatója utasíttatik, hogy a háztartási borítékot ehhez képest megszerkeszse és az összes felvételi mintákat bemutassa. (I. Okmánytár 9.)

20) Október 23. Polgármester a mérnöki hivatal által készített házjegyzék kinyomatását elrendeli; 431 frt 82 kr. költség a népszámlálási alap terhére.

21) Október 24. Kereskedelmi miniszter 3603. sz. A főváros által való kidolgozás költségeért 2000 forint lesz megtérítendő. (I. Okmánytár 10.)

22) Október 30. St. H. a polgármesterhez. Előterjesztése a népszámlálási lapoknak, a háztartási borítéknak és a házgyűjtőívnek; jelentés a házon kívül tartózkodó személyek összeírása iránt. (L. a felvételi mintákat a 127—135. lapon.)

* Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 207. számában.

A számlálólap első lapja. (Term. nagyság 22 és 17 cm.)

Népszámlálás

I. minta.

Közigazgatási kerület és utca:

elrendelve

az 1890. IX. törv.-czikk által.

SZÁMLÁLÓLAP*)

Házszám

Lakásrám

Emelet

jelenlevő, valamint ideiglenesen távollevő férfiak számára.

Lásd a túldoldali utasítást.

Rovat- szám	Kérdés	Válasz
1	Mi a vezeték- és keresztnéve ?	
2	Mi czimen lakik a lakásban ? (mint családtag ? családtag ? tanító ? segéd ? tanonc ? albérlő ? ároncz ? árva ? betegápoló ? ágyrajró ? vendég ? cseléd ? vagy mi más czimen ?)	
3	Mikor született ?	18 ... év ... hó ... napján
4	Hol született ? (mely ország-, megye-, [kerület-] községben ?)	
5	a) Hová való honosságú vagy illetőségű ? (mely ország-, megye-, [kerület-] községben ?) b) Mióta van Budapesten ?	
6	Mi a vallása, hitfelekezete ?	
7	a) Mi az anyanyelve ? (a még beszélni nem tudó csecsemőknél anyjuk nyelve irandó ha.) b) Azonkívül mely hazai nyelven beszél még ?	
8	Mi a családi állapota ? (nőtlen, nős, özvegy, törvényesen elvált-e ?)	
9	a) Mi a főfoglalkozása vagy keresete, illetve hivatala ? (pl. föld-, vagy házbirtokos ? haszonbérlő ? kereskedő vagy iparos és milyen ? Ha hivatalnok : állami ? megyei ? községi vagy magánhivatalnok ? Ha katona : közhadisereg-, tengerészetbeli vagy honvéd és minő rangú ? stb.) b) Van-e mellékfoglalkozása és milyen ?	
10	a) Önálló-e vagy szolgálati viszonyban van-e ? b) Ha nem önálló : mely minőségben van alkalmazva ? (évi fizetéses tisztviselő ? más alkalmazásban évi, havi bérben, vagy napszám szerint dolgozik ? segéd, inok, iparoslegény, vagy inas, kereskedősegéd vagy inas ? könyvelő ? háztartásnál van-e szolgálatban ? mint cseléd ? stb.) . . . mely kereseti ágánál van alkalmazva ? (itt világosan kiteendő, mely iparágnál ? mely kereskedői ágánál ? stb.) Ha nem önálló iparos : írja be a mesternök vagy a vállalatnak nevét és lakhelyét :	kerület utca házszám
11	Ha nem kereső vagy házi cseléd, mi a gazdájának vagy eltartójának főfoglalkozása ?	
12	Tud-e { írni ? { olvasni ?	
13	Ha az illető Budapestről távol volna : mióta van távol és hol tartózkodik jelenleg ?	
14	Beteg-e ? hány nap, hét, hónap óta ?	

Jegyzet :

Ide irandó, ha az illető vak, siketnéma, hülye vagy elmebeteg.

*) A nők lapján, melyek köze, még a következő kérdések tartalmazzanak : Az első pontnál : Ha férjes, özvegy vagy elvált : mi a leányneve ? (család- és keresztnéve ?). A II-ik pontnál : Ha csupán a háztartásban foglalkozó családtag vagy házi cseléd : mi az eltartójának (férjének) vagy gazdájának főfoglalkozása ?

A számlálólap hátlapja.

Utasítás

a számlálólap betöltéséhez.

1. Mindazon egyének után, a kik 1890. december 31-én az éjjéli órában Budapesten tartózkodtak (férfi, nő, gyermek, helybeli vagy idegen), egy-egy ily számlálólap töltendő ki, és pedig azon helyen, melyen ez éjjel **rendes lakásuk** volt. A fővárosban rendes lakással nem bíró, de a december 31-iki éjjelen itt tartózkodó egyének ott irandók össze, a hol az éjjelt töltötték.

2. Ideiglenesen távollevők (a kik t. i. 1890. december 31-én az éjjéli órában távol voltak, de másutt, akár az országban, akár azon kívül állandóan le nem telepedtek és a kiknek visszatérésére számithatni) szintén beirandók. A hadseregnél, haditengerészetnél vagy honvédségnél, valamint tanulás vagy más ok miatt **ideiglenesen** távollevők e szerint mind beirandók.

3. A férfi-egyének számára **fehér**, a női egyének számára **kék** lapok használatnak.

4. A betöltést a család (háztartás) feje vagy a család egyik tagja eszközli. Ha ezek irni nem tudnának, a házbirtokos vagy helyettese tartozik a lapokat betölteni; ha ez is képtelen erre, az ezen lapok begyűjtésére a háztulajdonosnál jelentkező népszámlálási ügynök tölti ki azokat.

5. A kérdésre adandó felelet **olvashatólag** irandó a **»Válasz«** című rovat megfelelő sorába.

6. A számlálás ideje alatti változások (születés, halál, költözés) számba nem veendő, hanem a lakosság azon állapota derítendő ki, a mint az 1890. december 31-én éjjéli órában létezett. Éjjél **után** született gyermekek e szerint be nem irhatók, ellenben igenis beirandók oly egyének, kik éjjél **után** meghaltak.

7. Különösen figyelmeztetünk a foglalkozási (9-11.) rovatok pontos betöltésére. Ily általános kifejezések, mint hivatalnok, iparos, kereskedő, stb. mellőzendők és ezek helyett beirandó: **minő** hivatalnok (pl. belügyminiszteri számtiszt, titkár, stb.), **minő** iparos (pl. asztalos, szeszgyáros, stb.), **minő** kereskedő (pl. fűszerkereskedő, ügynök, stb.). Katonák a rangjukat írják be.

8. Ha az illető egyén, kiről a számlálólap szól, **vak, siketnéma, elmebeteg** vagy **hülye**, úgy ezen körülmény a számlálólap legalján levő **Legyzet**-rovatába beirandó.

9. A mely fél valamely házban üzleti vagy mesterségi helyiséget tart, de abban nem lakik, külön lakófélnék e házban nem tekinthető, s így össze nem irandó. Ha pedig cselédjei vagy tanoncjai emez üzlethelyiségben laknak, ezek mint ezen házban élő lakófelek tekintendők és így egy-egy külön számlálólap ezek után is kitöltendő.

II. minta.

Lakás-boríték.

F. sz.

Az alábbi adatok minden lakásról, boltról stb. (üresen állícióról is) kitöltendőek!

A bentlakókról kitöltött számláló-lapok e borítékba teendőek.

Közigazgatási kerület: Utca: Házászám: Lakásszám:

Lakás fekvése: (pince? padlás? földszint? felemelet? vagy hányadik emelet?)

- 1) A lakást kezezi hány szoba? (ablakkal ellátott helyiség?) hány halófülke? hány vakszoba? hány előszoba? hány konyha? hány egyéb helyiség?
- 2) Ha a lakás nem szobából állna, hanem bolt, kamara, szin, istálló, vagy egyéb volna, ez itt megnevezendő:
- 3) Ha a lakás üresen áll, az üresség oka ide beírandó:
- 4) Ha a lakás nem rendes háztartásra szolgál, mint p. o. klastrom, kórház, kaszárnya, táptételez, ápolda stb. az intézet czíme itt fölemlítendő:
- 5) Ha a lakás ütlethelyiségül is szolgál, minő ez üzlet?

6) Az egész lakásban összeirt családok felsorolása:

(Ha a családő özvegy vagy elvált, ezen kérdést nem kell kitölteni)

Családő neve és kora	Nejének kora	Hány év óta házasok	A család fő		Ezen házaságból élve született hány gyermek?	Ezek közül hány van életben? (a távollévoeket is beleszámítva.)
			hitfelokezete	foglalkozása		

Felülvizsgálta:

népszámlálási biztos.

A lakásbőrő aláírása:

Ezen lakásban összeiratott: férfi nő összesen

jelenlevő

távollévő: és pedig katonaságnál

egyéb **ideiglenesen** távollévő, úgymint:

Összesen összeiratott tehát e lakásban

Ezek közül ideiglenesen van jelen

Ezek levonásával marad rendes lakosság

T. cz.

Fölhirdés.

Az 1890. évi IX. t.-ez. értelmében ezen boríték és a belehelyezendő „számlátalajpók” minden rovára büntetés terhe alatt lelkiismeretesen kitöltendő.

Ezen borítékban minden személyek számlátalajpókat kitöltéskül becsendőök:

1) A kiki 1890. december hó 31-én e lakásban lakottak.

2) A kiki e lakásban rendszeren lakottak, de a városban vagy azon kívül tanulás, katonai szolgálata, vagy más ok miatt december 31. éjféli idejében ideiglenesen távol vannak.

A háztartás (család) feje felelős az iránt, hogy egyetlen egy személyt sem hagyott ki. Elhírlakolási 5 fringyi bírsággal, vagy letartóztatással büntetettnek. — Ha sem a háztartás feje, sem hozzátartozói iránt nem tudnak, a beírást a házhelyi idomos vagy annak helyettese tartozik véggezni.

A házi gyűjtőlajstrom első lapja. (Term. nagyság 22 és 17 cm.)

III. minta.

Népszámlálás

elrendelve
az 1890. IX. törv.-czikk
által

Házi gyűjtőlajstrom.

Budapest főváros.

Közigazg. kerület

Utca

Házszám

Felhívás.

T. cz.

Az 1890. évi IX. törvényczikk által a főváros területén is, mint az egész országban, általános népszámlálás foganasítottatik.

A fől vétel számlálólapokon történik: mindazon személy után (minden csecsemő után is) egy-egy külön lap kitöltendő és pedig minden férfszemély után *fehér* lap, minden nőszemély után *kék*. Minden lakás összes számlálólapjai a mellékelt borítékok egyikébe teendőek (II-ik minta: »Lakás-boríték«), és az ezen *lakásra* (fekvésére, szobáira, stb.) vonatkozó adatok a boríték küllapján kitöltendőek. Albérlők lapjai a főbérlő lakásának borítékába teendőek.

A háztulajdonosnak vagy helyettesének kötelessége a következő:

1. Minden, házában lakó egyenes félnek (azaz mindazon személynek, kinek lakást külön kiadott) egy-egy borítékot s megfelelő számú fehér és kék lapokat azon felhívással ad át, hogy azokat az illető háztartás feje az arra nyomtatott utasítás értelmében büntetés terhe alatt pontosan és lelkiismeretesen kitöltse. Oly esetekben, a hol nem tulajdonképeni lakásokban, hanem példának okául pinczékben, színekben, istállókban, fakamarákban, padláson, sátrakban, kerti lakban, üregekben, vagy akármily más néven nevezendő helyiségben laknak, ott minden egyes ilyen lakóhely után szintén egy-egy boríték kitöltendő. Oly esetekben, midőn egy lakás a háztulajdonos által közvetlen több félnek adatott ki, — ezeknél tehát nem lehetne fő- és albérlő közti különbséget felállítani, — a kitöltés kötelessége a háztulajdonosra vagy helyettesére háramlík. Ugyanez áll azon esetre is, ha a bérlő, vagy hozzátartozói irni nem tudnának.

Ki nem adott lakásokról, boltokról, úgyszintén oly kiadott lakhelyiségekről, melyekben lakó nem volt (például irodák, műhelyek. stb.), a háztulajdonos szintén egy-egy borítékot állit ki, és ezen az iroda vagy üzlet stb. minőségét, esetleg az üresség okát megjelöli.

2. A háztulajdonos a fől vételi lapokat két nap alatt összegyűjti, átvizsgálja és azokat ezen házi iv 4-dik oldalán található »Összesítésbe« lajstromozza. Azon felül kitölti ezen házgyűjtőiv egyéb rovatait és végül az így kitöltött ivet aláírásával ellátja.

3. Házának így fől szerelt összeírását a nála megjelenő — magát fől hatalmazás és jelvény által igazoló, — népszámlálási ügynököknek átadja, egyttal pedig ezt személyesen, vagy helyettesével a lakások felülvizsgálásában elkiséri, és általában minden tekintetben támogatja az ügynököket, hogy ez az adatok helyessége és teljessége iránt meggyőződést szerezhessen.

Ezek képezik a háztulajdonosok, vagy helyetteseiknek közvetlen felelősség mellett teljesítendő kötelességeit.

Közvetett felelősséget vállalnak azonban még az iránt is, hogy a bérlők minden hozzájuk tartozó jelenlevő vagy ideiglenesen távollevő egyént kivétel nélkül beírjanak s a lapokat és a rovatókat pontosan kitöltésék. A háziurak kötelesek ez adatokat legjobb tudomásuk és tehetségük szerint ellenőrizni. Mindazon esetekben, melyekben ebbeli kötelességeiknek határozott és ki nem menthető mulasztása bebizonyíthatnék, a törvény értelmében bírság alkalmazandó.

Az ügynökök utasítottak, netaláni ellenszegülés esetén a rendőri közegek segélyét igénybe venni.

A házszámhoz tartozó összes épületek

Milyen az épületek jellege (magán, egyházi, iskolai, községi, törvény-

Folyó szám	Az épület megnevezése	Pala- vagy cserép-				Zsindely-	
		t e t ő				t e t ő	
		kő- vagy tégla	kő- vagy téglalap- palvályog- vagy sár-	vályog- vagy sár-	fá- vagy fával vegyese- sen más anyagú	kő- vagy tégla	kő- vagy téglalap- palvályog- vagy sár-
		é p ü l e t					
		1	2	3	4	1	2
1	Lakház						
2	Cselédlak						
3	Különálló gazdasági épület						
4	A lak- vagy cselédlakházhoz épített, egy tető alatt álló gazdasági épület						
5	A lak- vagy cselédlakházhoz épített, de külön tető alatt álló gazdasági épület .						
6	Gyár vagy más ipari épület						
7	Templom						
8	Iskola						
9	Iskola és templom egy tető alatt						
10	Kórház vagy gyógyintézet						
11	Laktanya						
12							
13							
14							
15							
16							
17							

Mindezen épületeknél a házszám veendő alapul és az ezen házszámhoz tartozó összes épületek kimutatandók; kivéve az egészen jelentéktelen építményeket, mint például az apróbb ólakat, baromfi-ketreczeket, árnyékszékeket, stb. Világosan kiirandó az épületek jellege, t. i. hogy egyházi, iskolai, községi, törvényhatósági, katonai vagy állami épületek-e? Az épületek tetőzetük és építési anyaguk szerint részletezendők. A kő- vagy téglafalú épületek rovatába csak azon épületek vezetendők be, melyek egészen a nevezett anyagból építvek; ha az épületnek csak alapja áll kőből vagy téglából, már a 2. számú rovatban mutatandó ki, a 3. számú rovatba a tisztán vályog- vagy sár-épületek vezetendők, ideértve az úgynevezett »vert falú« épületek is; a 4. rovatba pedig a tisztán fából, vagy fából és más anyagokból vegyesen rakott épületek jönnek.

A házgyűjtőlapstrom negyedik lapja.

Összesítés.

Folyószáma a lakásoknak	Összeíratott		A lakófél neve (irodák, boltok, stb. szintén felveendő, úgyszintén beírandók az üresen álló lakások is)	Észrevétel
	férfi (fehér lap)	nő (kék lap)		
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				

Ezennel bizonyítom, hogy e házból egyetlen lakás felvétele sem maradt ki.

Budapest, 1891. év

hó.....n.

(a háztulajdonos aláírása.)

A kemény háztokok felirata.

Népszámlálás 1891. január 1-én.

Közigazgatási kerület száma? Járás száma? Utcza neve?
házzám

Az 1886. évi július 1-én tartott népszámlálás alkalmával találtatott összesen egyén.

Az 1891-diki népszámlálás alkalmával találtatott: férfi: nő: összesen:

levonva a távollevőket férfi: nő: összesen:

marad tényleges népesség: férfi: nő: összesen:

Ha a két utolsó számlálás közt feltűnő eltérés mutatkoznék, és különösen azon esetre,
ha jelenleg **kevesebb lakó találtatnék**, ezen különbség itt indokolandó:

Népszámlálási ügynök aláírása:

23) Október 30. St. H. a polgármesterhez. A kerületi elnökök és alelnökök értekezletre volnának összehívandók, melyen a St. H. igazgatója a népszámlálás tervét és célját előadná. Továbbá felszólítás volna intézendő a fővárosi hivatalnokokhoz, hogy családjukban a kerületi vezetők próbafelvételeket eszközölhessenek. (Jóváhagyatott nov. 3.)

24) November 6. Polgármester felterjeszti a kereskedelmi miniszterhez a népszámlálási mintákat, egyuttal a számlálólap 1. pontjára vonatkozó utasításnak változott szerkesztését. (l. Okmánytár 11.)

25) November 21. Huszonhét fővárosi tisztviselő családjában próbafelvételek lesznek fogantathatók.

26) November 4. Bemutatása azon 24 népszámlálási kerületnek, melyre a pesti kültelek Kőbányával együtt fel lesz osztva; két elnök, hét alelnök kinevezésének javaslata, úgyszintén több ügynöknek előterjesztése a városi kézbesítők sorából. (Jóváhagyatott nov. 18.)

27) November 5. St. H. aggályai a felvételi mintáknak városi kézbesítők által való kiosztása ellen. Javasoltatik e helyett inkább a népszámlálási ügynököket felhasználni. (Jóváhagyatott nov. 3.)

28) November 5. St. H. az összes népszámlálási elnököknek megküldi a népszámlálás keresztülvitelére eddig megállapított intézkedéseket.

29) November 6. A főkapitányság átküldi az éjjeli szállók jegyzékét.

30) November 7. A fővárosi hivatalnokok és tanítók fel volnának szólítandók ügynöki állások elvállalására. (Jóváhagyatott nov. 10.)

31) November 9. St. H. indítványa, hogy a karácsonyi ünnepek január 4-ike helyett 6-ikán végződjenek, 4-ike és 5-ike angy is ünnep lévén. (Jóváhagyatott nov. 13.)

32) November 9. Nagyobb számú anyag elhelyezésére szolgáló állványok megszerzése. (Jóváhagyatott nov. 10.)

33) November 9. Belügyminiszter 78.231. sz. Intézkedés a fegyenczek összeírásának módjára iránt.

34) November 10. St. H. körlevele a népszámlálási vezetőkhez: decz. 5-ig az összes házak utcánként és a tulajdonosok és a házsámok feljegyzésével oly irányban összeírandók, hogy azok hozzávetőleges népszáma felől értesítve legyünk.

35) November 10. St. H. kéri a népszámlálási mintáknak közvetlen megrendelhetését.

36) November 10. Kemény házgyűjtőkök ezre 28 forintjával megrendeltetik.

37) November 11. A központi népszámlálási iroda berendezése. (Jóváhagyatott nov 8.)

38) November 13. A St. H. igazgatója három napi szabadságot nyer, hogy Bécsben a villamos népszámláló gép berendezését tanulmányozza és annak esetleges alkalmazása iránt jelentést tegyen.

39) November 14. Kereskedelmi miniszter 3784. sz. A fővárosi népszámlálási minták jóváhagyása. (l. Okmánytár 13.)

40) November közepén. A vezetők által elkészítendő házjegyzék és minden ház népességének hozzávetőleges becslése elkészült és ezen felvétel a mérnöki hivatal által szerkesztett házjegyzék segélyével ellenőriztetett.

41) November 16. Polgármester előterjesztése a kereskedelmi minisztériumhoz. Az 1881-iki népszámlálási költségek 376.000 főnyi lakosság mellett 20.000 frtba kerülvén, jelenleg a $\frac{1}{2}$ millió lakosság mellett 30.000 frt irányoztatik elő, mely összegből az állampénztár csak 2000 forintot térítene meg. Habár a főváros nem számít arra, hogy a népszámlálás országos tábláinak feldolgozása által okozott összes költségeket megtérítsék, mégis legalább azt az összeget kérné megszavazni, mely bennünket a fővárosi népességnek az országos népességhez való arányban megilletetne. (l. Okmánytár 12)

42) November 23. Kereskedelmi minisztérium 3892. sz. Az állampénztárból nem fog 2000 forintnál nagyobb összeg megtéríttethetni. (l. Okmánytár 16.)

43) November 18. Polgármester az O. St. H.-hoz. A minták beküldése és megkeresés a számlálólapoknak kisebb alakra való hozatala iránt, mivel a bemutatott nagyságban a már készülő lakásborítékba nem férnének. (l. Okmánytár 14.)

44) November 20. St. H. bemutatja a polgármesternek a népszámlálás összes személyzetének szervezetét.

45) November 21. A népszámlálási vezetők kinevezése.

46) November 21. A Margitsziget összeírása iránt intézkedés. (Jóváhagyva deczember 4.)

47) November 21. Intézkedés a hajókon létező népesség összeírása iránt. (Jóváhagyva november 24.)

48) November 21. St. H. jelentése, hogy 130.000 lakásborítékot, ezrét 3 frt 30 krjával, megrendelt.

49) November 22. St. H. előterjesztése a polgármesterhez a kerületi előljáróságok teendői és az azokhoz intézett utasítás ügyében. (Jóváhagyva november 24.)

50) November 25. O. St. H. a St. H.-hoz. A népszámlálási minták új szerkesztésben megtekintésre megküldetnek, de a számlálólapok körülvágását el nem vállalhatja, annál kevesbbé, mivel tudomása van arról, hogy a Pesti részvénynyomdában a lakásborítékok kiállítása még nem kezdődött meg. (l. Okmánytár 15.)

51) November 26. Az 1881-iki népszámlálás anyagából készített házsámjegyzék az egyes kerületeknek megküldetik, hogy abból a most készített jegyzéket ellenőrizhessék.

52) November 27. St. H. igazgatója jelenti, hogy a népszámláló gép fölülte költséges volta miatt meg nem szerezhető. (Jóváhagyatott nov. 29.)

53) November 29. St. H. a O. St. H.-hoz. A számlálólapok túlságos nagysága azoknak a lakásborítékba való elhelyezését akadályozza. Ez utóbbiak alakját pedig a rendelkezésre álló rövid idő alatt nagyobbítani nem lehet. Kérelem a számlálólapoknak $\frac{1}{2}$ cm-rel való körülvágása iránt, minek költsége a főváros részéről megtéríttetnék.

54) November 30. A Pesti részvénynyomda átirata, miszerint lehetetlen volna a már munkában levő 130.000 lakásborítékot nagyobbítani.

55) Deczember 5. A St. H. jelentése a hajók összeírásánál felmerült nehézség és egy külön propeller kibérlése iránt.

56) Deczember 5. A St. H. jelentése a polgármesterhez. A számlálólapok túlnagy méretük következtében a már készülő lakásborítékba be nem férnek; az országos hivatal azonban nem

hajlandó azok alakját a szükséges csekély mérettel kisebbiteni, sőt hivatkozik arra is, miszerint »tudomása van arról is, hogy a Pesti nyomda ezen lakásborítékok munkájához hozzá sem fogott«. Ez okból mellékeltek a nyomda levele (l. 54. sz. a., melyben kijelenti, hogy a lakásborítékok nagyobbítása most már lehetetlen; ennek következtében kénytelenek voltak az O. St. H.-nak kijelenteni, hogy a számlálólapokat ily alakban át nem vehetjük, egyuttal azonban magunkra vállaltuk a kisebbitések által okozott 50 frtnyi költséget. (50 frt megtérítése jóváhagyatva decz 8-án.)

57) Deczember 6. A St. H. a polgármesterhez. Kérelem az összes katonai épületek jegyzékének az illető minisztériumoktól való beszerzése iránt.

58) Deczember 9. Körendelet a külteki elnökök- és alelnökökhöz, hogy a járásaikban létező házak számát és hozzávetőleges népességét megállapítsák.

59) Deczember 9. A St. H. a főkapitánysághoz. Intézkedés az éjjeli szállók és különösen a város külső részeiben létezők fölvétele körül felmerülő nehézségek tekintetében.

60) Deczember 11. A népszámlálási jelvények megrendelése.

61) Deczember 11. Négy gyorsíró alkalmazása.

62) Deczember 13. A lakásborítékok bemutatása.

63) Deczember 13. A népszámlálási minták kiosztása a rendőri őrszobákban.

64)* Deczember 13. A St. H. bemutatja a polgármesternek a karácsonyig az utcásarkokon és minden egyes házban kifüggesztendő fölhívást. (Jóváhagyatott decz. 15.)

65) Deczember 13. A St. H. megkeresése a polgármesterhez különböző tárgyi és személyi nehézségeknek közvetlen elintézése iránt.

66) Deczember 14. A St. H. igazgatója a népszámlálás szervezetéről az új városház üléstermében előadást tart.

67) Deczember 16. A St. H. és a központi népszámlálási hivatal helyiségeit összekötő hid be van fejezve.

68) Deczember 16. A felvételi minták a katonai épületekben kiosztatnak.

69)** Deczember 17. A St. H. jelentése a polgármesterhez a népszámlálási ügynökök kinevezése és betanítása iránt. Az ügynökökül ajánkozott 491 személy csoportonként tíz előadásban, melyekben a kerületi elnök, alelnök és a népszámlálási vezetők is részt vettek, betanított. Az ajánkozók közül 281 ügynökül neveztetett ki, míg 30 személy a népszámlálási hivatalokban mint felülvizsgáló stb. osztatott be. Ezen személyek közt volt: 126 fővárosi tanár és tanító, 25 fővárosi hivatalnok, 47 fővárosi díjnok, 11 állami is egyéb hivatalnok, 25 egyéb tanító, 47 egyetemi és műegyetemi hallgató, 4 iparos és kereskedő, 3 hírlapíró.

70) Deczember 18. St. H. igazgatójának előadása a népszámlálási vezetők kitanítására.

71) Deczember 18. A népszámlálási iroda céljaira átvett magánlakásba a gázvilágításnak bevezetése.

72) Deczember 18. A felvételi mintáknak és utasításnak a kerületi elnökökhez való megküldése: a minták kiosztása az ügynökök által 29-ikén, visszagyűjtésük január 2-ikán kezdődik, úgy hogy január 4-ikére már beérkező anyag várható. Felülvizsgáló és tartalékos ügynökökről gondoskodtunk, szintűgy rendőri segédletről, mely felett az elnökök rendelkeznek.

73) Deczember 19. St. H. előterjeszti a polgármesternek a népszámlálás költségvetését: 1881-ben a népszámlálás költsége 20.000 forintot tett, úgy hogy jelenleg a régi alapon a nagyobb népszám mellett 28.000 forintot kellene előírni. Ezen népszámlálás alkalmával azonban még az előbb nem létezett újabb munkák egész sorozatáról kell gondoskodni, úgymint: házak statisztikája tetőzet szerint, termékenységi és gyermek-halandósági statisztika, natalitási táblák és iparstatisztika. Ez által a költség 31.903 forintra emelkedik, melyből 2000 forint a keresk. ministerium által megtérítették. Aggályok a népszámlálási alapnak oly kiadásokkal való megterhelése ellen, melyek nem szorosan ide valók. Így 434 forint 80 krajeczár a mérnöki hivatal házjegyzékének kinyomatása iránt, mely nekünk csak kéziratban kellene, úgyszintén a fővárosi vigadó két szárnyát összekötő hid költsége, mely már ezen épület érdekében is állott. (Költségvetés jóváhagyatott 1891. jan. 8-án; egyuttal felhívás annak keretében maradni.)

* Egész terjedelmében közölve 210. sz. Havi Füzetünk 438. lapján.

** Egész terjedelmében közöltetett 210. számú Havi Füzetünk 451. oldalán.

- 74) Deczember 19. XVIII. kerületi ügynökök betanítása Körösy igazgató által.
 75) » 19. VI. » » » Körösy » »
 76) » 20. V. » » » Bulla szaksegéd »
 77) » 20. IX. » » » Bulla » »
 78) » 21. A kültelki » » » Bulla » »
 79) » 22. VII. » » » első fele Körösy igazgató által.
 80) » 22. VII. » » » második fele dr. Thirring által.
 81) » 22. II. és III. » » » Bulla szaksegéd által.
 82) » 22. I. és IV. » » » dr. Thirring által.
 83) » 22. A különböző kerületek meg nem jelent ügynökeinek betanítása.
 84) » 27. A tartalékügynökök betanítása dr. Thirring által.

85)* Deczember 20. St. H. jelentése a polgármesterhez felvételi mintáknak kiosztása iránt. Minthogy az ügynökök a kiosztás alkalmával 10% többletet visznek magukkal, azonfelül a kerületi népszámlálási irodákban a nyomtatványok 20%-a tartaléklul marad, a szükséglet a felvételi minták számára a következő lesz: számlálólap 586.200, lakásboríték 114 900, házgyűjtőív 20.100. Azonfelül még 10.000 minta marad a fővárosi statisztikai hivatalban.

86)** Deczember 20. St. H. bemutatja a népszámlálási ügynököknek szóló utasítást.

87) Deczember 20. St. H. a polgármesternek jelentést tesz a rendőri közegek felhasználása iránt; ezeknek közbenjárása két irányban lesz szükséges, egyrészt vonakodás esetére, másrészt azon kerületekben, hol a beérkezett jelentés szerint a felvétel fegyveres segítség nélkül keresztülvihető nem lesz. A rendőri személyzet elhelyezésének szervezete, melyről a főkapitány a rendőrök felett rendelkezési joggal bíró kerületi elnökök megnevezése mellett értesítendő.

88) Deczember 21. Ujabb 20.000 lakásboríték megrendelése.

89) Deczember 22. St. H. jelentése a polgármesterhez a népszámlálás ügyének állapotáról. A kerületi vezetők által eszközölt házjegyzék összeállítása egy előleges népszámlást foglalt magában. Az eredmény a mérnöki hivatal házjegyzékével összevettetett; a népszámlálási járásoknak végleges körülhatárolása csakis ezen előmunkálat befejezte után lehetséges. Deczember 25-ig mintegy 500 ügynök lesz kinevezve. Ezek, valamint a vezetők még begyakorlandók, míg az utóbbiak megbízhatóságáról próbafelvételek által fogunk meggyőződni. Mindobból kitűnik, milyen rendkívüli erőmegfeszítéssel dolgozik a fővárosi statisztikai hivatal.

90) Deczember 22. Két díjnak alkalmazása a központi irodában.

91) Deczember 23. St. H. a főkapitánysághoz. A kerületi rendőri hivatalok és őrszobák az odaküldött népszámlálási minták rendeltetése felől fölvilágosítandók volnának.

92)*** Deczember 25. St. H. a polgármesterhez. Az éjjeli szállók felvételére szóló utasítások bemutatása. Ezen felvétel éjjel tíz órakor veszi kezdetét. Az összes felveendő szállók 32 számlálási csoportba foglaltatnak össze. Az ezen felvételekre külön kinevezett ügynökök deczember 31-iki 1210 órakor a kerületi előljárásgoknál jelennek meg, honnét a számlálási bizottságok (1—1 ügynök, kerületi hivatalnok és rendőrségédlet) a népszámlálási vezető által kiküldetnek. Intézkedés történt, hogy a St. H.-ban egész éjjel át tartalékos ügynökök tartózkodjanak, a kik a kerületi előljárátság által telefon útján igénybe vehetők.

93) Deczember 25. Körlevél a kerületi vezetőkhez a házjegyzékből hiányzó épületek felvétele iránt.

94) Deczember 27. Körlevél a vezetőkhez. A közigazgatási kerület népszámlálási beosztását feltüntető térképnek, valamint az egy-egy népszámlálási járásba eső házak tervének átküldése. Szintügy átküldetik a házjegyzék, a népszámlálási igazolványok,† az ügynökök név- és lakjegyzéke. Az ügynökök 29-én reggeli nyolcz órakor kötelesek jelentkezni; a meg nem jelentek a St. H.-hoz 10 óráig telefonikus úton bejelentendők, hogy tartalékos ügynökök által azonnal pótoltsanak.

95) Deczember 27. St. H. a polgármesterhez. Intézkedések a főkapitányság azon kijelen-

* Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 210. sz. 450. oldal.

** Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 210. sz. 442. oldal.

*** Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 210. számának 447. lapján.

† Egész terjedelmében közölve Havi Füzetünk 210. számának 449. lapján.

tése következtében, hogy minden népszámlálási irodába rendőröket fog kiküldeni. A rendőrök eljárása az ellenszegülés esetére.

96) Deczember 28. St. H. jelenti a polgármesternek, hogy a népszámlálás megindítására az összes előkészületek be vannak fejezve.

97) Deczember 30. Körlevél a vezetőkhez a népszámlálási nagy falragaszok helyes kifüggesztésének ellenőrzése érdekében.

98) Deczember 30. St. H. jelenti a polgármesternek, hogy a nagy falragaszokból 2000 az utcasarkokon van kifüggesztve, míg 12.000 a házakban osztatott ki. (Jóváhagyva 1891. január 2.)

99) Deczember 30. St. H. jelenti a polgármesternek, hogy több tanító, ki ügynöki teendőket elvállalt, az utolsó pillanatban visszalépett. Minthogy ezáltal az egész felvétel veszélyeztetetnék, szükséges az illetőket elvállalt kötelességük teljesítésére a leghatározottabban szoritani.

100)* Deczember 30. Körlevél a kerületi elnökökhöz a rendőri segédlet felhasználása iránt.

101)** Deczember 31. Körlevél a vezetőkhez az éjjeli szállók felvétele iránt.

II. A népszámlálás keresztülvitele.

1891.

102) Január 1. A St. H. jelentése a polgármesterhez arról, hogy a felvételi minták az egész városban ki vannak osztva.

103) Január 2. St. H. értesíti a népszámlálás vezetőit, hogy az I., III. és IX. kerületbe 2—2, a II. és IV. kerületbe 3—3, az V., VII. és VIII. kerületbe 4—4, a VI. kerületbe 5, összesen 29 felülvizsgáló küldetett ki, a kiknek kötelességök az ügynököktől beérkezett anyagot felülvizsgálni.

104)*** Január 3. Az ügynökök kifizetése csakis az anyag felülvizsgálása után történhetik. A felülvizsgálat a teljességre és helyességre vonatkozzék. Minthogy azonban a kifizetés soká nem halasztható, találmokra kell a próbákat megejteni; annál szigorúbb az eljárás, ha ezek kedvezőtlenek. Oly esetekben, ha az ügynökök esetleg nem létező egyének után állítottak volna ki számlálólapokat, azok azonnal felfüggesztendők.

Utasítás a felülvizsgálatnál első sorban figyelembe veendő pontok iránt. Személyesen ismeretes családok előzetesen feljegyzendők, hogy ezek lapjait a beérkezés alkalmával alaposabban lehessen felülvizsgálni. Teljesség tekintetében első sorban összehasonlítás történik a megküldött házjegyzékkel, hogy egyetlen ház se maradjon el. Minden kiterjedtebb járásban öt nagyobb ház veendő ki, a melyekben ellenőrző fölvételek eszközöndők s pedig házankint egy-egy lakásban. Ez alkalommal arra is kell figyelni, vajjon az ügynökök eljártak-e tényleg lakásról-lakásra. Ha ezen felvételek kedvezőtlen eredményre vezetnek, a pótfelvétel az ügynökök jelenlétében történjék. Hanyag ügynökök elmozdítandók. A statisztikai hivatalhoz naponkint jelentés küldendő be a felülvizsgálat eredményéről, valamint az elfogadott és kifizethető járásokról.

105) Január 3. A St. H. az O. St. H.-hoz. Minthogy az anyag néhány nap mulva be fog érkezni, sürgősen kérünk utasításokat a tényleges lakosság miként való feldolgozása iránt.

106) Január 6. Értesítjük a kerületi vezetőket, hogy a statisztikai hivatal is eszközölt próbaellenőrzéseket s hogy ezek általában véve kedvező eredményt tüntettek fel. Egyes tapasztalt tévedéseknek közlése.

107) Január 7. St. H. jelentése a polgármesterhez az ügynökök kifizetése körül tapasztalt nehézségek eljárásokról. Kérjük, hogy az ügynököknek járó 8000 frt a statisztikai hivatalnak utalványoztassék ki, hogy a kifizetés itt közvetlenül történhessék meg. (Helybenhagyatott.)

* Egész terjedelmében közölve Statisztikai Havi Füzetek 210. számának 417. lapján.

** Egész terjedelmében közölve Statisztikai Havi Füzetek 210. számának 417. lapján

*** Egész terjedelmében közölve Havi Füzetek 210. számának 418. oldalán.

108) Január 7. A főkapitányság átküldi az általa eszközölt éjjeli felvételeket, melyek mindössze 35 rendőrt foglalkoztattak.

109) Január 8. A St. H. a főkapitánysághoz. A népszámlálási irodákhoz beosztott 22 rendőrré nincs többé szükség. Azoknak jutalmazása.

110) Január 8. A St. H. az O. St. H.-hoz. Írásba foglaljuk abbéli szóbeli megállapodásunkat, hogy az anyagból mindenekelőtt a háztartások, valamint a jelenlevő és távollevő népesség táblái dolgozandók fel. Kéretik utasítás, vajjon a feldolgozás az 1831. népszámlálás I. táblája szerint történjék-e?

Azon kívánságra vonatkozólag, hogy a kereskedelemhez ipar- és forgalomhoz tartozó egyéneknek mintegy 130.000-et tevő lapjai másoltassanak, megjegyezzük, hogy ez az O. St. H.-nak jelentékeny költséget okozna, melynek leszállítása végett inkább arra törekedünk, hogy a demografiai feldolgozás minél gyorsabban befejeztessék, mivel azután amúgy is foglalkozás szerint kellend az anyagot szétosztani, úgy hogy ezen szétosztás az O. St. H.-nak nagy költséget már nem okozna.

111) Január 12. Az O. St. H. az előbb említett lapok másolásáért 650 forintot fog megtéríteni.

112) Január 15. A St. H. értesíti a polgármestert, hogy az O. St. H. átírata szerint mindaddig semminemű népszámlálási adat nem juttatható köztudomásra, míg a kereskedelmi miniszter úr a népszámlálás eredményéről Ő Felségéhez jelentést nem tett.

113) Január 15. A St. H. a polgármesterhez Javaslat a városi kézbesítők jutalmazása iránt. (Helybenhagyva február 3-án.)

114) Január 16. Minthogy a lakásboríték-készlet január 3-án teljesen fel volt használva, pótlólag 50.000 darabot kellett rendelnünk s pedig drágább éjjeli munkaáron. Eddigelé összesen 201.000 darab rendeltetett.

115) Január 21. Jelentés a polgármesterhez, hogy az előzetes összeszámlálás szerint a főváros polgári lakossága 494.561; az összes lakosság tehát a katonasággal együtt körülbelül 506.000-et tesz.

116) Január 23. Az ágostai és görög-katholikus hitközség azon kívánságának, hogy tagjainak névjegyzéke kiirassék a népszámlálási anyagból, meg lehetne felelni; azonban a tényleges kiadásoknak, valamint a népszámlálás felvételéhez való arányos járulék megtérítése ellenében De megfontolandó, hogy ezen jegyzékek alkalmasint az egyházi adó kivetésére fognak használtatni, mi a hatóság azon nyilatkozatával, hogy a népszámlálás adócélokra nem fog felhasználtatni, esetleg ellentétben levőnek tekinthető.

(Végzés: névjegyzék kiadása elrendeltetik.)

117) Január 23. St. H. értesítése a polgármesterhez, hogy a népszámlálás előzetes jelentése jan. 25-ig beküldendő.

118) Január 25. St. H. bejelenti a lakosságnak nem szerinti eloszlását, valamint az épületek számát. Mindezen eredmények csak előzetesek.

119) Január 26. St. H. előterjesztése a rendőri közegek jutalmazása, valamint a főkapitánynak nyilvánítandó köszönet-iránt. (Jóváhagyatott febr. 10.)

120) Január 26. Jelentés M. D. felülvizsgáló helytelen eljárása ügyében.

121) Január 30. Jelentés a polgármesterhez a népszámlálási eredményekről az Egyetértésben megjelent közlés ügyében. A kérdéses összeállításokkal megbízott egyéneknek jegyzőkönyvi kihallgatása.

122) Január 31. St. H. jelenti a polgármesternek, hogy eddig csak 19 ügynök fizetése van függőben tartva, míg pedig meg nem felelő felvételek miatt.

III. A népszámlálás feldolgozása.

123) Február 3. St. H. a polgármesterhez. A feldolgozás az egyes számláló-lapok felülvizsgálatával a mai napon kezdődik. A felülvizsgálat mintegy öt hétig tarthat.

124) Február 5. St. H. az O. St. H.-hoz. Mintán a betegek és a testi vagy szellemi hiányokban szenvedők feldolgozása legközelebb kezdődik, kérjük, vajjon a feldolgozás a melékelt táblákon történhetné-e?

- 125) Február 6. St. H. a polgármesterhez. Az egész anyag jelenleg 15 felülvizsgáló által átnézetik; tíz nap múlva további tíz és három hét múlva még tíz munkás beállítandó.
- 126) Február 19. St. H. a polgármesterhez. Ismételt jelentés a Hollerith-féle villanyos gépről, illetve annak olcsóbb beszerzése iránt folytatott tárgyalások eredménytelensége felől.
- 127) Február 19. St. H. a polgármesterhez. A katonai épületek kimutatásának sürgetése.
- 128) Február 20. St. H. a polgármesterhez, az egyes számlálási járáások területének a mérnöki hivatal által való megállapítása iránt. (Jóváhagyva febr. 24.)
- 129) Február 22. St. H. az O. St. H.-hoz. A házgyűjtőív 3. és 4. lapjának feldolgozására vonatkozó utasításoknak, valamint az épületek feldolgozásánál irányadó nomenklaturának beküldése kéretik.
- 130) Február 23. St. H. az O. St. H.-hoz. A katonai számlálólapok beküldése kéretik.
- 131) Márczius 3. St. H. a polgármesterhez. Jelentés a népszámlálás felvételi munkájának költségéről: központi iroda 552'40 frt, kerületi irodák 1912'96 frt, ügynökök a beltelken 6365'02 frt, a kültelken (pesti oldalon 898'03, budai oldalon 283 frt) 1181'03 frt, éjjeli felvétel 68 frt, szolgák 69 50 frt, összesen 10.348'91 frt.
- 132) Márczius 25. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási munkához melléklendő tíz kartogramm költségvetése. (515 frttal jóváhagyva április 1-én.)
- 133) Márczius 26. Az O. St. H. az Ausztriába és a külföldre illetékes egyének számlálólapjainak másolását kívánja.
- 134) Április 21. St. H. a polgármesterhez. Az O. St. H. a népszámlálási költségek részletes összeállítását kívánja. Minthogy azonban az eredeti mellékletek már a szánevőségnél vannak, ez a munka sok időt igényelne. Nehezítő, hogy a népszámlálási iroda vezetője, Bulla, szabadságon van és így az összes munkák ideiglenesen alkalmazott napidíjasok által végzendők. Kéretik a határidő meghosszabbítása.
- 135) Április 28. Kereskedelmi minisztérium 1569. sz. A kereskedelemmel és iparral foglalkozók számlálólapjainak másolatban való azonnali beküldését követeli. A feldolgozás azonnal az ipar- és foglalkozási statisztikára menjen át.
- Végzés. Polgármester, május 3. (beérk. máj. 7.) A fentebbi meghagyásnak azonnali teljesítése iránt. (Okmánytár 17.)
- 136) Április 29. Az izraelita hitközség tagjainak névjegyzékét kéri. Hivatkozással az előzetes esetekre (l. fent 116. sz. a.), ez a kiadások fedezése és 1000 ftnyi felvételi költség megtérítése ellenében megengedhető volna.
- 137) Április 29. Ugyanez a szepesi egyesület kérelmére 60 ftnyi költség megtérítése ellen.
- 138) Április 30. Kereskedelmi minisztérium 1583. körlevele az összes törvényhatóságokhoz, mely szerint az O. St. H. részéről a népszámlálási felvételek ellen tett kifogások a leggyorsabban elintézendők. (l. Okmánytár 18.)
- 139) Május 4. St. H. igazgatójának nyílt levele a Magyar Állam szerkesztőjéhez, melyben azon gyanúsítás, mintha az izraelita lakosság száma felsőbb utasításra helytelenül állapítottatott volna meg, visszautasítottatik.
- 140) Május 12. Felszólítás a Magyar Állam szerkesztőjéhez, hogy gyanúsító közleményét vonja vissza, illetve magát a népszámlálási munkálatok felől a hivatalban személyesen tájékoztassa.
- 141) Május 19. St. H. a polgármesterhez a Magyar Államban megjelent gyanúsítás ügyében. A lap szerkesztője Semnetz úr, meggyőződött arról, hogy közleményei minden alapot nélkülöznek. A szerkesztőség által a Magyar Államban közzétett visszavonó nyilatkozat bemutatása, melynek következtében sajtópör megindítása felesleges.
- 142) Május 6. A honvédelmi miniszter a nemzetiségi adatokat kéri. A munkálatok rendszeres meneténél fogva a nemzetiségi statisztika ily adatai csak két hét múlva lesznek közölhetők.
- 143) Május 8. St. H. jelentése a polgármesterhez az iparosok lapjainak másolása, valamint az iparstatisztika megkezdése iránt. A másolás eddigelé technikai okok miatt lehetetlen volt, de folyamatban van. A foglalkozási statisztika szintén megindítottatik, azonban merő lehetetlenség július 10-ike előtt elkészülni; a feldolgozásra vonatkozó utasítások bekérendők. (l. Okmánytár 19.)
- 144) Május 12. Polgármester előterjesztése a kereskedelmi miniszterhez az iparosok lapjainak másolása és az iparstatisztika megindítása iránt; utasítások és foglalkozások nomenklaturája kéretik. Szintügy — tekintettel az iparstatisztika által okozott többkiadásra — az állami segély felemlése. (l. Okmánytár 20.)

145) Május 11. A St. H. fölkéri a polgármestert, sziveskedjék a népszámlálási munkák állapotáról, az iparstatisztika megindításával járó nagy nehézségekről, valamint arról is meggyőződni, hogy a hitfelekezeti statisztika feldolgozása egészen helyesen történt.

146) Május 13. A St. H. a polgármesterhez. Hogy a umlgú minisztérium által az iparstatisztika érdekében tett kívánásoknak megfelelőhessünk, újabb munkaerőket és még egy nagy munkatermet kell szereznünk, minek következtében a szomszédos rajzterem kiürítése okvetlen szükségessé válik. (l. Okmánytár 21.)

147) Május 15. A St. H. az O. St. H.-hoz. Az iparstatisztika és különösen a 6. számú tábla feldolgozásával járó nehézségek felsorolása. A feldolgozásnak szóbelileg megállapított elvei írásban ismételtnak. A foglalkozások nomenklaturájának beküldése sürgettetik. (l. Okmánytár 22.)

148) Május 22. (beérk. május 23.) Az O. St. H. megküldi az ipar- és kereseti statisztika feldolgozására vonatkozó utasítást. (l. Okmánytár 23.)

149) Május 27. Kereskedelmi minisztérium 1772. sz. Az iparstatisztika elkészítésének határideje július 10-ig hosszabbíttatik meg, de szigorúan betartandó. A feldolgozásra vonatkozó utasításokat az O. St. H. már megküldötte, egyéb felvilágosítás a két hivatal közvetlen érintkezése útján nyerhető. Az iparstatisztika költségei nem téríthetők meg, mivel ezek az elvállalt feldolgozás részét teszik: a feldolgozás módozatának megváltoztatása a fővárosnak költségtöbbletet nem okozhat. (Okmánytár 24.)

150) Junius 3. St. H. a polgármesterhez a népszámlálási munkák állapotáról. Az anyag január közepe felé érkezett be. Az első átnézés és találom-próbák a hónap végéig folytak. A tulajdonképeni feldolgozás február 2-án és pedig a házgyűjtőívekkel kezdődött, mivel ezek rendbehozatala előtt a lakásborítékokat azokból feldolgozásra ki nem vehettük. Második sorban következtek mindazon táblák, melyek a lakásborítékból voltak szerkesztendőek, mivel ezekből ismét a számlálólapokat nem lehetett kiszedni. Harmadik sorban következett tehát a számlálólapok feldolgozása és pedig előbb azok demografiai részére vonatkozólag, t. i. műveltség, családi állapot, nemzetiség, nyelvismeret és hitfelekezet.

A feldolgozás ezen fokán ért bennünket a kereskedelmi miniszter úr 1569. sz. rendelete, melynek értelmében a demografiai feldolgozást meg kellett szakítani, hogy azonnal a foglalkozási statisztikára mehessünk át. Ennek megfeleltünk és a St. H. jelenleg az e célra beküldött nyolcz tábla szerkesztésével van elfoglalva. Az egész népszámlálási anyag e szerint jelenleg foglalkozásokra lévén szétoztva, az országos foglalkozási statisztika befejezésével saját foglalkozási statisztikánk tábláinak feldolgozását fogjuk megkezdeni. Ezek befejeztével az anyag ismét hitfelekezetek szerint lesz szétoztandó, hogy a feldolgozásnak előbb megszakadt fonalát ismét felvegyük. Felsorolása a ház- és lakás-statisztikából eddig elkészült 23 táblázatnak.

151) Junius 3. A St. H. jelentése a polgármesterhez a kereskedelmi és iparstatisztika feldolgozására beérkezett utasításról. Bemutatása az összes, most már nyolczra terjedő foglalkozási tábláknak. (Okmánytár 25.)

(Lásd a mintákat a 143—146. lapon.)

152) Junius 3. A St. H. átírata az O. St. H.-hoz a foglalkozási iparstatisztika utasításában tartalmazott újabb követelések teljesítésével járó nagy nehézségekről, valamint különösen írásbeli ismétlése azon szóbeli megállapodásnak, mely szerint a 6. számú tábla (az ipartelepek nagyságáról) szerkesztetni fog. (l. Okmánytár 26.)

153) Junius 3. St. H. az O. St. H.-hoz. Kimutatása azon több ezerre rugó pótfelvételeknek, melyek az utasításban foglalt határozatok következtében szükségessé váltak. (l. Okmánytár 26.)

154) Junius 6. Az O. St. H. a St. H.-hoz. A 147. alatti megállapodások és különösen a 6. számú táblának helyeslése (l. Okmánytár 27.)

155) Junius 6. Jelentés a polgármesterhez. Jelentés az iparstatisztika feldolgozása által okozott költségtöbbletről. A miniszteri rendeletben kívánt táblák kitöltése 5—6000 frt költségbe kerül. A kerületi pótfelvételek szószerinti keresztülvitele lehetetlen, mivel mintegy 70.000 embert kellene beidézni, erre pedig a kitűzött határidő sem volna elégséges. A költség egy részét az országos népszámlálási alaphól kellene megtéríttetni. (l. Okmánytár 28.)

156) Junius 8. St. H. a polgármesterhez. Jelentés a tényleges és rendes lakosság nagyságáról és azok elemeiről.*

157) Junius 10. Az O. St. H.-hoz. A 6. számú tábla szerkesztésénél fölmerült félreértések előadása és felvilágosítás kikérése. (l. Okmánytár 29.)

158) Junius 12. Az O. St. H. az előbbi átíratban tartalmazott javaslatokat helyesli. Egyéb utasítások, különösen a házi iparra nézve. (l. Okmánytár 30.)

159) Junius 13. St. H. a polgármesterhez: az analphabeták statisztikájának főbb eredményei.*

160) Junius 15. Ugyanez a hitfelekezeti statisztikáról, azon megjegyzéssel, hogy az egyéb hitfelekezeteknek egyes vallásokra való szétbontása már nem volt lehetséges, mivel azon időben, midőn a hitfelekezetek feldolgozása ezen pontig haladt vala, ezen fejezetnek tovább folytatását félbe kellett hagyni, mivel a nm. kereskedelmi miniszter úr rendelete szerint haladéktalanul az iparstatisztika feldolgozásához kellett látnunk. Ennek befejeztével az egész népszámlálási anyagot ismét hitfelekezetek szerint fogjuk szétbontani, a midőn aztán be lehet majd jeleníteni az egyes hitfelekezetek korviszonyainak, családi állapotának és műveltségi fokának statisztikáját is.**

161) Junius 16. St. H. az O. St. H.-hoz. Hivatalunknak az országos statisztikai hivatal munkamódjába betekinteni lehetetlen volt, mivel e munkák ott még meg sem kezdődtek. Hivatalunk kiküldöttei ez alkalommal azt tapasztalván, hogy a 6. számú tábla az országos statisztikai hivatalban nem több százra menő foglalkozás, hanem csak öt főcsoport szerint készül, ez iránt felvilágosítás kéretik. (l. Okmánytár 31.)

162) Junius 18. O. St. H. a fővárosi statisztikai hivatalhoz. A 161. alatti értesítés nem adatott, a 6. számú tábla minden egyes foglalkozás szerint készitendő. (lásd Okmánytár 32.)

163) Junius 22. A 160. sz. alatti utasítás hivatalunk kiküldötteinek tényleg kiadott, sőt az a minta, mely szerint csak öt csoport volna kimutatandó, kézbesítve is lett. Egyuttal utasítások kéretnék sürgősen a mellékfoglalkozások feldolgozása iránt. (l. Okmánytár 33.)

164) Junius 16. St. H. a polgármesterhez. Jelentés a 6. sz. tábla (ipartelepek nagysága) szerkesztésével járó nehézségekről, valamint a foglalkozásoknak az országos statisztikai hivatal

* Egész terjedelmében közölve St. Havi Füzetek 216. számában.

** Ezen tábláknak eredményei annak idején véglegeseknek tekintettek; későbbi felülvizsgálás alkalmával azonban egyes részletekben mégis oly feltűnések mutatkoztak, hogy az első feldolgozás mellőzésére és az őszanyag újabb feldolgozására határoztuk el magunkat. A második feldolgozás közt felmerült eltéréseket a következő összeállítás mutatja: katolikus 313.537 (helyesen 314.335, v. ö. Népszámlálási munkánk 2. k. 26*. 1.), ágostai 29.085 (helyesen 27.224), református 35.644 (helyesen 36.112), izraelita 102.377 (helyesen 102.377), egyéb és ismeretlen vallású 6928 (helyesen 6123).

Ennek következtében a kerületek szerinti adatok is változtak, így p. a katolikusok arányszáma a tíz kerületben az első feldolgozás szerint a következő volt: I. k. 80-11 (helyesen 80-80, v. ö. Népszámlálási munkánk II. k. 45. 1.), II. k. 81-24 (helyesen 82-0), III. k. 76-68 (helyesen 77-34), IV. k. 66-28 (helyesen 67-26), V. k. 54-25 (helyesen 54.71), VI. k. 52-56 (helyesen 52-71), VII. k. 51-02 (helyesen 51-24), VIII. k. 70-10 (helyesen 70-25), IX. k. 74-19 (helyesen 74-03), X. k. 76-22 (helyesen 76.74) ‰.

Egyes munkásoknak a feldolgozás csakis későbbi fokán kirúnt megbízhatlansága folytán át kellett dolgoznunk még más táblákat is, így p. a kortáblákat. Azon jelentések alapján, melyeket ezen feldolgozás idejéből feljebbvaló hatóságokhoz intéztünk, a következő példákat idézzük: 16—17 éves 10.029 (helyesen 10.109), 17—18 éves 10.836 (helyesen 10.772), 18—19 éves 11.568 (11.546), 19—20 éves 10.832 (10.784) stb.

Ezen számszerű bizonyítékokat azon okból közöljük, mivel Baross kereskedelmi miniszter úr 350/92. számú lútrátában (lásd 194. alatti) a polgármester úrnak azon állítását, hogy a junius havában közölt táblák tartalma csak későbbi állapotot meg véglegesen, még kétségsbe is vonta.

részéről követelt szokatlan bő részletezéséről, melynek teljesítésére a személyzetet ismét szaporítani kellett. (l. Okmánytár 34.)

165) Junius 23. St. H. jelentése a polgármesterhez az országos statisztikai hivattal folytatott (161--163. sz. alatt) iratcseréről. (l. Okmánytár 35.) Ugyanitt található azon öt csoport kimutatására szolgáló országos minta.)

166)* Julius 3. St. H. a polgármesterhez; bemutatja a nemzetiségi statisztika eredményeit azon megjegyzéssel, hogy ezen munka július 11-én, t. i. az iparstatisztikai munkálatok befejeztével fog csak folytatni.

167) Julius 3. St. H. a polgármesterhez. Jelentés a népszámlálási költségek iránt. (l. Okmánytár 36.)

168) Julius 9. St. H. bemutatja a polgármesternek a foglalkozási és iparstatisztika összes táblázatait, ugyanígy az iparosok és kereskedők 94 csomót tevő címjegyzékét és a vidéken foglalkozó munkások másolt lapjait. Felvilágosítások a foglalkozási nomenklatura rendkívüli terjedelméről, valamint a 6. számú tábla összeállításának roppant nehézségéről és nagy költségéről. (l. Okmánytár 37.) Polgármester ugyanazon napon a keresk. miniszterhez a munkálat elkészültéről jelentést tesz. (l. Okmánytár 39.)

169) Julius 10. Az előbbi pontban bemutatott anyag az országos statisztikai hivatalnak átküldetik, azon megjegyzéssel, hogy a 6. számú tábla esetleg más alapon is összeállítható. (l. Okmánytár 38.)

170) Julius 21. Kereskedelmi miniszter 2355. sz. A 6. számú tábla helytelen feldolgozása miatt az egész iparstatisztika feldolgozása az országos statisztikai hivatalra bízatik, s az egész népszámlálási anyag oda átszállítandó. (l. Okmánytár 40.)

171) Julius 22. St. H. a polgármesterhez: a népszámlálási költségek összeállítása. (l. Okmánytár 41.)

172) Augusztus 2. St. H. a polgármesterhez. Körösi igazgató a londoni közegészségi és demographiai kongresszusra hivatalosan ki lévén küldve, a 170. alatti miniszteri rendelet tartalma felől csak visszatérése után fog jelentést tehetni.

173) Augusztus 4. St. H. a nemzetiségi és hitfelekezeti statisztika eredményeit bemutatja.

174) Augusztus 18. St. H. a polgármesterhez. Az országos statisztikai hivattól a nemzetiségi táblák néhány pontja felől felvilágosítás volna kérendő.

175) Augusztus 22. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási munkák által elfoglalt rajzterem szeptember 1-én ismét át fog adadni.

176) Augusztus 29. Az O. St. H.-nak. A polgármesteri hivatal útján hozzánk érkezett és a nemzetiségi statisztikára vonatkozó utasításból nem vehető ki, milyen nemzetiséghez számítassanak azon személyek, kik több nyelvet vallottak be. Azon velünk szóban közölt utasítás, hogy ez esetben csak az első sorban említett nyelvek veendő figyelembe, azon megjegyzéssel foglaltatik írásba, hogy ha ez esetre egy hét alatt nyilatkozat nem érkezne, a feldolgozást ezen az alapon fogjuk folytatni.

177) Augusztus 30. A St. H. jelentése a polgármesterhez. *A kereskedelmi miniszter úr leiratában a fővárosi feldolgoz s ellen tartalmazott kifogások érdemében.* A miniszter úr által felhozott indokok téves voltának kimutatása; a St. H. az országos statisztikai hivattól nyert utasítások szerint dolgozott; feldolgozási terve az O. St. H. által jóvá is hagyott; ha tehát hiba történt, nem a fővárosi St. H.-t illeti ezért a felelősség. Ugyanezen alkalommal felemlítetnek mindazon nehézségek, melyekkel az országos táblák kitöltésénél megküzdeni kellett, u. m. utasítások hiánya, illetve hézagossága és késő beérkezése; a fővárosnak felesleges és felette fáradságos és költséges munkákkal való megterhelése (pl. a 6. sz. táblának, valamint a mellékfoglalkozási táblának túlságos és példanélküli részletezése);** az állami járulék elégtelensége;

* Egész terjedelmében közölve Statisztikai Havi Füzetek 216. számában.

** Utóirat. Minthogy időközben az 1891. évi magyarországi népszámlálási munkának a foglalkozási statisztikát tárgyaló második kötete is megjelent, ezen túlterheletés mértéke hitelesen megállapítható.

Kitűnik ez már az országos foglalkozási statisztikának 16* oldalán közölt és az orsz. stat. hivatal feldolgozására érvényes utasítással való összehasonlításából. Az O.-St. H. részére érvényes utasítás ugyanis nemcsak alak és világosság tekintetében különbözik a nekünk kiadottól — mely tekintetben nem vonakodunk bevallani, hogy a mi szűkebb körben mozgó tapasztalatunk nem volt arra elégséges, hogy számos pontnak értelmét felfogjuk — de tartalom tekintetében is, a mint ez az ezen utasítás alapján szerkesztendő 8 foglalkozási tábla alább közölt leírásából

178) Augusztus 31. St. H. a polgármesterhez. Az augusztus 31-ig felmerült összes költségek részletezése: összesen 25,268 frt 20 kr.*

179) Szeptember 18. Polgármester előterjesztése a kereskedelmi miniszterhez a foglalkozási

Az országos statisztikai hivatal népszámlálási művében azonban ez az egész bonyolódás elesett, az üzem nagyságának táblája tényleg csakis a következő, sokkal egyszerűbb minta szerint készült el:

Segédnélküli vállalatok	Segéddel dolgozó vállalatok és pedig ... segéddel										Összesen		
	1	2		3-5		6-10		11-20		20-nál több			
	vállalat és segéd-személyzet	vállalat	segéd-szem.	vállalat	segéd-szem.	vállalat	segéd-szem.	vállalat	segéd-szem.	vállalat	segéd-szem.	vállalat	segéd-szem.

(L. magyar iparstatisztika 75. l.)

Azon nehézségek, amelyekkel ezen táblának egy nagyvárosban, mint Budapesten való felállításánál megküzdni kellett, alig írhatók le. Az eljárás, mint említők, az volt, hogy minden munkavevőnek munkaadója nevét és lakozimét kellett beírnia és nekünk ezen bevallásokból tételtől tételtre kellett az egyes vállalkozóknál alkalmazott munkások lapjait összekeresni. Elképzelhető, mit jelent az, ha egy gyárban alkalmazott 2-3000 munkás számát nem a gyárban a hely színeén, egyetlenegy kérdéssel állapítják meg, hanem ha ezen számot a város legkülönbözőbb részében bevallott adatokból kell egyenként összekeresni! Ezezből valóságos nagy könyvvitelt kellett vezetnünk, a 35.000 munkaadó mindegyikének egy-egy lapot nyitván, mely lapokat azután betűrendbe kellett szednünk, hogy minden egyes munkást foglal kozásával együtt a lapokra bevezethessünk. Kételkedünk, létezik-e egyáltalában könyvvezetés (akár egy nagy államé is, a hol 35.000 számla volna vezetendő. Ezen táblázat szerkesztése a legkínosabb munka volt, melyet a St. H.-nak fenn állása óta végeznie kellett.

Ha daczára az okozott nagy munkának, és daczára annak, hogy ezen tábla több ezer forint költséget igényelt, ezt z-ámlálási munkánkba még sem vettük fel, ez azért történt, mivel ily munkának helyes keresztülvitelét nagyvárosokban szinte lehetetlenségnek tartjuk. Kötelességünknek tartjuk, hogy azon okokat, melyek ezen táblázatnak mellőzésőre indítottak, és melyek jó részét különben a munka befejeztével maga az O. St. H. is felsorolta (l. a foglalk. statisztika 23* lapját), röviden felsoroljuk. Első sorban annak a lehetetlen volta, hogy hibás adatok kitgazittassanak, akár szándékoságból, akár tudatlanságból, akár a beírások olvashatatlanságából eredtek azok, mely utóbbi hibaforrást oly népszerűen, melynek körében több mint 60.000 írné tudó felnőttnél egyén találattik, nem szabad kicsinyelnünk. Habár a hibás bevallások kitgazítására a revizorok egész serege alkalmaztatott, kik nem kevesebb mint 26.000 pótfelvételt eszközöltek a lakásokban, még mindig 6362 eset maradt fenn, melyekben a munkaadók többé nem voltak feltalálhatók. Tekintetbe kell venni, hogy a munkásoknak helytelen bevallásai tulajdonképen sem felvétel, sem feldolgozás közben nem voltak ellenőrizhetők: a felvételnél azért, mivel lehetetlen volt megakadályozni, hogy valamely tetszés szerinti név munkaadónak beírassék; feldolgozás közben azért nem, mivel akkor legfeljebb azt lehetett konstataálni, hogy a feladott munkaadónak megfelelő számlálólap nem létezett. De ez még nem bizonyítja a bevallás hibáságot: a munkaadónak egyszerű távolléte már magával hozta a számlálólap hiányát; érthető továbbá, hogy gyakran az üzleti üzég (p. o. N. N. testvérek, közraktárak, Gizella-malom stb.) adatot fel, melyeknek számlálólap szintén nem felel meg. Másrészt az sem volt megakadályozható, hogy a cég helyett a tulajdonosok neve adatott fel, úgy hogy ezen tekintetben kétfős bevallás, illetve a vállalatok jogtalan megszaporítása és az üzleti nagyság oszken-tése idézhetett elő. Ezen utóbbi körülmény ott is érvényesült, a hol a munkások a fővállalkozó helyett, kit gyakran nem is ismernek, az alvállalkozó nevét (p. o. egyes munkák vállalkozóit, a pallérokat stb.) adták fel, kiktől fizetőket húzzák.

Ily körülmények közt ekként alakult a feldolgozás:

	Munkaadók száma	Munkások száma
A) Feladott munkaadók, kiknek számlálólappal feltaláltattak	17.702	26.336
B) » » » » » nem voltak feltalálhatók:		
Részvénytársulatok, társaságok, jogi személyek stb.	9.371	38.083
Munkaadók, kiket nem lehetett feltalálni	?	6.362

Tekintetbe veendő még, hogy számos Budapesten dolgozó munkás a városon kívül lakik, ezen egyének számlálólappal tehát nem is voltak birtokunkban. Látható ebből, hogy az az eljárás, melynek segítségével a munkások által nyújtott népszámlálási adatok alapján iparállati statisztikát kellett készítenünk, nagyvárosban, mint Budapesten, nemcsak legyőzhetetlen nehézségekkel volt egybekapcsolva, de helyi felvétel eljárára egyáltalában kérdésbe nem jöhet. Az országos feldolgozás helyzete annyiban kedvezőbb, a mennyiben itt az idegen számlálólap számbavetele legalább nem már a priori lehetetlen, habár képzelhető, mily legyőzhetetlen nehézségekbe ütközhet az ilyen eljárás a gyakorlati kivitelben. E mellett étekintünk attól, hogy a határkerületekben, a hol rendszerint számos külföldi munkás is szokott dolgozni, az országos felvétel szintén a helyi felvételnek elvégre is kikérülhetetlen jellegét veszti fel és ennek következményében szenved.

* 28. rovat részletezése a Havi Füzetünk 120. számában.

statisztika ellen felhozott kifogások ügyében: a St. H. teljesen a nyert utasítások szerint járván el, munkájáért sem a fővárost, sem annak St. H.-át szemrehányás nem érheti; a hatóság mégis hajlandó a kifogásolt táblákat maga átdolgozni; ellenkező esetben azonban az országos összeállításban való közreműködésről inkább lemond. (l. Okmánytár 43.)

180) Október 12. Kereskedelmi miniszter 3140. sz. A St. H. nem az utasítás szerint dolgozott, illetve, ha az utasítás egy tábláról világosan nem nyilatkozott, úgy a főv. St. H.-nak azt »önként érthetőleg« arra kellett volna magyaráznia. Az anyag beküldése és a táblázatoknak az O. St. H.-ban újból való feldolgozása fentartatik. (l. Okmánytár 44.)

181) Október 24. Hivatkozással a kereskedelmi miniszter azon leiratára, hogy a 4. és 6. számú tábla nem a nyert utasítás szerint készült, Kőrösi igazgató ez ügyben maga ellen vizsgálatot kér. (l. Okmánytár 45.) (Ezen megkeresés teljesítése szükségesnek nem találtatott.)

182) November 4. A St. H. jelenti, hogy a népszámlálási hivatalban jelenleg még 11 személy van elfoglalva. Az anyagnak az O. H. St.-hoz való beszállítása után a jövő héten a személyzet kétharmad része el fog bocsáttatni.

183) November 5. A St. H. jelentése a polgármesterhez a népszámlálási anyag beszállításáról, valamint hogy az jelenleg mintegy 30.000 csomó szerint van szétosztva, melyeket az anyag visszaérkezése után nagy költséggel ismét helyre kellend állítani. (l. Okmánytár 46.)

184)* November 7. A beszélt nyelvek statisztikájának kimutatása.

185)** November 20. A polgármester átteszi a kereskedelmi miniszternek november 11-én kelt 3744. számú rendeletét, mely szerint az összes népszámlálási táblák és az osztrák és külföldi honosságú egyének lemásolt lapjai a hónap végéig az O. St. H.-hoz beküldendők. (l. Okmánytár 47.)

186) November 27. A népszámlálásra felhasznált magánlakás október havában rendelkezésre bocsáttatik, míg a két rajzteremre még 3—4 hónapig lesz szükség.

187) November 30. Polgármester átküldi az O. St. H.-hoz az egész népszámlálási anyagot, valamint az összes táblákat. A külföldiek számlálólapjai már az idő rövidségénél fogva sem voltak másolhatók. (l. Okmánytár 48.)

188) Deczember 1. O. St. H. a polgármesterhez. Öt táblának városrészenkénti kimutatása követeltetik. A külföldiek lapjainak másolásáért járó költség a 2000 frt állami segélyből le fog vonatni. (l. Okmánytár 49.)

189) Deczember 12. St. H. a polgármesterhez. A fentebbi kívánság teljesítése lehetetlen, mivel az egyes városrészek szerinti feldolgozás, melyet a O. St. H. sohasem követelt, csak a fővárosi népszámlálási munka számára készült, ez pedig nem a tényleges, hanem a rendes lakosságra vonatkozik. Különben is a fővárosnak az országos munkában való közreműködése a fenforgó körülmények közt be van fejezve. (l. Okmánytár 50.)

190) Deczember 24. Az O. St. H. ismételt sürgetésére a St. H. újból jelenti, hogy a kerületi táblák beszolgáltatására a főváros a fenforgó körülményeknél fogva már nem kötelezhető. (l. Okmánytár 51.)

191) Deczember 28. Az O. St. H. három nap alatt követeli mindazon táblákat, melyek a statisztikai hivatalban kerületenként elkészültek, ellenkező esetben a kereskedelmi miniszterhez fog jelentést tenni. (l. Okmánytár 52.)

192) Deczember 29. A St. H. jelentése a polgármesterhez a bekövetelt kerületi táblák tekintetében; a 189. szám alatti jogi pontok ismétlése; továbbá, hogy az O. St. H. ezen — csak városi célokra szolgáló — táblák beküldését felülvizsgálás szempontjából követeli, erre azonban joga nincs.

193) Deczember 31. Polgármester az O. St. H.-hoz a kerületi táblákat beküldi azon megjegyzéssel, hogy azok még nem véglegesek. (l. Okmánytár 53.)

1892.

194) Február 4. A kereskedelmi miniszter 350. sz. leirata a polgármesterhez. A népszámlálási anyagnak magyar és külföldi honosság szerinti csomózását hibásnak találta. A honosságnak újból feldolgozásánál a fővárosi statisztikai hivatal feldolgozásától eltérő eredményekre jutott,

* Ezzel terjedelmében közölve Statisztikai Havi Füzetünk 221. számában.

** Ez a régi november 23-án érkezett a fővárosi statisztikai hivatalba.

miről a polgármester meggyőződhetik. A kerületi táblákban is találtattak hibák. A polgármesternek azon kijelentését, hogy az eredmények nem véglegesek, indokoltnak nem tarthatja. A kilátásba helyezett 2000 forintos államsegély visszavonása. (l. Okmánytár 54.)

195) Február 29. Rózsavölgyi tanácsnok jelentése a polgármesterhez a honossági statisztika feldolgozásáról, illetve hogy a Budapesten élő brit alattvalók száma 48 helyett összesen 58-at tesz. (l. Okmánytár 55.)

196. Márczius 20. St. H. a polgármesterhez. Jelentés a 350. számú miniszteri leiratban tartalmazott kifogások iránt.

a) A bel- és külföldi csomózások hibás volta. A miniszteri rendelet értelmében az anyagot csakis kerületek, nem pedig honosság szerint kellett csomóznunk.

b) A feldolgozás hibás volta. Lehetetlenség, hogy valamely ismételt feldolgozás szorosan azonos eredményekre vezessen.

c) A honossági feldolgozás hibás volta. Az O. St. H. ezerrel kevesebb külföldit dolgozván fel, világos, hogy egyes országok számai sem vúghatnak. A munkások azonban tévedhettek. Észrevehető nagyobb tévedések amúgy is kijavíthatnak, kisebbek elkerülhetlenek. Javaslat az O. St. H. által készített hiba jegyzéket külföldi statisztikai hivatalok megbírálnak alá bocsátani.

d) A városi czélokra készült kerületi táblák állítólagos hibás volta. Az országos statisztikai hivatalnak nem volt joga ezen tisztán municipális munkát felülvizsgálni, illetőleg erről a miniszterhez jelentést is tenni. Ez által a törvényhatósági autonomia sértetik, a mi ellen a miniszter úrnál fel kellene szólalni.

e) A polgármester úr jelentette, hogy a beküldött kerületi táblák még nem véglegesek. A miniszter úr ennek ellenében állítja, hogy ezen táblák már júniusban véglegesen meg voltak állapítva és ez okból a polgármester kijelentését indokolatlannak jelzi. A fővárosi stat. hiv. igazgatójának indítványára az ezen táblák összeállításában közreműködő munkások elnökileg kihallgatattak. Az illető jegyzőkönyvek melléklése, melyekből kitűnik, hogy a kifogásolt táblákon novemberig dolgoztak. A miniszter úr kijelentése e szerint téves értesülésen alapul. (l. Okmánytár 56. és 57.)

197) Február 19. A második rajzterem is rendelkezésre bocsáttatik.

198) Február 23. St. H. a polgármesterhez. Az egész népszámlálási anyag az O. St. H.-ban létező, nem vagyunk azon helyzetben, hogy a népszámlálási táblákat folytathassuk és lezárhassuk, minek következtében az egész népszámlálási személyzet elbocsáttatik.

199) Április 4. Polgármester jelentést kíván az O. St. H.-tól feldolgozás végett beküldött újabb három népszámlálási tábla felől.

200) Április 13. A fővárosnak az országos népszámlálásban való közreműködése be lévén fejezve, ezen pótmunkára az államsegély visszavonása után nem vállalkozhatik. (l. Okmánytár 58.)

201) Május 4. St. H. a polgármesterhez. Elnöki végzés értelmében az összes lakásborítékok is azonnal át fognak tétetni az országos stat. hivatalhoz. Minthogy azonban ez egész kocsirakást tesz, az elszállítás 1—2 napot fog igénybe venni. Megjegyzés, hogy a lakásborítékok a fővárosnak költségén állíttatván elő, annak tulajdonát képezik s így ezen anyag visszaküldéséről le nem mondhatunk, mivel az a még szerkesztendő natalitási táblák alapját is tartalmazza.

202) Május 12. Polgármester a kereskedelmi minisztériumhoz. Felterjesztés a 196-ik szám alatti jelentés alapján. Mellékleiben a statisztikai hivatal munkásainak kihallgatási jegyzőkönyve. (l. Okmánytár 59.)

203) Június 17. St. H. a polgármesterhez. Hogy a népszámlálási munkák valahára folytathassanak, a november 30. óta az O. St. H.-ban levő népszámlálási anyag visszaküldése volna kérendő. Együttal bemutatattik a népszámlálási munkának tervrajza: *I. kötet*: Utczák. Épületek. Lakások. Lakviszonyok. Háztartások. *II. kötet*: A népesség szaporodása. Nem. Honosság. Szülőhely. Kor. Hitfelekezet. Nemzetiség. Nyelvismeret. Magyarosodás. Műveltségi állapot. Családi állapot. Testi és lelki hiányok. *III. kötet*: Foglalkozási statisztika és függelékben a népszámlálás felvételének és feldolgozásának okmányszerű előadása.

204) Június 19. Kereskedelmi miniszter a polgármesterhez 2423 sz. a. Nyilatkozat a 202 sz. a. közlött polgármesteri előterjesztésre, együttal jelzése azon újabb hibáknak, melyek a fűv. népszámlálási munkálatban találtattak. (l. Okmánytár 60.)

205) Június 25. O. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási anyag csak október vége felé fog megküldethetni. (l. Okmánytár 61.)

206) Október 14. St. H. a polgármesterhez. Ugy saját népszámlálási munkánk folytatása, valamint a közoktatásügyi miniszter úr által kívánt iskolakötelesek összeállítására érdekében kéri a népszámlálási anyag visszaküldésének sürgetését.

207) Október 29. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási anyag az O. St. H.-tól visszaküldetett, minek folytán ebből első sorban a közoktatásügyi miniszter úr által kívánt tan- és óvókötelesek statisztikája fog összeállítani.

208) November 8. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási munka nyomdai költségeinek előirányzata. Az összes költség a füzéssel együtt 4793 frt 60 kr. Ezen kiadás a népszámlálás költségeire felvett összegben nemcsak fedezetet talált, hanem ebből még megtakarítás is maradt volna. Minthogy azonban az iparstatisztikának a fővárossal annak idejében nem közölt feldolgozása mintegy 5000 frtnyi többletet okozott, azonfelül a vigadóban eszközölt építkezési átalakítások, a népszámlálási iroda megszerzésére szükséges kártalanítás, valamint a házjegyzék kinyomtatása érzékenyen több kiadásba kerültek, s a népszámlálási alap bevételéből elesik az eredetileg kilátásba helyezett 2000 frtnyi államsegély: ezen nyomdai költségek fedezésére póthitel kérendő.

209) November 14. St. H. a polgármesterhez. Miután a népszámlálási anyag ismét birtokunkba jutott, annak végleges feldolgozására 22 napidíjas lesz alkalmazandó.

210) Deczember 22. St. H. a polgármesterhez. A népszámlálási anyag újbóli feldolgozása alkalmával vizsgálat alá vehettük azon eltéréseket, melyek a kereskedelmi minisztérium leirata szerint ezen fejezetekben előfordultak. Minthogy ez alkalommal részünkről ismét más eredményekhez jutottunk, mint az O. St. H., annak megállapítására, vajjon a mi feldolgozásunk megfelelt vala-e, vagy nem, 15 számvevőségi hivatalnok kirendelését kérjük, hogy az újból felhalmozódott egész népszámlálási anyagot lapról-lapra felülvizsgálják. Polgármester végzése 1893. jan. 4. Tudomásul vétetik és a felülvizsgálat szükségesnek nem tartatik. (l. Okmánytár 62.)

211) Deczember 22. St. H. a polgármesterhez. Bemutatása azon munktervnek, mely szerint a népszámlálás IV. kötete, nevezetesen a natalitási táblák és a termékenység statisztikának egyéb részei előállítani fognak.*

1893.

212) Február 27. St. H. a polgármesterhez. Felvilágosítás azon állítólagos tévedések iránt, melyek a kereskedelmi miniszter úr 2423/92. számú leirata szerint a nemzetiségi statisztika feldolgozásánál tapasztaltattak. (l. 204. sz. a.) A polgármesterhez áttett hibajegyzékben a legnagyobb eltérés a vendeknél találtatott, a mennyiben az általunk kimutatott 51 vend helyett az O. St. H. nem kevesebb, mint 305-öt mutatott ki. Ez okból az egész népszámlálási anyagból kikerestük a vend lapokat és ismét csak 53-at találtunk. Az O. St. H. nagyobb száma onnét ered, hogy a magyarországi vendek közé a stájer és krajnai vendeket is beszámította, holott ezek természetesen nem a magyarországi vendek közé voltak számíthatók, hanem az idegeneknek fentartott egy »külföldi« rovatban kimutatandók. Ennek igazolására áttétetik az általunk vendnek elfogadott magyar alattvalóknak 53 lapja és a több mint száz osztrák vend lapja, melyek az O. St. H.-ban az ott veresen rávezetett javítás szerint utólagosan a magyar vendek közé számítottak. Kéretik e tényállás megvizsgálása. (l. Okmánytár 63.)

Végzés. Márczius 3. A számlálólapok visszaküldése mellett tudomásul vétetik.

213) Május 31. St. H. a tanácshoz. Felsorolása azon rendkívüli munkáknak, melyekkel a hivatal az utóbbi időben megterhelhetett és melyek annak munkaerejét annyira igénybe vették, hogy eddigelé lehetetlen volt a népszámlálási munka szerkesztéséhez fogni. Ilyen munkák valának a tan- és óvókötelesek statisztikája; a túlnépes lakások fölvétele és feldolgozása, a lakástügyi bizottság megbízásából az európai nagy városokban a lakásviszonyok tekintetében fennálló intézkedéseknek és törvényeknek tanulmányozása, valamint az erre vonatkozó jelentés-tétel; a nemzetközi közegészségügyi és demografiai kongresszus előkészületi munkái; a főváros gyors növekedésével végre még a statisztikai munkálat is felszaporodván, a hivatal személyzete azonban továbbra is változatlan maradván, már amúgy is mind nehezebbé válik, hogy kötelességünknek megfelelhessünk. Ebből folyólag kérjük, hogy a St. H. egyideig rendkívüli munkákkal ne terhelhessék, hogy a népszámlálási munka szerkesztésével foglalkozhassék.

* Egész terjedelmében közölve 235. sz. Havi Füzetünkben (V. ü. Körösy: Demologische Beiträge zur Erweiterung der Natalitäts- und Fruchtbarkheits-Statistik, Berlin, 1892.)

214) Október 26. St. H. a tanácshoz. Indokolt előterjesztés, hogy a népszámlálási munkán az annak szerkesztésében közreműködő szaksegéd is, mint szerző, megneveztessék.

215) November 4. St. H. a polgármesterhez. Hivatkozással a hivatal nagy hátralékaira — hét közlemény, mely német nyelven is kiadandó — kérünk több munka számára fordító alkalmazását.

216) Deczember 30. St. H. a tanácshoz. Az O. St. H. azon kívánságára, hogy a népszámlálási anyag újból átengedtessek, jelenti, hogy az hat hétre rendelkezésre bocsátható.

1894.

217) Január 22. St. H. az O. St. H.-hoz. A vendek számlálólappjainak másolatai átküldetnek.

218) Julius 23. A népszámlálási munkához melléklendő grafikus rajzok bemutatása. Költségelőirányzat 666 frt.

219) November 4. St. H. a tanácshoz. A népszámlálási munka I. kötetének bemutatása.

1895.

220) Október 26. St. H. a tanácshoz. A népszámlálási munka II. kötetének bemutatása.

221) November 3. St. H. a tanácshoz. Az 1896. év elejére kisebb népösszeírás javasoltatik és ennek tervezete bemutatattatik. Költségelőirányzat 1200 frt.

1897.

222) Február 11. St. H. a tanácshoz. Az ezredéves kiállítás számára elrendelt és minden egyéb dolgot háttérbe szorító munkák a népszámlálás III. kötetének megjelenését akadályozták. A kötet, mely a foglalkozási statisztikát és a népszámlálás történetének okmányyszerű előadását tartalmazza, még néhány havi munkát fog igénybe venni.

223. Junius. A foglalkozási statisztika szövegének és táblázatainak nyomása befejezve. Hátra van még a történelmi rész szerkesztése.

Okmánytár.

1.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 2794. eln. szám

Magyarország összes törvényhatóságaihoz a népszámlálásról szóló 1890 : IX. törvénycikk végrehajtása iránt.

Egy évtizede immár, mióta az utolsó népszámlálás végrehajtott.

Az 1890 : IX. törvénycikk ezért új népszámlálást rendel el; mert a nemzeti élet folytonos változása és fejlődése szükségessé teszi, hogy a népesség állapotát kitüntető számlálás időnkint és legalább minden tíz-tíz évben ismételtessék.

Tekintve az ügy fontosságát, a kormány legkevésbé sem kételkedik a felett, hogy hazánk összes törvényhatóságai ezuttal is kellő buzgalommal sietnek elvállalni a munka azon részét, mely önkormányzati hivatásuk körébe esik; tagjai pedig törvényszabta kötelességeiket hiven teljesítve, vállvetett törekvéssel segítik megalkotni ezen, az államnak tetemes költségébe kerülő, de közigazgatási és kulturális tekintetben egyaránt fontos és szükséges művet.

Ezen, mindnyájunkra eső hazafiúi kötelesség teljesítése ezuttal annál könnyebb lesz, mert ugyanazon számlálási rendszer állapotított meg most is, mely egyszerűségében már 1880-ban is jónak bizonyult, az egyes községekre csekély munkát hárit, s melynek elveit a kormány következőkben kívánja a közönséggel újból megismertetni.

A népszámlálás helyes keresztülvitelének egyik mellőzhetetlen feltétele, hogy az oly időben történjék, midőn a hazai lakosság legnagyobb része otthon van, s hogy az egész cselekvény egy időpontra essék, mely lehetővé teszi a — születés, halál, utazás stb. által — folyton támadó változások elkerülését, egyszersmind megtudni engedi a népesség valódi állapotát.

E célra az 1890 : IX. törvénycikk 1890. december 31-ét tűzi ki határnapul, vagyis a évforduló pillanatában létező állapot fog az 1891. január 1-je és 10-ike közt megindítandó és ez idő alatt be is fejezendő népszámláláskor számbavétetni. Ezen határidő szigorú megtartása annál fontosabb, mert nélküle a helyes népszám megtudása lehetetlen. December 31-ének éjjeli órája pedig olyképp tartandó szem előtt, hogy az ezen óra előtt szülöttek a népszámlálási munkálatba már felveendő, holott az ugyanazon éj éjjeli órája után szülöttek, mint a népszámlálás idejében még nem léteztek, számon kívül hagyandók. Szintúgy számon kívül maradnak az éjjél előtt meghaltak, de az éjjél után elhaltak, mint a népszámlálás percében még léteztek, abba föl is veendő. Hasonlóképpen az úton levők ott veendő számba, ahol december 31-ének éjjelén megszállottak, vagy netalan egész éjjel úton lévén, hova január 1-én megérkeztek. Ezek szemeltartásával mindenképp kerülendő egy és ugyanazon személynek kétszeres, vagyis két különböző helyen való fölvétele.

Az elérendő jó eredmény legfőbb biztosítéka az, hogy a számlálásban minél inkább közreműködjék maga a nemzet, minél tövékonyebb részt vegyenek benne az ország értelmesebb polgárai.

Ez alapon készültek az alatti idecsatolt általános utasításban foglalt szabályok, mely utasítást azon felhívással közlöm a törvényhatósággal, hogy a benne foglalt szabályok végre-

hajtására, a törvényhatóság első tisztviselőjének vezetése alatt, ki a törvény által a felügyelettel megbízott, a kellő intézkedéseket haladék nélkül megtegye.

A népszámlálásnak mindenütt egy időben (1891. január 1-je és 10-ike közt) kellvén végrehajtani, s a meghatározott időpont tetteges népszerű viszonyait kitüntetni, magától értetik, hogy mindannak, a mi ez utasítás illető pontjaiban foglaltatik, a népszámlálási napot megelőzőleg s olykép kiszabandó időben kell megtörténni, hogy a kitűzött napon minden egyes családfő vagy számláló tag saját háztartásában vagy a reá bizott községben, illetőleg számláló kerületben a népszámlálást tetteg megkezdhesse, s azt minden megszakítás nélkül gondosan s lelkiismeretesen be is végezhesse.

Mind az előmunkálatok, mind a tényleges számlálás, mind pedig az eredményt biztosító felülvizsgálat alkalmával követeli a kormány, hogy a vármegyei vagy városi s községi tisztviselők a szükséges segédkezet nyújtani, s hivatalos támogatásukkal az ügy üdvös befejezését előmozdítani szigorú kötelességöknek ismerjék.

A mellékelt általános utasításból a közönség az egész népszámlálás tervezetéről szerezhethet tudomást. A számlálólapok és házi gyűjtőlapok, valamint a betöltésükre szolgáló részletes utasítások annak idején fognak általam az illetők számára kiszolgáltatni. Minden e tárgyra vonatkozó levelezések az országos m. kir. statisztikai hivatalhoz intézendők, melyet a népszámlálási ügy közvetlen vezetésével megbíztam — általa fogván az egész anyag feldolgoztatni és a nemzet használatára közzététni.

A törvényhatóság közönsége felelős, hogy ezen újabb népszámlálás kellően végrehajtsák, s hogy az a ráfordított anyagi áldozattal arányban álló eredményt is nyújtson.

Megbízható lesz pedig az eredmény, ha — mint a kormány el is várja — mindenki megteszi kötelességét, ha a felülvizsgáló tagokul kijelölendő közigazgatási tisztviselők hiven eljárnak teendőikben, számláló ügynökök pedig lelkiismeretes, a vidék vagy község bizalmát bíró, az ügy fontosságát felfogni képes és érte lelkesülni tudó férfiak választatnak.

Nehogy a népszámlálási munkálat az ország valamely vidékén azon balítélettel találkozók, mintha az oly érzeltatú puhatolás akarna lenni, mely új terhek kiszabására vagy adó fel-emelésére vezethetne, felhivom a törvényhatóságot, hogy ha területén netalán ilyféle alaptalan aggodalmak jelei mutatkoznának, azokat elenyésztetni s az illetőket kellőleg felvilágosítani siessen.

Gondoskodni fogok, hogy a törvényhatóság igénybeveendő tisztviselői a követendő eljárás iránt teljesen tájékozva legyenek, valamint az ő feladatukat fogja képezni, hogy hasonlókép oktassák a népet, valamint az alkalmazandó számláló ügynököket.

Ha a közönség jelen körrendelet szellemét felfogja, ha az illető közegek — miismételve szigorú kötelességökké tétetik — a kiadott utasításokat, valamint a használandó mintákat kellően tanulmányozzák: a siker biztosítva van.

Budapesten, 1890. augusztus 7.

Baross.

Végzés. 14811/1890. eln. sz.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi augusztus hó 7-én 2794. eln. sz. a. az 1891. évben foganatosítandó népszámlálás tárgyában valamennyi törvényhatósághoz kibocsátott körrendelete a f. v. törvényhatósági bizottság közgyűlésén oly hozzáadással leendő bejelentése és kihirdetés végett, miszerint a népszámlálás keresztülvitele iránti előmunkálatok általam meg fognak tétetni, s az ennek következtében felmerülő költségek fedezete iránt később fogok előterjesztést tenni, — t. Rózsavölgyi Gyula főjegyző úrnak kiadatik.

Egyuttal a leirat az összes mellékletekkel együtt oly felhívással adatik ki Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató úrnak, hogy a mennyiben ő a népszámlálás foganatosítása tekintetében némely módosításokat látna szükségesnek, ez iránt, továbbá a számláló csoportok alakítása, valamint általában az ügy előkészítése és annak végrehajtása tekintetében hozzám nyolcz nap alatt tüzetes véleményes jelentést tenni sziveskedjék.

Miről Rózsavölgyi Gyula főjegyző urat a miniszteri rendelet hiv. másolatának kiadása, Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató urat pedig a rendelet és összes csatolmányainak kiadása mellett felzetem értesitem.

Budapest, 1890. évi augusztus hó 13-án.

Gerlóczy
h. polgármester.

Kereskedelemügyi m. k. miniszter 2804. eln. sz.

Budapest főváros közönségének.

Kapcsolatban f. hó 7-én 2794. eln. sz. a. kelt, a népszámlálást elrendelő 1890: IX. t.-cz. végrehajtására vonatkozó rendelettemmel, felhivom a főváros közönségét, hogy ha az egész országra nézve megállapított s % alatt ide zárt számlálólapokon és házi gyűjtőlajstromban foglalt kérdéseknél, a főváros külön viszonyai szempontjából egyebet is föl akarna vetni, eme szándékáról, jelen leiratom vételétől számított két hét alatt, jól indokolt fölterjesztésben értesítsen.

Egyuttal hajlandó vagyok eleve is beleegyezni abba, hogy a főváros, miután külön statisztikai hivatallal rendelkezik, a népszámlálás által nyerendő anyagot, abban saját céljaira külön feldolgoztassa, ebből származó költségekhez pedig, a népszámlálásra megszavazott hiteltől, oly összeggel vagyok hajlandó járulni, mely a főváros lakossága számának arányában az összes számlálási költségekből, 1000—1000 fejenként számítva, esni fog.

Kikötöm azonban, hogy bármily külön felvételeket talál is a főváros e számlálás alkalmából eszközölni: a közölt számlálólapokon foglalt minden egyes kérdésre nézve köteles lesz megadni a választ, s a nyerendő anyagból ugyanazon kombinációkat levonni s eredményeket ugyanazon időben szolgáltatni át az orsz. m. k. statisztikai hivatalnak, melyeket ez meg fog állapítani, mi végett nevezett országos hivatal közvetlen érintkezésbe fog lépni és ezt folytonosan fentartani, úgy a főváros tanácsával, mint annak statisztikai hivatalával.

A mennyiben pedig a népszámlálási anyag felhasználásával kimerítő iparstatisztikát is szándékozom szerkesztetni, eleve felhivom a főváros közönségét, hogy az iparosokra vonatkozó összes számlálólapok másolatait még az anyag részletes feldolgozása előtt szolgáltatassa be az orsz. statisztikai hivatalnak.

Budapest, 1890. augusztus 9.

Baross.

Végzés. 1890/14.812. eln. sz.

Ezen miniszteri rendeletet, összes mellékleteivel együtt, oly felhívással adom ki Körösi József statisztikai hivatali igazgató úrnak, hogy a mennyiben a jövő évben foganatosítandó népszámlálás alkalmából az egész országra nézve megállapított számlálólapokba és gyűjtőlajstromokba a főváros különleges viszonyainál fogva még egyéb kérdések és adatok felvételét is szükségesnek és czélszerűnek találná, e részben hozzám nyolcz nap alatt kimerítően indokolt véleményes előterjesztést tenni sziveskedjék.

Miről Körös: József statisztikai hivatali igazgató urat a leirat és csatolmányainak kiadásával felzetten értesitem.

Budapest, 1890. augusztus 13.

Gerlóczy.

Jegyzőkönyv,

felvétellett Budapesten, 1890. évi augusztus hó 22-én, az 1891. évi országos népszámlálás ügyében teendő elüntézkedések tárgyában megtartott értekezletről.

J E L E N V O L T A K :

Gerlóczy Károly h. polgármester úr elnökle mellett: Lung György tanácsnok, Rózsa-völgyi Gyula főjegyző, Körösi József statisztikai hivatali igazgató, Lampl Hugó főszámvevő urak; továbbá a közigazgatási kerületek képviselőiben és pedig az I. kerület részéről: Osztoits Mihály ker. előljáró; a II. kerület részéről: Virágh Gyula jegyző; a III. kerület részéről: Germedl János esküdt; a IV. kerület részéről: Apafi József esküdt; az V. kerület részéről: Beck Dénes h. előljáró; a VI. kerület részéről: Zettner Ede ker. előljáró; a VII. kerület részéről: —; a VIII. kerület részéről: Komlósi László ker. előljáró; a IX. kerület részéről: Dobronyi János ker. előljáró; a X. kerület részéről: Horváth János esküdt; Bulla János, dr. Thirring Gusztáv és Jankó János statisztikai hivatali segédek, végre a fővárosi m. kir. államrendőrség képviselőiben: Pekáry József főkapitányi helyettes és Chudy Hugó rendőrkapitány urak; Rényi Dezső f. gy. mint jegyzőkönyvvezető.

Elnöklő h. polgármester úr előadja, hogy az 1891. év elején foganatosítandó országos népszámlálás alkalmából a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr ő nagyméltósága részéről kibocsátott Általános utasítás 2. pontja értelmében a törvényhatósági első tiszviselő van hivatva arra, miszerint a népszámlálás keresztülvitele tekintetében eleve megtegye mindazon intézkedéseket, a melyek foganatosítása a népszámlálásnak pontos és sikeres végrehajtása szempontjából szükségesnek mutatkozik. Ezen rendelkezés alapján érezte magát indíttatva arra, hogy a mai értekezletet egybehívja, és az abban való részvételre mindazokat felkérje, a kik a népszámlálás tényleges foganatosítása alkalmából abban bármily irányban is közreműködni hivatva vannak.

Jelenti továbbá, hogy az értekezleten való megjelenésre felkérte a fővárosi m. kir. államrendőrséget is, a melynek képviselőjében Pekáry József főkapitányi helyettes és Chudy Hugó rendőrkapitány urak az értekezleten megjelenni szivesek is voltak.

Ezek után elnöklő h. polgármester úr felhívja az értekezletet arra, hogy a már említett általános utasításokat tanácskozás tárgyává tenni s azokra nézve megállapodni sziveskedjék.

Az értekezlet ezután az »általános utasítások«-at pontonként beható tanácskozás alá vevén, az azokban foglaltakra vonatkozólag a 2/100 alatti mellékelt módosítások és pótlások felvételét tartja még szükségesnek.*

A mi pedig a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak a fővároshoz külön intézett leiratát illeti, a mely szerint azon esetre, ha a főváros közönsége a különleges viszonyokra való tekintettel a számlálólapokba más adatokat is felvételni kívánna, avagy más irányban pótlásokat tartana szükségeseknek, ez iránt a kereskedelemügyi miniszter úrhoz felterjesztés intézendő, e részben az értekezlet a 2/100 alatti foglalt módosítások, illetve pótlások felvételét tartja szükségesnek. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrhoz ennél fogva mindkét rendbeli módosítások ügyében tüzetesen indokolt felterjesztések intézendők.

Egy alkalommal felkérendő a nagym. m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr. miszerint a fővárosi m. kir. államrendőrségnek a népszámlálás keresztülvitelében való közreműködése tekintetében netalán szükséges intézkedéseket esetleg a nagym. m. kir. belügyminiszter úr útján megtenni méltóztatnék.

Ezek után az értekezlet a népszámlálási munkálatok helyiségeiül az egyes közigazgatási kerületekben a következő helyiségeket jelöli ki:

Az	I. kerületre nézve:	az	I. ker. előljáráóság épületét
a	II. »	a	II. »
a	III. »	a	III. »
a	IV. »	a	IV. »
az	V. »	az	V. »
a	VI. »	a	VI. »
a	VII. »	a	VII. »
a	VIII. »	a	VIII. »
a	IX. »	a	IX. »
a	X. »	a	X. »

Megkeresni határozta továbbá az értekezlet a fővárosi m. kir. államrendőrséget az iránt, miszerint a rendes lakással nem bíró egyének összeírhatása czéljából folyó évi december hó 14-éig közölni sziveskedjék azon éjjeli szállások jegyzékét, a melyben különösen a napszamosok szállnak meg tömegesebben, a kik tehát ilyen alkalommal legpontosabban vehetők fel.

Végre felkérendő lesz a fővárosi mérnöki hivatal arra, hogy a fővárosban levő házak számjegyzékét kellő időben bocsássa rendelkezésre.

Jegyzette:

Kmft.

Rényi Dezső,

f. gy.

Gertóczy,

h. polgármester, mint értekezleti elnök.

* A statisztikai hivatal igazgatójának javaslatai elfogadtnak, azon módosítással, hogy a népszámlálási bizottságok fel nem állíttatnak, hanem a polgármester fogja az ügy kezelését elvállalni. L. bővebben 1890. augusztusi Havi Füzetünkben. (207. sz.)

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Nagyméltóságodnak 2794. eln. sz. a. a népszámlálás fogantatására vonatkozó rendelete e hó 12-én érkezvén birtokomba, azonnal megtettem a sürgős intézkedést az iránt, hogy a fővárosi statisztikai hivatalban elkészüljenek mindama munkálatok, melyek alapján az általános utasítás 2. §-ában elrendelt értekezletet összehívhasam.

Ezen értekezlet mai napon a főváros érdekelt tisztviselőinek és a ker. előljáróságok, valamint az ez ülésre külön meghívott fővárosi m. kir. államrendőrség képviselőinek közreműködése mellett elnökletem alatt megtartatván, van szerencsém ennek eredményét a következőkben tisztelettel előterjeszteni, megjegyezvén, miszerint a fővárosban uralkodó különleges viszonyoknál fogva csakugyan szükségesnek mutatkozott az utasítás 44. §-a nyújtotta azon szabadsággal élni, hogy a fővárosi helyi viszonyoknak megfelelőleg némi tekintetben eltérő eljárást hozzak javaslatba.

Az utasítás értelmében ugyanis a polgármester fogja a népszámlálás főfelügyeletét vezetni. A keresztülvitel azonban a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójára bízatik.

Minden közigazgatási kerület számlálására kerületi népszámlálási elnök neveztetik ki, mely elnök mellé minden kerületben egy-egy népszámlálási iroda egy-egy irodavezetővel szervezetik.

A kerületek kellő nagyságú számlálási csoportokra felosztatván, ezen csoportok mind-egyikére a ker. elnök javaslatára egy-egy számlálási ügynök fog kineveztetni.

A kerületi elnökök kötelessége a népszámlálás helyes előkészítéséről és keresztülviteléről, valamint az anyag átvizsgálásáról gondoskodni, mely utóbbi tekintetben különben a főváros statisztikai hivatala is külön ellenőrök kiküldetése által fog közreműködni.

A városnak beépített részein működő ügynökök, az elnökök, illetve irodavezetők által fognak oktattatni, míg ez utóbbiak a fővárosi statisztikai hivatalban fognak a népszámlálási műveletbe beavattatni.

Ezen tervzetet tehát annyiban különbözik a vidéken követett eljárástól, hogy:

a) a népszámlálási csoportok vezetése nem volt egy-egy kirendelendő tisztviselőre bízható: a népszámlálási csoportok ugyanis mintegy 300-at tévén, lehetetlennek tartom, hogy 300 tisztviselő több napon át rendes teendőjétől elvonassék;

b) a számlálás kivétel nélkül fizetett ügynökökkel fog történni, még pedig nemcsak azért, mivel ezektől szigorúbb munkateljesítést lehet követelni, hanem mivel az utóbbi népszámlálás alkalmával ez irányban tett kísérlet arról győzött meg, hogy a népszámlálási ügynökségre fizetés nélkül alig akadt vállalkozó. Magától értetődik különben, hogy az ebből eredő költségeket a főváros fogja viselni.

Az utasítás 5. §-a értelmében a főváros számláló csoportokra osztandó olyformán, hogy egy csoportba 500—1000 lélek essék. Az itt említett minimális lélekszámot ugyan a fővárosban is fogjuk szem előtt tarthatni, de a maximumot túl kellend lépnünk. A fővárosnak van ugyanis akárhány olyan háza, melyben több mint 1000 egyén lakik, már pedig egy és ugyanazon házba több ügynököt küldeni nem volna tanácsos; tekintettel kellett lennünk továbbá azon körülményre, hogy az ügynök köteles lesz az oktatásokra eljárni, az eszközrendő próba-felvételekben helyes felfogásának bizonyítékát nyújtani, a mintákat kiosztani, egybegyűjteni, pótolni, saját csoportjának összefoglalását, lezárását elkészíteni; ha pedig csoportjában legfeljebb 1000 egyén lakik, úgy — darabszáma lévén fizetve — több napi fáradozás és eljárás mellett legfeljebb csak 7½—10 frtnyi keresetre volna kilátása, mely munkára tehát értelmesebb egyének nem igen ajánlkoznának.

Ha még figyelembe vesszük, hogy a népszámlálás 10 napig tarthat, úgy hiszem, nem fog helytelennek találtatni, ha fizetéses ügynököink csoportjaiban a lélekszám maximumát 2000—2500-ra emeljük.

Nagyméltóságod egyuttal kívánja, hogy ezen beosztásról a rendelet vételétől számított két hét alatt jelentés tétessék.

Ezen kívánságnak olegyet teendő, siettem e csoportbeosztást, a mennyire ez a rendelke-

zésre álló rövid idő alatt lehetséges volt, elkészíttetni s így azon helyzetben vagyok, hogy a főváros beépített részének összesen 254 számláló csoportra való beosztását az ide 1. alatt melékelt három térképben bemutassam. Midőn azonban ezen területnek végleges beosztását csakis a helyszínén való szemle, esetleg az egyes házak hozzávetőleges lakosságának megkérdezése után lehet megállapítani, — megjegyzem, hogy a főváros területén létező épületek száma nem kevesebb, mint 14.181-et tesz, — okvetlenül ki kellene kérnem Nagyméltóságodtól azon szabadságot, hogy ezen csoportbeosztáson a később előforduló nehézségekhez képest változtathassak.

Föl kell még említenem azon körülményt, hogy a bemutatott térképek a fővárosnak csakis a beépített részére vonatkoznak. A külső, be nem épített, úgynevezett »kültelekre« vonatkozólag a legjobb akarattal sem tudok a jelen pillanatban csoportbeosztást bemutatni. Ezen külső részek összeírása ugyanis rendkívüli nehézségekkel jár. Az ügyöknök kemény téli időben föl kell keresnie a budai hegyekben, vagy a rákosi dülőkön elszórtan és néha elrejtve álló házakat, nem találván pedig házmestert, a kinél a nyomtatványokat hátrahagyhatná és kitől azokat ismét átvehetné, a lakókkal közvetlen kell érintkeznie, a mi pedig nem egykönnyen sikerül, mivel a lakók egész nap munkában szoktak lenni. Ezen kerületekben tehát a népszámlálást csakis a helyi viszonyok alapos ismeretével bíró egyének által lehet elvégeztetni, a kiket egyes helyeken lóháton kellend mozgósítani, sőt az esetek többségében fegyveres erővel is kellend kísértetni. Ily viszonyok közt tehát nem is várható, hogy ily körülményes mozgósítás két ízben is történhessék, egyszer a minták kiosztása, másodsor azok egybegyűjtése kedvéért, hanem kell, hogy itt az ügynök a számlálást azonnal el is végezze. A külteki számlálás tervezetéről nem adhatnék előbb határozott javaslatot, míg az ezen kerületek számára nagy bajjal kiszemelendő ügynökökkel a statisztikai hivatali igazgató egyenkint nem tanácskozott, illetve azokkal együttesen külön enquête-féle tárgyalásokat nem tartott; addig is, míg ez megtörténhetnék, szorítokoznom kell annak bejelentésére, hogy a főváros külső nagy területe mintegy 40 számláló csoportra fog osztatni.

A mi a kívánt mintáknak számát illeti, e tekintetben figyelemmel kell lenni azon körülményre, hogy minden házba több lapot kell adni, mint a mennyi lakója van, mivel a családonál sok lap elvész, elroncsolódik, megsemmisül; továbbá, hogy mind a 300 ügynököt elegendő számú tartalékpéldánnyal kell ellátni, hogy az elveszetteket pótolhassák, az elmaradt beírásokat maguk teljesíthessék. Szintúgy minden népszámlálási elnöknel elegendő számban készletben kell tartani mintákat, de a legnagyobb mennyiséget a statisztikai hivatalnál, mert tapasztalatból tudjuk, hogy a népszámlálás foganatosítása alatt mily sürgősen keresnek a f. v. statisztikai hivatalnál mintákat, sőt táviratilag is rendeltek belőlük. A szükséges mintakészlet nagysága iránt különben most már a tapasztalat is dönt: az 1881-iki népszámlálás alkalmával t. i. a 370.000 lakó felvételére 284.400 fehér és 281.400 kék számlálólap szükségeltetett. Minthogy azóta a főváros népessége talán 30°/o-kal felszaporodott, a jelenlegi népszám mellett kellend 400.000 fehér és 400.000 kék lap. Még e mellett is szükségesnek látszik, hogy a szedés a vállalkozó nyomdában mindig készen tartassék, hogy előre nem látható esetre rögtön lehessen új mintákat nyomtatni.

A minták nyelvére vonatkozólag van szerencsém jelenteni, hogy a fővárosban csak magyar szövegűek fognak alkalmaztatni.

Végül legyen szabad felsorolnom azon néhány pontot, melyek iránt az okból, hogy az eljáró közegeknek pontos utasítást lehessen adni, Nagyméltóságodtól bővebb felvilágosításokat kell kikérnünk:

1. Minden népszámlálásnál külön gondot okoz azon körülmény, hogy az összeírásból senki ki ne maradjon, valamint hogy egyesek több ízben ne irassanak össze. Ezen nehézségek összefüggnek azon főkérdéssel, hogy valamely község, vagy városrész, vagy ház »népessége« alatt mi értessék, ezen község jogi népessége (population legale = rechtliche Bevölkerung), vagy rendes lakossága (Wohn-Bevölkerung), vagy pedig, miután az előbbi fogalmaknak megállapítása nehézséggel jár, egyszerűen a tényleges népesség (population de fait = factische Bevölkerung), mely utóbbi esetre t. i. kiki egyszerűen azon helyen iratik össze, a hol a népszámlálás éjjelét töltötte, mi által a kétszeres beírásnak lehetősége kizártnék. Az országos népszámlálás is ezen utóbbi álláspontra helyezkedett, t. i. a tényleges népesség felvételét rendeli el, a mennyiben ugyanis az utasítás 1. §-a szerint minden egyén után »akkori tartózkodása helyén« külön számlálólap töltendő ki. Itt azonban felveti magát azon kérdés, mi tekintendő »tartózkodási helynek«:

a rendes lakóhely, vagy pedig azon hely, a hol az illető a népszámlálás éjjelén tényleg tartózkodott? Az elfogadott elv szerint ez utóbbi felfogás volna a helyes, de ez esetre alighanem gyakori összeütközésbe jutnánk a lakosság természetes eszejárásával, a mennyiben ez például a betegnél virrasztó orvost vagy ápolót a saját és nem a beteg lakásán fogja összeírni, a fővárosi neveldekből Sylvester éjjelén a szüleiknél háló gyermekeket szintúgy nem itt, hanem a rendes lakásukon, nem is szólván azon különös helyzetéről, mely előállana, valahányszor Sylvester-éjjeli társaságokat nem rendes lakásukon, hanem a vendéglátó család lakásán, a nyilvános mulatóhelyeken éjjelező társaságokat pedig ezen kávéházakban és más efféle helyiségekben kellene összeírni. Feltehető, hogy minden utasítás daczára, az ily kivételesen távollevőket mégis a rendes lakáson is fogják beírni. Szükséges tehát, hogy ezen előrelátható kettős beírások kiigazításáról gondoskodva legyen, miért is az utasítást ismét úgy lehetne fogalmazni, mint 1881-ben, hogy t. i. kiki azon lakáson írassék ugyan össze, a hol az éjjelt töltötte, de hogy azon egyénekről, a kik az éjjel idegen helyen irattak össze, rendes lakásuk külön megjelölendő, hogy számlálólapjuk kellő helyére visszaosztható legyen és így az ily esetekben valószínű kétszeres beírás elháríttassék.

2. A katonai épületekben lakó katonai és magánszemélyek a katonai parancsnokságok által vétetnek fel. Az általános utasítás 33. és 34. §-a pedig még azon intézkedést tartalmazza, hogy a katonai felek számlálólapjai közvetlenül az orsz. statisztikai hivatalhoz, a magán felek számlálólapjai közvetlenül a polgármesterhez küldetnek be. Ebből az következik, hogy a fővárosi népszámlási közegeknek ily épületben nincs mit keresniök. Felmerül azonban azon kérdés, mikép és ki által történjék a katonai épületek összeírása? és ki által a lakviszonyokra vonatkozó adatoknak kitöltése? Ha ez is a katonai hatóságok által történjék, az utasításnak illető pontját abban a tekintetben kellene kibővíteni, hogy a katonai hatóság ne csak a magán felek számlálólapjait, hanem a lakásborítékokat és a házgyűjtő lajstromokat is töltsék ki és e mintákat közvetlenül a hivatalhoz küldjék be.

3. Az utasítás 22. §-a értelmében a betöltés helyességét és teljességét a házbirtokos tartozik aláírásával igazolni. Felmerül az a kérdés, hogy az igazolás mire vonatkozzék és hogy annak következtében az aláírás hol történjék? minden egyes számlálólapon, avagy csak minden egyes házgyűjtő iven? Ugy látszik, az utóbbi eljárás volna a helyesebb, már azért is, mivel — habár a háztulajdonos felelőssége elvben ki van mondva — gyakorlatilag még sem követelhető, hogy ő lakó feleinekelőtte ismeretlen személyi viszonyainak bemondásáért a felelősséget elvállalja. Ezen nehézség majdnem a lehetetlenségig fokozódik a fővárosban, a hol a háztulajdonos a házában lakó családokról még azok személyszámát sem ismeri, tehát még kevésbé felelhet ezen egyéneknek személyleírásáról. Leghelyesebbnek látszik tehát, ha a háztulajdonos a házgyűjtő iven aláírásával elismeri, hogy egy lakás és egy lakó fél sem hagyott ki, míg a lakóktól eredő beírások iránt ezek maguk tételnének felelősökké. Mindenesetre azonban a mintában világosan ki kellene tenni azon helyet, hová a háztulajdonos aláírása jusson, mivel más-különb en ezen aláírások egészen el fognak maradni.

Az előadottak alapján tehát a következőkben foglalhatom össze a f. v. népszámlálásra vonatkozó előterjesztésemet:

- 1-ször. A népszámlálás művelete felett a főfelügyeletet a polgármester fogja vezetni.
- 2-szor. A keresztülvitel statisztikai hivatalunk igazgatójára bízatik.
- 3-szor. A főváros 10 közigazgatási kerületnek megfelelőleg 10 népszámlálási kerületre osztatik. Minden kerületbe egy népszámlálási elnök nevezetetik ki, mellette népszámlálási kerületi iroda külön vezetővel szerveztetik.
- 4-szer. A városnak kiépített területe az ide mellékelt három térkép szerint 254 népszámlálási csoportra osztatik s minden csoportba egy-egy, a főváros költségén díjazandó ügynök nevezetetik ki.
- A kültelek 40 számlálási csoportra osztatik. Fenn kell tartanom a jogot, hogy a beosztáson a szükséghez képest változtassak.
- 5-ször. A kerületi elnökök és vezetők statisztikai hivatalunkban fognak a népszámlálásra oktattatni; a kerületi ügynököket az illető vezetők avatják be, a külbelki ügynökök kivételével, a kik az ezen fővételekkel járó nehézségeknél fogva szintén közvetlen a fővárosi statisztikai hivatalban fognak oktatást nyerni.

6-szor. Az ellenőrzés részben a kerületi elnökök és kerületi irodák, részben pedig a fővárosi statisztikai hivatal kebeléből kiküldött ellenőrök által fog eszközöltetni.

7-szer. A város külső területein uralkodó különleges viszonyoknál fogva itt a minták előleges kiosztása elmarad, hanem az összeírás azonnal az ügynöknek első megjelenése alkalmával foganatosítandó.

8-szor. Az eddigi tapasztalat után ítélve 400.000 fehér és 400.000 kék, még pedig csupán magyar szövegű számlálólapra lesz szükség. A vállalkozó nyomdában azonban a szedést mindig készen kellene tartani, hogy netáni pótmegrendelések rögtön elkészíthessenek.

9-szer. Tekintettel arra a körülményre, hogy a népszámlálás éjjelén, t. i. Sylvester este meg fog történni, hogy sokan rendes lakásukon kívül töltik az éjjelt, nehogy ily esetekben kétszeres beírások történjenek (tudniillik rendes lakáson, de az utasítás követelte azon helyen is, hol ez éjjel tartózkodtak): szükségesnek látszik, hogy ily idegen helyen összeírt egyének-nél rendes lakásuk is följegyeztessék, hogy ilyformán a valószínű kétszeres beírások kiigazíthatassanak.

10-szer. Kérem Nagyméltóságod intézkedését az iránt, hogy a katonai épületekben ne csak az ott lakó magánfelekről számlálólapok, hanem ezek lakviszonyairól lakásborítékok is, valamint magáról a katonai épületről házigyűjtő lajstrom (az abban található egyes épületek részletezésével) is kitöltessék. Legelőzlszerűbbnek tartanám, ha ezen minták az 1881-ben követt eljáráshoz képest szintén a polgári ügynök által töltetnének ki; a mennyiben azonban Nagyméltóságod az illető parancsnokságok által kívánná azokat kitöltetni, kérném e közegeket a követendő eljárás iránt utasíttatni, valamint arról is értesíttetni, hogy a most említett népszámlálási munkákat a főv. statisztikai hivatalhoz (Deák-utca, 2. szám) küldjék be.

11-szer. A háztulajdonosoknak az utasításban kimondott felelőssége szerintem oda volna magyarázandó, miszerint ezek csakis arról szavatolnak, hogy a házukból egy lakás és egy lakó sem maradt ki. Ebből kifolyólag aláírásuk a házigyűjtő íven volna a maga helyén, a mi e mintán, világosan meg is volna jelölendő. Az egyének és családok leírását tartalmazó adatokért a felelősség leghelyesebben azokat illetné, a kik e lapokat kitöltötték.

Engedje Nagyméltóságod, hogy még csak röviden visszatérjek a rendeletében tartalmzott azon megjegyzésére, hogy a népszámlálás a községeknek tulajdonképen csak igen csekély költséget fog okozni. Ez állhat valamely falusi község felvételéről; azonban a fővárosi lakosság összeírásáról bátran állíthatni, hogy ez a közigazgatásnak egyik legterheesebb, legkomplikáltabb szervezetest igénylő és felette költséges műveletét képviseli. Daczára ennek azonban kijelenthetem Nagyméltóságodnak, miszerint a főváros hazafias készséggel meg fog hozni minden áldozatot és szívesen fogja magára vállalni a népszámlálással járó minden terhet, hogy ezen nagy országos műveletet, jelentőségéhez méltó pontossággal bevégezze és az eredményeket Nagyméltóságodnak minél gyorsabban bemutathassa.

Budapest, 1890. évi augusztus hó 22-én.

Gerlőczy Károly,

h. polgármester.

5.

Kereskedelmiügyi m. kir. miniszter 2975. eln. sz.

Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak, Budapest főváros polgármesterének.

Hivatkozva f. hó 22-én 15.381. eln. sz. a kelt fölterjesztésére, mindenekelőtt megelégedésemet fejezem ki a fölött, hogy a főváros hazafias készséggel meg fog hozni minden áldozatot és szívesen fog magára vállalni a népszámlálással járó minden terhet, hogy ezen nagy országos műveletet jelentőségéhez méltó pontossággal végezhesse. Erre minden viszonyok közt számítván, a szóban forgó föliratra nézve határozataimat Nagyságoddal a következőkben közlöm: Az 1., 2. és 3-ik pontot helyeslem; a 4-ik pontra nézve tudomásul veszem, hogy a főváros beépített területe a bemutatott három térkép szerint 254 számláló csoportra osztatik; a külterkek

10 számláló csoportra való felosztásánál pedig Nagyságodra bízom a szükséghez képest netalán teendő változtatásokat. Helyeslem továbbá a mi az 5-ik és 6-ik pontban az oktatásra és ellenőrzésre nézve foglaltatik és megfelelőnek fogadom el, hogy a külteleken a minták kiosztása és a tényleges számlálás egy időben fogantossittassék. A 8-ik pont alatt említett 400.000 fehér és 400.000 kék számlálólap kiállításáról gondoskodom és mihelyt szövegökre nézve végleg határoztam, azokat idejekorán megküldetem. Szintúgy meg fogom küldetni annak idején az ugyan Nagyságod által nem említett, de a 14.000 ház arányában talán 20.000 darabban megállapítható házi gyűjtő lajstromokat is. A 9-ik pontnál azonban ki kell térnem a Nagyságod fölterjesztésének első részében foglalt indoklásra és ismételve kijelentem, hogy az egész népszámlálási művelet a tényleges népesség fölvetelén alapszik s így elvül áll, hogy a lakosság közül is mindenki ott irassék össze, hol az 1890-ről 1891-re terjedő éjjelt töltötte. Szem előtt kell azonban tartani, hogy a tényleges megszámlálás nem az említett évforduló pillanatában, sőt nem is január 1-én, mely ünnepül van elfogadva, hanem a január 1-je és 10-ike közti időben hajtatik végre s hogy a számlálólapok az illetőknek lakásán osztatván ki, ott töltenek be, mi által a mulékony tartózkodás: például sylvester-éji mulatságon, orvosi vagy betegápolási tartózkodás stb. nehézsége önként esedik. Ha tehát Nagyságod netalán nyilvános helyeken, fogadóknál stb. csakugyan az évforduló éjszakán iratná össze a népességet, semmi kifogásom sincs az ellen, hogy az illetőknek rendes lakását is följegyeztesse, utólagos rectificatio czéljából, de helyesebbnek tartom, ha ez alkalommal csak a rendes lakásnéküliek után töltenek ki a számlálólap, míg a rendes lakással bíró egyének az általános utasítás értelmében iratnak össze. A főczél mindig az marad, hogy senki a számlálás aiól ki ne vonhassa magát és kettős megszámlálások elő ne forduljanak. A mi a 10-ik pontban a katonai épületekre vonatkozólag foglaltatik, elvileg nem ellenzem, hogy az ily épületekben lakó polgári egyének számláló anyaga a fővárosi statisztikai hivatalba küldessék be, valamint szükségesnek tartom, hogy a házi gyűjtő lajstromokban az épületekre vonatkozó rovatok a katonai kincstár közgei által töltesse ki. Mindkét pontot azonban függőben kell hagynom, míg a cs. és kir. közös hadügyminiszter úrral ez ügyben értekeztem, a mikor is végelhatározásomat Nagyságoddal utólag fogom, de idejekorán, tudatni. Gondoskodni fogok végül a 11-ik pontban említett házi gyűjtő lajstromokban, hogy a házbirtokos vagy helyet tesének aláírására határozott hely jelöltessék, kimondván, hogy ezek felelősségét csakis arra nézve tartom fenn, hogy az illető házban lakó valamennyi fél vagy ott tartózkodó valamennyi egyén után a számlálólapok kitöltesse; de a lapokban foglalt adatok helyességeért nem tehetem őket felelősekké s azért a számlálólapoknak általuk leendő aláírását nem is kívánom.

Budapesten, 1890. évi augusztus hó 30-án.

Baross.

6.

Budapest főváros polgármestere. 15.880/1890. eln. sz.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A főváros hatósága nagy köszönettel tartozik Nagyméltóságodnak, hogy 2804. sz. rendeletével megengedni méltóztatott, miszerint valamint az 1881. évi népszámlálás alkalmával. úgy jelenleg is a főváros az országos népszámlálási mintába egyes külön kérdéseket is felvehessen és így ezen, a fővárosra nézve amúgy is igen költséges műveletnél saját különleges kívánságait is kielégíthesse. Ügyszintén köszönettel kell fogadnunk abbéli kegyes kijelentését, hogy a mennyiben a fővárosi anyag feldolgozása saját statisztikai hivatalunk által történik és így Nagyméltóságodnak a népszámlálásnak már is kész feldolgozott eredményeit fogjuk bemutatni, a feldolgozás által okozott költséghez az országos költség arányában hozzá méltóztatik járulni.

Magától értetődik, hogy a főváros érdekében felveendő külön szempontok nem tartalmazhatják az országos minta módosítását, hanem csakis kibővítést, úgy, hogy az országos fölvetelre bekívánt összes kérdőpontok mellett még néhány, a főváros saját érdekében fekvő külön kérdőpont is felvetetnék.

Miután az 1881. évi népszámlálás alkalmával a fővárosban behozott eljárást és némi tekintetben bővített felvételi mintákat szükségeseznek és czélszerűeknek tapasztaltuk, nincs

okunk az akkor követett és annak idejében Nagyméltóságod elődje által jóvá is hagyott eljárás-tól eltérni.

Ennek következtében első sorban általánosságban azon kívánságnak bátorodom kifejezést adni, méltóztatnék elvben hozzájárulni, hogy az 1881-ben követett eljárás jelenleg is alkalmaztathassék. A mennyiben azonban Nagyméltóságod kívánja, hogy ezen eltérések kellek indokoltassanak, van szerencsém az erre vonatkozó indokolást a mellékletben tisztelettel bemutatni.

Az ezidei népszámlálás alkalmával csakis egy új kérdőpontnak felvételét vagyok bátor indítványba hozni.

A fővárosban ugyanis, a hol egy-egy házban gyakran több ember lakik, mint vidéken néhány faluban összevéve, okvetlenül szükséges, hogy az egyes házakból begyűljön, gyakran több százra rugó lapok, ne egy rendetlen halmazban kerüljenek a házgyűjtő ivbe, hanem hogy azok lakásonként is legyenek különválasztva, mely okból az egy-egy lakásból begyűljő lapok összefoglalására egy (a családi, illetőleg háztartási adatok felvételére is szolgáló) lakásboríték-nak a beillesztése is vált szükségessé.

Midőn így a háztartás, illetve család kimutatására nézve már amúgy is külön mintával rendelkezünk, felette kívánatosnak látszik ezen alkalmat még arra is felhasználni, hogy a családi életnek legfontosabb mozzanatait, t. i. a házassági termékenységet és a családban uralkodó gyermekhalandóságot felismerhessük. Ezen szempontok régóta képezik a demografiai és statisztikai észlelések legfontosabb részeinek egyikét, melyet épen az utóbbi időben különös figyelemmel kezdenek kísérni. Ezen érdeklődés ébresztésében a fővárosi hatóságnak is van némi érdeme, a mennyiben t. i. ezen jelenségek tanulmányozására a fővárosi születési statisztikáját igen alapos átalakításnak vetette alá, midőn ugyanis 1888. december hava óta minden egyes születési esetről bejelenteti magának a szülők korát, a házasság tartamát, az abból származó gyermekek számát és hogy hány van még közülök életben. Valamint azonban minden népmozgalmi adatnak szükségszerű kiegészítését képezi a népszámlálás által megszerzett s a népesség állapotára vonatkozó adat, úgy ez esetben is ezen népmozgalmi észleléseknek fontos kiegészítését képezné, ha ugyanezen adatokat a népesség állapotának megállapításánál, tehát a népszámlálásnál meg lehetne tudni. Midőn a fentebbiek szerint már amúgy is elkerülhetlen szükségnek bizonyult, hogy a háztartási, illetve családi viszonyok kimutatására külön minta behozassék: ezen háztartási borítékokra csakis még azon egyszerű kérdéseket kellene családönként felvetni, mióta élnek házasságban? e házasságban hány gyermek született élve? és hány van köztük még életben?

Ez volna tehát azon egy új kérdőpont, melynek a családi borítékon való felvételét részemről a legnagyobb nyomatékkal ajánlom.

E mellett nem is statisztikai, hanem közigazgatási és rendőri célokból még azon módosítást ajánlom, hogy a férjes nőknél a születési nevük is bejegyeztessék, a mi a gyakran előforduló azonosításoknál igen jó szolgálatot teend.

Azon intézkedés, hogy az egy lakásban összeirt háztartások, illetve családok kimutatására külön minta (»Lakásboríték«) hozott be, azon tisztán alaki változtatást hozza magával, hogy mindazon kérdések, melyek a család összetételére s a lakviszonyokra vonatkoznak, ezen borítékon találjanak helyet, míg a vidéken, melynek felvételére csakis házi lajstrom és számlálólap szolgál, a lakásra és a családra vonatkozó adatok szükségkép a házgyűjtő lajstromba voltak felveendőek. Ezen új minta behozatalának szükségszerű következménye továbbá az is, hogy az utasításoknak idevonatkozó pontjai szintén ily értelemben bővülnek.

Végül legyen szabad még felemlítenem egynéhány oly, szintén kizárólag alaki módosítást, mely nem új kérdőpontoknak felvétele, hanem tisztán csak az országos felvételben amúgy is tartalmazott kérdőpontoknak könnyebb megértetésére vonatkozik, a mennyiben t. i. célszerűnek tartanók, hogy mindazon fontosabb határozatok, melyek a számlálólapnak csakis hátán, vagy épen a külön lapra nyomtatott utasításban tartalmazvák, már az illető pontnál is felvétessenek. Így nevezetesen a számlálólap utolsó sorában található »Jegyzet« szó mellé célszerű volna, valamint 1881-ben, úgy jelenleg is világosan kitenni, hogy e jegyzetbe mi irandó be (t. i. az illetőnek testi vagy lelki hiányai).

A vidéken az elszórtan lakó vakok, siketnémák stb. annyira ismeretesek, hogy ezen jegyzet ki nem töltése esetére is, e hégaz azonnal feltűnik és így pótolható; de a fő-

városban, a hol minden egyéni bepillantás tökéletesen megszűnik, bizonyosra vehető, hogy azon esetre, ha a jegyzet rendeltetése nem a maga helyén, hanem csakis a hátlapon az utasításban jelöltetik, az eseteknek több mint fele része egyszerűen el fog maradni.

A 8-ik a) pontnál (»mi a főfoglalkozása vagy keresete?«), tekintettel a fővárosban összetömörülő különféle foglalkozásokra és a betöltésnek ezzel járó nehézkesebb voltára, szintén czélszerű volna, ha úgy mint 1881-ben, úgy jelenleg is bevétetnének a számlálólappra a magyarzó példák. Ugyanez volna kívánatos a kilencedik a) és b) pontnál, a hol a magyarzó példákat az utasításnak idevonatkozó részeiből lehetne átvenni. Szintúgy átveendő volna a 7. ponthoz az utasításnak azon fontos határozata, hogy beszélni nem tudó csecsemőkél az anyanyelv szintén kitöltendő, még pedig anyjuk nyelve szerint.

Végül a 9-ik c) pont a nem önálló iparosoknál még mesterük nevének megjelölését is kívánja. Ezen kérdés valószínűleg oda czéloz, hogy ily módon tudomására lehessen jutni az országban létező összes iparosoknak, hogy azután ezekhez a miniszteri leiratban említett iparstatisztika érdekében az iparstatisztikai kérdőív megküldethessék. A fővárosban azonban egy-egy foglalkozásban igen gyakran ismétlődnek ugyanazon nevek, úgy, hogy pusztán ezeknek bemondása alapján nem lehetne annak idején az iparstatisztikai ívek szétküldésénél eligazodni. Ez oknál fogva kívánatosnak látszik, hogy a mester névén kívül még annak lakcíme (utca, házszám) is felemlítették.

Továbbá már magának az országos felvételnek érdekében is nem tartanám feleslegesnek, ha utalok azon körülményre, hogy midőn a házgyűjtő lajstromban az épületeket háromféle tetőzet szerint (u. m. pala- vagy cserép-, zindely- vagy deszka-, nád- vagy zsupfedél) kell kimutatni, nem tudjuk mily osztályba vezetessenek azon épületek, melyek más tetőzettel vannak ellátva, mint réz, pléh, üveg, keménypép, ólom stb., minők a fővárosban nem épen ritkák. Tekintettel ezen körülményre czélszerűnek tartanám, ha a házi gyűjtőlajstromnak ezen részében az egyéb tetőzetek számára még egy negyedik osztály is nyitvatnék.

Ezek előrebocsátása után van szerencsém a fővárosban használandó minták tervezetét (a), b), c) alatti mellékletben bemutatni, megjegyezvén, hogy azoknak alapjául az 1881-ben használt fővárosi minták szolgáltak. Mint új szempontok csakis azon csekély bővítések jöttek hozzá, melyek e mintán veres ténával beírják, holott a fekete ténával irt toldások részint azon változtatásokat képviselik, melyeket épen Nagyméltóságod az 1881-iki mintára megejtett, részint pedig az ímént javasolt magyarzó példáknak felemlítéséből erednek.

A felhozottak után lehetséges, hogy a fővárosi számlálólapp a vidéken használnál 1—2 cm.-el magasabb is lesz.

Az utolsó népszámlálásban követett eljárásához képest megkérem Nagyméltóságodat, méltóztatnék ezen minták kinyomatása és a fővárosi statisztikai hivatalhoz való szállítása iránt intézkedni. A mi a lakásborítékokot illeti, ezt — miután ily minta az országban nem alkalmaztatik — egészen saját költségünkön állitanók ki. Ugyanezt tohetnök különben a házgyűjtő lajstrommal szemben is, a mennyiben Excellenciád e mintának alaki átváltoztatása következtében annak kinyomatását nem tartaná az országos költség terhére elvállalhatónak.

Ezek előrebocsátása után van szerencsém ezen előterjesztés tartalmát a következőkben pontosan összefoglalni:

Méltóztatnék Nagyméltóságodnak elvben hozzájárulni:

1. Hogy az 1891-iki népszámlálás alkalmával az országos felvételben tartalmazott minták és kérdőpontok mellett a fővárosban még azon minták és kérdőpontok, valamint azon eljárási mód követtethessék, mely már az 1881-iki népszámlálásnál is alkalmaztatott, azonban világos kikötésével azon követelésnek, hogy ez által az országos felvétel kívánságai semmiféle csorbát ne szenvedjenek.

2. Hogy az 1881-ben a fővárosi népszámlálásba felvett kérdőpontokon kívül a jelen népszámlálásnál még minden családban azon kérdés intéztethessék, mióta tart a házasság? hány gyermek származott abból? és hány van még jelenleg életben? valamint hogy a férjes (illetve özvegy és elvált) nőknél születési nevök is beírassék; végül hogy a nem önálló iparosoknál mesterük neve mellett azok lakcíme is beírassék.

3. Hogy a számlálólapp jegyzetrovata mellé világosan kiírassék, mi irandó e helyre? (t. i. a testi és szellemi hiányok).

4. Hogy a foglalkozásra való kérdéseknek könnyebb megértésére, az e tekintetben más-

helyütt (t. i. részben a számlálólap hátán, részben a külön nyomtatványt képező utasításban) tartalmazott magyarázó példák a számlálólapon közvetlenül a kérdés után fölemlitessenek.

5. Hogy ugyanez okból a csecsemők anyanyelvének megállapítására vonatkozó utasítás közvetlen az anyanyelvre való kérdésnél felemlitessék.

6. Hogy a házgyűjtő íven a felsorolt háromféle tetőzet mellett, tekintettel a fővárosban előforduló másféle tetőnemekre, egy »egyéb tető« című 4-ik osztály is nyitassék.

7. Kérem Excellenciád értesítését aziránt, hogy a fővárosi minták ily alakban az országos népszámlálás költségére ki fognak-e nyomtatni?

8. Kérem tudomásul venni, hogy a lakásboríték, esetleg a házgyűjtő-minta is a főváros költségén fog elkészülni.

Budapest, 1890. augusztus 22.

Gerlőczy.

7.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter. 2968. eln. sz.

Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak, Budapest főváros polgármesterének.

Folyó hó 22-én 15.380. eln. sz. a. kelt s a népszámlálásnak a fővárosban végrehajtását tárgyaló fölratára vonatkozólag a következőkben közlöm elhatározásomat: Midőn f. évi 2804. eln. sz. alatti leiratomban Nagyságodat felszólítottam, hogy a főváros külön viszonyainál fogva netalán szükséges módosításokat az általános utasításra nézve javaslatba hozza, már eleve is beleegyezésemet jeleztem mindazon változtatásokra nézve, melyek a főváros érdekében szükségességek és sem a népszámlálás alapelveibe nem ütköznek, sem a beszolgáltatandó anyag országos teljességét nem kockáztatják. Hasonló szempontoktól vezérelve intéztem el Nagyságod ugyan-csak augusztus hó 22-én kelt 15.381. eln. sz. felterjesztését és fogadom el jelenleg tárgyalt fölterjesztésének legtöbb pontját. Nevezetesen belenyugszom a házi gyűjtőlajstromon kívül alkalmazandó lakás-borítékok használatába, melyeknek költségeit különben is a főváros kész viselni, bár az azokon foglalt kérdésekre nézve észrevételeim vannak. Ha ugyanis nehezen tudok bele nyugodni abba, hogy az összes házasságok házaságuk tartama s az abból származott gyermekek után megkérdéztessenek, bár ez adatok fontosságát a nagy gyermekhalandóság s az ez ellen netalán alkalmazható óvszerek szempontjából elismerem, semmikép sem egyezhetem bele a boríték hátlapján »felhívás« czíme alatt a 2-ik pontban foglalt azon határozatba, hogy számlálólap töltessék ki azok után is, »a kik e lakásban rendesen laknak, de a városból tanulás, katonai szolgálat, vagy más ok miatt ideiglenesen távol vannak«. Nagyságod jól tudja, hogy az 1890-iki népszámlálás is a tényleges népesség alapján hajtatik végre országszerte. A fővárosból ideiglen távollevők tehát az ország valamely pontján okvetlenül össze fognak iratni a számlálólapok összes rovatai szerint. Ugyanez fog történni az Ausztriában, sőt legnagyobb részt a külföldön tartózkodókra nézve is, mely számlálóanyag pedig rendelkezésünkre fog bocsájtatni. Azt is tudni fogja Nagyságod, hogy a számlálás pillanatául azért fogadtatott el az évforduló, mert ekkor a népesség legkevésbbé mozgékony s így leghivebben adja képét akár egy ország, akár egy város tényleges népességének. Rosszul választottnak kell tehát jeleznem az »Indokolás«-ban felhozott példát a tanitógyűlés tagjairól, mintha ezek — ha ittlétök alatt tartatott volna meg a számlálás — a főváros tanítókarát szaporították volna.

Ha Nagyságod idővel a főváros rendes tartózkodású lakosságát (Wohnbevölkerung) akarja construálni, úgy erre felhasználhatja az általam rendelkezésére bocsájtandó vidéki és külföldi számlálóanyagot; de a jelen számlálás végrehajtását okvetlenül a tényleges népesség alapján kell kívánnom, mely szerint csak a jelenlevő (helybeli és idegen) népesség után töltenek ki számlálólapok, a távollevők pedig csak szám szerint a házi gyűjtőlajstromban (a fővárosnál a lakásborítékon) jegyeztessenek föl. Ezeknek a nyert népszámhoz való hozzáadása és a jelenlevő idegenek levonásával fog alakulni a jogi népesség, melyet Nagyságodnak szintén ki fog kellenni mutatni. Kifogásom van továbbá a házi gyűjtőlajstrom tervezett némely kérdés ellen is. És pedig az ellen: »van-e vízvezetéke« az illető háznak; mit a főváros folyton vezetett számadat-saiból is pontosan tudnia kell és onnan össze is állíthatja; azontúl pedig e kérdés ellen

»Miként távolíttatnak el az ürülékek«, mit közegészségi szempontból fontos tudnivalónak tartok ugyan, de a mit a népszámlálással nem talállok kapcsolatba hozandónak s a mit a főváros éven át több ízben eszközölt összeírásai valamelyikével sokkal czélszerűbben hozhat kapcsolatba. Az itt kifogásoltakon kívül a többiekre nézve elfogadom a Nagyságod fölterjesztésében foglaltakat és gondoskodni fogok, hogy a számlálólapok kellő számban az államkincstár költségére, a házi gyűjtőlajstromok, a jóváhagyott bővítéssel, a főváros rovására kinyomatva, idejekorán megküldessenek. A tervezett boritékknak azonban az általam jelzett módosítás szerint elkészített új mintája lesz bemutatandó, valamint fölhívom Nagyságodat, hogy a számlálólapok, boritékok és házi gyűjtőlajstromok betöltésére szóló utasítások egy-egy példányát a tervezett és általam elfogadott módosítások szerint kiegészítve s a szükséges példányszámot jelezve, szintén elem terjeszse, hogy azt jóváhagyván, kinyomatásáról gondoskodjam.

Budapest, 1890. évi augusztus hó 31-én.

Baross.

8.

Budapest főváros polgármestere 18.162/1890 elnöki szám.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Folyó évi augusztus hó 31-én 2968/eln. szám alatt kelt nagybecsű leiratával értesíteni méltóztatott, hogy a főváros által tervezett lakásboriték hátlapján »felhívás« czíme alatt a 2-ik pontban foglalt azon határozatot, hogy számlálólap töltsék ki azok után is, kik e lakásban rendesen laknak, de a városból tanulás, katonai szolgálat vagy más ok miatt ideiglenesen távol vannak, — helybenhagyhatónak nem méltóztatott találni, mert ezen határozat az általános népszámlálás elvébe ütközik, mely a tényleges népességre van fektetve.

Egyuttal azonban Nagyméltóságod kilátásba helyezni méltóztatott, hogy a vidéki és külföldi számláló anyagot rendelkezésünkre fogja bocsátani.

Arra nézve, hogy vajjon elvben kívánatos-e, hogy a főváros népszámlálási monografiája a tényleges, vagy a rendes lakosság alapjára fektetessék, továbbá arra nézve: ha a monografia alapjául a rendes lakosság találtatik helyesebbnek, lehetséges lesz-e ezen rendes lakosságot — Nagyméltóságod most idézett becses leiratában jelzett módon — megállapítani, van szerencsém Nagyméltóságodnak tiszteletteljesen a következőket jelenteni.

Már folyó évi augusztus hó 22-én kelt 15.380/eln. számú jelentésemben volt szerencsém feltüntetni azon anomáliákat, melyek előállának egyrészt. ha a főváros népszámlálási monografiája felkarolná mindazon idegen elemeket is, melyek az évnék valamely tetszés szerinti napján itt jelen voltak; másrészt ha kihagyatnék számos idevaló, itt élő és elhaló, itt adózó és fogyasztó, itt működő és kereső egyén, és pedig csak azért, mivel ezek a népszámlálás idejében véletlenül rövid időre, esetleg akár csak 24 órára, távol voltak. A nemzetközi kongresszusok megállapodásai is, midőn a tényleges népességet ajánlották felvételi alapul, ezt kizárólag csak azon okból tették, mivel a népszámlálás rövid műveletében lehetetlen volna százezrek és milliók honosságát vagy illetőségét megbízható módon megállapítani. Azonban ugyanezen kongresszusok mindig kijelentették, hogy a tényleges népesség összeírása mellett még mindig kínálkozik annak a lehetősége, hogy a *számlálólapba* mindazon adatok is felvétesse-nek, melyekből később a népesség akármelyik más állapota utólagosan megállapíthatassék. E tekintetben különösen bátoriskodom hangsúlyozni, hogy lényeges különbség van az országos és lokális felvétel közt: az országos felvételnél nem okoz lényeges zavart azon körülmény, hogy a népességnek egyes elemei itt vagy amott irattak össze, mert az országos eredményben ezen idegen elhelyezkedések mégis kiegyenlítődnek; midőn azonban egy lokális népszámlálásról van szó, ezen elhelyezkedések kiegyenlítése nem érvényesülhet, mert a kik a szomszéd megyében irattak össze, azok a honos megyének népszámából és népösszeírásából örökre hiányzanak. Ha pedig valahol fontossággal bírnak ezen elhelyezkedések, úgy az különösen nagy városoknál fontos. A lokális, de különösen a nagyvárosi speciálstatisztikára nézve a legkiválóbb fontosságú és legelső követelmény az, hogy az a *rendes lakosságnak egyedül helyes alapjára fektetessék*, ne pedig a véletlenszülte tényleges népességre.

Nagyméltóságod becses leiratában említeni méltóztatik, hogy a számlálás pillanatánál

azért fogadtatott el az évforduló, mert akkor a népesség legkevésbé mozgékony és így leg-
hívebben adja képét akár egy ország, akár egy város tényleges népességének.

Nagyvárosokban és így Budapesten is folyton van mozgalom, folyton ezrekre rug a
véletlenül itt tartózkodó idegenek, és ezrekre a véletlenül távollevő idevalók száma. Így már az
1881. évi népszámlálásnál is nem kevesebb, mint 1674 egyént tett azon ideiglen távollevők száma,
a kik a tényleges népesség feldolgozásánál mind kimaradtak volna; míg azon egyének száma,
kik a fővárosban csak futólag időztek és kiket, daczára ennek, mégis a főváros népleírásába
be kellett volna fogadni, 6543-ra rugott, úgy hogy ha a főváros monografiáját 1881-ben nem a
rendes, hanem a tényleges lakosságra fektetjük, az ez által elkövetett hiba nem kevesebb,
mint 8217 helytelen összeírást ölelne fel; ma azonban a főváros nagyobb népessége és nagyobb
forgalma mellett mintegy 15.000-re rugna azon egyének száma, kik helytelenül vétetnének
be vagy helytelenül hagyatnának ki.

Ezen hibás felvétel azonban még súlyosabb következményekkel is jár, ha meggondoljuk,
hogy eme 15.000 helytelen felvétel nem egyformán oszlik szét a város minden kerületére, nem
egyformán a férfiakra és a nőkre, nem egyformán a különböző kereseti ágakra, nem egyformán
a különböző korosztályokra, hanem hogy ezen áthelyezés kiválóan egyes kerületekből, kiválóan
a férfinnemből, *egy*es városrészekből, *egy*es foglalkozási ágakból és azokon belül *egy*es korosz-
tályokból kerül ki.

Ily indokok által vezéreltetve, a főváros már az 1881. évi népszámlálás alkalmával oda
törekedett, hogy a felvételnél a távollevők is összeírassanak és hogy így, míg az országos
összeírás számára a tényleges népesség viszonyait mutatta ki, addig a fővárosi monografia
a rendes lakosságra vonatkozzék. A nagyméltóságú Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi
Miniszter Úr 1880-ban szintén kifogásolta volt ezen felvételt; a főváros hatósága azonban
indokolt előterjesztésében igazolta az általa követendő eljárás helyességét, lehetőségét, de még
szükségét is. E tekintetben hivatkozott ugyanis egyebek közt azon példára, hogy Német-
országban is, bár a birodalmi népszámlálás a tényleges népességre vonatkozott, nem találtak
semmi nehézséget abban, hogy egyes városok, de még egész országok is saját czéljaikra a
távollevőket is összeírják. Így történt ez p. o. egész Bajorországban. Hivatkozott továbbá a
főváros azon körülményre, hogy az ideiglen távollevők felvétele mellett fontos gyakorlati
és közigazgatási érdekek is harcolnak, hogy p. o. a katonaaállítás szempontjából kiváló érde-
kében áll a fővárosnak, hogy ismerje azon távollevőket, még pedig nemcsak számszerint,
hanem nevük, lakásuk, koruk, tartózkodásuk, foglalkozásuk stb. szerint is, kik Budapest rendes
lakosságához tartoznak. De fontos az ideiglen távollevők felvétele a népesség nyilvántartási
szempontjából is, mert a legnagyobb kellemetlenségek merülhetnek fel, ha több ezer idevaló
és itt rendszeren élő egyén csak azért nem volna lakása, kora, szülőhelye stb. szerint kikeres-
hető, mivel Sylvester napján a fővárosból távol volt. Felhozta a főváros ez alkalommal azon
érvet is, hogy miután a népszámlálást úgy is saját költségén eszközli, nem volna sem méltányos,
sem indokolt, ha a magas kormány akadályozná a fővárost oly felvételben, melyet saját
külön érdeke szempontjából szükségesnek tart. Ezen indokok következtében a nagyméltóságú
miniszter úr annak idejében utólag tényleg hozzá is járult ahhoz, hogy a fővárosban a rendes
lakosság, tehát minden ideiglen távollevő is összeírassék.

Azon idő óta azonban a rendes lakosság kimutatásának szüksége még tovább is hódított
tért. Ugyanis az osztrák népszámlálásra vonatkozólag legújabbán megjelent indokolás világosan
elismeri, hogy a helyi, különösen a *nagyvárosi* statisztikát *nem a tényleges, hanem a rendes
lakosság alapjára kell fektetni*. E czélból Ausztriában országszerte felvették az ideiglen távol-
levőkre vonatkozó kérdést is, minek következtében a lakosságnak ezen eleme Ausztriában
mindenütt szintén össze fog iratni, még pedig nemcsak számszerint, mint mi nálunk, hanem az
összes kérdőpontok kitöltésével. Az említett indokolásból kitűnik, miszerint ez azon világos
czélból történt, hogy a népszámlálás eredménye ne csak a nagyvárosokban, hanem mindenütt,
a hol a helyi érdekek megkívánják (így p. o. fürdőhelyeken, ideiglenes vasuti építke-
zések telephelyein stb.) ne csak a tényleges, hanem a rendes lakosság szerint is legyen
kimutatható.

Mindezen indokokat azért voltam bátor Nagyméltóságod előtt felsorolni, hogy kimutas-
sam, miszerint a főváros népszámlálási monografiáját a rendes lakosságra kell fektetni. Nagy-
méltóságod a főváros e nézetét helyteleníteni nem méltóztatott, mit igazol azon körülmény,

hogy Nagyméltóságod hivatkozott leiratában nem méltóztatik ellenezni, hogy a főváros saját céljaira a rendes lakosságot használja fel; csupán azon módozat ellen méltóztatik kifogást tenni, a melylyel ezen rendes lakosság távollevő elemeinek összeírása czéloztatik.

E helyett — hogy a főváros e kitűzött célját elérhesse — Nagyméltóságod többször idézett becses leiratában kilátásba méltóztatott helyezni, hogy a vidéki és külföldi számláló anyagot — a mennyiben az a fővárosra vonatkozik — rendelkezésünkre méltóztatand bocsátani.

Nagyméltóságodnak ezen kijelentését — ha ez úton az általunk kitűzött cél, t. i. a rendes lakosság kiderítése elérhető lenne, — hálás köszönettel vennők; azonban e tekintetben lényeges aggályok és akadályok merülnek fel. Ugyanis:

nem is szólván arról, hogy ezen lapok csak akkor juthatnának birtokunkba, midőn nemcsak a községek és megyék saját áttekintésüket elkészítették, hanem az országos m. kir. statisztikai hivatal az országos nagy munkával is elkészült, tehát oly időben, a midőn a gyorsabban befejezhető fővárosi munka már régen napvilágot látott, elegendő, ha még a következő nyomósabb akadályokra utalunk, melyek ezen anyag felhasználását lehetetlenné teszik:

1. a vidéken használt számlálólapok nem tartalmazzák a fővárosi számlálólapok összes kérdőpontjait;

2. az országos m. kir. statisztikai hivatal nem is volna képes a Budapestről belföldön ideiglen távollevőket kimutatni, mert az ideiglen, vagy huzamosabb távollétre vonatkozó kérdés az országos népszámlálási kérdőpontok közt nem is fordul elő. Nem is lehetne ennek következtében elképzelni, míféle anyagot juttathatna a nevezett hivatal tulajdonkép birtokunkba? Talán a Budapestben születetteket? vagy a magukat budapesti illetőségűeknek vallókat? De mindezekre nekünk szükségünk nincs, nekünk a Budapestről ideiglen távollevőkre és pedig ugyanazon egyéneknek a lapjaira van szükségünk, kik a fővárosban mint Budapestről ideiglen távollevők irattak be.

3. Még azon esetre is, ha a vidéken ideiglen tartózkodó budapestiek külön összeíratnak is, nem lehetne ezen számlálólapokból kivennünk, hogy a nálunk szintén felvett háztartási, családi és lakviszony-statisztikának mily osztályaiba volnának azok sorozandók?

Ugyanezen nehézségek állanak fenn a külföldön távollevő budapesti lakosok tekintetében is, melyekhez azonban még a következő két legyőzhetetlen akadály járul:

1. a külföldi számlálólapok felhasználása elméletben talán szóba jöhetne, ha egész Európában nemcsak szorosan ugyanazon minta szerint, de ugyanazon időben is történnék az összeírás, a midőn ugyanis legalább elméletben fel lehetne tenni, hogy a Budapestről ideiglen távollevők valahol a külföldön elvégre okvetlenül összeíratnak, bár ez ellen is felhozhatni, hogy vannak országok, melyekben népszámlálás nem is tartatik, így p. o. Törökország. Midőn azonban a külföldi népszámlálások nem ugyanazon időben tartatnak meg, mint a magyar, így a svájci népszámlálás már be is van fejezve, az angol pedig csak 1891. április 4-én fog megtartatni: még csak feltételezni sem lehet, hogy a Budapestről a jövő újév napján távollevőket már néhány hónappal előbb, illetőleg még néhány hónappal később a külföldön megtalálják.

2. Tudvalevő dolog az is, hogy ezen nemzetközi számlálólap-csere mindig és mindenütt csak igen hézagosan volt keresztülvihető, hogy az egyik országból távollevőknek beírtak száma sohasem vágott össze a külföldön összeírtak számával.

Végül legyen szabad Nagyméltóságod nagybecsű figyelmét még egy körülményre felhívni, mely szintén a mellett szól, hogy az ideiglen távollevők is egyénileg irassanak össze. Már az 1880-iki népszámlálás alkalmával tanulságos adatok szerezettek az ideiglenes távollevők egyes viszonyairól. Ugyanezért a jelen népszámlálás alkalmából számos kérdést, mint: hányan vannak távol, kik és hol? a társadalomnak milyen rétegeiből és mily korosztályokból? a fővárosnak melyik kerületéből? mily foglalkozásból? stb. lehetne tanulságosan feldolgozni. Mintán pedig a külföldi szakkritika annak idején elismerte, hogy a statisztikának ez irányban való mivelése Budapest fővárosban kezdeményeztetett, s minthogy ezen újításnak a külföldön jelentőséget tulajdonítottak és azon kívánságnak adtak kifejezést, hogy az a külföldi városokban is életbeléptetessék, a mint ez valószínűleg meg is fog történni, annál is inkább kívánatos, hogy a kezdeményező főváros a legközelebbi népszámlálás adatainak a fentemlített irányban való feldolgozásától el ne maradjon, mi okvetlenül bekövetkezik, ha az ideiglen távollevők nem egyénileg iratnak össze.

Mindezek után tekintettel arra, hogy igen kívánatos, miszerint a főváros népszámlálási monografiája a rendes lakosság, tehát az ideiglen távollevők számbavételével készítettessék el; tekintettel továbbá arra, hogy az ideiglen távollevők számlálólappjai a Nagyméltóságod által jelzett úton vagy házagosan vagy nem a kellő időre szerezhethők meg, s így kellő időben fel sem használhatók, holott ezek a népszámlálás alkalmával minden nehézség s az országos számlálási eredmény sikerének legkisebb kockázatátása nélkül beszerezhetők lennének;

tekintettel végül azon kiváló fontossággal bíró körülményre, hogy a főváros tényleges és rendes népességének számaránya között oly nagy differencia (15.000) van, mely különösen statisztikai szempontból nem hagyható figyelmen kívül;

azon tiszteletteljes kérelemmel járulok Nagyméltóságod elé: miszerint a felsorolt indokokat méltányolva megengedni méltóztassék, hogy a lakásboríték hátlapján »felhívás« czime alatt a 2-ik pontban foglalt határozatot végrehajthassuk.

Mihelyt Nagyméltóságodnak e fölterjesztésre vonatkozó beces elhatározását veszem, nem fogok késni a lakásborítéknak egy Nagyméltóságod által jelzett módosítás szerint elkészített új mintáját, továbbá a számlálólapok, borítékok és házi gyűjtőlapstromok kitöltésére szóló utasítások egy-egy példányát, s végre a szükséges példányszámot Nagyméltóságod elé terjeszteni.

Budapesten, 1890. október 11.

Kada,
polgármester.

9.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 3559. eln. sz.

**Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak,
Budapest főváros polgármesterének**

Budapesten.

F. hó 11-én 18.462. eln. szám. alatt kelt felterjesztésében előadott azon kérelmenek, engedném meg, hogy a bekövetkezett népszámlálás alkalmával a távollévőknek megszámlálását is eszközölhesse, illetve hogy a lakásboríték hátlapján »felhívás« czime alatt a 2. pontban foglalt határozatot végrehajthassa, ezennel helyt adok és felhívom, hogy idézett felterjesztése végpontjában foglaltaknak tegyen eleget.

Budapest, 1890. október 22-én.

Baross.

Végzés. Budapest főváros polgármestere 19.852/1890. elnöki szám.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ezen leiratával megadván az engedélyt arra, hogy az 1891-iki népszámlálás alkalmával a távollévők is megszámláltsanak, illetve a főváros által tervezett lakásboríték hátlapján »felhívás« czime alatt a 2-ik pontban foglalt határozat végrehajthassék; — ennél fogva felhívom Kürösi József statisztikai hivatali igazgató urat, hogy egyrészt a fentiek szerint módosítandó lakásboríték egy pontos mintáját, másrészt a számlálólapok, lakásborítékok és házgyűjtő lapstromok kitöltésére szolgáló utasításoknak szintén egy-egy pontosan leirt példányát, valamint e három utasításból szükséges példányszámot lehető legrövidebb idő alatt bemutatni, illetve bejelenteni sziveskedjék.

Budapest, 1890. október 23.

Kamermayer,
polgármester.

10.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 3603. elnöki szám

**Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak,
Budapest főváros polgármesterének.**

Kilátásba helyezvén már f. évi augusztus hó 9-én 2804. elnöki szám alatt kelt leiratomban, hogy a népszámlálásra az 1890: IX. törvényzikk által megállapított 200.000 ftnyi hitelből hozzá fogok járulni a főváros által viselendő népszámlálási költségekhez, ez összeget ezennel 2000 ftban állapítom meg s azt Nagyságod számára azonnal kifogom utalványozni, mihelyta főváros összes feldolgozott népszámlálási anyaga az országos statisztikai hivatalnak be lesz szolgáltatva.

Budapesten, 1890. évi október hó 24-én.

Baross.

Végzés. 20.298/1890. elnöki szám.

A nagyméltóságú kereskedelmi m. kir. miniszter úrnak f. évi október hó 24-én 3603/eln. szám alatt kelt ezen leiratát, mely szerint a főváros által viselendő népszámlálási költségekhez 2000 forinttal járul hozzá, s hogy ezen összeg akkor fog kiutalványoztatni, ha a főváros összes feldolgozott népszámlálási anyaga az országos statisztikai hivatalnak be lesz szolgáltatva; — tudomásul veszem, Erről Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató urat, mint a népszámlálás közvetlen vezetőjét azzal értesitem, hogy azon időpontot, melyben a fentiek szerint a 2000 frt utalványozása kérhető lesz, — nyilvántartván, azt annak idején hozzáam jelentse be.

Budapest, 1890. október 30.

Kamer Mayer,
polgármester.

11.

Budapest főváros polgármestere 20.556/1890. elnöki szám.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Folyó évi október hó 22-én kelt 3559/eln. számú nagybecsű leiratával elrendelni méltóztatott, hogy a lakásborítéknak a Nagyméltóságod által jóváhagyott elvek szerint készítendő egy példányát, továbbá a számlálólapok és házgyűjtő lajstrom végleg megállapított mintáját s az azokra vonatkozó utasítást Nagyméltóságodhoz terjeszsem fel.

E meghagyás folytán van szerencsém a lakásboríték mintáját, továbbá a számlálólapok és házi gyűjtőlajstrom mintáját, valamint az azokra vonatkozó utasítást egy-egy példányban oly tiszteletteljes kérelemmel Nagyméltóságodhoz felterjeszteni, hogy a számlálólapok mindegyike 400.000 példányban lenne kinyomatandó.

A házgyűjtő lajstromból az 1880. évi népszámlálás alkalmával tényleg 18.263 darab fogyasztatván el, azonkívül pedig szükségesnek mutatkozván, hogy a fővárosi statisztikai hivatalban még mintegy 2000 példány — mint tartalék — rendelkezésre álljon, nem tartom lehetségesnek, hogy jelenleg, midőn az épületek száma 1880. óta közel 4000-el szaporodott, 20.000 példánnyal beérhessük.

Tiszteletteljesen kérem ennél fogva Nagyméltóságodat, hogy a házgyűjtő lajstromból mintegy 25.000 példányt nyomtatni, mindkét minta tekintetében pedig olyképp intézkedni méltóztatassék, hogy a szedés az utolsó pillanatban netán mutatkozó szükség gyors kielégítésére nyomdakészen álljon.

A lakásborítéknak, mint tisztán fővárosi mintának, nyomtatásáról azonnal fogok gondoskodni, mihamar Nagyméltóságodnak helybenhagyását veszem.

Hivatkozva Nagyméltóságodnak folyó évi augusztus hó 30-án 2975. eln. szám alatt kelt rendeletére, van szerencsém tiszteletteljesen jelenteni, hogy a hajléktalanoknak és csavargóknak összeírásáról már gondoskodtam és hogy e tekintetben Nagyméltóságod leiratában ismételve említett azon elv fog alkalmaztatni, hogy ezen személyek azon a helyen irassanak össze, a hol az éjjelkor megindítandó bizottsági összeírások őket találándják.

A mi pedig azon egyének összeírását illeti, kiknek a fővárosban rendes lakásuk van, a kik azonban e lakásból Szilveszter éjjelén mulékonyan — de a főváros területén belül — távol voltak, szintén leghelyesebbnek tekintendő azon, Nagyméltóságod most említett leiratában hangsúlyozott elv, hogy ezek rendes lakásukon irassanak össze, a mi kétségtől elválasztható eljárás, mintsem a lakások utólagos rektifikációja, mely részéről eredetileg kontemplálva volt. Nagyméltóságod ezen intenciójának megfelelően, a fővárosi számlálólap utasításában az első pontnak általam javasolt eredeti fogalmazványát ezen értelemben módosítottam* és reményem, hogy Nagyméltóságod ezen módosítást annál inkább helybenhagyni méltóztatandó, mivel a rendes lakásokról mulékonyan távollevőknek mulékony tartózkodásuk helyén való

* Az általános utasítás értelmében (7. pont) minden egyén azon lakásban volna összeírandó, hol a decz. 31-iki éjjelt töltötte. Ezzel szemben a főváros átiratának illető pontja a következőleg hangzik: 1. Mindazon egyének után, a kik 1890. december 31-én az éjjeli órában Budapesten tartózkodtak (főri, nő, gyermek, helybéli vagy idegen), egy-egy ily számlálólap tölthető ki és pedig azon helyen, melyen ez éjjel *rendes lakásuk* volt. A fővárosban rendes lakással nem bíró, de a december 31-iki éjjelen itt tartózkodó egyének ott irandók össze, a hol az éjjelt töltötték.

összeírása, különösen ha ezen tartózkodások rektifikációja esedik, a fővárosi népszámlálás eredményét nemcsak mennyiségileg, de minőségileg is károsítaná. Bizonyos ugyanis egyrészt, hogy azon sok ezerre menő gőzmalmi munkást, nyomdászt, péklegényt stb., a ki az éjjelt a gyárban, illetve a műhelyben töltötte, rendes lakásán is, mint a hová az illető a természetes észjárás szerint tartozik, beírnák, így tehát kétszeres beírások történnének. Másrészt azonban figyelembe veendő azon körülmény is, hogy a fővárosi népszámlálás eredményei nem fognak egy összegben kimutattni, mint az az országos műveletben helyet foglaland, hanem a fővárosi közigazgatás szempontjából minden egyes kerület egy önálló és ezért önállóan feldolgozandó közigazgatási egységet fog képezni. A munkásoknak a gyárakban és műhelyeken való összeírása által pedig már meghamisíthatnák az egyes kerületeknek a fővárosi közigazgatás szempontjából oly felette fontos népszáma; de meghamisíthatnák ezáltal még a lakviszonyoknak — csakis a fővárosban készülő — statisztikája is, a mennyiben t. i. azon lakásokról, a hol műhelyek vannak, tökéletesen valótlán és a tényleges állapotokat igazságtalanul eltorzító eredményeket nyernék; míg másrészt mindazon lakások, melyekből a munkások hiányoznak, a valóságnak szintén meg nem felelő tágabb lak- és népesedési viszonyokat mutatnának fel.

Mindezeknél fogva nagy köszönettel tartozom Nagyméltóságodnak a már idézett nagybecsű leiratában a mulékonyan távollevők összeírására vonatkozólag tett kijelentéseért, s magam részéről azon tiszteletteljes kérelmet intézem Nagyméltóságodhoz, miszerint megengedni méltóztatnék, hogy annak tényleges keresztülvitele céljából a fővárosi számlálólapok utasításába az említett kijelentés úgy vétethessék be, a mint ez az ide mellékelt számlálólapon fogalmazva van.

Budapest, 1890. november 6-án.

Kamermayer.

12.

Budapest főváros polgármestere 21.316/1890. eln. szám.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Folyó évi október hó 24-én kelt 3603. eln. számú nagybecsű leiratával méltóztatott értesíteni, hogy a főváros által viselendő népszámlálási költségekhez 2000 forinttal méltóztatik hozzájárulni.

Engedje meg Nagyméltóságod, hogy azon költségeket illetőleg, melyek a népszámlálási anyagnak az országos statisztika részére való feldolgozásával a 10 évvel ezelőtt foganatosított s a jelenleg foganatosítandó népszámlálással felmerültek, illetve fel fognak merülni, párhuzamba állítsam s az alább előterjesztendő kérelmemet megindokoljam.

Már 10 évvel ezelőtt, midőn a fővárosi lakosság csak 375.767 egyént számlált, a népszámlálás anyagának az országos statisztika részére való feldolgozási költségeihez Nagyméltóságod akkori előde 1958 forinttal járult, tehát a jelenlegi hozzájárulási összegnél csak néhány forinttal kevesebbel.

Azonban jelenleg a főváros népessége a félmilliót közelíti meg, természetes, hogy az országos statisztika részére készítendő kimutatás is jóval több adatot fog tartalmazni, tehát költségesebb is lesz, mint a 10 év előtti, kitűnik ez abból is, hogy míg a 10 év előtti fővárosi népszámlálás 20.000 forintba került; a jelenlegre, tekintettel a népesség lényeges szaporodására, 30.000 forint irányoztatott elő.

A felsorolt indokok alapján, — előre bocsátásával annak, hogy arra nem is számítunk, hogy az országos áttekintés szerkesztése által okozott költségek egészben megtérítenének, s így e tekintetben teljes készséggel hozzuk az országos érdeknek az áldozatot, — azon kérelemmel fordulok Nagyméltóságodhoz, miszerint a költség megtérítése tekintetében azon elvhez: hogy a megtérítés legméltányosabb kulcsa az lenne, ha a fővárosnak azon összeg tórittetnék meg, a mely a fővárost, népességének az országos népességhez való arányában, a feldolgozásra szánt költségekből arányosan megilletné, hozzájárulni méltóztatnék.

Mint hogy pedig ezuttal még sem a népszám, sem annak feldolgozási költségei nem ismeretesek; ennél fogva legcélszerűbb lenne, ha a megtérítendő költség összege véglegesen csak később állapíthatnák meg.

Budapest, 1890. november 16.

Kamermayer.

13.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 3784. eln. sz.

**Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak,
Budapest főváros polgármesterének.**

F. évi november hó 6-án 20.556. sz. a. kelt felterjesztése folytán, a fővárosban használandó népszámlálási nyomtatványokat, illetőleg a bemutatott tervezetet egészben véve jóváhagyom s egyuttal értesitem Nagyságodat, hogy a statisztikai hivatalt a mai napon utasítottam, hogy a főváros részére szükséges számlálólapokat és házi gyűjtőlajstromokat a Nagyságod által óhajtott mennyiségben mielőbb nyomassa ki.

Úgy a számlálólapokból, mint a házi gyűjtőlajstromokból egy-egy példány kefelevonatot megtekintés végett ide csatolva, felhivom Nagyságodat, hogy a szükséges népszámlálási nyomtatványok szállítása céljából közvetlenül az országos statisztikai hivatallal lépjen érintkezésbe.

Budapest, 1890. november 14.

Baross.

Végzés. 21.592/1890. elnöki szám.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak ezen leiratát, — mely szerint a fővárosi népszámlálásra vonatkozó nyomtatványok tervezetét jóváhagyni, s egyuttal az országos statisztikai hivatalt a szükséges számlálólapok és házigyűjtő lajstromok kinyomatására utasítani méltóztatott, tudomásul veszem, s erről Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató urat értesítem; a kefelevonatok átvétele mellett pedig megkeresem az országos statisztikai hivatalt, hogy a nyomtatványok mielőbbi szállítása iránt intézkedni sziveskedjék.

Budapest, 1890. november 18.

*Kamermayer,
polgármester.*

14.

Budapest főváros polgármestere 21.592 sz.

**A tekintetes m. kir. orsz. statisztikai hivatalnak
Budapesten.**

Hivatkozással a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ö Nagyméltóságának folyó év november hó 14-én 3784. eln. szám alatt kelt nagybecsű leiratában foglalt felhívásra, — van szerencsém a főváros területén használandó népszámlálási lapok és házi gyűjtőlajstrom kefelevonátát kijavítva $\frac{1}{2}$ alatt ide csatolva azon kérelemmel megküldeni, miszerint a nyomtatványokat a miniszter úr ö Nagyméltósága által közölt mennyiségben kinyomattatni, s a főváros statisztikai hivatalba (IV. ker. Vigadó-épület IV. em.) eljuttatni sziveskedjék.

Fel kell azonban említenem, hogy a szükséges lakásborítékok megrendelését nem lehetett tovább halasztanom, mivel ezen, alakjánál fogva legnehezebben készülő és nem kevesebb mint 150.000 példányban szükségelt nyomtatvány már így is csak a legnagyobb erőmegfeszítés mellett fog kellő időre elkészülhetni. Így tehát kénytelen voltam a megrendelést az 1880-iki minta szerint kiadni, elővigyázatból kikötve, hogy az 2 cm.-el hosszabbra készüljön, s hogy így az előttem még ismeretlen nagyságú fővárosi számlálólap abba mindenestre beleférjen. A hivatkozott miniszteri leirattal vett számlálólap csakugyan a 10 évvel ezelőtt használtnál magasabb lévén, a borítéknak ezen mértéke meg fog felelni. A mostani minta azonban szélességre nézve is mintegy 3 cm.-el túlhaladván az 1880-iki számlálólap méretét, a borítékba nem fog beleférni. Ennélfogva kérem a tek. orsz. statisztikai hivatalt, hogy a fővárosi számlálólap mintegy $2\frac{1}{2}$ cm.-el keskenyebbre szabassék, a mi az amúgy is széles válaszvornak megcsontítása által minden kár nélkül történhetnék.

Megjegyezni óhajtom továbbá azt is, hogy a kérdések mellett felemlített példák túlszűkített betűkkel vannak nyomtatva, igaz ugyan egyrészt, hogy ennek választása a hely szűke által indokolt; másrészt azonban bizonyos az is, hogy öregebb emberek, úgyszintén gyenge

szeműek, ezen gyöngybetűkből szedett írást épenséggel nem fogják olvashatni és ennek következtében sok ezer és ezer oldalról lesznek panaszok várhatók. Ez okból szükségesnek vélem azon kérdést felvetni, nem lehetne-e ezen gyöngybetűfajt petit-tel fölcserélni? Minden kérdésnél ugyanis elég tér látszik lenni arra, hogy a magyarázatok nagyobb betűkből is elférjenek; a hol legszűkebb a hely, mint a 2-ik kérdésnél és a 10-ik b) kérdésnél, a szükséges tért esetleg az által lehetne megnyerni, hogy a magyarázat a vastag betűkkel nyomatott főkérdések után nyomban veinné kezdetét.

Végre Körösi József statisztikai hivatali igazgatóhoz rövid úton intézett azon kérdésre vonatkozólag: nem tartanám-e czélszerűnek, hogy az ideiglenes távollét körülménye az időpontnak szabatos megjelölése által világosabban körülírassók, van szerencsém megjegyezni, hogy ezen magyarázatot nagyon is czélszerűnek tartom ugyan; azonban, a mennyiben nem akarnék egy, a miniszter úr ő nagyméltósága által jóváhagyott mintán változtatásokat javaslatba hozni, csak annak kijelentésére szoritkozom, hogy a mennyiben, a tek. országos statisztikai hivatal ezen magyarázatot saját felelősségére a mintába bevételné, nekem az ellen kifogásom nem lehet.

Budapest, 1890. november 18.

Kamer Mayer,
polgármester.

15.

Országos m. k. statisztikai hivatal 10.582. sz.

Budapest főváros tekintetes statisztikai hivatalának

Budapesten.

Hivatkozással a főváros polgármesterének f. évi november hó 18-án 21.592. szám alatt és Czímnek november hó 22-én 365. sz. a. kelt átíratáira, az azokban kifejezett óhajtáshoz képest van szerencsém a főváros használatára szánt házi gyűjtőlajstromot és számlálólapok mintáit új szedésben és a kívánt javítással kinyomatás előtt még egyszer és azon kérelemmel bemutatni, hogy azokat a kinyomatás elrendelhetése végett haladéktalanul visszaszármaztatni sziveskedjék.

A mi a számlálólapok alakját, illetve szélességét illeti, az erre vonatkozólag nyilvánított óhajnak, minthogy annak teljesítése a nyomdával kötött szerződés folytán nehézségbe ütköznék, nem tehetek eleget, a mire egyébiránt nincs is szükség, mivel a lakásborítékok kiállítását, a mint időközben a pesti nyomdától értesültem, még nem kezdték meg, ennél fogva azok oly alakban lesznek előállíthatók, a melyet a számlálólapok nagysága megkíván.

Végül értesitem Czímet, hogy a kívánt 4000 magyar számlálólapot s ezzel együtt az 500—500 magyar-tót nyelvű számlálólapot is, utóbbit azonban csakis az országos használatra szánt lapokból, a kinyomatás után azonnal Czím rendelkezésére fogom bocsátani.

Budapesten, 1890. évi november hó 25-én.

Keleti.

16.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 3892. eln. sz.

Méltóságos Ráth Károly úrnak.

Budapest főváros főpolgármesterének.

F. hó 16-án 21.316. eln. sz. alatt kelt fölterjesztésére hivatkozva tudatom, hogy beletnyugszom abba, hogy a legközelebbi népszámlálás feldolgozási költségei, kérelméhez képest, csak később, t. i. az ország és a főváros népessége arányának és a művellet költségeinek ismerete után állapíttassanak meg.

Figyelmeztetnem kell azonban Méltóságodat már eleve is, hogy a törvényhozás által 200.000 forintban megállapított népszámlálási költséget túllépni nem engedhetem, s ezen kereten belül Méltóságod magasabb járulékra nem számíthat.

Budapest, 1890. évi november hó 23-án.

Baross.

Végzés. 22.606/1890. elnöki szám.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi november hó 23-án 3892/eln. szám alatt kelt leiratát. — mely szerint belenyugszik abba, hogy a legközelebbi népszámlálás feldolgozási költségei csak később, t. i. az ország és a főváros népessége arányának és a művelet költségeinek ismerete után állapittassanak meg, — másolatban tudomás és miheztartás végett Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató úrnak adom ki.

Budapest, 1890. december 2.

Kamermayer,
polgármester.

17.

Kereskedelemügyi m. kir. minister 1569. eln. szám.

Budapest főváros közönségének.

Mult évi augusztus hó 8-án 2804. eln. szám alatt kelt rendeletemben felhívtam a főváros közönségét, hogy iparstatisztikai célokra az összes fővárosi iparosok számlálólappjainak másolatát még a népszámlálási anyag részletes feldolgozása előtt szolgáltatassa be az országos statisztikai hivatalhoz. Minthogy azonban a főváros közörsége vett értesülés szerint ezen kötelezettségének mind ez ideig nem tett eleget, sürgetőleg felhívom, hogy az említett másolatokat haladéktalanul szolgáltatassa be. Értesitem továbbá a főváros közönségét, hogy a népszámlálási anyag feldolgozásának sorrendjét akként kívánom megállapítani, hogy először a foglalkozásra és különösen az ipari foglalkozásra vonatkozó adatok dolgoztassanak fel és állittassanak össze, és miután Magyarország iparos népességének a legutóbb végrehajtott népszámlálás alapján készült iparstatisztikai egybeállítására sürgős szükségem van, utasítom a főváros közönségét, hogy a főváros iparos, kereskedő, valamint általában a forgalomnál és közlekedésnél foglalkozó népességét, a % alatt ide zárt táblázatok szerint, melyeket az országos statisztikai hivatal a főváros közönségének már előzőleg is megküldött, haladéktalanul feldolgoztatni és a kész kimutatásokat legkésőbb folyó évi június hó 15-ig az országos m. kir. statisztikai hivatalhoz beküldeni mulhatlanul iparkodják.

Budapesten, 1891. április hó 28-án.

Baross s. k.

Végzés. 8980/1891. eln. sz.

Ezen miniszteri leiratot másolatban az ahhoz csatolt kimutatás-mintákkal együtt azzal adom ki Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató úrnak, hogy egyrészt az összes fővárosi iparosok számlálólappjainak másolatát az országos statisztikai hivatalba azonnal küldje el, másrészt pedig a főváros iparos, kereskedő, valamint általában a forgalomnál és közlekedésnél foglalkozó népességét a közölt táblázatok szerint haladéktalanul dolgoztassa fel, s a kész kimutatásokat legkésőbb folyó évi június hó 15-ig az országos statisztikai hivatalba, szintén küldje el.

Budapest, 1891. május 3-án.

Gerlóczy,
h. polgármester.

18.

Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter. 1583. eln. sz.

Valamennyi törvényhatóságnak.

A népszámlálásnak országszerte sikeres végrehajtása után kétszeres kötelességgé válik a szerzett anyagnak teljes és okszerű kihasználása. Ez ugyan már az országos statisztikai hivatal feladatát képezi, de ez mindamellett se nélkülözheti az ország egyes törvényhatóságainak buzgó és lelkiismeretes közreműködését, főleg a mi az itt-ott tapasztalt hézagok és hiányok kitöltését, a multtal való összehasonlításból felmerült különbözetek magyarázatát vagy az észrevett hibák kiigazítását illeti. Tudva, hogy a törvényhatóság is a népszámlálási anyagnak minél tökéletesebb összeállítását már csak a törvényhatóság saját közigazgatási érdekénél

fogva is óhajtja, kívánnia kell egyszersmind, hogy az minél hibátlanabban kerüljön a nyilvánosság elé. Miután az országos statisztikai hivatal a népszámlálási anyag jelen feldolgozása és összeállítása közben gyakrabban akad oly hiányokra, melyekre nézve pótlást vagy kiigazítást az egyes törvényhatóságoktól kell kérnie, felhívom és utasítom a törvényhatóságot, hogy valahányszor nevezett hivatal részéről ily felhívást veszen, azt azonnal intézze el és iparkodjék, hogy a kívánt felvilágosítás vagy kiigazítás lehetőleg postafordultával irányittassék vissza a statisztikai hivatalba, mert csak rövid ideig is tartó ily hiányokozta munkaszünetelés az államkincstárra nézve tetemes károsodással jár.

Budapesten, 1891. évi április hó 30-án.

Baross s. k.

Végzés. 8528/1891. eln. sz.

1891. június hó 3.

Ezen miniszteri körrendeletet másolatban tudomás és mihez tartás végett Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató úrral közlöm.

Budapest, 1891. május 19.

Kamermayer Károly,
kir. tanácsos, polgármester.

19.

Fővárosi statisztikai hivatal 1891/163. stat. szám.

Nagyságos Polgármester úr!

8380/1891. elnöki szám alatt (érk. május 7.) méltóztatott felszólítani, hogy az országos statisztikai hivatalnak küldjem el az iparosok számlálólappjainak másolatát, ugyanannak számára pedig június 15-dikére készítsem el az egész foglalkozási statisztikát.

A mi az iparosok lapjainak másolatát illeti, van szerencsém jelenteni, hogy a munkának természete a feldolgozásnak bizonyos egymásutánját követeli. A lakás- és a családi statisztika feldolgozására szükséges, hogy a számlálólapok lakásonkint, családonkint még együtt legyenek: ha azok például foglalkozás szerint széthányatnak, határozott lehetetlenség ezen lapokat megint család szerint összehozni. Így tehát mindaddig, míg a házak, lakások és családok statisztikájával el nem készültünk, nem volt lehetséges a lakásborítékokat a házakból és a számlálólapokat a lakásborítékokból elválasztani. Ezen elválasztás az utóbbi napokban valahára megtörténvén, azon helyzetben leszek, hogy most az önálló iparosok lapjait is másoltassam, mely másolatot majd közvetlen az országos statisztikai hivatalhoz fogom átküldeni.

A foglalkozási sorrend értelmében, valamint az eddigi népszámlálásoknál, úgy jelenleg is, a foglalkozási statisztika csakis azután vétegett volna munkába, ha minden egyéb fejezet már fel van dolgozva. A miniszter úr azon kijelentése, hogy mindenekelőtt a foglalkozási statisztikát kívánja elkészíttetni, egyszerre halomra dönti az egész eddigi munkatervünket, és tekintettel arra, hogy ennek következtében az addig eszközölt felosztásokat kiaknázatlanul abba kell hagynunk és rögtön át kell mennünk a foglalkozási szétosztásra, érezhetően fogja szaporítani a feldolgozás költségét is. De azért telhetőleg igyekezni fogok, hogy a miniszteri rendeletnek eleget tegyek.

Nem tudom, lesz-e fizikai lehetőség arra, hogy a kívánt munka június 15-dikére elkészüljön, azonban igenis lehetséges, hogy az július 10-ére megiehet, mely időpontig az országos statisztikai hivatalban közvetlenül nyert értesítés szerint a fővárosi adatokra még várni lehetne. Azonban így is csak a legnagyobb erőmegfeszítés, éjjeli és nappali munka mellett lesz lehetséges a kívánt táblákat kitölteni. Okvetlenül szükséges azonban, hogy pontosan tudjuk, milyen rendszer szerint történjék a feldolgozás. Ez iránt a miniszteri rendelet nem tartalmazván utasítást, a miniszter úr meg volna keresendő az iránt, hogy tudassa azon rendszert, mely szerint a több százakra rugó különböző foglalkozási ágak csoportosítandók volnának, mivel ezen rendszer (foglalkozási nomenklatura) nélkül a munkához hozzáfogni nem lehet.

Mint volt szerencsém említeni, a munkának ezen megszakítása és azon körülmény, hogy később a fonalakat újból kell megint összeszőni, pénzbeli költséggel is jár; még nagyobb költséget okoz azonban azon előre nem látott körülmény, hogy nekünk a foglalkozási statisztikát nem a népszámlálási munka keretében megszokott módon kell befejeznünk, hanem hogy

a miniszter úr kívánsága szerint abból valóságos iparstatisztikát is kell készítenünk, a melyben kimutatandó lesz minden egyes iparágban hány telep van, a mely egy, két, vagy három segéddel dolgozik. Ezen adatok tulajdonképen csakis egy külön statisztikai felvételtől volnának levonhatók, a melyben ugyanis minden egyes iparoshoz a megfelelő kérdések intéztettek: nekünk azonban népszámlálással van dolgunk, a hol a kérdések nem ipartelepenként, hanem lakásonként intéztettek. Nem azt kérdeztük az egyes lakótól, vajjon ha iparosmester, hány segéddel dolgozik, hanem beértük azzal, hogy az iparoslegényektől megkérdeztük, melyik mesternél van elfoglalva. Így a miniszter úr kívánt adatainak egybeállítására azon roppant hosszadalmas és a népszámlálások történetében eddig páratlan eljárásra kell áttérnünk, hogy az iparos-segégeket bevallott mesterüknek neve szerint kell összekeresni, hogy azután ily módon kitudódjék: egy-egy mester vagy gyártelep segédeiből hány lakik elszórtan az egész fővárosban! Legyen szabad mellesleg említenem, miszerint ezen egész művelet a fővárosban lehetetlenné vált volna, ha Nagyságod tisztelettel alulirotnak mult évben aug 21. 183. szám alatt tett jelentésében javaslatba nem hozza, hogy a mesterek vagy ipartelepek pusztá neve mellé még az utca és házszám is jegyeztessék. Jelenleg azonban csak arra akarom felhívni Nagyságod figyelmét, hogy a fáradtságos munkálatok sok pénzbe fognak kerülni. Miután pedig a feldolgozás tulajdonképen nem a főváros, hanem a nagyméltóságú minisztérium hatáskörébe tartozik, a főváros a nagy munkának elvállalásáért annyit legalább követelhetne, hogy az ezzel járó tetemes kiadásai megtéríttessenek. Minthogy pedig a miniszter úr ő nagyméltósága eddigelé csakis 2000 frt költségmegtérítést helyezett kilátásba; minthogy ezen járulék még a rendes feldolgozási költség megtérítésére sem látszik elégségesnek; minthogy továbbá jelenleg még egy igen költséges és előre nem látott munkának a teljesítése követeltetik: kötelességemnek tartom Nagyságod figyelmét ezen pontra netalán esetleges intézkedések megtétele céljából felhívni.

Az előadottakból kitűnik, hogy az eddigi munkálkodásnál még lázasabb tevékenységet kell majd kifejtenuünk éjjel-nappal, vásár- és ünnepnapokon folyton kell dolgoztatni. A melyben pedig a népszámlálási hivatal helyisége már is egészen megtelt munkásokkal, és miután ott már a legsötétebb zugokban is dolgoznak, úgy, hogy daczára a tikkasztó hőségnek, egyes helyeken egész nap gázt kell égetni; ennek következtében népszámlálási munkásokat a statisztikai hivatal helyiségébe is kellend befogadni. Ily körülmények közt tisztelettel alulirott igazgató is az eddiginél még nagyobb mértékben lesz igénybe véve, különösen annak következtében, hogy az az egyén, a kire a népszámlálás vezetése tulajdonképpen bízva volt, Bulla János szakségéd hónapok óta szabadságon van. Ha a munka jelenlegi állapota mellett már eddig is kénytelen voltam délutánonkint is a hivatalba betekinteni, a hivatalos időn kívüli közreműködésemre ezentúl még inkább lesz szükség, mivel a munkások mindinkább fognak arra szorulni, hogy hozzám hivatalos időn kívül is felvilágosításokért és utasításokért forduljanak. Volt szerencsém Nagyságodnak bejelenteni, hogy ily körülmények között nem szándékozom hatheti szabadságomat igénybe venni.

Mély tisztelettel

Budapest, 1891. május 8.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi József.

igazgató.

20.

Budapest főváros polgármestere 8932/1891. eln. szám.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Folyó évi április hó 28-án 1569/eln. szám alatt kelt nagybecsű rendeletére van szerencsém tiszteletteljesen jelenteni, hogy miután az iparosok száma közel 105.000-re rug, az iparosok számlálólappjait a lakásborítékból mindaddig nem lehetett kivenni, míg a népszámlálási anyag a lakás és családi állapot szerint fel nem dolgoztatott; mert azon esetben, ha Nagyméltóságodnak 1890. évi augusztus hó 8-án 2804/elnöki szám alatt kelt nagybecsű rendelete értelmében az összes fővárosi iparosok számlálólappjai lemásolás végett egyrészt a házigyűjtő lajstromból, másrészt a lakásborítékból kiszedettek volna, ez által lehetetlenné vált volna a lakás és családi statisztikának elkészítése, a mi nemcsak a munkának természetes feldolgozási sorrendje, hanem az országos statisztikai hivatal határozott utasítása szerint is első sorban volt elkészítendő.

Ez volt tehát főindoka annak, hogy a kérdéses másolatok eddig el nem készültek; most azonban a lakás- és családi statisztika elkészülte után a számlálólapok különválasztatván, az iparosok számlálólapjainak másolatai rövid idő múlva az országos statisztikai hivatalnak át fognak küldetni.

Nagyméltóságod idézett rendeletében arra is utasította a főváros közönségét, hogy a főváros az iparos, kereskedő, valamint általában a forgalomnál és közlekedésnél foglalkozó népességének a közölt minták szerinti feldolgozása iránt haladéktalanul intézkedjék, s e kész kimutatókat folyó évi június hó 15-ig az országos statisztikai hivatalnak küldje be.

Mindenekelőtt hátorkodom Nagyméltóságod becses figyelmét azon körülményre felhívni, hogy a statisztikai hivatal Nagyméltóságod most idézett utasításáról csak e hó első napjaiban értesülvén, a népszámlálási anyag feldolgozási rendjét már eleve akként állapította meg, hogy a foglalkozási statisztika csak akkor vétetik munkába, ha a többi fejezetek már elkészültek; Nagyméltóságod rendeletének teljesítése folytán azonban az eddig eszközölt felosztások feldolgozását abban hagyni, és az egész anyagnak foglalkozás szerinti felosztását és feldolgozását megkezdeni kellett.

E felosztást és feldolgozást rendkívül megnehezíti azon körülmény, hogy a népszámlálás foganatosítása alkalmával az iparos lakóhoz ama kérdés: hány segéddel dolgozik? nem intéztetett, hanem csakis az iparossegédeknel jegyeztetett be a számlálólapba, hogy melyik mesternél dolgoznak; e szerint az összes iparossegédek mesterük neve szerint összekeresendők lesznek, s csak ezután lesz lehetséges a táblázatos kimutatók elkészítése.

Fellegesnek tartom Nagyméltóságod előtt felemlíteni, hogy ezen munka a fővárosban a legnagyobb nehézségekkel jár, mert az egész ország területén nincs oly város, vagy község, a hol annyi iparos és kereskedő van, mint a fővárosban.

A felsorolt körülmények alapján azon tiszteletteljes kérelemmel járulok Nagyméltóságodhoz, miszerint a kimutatóknak beküldési határidejét folyó évi július hó 10-ig meghosszabbítani méltóztatassék; bár ezen határidő betartása is lankadatlan, éjjel-nappal tartó munkásságot feltételez, mégis reménylem, hogy a kimutatók a most jelzett határidőre rendeltetési helyükön lesznek.

Hogy azonban a jelzett határidő betartható legyen, okvetlenül szükséges tudni, hogy a több százra rugó foglalkozási ág csoportosítása mily rendszer szerint foganatosítandó; miután Nagyméltóságodnak kezdetben idézett rendeletében erre nézve utasítás nem foglaltatik, tiszteletteljesen kérem Nagyméltóságodat, miszerint a foglalkozási ágak csoportosításánál követhető rendszert — tekintettel az ügy sürgősségére — mielőbb közölni méltóztatassék.

Vége van szerencsém jelenteni, hogy a Nagyméltóságod által elrendelt rendkívüli munka, mely a főváros népszámlálási anyagának feldolgozásánál számításba véve nem volt, oly újabb költséget fog okozni, melyre a fővárosi népszámlálásra megállapított költség keretén belül fedezet nincs; ennél fogva tekintettel arra, hogy az iparos-statisztikának a kívánt irányban való feldolgozása nem a főváros, hanem az állam érdekében történik, azon tiszteletteljes kérelemmel járulok Nagyméltóságodhoz, miszerint az említett munkával felmerülő s annak idején igazolandó kész kiadásoknak megtérítését engedélyezni méltóztatassék.

Budapesten, 1891. évi május 12.

Gerlóczy.

21.

Fővárosi statisztikai hivatal 190/1891.

Nagyságos Polgármester úr!

Hogy a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úr legújabb rendeletének eleget tehesünk és a foglalkozási statisztikát, ha nem is június 15-ig, de Nagyságod előterjesztése szerint július 10-éig elkészíthessük, okvetlenül szükséges, hogy a munkaerő még szaporíttassék hivatalunkban. Jelenleg azonban abban a helyzetben vagyunk, hogy a népszámlálási irodában valamennyi asztal el van foglalva és így merő lehetetlenség volna ott több embert dolgoztatni. Minthogy pedig a határidőt okvetlenül be kell tartanunk, beáll az a kényszerűség, hogy ma-

gában a vigadóépületben alkalmas helyiségről gondoskodjunk. Tekintettel már most azon körülményre, hogy a rajziskolában a nappali tanítás egészen megszűnt, továbbá hogy az esteli tanulók száma is — annak folytán, hogy az asztalos- és ácsstanoncok most már munkában vannak — annyira megesőkent, hogy mindkét teremben összevéve legfeljebb 35 tanuló jár, tisztelettel felkérem Nagyságodat, méltóztatásuk elrendelni, hogy a jelenleg két teremben rajzó tanulók egy teremben folytassák tanulmányaikat, és így az egyik rajzterem, mely úgy is esteli hét óráig használat nélkül áll, nekünk népszámlálási czélokra már két-három nap mulva átadassék.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1891. május 13.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi József,
igazgató.

22.

Fővárosi statisztikai hivatal. 194/91.

Tekintetes m. kir. Országos statisztikai Hivatal!

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úrnak folyó évi április 28-dikán 1569. eln. szám alatt kelt leirata, melyben az iparstatisztikának azonnal való foganatosítása és június 15-dikéig való elkészítése elrendeltetik, május 7-dikén érkezvén birtokomba, azonnal igyekeztem, hogy ezen feldolgozást előkészítsem. Szóbeli előadásom után nem kell körülményesebben indokolnom, hogy ily fáradságos és körülményes munkának — különösen pedig a 6. számú táblának (segédszemélyzet számlálása áganként) — június 15-éig való elkészítése fizikai lehetetlenség: elegendő azon egy statisztikai tényre hivatkoznom, hogy míg a vidék egy-egy községében az iparosok száma átlagban 60-at tesz, és így csak 60 egyént kell mestereik szerint csoportosítani, addig a fővárosban 105 ezer lapból kellene az egy-egy mesternél dolgozó segédekét keservesen összekeresni. A tek. Hivatalban nyert szóbeli felvilágosítás szerint lehetséges lévén a határidőt július 10-dikéig kiterjeszteni, minden eszközhöz nyulok, hogy ezen határidőt betarthassam. Azonban minthogy a jelenleg alkalmazott 35 egyénnel éjjel-nappali munka mellett sem volna lehetséges a leirat kapesán beküldött 4., 5. és 6. számú táblát elkészíteni, kénytelen vagyok újabb munkacseréket felfogadni. Azonban az irodában a legutolsó asztal és szék is el lévén foglalva, előbb még új helyiségről is kell gondoskodnom. Mindezek oly körülmények, melyek a munka gyors befejezését sajnosan akadályozzák.

Az említett miniszteri rendelet semmiféle utasítást nem tartalmazván, nehogy az anyag feldolgozásában a tek. Hivataltól eltérő rendszert kövessék, van szerencsém ezennel bejelenteni, miképen szándékozom az elrendelt foglalkozási statisztikai munkát elkészíteni:

1. Az anyag jelenleg 120 kisebb csoportban van felosztva; ezeket mind, nem is egyes (10) közigazgatási kerületekre, hanem *egy* nagyvárosi csoportba kell összezsapni; minthogy a munkások más kerületekben is laknak, mint a hol dolgoznak, és így az anyagnak 10 kerületre való szétoztása az összekeresés fáradságát megtízszerezné.

2. Mindenekelőtt ki fognak vétetni mindazon foglalkozási ágak, melyek a saját népszámlálási munkánkban az *ipar* rovata alá soroltatnak; továbbá ki fognak vétetni az üstermelésből a bányászattal és a kohászattal foglalkozók, továbbá az összes kereskedők, az összes forgalom (vasut, ló-fuvar, gőzhajózás, közönséges hajózás) és a személyes szolgálatakból az építészek, fodrászok, borbélyok.

3. Ezek a tek. országos statisztikai Hivatal által még *közlendő rendszer* szerint fognak egyes foglalkozási ágakra felosztatni.

4. Minden foglalkozási ágának alkalmazottai a 4. számú tábla szerint fognak részleteztetni, úgyszintén az alkalmazottak és az önálló vállalkozók *együttesen* ezen táblában tartalmazott hitfelekezetek szerint lesznek kimutatva.

5. Az 5. számú tábla feldolgozása *az illetők anyanyelve szerint fog történni.*

6. A 6. számú tábla elkészítésére minden egyes foglalkozási ágból külön-külön alfabetikus sorrendbe fogjuk szedni egyrészt a mestereket, másrészt a segédekét (tehát tanoncokat és napszamosokat nem) és ilyenformán telepről-telepre meg fogjuk állapítani, hány segéd

vallotta azt be ipartelepe gyanánt. A mely segédeknel a mester nem volna megjelölve, azokat, a mennyiben a beltelkeken laknak, újból külön felfogadandó biztosok által fel fogom keresettni, hogy mestereik nevét kitudjam. A fővárosnak 37.133 holdnyi kültelkén szétszórtan lakó munkások felkeresésére azonban már azért sem vállalkozhatunk, mivel ezen költséges kutatásokra fedezettel nem rendelkezünk. Tudvalevő dolog lévén, hogy a fővárosban uralkodó viszonyok mellett különösen a munkásosztályra vonatkozó lakás-kutatások bizonyos része a gyakori lakásváltoztatások, elköltözések stb. következtében eredménytelen marad, az így meg nem állapítható eseteket külön rovatban fogjuk kimutatni. Szintúgy külön rovatban fogjuk kimutatni azon eseteket, a midőn a feladott mestereket a fennemlített okoknál fogva nem találtuk fel.

7. Az önálló iparosokról az iparos-czímjegyzék számára másolatot fogunk készíteni, a melybe az iparos nevét, foglalkozását és lakását (kerület, utca, házszám megjelölésével) beírjuk. A munka gyorsabb haladása érdekében nem számlálólapokra, hanem kisebb repülőlapokra fogjuk ezen másolatokat elkészíteni.

A mennyiben a tek. országos statisztikai Hivatal a fentebbi pontokban jelzett eljárás ellen kifogást nem tenne, ezt annak jeléül kellene tekintenem, hogy ezen munkarend helyeslésevel találkozok. Tisztelettel fel kell azonban kérnem a tek. országos statisztikai Hivatalt, méltóztatnék velem a 3-ik pontban említett rendszert, mely szerint a foglalkozások feldolgozandók, minél előbb közölni, mivel a nélkül ezen munkához természetesen nem foghatunk.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1891. május 15.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi,

igazgató.

23.

Országos m. kir. statisztikai hivatal 3527/1891. stat. szám.

A tekintetes fővárosi statisztikai hivatalnak Budapesten.

Vonatkozással az iparstatisztika feldolgozása tárgyában f. évi május hó 15-én 194. sz. a. kelt becses megkeresésére, van szerencsém az egész foglalkozási statisztika összeállítására a statisztikai hivatal által megállapított elveket, különös tekintettel az iparra, egyöntetű eljárás követése czéljából tájékoztatás és mihez tartás végett, az alábbiakba foglalva szives tudomására hozni:

1. Az *értelmiség, hivatásbeliek* csoportjába sorozandók az összes köztisztviselők, irnokok, dijakok is, a tanári és tanítói személyzet, lelkészek, szerzetesek, apácák, orvosok, kórházak igazgatási személyzete, gyógyszerészek, ügyvédek, mérnökök, művészek, színészek stb. (de nem egyuttal a népzeneészek (zigányok, kik külön ilyenekül tüntetendők ki), mindazonáltal azzal a megszorítással, hogy a mennyiben ezek közül egyesek valamely meghatározott gazdasági ágánál működnek (például az őstermelésnél, iparnál, forgalomnál), ezek nem az értelmiséghez, hanem az illető gazdasági foglalkozáshoz lesznek sorozandók. Ennélfogva kulturmérnökök, erdőfelügyelők, gazdatisztek, mezőgazdaságnál alkalmazott gépészek stb. az őstermeléshez jönnek, vasuti mérnökök, gépészek a közlekedéshez, iparvállalatoknál alkalmazott gépészek, vegyészek az illető iparághoz, takarékpénztárak s egyéb pénzüzetek tisztviselői a hitelhez osztandók be. Mint az itt felsorolt példákából is látható, a statisztikai hivatal a gazdasági ágak szerinti csoportosítást fogadta el fölül, minthogy azonban úgy az őstermelés, mint az ipar és forgalom segédtabláin az ezen gazdasági ágakban alkalmazott tisztí személyzet, továbbá mérnökök, gépészek s vegyészek részére külön rovatok vannak nyitva, ennélfogva a különböző táblák összefoglalásával az összes köz- és magántisztviselői személyzetet, valamint az összes mérnökök, gépészek s vegyészek számát is megállapíthatjuk.

2. Az *értelmiségi keresetnél alkalmazott szolgálak* alatt az állami, megyei, városi és községi, továbbá az egyházi és kórházi szolgaszemélyzetet értjük. Ezen rovathoz jönnek tehát az összes hivatalszolgálak, templomszolgálak, kórházi betegápolók, a pénzügyürség és rendürség legénységi és altisztí személyzete, mindenféle községi örök is, kivéve, ha csak foglalkozásuk tulajdonképeni természeténél fogva az őstermelésnél vagy iparnál, forgalomnál alkalmazott szolgaszemélyzethez nem lennének osztandók (például a községi erdőörök, szőlőpásztorok, kanászok, tehénpásztorok stb.

3. Az *őstermélésre* nézve irányadó a 3. táblán a fejből és a lap baloldalán foglalt részletezés, a hol a felsoroltakon kívül még netalán külön felemlítésre méltó gazdasági ágak, illetve foglalkozási viszonyok is az e célra üresen hagyott rovatokba pótlólag felvehetők. Ide kellene befoglalni az uradalmi iparosokat is, külön rovatban részletezve. Minthogy azonban a kereskedelemügyi miniszter úr ő Nagyméltósága rendeletéből az összes ipart a többi foglalkozást megelőzőleg kell feldolgoznunk, ennél fogva a teljesség kedvéért az uradalmi iparosokat is kénytelenek vagyunk egyelőre a 4-es táblán dolgozni fel, a honnan majd annak idején, ha az összes foglalkozás elkészül, a 3. táblába lesznek besorozhatók.

4. Az *ipar és forgalom* főcsoportja magában foglalja a tulajdonképeni iparon kívül, a hová a statisztikai hivatal a halászatot, a kocsmárosokat és vendéglősöket, továbbá pálinkamérőket, kávésokat, borbélyokat, cselédközvetítőket, mutatványosokat, fürdő-vállalatokat és szállodásokat s a főváros környékén az ipar és kereskedelmi keréskertet is számítja, — a bányászatot és kohászatot, az uradalmi iparosokat, a házi ipar különböző ágait, a házalóipart, a kereskedelmet, a hitelt, közlekedést és a szállítással foglalkozó összes személyzetet s az ezen foglalkozási ágakban alkalmazott mindennemű segédszemélyzetet is.

Ezen kívül volna még a rabipar is, ennek feldolgozását azonban, minthogy a letartóztatottak lapjai úgy is ki fognak szedetni és speciális részletes feldolgozás tárgyát képezendik, s miniszter úr ő Nagyméltósága céljaira ezuttal az úgy sem sürgős, célszerűbb lesz annak idején eszközölni. Megjegyzendő még, hogy az iparnak ily tágkörű megállapításánál a hivatal nem ragaszkodhatott egészen szorosan az iparnak nemzetgazdasági tudományos fogalmához, hanem az iparstatisztika céljánál fogva közigazgatási szempontokra is kénytelen volt tekintettel lenni.

A fűsúly az ipar- és forgalomra lévén fektetendő, ez iránt a következő részletekre hívom fel a tek. hivatal figyelmét:

A részletes feldolgozás a 4., 5. és 6-os táblák szerint történik; az utóbbira azonban csak a tulajdonképeni ipar veendő fel, tehát a kereskedelmet, hitelt és a közlekedést ezen a táblán nem kell feldolgozni, sőt a bányászatot és kohászatot, valamint az uradalmi iparosokat, a háziipart és a házalóipart sem.

A 4. táblán talált minden foglalkozást, a mely az ipar és forgalom fenti meghatározása szerint ide tartozik, egészen specializálva kell felvenni. Tájékoztatásul szolgáljanak a következők: külön csoportokat képeznek a tulajdonképeni iparosok és gyárak, a házalóipar, az uradalmi iparosok, továbbá a bányászat, a kohászat, a kereskedelem, házalókereskedés, hitel, közlekedés és szállítás.

Minden egyes főcsoporton belül az alcsoportokat betűrendbe foglalva kell feltüntetni; legrészletesebben az iparosokat és kereskedőket specializáljuk, mire nézve azonban egészen tüzetes instructio vagy nomenclatura nem adható, minthogy a fővárosban előforduló összes iparágakról a hivatalnak nem lehet tudomása, de tájékozásul szolgálhat, hogy az afféle rokon iparágakat, mint mészáros és hentes, férfiszabó, női szabó és stúrszabó, cipész és csizmadia, lakatos és géplakatos, a statisztikai hivatal nem foglalja össze, hanem specializálva dolgozza fel; viszont azonban ott, a hol tulajdonképen csak különböző megnevezésekről, vagy legfeljebb árnyalati különbségekről van szó, a melyek az életben úgyis annyira elmosódnak, hogy a megnevezések felváltva használtaknak, az illetőket a statisztikai hivatal természetesen egybefoglalva mutatja ki. Itt is taxativ felsorolás helyett — a mi egyáltalában lehetetlenség volna — csak néhány példára utalok, a melyek azonban az általunk követett elvet egészen kidomborítják: a sütőket és pékeket, a borbélyokat és fodrászokat, a kocsmárosokat és vendéglősöket, kávéméréseket és kávéházakat és a többi efféle egészen synonym megnevezésű és értelmű iparágakat a statisztikai hivatal összefoglalva dolgozza fel.

A kereskedésnél is az élet tényleges viszonyainak megfelelő részletezés szükséges. A vezetésem alatt álló hivatal elkülönítve dolgozza fel a szatócsokat, fűszerkereskedőket, vegyeskereskedőket s azonkívül az árúk szerint minden egyes kereskedelmi ágat, tehát a combinált kereskedelmi ágakat is, például papírkereskedők, könyvkereskedők, könyv- és egyúttal papírkereskedők stb.

A statisztikai hivatal kiváló gondot fordít a házalóiparra és házalókereskedésre is, a mi az épen előkészítés alatt álló házalási törvény helyes megalkothatása tekintetéből különösen is indokolva van. A statisztikai hivatal a »házaló« gyűjtőnévvel egyébiránt már csak azon okból

sem érhetné be, mivel ez annyira általános, hogy ilyképen az illetőket az ipar és kereskedelem főcsoportjába sem lehetne beosztani, minthogy a hálókereskedésen kívül van hálóipar is (drótosok, ablakosok, üstfoltozók, patkányirtók stb.). De a részletezés a hálókereskedésen belül is nagyon kívánatos és szükséges, mert egészen különböző gazdasági jelentősége van a ronggyal, nyers bőrkkel, ócska ruhákkal, rőfös-úrukkal, borkövel, házi iparcikkekkel vagy sorsjegyekkel stb. hálózásnak. A statisztikai hivatal eddigi tapasztalatai alapján arról is meggyőződött, hogy ezen részletezés az ország egész területéről keresztülvihető, ennél fogva a fővárosban is okvetlenül meg fogjuk kívánni, természetesen csak annyiban, a mennyiben a netalán hiányos anyag az idő előrehaladottsága daczára még kipótolható; a kinnél azonban az adatok már nem volnának megszerezhetők, azokat kivételesen közös csoportba lehet foglalni.

A mint ezekből kiderül, a statisztikai hivatal felfogása szerint a kereskedésnél is a foglalkozásnak tulajdonképeni tartalma szolgálván a helyes csoportosításra zsinórmértékül, az afféle semmitmondó gyűjtőneveket, mint ügynök, közvetítő, alkusz, könyvelő, magánhivatalnok stb., — el nem fogadhatjuk, hanem az illetőknek a megfelelő csoportba való besorozhatása végett a foglalkozásnak tüzetesebb megjelölését kívánjuk, a mi annyival is inkább szükséges, mivel itt is felmerül az az eset, hogy az ilyen egyéneknek egy része, épúgy mint a hálóknál, nem is a kereskedelemhez, hanem az iparhoz lesz sorozandó.

A mennyiben továbbá a számlálólapokon kivételesen egyéb oly határozatlan értelmű bevallásokkal is találkozunk, a melyek a foglalkozás tulajdonképeni tartalma iránt tájékozást nem nyújtanak, például faragó (fa-, kő-, csont-, képfaragó stb.), festő (ruha-, kép-, szobafestő stb., öntő (vasöntő, rézüntő), ilyen esetekben a statisztikai hivatal pótlólag szerez tájékozódást a foglalkozásnak tulajdonképeni természetéről. Az ügy érdekében ugyanezen eljárás természetesen a főváros részéről is követendő.

A gépészek, vegyészeti és más technikus egyének számlálólapjainál a statisztikai hivatal azon tapasztalatot szerezte, hogy ezen egyének, habár ezek a valóságban a legkritkább esetben önálló vállalkozók, hanem rendszerint valamely vállalatnál vannak alkalmazva, mégis csekély kivétellel önállóknak vannak beírva az ipar vagy közlekedési vállalatnak, melyhez tartoznak, megnevezése nélkül. A foglalkozási statisztika helyes szerkesztése tehát feltétlenül szükségessé teszi az említett technikus szakegyének számlálólapjainak leg gondosabb felülvizsgálását és megjavítását. — Felteszem, hogy a fővárosban, a hol a népszámlálás a t. hivatalnak közvetlen felügyelete alatt fogantatosított, az anyag e tekintetben már eredetileg is kielégítőbb, mint a vidéken, a mennyiben azonban mégis hiányosságok fordulnának elő, a fent jelzett pótlások okvetlenül szükségesek.

A háziiparnál is, a mely egyébiránt a fővárosban nem fog sok munkát okozni, a fontosabb csoportokra tekintettel kell lennünk: például fonás és szövés, csipkekészítés, lumzés, szalmakalapkészítés stb., — természetesen a mennyiben mindez háziiparszerűleg üzetik.

A bányászatnál és kohászatnál a statisztikai hivatal tekintettel arra, hogy e nembeli adatokat más forrásból is nyerhetünk, megelégszik az összefoglaló kimutatással s a bányászat és kohászat egyes ágait ezuttal különösen feltüntetni nem kívánja; a foglalkozási viszony azonban, valamint a vallásbeli és nemzetiségi részletezés is, úgy mint az ipar és forgalom többi ágainál a 4. és 5. táblák fejében foglalt részletezésnek megfelelően a bányászattal és kohászattal foglalkozóknál is okvetlenül megkívántatik.

A hitelt a statisztikai hivatal a következő alcsoportok szerint dolgozza fel: takarékpénztárak, bankok, szövetkezetek, földhitelintézetek, biztosítóintézetek, zálogházak, magán bank- és váltóházak. Ha netalán a fővárosban egyéb fontosabb kategóriák is találhatnának, a melyek külön feldolgozásra méltók, ezeket is külön óhajtanám.

A közlekedés és szállítás főcsoportjában a statisztikai hivatal a következő alosztályokra terjeszkedik ki:

1. Közutak (építési és karbantartási személyzet).
2. Fuvarozás.
3. Közokcsik (omnibuszok).
4. Bérkocsi-ipar.
5. Lóvasutak.
6. Villamos vasutak.
7. Gőzvasutak.

8. Vizszabályozás.
9. Hajózás.
10. Posta és távirtda.
11. Távbeszélő.
12. Szállítók (speditőrök).
13. Hordár- és bizományos-ipar.

Ha azonban netalán még más, a felsoroltakba helyesen be nem osztható közlekedési, illetve szállítási ágak is találatnának, nemcsak hogy nincs kizárva, hanem szükséges is, hogy azok speciálisan vétessenek fel.

Azon ipar-, kereskedelmi, bányászati és közlekedési vállalatok feldolgozásánál, a melyekben különböző mesteremberek vannak alkalmazva, mind a vállalatnak tulajdonképeni jellegére, mind pedig a mesterségre tekintettel kell lennünk, a mit az által érhetünk el, hogy a 4-es táblán az illető mesterembereket a munkások rovatába vesszük s a mesterségekről egy külön kimutatást készítünk a mellékelt minta szerint. E szerint a hajógyárban alkalmazott ácsok, kovácsok, lakatosok, fényezők stb. a hajógyárhoz jönnek a többi munkások rovatába s mesterségüket a póttáblán mutatjuk ki. Ily módon elérhetjük, hogy a különböző vállalatok összes személyzetét is felöljük, meg az összes iparágaknak is teljes képét nyerjük. — Hogy a fővárosban ezen póttáblázat elkészítése különös nehézségekbe ne ütközzék, erre nézve czélszerűnek tartanám, hogy minden egyes ilyen vállalatról a főtáblához hasonló kisebb egyéni lapok készítettetnének, a melyekből a főkimutatásnak összeállításra könnyű szerrel történhetnék.

Mindezen gazdasági ágaknál — az ipartól a közlekedésig — a foglalkozási viszony a 4. táblán a fejben foglalt részletezés szerint leszen feltüntetendő. Ugyanezen táblán kell az összes személyzetet, tehát az önálló és segédszemélyzetet összefoglalva felekezet szerint kimutatni. Az 5. táblán azonban nemzetiség szerint az önálló vállalkozókat és a segédszemélyzetet, beleértve a tulajdonképeni segédeknek kívül mindazokat is, a kik a 4. táblán az »önállókon« kívül levő többi rovatokba jutottak.

A 6. táblán, mint már fentebb is jeleztem, csakis a tulajdonképeni ipart kell feldolgozni. Ezen a táblán még egy új rovat lesz nyitandó azok részére, a kik nem azon városban, községben voltak alkalmazva, a hol összeirattak. A t. hivatal azután mindazon iparossegéd személyek és gyári alkalmazottak lapjait vagy másolatait, a kik a főváros területén irattak össze, de a fővároson kívül voltak alkalmazva, a mester, illetve gyár nevének pontos kiderítése után, szíves lesz az országos statisztikai hivatalhoz áttenni, részéről viszont mindazon lapokat fogom közölni, a melyek a fővárosban alkalmazott, de az ország más részében összeirt ipari segédszemélyekre vonatkoznak. Ezen kívül esetleg még egy rovat lesz nyitható azon segédszemélyek részére, a kiknél a munkaadó vállalatot nem sikerül kideríteni.

Megjegyzem továbbá, hogy a 4. és 5. táblán a férfiakat és nőket külön kell feldolgozni, a 6. táblán azonban, a hol az ipari vállalatok nagysága lesz részletezve, a férfiakat és nőket össze kell foglalnunk, s itt nem csupán a tulajdonképeni segédekre, hanem valamennyi segédszemélyzetre ki kell terjeszkedni. A részvénytársulati és más jogi személyek tulajdonát képező vállalatokat minden egyes iparágnál külön meg kell jelölnünk; ez azért is szükséges, mert csak így lehet majd megmagyarázni a 4. számú táblán kimutatott önálló iparosok és a 6. táblán kimutatott ipari vállalatok száma között mutatkozó eltéréseket, egyebekben a 6. táblának a 4. táblával mind az önálló vállalkozók, mind pedig a segédszemélyek számát illetőleg teljesen egyeznie kell, a mi tehát a feldolgozás helyességének próbáját képezi.

A 4. és 5. táblát kerületenkint, a 6. táblát pedig az egész fővárosról összefoglalva kell feldolgozni.

Tájékoztásul megjegyzem továbbá, hogy számos esetben tapasztaltatván, miszerint az ipart még oly egyének is, a kik iparvállalatukban segédszemélyeket alkalmaznak, nem fő-, hanem mellékfoglalkozásuknak vallották be, ennél fogva a 6. tábla elkészíthetése végett a feldolgozást a mellékfoglalkozásra is okvetlenül ki kell terjesztenünk. Minthogy pedig egyébiránt is szükséges az iparstatisztika teljessége kedvéért is, hogy az ipar mint mellékfoglalkozás is ki legyen mutatva, s mintán némelyeknél a feldolgozás a fentiek értelmében úgy is elkerülhetetlen volna, ennél fogva czélszerűnek látom, hogy valamennyi ipari mellékfoglalkozás s egyuttal az iparosok mellékfoglalkozása is az újból idecsatolt többi táblához mellékelte 7-es táblán egészen részletesen dolgoztassók fel. Azon körülmény, hogy valamilyen iparvállalatnak tulajdonosa

másféle főfoglalkozást vallott be, mint a milyen ipariüzletnél segédszemélyeket alkalmaz, a 6. táblán úgy lesz feltüntetendő, hogy az illető csoportba tartozó vállalatok tulajdonosai közül ennyinek meg ennyinek ez vagy az a főfoglalkozása.

A mi az ipar- és kereskedelmi czímtár részére az önálló iparosok és *kereskedők* lapjainak lemásolását illeti, nincs ellene észrevételem, hogy a munka egyszerűsítése kedvéért ez ne számlálólapon, hanem ezen célra alkalmazandó kisebb lapokon eszközöltessék. Megjegyzem azonban, hogy a czímtár részére azon önálló iparosoknak és kereskedőknek lapjait is le kell másolni, a kik főfoglalkozás gyanánt nem az ipart vallották ugyan be, de iparvállalatuknál segédszemélyeket is alkalmaznak.

ö. Ezek után visszatérve a foglalkozás főcsoportosításának további magyarázatára, vagyis a főáttekintést tartalmazó első táblára, a *járadékból élők* csoportjába, mint az illető rovatához fűzött magyarázattól is látható, a házbirtokosokat is belefoglaltam. Meg kell azonban jegyezni, hogy csak azok veendőik házbirtokosoknak, a kiknél semmi egyéb határozott foglalkozás nincsen kimutatva, tehát hacsak második helyen volna is felvéve valamely más foglalkozás, ezen esetben az illetőket már nem a járadékból élők közé, hanem a második helyen említett csoportba sorozzuk. Ennek kivételével minden más esetben az első helyen levő foglalkozás szolgál irányadóul, hacsak ki nem derül vagy alaposan fel nem tehető, hogy a háztulajdonosi minőség után, második helyen említett foglalkozás tényleg csak mellékes természetű.

6. A *napszámósok* főcsoportjába csak azok jönnek, a kiknél nem tűnik ki, hogy mely gazdasági ágban teljesítenek napszámós-munkát; mert a kiknél megállapítható, hogy az őstermelésnél, vagy az ipar, forgalom valamelyik ágánál napszámósok, azokat az őstermeléshez, illetőleg az iparforgalomhoz kell vennünk s a 3. vagy 4. táblán a megfelelő rovatban részletezni.

7. *Házi cselédek alatt* csak a személyi szolgálatot teljesítő és azonkívül a háztartásban segédkező cselédszemélyzetet kell érteni, ezen csoportba tehát férfiak csak ritkábban (komornyik, inas, csatlós stb.) jutnak. Megjegyzem itt, hogy a vendéglőben, szállodákban alkalmazott cselédszemélyzet nem a házi cselédek közé, hanem a vendéglős- és szállodás-ipar szolgálatához felveendő.

8. A *háztartással* kapcsolatban kissé ki kell terjeszkednem a nők foglalkozásának feldolgozására. Minthogy a nőknél a foglalkozási rovatok rendszerint hiányosan vannak kitöltve, azon esetekben, a mikor foglalkozás egyáltalában nincsen avagy csakis mint mellékfoglalkozás kitüntetve, a csoportosításra nézve a következő elvek szolgálhatnak zsinórimértékül. A férjes és özvegy nőket — kivéve ha napszámós az eltartójuk — a háztartáshoz vesszük, a hajadonokat 14 éven felül, ha eltartójuk őstermeléssel foglalkozó egyén, családi kiségitőknek az őstermelésnél (3. tábla), ha pedig eltartójuk egyéb foglalkozású (értelmiségi, iparos, kereskedő stb.), ez esetben épúgy mint a férjes nőket, a háztartásban foglalatzkodók közé sorozzuk. Szatócsok és kiskorcsmárosok feleségeit s 14 évnél idősebb családtagjait, ha egyéb foglalkozásuk nincs kitüntetve, a szatócs, illetve korcsmaüzlethez vesszük segédszemélyeknek. Úgy a hajadon, valamint a férjes és özvegy nőket is, ha eltartójuk gyanánt napszámós van kimutatva, magukat is napszámósoknak vesszük, de természetesen csakis akkor, ha másféle foglalkozásuk, esetleg háztartás nincsen kitüntetve.

Az élet tényleges viszonyainak ezen vélelem felel meg leginkább s ezen elvek alkalmazásával a nők foglalkozási statisztikája, melynek feldolgozása mindenütt nagy nehézséggel jár, ha nem lesz is tökéletes, de valamennyire meg fogja közelíteni a valóságot.

9. A *katonaság* rovatába csakis azon katonák stb. jönnek, a kik a számlálás idején rövid szabadságon voltak s így a polgári ügynök által vétettek fel.

10. A *foglalkozásnélküliek* rovatához megjegyzem, hogy a tanulók (a közép- és felsőbb iskolai tanulók is) ezen rovatba vétessenek fel, minthogy a tanulók számát a népszámlálás úgy sem állapítja meg oly pontossággal, mint a hogy a tanügyi közegek minden évben kimutatják. A népszámlálási eredményekhez csatolandó hivatalos magyarázó szövegben természetesen fel lesz veendő, hogy azok között, a kik gazdasági foglalkozást nem űznek, mennyi elemi, mennyi közép- és felsőbb iskolai tanuló foglaltatik. Tájékoztatóul megjegyzem továbbá, hogy a 14 éven felüli férfi családtagokat, a kiknél foglalkozás nincs kimutatva s a kiket az őstermelés tart el, az őstermeléshez családi kiségitőknek vehetjük, a napszámósok 14 évnél idősebb férfi családtagjait pedig épúgy mint a női családtagoknál jeleztem, magukat is a napszámósok közé soroz-

zuk. A vélelmet azonban természetesen nem alkalmazzuk az oly esetekben, a mikor egészen határozottan ki van írva, hogy az illetőnek semmi foglalkozása sincs, vagy ha valamely lényeges testi fogyatkozásban szenved, avagy ha oly magas életkorban van, a mikor feltehető, hogy már nincsen foglalkozása, a mire nézve nézetem szerint a 70-ik életév volna kiindulásul vehető.

11. A *letartóztatottak* csoportjába a mindennemű, akár bírósági, akár közigazgatási fogházakban letartóztatottakat vesszük, a vizsgálati foglyokat és a tolonczokat is. A letartóztatottak később speciális feldolgozás tárgyát fogják képezni, mire nézve a segédtablát annak idején (Czímme) közölni fogom.

12. Az előadottak után csak a 2. tábla szorul még némi csekély magyarázatra. A koldusoknál — a kiket foglalkozásnélkülieknek vesszünk — eltartó gyanánt a 12. rovatba beírjuk, hogy közalalmazásból élnek. Az üresen hagyott rovatokba kell azokat is bevezetni, a kik menedékházakban, árvaházakban vagy más jótékony intézetekben vannak elhelyezve s ezen intézeteknek terhére tartatnak.

Végül értesitem a t. hivatalt, hogy a határidőnek július hó 10-éig leendő kiterjesztését szívesen támogatni fogom ö Nagyméltóságánál, kénytelen vagyok azonban kijelenteni, hogy ennek pontos betartására azután nagy súlyt helyezek, mert különben miniszter úr ö Nagyméltósága rendeletének meg nem felelhetnék.

Együttal felkérem, hogy a mennyiben netalán munkaközben ezen felvilágosítások után is még kételyei merülnének fel, hogy az egyöntetű feldolgozás biztosított, tekintettel arra, hogy ily aprólékos részletekbe menő dolgokat szóbeli megbeszélés útján könnyebben lehet tisztázni, a további útbaigazításokért, a melyekkel készséggel szolgálók, személyesen vagy küldöttje útján szíveskedjék hozzám fordulni.

Budapest, 1891. évi május hó 22-én.

Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója :

Keleti,
miniszteri tanácsos.

24.

Kereskedelemügyi m. k. miniszter 1772. eln. sz.

Budapest főváros közönségének.

Folyó évi május hó 12-én 8932/eln. sz. a. kelt felterjesztésére értesitem, hogy a főváros népszámlálási munkálataiból a foglalkozási kimutatások felterjesztésének határidejét *f. évi július hó 10-ig meghosszabbítani* hajlandó vagyok, de egyszersmind utasítom a főváros közönségét e határidő pontos megtartására. A foglalkozási adatok feldolgozására nézve az országos m. kir. statisztikai hivatal a fővárosi statisztikai hivatal f. évi május hó 15-én 194. sz. a. kelt megkeresése folytán 3527. sz. a. már megadta a részletes felvilágosításokat. További utasítás szüksége nem forog fenn, mert a munka közben esetleg felmerülő kételyekre nézve legczélszerűbb, ha a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója rövid úton szerez felvilágosítást az orsz. statisztikai hivataltól, mi által a feldolgozás egyöntetűsége, mire nagy súlyt fektetek, teljesen elérhető lesz. A mi a főváros közönségének azt a kérését illeti, hogy az iparstatisztikának feldolgozásáért a már megállapított járulékon kívül külön megtérítést engedélyezzek, teljesíthetőnek nem találom. A foglalkozási statisztika, még ha az iparosviszonyok részletes feltüntetésével történik is, a népszámlálási munkát kiegészítő részét képezi, melyet a főváros ha a népszámlálási anyag feldolgozására vállalkozott, épúgy köteles végezni, mint akár a kor, családi állapot, hitfelekezet stb. szerinti feldolgozást. Midőn megengedtem, hogy a főváros népességének statisztikai adatai ne az ország többi népességének adataival, központilag, hanem a főváros külön statisztikai hivatala által dolgoztassanak fel, csakis az a méltányos indok vezérelt, hogy a fővárosnak módot adjak, saját népszámlálási anyagának részletesebb, behatóbb feldolgozására, nem találom tehát indokolhatótnak, hogy a főváros a népszámlálási munkát épen egyik legfontosabb részénél, a foglalkozási statisztikánál, az országos anyag feldolgozására célbavett részletességet sokalja és azt, *nem a főváros, hanem az állam érdekében történőnek jelenti ki*. A munkát sorrendjének megváltoztatása sem okoz a fővárosnak több költséget. A fővárosi statisztikai hivatal, minthogy az iparos népesség számlálólapjainak lemásolására amúgy is kötelezve van és nála az értelmiségi keresethez tartozók lapjai külön kiszedésének szüksége

sem forog fenn, nem kénytelen a foglalkozás feldolgozását legutoljára hagyni, mint az országos statisztikai hivatal. S ha ily módon meg van kimélve a kétszeri feldolgozás költséges munkájától, a fővárosra nézve mindegy lehet: vajjon néhány hónappal korábban, vagy később dolgozza-e fel a foglalkozási statisztikát.

Budapesten, 1891. évi május hó 27-én.

Baross s. k.

Végzés. 1891. 10.519. eln. sz.

A kereskedelemügyi miniszter úrnak ezen rendeletét hiteles másolatban Körösi József statisztikai hivatali igazgató úrral tudomás és mihez tartás végett közlöm.

Budapesten, 1891. évi június hó 3-án.

Kamermayer Károly,
kir. tanácsos, polgármester.

25.

Fővárosi statisztikai hivatal. 247/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

8528/1891. elnöki szám alatt méltóztatott arról értesíteni, miszerint a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úr rendelete értelmében a népszámlálási anyag feldolgozásában mindenekelőtt a foglalkozási táblázatokat kellend kitölteni és sürgősen elkészíteni. Volt szerencsém erre vonatkozólag jelenteni, milyen bajos dolog feldolgozási utasítás nélkül ezen munkához hozzáfogni, miért is Nagyságod a miniszter úrnál ezen utasítás leküldését szorgalmazta. Nagyságod részéről ezen utasítás velem még nem közöltetett; a gyors munkavégzés érdekében és nehogy az utasítás hosszadalmas leérkezése következtében a részünkről kért második határidőt se tarthassuk be, egyelőre utasítás nélkül is azonnal hozzáfogtam a beküldött táblák feldolgozásához, másrészt pedig bátor voltam ezen utasításomnak lehetőleg gyorsabb beküldését a m. kir. országos statisztikai hivatalnál közvetlenül is sürgetni.

Ennek következtében ezen utasítás nekem mult hó 25-én közvetlenül meg is küldetett. Kellemetlen meglepetésemre szolgált abból azt tapasztalnom, hogy a foglalkozási statisztika feldolgozásánál olyan részletesség követeltetik és olyan vélelmek és szempontok is volnának követendők, melyekről nekem tudomásom nem lehetett. Így például: hogy az őstermelőknel a 14 éven felüli családtagok nem ilyeneknek, hanem segédmunkásoknak tekintessenek, hogy a segédszemélyzet számának kimutatásánál nemcsak a segédek, de a napszámosokat is kellend számbavennünk, hogy ezen segédszemélyzetnek legfűradtságosabb feldolgozásánál nemcsak a fő-, hanem a mellékkeresetek is figyelembe veendők, — hogy a házalóknál utólagosan meg kell tudni, mivel háznak? stb. — a mely követelések egyebek mellett azt is involválják, hogy sok ezer embert vagy lakásán kell felkeresnünk, vagy pedig az adatok pótlása céljából be kell idéztetnünk.

Ezen felül meg váratlanul jött azon utasítás is, hogy a Nagyságodnak beküldött három táblázaton kívül még további ötöt, tehát nyolcz foglalkozási táblát kellene kitölteni. Mindezek által a foglalkozásnak már amúgy is óriásinak mondható terhe még inkább súlyosbodott.

Biztosítom arról Nagyságodat, hogy mindent elkövetek, hogy a ránk rótt nehéz feladatnak a rendelkezésre álló hihetetlen rövid idő alatt megfeleljünk. Jelenleg 50 egyénnel dolgozunk, és pedig reggeli 1/28 órától esteli 1/28 óráig. Az utolsó három nap alatt például nem kevesebb, mint háromezer ember lett általunk lakásán felkeresve, hogy a foglalkozási bevallásban a miniszteri utasítás követelte részletesebb meghatározások pótoltságának.

Egyuttal azonban legyen szabad Nagyságod becses figyelmét a következő két körülményre felhívni:

1. A statisztikai hivatalban jelenleg csak egy hivatalnok (dr. Thirring) és egy irnok (Mühlrad) dolgozik, miután Bulla szaksegéd még mindig szabadságon van. Mivel a népszámlálási nagy irodát a statisztikai hivatalból kell vezetni, azonkívül azonban a rendes munkánkat szintén folytatjuk, képzelhető, hogy ezen kis személyzet mennyire van muakával elhalmozva. Ily körülmények közt lehetetlen dr. Thirring urat 2-3 napra nélkülözni, hogy a számvevőség-nél a nagyméltóságú minisztérium 3394. eln. szám alatt elrendelt számadási adatokat össze-

állítsa, miért is ezen (amúgy is alárendelt jelentőségű) kimutatásnak elkészítését mindaddig el kellene halasztani, míg a miniszter úrnak a foglalkozási statisztikára vonatkozó fontosabb meghagyásának megfeleltünk.

2. A munka gyors befejezése érdekében azon szabálytalanságot követtem el, hogy a m. kir. országos statisztikai hivataltól közvetlenül fogadtam el oly új utasításokat és új munkákat, melyeknek elrendeléséről Nagyságodnak tudomása nem volt. Remélem, hogy Nagyságod méltányolván a körülmények által rámparancsolt kényszerhelyzetet, ezt nem fogja rossz néven venni. További elhatározásától függvén, vajjon ezen szabálytalanságot nem kívánja-e azáltal kiegyenlíteni, hogy a nagyméltóságú minisztériumtól legalább az elrendelt új munkáknak Nagyságoddal való közvetlen közlését utólag kikérjük.

Midőn végül az országos statisztikai hivatal részéről beküldött öt mintát, valamint az onnan érkezett utasításra vonatkozó átiratomnak másolatát 2% alatt tisztelettel idemellékelem, maradtam nagyságos Polgármester úrnak

Budapest, 1891. évi június hó 3.

alázatos szolgálója

Kőrösi József,
igazgató.

26.

Fővárosi statisztikai hivatal. 252/91.

Tekintetes m. kir. Országos Statisztikai Hivatal!

Folyó év május 25-én érkezett hozzánk a fővárosi tanács 8528/1891. eln. szám alatt kelt végzésével a nagyméltóságú kereskedelmi miniszter úrnak azon leirata, melyben elrendeli, hogy az ipar-statisztika a beküldött három minta szerint azonnal feldolgoztassék és június 15-dikéig befejeztessék.

Részünkről minden lehetőet elköveltünk, hogy a foglalkozási statisztika földolgozása azonnal megkezdessék és minél gyorsabban lebonyolítottassék. Mivel azonban arra legalább is 30 egyénnel kellene dolgoznunk, a népszámlálási irodában pedig több mint 35 ember nem fér el, még külön helyiségről is kellett gondoskodni. Ez meglevén, május 19-dike óta több mint 50 ember minden erővel ezen irányban dolgozik. Tekintve azonban a lakásszerzéssel járó kikerülhetetlen késedelmet, valamint tekintve azon különös nehézségeket, melyekkel a fővárosban a 6. számú tábla egybeállítására jár, midőn ugyanis nem úgy, mint vidéken, egymás mellett találjuk a munkaadókat és munkavevőket, hanem az utóbbiakat mintegy 200 ezernyi lapból egyenként kell munkaadók szerint összekeresni, merő lehetetlenség lett volna a munkát június hó 15-dikéig befejezni, mint ezt polgármester úr ő Nagyméltósága előtt ki is fejtette és ennek következtében legalább is azt kérelmezte, hogy a határidő július 10-dikéig terjesztessék ki.

Még ezen határidőnek betartása is csak úgy volt lehetséges, hogy a népszámlálási hivatalban alkalmazott egyéneket azonnal a foglalkozási statisztikában alkalmaztuk és így magának az ügynek érdekében történt, hogy ezen feldolgozáshoz azonnal hozzáfogtunk, a nélkül, hogy a feldolgozás menetére nézve irányadó utasítás beérkezését bevárhattuk volna. Ezen utasítás május 25-dikén érkezvén közvetlenül alulírott hivatal birtokába és az említett három tábla helyett nyolczat tartalmazván, mindenekelőtt sajnálattal kellett tapasztalnunk, hogy a foglalkozási statisztika feldolgozására fordított munka nagy része hiábavaló volt, a mennyiben az utasításban oly elvek és vélelmek tartalmaztatnak, melyekről tudomásunk nem lehetett. Azonnal az utasítás vétele után siettünk az eddigi eltérő feldolgozást a kívánt irányban pótoltatni, a hivatal alulírott igazgatója pedig már másodnapra megjelent a tek. Országos statisztikai Hivatalban, hogy az ezen utasításnak szó szerinti keresztülvitelét akadályozó körülményekről jelentést tegyen. Az ez alkalommal szóbelileg történt megegyezés alapján van szerencsénk már most a foglalkozási statisztika feldolgozására tett eljárásunkról a következőket is írásban összefoglalni:

1. A fűsúly természetesen a kimutatandó foglalkozások számára és minőségére, valamint azok csoportosítására esik. E tekintetben, — szorosán ragaszkodván a nyert utasításhoz — a részletezésekben a legszélű megkülönböztetésig fogunk haladni, különféle elnevezéseket csak

ott foglalván egy csoportba, a hol csupán árnyalati különbségekről van szó, a melyek az életben úgy is annyira elmosódnak, hogy a megnevezések felváltva használatnak.

2. Szintügy szorosan fogunk ragaszkodni azon utasításokhoz, melyek a felállított 12 osztály mikénti csoportosítására kiadattak.

3. Minden erővel oda fogunk törekedni, hogy a foglalkozásra vonatkozó nem eléggé világos, vagy hézagos kitöltések pótlólag javíttassanak. Hogy e tekintetben kellő erélyvel igyekszünk a tekintetes Hivatal utasításainak megfelelni, legjobban igazolja azon egy tény, hogy már az utolsó három nap alatt — a mellékelt táblázat szerint — nem kevesebb mint 2582 pótlást eszközöltettünk, és pedig (miután nem akartunk néhány ezer embert keresetében csak azért zavartatni, hogy munkaadója nevét, vagy saját foglalkozását pontosabban bevallja) nem sajnáltuk azon fáradságot, hogy ezen pár ezer embert a hivatal kiküldöttjei által lakásán személyesen felkerestessük. Azonban ép ezen körülmény mutatja, hogy ezen pótlásoknak van bizonyos észszerű határa is, hogy 70—80 ezer embert nem lehetne a főváros 35 ezer holdnyi területén sem személyesen felkeresni, sem őket az előljárásságokhoz beidézni. Különösen áll ez a napszámosokkal és cselédekkel szemben, a kiknek feltalálása folytonos lakásváltoztatások következtében amúgy is csak kivételesen vezetne eredményre. Ez okból ez utóbbiaknál, ott, hol gazda bejelentve nincsen, ezen eseteket úgy fogjuk tekinteni, hogy az illetők a népszámlálás pillanatában elfoglalva nem voltak, illetve, hogy azoknak állandó gazdájuk nincs. A mi azonban azon eseteket illeti, midőn maga a foglalkozás — daczára az ezen irányban kiadott utasításoknak és arra fordított figyelmünknek — pontosan kitöltve nem volt, ezen adatokat, a mennyire ezt győzzük, hivatalbeli alkalmazottainknak a helyszínére való kiküldetése által fogjuk pótoltatni. E mellett azonban ismét érthető, hogy a város roppant kiterjedt külterkén elszórtan lakó és egész nap amúgy sem otthon található munkásokat stb. felkeresni nem lehet. A mi különösen a házalókat illeti, ezek tekintetében a népszámlálási lapokban és az azokhoz kiadott utasításokban nem volt kiemelve, hogy azon czikkeket is feladják a melyekkel házalnak. A mennyiben azonban a tekintetes Hivatal a házaló-kereskedelem részletes kimutatására joggal különös súlyt fektet, nem fogjuk elmulasztani, hogy ezen foglalkozási ágának több mint 1300 egyénét egyenként felkeressük.

4. Tekintettel a fővárosban uralkodó komplikált kereseti viszonyokra és tekintettel a nagy népszámú, valamint azon utolsó részletig terjedő felosztásra, melyet a tekintetes Hivatal kívánsága szerint követnünk kellend, az általunk beszolgáltatandó táblázatok felette nagy terjedelműek lesznek és néhány száz, talán ezer ívre is fognak terjedni. Tekintettel azon körülményre, hogy azon esetre, ha ezen táblák közül az egyiket vagy másikat kerületenként kellene feldolgozni, ez által a munka tizszeresével szaporíttatnék, és különösen az összeadás az ügy fontosságával arányban nem való mértékben nehezítették; de különösen, tekintettel azon körülményre, hogy midőn az arra vonatkozó utasítást vettük, a foglalkozási statisztika feldolgozása *már is javában folyt*, még pedig nem egyes kerületenként, hanem az egész városra vonatkozólag — szóbeli megállapodásaink szerint a kerületenkénti feldolgozás egészen elmarad.

5. A 6. számú tábla elkészítése a fővárosban leküzdhetetlen nehézségekbe ütköznék, ha a 200 ezer munkavévőt az általuk bejelentett gazdák szerint kellene csoportosítani, és így ezen 200 ezer lakost mintegy 35 ezer gazda czíme szerint kellene kontirozni. Elegendő arra utalni, hogy a munkások és különösen a napszámosok gazdájuk nevének helyes írásával épenséggel nem törődnek, valamint, hogy azon számos munkás és napszámos, a kik írni sem tudnak, hallomás szerint eltorzítva mondták be az ügynöknek gazdájuk nevét. Ily körülmények közt a munka megkönnyítésére szolgál, — sőt mondhatni, egyedüli megoldási mód — miszerint a gazdáknak kikeresése nem a 200 ezer munkás tömegéből együttesen fog történni, hanem olyformán, hogy egyrészt a munkaadók, másrészt a munkavévők foglalkozásaik szerint osztatnak fel és így az összetartozó gazdák és munkások megállapítása csakis ezen kisebb osztályok keretén belül történik. Ezen eljárás azon nagy előnyt is hozza magával, hogy, daczára a nevek eltorzításának, mégis lehetséges lesz az összetartozó elemeket kombinative is megállapítani; másrészt azonban e mellett számot kell vetnünk azon másik nehézséggel, hogy a mennyiben egyes esetekben a munkaadók más foglalkozást vallottak be, mint a milyent a munkások feladtak, — például midőn az országháznál alkalmazott kőművesek, vagy napszámosok részben Steindl építész, részben Hauszmann építkezési vállalkozót, részben palló-

rukat irták be munkaadójuknak, — ezen összegegyeztetés ily esetekben természetesen keresztül-vihető nem lesz.

6. A főváros területén kívül dolgozó munkásokról másolatot fognak készíteni és azt a tekintetes Hivatalnak el fogjuk küldeni.

A mennyiben a tekintetes Hivatal ezen munkarend ellen kifogást nem emel, annak jelül fogjuk tekinteni, hogy az helyesléssel találkozik. Minden esetre, kérnök figyelembe venni, hogy tekintettel a rendelkezésre álló idő rövidségére és a munkának már is messzire előrehaladott állapotára, alapos változtatásokat most már nem lehetne abban megejteni. Megjegyezzük még, hogy a feldolgozásra előttünk fekvő anyag a főváros rendes lakosságára vonatkozik, holott az országos egybeállítás számára a tényleges lakosság adataira van szükség, minek következtében nekünk három párhuzamos munkát kell végeznünk, t. i. külön feldolgozván az ideiglen jelenlevők, valamint az ideiglen távollevők lapjait is és ezeket a saját eredményeinkhez tételről-tételre hozzáadván, illetve levonván. Daczára az ezáltal annyira komplikálандó munkának, mégis tölhetőleg oda fogunk hatni, hogy a tekintetes Hivatal a táblázatokat még július 10-dike előtt kézhez vehesse, és hogy így azoknak az országos eredménybe való beillesztését kényelmesebben végezhesse.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1891. évi június hó 3.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi,
igazgató.

Jegyzéke

azon pótfelvételeknek, melyek 1891. május 31., június 1. és 2-án a foglalkozási adatok pontosabb kitöltése érdekében a főváros területén eszközöltettek.

Lakáson való pótlásra kiadatott	2582
Ezek közül pótoltatott	2448
A feladott lakáson ismeretlen volt	56
Elutazás következtében meg nem kérdezhető	13
Más lakásba költözött (tehát újból fel fog kerestetni)	52
Meghalt	4
Egyéb okból elesik	9

27.

Országos m. kir. statisztikai hivatal. 3993. sz.

A tekintetes fővárosi statisztikai hivatalnak Budapesten.

Folyó évi június hó 3-án 252. sz. a kelt becses átírata kapcsán van szerencsém a tekintetes fővárosi statisztikai hivatalt értesíteni, hogy a foglalkozási statisztika feldolgozásánál követendő irányelvekre vonatkozólag tett jelentését *annak a kivételével, hogy az oly ipari nap-számosságokat és iparvállalatoknál alkalmazott cseléd- (szolga) személyzetet, a kiknek munkaadója ki nem deríthető, a 6-os táblán az alkalmazás nélküli segédszemélyek rovatába szándékozott bevezetni*, egyebekben különösen, a mi a területek szerinti feldolgozás elejtését illeti, szóbeli megegyezésünkhez képest egész terjedelmében tudomásul veszem.

A kivételképen említett ponthoz azonban hozzájáruláson nem adhatom, s határozottan ragaszkodom a f. évi május hó 22-én 3527. sz. a. kelt átíratomban foglalt azon kijelentésemhez, hogy az oly segédszemélyek részére, a kiknek munkaadója ki nem deríthető, vagy a kikenél a munkaadó kiderítése igen nagy nehézséggel járna, egy új rovat lesz nyitandó (*segédszemélyek, a kiknek munkaadója ki nem deríthető*), mert hisz nyilvánvaló, hogy az iparstatisztikának azon becses tanulsága, a mely feltünteti, hogy a különböző iparágaknál mennyi a helynéküli faczérkodó segédszemélyzet, a (Czím) által tervezett összefoglalás által teljesen illuzóriussá válnék.

Végül nem hagyhatom felemlítés nélkül, hogy a mi a 6-os tábla összeállítását illeti, részemről sohasem képzeltem más eljárást lehetőnek, mint a minőt becses átiratában jelez és meglepetésemet kell kifejezmem a felett, hogy a tisztelt hivatal eleinte a segédzemélyzet osztatlan tömegéből tervezte a munkaadók szerinti csoportosítást, a mit a vezetésem alatt álló hivatal még a legkisebb faluban is csak az összes iparágak teljes szétválasztása után eszközöl.

Budapestben, 1891. évi június hó 6-án.

Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója

Keleti,

miniszteri tanácsos.

28.

Fővárosi statisztikai hivatal. 253/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

Múlt év december 19-én 466. statisztikai számú előterjesztésemben volt szerencsém Nagyságodnak a népszámlálási költségek nagyságáról előzetes jelentést tenni. Előadtam ez alkalommal, hogy az utolsó, nagy takarékossággal véghezvitt 1881. népszámlálás alkalmával, a felvétel és a feldolgozás ezer-ezer lélek után 56 frt 30 krajczárba került, minek következtében a mostani félmilliónyi létszám után mintegy 30 ezer forint volna számítandó. Tekintettel azonban azon körülményre, hogy ez alkalommal sok, egészen új szempont vétetett föl, a népszámlálás költségét 32 ezer forintra kellene tenni. Minthogy pedig e célra 25 ezer forint volt előirányozva, utólagosan még hét ezer forintnyi hitelt kellett volna a népszámlálás számára igénybe venni.

Azonban időközben érkezett a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úrnak 1569. számú leirata, a melylyel két foglalkozási táblának oly részletes feldolgozása rendeltetett el, minő eddigi népszámlálásainknál szokásban nem volt és mely munkára fentebbi költségvetésnél nem is gondolhattunk. Azonfölül pedig a 6. számú táblában tartalmazott adatok egybeállításával valóságos iparstatisztikának az elkészítése is rendeltetett el. Ezen iparstatisztikai feldolgozás oly nagy teherrel és oly nagy költséggel jár, miszerint kénytelen vagyok annak természetét Nagyságodnak tüzetesebben előadni.

A miniszter úr ugyanis minden egyes ipar-, kereskedelmi és forgalmi ágról kívánja tudni, hány esetben dolgozik a mester egyedül, hány esetben dolgozik 1, 2, 3—5, 6—10, 11—20 és 20-nál több segéddel. Ha már most ezen iparstatisztikai adat a népszámlálás alkalmával minden mestertől megkérdezett volt, ezen bemondásoknak táblába való összegyűjtése különös nehézséget nem okozna. Ez azonban nem történt. Az említett 6. számú tábla e szerint annak alapján állítandó össze, hogy minden *segédnek*, napszamosnak stb. számlálólapján be kellett vallania gazdájának nevét és lakását. Így ugyan meg van adva annak a fizikai lehetősége, hogy a fővárosnak nagy munkás seregéből egyenként összekerestessenek és összegyűjtessenek mindazok, a kik egy és ugyanazon mesternél dolgoznak, azonban képzelhető, hogy ily munka mily rendkívüli fáradtsággal és költséggel jár! E tekintetben a fővárosi viszonyok az egész országban példa nélkül állanak, mert míg faluhelyen az egy tuczat iparos vagy kereskedő két tuczat segédjével egymás mellett találattik és így ez utóbbiak minden nehézség nélkül csoportosíthatók gazdáik szerint, sőt e csoportosítást a községi jegyző fejből is elkészítheti: addig a fővárosban nem kevesebről van szó, mint hogy mintegy 200 ezer munkás 35 ezer gazda szerint csoportosíttassék. E szerint 35 ezer gazdát alfabetikus sorrendben kell nyilvántartani és azok mindegyikéhez tételről-tételre, egyenként, be kell jegyezni azon személyeket, kik a főváros területén elszórtan magukat mint náluk dolgozó, náluk alkalmazott tisztviselők, munkások, segédek, tanoncok, napszamosok stb. bejelentették. Növeli e nehézséget azon körülmény, hogy a miniszteri utasítás a legnagyobb pontosságot és részletességet követeli, már pedig képzelhető, miféle beírásokat és miféle helyes írásokat alkalmazott Budapestnek 50 ezer napszamosa, a ki tulajdonképeni munkaadójának nevét gyakran nem is ismeri; képzelhetni, mily zavart okoznak a felületes, vagy készakarva hamis bemondások, a miket a népszámlálás alkalmával — midőn az összeírás nem az ipartelepen, hanem a lakáson történt — *ellenőrizni nem lehetett*. Ha tehát a miniszteri utasítást szószzerinti értelmében vennők, talán 70—80 ezer embert kellett volna keresetüktől elvonni és a kerületi

előjárásokhoz beidézteni, hogy érthetetlen, vagy helytelen beírásaikat és bemondásaikat javítsák ki. Az országos statisztikai hivatal előzékenysége folytán sikerült ugyan ezen pótlásokat szűkebb határok közé szorítani, mindazonáltal így is még mindig *sok ezerre* rug azon esetek száma, a melyekben a népszámlálási iroda tagjait a város minden részeibe szét kellett küldeni, hogy ily hiányzó, vagy értelmetlen adatokat pótoljanak!

Hozzá kell tennem még, hogy ezen munkát a lehető legrövidebb idő alatt kell elvégeznünk. Ugyanis az illető miniszteri rendelet május 25-én jutott birtokomba; de a miniszter úr kívánsága szerint az említett körülményes munkákat már folyó hó 15-ig kellett volna elkészíteni, mire nézve természetesen kénytelen voltam Nagyságodnak 183. szám alatt ennek fizikai lehetetlenségét jelenteni és a határidőnek július 10-re való kiterjesztését kérelmezni.

Időközben azonban beérkezett a foglalkozási statisztikának feldolgozási utasítása is, a mely az itt említett három táblán kívül *még öt* táblának kitöltését is követeli. Ezen táblák közt vannak olyan körülményesek is, melyeknek kitöltései egymagukban egy elég nagy hivatalt heteken át látnának el kellő munkával; így például a mellékkeresetekkel foglalkozó 7. számú tábla, a hol minden foglalkozásnál ki kell mutatni minden előfordult mellékfoglalkozást; minthogy pedig a foglalkozások száma majdnem ezerre rug, és ezeknek nagy része egyuttal mellékfoglalkozás gyanánt is üzhető, ezen egy táblának kitöltésére talán százezer, de talán még több felé is kellend a népszámlálási lapokat csoportosítani.

Az esetre is, ha ezen rengeteg munkaterhet július 10-ig akarjuk elvégezni, a legnagyobb erőmegfeszítéssel kell dolgoznunk. Jelenleg pl. 50 egyén dolgozik reggeli $\frac{1}{2}$ 8 órától esteli $\frac{1}{2}$ 8 óráig a népszámlálási irodákban és így ha egy-egy hét órai munkanap díja csak egy forintban is állapittatik meg, minden nap költsége a felügyelettel együtt mintegy 100 forintba kerül. Ha tehát e munka csak másfél hónapig folyik ily arányban, már ez magában 4500 forint kiadást okoz.

Tekintettel ezen előre nem látott körülményekre, a népszámlálás költségét az eredetileg kimutatott 32 ezer forinton felül mintegy 5—6 ezer forinttal kell szaporítanunk, azaz összesen mintegy 38 ezer forintot kellene e czérra előirányozni. Miután a népszámlálásra eredetileg 25 ezer forint irányoztatott elő, ezek szerint a népszámlálásnak a fenjelzett bővült keretben való elkészítésére még 13 ezer forint póthitelt kellene igénybe venni.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a főváros ezen nagy iparstatisztikai munkát tisztán csak az országos iparstatisztika érdekében végzi el, szükségesnek látszik a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter urat arról értesíteni, hogy a főváros, kívánsága teljesítésére a legnagyobb erőmegfeszítéssel törekszik ugyan, azonban méltányosnak tartaná, miszerint az ezáltal okozott költség az országos népszámlálási alaphól megtérítettessék.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. június 6.

Kőrösi József,

statiszt. igazgató.

Budapest főváros polgármestere. 11.171/1891. eln. sz.

Kőrösi József statisztikai hivatali igazgatónak 1891. évi 253. számú előterjesztése, a népszámlálási anyag feldolgozásához, illetve befejezéséhez szükséges költségnek a jövő évi költség-előirányzatba leendő felvétele iránt.

A tanács — tekintettel a statisztikai hivatali igazgató előterjesztésében felsorolt körülményekre s viszonyokra, különösen pedig arra, hogy a főváros népszámlálási anyagának feldolgozását tetemesen költségesebbé teszi azon körülmény, hogy a kereskedelemügyi miniszter úrnak rendelete folytán a fővárosi iparstatisztika a feldolgozási programmba eleve fel nem vett irányokban dolgozandó fel, a már rendelkezésre álló 25.000 forint mellett a népszámlálás feldolgozási költségeinek további fedezésére 10.000 forintot határoz a jövő évi költségvetésbe felvenni; mihez képest utasítja a számvevőséget, hogy ezen összeget megfelelő rovat alatt a költségvetési tervzetbe állítsa be.

Miről Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató úr tudomás, a számvevőség mihez tartás végett értesítettik.

Kamermayer.

Tekintetes m. kir. Országos Statisztikai Hivatal!

Igazolván 3993. számú átiratuk vételét, tudomásul vettük, hogy azon szolgál- és cseléd-személyeket, kik tényleg foglalkozás nélkül voltak, azoktól, a kiknek munkaadójuk kideríthető nem volt, külön kellend kimutatni.

Ugyanazon átiratban meglepetésüket jelentik ki a felett, hogy eleinte a segédszemélyzet osztatlan tömegéből akartuk a munkásokat gazdáik szerint csoportosítani. Legyen szabad ezen feltevést azzal helyreigazítanunk, miszerint ezt *nemcsak nem terveztük*, hanem ellenkezőleg már azon első alkalommal is, hogy e munka mikénti befejezése felől érintkeztünk (t. i. május 15-én kelt átiratunkban), már is kijelentettük, miszerint saját felfogásunk szerint előbb foglalkozási csoportokra kell az egész anyagot felosztani, azután *minden foglalkozási ágon belül* össze kellene egyeztetni a munkásokat a gazdákkal. (L. átiratunk 5. pontját.) Ezen átiratunkra érkezett azután a tek. Hivatalnak terjedelmes feldolgozási utasítása, minthogy ez pedig ezen eljárást magában nem foglalta, fel kellett tennünk, hogy a tek. Hivatal ezen feldolgozási módot nem helyesli. Részünkörül ezen osztatlan tömegből való összeegyeztetést szintén kivihetetlennek tartottuk, elannyira, hogy tisztelettel alulirt igazgató a tek. orsz. statisztikai Hivatalban az okból jelentkezett személyesen, hogy kijelenthesse, miszerint ily értelemben a munkát kivihetetlennek, legalább a saját gyenge erejét túlhaladónak tekinti. A nyert felvilágosítások után már most a kijelölt irányban halad a munka. Azonban nem hagyhatjuk felemlítés nélkül, hogy még így is a fővárosban rengeteg nehézségekbe ütközünk s így pl. a péceknél 1500 segédet 300 munkaadó közt kell szétosztani, a mészárosoknál 1000 segédet 200 mester közt, a szabóknál 6000 segédet 1300 mester szerint, a cipészeknél 7000 segédet 1400 mester közt, az építőiparnál 4000—5000 alkalmazottat 400 vállalkozó felé stb.

Felhasználjuk ezen alkalmat még a következő kételyek felemlítésére:

1. A halászat és kertészet az utasítás értelmében az iparhoz volna számítandó, azonban az ezen utasítással együtt átküldött második számú táblán ugyanezen ágak az üstermelésnél vannak felemlítve. Kérjük tehát határozott utasításukat, hogy e foglalkozások hova számításnak? Saját felfogásunk szerint az üstermelésnél volna természetszerű helyük.

2. Az utasítás értelmében a háziipar külön kimutatandó és ágak szerint részletezendő. Nem létezően azonban az iránt egységes definitio, mi tekintessék háziiparnak, nem tudjuk miképen megítélni, vajjon egy otthon dolgozó varrónő, csipkekészítő, szalmakalapkészítő, himzűnő stb. a közönséges ipar, avagy a háziiparhoz kívántatik beosztatni? annyival kevésbé, mivel a háziiparnak legáltalánosabban elfogadott ismérve (hogy t. i. az illető nem piac számára, hanem saját szükségleteinek és leginkább holt munkaidejének értékesítése kedvéért dolgozik), a számlálólappól ki nem vehető.

3. Az utasítás 8. pontja értelmében minden nőszemélyt, a kit napszámos tart el, szintén napszámosnak kellene tekinteni, hacsak másféle foglalkozás kitüntetve ninesen. Világos lévén azonban, hogy ezen vélelem csakis bizonyos kortól fógva alkalmazható, hogy pl. egy napszámosnak nyolcz éves leánya, ki iskolába nem jár, napszámosnak nem tekinthető, azt hisszük, helyesen járunk el, ha az utasításnak egész értelmezését csak a 14 éven felüli nőszemélyekre alkalmazzuk, tekintettel azon körülményre, hogy az ugyanazon pontban említett egyéb foglalkozásoknál szintén ezen kor volt határu elfogadva.

4. Az utasítás 4. szakaszának vége felé említettük, miszerint a 6. számú tábla elkészítésénél a feldolgozást a mellékfoglalkozásra is ki kell terjesztetni, mivel vannak egyének, a kik, bár iparos segédszemélyeket alkalmaznak, iparukat mégis nem fő-, hanem mellékfoglalkozásuknak irták be. Minthogy pedig ezen eseteket a 6. számú táblán külön kellene kimutatni, ez annyit jelent, hogy mindazon foglalkozási ágánál, melyben ily esetek előfordultak, külön sort kellene fentartani a rendes eseteknek, külön sort az itt említett kivételeknek. A tábla lezárásánál pedig csakis az első sor összege vághatma össze az önállóknak a többi táblán kimutatott számával. Ha figyelembe vesszük, hogy a tek. hivatal követelte utolsó elemekig terjedő részletezés mellett munkánkat, úgy látszik, *körülbelül 1500 foglalkozási egység szerint kellend berendezni*, ezen megkülönböztetés nem csekély mértékben nehezíti a 6. számú táblának

elkészítését és lezárását. Hozzájárul azonban ezenfelül még, hogy minden egyes iparágnál az említettet kívül még egyéb oly esetek is fordulhatnak elő, a melyek az első rendes osztályba oszthatók nem volnának. Így mindenekelőtt a részvénytársaságok és erkölcsi személyek, melyek szintén nem szerepelnek a munkaadók személyei között és így a 6. számú táblán kimutatott munkaadók számát szintén szaporítanák; továbbá mindazon esetek, midőn a munkások valami munkaadót bevallanak, kinek lapját azonban a népszámlálási anyagban feltalálni nem lehetett. Felesleges említenünk, hogy ezen fel nem találásnak mennyiféle oka lehet; így pl. midőn a segédeknel vagy napszámosoknál, különösen azon esetekben, midőn az illetők maguk irni nem tudnak és így a biztos hallása szerint írta be a munkaadó nevét, a rossz helyesírás következtében nevére ráismerni nem lehet; vagy ha az illető időközben elköltözött vagy elhalálozott; vagy midőn a munkás gazdájának nevét nem ismeri, mely eset különösen napszámosoknál elég gyakori stb. Ha pedig az 1500 foglalkozás keretén belül mindezen esetek számára külön-külön alrovatokat kellene teremteni, a 6. számú tábla — mely már mostani alakjában is *egész kötetekre fogja magát kinőni* — szerkesztése, lezárása és egész szerkezete tekintetében a hasznavehetetlenségig bonyolulna. Ez okból a következő eljárást akarjuk követni. A 6. számú táblán minden foglalkozásnál majd két alosztályt állítunk fel: *A*) a rendes esetek számára, *B*) mindazon munkaadók számára, a kiknek nevei a segédszemélyzet bemondásából kiténtek, de a kiknek számlálólappjait a népszámlálási anyagban akármi okból feltalálni nem lehetett. Ezen rovatba fognak tehát esni az összes részvénytársaságok, erkölcsi személyek, a mellékfoglalkozás gyanánt üzött iparágak, a munkások részéről feladott, de fel nem talált munkaadók stb. A 6. számú tábla lezáratván, azután külön fogjuk kimutatni az *A*) és a *B*) sor összegét, minthogy csakis az *A*) összeg fog a 4. és 5. sz. táblán kimutatott munkaadók összegével vágni.

Felemlítjük egyuttal, hogy a czímtár részére a *B*) osztályban előforduló gazdákról és telepekről külön lapot fogunk szerkeszteni, azon szempontból idulván ki, hogy czélszerűbb, ha a czímtár felesleges, mintha hézagos adatokat tartalmaz. Ezen *B*) csoport munkaadóinak czímlapjai azonban megkülönböztetés kedvéért fehér papírosra lesznek írva, holott a többi czímlapok kék papíron fognak beszolgáltattatni.

Hivatalos tisztelettel

Budapesten, 1891. június 10.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi,
igazgató.

30.

Országos Magyar Kir. Statisztikai Hivatal. 4145. statiszt. szám.

A tekintetes fővárosi statisztikai hivatalnak Budapesten.

Folyó évi június hó 10-én 256. sz. a. kelt átiratára válaszolva, mindenekelőtt az ipari segédszemélyeknek munkaadójuk szerint való csoportosításánál alkalmazandó módszerre vonatkozó félreértésre kell visszatérnem, mert nem hallgathatom el, hogy a folyó évi 252. számú átiratának 5. pontja alá foglalt fejtegetéséből, a melylyel az előttem egészen természetesnek látszó eljárásról oly hosszasan szól, ezen feltevésre saját hibámon kívül jutottam. A folyó évi május hó 22-én 3527. sz. a. kelt terjedelmes átiratomban, a mely a feldolgozásra vonatkozó elvi útbaigazításokat tartalmazta, az alkalmazandó módszerre azért nem terjeszkedtem ki, mivel ezt egészen belső ügynek tekintettem, a mihez semmi közöm, meg azért sem, mivel a 6-os tábla összeállításánál a szóban forgótól különböző, másféle eljárást egyáltalában lehetőnek nem tartottam. Innen van, hogy május 15-én kelt átiratuknak idézett pontja annak idején, mint jelentéktelen, kikerülte figyelmemet. Mindezekkel azt hiszem, indokolva van az a feltevés és ebből származott meglepetésem, a melylyel szemben becses felvilágosítása után a helyreigazítást szívesen elfogadom.

A mi a halászatnak és a kertészotnek (mű- és kereskedelmi kertészet) az iparhoz sorolását illeti, tény, hogy ezen foglalkozási ágakat eleinte az őstermeléshoz akartam sorozni, a hová természetüknél fogva inkább tartoznak, mint az iparhoz. Ezért osztottam ezen foglalkozásokat eredetileg az őstermelésről szóló 3-mas számú táblába. Midőn azonban időközben

miniszter úr ö Nagyméltóságától az iparstatisztika sürgős összeállítására és az ipar és kereskedelmi czimtár szerkesztésére vonatkozó rendeletet vettem, a tudományos szempontok mellett a közigazgatási tekintetek léptek előtérbe és a halászatot s mű- és kereskedelmi kertészetet annyival is inkább az iparhoz kellett soroznom, mivel ö Nagyméltósága ezen foglalkozásokat az ipar és kereskedelmi czimtárba felveendőik gyanánt jelölte ki.

A házi iparra vonatkozólag megjegyzem, hogy hivatalom a házi ipar azon nemét, a mely csupán saját szükségletre dolgozik, egyáltalában nem számítja az iparhoz, hanem az ily — mondhatni, kizárólag női — egyéneket a háztartáshoz veszi. A nő, a ki csupán saját szükségletre fon, sző, varr, himez, esetleg csipkét készít, tulajdonképen a házi teendőket végzi s felfogásom szerint az iparstatisztikába fel nem vehető. Tehát a házi ipart is csak akkor kell kimutatni, ha van iparszerűsége, vagyis ha nem kizárólag saját szükségletre, hanem eladásra is üzik, mindamellett nem teljes keresetforrás gyanánt, hanem inkább mellékfoglalkozás-képen. Azon szempont, hogy a házi iparba nem veszünk oly foglalkozásokat, a melyek teljes keresetforrások, egyuttal kizárja a varrónőket a háziparból, még akkor is, ha saját lakásukon varrnak is, mert ezt rendszerint állandóan és főkereset gyanánt végzik. A statisztikai hivatal eddig az ország különböző részeinek feldolgozása, illetve felülvizsgálása közben a következő házi ipari foglalkozásokra bukkant: fonás és szövés, csipkekészítés, kosárfonás, szalmakalap-készítés, virágcsinálás, edénycsinálás, fából való gyermekjátékok készítése. Azt hiszem, hogy a fővárosban úgy ezek bármelyike, mint akármely más háziipar is, csak kivételesen fordul elő s így a házi ipar feldolgozása a t. hivatalnak semmi nehézséget sem fog okozni.

A mi a napszámosok családtagjaira vonatkozó vélelmet illeti, értesitem, hogy, úgy mint a többi foglalkozásoknál, a vezetésem alatt álló hivatal itt is a 14. évet veszi határuul.

Végül becses átiratának 4. pontjában foglaltakra nézve, az ott jelzett eljárásra vonatkozólag nincs ellenvetésem, de szükségesnek tartom, hogy a B) alosztályba kerülő iparvállalatoknál legalább is jegyzet formájában fel legyen tüntetve, hogy az illető iparvállalatok közül mennyi a részvénytársulati és mennyi az olyan, segédszemélyzetet is alkalmazó, iparos, a ki főfoglalkozásul másféle kereseti ágat vallott be.

Budapest, 1891. évi június hó 12-én.

Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója:

Keleti,
miniszeri tanácsos.

31.

Fővárosi statisztikai hivatal 260/91. elm. sz.

Tekintetes országos m. kir. statisztikai hivatal!

Megfelelően azon ismételtlen kifejezett kívánságoknak, hogy a népszámlálási irodánkból valakit a tekintetes statisztikai hivatalba küldjünk, hogy ott a helyszínen tanulmányozhassa a foglalkozási és iparstatisztika feldolgozásának módját, volt szerencsém a népszámlálási irodának két vezetőjét e célból kiküldeni. Az illetők azonban kiküldetésükben nem járhattak el, mivel — mint értesítenek — a tekintetes statisztikai hivatalban a foglalkozási táblák még meg nem kezdettek. Ellenben azon, csak szóbeli értesítést hozták, hogy a 6-ik számú tábla, melynek majdnem legyőzhetetlen nehézségekkel járó kitöltése ellen ismételve szót emeltünk, tényleg nem az eredetileg tervezett nagy terjedelemben, t. i. nem az utolsó elemekig való részletezéssel, hanem csak nagyobb csoportok szerint fognak feldolgoztatni.

Ezen hír annyiban későn érkezik hozzánk, a mennyiben a főváros, hogy a tekintetes hivatal ebbeli kívánságának megfellebljen, költséget és fáradságot nem kimélt, hogy a leg-részletesebb felcsztást megindítsa és azt a tegnapi nappal már be is fejezte.

Mihez tartás végett, minthogy szóbeli utasítások szerint nem dolgozhatunk, kérjük, sziveskedjék velünk kívánságait közölni, illetőleg tudatni, mily módon kívánják a munkát végeztetni. A mennyiben újabb utasításokat nem nyernénk, természetesen az eddig kialott utasításhoz

kellend alkalmazkodnunk. Ezek szerint az anyag a legnagyobb részletességgel lévén feldolgozva, az esetre is, ha felesleges munkát végeztünk volna, mégis meg van adva annak lehetősége, hogy a részletek összefoglalása által tetszés szerinti csoportosítások megteremtessenek.

Hivatalos tisztelettel

Budapesten, 1891. június 16.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi József,
igazgató.

32.

Orsz. magyar kir. statisztikai hivatal. 4361. sz.

A tekintetes fővárosi statisztikai hivatalnak Budapesten.

Hivatkozással a f. é. június hó 16-án 260. sz. a. kelt átiratára, értesitem a t. fővárosi statisztikai hivatalt, hogy az ezen évi 3527., továbbá 3993. és 4145/stat. szám alatt kelt átiratomban a foglalkozási statisztika feldolgozására vonatkozó irányelvekhez egész terjedelemben, a legutolsó és legkisebb részletig ragaszkodnom kell s újból felkérem a tek. hivatalt, hogy ezen tervezethez, a mely már a kereskedelemügyi miniszter úr ő nagyméltóságának szóbelileg kifejezett helyeslésével is találkozott, minden tekintetben alkalmazkodjék.

A mi különösen a 6-os tábla összeállítását illeti, ennek is a 4-es táblához egészen hasonló részletezéssel kell történnie, azzal a megszorítással, hogy a mig a 4-es táblába az ipar és forgalom minden ága felvétetik, a 6-osba csakis maga az ipar, ennek tulajdonképeni értelme szerint (és azonkívül a házi ipar, házaló-ipar és az uradalmi iparosok kihagyásával), a mint ezt a f. évi 3527/stat. sz. átiratom 4. pontjában egészen határozottan és minden kétséget kizáró módon világosan kifejtettem. Minthogy pedig f. hó 15-én e hivatalba kiküldött megbízottjai előtt hivatalom részéről szóbelileg is ugyanez ismételtetett s ugyanakkor arról, hogy a 6-os tábla nem az eredetileg tervezett terjedelemben, hanem összevonva nagyobb csoportok szerint dolgoztatnék fel, említés sem történt, ennél fogva, nehogy az e részről adandó felvilágosítások más alkalommal is a most előfordulthoz hasonló téves értelmezésben részesüljenek, az ügy fontosságánál fogva és a tárgyalások komolysága érdekében kérnem kell Czimet, hogy a mennyiben hivatalomat személyes látogatásával nem szerencsélthetné, a szóbeli érintkezésre nézve több ízben kifejezett kívánságom tulajdonképeni célzatához képest, jövőben vagy helyettesét vagy más, tárgyalásra képes és alkalmas közegeit sziveskedjék kiküldeni, mindenesetre oly egyéneket, a kik az itt vett információkat megértik és a tisztelt hivattal hiven, a valóságnak megfelelő módon képesek közölni.

Budapest, 1891. évi június hó 18-án.

Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója:

Keleti,
miniszteri tanácsos.

33.

Fővárosi statisztikai hivatal 265/91. sz.

Tekintetes országos m. kir. statisztikai hivatal!

Vettük e hó 18-ikáról kelt 4361. sz. átiratukat, mely az iránt felvilágosít, hogy a 6. sz. tábla az eddigi írásbeli utasítások szerint lesz készítenő, egyuttal pedig az iránt is tartalmaz utasítást, hogy a rövid úton bekérendő felvilágosítások céljából mily személyeket küldhessünk ki a tekintetes országos statisztikai hivatalhoz.

Kénytelenek vagyunk erre vonatkozólag kijelenteni, hogy ez utóbbi tekintetben csakis feljebbvaló hatóságunktól lehet utasításokat elfogadnunk, valamint hogy csak azzal szemben lehetne — ha általában szükséges — a hivatal belügyeinek elintézésében követett eljárás helyességét igazolnunk.

Legyen szabad ez érdemben még csak annyit hozzátenni, miszerint visszapillantva azon rendkívüli erőmegfeszítésekre és a hivatalos kötelességen — bátran mondhatjuk — messze túlmenő igyekvésre, melyet már főlöv őta a népszámlálás ügyére fordítunk, igen rosszul esett

a tekintetes hivatal átiratából azt kivenni, mintha a népszámlálás ügyét nem kellő fontossággal és nem elég komolyan ápolnók.

Magára a főforgó eset érdemére nézve pedig a következőket kell előadnom: Az ügy érdekében, valamint a tekintetes hivatal azon kívánságának megfelelően, hogy a 4., 5. és 6. számú táblák mikénti feldolgozásáról az országos statisztikai hivatalban folyamatban levő munkákat betekintése által tudomást szerezzünk, folyó hó 15-én népszámlálási irodánk két vezetőjét küldtük ki. Ezen tájékozás azonban lehetetlen volt, mivel az említett vezetők jelentése szerint, ezen feldolgozás f. hó 15-én megkezdve még nem volt, illetve ilyen feldolgozást szemlélni még nem lehetett. Így tehát mi, mint a kik e táblák feldolgozását a kitűzött közel határidőig tényleg be fogjuk fejezni, kénytelenek vagyunk ezen közvetlen információ nélkül eligazodni. Nem hagyhatjuk továbbá felemlítés nélkül, hogy a feldolgozás kezdete óta, tekintettel éppen a munka komolyságára, a mi részünkről kéretett folytonosan a szóbeli utasításoknak írásbeliakkal való helyettesítése és a mennyiben ez meg nem történt volna, mi magunk foglaltuk írásba a szóbeli utasításokat és terjesztettük azokat ismét a tekintetes országos statisztikai hivatalhoz helybenhagyás vagy változtatás czéljából. A jelen esetben is nem mi kértünk felhatalmazást, hogy a foglalkozási táblákat nagyobb csoportok szerint lehessen feldolgozni, hanem ezen szóbeli utasítás a kiküldött egyének jelentése szerint a tekintetes hivatal részéről adatott ki. Állításuk szerint maga úr adta volna nekik át az e czélra szolgáló új mintát is, mely tényleg kezeink közt van, és a mely csakugyan mindössze csak öt csoportot tartalmaz, hozzátéve, hogy csak ezen öt csoport szerinti összefoglalás az, melyet július 10-éig okvetlen el kellene készíteni. Tekintettel az ügy fontosságára, ez esetben is írásbeli utasítást kértünk, mire aztán vettük fentemlített 4361. számú átiratukat, melyből arról értesültünk, hogy a 4—6. sz. táblán *nem* öt főcsoport, hanem legrészletesebben, tehát több száz ág szerint lesz feldolgozandó s így természetes, hogy munkánk ezen, részünkről eddig amúgy is követett irányban fog tovább haladni.

Hivatalos tisztelettel

Budapesten, 1891. június 22.

A főv. statisztikai hivatal:

Kőrösi József,
igazgató.

34.

Fővárosi statisztikai hivatal 261/91. sz.

Nagyságos Polgármester úr!

Volt szerencsém ismételten jelenteni, hogy a 6-ik számú foglalkozási tábla mily rendkívüli nehézségekbe ütközik, különösen annak következtében, hogy az országos statisztikai hivatal a foglalkozásokat az utolsó elemekig kívánja részleteztetni, úgy, hogy majdnem 1500 egyes foglalkozást fogna magában tartalmazni. Miután azon felszólalások, melyeket az országos statisztikai hivatalhoz ezen munka indokolatlansága és majdnem lehetetlensége ellen szóval és írásban intéztem, eredményre nem vezettek, nem maradt egyéb hátra, mint a munkaerőt szaporítani és a nehéz munkához a legnagyobb erőmegfeszítéssel hozzáfogni.

Ma értesülök arról, hogy az országos statisztikai hivatal, mely csak e napokban szándékozik ezen 6. sz. tábla feldolgozásához fogni, most azon megállapodásra jutott, hogy egyelőre az 1500 részletes foglalkozás helyett csak 5 (!) nagy foglalkozási csoportot fog kimutatni, hogy később ezen csoportokat részletekre fogja ugyan felbontani, de nem 1500-ra, hanem csak néhány százra. Hanem hogy hány és milyen csoportokra, az iránt utasítást nem kaphattam, a mint általában a május 15-én kelt 194. sz. elűterjesztésemmel kért foglalkozási rendszer, mely a kereseti ágaknak mikénti csoportosítását feltüntetné, mai napig sem jutott birtokomba.

Ily körülmények közt és miután a nehéz munkának felerésze, t. i. az egész anyagnak 1500 ágra való csoportosítása már is befejeztetett, a 6. számú táblát az eddigi utasítások értelmében a legnagyobb részletességgel fogom feldolgoztatni, miután így a részletek összefoglalása által az országos statisztikai hivatal még mindig azon helyzetben lesz, hogy a maga nagyobb csoportjait tetszése szerint összeállítsa.

Nehogy azonban a fővárost azon vád érje, mintha az országos feldolgozási rendszertől

eltérni akarna, felmerül annak szüksége, hogy ezen körülményekről a nagyméltóságú miniszter úrnak jelentés tétessék.

Együttal sürgős utasítás volna kérendő még a mellékfoglalkozási táblának mikénti feldolgozása iránt is. Itt t. i. ismét azon nehézségekbe ütközünk, hogy a feldolgozási rendszert nem ismerjük. De ezen táblánál már valóban lehetetlen volna a legutolsó részletekig menni, mert azon esetre, ha minden főfoglalkozásnak minden mellékfoglalkozását ki kellene mutatni, nemcsak arról van szó, hogy az egész anyag 1500 főfoglalkozás szerint részleteztessék, hanem hogy minden főfoglalkozás megint 100 vagy több felé szétosztassék. Hogy csak egy példát említsek, a házmesterek mellékfoglalkozása egymaga több száz féle. Ez ismétlődhetnék már most akármelyik más mesterségnél is. Minthogy pedig nem tételezhető fel, hogy a minisztérium száz-ezer, vagy néhány százezer féle kombinációt tartalmazó táblákat kívánna kitöltetni, világosan kellene tudnunk, *mily* főfoglalkozási ágakat *mily* mellékfoglalkozási ágak szerint kell részletezni. Ha például csak 100 főágot 100 mellékkereset szerint kellene részletezni, a tábla már is 10.000 rovatot fog tartalmazni, ha pedig 200 főágot 200 mellékág szerint, már 40.000-et és így tovább.

Minthogy pedig a foglalkozási statisztikát nemcsak a miniszter úr kívánsága szerint a leggyorsabban kell elkészíteni, hanem mivel ennek befejeztével azonnal visszatérünk a most megszakadt egyéb népszámlálási táblázatok feldolgozására, a nagyméltóságú miniszter úr ezen felvilágosítás, illetve utasítások közlésére a legsürgősebben volna megkeresendő.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. június 16-án.

Kőrösi József,

a főv. statisztikai hivatal igazgatója.

35.

Fővárosi statisztikai hivatal. 267/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

A népszámlálási anyag feldolgozását nem csekély mértékben nehezíti azon körülmény, hogy az Országos m. kir. statisztikai hivatal egyszerűen a kitöltendő mintákat küldi el hozzánk, minden közelebbi feldolgozási utasítás nélkül. Midőn azonban utasítás nélkül semmiféle munkát, még kevésbé a népszámlálás nagyon bonyolított feladatát elintézni nem lehet, kénytelen voltam ezen utasításokat rövid úton, részben személyes megjelenésem által, részben pedig a népszámlálási iroda két vezetőjének kiküldése által megszerezni, a midőn aztán rendesen azon módhoz folyamodtam, hogy az így nyert utasításokat én foglaltam írásba és mint követendő munkatervet bemutattam az országos m. kir. statisztikai hivatalnak helyeslés végett.

Folyó hó 16-ról 261. sz. alatt volt szerencsém Nagyságodnak bejelenteni, miszerint az Országos m. kir. statisztikai hivatal a foglalkozási táblákat nem az első utasítás értelmében, tehát több százra rugó tételnek részletezése szerint, hanem csakis néhány főcsoportban kívánja feldolgoztatni.

Ezen, szintén csak szóbeli utasításnak írásba foglalása czéljából folyó hó 16-án 260. szám alatt, az itt másolatban mellékelt átiratot intéztem az említett hivatalhoz, erre azonban onnét azon írásbeli felvilágosítást nyertem, hogy a 4—6. számú táblák mégis eredeti, legrészletesebb alakjukban lesznek feldolgozandók, mi mellett még azon nyilatkozat is tartalmaztatott, hogy az említett szóbeli utasítást nem is adták.

Saját igazolásomra kénytelen vagyok felemlíteni, hogy a két népszámlálási irodának ez ügyben kiküldött vezetői most is ragaszkodnak ahhoz, hogy ezen utasítás (.
. úr által) nekik adatott és tény, hogy azon új minta, melyet nevezett úr ez alkalommal kitöltés végett átadott és így kezeim között is van, tényleg csakis öt főcsoportot tartalmaz.

Tekintettel az Országos m. kir. statisztikai hivatal írásbeli nyilatkozatára, most természetesen ismét a régi feldolgozási rendszer lép életbe. Nagyságodat azonban ez ügyről az okból kellett sürgősen értesítenem, hogy jelenthessem, miszerint az új utasítás következtében szükségese nek látszó és 261. számú előterjesztősebben indokolt miniszteri felterjesztés első része ily körülmények között tárgyalanná vált.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. június 23.

Kőrösi,

a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója.

Vármegye.....

Község.....

Az ipar és forgalom áttekintése.

Járás.....

Az ipar és forgalmi ág	Önálló vállalkozók			Segéd személyzet														
	férfi	nő	együtt	Üzletvezető	Tisztviselő	Mérnök	Gépész	Vegyész	Segéd	Tanoncz	Munkás	Napszámos	Szolga	Összesen				
														férfi	nő	együtt		
Ipar.....																		
Bányászat és kohászat																		
Kereskedelem.....																		
Hitel.....																		
Közlekedés.....																		
Összesen....																		

36.

Fővárosi statisztikai hivatal 271/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

Nagyságodnak folyó évi június hó 26-áról 7679. eln. sz. alatt kelt, de csak tegnap vett rendeletére hivatkozva, melylyel arra lettem utasítva, hogy a népszámlálás körül fölmerült összes költségek részletes kimutatásának állásáról haladéktalanul jelentést tegyek, van szerencsém tisztelettel előterjeszteni, miszerint, mint azt már folyó évi június hó 3-án 247. számú jelentésemben előadtam, a követelt kimutatást csakis a foglalkozási statisztika elkészülte után mutathatom be. A statisztikai hivatalban, miután Bulla János szaksegéd még mindig szabadságon van, jelenleg csak két hivatalnok (dr. Thirring és Mühlrad) munkálkodik. Ezen kis személyzettel kell a statisztikai hivatal hátralékait és rendes teendőit végezni s a népszámlálási nagy irodát vezetni. Ily körülmények között, midőn a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úr által követelt és sürgetett iparstatisztikának a kitűzött rövid határidőben való elkészítése céljából minden egyéb munkának függőben hagyására kényszerítettünk, lehetetlen volt ezen több napot igénylő munkát elvégeztetni. Miután azonban az iparstatisztikával folyó hó 10-éig teljesen elkészülünk, lehetővé fog válni, hogy ezen idő után dr. Thirringet az elrendelt számadási adatoknak a számvevőségénél való egybeállításával megbizzam.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. július 3.

Kőrösi József,
statisztikai igazgató.

37.

Fővárosi statisztikai hivatal 310/90.

Nagyságos Polgármester Úr!

Május 3-án kelt 8380. számú végzéssel méltóztatott hozzám áttenni azon három foglalkozási táblát, melyek Baross Gábor m. kir. kereskedelmi miniszter úr ö Nagyméltóságának 1569. számú rendelete értelmében július 10-ig elkészítendőek voltak. A 247. számú előterjesztésemben volt szerencsém jelenteni, miszerint ezenkívül az országos m. kir. statisztikai hivatal közvetlenül még öt táblát küldött át feldolgozás céljából és azon utasítással, hogy ezek szintén július 10-ig elkészítendőek. Ügyszintén el volt készítendő a fővárosi kereskedők és iparosok czim- és lakjegyzékét tartalmazó czimtar is.*

* Megjegyzendő, hogy tekintettel a határidő rendkívüli rövidegére, azonnal Nagyságodnak május 3-án kelt rendeletének vétele után fogtunk a feldolgozáshoz. Az azonnal sürgetett feldolgozási utasítás azonban csak május 25-én érkezvén hivatalunkba, és oly szempontokat tartalmazván, melyekről előbb tudomásunk nem volt, kénytelenek voltunk a munka jórészt elvetni és újból feldolgozni.

Nem akarom Nagyságotat fárasztani azon rendkívüli nehézségek felsorolásával, melyek ezen munkával összekötve voltak. Beérem annak jelentésével, hogy legnagyobb erőmegfeszítéssel, éjjel-nappal való munka mellett, sikerült ezen meghagyásnak megfelelni és így azon helyzetben vagyok, hogy Nagyságotnak ezennel bemutatthassam:

1. Az 1., 2. és 3. számú foglalkozási táblát tartalmazó kötetet.
2. A 4. számú tábla első részét, mely a segédszemélyzet részletezését tartalmazza.
3. A 4. számú tábla második részét, mely a munkások és mesterek hitfelekezet szerinti állapotát tünteti fel.
4. Az 5. számú táblát, mely a mesterek és alkalmazottak nemzetiségi statisztikáját tartalmazza.

5. A 6. számú táblát: Iparstatisztika.

6. A 7. számú táblát: Mellékfoglalkozások 4 kötetben.

7. A 8. számú táblát: A többágú iparvállalatok részletezése.

Végül a kereskedelmi és iparos-czímek szelvénykatalogusát 94 kötetben, valamint a vidéken dolgozó munkások számlálólappjainak másolatát.

A mennyiben szükségesnek látszott, az egyes táblákhoz magyarázatok is vannak mellékelve.

Az egész munka és az egyes táblák jellemzésére legyen szabad a következőket fel-
említeni:

A fővárosi 1870. és 188 -iki foglalkozási statisztikának rendszere 178 foglalkozási ágnak nem, kerület, nemzetiség, hitfelekezet, családi állapot, műveltség, kor és foglalkozási viszony szerinti leírásából állott. Ezen részletezés bőségét megítélhetni azon tényből, hogy ugyan-
azon időben

a magyarországi foglalkozási statisztika 45 ágat,

az osztrák » » » » 122 » különböztetett meg, de még azon fel-
vétel is, melyet a német birodalomban 1882-ben elrendeltek és a mely tisztán *csakis* a fog-
lalkozási statisztika megvilágítására volt szánva, szintén csak 153 ág szerint halad.

A m. kir. országos statisztikai hivataltól nyert azon utasítás következtében, hogy a foglalkozási ágakat a *legutolsó elemekig* kellend feldolgozni, a fővárosban, a hol a keresetnődök a legtarkábban vannak össze-vissza kuszálva, azon eredményre vezetett, hogy a foglalkozási statisztikában nem kevesebb, mint 724 ágat kellett külön-külön statisztikailag leírni. Ezen 724 foglalkozási ág képezi e szerint az ezennel bemutatott fővárosi foglalkozási statisztika alapját.

Ezen példa nélküli álló, széles alapra fektetett feldolgozást azonban háromszor kellett ismételnünk, mivel a fővárosi népszámlálási anyag tudvalevőleg a rendes lakosság feldolgozására vonatkozik, míg az országos statisztika számára a tényleges lakosság viszonyai mutatandók ki. Így tehát kénytelenek voltunk minden táblánál az egész munkát az ideiglen jelenlevők és az ideiglen távollevők számlálólappjaival is elvégezni. Az egyik feldolgozási eredményt levonván,* a másikat pedig hozzáadván a rendes lakosságról kiderített számokhoz, ily módon alakultak azon, a tényleges lakosságra vonatkozó adatok, melyek az ide mellékelte táblákban bemutatattanak. Egyes táblákban a nagyméltóságú miniszterium által *kitűzött célon túl is mentem* és a kívánt adatoknál *többet* is nyújtottam, részint azon okból, mivel az anyag felhalmozási módja ezen kitéréseket megkönnyíté, illetve meg is követelte, részint pedig mivel ezen pótlások az ügy érdekében állóknak látszottak.

Igy a mellékkeresetek statisztikájában különbség tétetett a férfiak és a nők mellékfoglalkozása között; a hitfelekezeti statisztikában különbség tétetett a gazdák és munkások közt. A 6. számú iparstatisztikai táblát pedig az annak magyarázatában kifejtett okoknál fogva két különböző irányban dolgoztam fel: lehetséges ugyanis, hogy a nagyméltóságú miniszterium ezen táblát a 2-ik feldolgozás szerint is kíváná birni, ezen kívánságnak azonban később már nem tehetnénk eleget, mihelyt t. i. a jelenleg majdnem ezer ág szerint fűradtságosan összegyűjtött foglalkozási felhalmozás, a népszámlálási egyéb fejezetekre való áttérés következtében felbomlanék. Az ide mellékelte 6. számú tábla az utasítás értelmében készült el; a mennyiben azonban utólagosan a másik feldolgozás is kívántatnék, azon helyzetben vagyok, hogy azzal akármikor szintén szolgálhatok. A mellékfoglalkozások feldolgozásánál azonkívül nem szorítottunk csakis a miniszteri utasítás követelte iparágakra, hanem az összes főfoglalkozásoknak összes mellékkereseteit dolgoztuk fel.

Azon körülményt illetőleg, hogy ezen egész munkát a számára kitűzött határidő utolsóelőtti napján adatik csak be, utalunk kell azon rendkívüli nehézségekre, melyekkel különösen a 6-ik számú tábla kitöltésénél megküzdünk kellett. Ezen táblán ugyanis kimutató, hogy minden iparágban hány telep van, mely segéd nélkül, 1—2, 2—5, stb. segéddel dolgozik. Ezen tény iránt azonban a számlálólap az illető mesterhez kérdést nem intézett, így tehát az országos statisztikai hivataltól nyert utasítás értelmében azon leírhatatlan nehézségekbe ütköző eljárást kellett követnünk, hogy minden egyes gazda segédeit és napszámosságait a számlálólapok tömegéből kikeressük és gazdáik szerint egymás mellé sorozzuk. A vidéken, hol a mester segédjeivel egymás mellett található és a hol mindössze egy maroknyi mesterhez kellett az ő néhány segédjét kikeresni, ily munkaterv még megjárna. A fővárosban azonban, a hol az iparosok száma, nem néhány százra, hanem százezerre rög, ezen munkát a 21 évi fennállásunk óta elvégzett elég terhes feladatok közt a legkínosabb volt. A feldolgozás még akkor is rendkívüli nehézségekkel járt volna, ha a lapok kitöltése semmiféle kifogás alá nem eshetnék; midőn azonban Budapesten 60.000 napszámosság létezik, midőn a felnöttek közt 64.000 irni sem tud, és midőn a munkás lakásán történt összeírás alkalmával *nem is volt lehetséges* annak ellenőrzése, vajjon a feladott gazda czime és foglalkozása helyesen van-e beírva, akár pedig, vajjon az egyáltalában létezik-e; midőn azonfelül a tulajdonnevek pontatlan írása azok összevetését folyton akadályozta: képzelhetni, mily nehézkesen haladt az efféle munka! Még az esetre is, ha a számlálólapok hézagait csak a legfontosabb esetekben kívántuk volna javítani, kénytelenek lettünk volna sok ezer embert munkájától elzavarni és a hivatalba felidézni, csak azért, hogy mesterének helytelenül vagy olvashatatlanul beirt nevét helyesen bemondja.

Hogy a közönséget és különösen a munkás népet ezen zaklatástól megkíméljük, inkább magunkra vállaltuk, hogy az illetőket lakásukon újból felkeressük. Ily módon *nem kevesebb mint 26.000 ember lett lakásán felkeresve*, a mi pedig, midőn nagyobbára munkások és napszámosságokkal volt dolgunk, kik amúgy is nehezen találhatók fel, azonkívül pedig sűrűn lakást is változtatnak, sok munkát és költséget okozott.

Epen ezen 26.000 embernek a felkeresése képezte amaz akadályt, mely ezen munkálatnak elkészítését a határidő utolsóelőtti napjáig késleltette, részben annak következtében is, hogy a mult héten beállott nagy záporosók alatt a felülvizsgálatra kiküldött 30 irtoknak néhány napig vesztegelnie kellett.

Ily mindenféle akadályok által tartóztatva, bár a népszámlálási irodának rendes hivatalos órája reggeli 1/28 órától esti 1/28 óráig tartott, bár az alkalmazott 60 munkás vasár- és ünnepnap sem szünetelt és az utolsó napokban ismételen éjjeli 2 óráig is egy huzamban folyt a lázas munka, mely nem kevesebb mint 4500 forintot emésztett fel: mégis csak ma jutok azon helyzetbe, hogy Nagyságodnak a kész munkálatot sietve bemutatthatom.

A fenforgó körülmények közt nem maradván arra idő, hogy a tisztázati számai egytől-egyig utánaolvastassanak és utánaadassanak, oly munka, mely egymagában egy hetet igényelne, nem merem állítani, hogy a tisztázati itt-ott másolási tévedések be ne csúsztak volna; ezeket azonban lehetséges lesz az országos statisztikai hivattal való közvetlen érintkezés mellett rövid úton kijavítani.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. július 9.

Kőrösi,

a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója.

Tekintetes Országos m. kir. statisztikai hivatal!

Polgármester úr ő Nagysága már értesítette a Tekintetes hivatalt, hogy a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter úr által elrendelt foglalkozási és iparstatisztika feldolgozása a tegnapi napon, — a kitűzött határidőn belül, — részünkről befejeztetett és hogy ezen feldolgozás eredményei a Tekintetes hivatalhoz általunk közvetlenül fognak megküldetni.

Van szerencsénk ennek köve kezében a Tekintetes hivatalnak bemutatni:

1. az 1., 2. és 3. sz. táblát egy kötetben;
2. 4. sz. táblát két kötetben;
3. az 5. sz. táblát egy kötetben;
4. a 6. sz. táblát egy kötetben;
5. a 7. sz. táblát négy kötetben;
6. a 8. sz. táblát egy kötetben;
7. a kereskedők és iparosok czimtarát 94 kötetben;
8. a Budapesten kívül dolgozó munkások számlálólappjainak másolatát (egy csomagban).

A mennyiben szükségesnek látszott, az egyes táblákhoz magyarázatok is vannak mellékelve.

Egyes táblákban a nagyméltóságú minisztérium által kitűzött czélon túl is mentünk és a kívánt adatoknál többet is nyújtottunk, részint azon okból, mivel az anyag felhalmozási módja ezen kitéréseket megkönnyíté, illetve meg is követelte, részint pedig, mivel ezen pótlások az ügy érdekében állóknak látszottak.

Igy a mellékkeresetek statisztikájában különbség tétetett a férfiak és nők mellékfoglalkozása között; a litfelekezeti statisztikában különbség tétetett a gazdák és munkások közt. A mellékfoglalkozások feldolgozásánál nem szoritkoztunk csakis a miniszteri utasítások követelte iparágakra, hanem az összes főfoglalkozásoknak összes mellékkereseteit dolgoztuk fel.

A 6. számú tábla magyarázatából kitűnik, miszerint 27.073 munkaadónak 64.419 munkavévvél való összevetését első sorban a Tekintetes hivatal által megengedett könnyebb módon, t. i. az egyes iparágakon belül végeztük el és mindenekelőtt az így előállott eredményt dolgoztuk fel. Tapasztaltuk azonban, miszerint azon körülmény, hogy a munkások gyakran más foglalkozást adtak fel, mint gazdák, tetemes befolyással van a 6. sz. tábla eredményeire. A hibán csak úgy lehetne segíteni, ha a munkaadókat és munkavéveket az egész anyag osztatlan tömegéből hasonlítjuk össze. Nem tudván, vajjon a Tekintetes hivatal nem fog-e ezen hibaforráson később mégis fennakadni és így nem fogja-e utólagosan az osztatlan tömegek összehasonlítását követelni, minek pedig azon pillanatban, midőn az egyszer megállapított 724 foglalkozási csoportot felbontjuk, már nem felelhetnének meg: elővigyázatból elvégeztük ezen második összehasonlítást és így — a mennyiben kívántatnék — azon helyzetben volnánk, hogy ezen módosított táblát a végfeldolgozásra szükségelt néhány napnyi időköz alatt szintén rendelkezésére bocsássuk.

Tekintettel az ezen nagyszabású munkálat végrehajtására kitűzött felette rövid határidőre, és arra, hogy a feldolgozásra vonatkozó részletes utasítások csak május 25-ikén kerültek kezeinkhez, csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel és úgy volt lehetséges a feldolgozást a kitűzött határidőn belül befejezni, hogy népszámlálási irodánkban a rendes hivatalos órák reggeli 1/28 órától esti 1/28 óráig tartottak és hogy az utolsó hetekben gyakran éjjeli 2, sőt reggeli 4 óráig dolgoztunk. A táblák tisztázata csak tegnap reggel készülvén el és azonnal a nagyságos Polgármester úrnak lévén bemutatandó, nem volt lehetséges ezen táblák minden tételét utánaadni és az eredetivel összevetni. A mennyiben tehát a tisztázatba esetleg toll- vagy másolási hibák csúsztak volna be, kérjük a Tekintetes hivatalt, hogy ezeknek helyesbitése végett közvetlenül hozzánk fordulni sziveskedjék.

Megjegyezzük még, hogy az iparstatisztikai táblázatoknak elkészítése csak úgy vált lehetségessé, hogy a népszámlálási lapok nagy részének hiányait utólagosan pótolnunk kellett, s habár e tekintetben a Tekintetes hivattal egyetértőleg csakis a lényegesebb pótlásokra szoritkoztunk, nem kevesebb mint 25.879 lapot kellett egyenként kiigazítanunk. Nem akarván az illető egyéneket, kik túlnyomóan munkások és napszámosok, a hivatalba, ill. az előjáróságokhoz való beidézés által csakis azért egy napi keresetüktől megfosztani, hogy a népszámlálási felvétel valamely részletét kiigazítsák: inkább magunkra vállaltuk, hogy az illetőket lakásukon saját kiküldöttjeink által felkerestessük, a mi pedig, minthogy nagyobbára oly egyénekekkel volt dolgunk, kik amúgy is nehezen feltalálhatók, azonkívül pedig sűrűn lakást változtatnak, sok fáradságot és költséget okozott.

Végül megjegyezzük, hogy az itt bemutatott munkálatok mintegy 5000 forintnyi költséget okoztak a fővárosi pénztárnak.

Hivatalos tisztelettel

Budapesten, 1891. július 10.

a fővárosi statisztikai hivatal:

Kőrösi,
igazgató.

Budapest főváros polgármestere 1891. 13.605. eln. sz.

Nagyméltóságú miniszter úr!

Folyó évi május hó 27-én 1772 eln. szám alatt kelt nagybecsű rendeletével méltóztatott hozzájárulni ahhoz, hogy a foglalkozási kimutatások f. é. július hó 10-éig az országos statisztikai hivatalnak átadassanak.

Van szerencsém ennél fogva tiszteletteljesen jelenteni, hogy a kérdéses kimutatások ma elkészültek s holnap az országos statisztikai hivatalhoz fognak eljuttatni.

Hogy ezen munka mily nehézségekkel, mily erőmegfeszítéssel s mily munkával volt elkészíthető, bátorkodom Nagyméltóságodnak nagybecsű figyelmét egyes adatokra felhívni.

Midőn végre még felemlíteni bátorkodom, hogy ezen munka a fővárosnak 4500 frt költséget okozott, azon tiszteletteljes kérelemmel járulok Nagyméltóságodhoz, hogy ezen jelentést tudomásul venni méltóztatassék.

Budapest, 1891. július 9-én.

Kamermayer,
polgármester.

Kereskedelemügyi miniszterium 2855. eln. sz.

Nagyságos Kamermayer Károly úrnak, Budapest főváros polgármesterének.

Folyó évi július hó 9-én 13.605. eln. sz. a. kelt felterjesztésére, melylyel a fővárosi foglalkozási statisztika elkészültéről tett jelentést, értesitem polgármester urat, hogy a fővárosi statisztikai hivatalból az országos statisztikai hivatalhoz küldött táblázatokat megvizsgálta, az iparstatisztikai részt, a melynek pedig a legnagyobb jelentőséget tulajdonitom, ily alakban használhatónak nem találtam. Ugyanis a táblázatokból kiténik, hogy a főváros gyártelepeiben és más nagy iparvállalataiban foglalkoztatott különböző mesterségű munkások, dacára az országos statisztikai hivatal részéről ez iránt adott határozott és világos utasításnak, nem vállalatok, hanem mesterségek szerint csoportosítottak, mely elvi hiba következtében a fővárosban előforduló ipartermelési ágaknak hű képe az összeállított statisztikából egyáltalában nem meríthető. — Minthogy a főváros pontos iparstatisztikájára, ismétlem, épen a főváros érdekében is kifejtendő iparfejlesztési működésemmel köztudomásúlag szükségem van, elhatároztam, hogy a főváros foglalkozási statisztikájának újból való összeállítását az orsz. m. kir. statisztikai hivatalra bízom. Félhivom tehát polgármester urat, hogy a főváros népszámlálási eredményeiből mindazon táblázatok összeállítását, a melyek országos ezéllra szükségesek és az országos statisztikai hivatalnak adandók át, mielőbb fejeztesse be és az egész népszámlálási anyagot (a tényleges népességét kerületenkint rendezve, az itt összeirt távollevők lapjait pedig külön csomagban) legkésőbb f. évi október hó végeig az orsz. m. kir. statisztikai hivatalnak küldje meg, a honnan a foglalkozási statisztika egyöntetű feldolgozása után az egész anyag ismét a főváros rendelkezésére fog bocsáttatni.

Budapestben, 1891. évi július hó 21-én.

Baross.

Végzés. 1891/14.052. eln. sz.

Ezen miniszteri rendeletet tudomás végett hiv. másolatban Kőrösi József statisztika hivatali igazgató úrral közlöm, felhivom egyuttal az igazgató urat, miszerint a leiratban jelzett irányban foganatosítandó munkálatok befejeztetése iránt intézkedvén, az összes anyagot oly időben terjeszse be, hogy az a leiratban megállapított záros határidő alatt az orsz. statisztikai hivatalhoz áttehető legyen; felhivom továbbá az igazgató urat, miszerint arra nézve, vajjon a szóban forgó munkálatok előre haladtak-e már annyira, hogy a végleges befejezésre az említett határidőig biztossággal számítani lehet, — hozzám jelentést tenni sziveskedjék.

Miről Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató urat felzetten értesitem.

Budapestben, 1891. július 24-én.

Kamermayer Károly,
kir. tanácsos, polgármester.

41.

Fővárosi Statisztikai Hivatal 313/91. sz.

Nagyságos Polgármester Úr!

Megfelelvén az országos statisztikai hivatal 1391/1891. sz. alatti átiratának és az erre keletkezett 3394/1891. elnöki meghagyásoknak, van szerencsém ezennel a népszámlálás előkészítésének, felvételének és eddigi feldolgozásainak költségeit a következőkben részletezni: I. *Előkészítés.* 1. Nyomatványok: Lakásboríték 860 frt, nagy hirdetemények 271 frt 12 kr., egyéb 50 frt, házigyűjtők 183 frt 95 kr., egyéb nyomatványok 40 frt 10 kr., népszámlálási bárczák körülvágása 50 frt, összesen 1455 frt 17 kr. Jelvények 46 frt 88 kr., házzámjegyzék készítése 238 frt 42 kr., díjnyokok (216 frt 50 kr.) és gyorsírók (67 frt) 233 frt 50 kr., szolgálk 25 frt, hirdetemények kihordása 100 frt, tűzbiztonsági szekrény 63 frt 50 kr., könyvkötő 37 frt, hirdetemények kiragasztása 47 frt 99 kr., egyéb (uti költség, apró kiadások) 465 frt 93 kr., összesen 2763 frt 40 kr. *Felvétel:* Kerületi vezetők díjazása (felvételi és ellenőrzési költség) 889 frt 85 kr., kerületi irodák költsége (ellenőrzés) 159 frt 8 kr., népszámlálási biztosok díjazása (felvétel) 7601 frt 50 kr., éjjeli számlálási biztosok díjazása (felvétel) 165 frt, jutalmak 12 kerületi szolgának és fűtőnek (felvétel) 69 frt 50 kr., fuvar költség a kültelki felvételekre (felvétel) 241 frt 50 kr., összesen 10.516 frt 43 kr. *Feldolgozás:* irodai költség 7725 frt 9 kr., iroda berendezése: új bútorok 332 frt, asztalosnak 34 frt 80 kr., régi bútorok szállítása 52 frt, kárpitosmunka 13 frt, összesen 431 frt 80 kr.; irodai beszerzések: papír 72 frt, hevederek 39 frt 25 kr., ollók 68 frt 20 kr., egyéb 41 frt 32 kr., összesen 220 frt 77 kr., fűtés, világítás és tisztogatás 293 frt 62 kr., egyéb feldolgozási költség 453 frt 26 kr., összesen 9124 frt 54 kr. *Mind a három összesen 22.404 frt 37 kr.* Ezeket felül azonban a népszámlálási költség terhére iratott még azon 700 frt, melyet a lakás bérlőjének kárpótlásul kellett fizetni, 600 frt, mint ezen lakás évi bére, úgyszintén 723 frt 92 kr., mely összeget a nyomda a mérnöki hivatal által elrendelt házzámjegyzékért felszámított, mely utóbbi összeg azonban a népszámlálási alapot annál kevésbé terhelhetné, mivel nekünk ezen hivatal házzámjegyzékének kéziratban való beküldése tökéletesen megfelelt volna, annak kinyomatása tehát, még pedig meglehetősen díszes alakban, nem a népszámlálás érdekében történt. Ha ezen három tételt összesen 2023 frt 92 krt a fenti összeghez hozzáadjuk, előáll a számvonásban június hó végéig a népszámlálás alapjára kiadott 24.428 frt 29 kr. Ezek szerint a népszámlálásra megszavazott 25.000 frt a fenti tételek által majdnem egészen ki van merítve; minthogy pedig az eddigi kiadások elszámolása előtt újabb előleget nem akartam felvenni, a július hóban szükségelt 1100 frtnyi irodaköltséget ideiglenesen sajátomból előlegeztem.

Budapest, 1891. július 22-én.

Kőrösi,
igazgató.

42.

Budapest Fővárosi Statisztikai Hivatala 340/1891. szám.

Nagyságos Polgármester Úr!

Két nap előtt hivatalos londoni küldetésemből visszaérkezvén, sietek Nagyságodnak július hó 24-ről kelt 1492. számú végzésére ezennel a következő jelentést betérjeszteni.

a) A nagymélt. Miniszter Úr nehézménye.

A nemlétságu kereskedelemügyi Miniszter úr az említett végzéshez mellékelt 2305. számú rendeletével kijelenté, miszerint a főváros által betérjesztett, nagy költséggel és fáradsággal készített nyolcz iparstatisztikai tábla egészen hasznavehetetlen elannyira, hogy a nyersanyagok az országos statisztikai hivatalhoz való beküldését követeli a czélból, hogy ott ezen iparstatisztika újból feldolgozathassék. E nagy munka pedig az okból volna hasznavehetetlen, »mivel a táblázatokból kitünik, hogy a főváros gyártelepeiben és más nagy iparvállalataiban foglalkoztatott különböző mesterségű munkások, daczára az országos statisztikai hivatal részéről ez iránt adott határozott utasításoknak, nem vállalatok, hanem mesterségek szerint csoportosítottak«.

b) *Felvilágosítás az 1—7. számú táblára nézve.*

Van szerencsém erre tisztelettel jelenteni:

1. Az országos statisztikai hivatal által beküldött nyolcz minta közül hét nem vállalatok, hanem mesterségek [azaz iparágak] szerint volt feldolgozandó, minek igazolásul idecsatolom az illető hét mintát, a melyek fejből világosan kitűnik, hogy a feldolgozásnak *iparágak* és nem egyes gyárak szerint kellett történnie. Ha pedig az iparágak mellett a nagyobb vállalatok részletezése kívántatnék, okvetlen tudatni kellett volna velünk, mit tekintünk gyárnak vagy nagyobb iparvállalatnak? Vajjon a cím után induljunk vagy a munkások száma után? ez utóbbi esetben hány munkásnál kezdődik a gyár- vagy nagyobb iparvállalat fogalma, 5-nél, 10-nél, 100-nál?

2. Hivatkozva továbbá azon körülményre, hogy midőn ez egyöntetű feldolgozás érdekében nemcsak megbizottaimat küldtem az országos statisztikai hivatalba, de ott magam is, még pedig ismételtel megjelentem, arról, hogy az 1—7. számú táblákban az iparágak mellett egyes vállalatok is volnának részletezendők, említés nem történt; semmiféle *szóbeli* utasítás nem adatott.

3. Nagyságodnak a nagyméltóságú Miniszter úrnál, valamint alulirotnak közvetlen az országos statisztikai hivatalnál tett azon előterjesztései után, hogy ezen munka mikénti foganatosítására *írásbeli* utasítások is szükségesek, május hó 25-én leérkezett az országos statisztikai hivatalnak 3527. szám alatti terjedelmes feldolgozási utasítása. Van szerencsém ezen utasítást ide mellékelni annak bizonyítására, hogy ezen *írásbeli* utasítás is, *egyetlenegy helyen sem tartalmaz említést az iránt*, mintha az 1—7. számú táblákban a már amúgy is nyolczszázra felszaporodott iparágakon kívül még egyes vállalatokat is külön kellene kimutatni.

4. Az 1—7. számú tábla feldolgozásánál követendő részletes eljárást az országos statisztikai hivattal 194. és 252. számú átiratainkban kifejtvén, ez alkalommal ismételtel volt alkalmam az *iparágak* szerinti feldolgozást külön érinteni, sőt meg is magyarázni. Az országos statisztikai hivatal ezen felfogás ellen nemcsak hogy *kifogást nem emelt*, de június hó 6-áról kelt 3993. számú átiratában világosan kijelenté, miszerint a »foglalkozási statisztika feldolgozásánál követendő irányelvekre vonatkozólag tett jelentést . . . egész terjedelmében tudomásul veszi«, de ez alkalommal sem érinté egyes vállalatok külön kimutatását.

c) *Felvilágosítás a 8. számú táblára nézve.*

5. Midőn így azon állítás, hogy az iparstatisztika az utasítás ellenére készült volna, az 1—7. számú táblákra *határozottan nem vonatkozhatik*, az említett nehézmény kizárólag csak a még hátralevő egy, t. i. a 8. számú táblára volna alkalmazható, mely az ide mellékelt minta szerint, csakugyan egyes vállalatok szerint volt kitöltendő. Azonban csak egy pillantást kell vetnünk ezen 8. számmal jelzett, egész kötetre terjedő táblázatok sorozatára, hogy meggyőződünk, miszerint az *tényleg egyes vállalatok szerint halad!* Az ide mellékelt jegyzékben név szerint fel vannak sorolva azon vállalatok, melyek az utasítás értelmzése szerint egyenként voltak részletezendők. Ezen vállalatok száma nem kevesebb mint 256-ra rug. Így pl. kiragadom a 70. sorszám alatt tartalmazott Ganz-gyárat és mellékletben bemutatom lapja másolatát. Kiténik abból, hogy ott 861 vasöntő, 433 lakatos, 233 kovács, 284 asztalos stb. van alkalmazva, valamint hogy ezen gyárnak 2761 (!) munkása ilyenformán 51 különféle foglalkozások szerint van részletezve. Ha pedig hozzáteszem, hogy e 2761 munkás nem a gyárnak tökéletesen megbízható munkakönyveiből lett kiírva, hanem hogy a főváros félmilliónyi lakosságából egyenként keservesen kellett összegyűjteni mindazon embereket, a kik magukat Ganznál alkalmazottaknak jelezték, hogy azok jó részét, a mennyiben foglalkozási módzatuk nem volt elég világosan beírva, *lakásaikon újból fel kellett kerestetni* és hogy ezen nehézkes eljárás, valamint az egy Ganz-gyárnál, így még 255 más vállalatnál is ismétlődött: méltóztatik ebből megítélhetni, mily rendkívül fáradságos munkát okozott a fővárosban az iparstatisztikának ily alapon való összeállítására. Mi azonban éjjelt is nappallá tévén, minden nehézséget leküzdöttünk, csak hogy a Miniszter úr ő Nagyméltósága kívánságának a nyert utasítások értelmében és a kifizött rövid határidőn belül megfeleljünk.

Még kell azonban jegyezmem, hogy az ezen 8. számú táblában felsorolt vállalatok épen-séggel nem felelnek meg a Miniszter úr ő Excellentiája által részletezni kívánt »gyáraknak«

és »nagyobb« vállalatoknak. Az utasítás értelmében ugyanis nem ezeket, hanem mindazon, akármilyen csekély ipartelepeket kellett a 8. számú táblán egyenként feldolgozni, a melyekben a gazda idegen mesterségű segédek is alkalmazott, minek következtében ezen táblán, mint a csatolt jegyzékből is kitűnik, számos oly kisiparost is kellett egyenként felsorolni, kik csak egynehány, néha csak két segéddel is dolgoztak.

A felhozott körülmények kellekleg bebizonyítják, hogy az iparstatisztika iparágak szerinti feldolgozásánál a nyert utasítások szerint jártam el. Igénytelen nézetem szerint legalább, nem tudom belátni, hol hibáztam volna ez utasítások ellen. Ha daczára ennek az eredmény a Miniszter úr kívánságának meg nem felel, ez csak arra vezetendő vissza, hogy az országos statisztikai hivataltól nyert utasítások a Miniszter úr intenióinak kifejezést nem adtak.

Legyen szabad még felemlítenem azon egészen kivételes nehézségeket, a melyek a népszámlálás helyes és gyors elkészülését folyton akadályozták. Nem időzvéni azon nehézségek mellett, melyek, mint már tíz évvel ezelőtt, úgy jelenleg is, a nagymélt. Minisztérium részéről, már az előkészítés stádiumában emeltettek az ellen, hogy a főváros a saját költségén elvégzett népszámlálásból ne csak az országos összeállításra, de a saját céljaira is szükséges eredményeket merithesse — oly nehézség különben, mely Baross Gábor miniszter úr különös jóindulata által később amúgy is elenyészett — szorítkozom azon akadályok felsorolására, melyek magára a feldolgozás menetére oly békítőlag hatottak.

d) Utasítások hiánya.

Már június hó 16-án 261. szám alatt kelt jelentésemben előadtam Nagyságodnak, miszerint az országos statisztikai hivatal a kitöltendő táblákat minden utasítás nélkül szokta hozzánk áttenni. Junius hó 23-ról kelt 271. számú jelentésemben ismételtén utaltam ezen hiány káros hatásaira, valamint előadtam, hogy midőn nekem úgy mihez tartás, valamint eljárásom esetleges igazolása végett, okvetlen írásbeli utasításokkal kell birnom, ezekkel oly módon láttam el magamat, hogy az országos statisztikai hivatalban nyert szóbeli utasításokat utólagosan magam foglaltam írásba, és azon megjegyzéssel jelentém vissza az országos statisztikai hivatalhoz, hogy a mennyiben az előadott eljárás ellen kifogás nem tétetnék, az előadott irányelveket reám nézve kötelező utasításnak fogdám tartani. A foglalkozási és iparstatisztika feldolgozására eredetileg szintén nem nyertünk írásbeli utasítást és csakis szóbeli sürgetésem után és csakis május hó 25-én vettem azon terjedelmes 3527. sz. utasítást, melynek biptoka ép az imént saját igazolásomra oly fontos eszközül szolgált.

e) Utasítások hézagossága.

Azonban még a most említett utasítás sem terjedt ki minden szempontra és minden táblázatra. Így pl. a háziipart külön kellene feldolgozni, de az iránt, mit tekintünk háziiparnak, utasítást nem nyertünk. A mellékfoglalkozások mikénti feldolgozását az utasítás szintén nem érinti. Legyen szabad ezen pontnál egy perczig megállapodni.

A mellékfoglalkozás szempontja egyáltalában nagyon is alárendelt; a legtöbb államban fel sem dolgozzák, a hol pedig teszik, ott is csak nagyjából. Pl. még a legalaposabb németországi statisztika is mindössze csak 13 főfoglalkozásban mutatja ki a mellékfoglalkozást, ez utóbbit is csak öt csoport szerint, a mi tehát mindössze 65 kombinációt ad. Így tehát jogos volt azon feltevésem, hogy a magyar foglalkozási statisztikában is valami gátat kellend vetni a fő- és mellékfoglalkozások kombinációinak. Ha pl. 100 főfoglalkozás 100 mellékfoglalkozás szerint volna részletezendő, ez már 10.000 lehető kombinációt adna; az összes 700-nál több főfoglalkozásnak 700-nál több mellékfoglalkozással való összecombinálása több mint félmillió kombinációra vezetne, a mi határozottan kárba vészett munka lett volna. Ez okból június 16-án 261. szám alatt sürgősen felkértem Nagyságodat, méltóztatnék ezen hiányzó utasítást bekérni. Ez azonban a mai napig sem érkezvén, kénytelen voltam — ismét csak szóbeli felvilágosítás alapján — a foglalkozási statisztikát csakugyan azon, eddig még sehol sem alkalmazott, fáradságos módon elvégezni, hogy minden egyes főfoglalkozást végig összecombináltam minden egyes mellékfoglalkozással! Midőn pedig az anyagot július 10-én az országos statisztikai hivatalba beszállítottam, meggyőződtem arról, hogy a Miniszter úr ezen adatoknak ily rövid idő alatt

való elkészítését nem is kívánta, és maga az országos statisztikai hivatal a mellékfoglalkozásokat még csak főcsoportok szerint sem dolgozta fel. Így tehát e tekintetben feleslegesen fáradoztunk.

f) *Utasítások késése*

A Miniszter úr ő Excellenciája a hosszadalmas feldolgozásoknak igen rövid időket szokott kitűzni; így pl. május 7-én érkezett 1569. számú rendeletével azt kívánja, hogy az iparstatisztika június 15-ig készüljön; a sürgetésünkre kiadott és nagyon terjedelmes utasítás azonban csak május hó 25-én érkezett hozzánk. Legutolsó rendeletében a miniszter úr azt rendeli el, hogy az összes demografiai táblázatok (kor, nemzetiség, családi állapot, beszélt nyelvek stb.) október hó végéig készüljenek el. A hivatalt távollétben vezető dr. Thirring Gusztáv pedig kénytelen volt Nagyságodnak bejelenteni, miszerint a beszélt és az anyanyelvek (nemzetiség) számára beküldött táblákból utasítás hiányában nem volt kivehető, hogy ezek a két lényeges szempont melyike szerint dolgoztassanak fel. Nagyságod felszólására vettük az országos statisztikai hivatal azon másolatban ide csatolt rövid utasítását, hogy az illető táblákon a beszélt nyelv kifejezés alatt csakugyan az anyanyelvet kell érteni. Ezen utasítás is csak augusztus 29-én jutott kezeinkhez, a midőn tehát a Miniszter úr által kitűzött 3 hóból egy hónap már eltelt. De még ezen elkésett utasítás alapján sem lehetett eligazodnunk, miképen töltsék ki az ide mellékelt, beszélt nyelvekre vonatkozó tábla. Tekintettel az idő rövidségére ismét be kellett érni azon szóbeli utasítással, hogy ha valaki pl. németül, tótul és oláhul tud, csakis németül tudónak tekintessék, a mely fontos szóbeli utasítást azonban ismét azon említett módon változtattuk írásbelivé, hogy azt a másolatban mellékelt átiratunk szerint az országos statisztikai hivatalnak visszajelentettük azon megjegyzéssel, hogy a mennyiben ez iránt pár nap alatt kifogást nem tenne, a munkát ez alapon fogjuk végezni.

g) *A fővárosnak indokolatlan megterhelhetése.*

Hivatkoztam Nagyságod előtt azon tényre, hogy Magyarországon eddigelé a foglalkozási statisztika mintegy 40 ág szerint volt részletezve; de Németországban is, mely pedig egy alapos foglalkozási statisztika szerkesztésére 1882-ben egész külön felvételt rendezett, a beérkezett több ezer, tarkánál tarkább bemondásokat 180 ág szerint dolgozta fel. Az országos statisztikai hivaltól úgy Nagyságod, valamint magam közvetlen is kértük ezen feldolgozási rendszer közlését, de eredmény nélkül. Az országos statisztikai hivatal folyton ragaszkodott ahhoz, hogy minden, akármilyen néven bemondott leglényegtelenebb foglalkozás is, külön feldolgozandó és nem tartotta figyelemre méltónak azon ellenvetést, hogy ily eljárás mellett magában Budapesten is, mintegy 1000 foglalkozás fogna összegyűlni. Időközben az országos statisztikai hivatalba kiküldött megbízottaim azt tapasztalták, hogy a foglalkozási statisztika ott nem száz meg száz, hanem mindössze csak öt csoport szerint dolgoztatik fel és nekem szóval át isadták azon utasítást, hogy július 10-ére csakis az egy 6. számú táblát és azt is csak öt csoport szerint kellene elkészítenünk. Midőn azonban ezen fontos intézkedésnek írásbeli ismétlését kértem, az országos statisztikai hivatal június 18-án 4361. számú átiratában — midőn megütközésének adott kifejezést, hogy megbízottaim ily tévesen érthették a szóbeli utasítást — ismét kijelenté, miszerint a Miniszter úr határozott kívánsága szerint a foglalkozási statisztikának és az iparstatisztikának július 10-ig a legutolsó foglalkozásig részletezve kell elkészülnie. Lázás tevékenység és drága éjjeli munka mellett csakugyan sikerült mind a 8 táblát ezen határidőre elkészíteni, és pedig nem öt, hanem mintegy 800 foglalkozás szerint feldolgozva, midőn azonban az anyagot az országos statisztikai hivatalnak személyesen átadtam, meglepetésemre kellett tapasztalnom, hogy az országos statisztikai hivatalban 800 rovat helyett, tényleg mégis csak öt csoport szerint folyt a feldolgozás, sőt hogy ott, ha nem tévedek, a nyolcz táblából csakis a 6. számú tábla készült el. Világos, mennyivel nyugodtabban, könnyebben és olcsóbban folyt volna a fővárosi hivatalban is a munka, ha nekünk is megengedik, hogy nyolcz tábla helyett, melyek közt a roppant nehéz mellékfoglalkozás is tartalmazzatik, csak ez egy táblát, és hogy még ezen egy táblát is, az említett egyszerű alakban dolgozhasuk fel. Okmányilag és a Nagyságodnak bemutatott nyugtákkal igazolhatom, hogy pl. az egy 6. számú tábla 800 foglalkozás szerint feldolgozva, több heti nappali és éjjeli munka mellett 2500 forintnál többbe került, holott annak öt csoport szerinti feldolgozása már az első héten be lett volna fejezve és így e tábla ezen állapotban mindössze 850 forintért lett volna előállítható.

h) *Fedezet hiánya.*

Hozzá kell még tennem, hogy a fővárosnak saját céljaira mégis csak azon 200 foglalkozási ágra lesz szüksége, a melyekre a budapesti népszámlálás már húsz évvel ezelőtt is fektetve vala, hogy tehát a nagy többkiadás tisztán csak az állami statisztika érdekében történt, a nélkül azonban, hogy ezen költség megtérítése engedélyeztetett volna, minek következtében az iparstatisztika fűrasztó munkáját kellően díjazni és így ügyesebb egyéneket mellette alkalmazni nem lehetett.

i) *Személyzet és helyiség hiánya.*

Végül fel kell még említenem, hogy nemcsak pénzben, hanem munkaerőben, de még helyiségben is mily szűken voltunk ellátva.

Méltóztatik tudni, mily nehézségekkel kellett megküzdenuk, midőn a Miniszter úr ő Excellentiája az iparstatisztikának oly rövid idő alatti elkészítését követelte. Hogy e nagy munkát hét hét alatt elvégezhessek, a népszámlálási személyzetet harminczról hatvanra kellett emelni, erre azonban helyiséggel sem bírván, kénytelen volt a tekintetes tanács a rajziskolát az iskolaév közepében helyiségéből kizavarni, és azt a népszámlálási irodának átengedni. Magában a statisztikai hivatalban azonban még a személyzet kérdése is okozott nagy zavart, minthogy a hivatalnokok száma a személyzetben beállott üresedések következtében az igazgatóra, egy segédre és egy írrokra volt redukálva. Ezen csekély személyzettel kellett nemcsak a statisztikai hivatal rendes munkáját folytatni, de e mellett még a népszámlálási irodában hatvan egészen gyakorlatlan embert a népszámlálási anyag feldolgozására betanítani és vezetni. Minthogy pedig az ezen népszámlálási iroda vezetésére kiszemelt és ily munkákba begyakorolt első szaksegédem január hó óta a hivataltól távol van, a népszámlálási iroda vezetését napról-napra felfogadott és váltakozó díjnokokra kellett bíznom.

Midőn így a reám bizott nagy munka teljesítésére *sem utasítással, sem idővel, sem kellő pénzzel, sem személyzettel*, de még *helyiséggel* sem rendelkeztem, azt hiszem, miszerint Nagyságod is el fogja ismerni, *hogy itt rendkívüli nehézségeket nagyon is ki nem elégítő eszközökkel kellett legyőzni.* Tisztelettel alólírott azon hitben ringatta magát, hogy daczára a mindenféle akadályoknak, megfelelt kötelességének és a belé helyezett bizalomnak: annál fájdalmasabban éri a nagyméltóságú Miniszterium leiratából kivenni, mintha feltevésében tévedett és igyekvése hasztalan lett volna.

Következtetések és indítványok.

Az előadottakból világosan kitűnik, miszerint a Miniszter úr ő Excellentiája által felhozott azon indok, hogy a főváros az országos statisztikai hivatal *világos utasítása ellen* cselekedett volna, midőn a nagyobb vállalatokat egyenként fel nem dolgozta, csak tévedésen alapulhat, mivel:

1. az 1—7. számú táblánál sem szóbeli, sem írásbeli utasítás a nagyobb vállalatok részletezését nem követelte;

2. a 8. számú táblán az utasítás követel ugyan névszerinti részletezést, de ennek tényleg meg is feleltünk. Csakhogy megjegyzendő, miszerint itt is az utasítás nem a »nagyobb« vállalatoknak, hanem a *különféle mesterségű segédeket alkalmazó vállalatoknak* névszerinti részletezését követelte. Ehhez még hozzátehető, hogy:

3. névszerinti felsorolás követeltetett természetesen a czimtárnál is. De ez tényleg ily alapon is készült el; a fővárosi iparosok és kereskedők neveit és lakásait tartalmazó czimlapok nem kevesebb mint 92 kötetet töltöttek be! Megjegyzendő, hogy ezen lapok mindegyikénél a segédek száma is lévén feljegyezve, a nm. Minisztérium azon helyzetben van, hogy azon vállalatokat, melyeket saját szükséglete szempontjából »nagyobbaknak« kívánna tekintetni, külön kiszedhesse.

A mi pedig azon eljárást illeti, a mely a miniszteri leirat által teremtett helyzettel szemben követendő volna, e tekintetben bátorokodom a következőket Nagyságod figyelmébe ajánlani. Méltóztatott arról meggyőződést szerezni, miszerint teljes erővel oda iparkodtam, hogy az országos táblák elkészítésénél felmerült mindenféle nehézségeket és oly akadályokat is, melyeket a munka elvállalása idejében nem is sejtettünk, legyőzzek, hogy így a főváros a Miniszter úr kívánságának megfelelhessen. Midőn a Miniszter úr azonban a munkát rossznak nyilváníti és az úsanynagnak beküldését is követeli, hogy a főváros munkáját az országos statisztikai hivatal-

ban felüldolgoztassa, ez esetleg annak jeléül tekintethetnék, mintha ő Excellentiája a főváros által teljesített munkában nem bizhatna. Ez esetre, valamint emlékeztetésben azon kellemetlen- ségeknek, melyekkel e munka amúgy is össze volt kötve, nem volna semmi értelme annak, hogy a főváros, mely a törvény értelmében az anyag feldolgozására kötelezve nincsen, ezen országos munka elvállalásához továbbra is ragaszkodjék; kitegye magát azon eshetőségnek, hogy a még hátralevő számos, mintegy 30-at tevő táblázatok mindegyikét az országos statisztikai hivatalban újból át kellene dolgozni. Ily körülmények közt leghelyesebb volna, ha a főváros ezen kért előjogáról, valamint arról, hogy az üsanyagot saját céljaira nézve teljesebben kiaknázza, lemond és az üsanyagot a többi törvényhatóságok módjára és a törvény értelmében a nagy- méltóságú Minisztérium rendelkezésére bocsátja, még pedig nemcsak, mint a Miniszter úr kívánja, november elejével, hanem *azonnal*.

Lehetséges azonban, hogy ezen feltevés tévedésen alapul, és hogy a Miniszter úr a főváros munkájában megbizik. Ez esetre ő Excellentiája arra volna felkérendő, mellőzze saját munkánk- nak az országos statisztikai hivatalban szándékolt újbóli átdolgozását, miután ez határozottan azon színben tűnnék fel, mintha a főváros a népszámlálási anyag feldolgozásához kellő képzett- séggel nem rendelkezne. A mennyiben a Miniszter úrnak a népszámlálási anyagnak további kiaknázása iránt kívánságai volnának, közölje azokat, határozott utasítások kapcsán, a főváros- sal és legyen meggyőződve, hogy az, valamint eddig, úgy ezentúl is, sem fáradságtól, sem pénzáldozattól vissza nem fog rettenni, hogy kívánságainak — feltéve, hogy azok az anyag azon időbeli állapotában még teljesíthetők — megfeleljen. Csakhogy ez érdemben — tekintettel a népszámlálási anyagnak folyton váltakozó felhalmozási állapotára — mégis kívánatos volna, hogy előbb a főváros törvényhatóságával az ügy keresztülvihetősége és költsége iránt esetről esetre, előzetesen érintkezzen. Így pl. jelenleg, midőn a 800 foglalkozás szerinti drága felosztás már eltűnt, a foglalkozásokról csakis úgy lehetne újabb adatokat közölni, ha ezen felosztás költségére 1500—2000 forint utalványoztatnék.

A mi Nagyságodnak azon kérdését illeti, meddig volna a fővárosnak népszámlálási anya- gára szükségünk, van szerencsém azzal válaszolni, hogy az utolsó népszámlálás idejében mintegy két évig tartott, míg az anyagot kezünkbe ki lehetett adni és így — feltéve, hogy azt egész terjedelmében ki akarjuk aknázni — arról folyó évi november hóban még le nem mondhat- nánk. Az anyagnak ez időben való beszolgáltatása azonos volna azzal, hogy a főváros a saját népszámlálási munkájában tárgyalandó egyes szempontokról lemond.

Végül felkérem Nagyságodat, méltóztatnék ezen egész előadásomat olyannak venni, mely tisztán Nagyságod személyes felvilágosítására szolgált, hogy meggyőzzem egyrészt arról, miszerint a rám ruházott munka keresztülvitelében helyesen jártam el, és hogy tudomására juttassam azon nagy nehézségeket és surlódásokat, melyekkel ezen munka össze volt kötve. Magának a Miniszter úrnak — addig, míg erre saját védelmünk érdekében nem kényszerítettünk — nem volna czélszerű ezen nehézségeket mind feltárni, nehogy ezen, tisztán védírat jellegével bíró jelentés, ezen jellegétől megfosztassék. Eljárásom igazolására tökéletesen elegendő, ha a Miniszter úrral az a), b), c), e) és g) pontok alatt felhozott tényállás közöltetvén, ő így nemcsak arról győződne meg, miszerint tényleg utasítás szerint jártunk el, hanem arról is, hogy a fővárossal, úgy látszik, túlságos nagy munkát végeztettek és ez által annak túlságos költséget is okoztak.

Budapest, 1891. augusztus 30.

Mély tisztelettel

Kőrösi József,

a fővárosi stat. hivatal igazgatója.

43.

Budapest főváros polgármestere. 1891/17,328. eln. sz.

Nagyméltóságú miniszter úr!

Folyó évi július hó 21-éről 2355. eln. szám alatt kelt nagybecsű leiratával értesíteni méltóztatott, hogy a fővárosi statisztikai hivatal által az országos statisztikai hivatal részére elkészített iparstatisztikát jelen alakjában használhatónak nem találván, a nyersanyagnak az országos statisztikai hivatal által leendő újbóli feldolgozását, valamint ez okból az egész népszámlálási anyagnak november elejére való beszállítását elrendelni méltóztatott. A főváros által

végzett nagy és költséges munka pedig azon okból volna hasznavehetetlen, »mert a táblázatokból kitűnik, hogy a főváros gyártelepeiben és más nagy iparvállalataiban foglalkoztatott különböző mesterségű munkások, dacára az országos statisztikai hivatal részéről ez iránt adott határozott utasításoknak, nem vállalatok, hanem mesterségek szerint csoportosítottak«.

Van szerencsém a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójától nyert írásbeli és szóbeli jelentések alapján az iparstatisztika elkészítése körül követett eljárást Nagyméltóságodnak a következőkben és pedig az okból csak ma előterjeszteni, mivel a statisztikai hivatalnak a népszámlálási munkák elvégzésével megbízott igazgatója az utóbbi hetekben, hivatalos kiküldetésben Budapestről távol volt.

1. A foglalkozási statisztika táblái a népszámlálási munkának kiegészítő részét képezvén, a lakosság, valamint a lakviszonyok, kor, nemzetiség, családi állapot stb. szerint, úgy foglalkozás szerint is iratik le. Ezen népszámlálási táblák mind szerves összefüggésben állván egymással, egymásnak ellent nem mondhatnak. Ha például a lakosság emeletek szerinti eloszlása összegeztetik, minden városrészben és az egész városban is ugyanazon végösszegnek kell kijönni, mintha annak hitfelekezet, vagy családi állapot, vagy foglalkozás szerinti eloszlása összeadatik. Ez okból lehetetlen volna, hogy például a lakviszony tábláján oly család, melynek lakása két emeleten fekszik, mindkét emeleten újból számba vétessék, épügy lehetetlen azonban, hogy a foglalkozási táblákban valaki két vagy több foglalkozás alatt ismételtlen előfordulhasson. Ha a mellékfoglalkozások ismertetése kívántatik, ez csak úgy lehetséges, ha azok — mint azt Nagyméltóságod tényleg követelni is méltóztatott — *külön táblában* külön mutattatnak ki, azonban egy és ugyanazon táblán egy ember már azért sem fordulhat elő több mint egy helyen, mivel máskülönbén a foglalkozások összegezése a főváros népességénél nagyobb összeget eredményezne, a mi pedig lehetetlen és így meg nem engedhető.

Ezen elv nemcsak az egyes táblák főösszegéről, hanem azok minden részösszegéről is áll. Ha valamely táblán például az 5-, 6-, vagy 7 éves gyermekek száma egyszer meg van állapítva, ez ugyanannyi alapszámot képez, melylyel más táblának ellentétbe jönnie nem lehet, és bármely táblánál az 5-, 6-, vagy 7 éves gyermekek főösszegének az előbb megállapított alapszámmal tökéletesen egyeznie kell. Épügy ha a népszámlálási táblákban valamely iparágnak alapszáma egyszer meg van állapítva, meg nem engedhető, hogy az valamely más foglalkozási táblában eltérő számmal szerepeljen.

Ezek előrebocsátása után bátorkodom fölemlíteni, hogy a népszámlálási táblák elkészítése körül a f. v. statiszt. hivatal határozottan azt állítja, hogy minden tekintetben az utasítások szerint járt el, csakis egyetlen-egy esetben s ekkor is csak az alak kedvéért tért el az utasítástól, és pedig azért, mert ezen utasítás betűszerinti értelmezése arra kényszerítette volna a hivatalt, hogy a táblák alapszámait egymásnak ellentmondjanak, mit az által került ki, hogy a kívánt csoportosítást megtette ugyan, azonban *külön* táblákon.

Az országos statisztikai hivatal a 3527. sz. utasításában ugyanis a 4. számú *foglalkozási* tábla kitöltésénél, azon okból, hogy a munkások tömegének vállalatokint eloszlását is ismerje, azt kívánta, hogy az idegen mesterségű gazdánál dolgozó munkások e táblán ne saját, hanem gazdájuk mestersége szerint irassanak be; e szerint például a dunagőzhajózási társaságnál dolgozó kárpitos nem a kárpitos-iparnál, hanem a hajózásnál fog szerepelni. Ezen eljárást a fővárosi statisztikai hivatal a fentebbiek után azért nem követhette betűszerinti értelmében, mert máskülönbén ezen foglalkozási táblán az egyes mesterségek összegei ellentétben állottak volna az összes egyéb foglalkozási táblák illető alapszámaival. Hogy azonban a kitűzött *cél* mégis elérthessék, ezen idegen foglalkozású munkásokat mind a 8. számú táblán külön mutatta ki.

Igy már most el van érve, hogy egyrészt a foglalkozási táblák alapszámait egymás közt mind megegyeznek, másrészt pedig mégis meg van adva a lehetősége is annak, hogy az iparstatisztikai szempont kedvéért az idegen foglalkozású munkásokat vállalatokint is lehessen csoportosítani. Így például a 4. számú táblában az összes asztalosok száma 5926-al van kimutatva, mely számban befoglaltatik a malmokban, gőzhajózási vállalatoknál stbnél alkalmazott 1210 asztalos is, mivel ezek sem molnároknak, sem hajósoknak nem, hanem csakis asztalosoknak tekinthetők. Ez okból tehát ezeket az asztalosok közé kellett sorozni, ha pedig ott már beosztattak, a fenti elv szerint még egyszer a molnárok vagy hajósok közé nem voltak sorozhatók. A követett eljárás azonban csak alakilag eltérő, lényegben nem; az országos statisztikai hivatal nincs akadályozva abban, hogy csakis a saját mesterségükben dolgozó asztalosok stb. számait

használhassa fel; ez esetre u. i. egyszerűen levonja a S. sz. táblán vállalatonkint részletezett 1210 asztalos számát s így tovább.

Midőn ilyenformán az országos statisztikai hivatal által kitüzött cél tényleg elérhető, a f. v. stat. hivatali igazgató azon meggyőződésben volt, hogy eljárása az országos összeállítást semmikép sem zavarta, de másrészt megóvta az anyagnak belső összefüggését és helyességét. Azon reményben, hogy Nagyméltóságod ezen eljárást szintén nem fogja helytelennek találni, készült el a munka s küldetett át az orsz. stat. hivatalnak.

2. Időközben azonban Nagyméltóságod fent idézett beces leiratának vétele óta értesültem arról, hogy Nagyméltóságod kifogása a 6. számú táblára vonatkozik, melyben ugyanis az idegen mesterségű gazdánál munkálkodó iparosokat nem saját, hanem gazdájuk iparágánál kívánja csoportosítani. Tagadhatatlan, miszerint — tekintettel a 6. számú tábla tartalmára — ezen kívánság teljesen indokolt: a fővárosi statisztikai hivatal azonban teljesen igazolhatni véli az általa követett eljárást, ha Nagyméltóságod a következő körülményeket beces figyelmére méltatni kegyeskedik:

a) Ha ezen — a statisztikai hivatal előtt eddigelé ismeretlen — elv elfogadtatik, ez esetben a 6. sz. táblának minden egyes alapszáma a többi táblán előforduló alapszámoktól különbözni fog és így ezen tábla egészen kiesik a többi foglalkozási táblák láncolatából; arról, hogy egy ilyen fontos eltérés szándékoltatik, a statisztikai hivatalnak tudomása nem volt, s nézete szerint, az utasításban világosan és határozottan kellett volna a hivatalt figyelmeztetni, hogy a 6. számú tábla miként dolgozandó fel, mert e nélkül nem lehetett a hivatalnak a feldolgozás azon alapelvét elejteni, hogy egy-egy munkának egyes táblái egymással ellentétbe nem jöhetnek. Ha a 6. számú táblának ezen külön természetére a hivatal figyelme eleve felhivatik, kétségkívül kötelességének ismerte volna Nagyméltóságod kívánságának e tekintetben ép úgy megfelelni, mint tette ezt minden más tekintetben.

b) Azt azonban, hogy a 6. számú tábla vállalatok és nem mesterségek szerint dolgozandó fel, annál kevésbé lehetett feltételezni, mert a statisztikai hivatal, tekintettel azon körülményre, hogy munkájának jó részére írásbeli utasítást nem kapott, a nyert utasítások mikénti értelmezése iránt pedig itt-ott kételyei voltak, az általa követendő eljárást az országos statisztikai hivatalnak mindig írásban bejelentette és így különösen a 6. számú tábla kitöltését illetőleg a 194. és 252. számú átirataiban, a mint azt a % alatt ide mellékelt másolatok tanúsítják, *világosan előadta, miképen szándékozik ezen tábla szerkesztésénél eljárni*. Nem volt ugyanis teljesen tájékozva aziránt, hogy az összes mesterek szerint kell-e csoportosítani? (a mi nem kevesebbet jelentett volna, mint harmincezer mester számára harmincezer törzslapot nyitni és valahányszor egy munkás lapja kézbe kerül, azt ezen harmincezer lapból álló törzskönyvbe bejegyezni), vagy pedig, hogy előbb úgy a gazdákat, mint a segédeket iparágak szerint csoportosítani és ezután ezen osztott tömegből, *tehát az iparágon belül* a mestereket és a hozzájuk való segédeket összekeresni.

Az első esetet, melynél a hivatal vállalatok szerint haladt volna, a munkának rengetegsége majdnem keresztülvihetetlennek tünteté fel. A másik eljárásnál pedig, melynél iparágak szerint történnék a csoportosítás, ismét azon nehézséggel áll szemben a hivatal, *melyet most Nagyméltóságod hangsúlyoz*, hogy t. i. a segédek csakis azon mesterek körül volnának csoportosítandók, a kik saját ágaikban fordulnak elő, míg mindazon segédok számára, kik másnemű foglalkozási vállalkozónál dolgoznak, természetesen hiába kereste volna a saját mesterségükben az idegen vállalkozót. Az első feldolgozás tehát lehetetlenek, a másik pedig kifogásolhatónak látszott, *mely utóbbi körülményt a hivatal az idézett 252. számú átiratban világosan ki is emelte*.

Az országos statisztikai hivatal azonban nemcsak hogy ezen eljárást helytelennek nem találta, hanem június 6-án 3993. számú és % alatt másolatban csatolt átiratában kijelenté, *miszerint más eljárást sohasem tartott lehetőnek*, sőt meglepetésének is ad kifejezést a felett, hogy a hivatal eleinte a segédszemélyzetet az osztatlan tömegből kívánta csoportosítani. Midőn pedig erre a fővárosi statisztikai hivatal azon felvilágosítással szolgált, hogy e kérdést csak azért érinté, mivel a 3527. számú nagy utasítás ez iránt határozott rendelkezést nem tartalmazott és így fel lehetett tenni, hogy a hivatal esetleg az osztatlan tömegből való csoportosítást kívánja, az országos statisztikai hivatal június 12-én kelt 4145. számú átiratában kijelenté, hogy a 252. számú átiratnak illető pontja annak idejében, mint jelentéktelen, figyelmét kikerülte, de *hogy másféle különböző eljárást egyáltalán lehetőnek sem tartott*.

Ily előzmények után Nagyméltóságod talán kegyes lesz elismerni, hogy a 6. számú táblát *más alapon szerkeszteni nem lehetett*. Az országos statisztikai hivatalnak a népszámlálási munkával való rendkívüli megterhelése mellett ezen félreértéseket nem kívánja a fővárosi statisztikai hivatal panaszképp felhozni: mégis kénytelen vagyok ezekre csakis annak igazolása érdekében hivatkozni, hogy a kifogásolt eljárás nem a szakértelem, vagy az ügy iránti érdeklődés hiányából, hanem érett megfontolás és az országos statisztikai hivatallal való megállapodás után követtetett, hogy *tehát a fővárost, illetve a f. stat. hivatalt ezért joggal szemrehányás nem érheti*. Megnyugvással állithatom, miszerint az erre hivatott közegek egész odaadással, becsületesen törekedtek a fővárosi viszonyok közt különösen nehéz iparstatisztikai munkát helyesen és azon értelemben elvégezni, melyeket a nyert utasítások tartalmaztak, hogy így hozzájáruljunk a Nagyméltóságod részéről az iparstatisztika által elérni kívánt magasabb célok megvalósításához.

3. Visszatérve Nagyméltóságodnak nagybecsű leiratára, azt hiszem, hogy Nagyméltóságod azon kívánsága, hogy az iparstatisztika nem mesterségek, hanem vállalatok szerint készítették, csakis a 6. számú *iparstatisztikai* táblázatra vonatkozik, mert nem tartom valószínűnek, miszerint Nagyméltóságod ezen elvet a *foglalkozási* táblákban is kívánná alkalmazni.

Ha tehát Nagyméltóságod nehézménye csakis a 6. számú táblára vonatkozik, van szerencsém jelenteni, hogy az annak át dolgozására vonatkozó kívánsága teljesíthető a nélkül, hogy ez okból a főváros félmilliónyi számlálólapjait újból 800 foglalkozás szerint kellene felosztani, mely fáradságos munka még 1500—2000 forint költséget is okozna.

A Nagyméltóságodhoz annak idején beküldött fővárosi czímtárban ugyanis minden egyes iparosnál és kereskedőnél meg van jegyezve, hány segéddel dolgozott. E mellett statisztikai hivatalunk még oly elővigyázó volt, hogy még azon mesterektől is állított ki czímlapot, a kiknek számlálólapja ugyan az illető iparágon belül nem találtatott, de a kik azért idegen iparágnál előfordulhattak. Így például, midőn a Ganz-gyárat gépészek, elektrotechnikusok, vasöntők stb. munkaadójukul nevezték meg, a Ganz-gyár nemcsak a gépgyáraknál, hanem az öntödék és az elektrotechnikusoknál is szerepel egy-egy lappal, mint önálló vállalkozó. A feladat e szerint csak abból állana, hogy az ilyen különféle ágakban előforduló mesterek lapjai összerakassanak és segédjeik összeadassanak. Ha tehát Nagyméltóságod hajlandó volna a czímtárt rendelkezésünkre bocsátani, szerencsémnek fognám tartani a 6. számú táblát ilyen eltérő alapon rövid idő alatt Nagyméltóságodhoz felterjeszteni.

Ezen tiszteletteljes előterjesztésem elfogadása esetére azonban kérnem kell Nagyméltóságodat, hogy bennünket a feldolgozás iránt világos utasításokkal elláttatni, és különösen az iránt kellő utasítást adni kegyeskedjék, hogy hová soroltassanak az olyan vállalatok, a melyek *különféle ipart* űznek.

Igy például a Ganz-gyár készít waggonokat, villamos vezetéket és berendezéseket, gépeket, malomhengereket és ezeken kívül még vasöntödével is bír; a Légrády testvérek gyártelepén a könyvnyomda és könyomda is be van rendezve. Egy másik vállalkozónál együtt találunk nyergeseket, géplakatosokat, sapkásokat, csizmadiákat és szücsöket.

Ha egy ilyen iparstatisztikai felvétel a telepek összeírása alapján keletkeznék, úgy minden ilyen ipar után külön felvételi ív volna kitöltendő és a vállalkozó maga legjobban tudná megmondani, hogy minden iparághoz hány és mily munkásokat számítson. Itt azonban, midőn nem a vállalkozók kérdeztettek meg, hanem az alkalmazottak és így gyakran a gazdáról nevével kívül egyebet nem is lehet tudni, nemcsak annak különböző iparágait megkülönböztetni, de néha még a fő iparágát sem lehet biztosan megállapítani. Az itt fenforgó nehézség nem enyésznek el ugyan egészen, azonban mégis tetemesen kisebbednék ha a külön részletezendő foglalkozási ágak számát apasztjuk. Azon esetre ha a fővárosi stat. hivatalnak is megengedtetnék, hogy az országos statisztikai hivatal által követett eljárás módjára, csak öt csoport szerint készítse el a hatodik számú táblát, az ilyen nehézségek majd mind maguktól elesnének, midőn azonban az országos statisztikai hivatal folyton ragaszkodik azon elvhez, hogy a fővárosban a legutolsó, legjelentékelenebb foglalkozást is külön le kell írni és midőn ennek következtében a németországi iparstatisztikának 150 ágával szemben, itt Budapesten nem kevesebb mint 800 ágat kellett részletezni, lépten-nyomon kell megküzdeni azon nehézséggel, hogy a legkisebb vállalat is, ha az szakmunkásokkal dolgozik, ugyanannyi iparostelepnek tekintendő, a hány szakmunkása van; nehezíti továbbá a munkát az is, hogy nincs megengedve, hogy az aranyművesekhez az ékszer-

munkások, a gyűrűkészítők, aranylánckészítők stb., soroztassanak, az sincs megállapítva, hogy azon iparost, kit az ilyen munkások gazdájuk gyanánt bevallottak, hová sorozzuk.

Ennélfogva azon tiszteletteljes kérdést bátorodom Nagyméltóságod elé terjeszteni, hogy nem lehetne-e a fővárosban is a részletezendő iparágak számát lejjebb szállítani?

Az előadottak után bátorodom reményleni, hogy Nagyméltóságod meggyőződött arról, miszerint az iparstatisztika elkészítésénél sem jóakaratra, sem áldozatkésztségnek, sem rendkívüli erőmegfeszítésnek nem volt híja, s ha a munka még sem volt megfelelő, az egyedül a hiányos utasításoknak tulajdonítható. Ily körülmények közt — tekintettel arra, hogy Nagyméltóságod a népszámlálási anyagnak beküldését kívánja — alig volna indokolható, hogy a főváros, mely a törvény értelmében az anyag feldolgozására kötelezve nincsen, ezen országos munka elvállalásához továbbra is ragaszkodjék. Talán helyesebb volna, ha a főváros ezen kért előjogáról, valamint arról, hogy az összes anyagot saját céljaira nézve teljesebben kiaknázza, lemond és az anyagot a többi törvényhatóságok módjára és a törvény értelmében Nagyméltóságod rendelkezésére bocsátja, még pedig nemcsak mint ezt kívánni méltóztatott, november elsejével, *hanem azonnal*, mivel az esetre, ha az anyag még vagy két évig rendelkezésünkre nem állhat, statisztikai hivatalunk nincs azon helyzetben, hogy a főváros népszámlálási munkájában tartalmazott szempontokat feldolgozhassa.

A mennyiben azonban Nagyméltóságod a felsoroltak után azon elhatározásra jutni méltóztatnék, hogy a főváros a munkát a kívánt irányban feldolgozni képes, ez esetben van szerencsém jelenteni, hogy készséggel fogunk mindent elkövetni, hogy Nagyméltóságod kívánságainak megfeleljünk. Ez utóbbi esetben azonban czélszerűnek tartanám, hogy — tekintettel a népszámlálási anyagnak folytonosan változó felosztására — Nagyméltóságod a főváros törvényhatóságával az ügy keresztülvihetősége és a költség kérdése iránt esetről-esetre érintkezni méltóztatnék.

Mindezek után azt hiszem, hogy a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójának az iparstatisztika körüli eljárása indokolt volt, a mennyiben az, a mint azt határozottan állítja, az országos statisztikai hivataltól nyert utasításoknak teljesen megfelelt. De ha félreértések folytán az eljárásban esetleg valami kifogásolható lehetett is, ezért a fővárosi statisztikai hivatal megrovás nem érheti, mert teljes meggyőződésem az, hogy a hivatal és különösen annak igazgatója Körösi József, minden működésében a statisztikai tudomány érdekét szakértelemmel, kiváló ügyszeretettel és lelkesedéssel iparkodott előmozdítani, és e meggyőződésemet erősen támogatja a nevezett igazgatónak évtizedekre terjedő kifogástalan működése és kiváló szakértelme, melyek nemcsak a hazában, hanem a művelt külföldön is el vannak ismerve.

Budapest, 1891. évi szeptember hó 18-án.

Gerlóczy,
alpolgármester.

44.

Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter 3140. eln. szám.

Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak. Budapest főváros polgármesterének.

Folyó évi szeptember hó 18-án 17.328/eln. szám alatt a fővárosi iparstatisztika elkészítése körül követett eljárás ismertetése tárgyában kelt jelentésére a következőkről értesitem. Meggyőződtem arról, hogy az orsz. m. kir. statisztikai hivatal a fővárosi statisztikai hivatalhoz intézett 3527/stat. számú közleményében világosan és határozottan kijelentette, hogy a különböző vállalatokban alkalmazott mesterembereket nem mesterségük, hanem a vállalatok szerint kell csoportosítani, a mesterségeket pedig csak a póttáblán kimutatni. Ezen utasítás úgy a táblák összefüggésénél fogva, valamint pedig a 6-os tábla tartalmánál fogva is, önként érhetőleg nemcsak a 4-es, hanem a 6-os táblára is volt meggyarázandó. A fővárosi statisztikai hivatal azonban ezt az utasítást a 4-es tábla összeállításánál nem követte, szerinte formai okokból, melyeket elfogadhatóknak nem tarthatok. És annak következtében, hogy az alapszétvetésnél az utasítás nem tartatott meg, a 6-os tábla összeállításánál alkalmazható eljárásra adott felhatalmazás is, a melyre hivatkozás történt, lényegét tekintve megváltozott, miért is azt a 6-os tábla hibájának mentségeül tekintetbe venni nem lehet. Arról is meggyőződtem, hogy sem a

4-es táblának a póttáblák segélyével, sem pedig a 6-os táblának az Iparcziántár számára készült másolatok segélyével teljes és megbízható kijavítása nem eszközölhető. Mindezeknél fogva folyó évi július hó 21-én ad 2355/eln. szám alatt kelt elhatározásomat fentartom s újból felhivom polgármester urat, hogy az egész népszámlálási anyagot (a tényleges népességet kerületenkint rendezve, az itt összeirt távollevők lapjait pedig külön csomagban) legkésőbb folyó évi november hó végéig az orsz. m. kir. statisztikai hivatalnak küldje meg, a honnan a foglalkozási statisztika újabb feldolgozása után az egész anyagot ismét a főváros rendelkezésére fogom bocsátani. Ez alkalommal, miután a jelentés mellékletéből azt látom, hogy a főváros népszámlálási irodájának vezetése a foglalkozási és iparstatisztika feldolgozásakor időről-időre felfogadott s folyton váltakozó díjnokokra volt bízva, figyelmeztetem polgármester urat, miszerint az ily állapot nem válhatik az ügy előnyére.

Budapesten, 1891. évi október hó 12-én.

Baross s. k.

Végzés. 1891/20.455. eln. szám.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak folyó évi október hó 12-én 3140/eln. szám alatt kelt leirata szerint a f. v. iparstatisztika az orsz. m. kir. statisztikai hivatal által lévén feldolgozandó, a leirat hivatalos másolatának ./. alatti kiadása mellett, felhivom Kőrösi József statisztikai hivatali igazgató urat, hogy az egész népszámlálási anyagot (a tényleges népességet kerületenkint rendezve, az itt összeirt távollevők lapjait pedig külön csomagban) állítsa össze, s azon időpontot, melyben ez megtörtént, hozzám jelentse be, hogy az anyagnak átírat mellett leendő átküldése iránt intézkedhessem; megjegyezvén, hogy az így rendezett anyagnak legkésőbb folyó évi november hó végéig az országos statisztikai hivatalban kell lennie.

Budapest, 1891. október 17-én.

Kamermayer Károly,
kir. tanácsos, polgármester.

45.

Fővárosi statisztikai hivatal. 387/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

A magyar kir. kereskedelmi miniszter úr Nagyságodnak végzésével áttett 3140. számú rendeletével azon kifogást emelvén az országos statisztikai hivatalhoz beküldött nyolcz foglalkozási iparstatisztikai tábla ellen, hogy a 4-es és 6-os számú tábla nem utasítás szerint készült, azon tiszteletteljes kéréssel fordulok Nagyságodhoz, nem méltóztatnék-e annak kiderítésére, vajjon tisztelettel alulírottat e tekintetben felelősség éri-e, szakértők által megbíráltatni, mikép készült az említett nyolcz tábla és vajjon különösen a kifogásolt 4-es és 6-os számú tábla, úgy a többi táblákkal adott összefüggésben, valamint a hozzám az országos statisztikai hivatal részéről érkezett utasítások értelmében helyesen van-e szerkesztve?

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. október 24.

Kőrösi József,
statisztikai igazgató.

A j á n l o t t s z a k é r t ő k : főjegyző, főszámvevő, Buzetky Pál, Darányi Ignác, Fenyvessy Adolf, Hegedüs Sándor, Horánszky Nándor, báró Kaas Ivor, dr. Löw Tivadar, Pekár Imre.

46.

Fővárosi statisztikai hivatal. 396/91.

Nagyságos Polgármester Úr!

Folyó évi 20.455. sz. végzésére van szerencsém jelenteni, miszerint a m. kir. kereskedelmi miniszter úrnak 3140. sz. leirata értelmében, az egész népszámlálási anyag kerületenként összesomagolva folyó hó 20-án fog az országos statisztikai hivatalhoz szállíttatni.

Ez alkalommal még a következőket bátorkodom felemlíteni:

1. A fővárosi feldolgozás a rendes lakosságra vonatkozik, míg az országos felvétel a tényleges népességre, a törvényhatóságok közreműködése csakis a tényleges lakosság összeírására

és az illető anyag beszállítására szorítkozik. Ezen tényleges népességben a távollevők nem tartalmaztatnak; mindazonáltal a miniszteri rendelet a távollevők lapjainak beküldését is követeli.

2. Az anyag jelenleg a következő igen részletes és ennek következtében igen költséges csomagolásban létezik:

14 városrész (t. i. Terézváros 2-felé, Erzsébetváros 2-felé, Józsefváros 3-felé) 100 korosztály szerint = 1400 csomó;

ezen 1400 csomó mindegyike öt családi állapot szerint lévén szétosztva, ezen csomók száma 7000-et tesz;

minden egyes ilyen alosztály négy nemzetiségre is lévén felosztva, 28.000 csomóval van dolgunk;

minthogy pedig ezen osztályozás úgy a nőknél, mint a férfiaknál ismétlődik, az egész anyag számítás szerint 56.000 részre van felosztva.

A mennyiben azonban sok kombináció elő nem fordul, mégis fel lehet tennünk, hogy a félmillió számlálólap több mint 30.000 csomó szerint van rendbe szedve. Miután az országos statisztikai hivatal a lapokat foglalkozás szerint akarja újból felhányni és foglalkozási sorrendben fogja azt ismét visszaszállítani, ezen fáradságos szétosztásnak eredménye és költsége tökéletesen kárba fog veszni. Ezen ugyan alig lehet segíteni; azonban czélszerű volna talán ezen körülményt, valamint az ez által a fővárosra nehezedő újabb kiadást a miniszter úrnak legalább tudomására hozni.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1891. november 5-én.

Kőrösi József,
statisztikai igazgató.

47.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 3744. eln. szám.

Nagyságos Kamermayer Károly kir. tanácsos úrnak, Budapest főváros polgármesterének.

Minthogy folyó év végéig Magyarország jogi népességének megállapítására multhatatlanul szükségem van s minthogy továbbá az orsz. m. kir. statisztikai hivatal a népszámlálási munkálattal (a foglalkozási viszonyon kívül) folyó hó 25-éig teljesen elkészül és az országos eredményeket, mihelyt a főváros adatait beillesztheti, az összes népességi viszonyokról megállapíthatja: felhívom Nagyságodat, hogy Budapest főváros népszámlálási adatait, az orsz. statisztikai hivataltól kapott táblázatok szerint összeállítva, legkésőbbben folyó hó végéig közvetlenül a m. kir. statisztikai hivatalhoz küldje be. Ugyancsak jegyzék kíséretében beküldendők a Budapest főváros területén tartózkodott osztrák és külföldi honosságú egyének lemásolt lapjai; folyó évi október 12-én 3146; eln. sz. alatt kelt rendeletemre való hivatkozással pedig utasítom Nagyságodat, hogy a főváros összes népszámlálási számlálólapjait, a foglalkozási és iparstatisztika feldolgozása végett, egyidejűleg szintén terjeszse be az országos magyar királyi statisztikai hivatalhoz.

Budapesten, 1891. évi november hó 11-én.

Baross s. k.

Végzés. 22574/1891. eln. szám.

Ezen miniszteri leiratot másolatban oly felhívással adom ki a statisztikai hivatalnak, hogy az abban foglalt kívánságoknak pontosan eleget tevén, a napot, a melyen a leiratban foglaltak az országos statisztikai hivatalnak elküldhetők lesznek, hozzám jelentse be, hogy az anyagnak átirattal leendő elküldése iránt intézkedhessem.

Miről dr. Thirring Gusztáv urat, mint a statisztikai hivatal e. i. vezetőjét, mihez tartás végett értesítem.

Budapest, 1891. évi november hó 20-án.

Kamermayer Károly,
polgármester.

48.

Budapest főváros polgármestere. 22.574/1891. elnöki számhoz.

A tekintetes országos statisztikai hivatalnak

Budapesten.

Kereskedelmügyi miniszter úr ö nagyméltóságának folyó évi november hó 11-én 3744/eln. szám alatt kelt becses leirata folytán van szerencsém a fővárosnak — a tekintetes országos statisztikai hivaltól kapott táblázatok szerint összeállított — népszámlálási adatait, továbbá a főváros területén tartózkodott osztrák és külföldi honosságú egyének eredeti lapjait, végre a főváros összes népszámlálási számlálólapjait a tekintetes országos m. kir. statisztikai hivatalnak oly megjegyzéssel megküldeni, hogy miniszter úr ö nagyméltóságának azon utasítása, hogy az osztrák és külföldi honosságú egyének lemásolt lapjai küldessenek be, — tekintettel a nagy költségre s különösen azoknak elkészítésére szükséges több heti időre, — a kitűzött rövid idő alatt teljesíthető nem volt.

Ennélfogva azon kérelemmel fordulok a tekintetes országos statisztikai hivatalhoz, hogy az utóbb említett számlálólapokat használat után a fővárosi statisztikai hivatalba visszajuttatni sziveskedjék.

Budapest, 1891. november 30.

Kammermayer.

49.

Országos m. kir. statisztikai hivatal 10.883. sz.

Budapest főváros nagyságos polgármesterének

Budapest.

Folyó évi november hó 30-án 22.574/eln. szám alatt kelt becses átíratára van szerencsém Nagyságodat értesíteni, hogy a főváros népszámlálási eredményeit tartalmazó statisztikai táblázatokat megkaptam, valamint az egész népszámlálási anyagot is, közvetlenül a fővárosi statisztikai hivaltól ide szállítva átvettem.

A mi a statisztikai eredményeket illeti, minthogy a legfontosabb adatokra nemesak a főváros egészére vonatkozólag, hanem kerületenkint is szükségem van, felkérem Nagyságodat, hogy a mellékelt öt darab táblázatot a főváros minden egyes kerületéről összeállíttatni és pótlólag ide megküldeni sziveskedjék.

A mi pedig az osztrák és egyéb külföldi honosságú egyének számlálólapjainak lemásolását illeti, a mit a t. főváros statisztikai hivatala idő rövidsége miatt nem eszközölhetett, ezt a főváros költségére végeztetem és azonnal fogantba is vétettem s illetékes helyen már meg is tettem az előterjesztést, hogy a másolási költség a fővárosnak a népszámlálási anyag feldolgozásáért járó 2000 forint jutalékból annak idején levonásba hozassék, miért is e jutaléknak kiutalványozása mindaddig, a míg a lapok lemásoltatását befejezem s a költségeket megállapíthatom, okvetlenül függőben tartandó lesz.

Budapest, 1891. évi december hó 1-én.

Az országos m. kir. statisztikai hivatal igazgatója:

Keleti,
min. tanácsos.

Budapest főváros polgármestere. 24.030/1891. elnöki szám.

Az országos m. kir. statisztikai hivatalnak folyó évi december hó 1-én 10.883. szám alatt kelt átíratára alapján felhívom dr. Thirring Gusztáv igazgató-helyettes urat, hogy a népszámlálásnak az ide mellékelt öt darab mintában megjelölt adatait, a minták szerint kerületenkint állítsa össze, s az így kitöltött s aláírt táblázatokat hozzám mielőbb mutassa be.

Budapest, 1891. december 5.

Kammermayer.

Főv. statisztikai hivatal 425/91. szám.

Nagyságos Polgármester Úr!

Folyó hó 5-én 24.030. eln. sz. alatt kelt rendelettel méltóztatott mély tisztelettel alulírtat az orsz. m. kir. statisztikai hivataltól f. hó 1-én megküldött s a fővárosi népszámlálásra vonatkozó 5 táblának kerületenkint leendő összeállítására iránt utasítani.

Van szerencsém erre vonatkozólag mély tisztelettel jelenteni, hogy az orsz. m. kir. statisztikai hivatalnak ezen 5. tábla kitöltésére vonatkozó kívánsága *nem teljesíthető.*

A megküldött táblázatokról ugyanis nem tűnik ki, vajjon az országos m. kir. statisztikai hivatal ezen táblázatokat a *tényleges*, avagy a *rendes* lakosságról óhajtja kimutatattatni; a mennyiben azonban az országos statisztikai hivatal összes táblázatai a *tényleges népességre* vannak alapítva s a hivatalunk által benyújtott táblázatok is arról készültek, majdnem bizonyosnak tekinthető, hogy a kerületek szerinti részletezésnek szintén a *tényleges népesség* szerint kell történnie.

Az egész népszámlálási anyag feldolgozása azonban, miként az Nagyságod előtt ismeretes, a főváros *rendes* lakosságára lőn alapítva, mire nézve a nagym. kereskedelmi miniszter úr 3559/1890. eln. sz. a. kelt leiratában beleegyezését adta.

A *tényleges népesség* táblázatai csakis az egész fővárosról együttesen, egy főösszegben dolgoztattak fel, a mennyiben sem az országos statisztikai hivatal a hozzánk beküldött táblázatokban s utasításokban, sem a nagym. miniszter úr rendeleteiben a kerületenként való feldolgozást *sohasem kívánta.*

A mennyiben tehát az országos statisztikai hivatal most egyes tábláknak kerületek szerint való kimutatását kívánja, ezen kívánsága *nem teljesíthető*, mert a *tényleges lakosság* feldolgozása más szempontok s más táblák szerint, mint a minőket az országos statisztikai hivatal eredetileg bekívánt, nem történt meg s az ideiglen jelenlevőknek s ideiglen távollevőknek kerületek szerinti feldolgozása — a melynek alapján a *tényleges népességre* vonatkozó adatok megállapíthatók volnának — most, a midőn az egész népszámlálási anyagot kezünkbe már kiadtuk, még pótlólag sem volna eszközölhető.

De azon esetben is, ha az országos statisztikai hivatal a most beküldött 5 táblázatot a *rendes lakosságról* óhajtana birni, csak részben volnánk képesek kívánságának eleget tenni. A mennyiben ugyanis az országos statisztikai hivatal *sohasem jelenté*, hogy neki egyes adatokra kerületek szerint részletezve leendő szüksége, hivatalunk csakis azon szempontok szerint végeztetett kerületenkénti feldolgozást, a melyeket saját céljai, illetve a főváros érdekében fontosnak tartott. Így p. o. a hitfelekezetek közül csak a négy főhitfelekezetet, u. m.: a római katolikust, ágostait, helvéteket és izraelitát, a nemzetiségek közül csak a három legelterjedtebbet, u. m.: a magyart, németet és tótot dolgoztatta fel kerületenként, a többi jelentéktelen hitfelekezetet és nemzetiséget ellenben kerületenként csak *egy összegben* tüntette ki s a részletezést csakis az egész fővárosra vonatkozólag végeztette, úgy, hogy az országos statisztikai hivatalnak most beküldött erre vonatkozó két táblája nem tölthető ki. Az irni és olvasni tudásnak *kerületek és korcsoportok* szerinti kombinációja pedig hivatalunkban egyáltalán nem dolgoztatván fel, természetesen az erre vonatkozó táblát sem vagyunk képesek elkészíteni. Az országos statisztikai hivataltól most beküldött 5 táblázat közül e szerint csak kettőt tudnánk, (a *rendes lakosságról*) kitölteni, u. m. a koréves táblát és a családi állapot tábláját, a melyeket is Nagyságod utasítására azonnal össze fogunk állítani.

Szerény nézetünk egyébként oda terjed, hogy az országos statisztikai hivatalhoz november 30-án beküldött 30 táblázattal az országos statisztikai hivatalal szemben fennálló kötelezettségeinknek *mindenben* eleget tettünk s hogy e szerint nevezett hivatalnak rajtunk, illetve a fővároson semmi egyéb követelni valója nincsen.

A mennyiben azonban az országos statisztikai hivatal netalán még később is támasztana hivatalunk iránt igényeket, azoknak kielégítése (a mennyiben azok a *tényleges lakosságra* vonatkoznak) egyáltalán *lehetetlen*, miután a hivatal az országos statisztikai hivatal részére beszolgáltatandó adatok tekintetében szorosán az eléje szabott utasításokhoz ragaszkodva, a

tényleges népségről mást, mint a mit az országos statisztikai hivatal annak idején követelt, nem dolgoztatott fel s így a már beadott táblázatokon kívül egyebet nem is tud kimutatni.

Budapest, 1891. december 12-én.

Mély tisztelettel

Dr. Thirring Gusztáv,
a főv. statisztikai hivatal vezetésével
megbízott h. szaksegédi.

51.

Fővárosi statisztikai hivatal 430/91. sz.

Nagyságos Polgármester Úr!

Rövid úton értesülvén arról, hogy a m. kir. országos statisztikai hivatal ismételten sürgeti újabb öt népszámlálási táblának szerkesztését, van szerencsém jelenteni, miszerint a népszámlálási anyagról *az anyag birtoka nélkül* semmiféle újabb felvilágosításokat nem adhatunk.

Tökéletesen hozzájárulván mindazokhoz, miket az engem helyettesítő dr. Thirring Gusztáv ez érdemben december 12-iki beadványában jelentett, csak ismételhetem azon általa felhozott érvet, miszerint mindazon követeléseknek, melyeket a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter úr a főváros iránt a népesség feldolgozása tekintetében támasztott, az illető táblák feldolgozása és beküldése által megfeleltünk. Sőt mi több, megfeleltünk minden olyanféle, eredetileg szóba sem hozott követeléseknek is, melyek a munka folyamában fölmerültek és pedig daczára annak, hogy ez által a fővárosnak igen nevezetes kiadások okoztattak. Jelenleg, miután a munkát *befejeztük*, úgy fedezet, mint munkaerő hiányában nem vállalkozhatunk semmiféle utólagos munkákra.

Az országos statisztikai hivatalnak ezen minden jogalapot nélkülöző követelései tehát nem teljesíthetők, és a mennyiben ilyen követelések támasztása indokolatlannak találtatnék, czélszerű volna ez iránt magát a nagyméltóságú miniszter urat azon hozzáadással értesíteni, hogy a törvény értelmében a törvényhatóság tulajdonképen csak az anyag beszolgáltatására köteles; hogy a főváros ugyan kikérte magának azon *jogot*, hogy az országos tabellákat is elkészíthesse és hogy az ebből eredő kötelességének meg is felelt; hogy azonban, ha még további munkák is követeltetnének tőle, ezen *jogáról* inkább véglegesen le is mond.

Budapest, 1891. december 24-én.

Mély tisztelettel:

Kőrösi József,
igazgató.

52.

Országos m. kir. statisztikai hivatal. 10.833/1891. számhoz.

Budapest főváros nagyságos polgármesterének

Budapesten.

Folyó évi december hó 1-én kelt hasonszámú átiratom és december 19-iki sürgetésem kapcsán, újból megkeresem a nagyságos polgármester urat, hogy a főváros népszámlálási eredményeinek mindazon adatait, a melyek a főváros statisztikai hivatala által kerületenkint dolgoztattak fel, tehát minden további munka nélkül egészen készen rendelkezésére állanak, most már azonnal küldje meg, minthogy ez adatokra a főváros munkálatának könnyebb és gyorsabb felülvizsgálhatása végett okvetlen szükségem van. Egyuttal értesitem Nagyságodat, hogy említett számú megkeresésemről, valamint hasonszámú sürgetésemről is a kereskedelemügyi miniszter úr ö Nagyméltóságának tudomása van, miért is, ha a jelzett adatok, a melyek — ismétlem — teljesen készen rendelkezésére állanak, legfeljebb három nap alatt nem lesznek az országos statisztikai hivatalban, kénytelen leszek ezen indokolatlan késedelemről, illetve a kért adatoknak ezen megtagadásáról további intézkedés kieszközlése végett miniszter úr ö Nagyméltóságához jelentést és előterjesztést tenni.

Budapesten, 1891. évi december hó 28-án.

Keleti,
min. tanácsos.

Budapest főváros polgármestere. 26.152/183. elnöki szám.

A tekintetes országos m. kir. statisztikai hivatalnak Budapesten.

Hivatkozva folyó évi december hó 1-én, 19-én s legutóbb 28-án kelt átirataira, van szerencsém értesíteni a tek. hivatalt, hogy a kor-, nemzetiségre és vallásra vonatkozó népszámlálási adatok kerületenkint a rendes lakosság alapján annak idején elkészítették ugyan, azonban nem véglegesen megállapított eredményekben, mert ezen adatok feldolgozása akkor volt folyamatban, midőn az összes népszámlálási anyag a tekintetes hivatalnak megküldendő volt. Felmerült tehát azon kérdés, hogy a tekintetes országos statisztikai hivatal ezen nem megbízható s a rendes lakosság alapul vétele mellett elkészített adatokat a főváros munkálatainak könnyebb és gyorsabb felülvizsgálásához használhatni fogja-e? s ennek megtudása végett folyó évi december hó 24-ről kelt átiratot akartam a tekintetes hivatalhoz intézni; mielőbb azonban az elküldetett volna, folyó hó 28-áról kelt átiratot vettem.

Minthogy a kitűzött három napi határidő alatt az adatok átküldendők, emélfogva van szerencsém azokat ide mellékelve megküldeni azzal a kijelentéssel, hogy a fővárosi statisztikai hivatal ezen adatokért egyáltalában nem vállal felelősséget.

Budapest, 1891. december 31.

Kamermayer.

Magyar királyi belügyminiszter. 350/eln. szám.

Nagyságos Kamermayer Károly úrnak, kir. tanácsos, Budapest főváros polgármesterének.

Az országos m. kir. statisztikai hivatalnak a főváros népszámlálási munkálatáról elem terjesztett jelentése alapján a következőkről értesitem Nagyságodat: Mindenekelőtt az osztrák és egyéb külföldi honosokra vonatkozó statisztikai összeállítás vétetvén felülvizsgálat alá, miután kitűnt, hogy a különböző csomókban számos, oda nem tartozó, a felírásnak meg nem felelő lapok, nevezetesen az »osztrák honosok« felirással ellátott csomókban más külföldiek, a többi külföldiek csomójában osztrákok, mindkét nemű csomókban pedig igen nagy számú magyar honosok s viszont a »magyar honosok« felirási csomókban igen sok osztrák és egyéb külföldi illetőségűek lapjai foglaltattak: ennek következtében az osztrák és egyéb külföldi honosok statisztikájának teljesen újból való összeállítása vált szükségessé, annyival is inkább, mivel a külföldi honosok lapjainak másolatait a kötött egyezmények értelmében az egyes államoknak meg fogjuk küldeni, tehát a népszámlálási munkálat ezen részének megbízhatóságára különösen nagy gondot kell fordítani.

Az osztrák és egyéb külföldi honosokról az országos m. kir. statisztikai hivatalban összeállított táblázat a főváros kimutatásával szemben igen jelentékeny eltéréseket tüntet fel, mely eltéréseknek részletei iránt Nagyságod az országos statisztikai hivatalban kérhet közelebbi felvilágosításokat, ugyanott egyttal arról, hogy a fővárosi statisztikai hivatal összeállítása valóban hibás volt, meggyőződést szerezhet, a mennyiben elrendeltem, hogy az új feldolgozás alkalmával képzett csomók netalán megtekintés végett folyó évi február 15-éig érintetlenül hagyassanak. A mi a népszámlálási munkálat többi részeit illeti, ezekre nézve csak egyes viszonyok (hitfelekezeti, nemzetiség) vétetett felülvizsgálat alá és próbamunkák esetén két kerületben végeztettek. Itt is jelentékeny hibák tapasztalhatók, a mennyiben már maga a pusztas lélekszám is több százra rugó eltérést mutat. Részletesebb felülvizsgálatba azonban az orsz. statisztikai hivatal nem bocsátkozhatott, minthogy Nagyságodnak múlt évi december hó 31-én 26.152. eln. szám alatt kelt s az országos statisztikai hivatalhoz intézett iratában azon kijelentés foglaltatik, hogy a fővárosi statisztikai hivatal a kerületi adatokért, a melyeket állítólag a népszámlálási anyagnak közvetlenül az országos statisztikai hivatalhoz történt megküldése előtt sietve és nem véglegesen állított össze, felelősséget nem vállal.

Tudomásom van azonban arról, hogy a szóban forgó kerületi adatok jóval a népszámlálási anyagnak az országos statisztikai hivatalhoz való beküldése előtt, már június hónapban és pedig véglegesen elkészültek, miért is Nagyságodnak idézett kijelentését indokoltnak nem tarthatom. Mindezeknél fogva a főváros népszámlálási anyagának az országos statisztikai hivatal által teljesen újból való feldolgoztatását határoztam el, és ehhez képest felhívom Nagyságodat, hogy pótlólag a házi gyűjtőlajstromokat is az országos statisztikai hivatalhoz legkésőbb folyó évi február 20-ig küldje be. Önként értendő, hogy a főváros részére népszámlálási munkálatának feldolgozásáért annak idején kilátásba helyezett 2000 forintnyi megtérítés ez által elesik, minthogy ez összeget az új feldolgozás költségeire kell fordítanom.

Budapest, 1892. évi február hó 4-én.

Baross s. k.

Budapest főváros polgármestere. 2601/1892. eln. szám.

Ezen miniszteri leiratot másolatban azzal közlöm Kőrösi József igazgató úrral, hogy a kifogásolt adatokra vonatkozólag felvilágosító jelentést tenni, a házigyűjtő-lajstromokat pedig pontosan összecsomagolván, azokat az elküldésre készen tartani sziveskedjék.

Budapest, 1892. február 8.

Gerlóczy,

kir. tanácsos, h. polgármester.

Melléklet.

A fővárosban az 1890. évi népszámlálás alkalmával összeirt osztrák és más külföldi honosok kimutatása:

Az ország neve	A főváros kimutatása szerint		Az orsz. m. kir. statisztikai hiv. összeállítása szerint	
	férfi	nő	férfi	nő
Ausztria :				
Alsó-Ausztria	2599	2552	2267	2352
Felső-Ausztria	287	314	255	264
Salzburg	79	33	39	27
Stájerország	551	594	522	611
Karinthia	299	150	291	150
Krajna	126	89	116	129
Trieszt és területe	82	65	68	41
Görz és Gradiska	17	12	38	19
Istria	44	48	40	17
Tirol	84	65	87	64
Vorarlberg	75	15	9	5
Csehország	4352	3352	4317	3257
Morvaország	3115	2190	2841	2425
Szilézia	654	502	525	479
Galiczia	4503	2239	4549	2425
Bukovina	87	78	72	32
Dalmácia	59	42	40	25
Összesen	16.983	12.340	16.076	12.343
Más országok :				
Poroszország	436	463	426	455
Szászország	105	105	110	74
Bajorország	258	223	247	254
Württemberg	78	45	69	52
Más német államok	214	188	209	155
Svájcz	167	331	198	366
Olaszország	367	154	316	130
Franciaország	60	194	51	186
Spanyolország	;;	3	4	3

Az ország neve	A főváros kimutatása szerint		Az orsz. m. kir. statisztikai hiv. összeállítás szerint	
	férfi	nő	férfi	nő
Portugália	4	15	—	—
Belgium	14	10	6	11
Holland	8	6	11	8
Dánia	8	4	5	2
Nagy-Brittánia	48	90	58	84
Svéd- és Norvégország	21	6	10	4
Oroszország	147	80	144	83
Románia	134	83	101	73
Szerbia	132	55	123	58
Bulgária	151	1	151	5
Montenegró	20	1	—	—
Törökország-Egyiptom	50	23	55	21
Görögország	4	2	2	2
Észak-Amerika	80	37	37	29
Bosznia	—	—	40	16
Perzsia	—	—	1	—
Chiva-Ázsia	—	—	1	—
Dél-Amerika	—	—	1	2
Kelet-India	—	—	—	1
Kína	—	—	1	—
Összesen	2509	2119	2377	2074
Osztrák honosok és egyéb külföldiek együttesen :	19.492	14.459	18.453	14.417

Keleti s. k.

55.

4299/92. eln. sz.

Nagyságos kir. tanácsos, h. polgármester úr!

Kereskedelmi miniszter úr ö nagyméltóságának a főváros népszámlálási munkálata ügyében f. évi február hó 4-én 350. eln. sz. a. kelt leiratát, f. évi február 8-án 2601. eln. sz. a. oly felhívással méltóztatott nekem kiadni, hogy a főváros népszámlálására vonatkozó, az országos statisztikai hivatalban feldolgozott s összeállított adatoknak megtekintése végett. a fővárosi statisztikai hivatal egy közegének közbenjötté mellett, az orsz. statisztikai hivatalban megjelenvén, a leiratban jelzett lényeges eltérésekre s azok részleteire nézve teljes információt szerezzek és eljárásom eredményéről jelentést tegyek.

A vett becses felhívásnak megfelelő, dr. Thirring Gusztáv fővárosi statisztikai hivatali kezelő-segédnek közbenjöttével az országos statisztikai hivatalban folyó február hó 13-án megjelentem, mely eljárásom eredményéről van szerencsém a kiadott miniszteri leirat 1/2. alatti visszazárása mellett, a következőkben tisztelettel jelentést tenni:

A leiratban jelzett lényeges eltérések az osztrák és egyéb külföldi honosokról szóló statisztikai összeállításra vonatkozóan, mindenekelőtt elkértem azon kimutatást, mely a két számítás közötti eltérésekről állítottott össze az országos statisztikai hivatalban.

Ezen 2/2. alatt tisztelettel csatolt kimutatás az eltéréseknek egész sorozatát tünteti fel, s minthogy azok csak néhányára nézve is utánszámítás által meggyőződést szerezni — a kellő idő és munkaerő hiányában — lehetetlenség volt: egyetlen próbaszámításra szorítkoztam, úgy vélekedvén, hogy a mennyiben ezen egy esetben az országos statisztikai hivatal számítása bizonyulna helyesnek, akkor nincs kizárva a lehetőség arra nézve, hogy a fővárosi statisztikai hivatal e részbeni adatai egy más, esetleg több esetben is hibás számításra alapulnak.

Az említett próbaszámítás, mely a fővárosban a népszámlálás alkalmával lakott nagybritanniai férfi lakosok számának megállapítására irányult, az országos statisztikai hivatal össze-

állítás szerinti eredményt igazolta, mely eredmény szerint — nem mint az a fővárosi statisztikai hivatal által kimutatott, 48, — hanem 58 ily férfi lakta a népszámlálás alkalmával a fővárost.

Budapesten, 1892. évi február hó 29-én.

Rózsavölgyi Gyula,
főv. tanácsnok.

56.

Fővárosi statisztikai hivatal. 33/1892. sz.

Nagyságos polgármester úr!

Baross Gábor magyar kir. kereskedelemügyi miniszter úr ö Nagyméltósága 350. számú leiratában rosszalását fejezvé ki a fölött, hogy a népszámlálási anyag nem volt kellően bel- és külföld szerint csomagolva, hogy továbbá a honossági tábla adatai az országos statisztikai hivatal újbóli feldolgozásával nem vágnak össze, valamint hogy az utólag bekövetelt kerületi táblák indokolatlan kijelentéssel terjesztettek volna ö Nagyméltóságához, Nagyságod engem ez érdemben 4299. számú,* márczius 8-áról kelt, de csak 17-én kezemhez jutott végzésével jelentéstételre szólított fel.

A helytelen csomagolás.

1. A mi az anyag csomagolását illeti, ki kell jelentenem, hogy a Nagyméltóságú Miniszterium az anyagot *csakis kerületi csomagolásban kívánta be*, aziránt azonban, hogy a belföldiek, osztrákok és külföldiek minden kerületen belül különválasztassanak, kívánságot *sohasem fejezett ki*, így tehát a fővárost azért sem érhetné szemrehányás, ha ezen nem kívánt munkát éppenséggel nem teljesíti. Fel kell továbbá említenem, hogy a fővárosi statisztikai hivatal — mint ez a negyedik pontnál még bővebben fog igazoltatni — egészen a beszállítási határidőig az anyag kerületenkinti feldolgozásával volt elfoglalva, hogy e feldolgozást a közeledő határidőre való tekintetből meg kellett szakítania, és hogy a még rendelkezésre álló 2—3 napot csomagolásra használta fel. Az utolsó napokban azonban tudomást nyervén arról, hogy az *országos statisztikai hivatalnak* a külföldiek lapjait az egész anyagból ki kellene választania, a főváros csakis előzetes engedélyre álló idő rövidsége mellett mily kellemetlen feladatot vállaltunk magunkra, kitűnik már abból is, hogy a személyzetnek az utolsó napokban éjjélutáni 1/2 óráig kellett a hivatalban dolgoznia, hogy a határidőt betartsuk. Ha már most ily körülmények között lehetetlen volt az egész honossági anyag szétoztását újból átvizsgálni és ha így néhány csomó csakugyan tévesen csomagoltatott, ez ugyan sajnálandó, mindazonáltal nem változtat semmit a dolog azon lényegén, hogy oly munkával akartunk kedveskedni az országos statisztikai hivatalnak, melylyel kötelesek nem voltunk. Bár ezért, valamint a népszámlálási munka körül teljesített fárasztó és költséges egyéb közreműködésért köszönetet nem vártunk, úgy legalább szemrehányást nem érdemeltünk.

Eltérések az országos és a fővárosi statisztikai hivatal feldolgozása között.

2. A mi már most azon körülményt illeti, hogy az országos statisztikai hivatal a honosságnak újbóli feldolgozásánál más eredményekre jutott, mint a fővárosi statisztikai hivatal, ez önmagában nagyon természetes dolog volna. A statisztikai és különösen a népszámlálási anyag feldolgozásánál ugyanis éppenséggel lehetetlen, hogy két különböző egyén, ha nagyobb tömeg feldolgozásáról van szó, szorosán egy és ugyanazon eredményre jusson. Ez annyira lehetetlen, hogy két nagyobbmértvű feldolgozásnak teljes összhangzása tényleg annak ismervéül szolgálhatott, hogy az egyik munkás a másíknak eredményét egyszerűen lemásolta. Az eltérésnek okait nem kell bővebben magyarázni. Ezek nemcsak a mindkét oldalon kikerülhetetlen tévedésekben, de a felfogásban, illetve az eldöntésnek nem mindig elkerülhető önkényében is rejlenek. A szövegben forgó táblánál péld. elegendő azon körülményre utalni, hogy vannak helységnevek, melyek akár húsz különböző megyében vagy országban is ismétlődnek, így tehát, ha a

* Helyesen 2601. számú végzés, mely február 8-án kelt és február 12-én érkezett hivatalunkba, míg a 4299. sz. Rózsavölgyi tanácsnok úr jelentésére vonatkozik.

megye vagy ország bemondva nem volt, a beosztás akarva nem akarva csak önkényesen történhetik.

A mi e mellett az én személyes felelősségemet illeti, talán nem kell bizonyítanom, miszerint ez csak a lehetőség és méltányosság bizonyos határain belül hangsúlyozható. A népszámlálási anyag feldolgozása mintegy tizezer munkanapot vett igénybe, midőn pedig ennek ellenőrzésére mindössze alig háromszáz napom állott rendelkezésre, világos, hogy az igazgató, akár mennyire hangsúlyozzuk is személyes felelősségét, tényleg még sem tehetett egyebet, mint úgynevezett szűrpróbákra szoritkozni, de még ezek is annyi időt vettek igénybe, hogy e czélra külön egyenét kellett állandóan alkalmazni. Arra pedig, hogy ezen felülvizsgálók az egész anyagot menjenek még egyszer végig, komolyan gondolni nem is lehet és pedig nemcsak a népszámlálási anyag és művelet természeténél fogva, de a költségre és időre való tekintetből sem. A népszámlálási anyagnak nagyobb pontosság kedvéért való kétizbeni feldolgozása sehol a világon nem történt, még a magyar kir. országos statisztikai hivatalban sem. Ott is mint más hivatalokban éppen ellenkezőleg azon nagy könnyítéssel éltek, hogy minden község vagy törvényhatóságon belül csak egyszer olvasták meg az egész anyagot, a népesség egyes tulajdonságainak megállapítása pedig csakis a kisebbségek összeolvasása, illetve ezen összeolvasási eredménynek levonása által történt. Így például egy túlnyomó magyar községben csakis a nem magyar kisebbség lapjait olvasták össze nemzetiség szerint, a maradvány önmagában adván meg a magyar többség számát. Ebből azonban egyuttal kitűnik, hogy ha az első összeolvasásba tévedés csuszott be, ez az összes táblákon húzódik végig. Az országos statisztikai hivatalnak ezen eljárása tehát távol áll az egész anyagnak kétszeres feldolgozásától, hanem mint különbözeti eljárás tulajdonképen *fél* — mindazonáltal tökéletesen jogosult — feldolgozásnak volna tekinthető. A fővárosi népszámlálás feldolgozásánál nem követtük ezen különbözeti eljárást, bár ez velünk közölve volt, hanem a többségeket is újból megolvastuk, úgy hogy nálunk minden tábla az anyagnak *teljes* átolvasásából került ki.

Hogy nálunk is történhetek tévedések, azt legkevésbé sem akarom tagadásba venni. Midőn azonban a fővárosi népszámlálási anyag az országos statisztikai hivatalban újból feldolgoztatik, itt valóságos kétszeres feldolgozással állunk szemben és így nincs mit csodálkoznunk rajta, ha a két feldolgozás össze nem vág. Hogy a legegyszerűbb összeolvasást is mily nehéz pontosan végezni, arról a hatodik kerületi esküdtválasztásnál is meggyőződhattunk, hol néhány száz szavazatnak háromszoros összeolvasása, mindig más-más eredményre vezetett. Hogyan követelhetnénk tehát a népszámlálási díjnokoktól csalhatatlanságot, midőn azok félmillió lapot olvasnak össze és midőn szűk fizetés mellett naponta 12—13 órát is dolgoztak! Ha a félmillió lap feldolgozásánál a hibatómeg csak 1/10%-ot is tesz, az eltérés már ötszázra rug: 1/10%-nyi tévedés kedvéért azonban nem lehet az egész költséges munkát újból végeztetni.

Az eltérések elkerülhetlensége következtében általában bevett szokás, hogy csak az esetre fogunk valamely tábla újbóli feldolgozásához, ha az eltérések nagysága vagy az eredmények valószínűtlensége erre kényszerít, míg csekélyebb eltérések az egyes tételekre egyenletesen osztatnak fel. Ilyen újbóli feldolgozást magam is voltam kénytelen elrendelni, így különösen a kor, a nemzetiség és a családi állapot táblái tekintetében, melyek tényleg elejüktől végig kétszeresen dolgoztattak fel. Kisebb eltéréseknél azonban az újbóli feldolgozás már azért is felesleges, mivel a tévedések kikerülhetlensége mellett a második feldolgozás is fog bizonyos százaléknyi hibával terhelve lenni; így tehát annak kiderítésére, hogy a két különböző eredmény között melyik a helyes, ismét még egy harmadik feldolgozás válnék szükségessé, és így a végtelenségig. Végül még meg kell jegyezmem, hogy ily eltéréseket csak ott lehet észrevenni, hol minden táblánál az *egész* anyagot olvassuk végig, holott a fent említett és például az országos statisztikai hivatalban is alkalmazott különbözeti eljárásnál a táblák látszólag mindig összevágának, mivel a tévedések összes tömege az egyszerű levonás útján beállított különbözetben van eltemetve.

Azon buzgalom, melylyel az országos statisztikai hivatal a fővárosi népszámlálási iroda munkájában előforduló és mint alább igazolni fogom, elég jelentéktelen hibákat kutatja, minek folytán aztán a Miniszter úr a fővárost oly fájdalmasan érintő, rosszalása nyilvánítására volt tündítva, annál sajnosabban érhet bennünket, minél inkább lehet feltennünk, hogy az említett hivatalnak, mint szakközegnek tudomása van arról, hogy statisztikai tömeges munkálatoknál a tévedések egy bizonyos mértéke kikerülhetetlen és így meg van engedve.

Még inkább nehezíti a főváros helyzetét azon körülmény, hogy az említett táblák ellen

nem védekezhetik, nem bocsátkozhatik annak vizsgálatába, vajjon nem az országos statisztikai hivatal állításában rejlik-e a tévedés? Mert hogy ez sincsen kizárva, az nemcsak állítható, de még tényekkel is igazolható. Az országos statisztikai hivatal legjobban tudhatja, hogy saját kiadványaiban az ellenünk felhozottaknál sokkal komolyabb tévedések tartalmaztatnak. (Következnek bizonyítékok) Nem lévén hivatásom az országos statisztikai hivatal működését megbírálni, ezen és egyéb tévedésről soha említést nem tettem, ez alkalommal azonban kénytelen vagyok ezt azon okból felhozni, hogy az országos statisztikai hivaltól már eddig gyakorolt és alkalmasint jövőre is várható hibakimutatásokkal szemben utalhassak arra, miszerint nincsen kizárva annak lehetősége, hogy a tévedés az országos statisztikai hivatalban történt.

Eltérések a honossági táblában.

3. A honossági táblával szemben ugyan nem valószínű, hogy az országos statisztikai hivatal adataiba valami tévedés becsúszott volna. A honossági bárczákat t. i. egészen kivételes eljárásnak vetik alá, a mennyiben azokat egyenkint másolják és darabonként díjazták. Úgy találom azonban, hogy az országos statisztikai hivatal mindössze csak 32.870 idegen lapot választott ki, holott mi 33.951-et találtunk, és így természetes, hogy majdnem minden országból is kevesebb került ki, mint a mi feldolgozásunkban. Vajjon pedig ezen ezer lap a többi egy félmillió számlálólap között maradt-e, avagy végképen eltévedett, arról mi nem szerezhetünk magunknak bizonyosságot. A Nagyságod megbízásából az országos statisztikai hivatalba kiküldött Rózsavölgyi tanácsnok úrnak másfél órai munkájába került, hogy a kiválasztott idegenek lapjaiból meggyőződjék arról, miszerint Budapesten az általunk kimutatott 48 angol férfi helyett csakugyan 58 létezett, arra azonban, hogy ezen munkát az összes országokra nézve ismétlje, vagy épen arra, hogy a belföldiek óriás tömegét is a hiányzó ezer lap kikutatása céljából átnézze, természetesen nem vállalkozott. Ez tudniillik nem kevesebbet jelentett volna, mint a népszámlálási munka ezen fejezetének másodizbeni feldolgozását, a mire egy egész hivatal és — a mint ezt magának az országos statisztikai hivatalnak tapasztalata bizonyítja — több heti munka kellett volna.

Mínthogy pedig az országos statisztikai hivatalban ezerrel kevesebb lapot részleteztek, mint a fővárosi hivatalban, a kiadott hibajegyzéknek csak azon tételeiről lehet szó, a hol az általunk kimutatott számnál nagyobb tömeget találtak. Ezen tételeket a mellékelt jegyzékben összefoglalván, méltóztatik arról meggyőződni, hogy a 32.870 lap közül a többlet összesen 757 tételt tesz. Az eltérést leginkább azon körülmény okozza, hogy úgy látszik 235 fővel tévedtünk a morva- és 186 fővel a gácsországi nöknél. E mellett azonban mégis utalnom kell azon nagyon is feltűnő körülményre, hogy az országos statisztikai hivatal összeállítás szerint *Morvaországból utolsó emberig épen annyi nő tartózkodnék Budapesten, mint Gácsországból*, tudniillik innét is, onnét is épen 2425! Ez azonban nagyon is valószínűtlen. Az 1881-iki népszámlálásnál például a két szám 3645 és 2856 vala. A felhozottak után nincsen kizárva annak lehetősége, hogy ezen tételeknél az országos statisztikai hivatalban történt a tévedés.

Az ezen két ország kivételével fennmaradó 29 tételnél a különbségek aztán olyan csekélyek, hogy azokat egy népszámlálási munkánál hibának beszámítani nem lehet. Így például tizenkilenc esetben az eltérés még tíz egyént sem teszen! Különbön nyugodtan alávetném magamat azon kísérletnek, ha Nagyságod ezen egész hibajegyzéket a népszámlálással foglalkozó külföldi tekintélyek akármelyikének megküldené, véleményt kérvén tőlük az iránt, vajjon ilyen jelentéktelen hibák beszámíthatók-e, illetve vajjon nem fogják-e készséggel beismerni, hogy ilyen tévedések a saját munkáikban is előfordulnak.

Polgármester úrnak állítólag indokolatlan jelentése.

4. Az országos statisztikai hivatal számára tudvalevőleg a *tényleges* lakosság volt feldolgozandó és pedig az egész városról egy tételben, az adatoknak kerületenkinti részletezése sehol sem lévén említve; a főváros ellenben saját czéljaira a *rendes* lakosságot dolgozta fel, ezt pedig kerületek szerint részletezvéen magának. Midőn már most az országos statisztikai hivatal ezen utóbbi, tisztán házi czéla készült, fővárosi táblák beküldését is követelte, méltán merült fel azon illetékességi aggály, hogy az országos statisztikai hivatal felülvizsgálatát esetleg ezen fővárosi munkára is akarná kiterjeszteni, a mire pedig a törvény értelmében jogosítva nincsen. Ezen

okból eredetileg az szándékoltatott, hogy a Miniszter úr ezen követelés, illetve szándék jogtalansága felől felvilágosíttassék és az ezzel megtámadott fővárosi autonomia védelmére felkérjessék. Nagyságod később ezen lépéstől csak azért állott el, mivel az országos statisztikai hivatal átíratából azt vélte kivethetni, hogy az nem is akar ezen tisztán városi munka felülvizsgálatába bocsátkozni, hanem hogy az érintett táblákra csak azért van szüksége, hogy a beküldött országos táblákat — melyek ugyan nem voltak kerületenkint részletezve — könnyebben felülvizsgálhassa. Kitűnik már most azonban, hogy az országos statisztikai hivatal mégis tényleg ezen városi táblák felülvizsgálatával foglalkozik, hogy például a vallás és nemzetiségi adatok megbírálásánál nem a neki beküldött országos táblákra szorítkozik, hanem hogy a kerületi (tehát kizárólag fővárosi) táblák állítólagos helytelenségéről még a Miniszter úrnak is tett jelentést. Minthogy pedig azon táblák, melyek elkészítésére kötelezve voltunk, sem kerületi részletezést nem tartalmaznak, sem a rendes lakosságra nem vonatkoznak, Nagyságod bölcs belátására bízom, vajjon nem tartaná-e szükségesnek ő Nagyméltóságát arra figyelmeztetni, hogy az országos statisztikai hivatal ez érdembeni bírálatával a főváros benső autonóm ügykörébe vág.

Nagyságod midőn a rendes lakosságnak hitfelekezeti kor és nemzetiség szerinti kerületi tábláit az országos statisztikai hivatalnak beküldte, egyuttal fölemlíté, hogy ezen adatoknak kerületenkinti eloszlását még nem lehetett véglegesen lezárni. Erre vonatkozólag ő Nagyméltósága fölemlíté, miszerint tudomása van a felől, »hogy a szóban forgó kerületi adatok jóval a népszámlálási anyagnak az országos statisztikai hivatalhoz való beküldése előtt, már június hónapban és pedig véglegesen elkészültek«, miért is Nagyságodnak idézett kijelentését indokoltnak nem tarthatja. Nagyságodnak eziránt hozzám intézett kérdésére mindenekelőtt arra kértem, méltóztassék a népszámlálási irodának összes még munkában levő személyzetét eziránt hivatalosan és jegyzőkönyvileg kihallgattatni, mikor készültek el ezen kerületi táblák. Ezen jegyzőkönyvek nincsenek birtokomban, azonban ismervén a tényállást, azok csakis Nagyságod jelenlétének igazolását tartalmazhatják, arról tévén tanuságot, hogy a népszámlálási iroda az utolsó perczig, t. i. az anyag beküldésére kitűzött határidőig (azaz november végéig) a legnagyobb erővel a kerületenkinti táblák előállításán dolgozott, elannyira, hogy a nagyterjedelmű anyag csomagolására már alig maradt idő, és erre, mint említém, az éjjeli órákat is kellett igénybe venni. Tényleg tehát valóban úgy áll a dolog, hogy a legutolsó perczben is még ezen kerületi táblák összeállításával foglalkoztunk, így tehát azon állítás, mintha ezen táblákkal már június havában elkészültünk volna, csakis tévedésen alapulhat.

Bár számos tanakban vallomása mellett nem is szükséges egyéb bizonyítékot fölemlíteni, a kerületi táblák érdekében mégis hivatkozhatom a következő három tényre is:

a) Mult évi június 15-iki 259. számú jelentésben a hitfelekezeti statisztikára vonatkozó táblázatokról azt jelentém Nagyságodnak, *miszerint ezen táblázatokat nem lehetett véglegesen lezárni, mivel időközben érkezett a Miniszter úrnak azon leirata, melynek értelmében a folyó hitfelekezeti feldolgozás megszakításával azonnal át kellett menni az iparstatisztika feldolgozására.* Nem áll tehát, mintha a hitfelekezeti tábla már június havában véglegesen elkészült volna, sőt hozzá tehetem, hogy azoknak fönt említett hézaga még mai napig sincs pótolva és így ezek még jelenleg sincsenek véglegesen lezárva.

b) A nemzetiségi felvétel adatait július 3-án 289. sz. a. mutattam be. Ezen táblákról sem állitható tehát, hogy azok már június hóban készek lettek volna. Hozzátehetem azonban, hogy midőn az iparstatisztika befejeztével ezen táblák alaposabb vizsgálatára mehettem át, sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy ezen feldolgozásba, időközben elbocsátott munkások által, oly hibák csúsztak be, melyek miatt az egész nemzetiségi táblát másodizben újból kellett feldolgoztatnom.

Ezen második feldolgozás által az előbb bemutatott táblák tényleg változtak. Egyes tételek ugyan meglepően összeváltak; például a tót nők száma első ízben 14.846-ot, másodizben 14.848-at tett, az egész különbség tehát csak 2; ellenben a férfiaknál 12.074 helyett 12.278-at találtunk; a németeknél a hiba 1·10⁰/₁₀₀-ot tett, a magyaroknál 7/10⁰/₁₀₀₀-ot, a mi azoknak nagy létszáma mellett mégis 2248 főnyi különbséget tesz. Ezen újbóli feldolgozás azonban szintén a legutolsó perczig folytatódván, nem voltunk azon helyzetben, hogy a nagyobb eltéréseket újból vizsgáljuk és tábláinkat így véglegesen lezárjuk.

c) Az országos statisztikai hivatalhoz beküldött harmadik, t. i. a kortábla első ízben szeptember 15-én készült el, tehát szintén nem állitható, hogy az június hóban létezett vagy éppeniseggel lezárva lett volna. A nyert eredmény azonban tetemesebben térvén el azon koreredmény-

nyektől, melyek már előbbi táblákból előálltak vala, itt is kénytelen voltam a felnöttek anyagának másodizbeni feldolgozását elrendelni. Ezen feldolgozás szintén *az utolsó perczig, t. i. november végéig foglalkoztatta a népszámlálási irodát*, úgy hogy annak végleges lezárása szintén lehetetlen vala, minek következtében nem is voltam eddig azon helyzetben, hogy Nagyságodnak a korstatisztikáról általában jelentést tegyek. Hogy pedig Nagyságod a két feldolgozás közt mutatkozó eltérésekről, illetve a második feldolgozás szükségéről meggyőződjek, van szerencsém ezen első és második feldolgozásnak eredményeit ide csatolva bemutatni.

Mindezek után minden tekintetben be lévén bizonyítva, hogy a fővárosi népszámlálási irodában tényleg az utolsó perczig a kerületi táblák feldolgozásával voltak elfoglalva, kitünik, hogy a Miniszter úrnak azon nézete, mintha ezen kerületi feldolgozás már június hóban lett volna befejezve, téves értesülésen alapszik.

A 4299. számú végzésben tartalmazott azon utasításra vonatkozólag, hogy az országos statisztikai hivatalnak még a hátralevő házgyűjtő-íveket február 20-án beküldjük, van szerencsém jelenteni, miszerint ezen átküldés február 18-án megtörtént, minek következtében tehát a fővárosnak az 1891-iki népszámlálás országos műveletében való közreműködése be van fejezve.

Budapesten, 1892. márczius 20-án.

Kőrösi József,
a statisztikai hivatal igazgatója.

KIMUTATÁSA AZON TÖBBLETEKNEK,

melyek a honossági táblában egyrészt a m. kir. országos, másrészt a fővárosi statisztikai hivatal feldolgozása közt felmerültek.

O r s z á g o k	férfitöbbslet	nőtöbbslet
Felső-Ausztria	18	—
Stájerország	—	17
Karinthia	—	40
Görz és Gradiska	1	7
Tirol	3	—
Morvaország	—	235
Galiczia	46	186
Szászország	5	—
Bajorország	—	31
Württemberg	—	7
Svájcz	31	35
Spanyolország	1	—
Belgium	—	1
Hollandia	3	2
Nagy-Britania	10	—
Oroszország	—	3
Szerbia	—	3
Bulgária	—	4
Törökország és Egyiptom	5	—
Bosznia	40	16
Perzsia	1	—
Chiva-Ázsia	1	—
Dél-Amerika	1	2
Kelet-India	—	1
Khina	1	—
Összesen :	167	590

Jegyzőkönyv

felvétellett Budapesten 1892. évi február hó 9-én, a polgármesteri hivatalban.

Jelen voltak az alább felsoroltak és dr. Radnai Jenő tanácsjegyző.

Valamennyi kihallgatott egyénhez a következő kérdések intéztettek:

1. Van-e Önnek tudomása arról, hogy mikor foglalkoztak a népszámlálási irodában a népszámlálási lapoknak kerületenkénti feldolgozásával utoljára?

2. Hányan dolgoztak ezen munkában?

3. Ön milyen irányban vett részt ezen munkában?

4. Mikor fejeztetett be ezen munka?

A kihallgatottak ezen kérdésekre következőleg válaszoltak:

Dr. Thüring Gusztáv.

1. Tudomásom van arról, hogy a lapok utoljára november hó elején dolgoztattak fel, kerületenkint, e feldolgozás azonban már megindult szeptember hóban s folytatódott egész november hó végéig.

2. 10—12-en.

3. Tényleg nem dolgoztam ezen munkában.

4. Véglegesen m. é. november hó közepén fejeztetett be.

Nyíri Aladár.

1. A feldolgozás utoljára novemberben történt, de csak hozzávetőleges adatokkal, mert a végleges adatok decemberben, illetve január hóban állapították meg, természetesen a rendes lakosság alapulvétele mellett.

2. 10—11-en.

3. Október hó vége felétől én vezettem a népszámlálási irodát s e mellett magam is tényleg részt vettem a munkában és pedig a családi állapotot kerületenkint és kor szerint, ugyanazzal egyidejűleg a nemzetiség szerint, azonban kerület nélkül.

4. Mult évi november hó 15—20-ika közti időben fejeztetett be.

Halász Ignác.

1. Tudomásom van arról, hogy utoljára november hó közepe felé dolgoztunk ezen munkában.

2. 10—11-en körülbelül.

3. A családi állapotot kapcsolatban a korral, nemzetiség szerint.

4. November 20—25-ike között, azonban a végleges eredmények csak aztán állapítottak meg.

Leitner Nándor.

1. Ezen utolsó feldolgozás m. é. november hó közepe vagy utolja felé lehetett.

2. 10—12-en.

3. Valamennyi feldolgozásban részt vettem.

4. November hó 15—20-ika közti időben.

Stankovics Szilárd.

1. Mult év november hó közepén.

2. Talán 12-en.

3. Én a lapokból egybeállított adatokat újból felülvizsgáltam s az eredményt a táblába bevezettem.

4. November hó 20-ika körül.

Nagyságos Polgármester úr!

5909/1892. sz. alatt méltóztatott jelentéstétel végett áttenni az országos statisztikai hivatal 810. eln. sz. alatti átiratát, melyben a házakról és lakúsokról felvett népszámlálási adatoknak feldolgozására felszólít.

Erre vonatkozólag van szerencsém jelenteni, miszerint az 1890. évi IX. törvényczikk értelmében a törvényhatóságok csakis a népszámlálás végrehajtására, nem pedig annak feldolgozására vannak kötelezve. A fővárossal szemben a nagyméltóságú minisztérium ugyan azon egyezsége lépett, miszerint itt a törvényhatóság maga fogja az országos táblákat elkészíteni, minek fejében a nagyméltóságú miniszter úr a költségek aránylagos megtérítését megígérte, illetve ezen megtérítés összegét előzetesen 2000 forintban állapította meg. Időközben azonban a nagyméltóságú minisztérium, miután a fővárosi feldolgozást rossznak találta és ez okból az egész anyagnak beszállítását és annak a minisztérium kebelében való újbóli feldolgozását elrendelte, a feldolgozásért járó 2000 forint megtérítését is visszavonta. Ily körülmények közt természetesen nem lehet arról szó, hogy a főváros az országos népszámlálási táblák összeállításával még tovább is foglalkozzék, miért is 33/1892. számú jelentésében volt szerencsém jelezni, miszerint az anyag beszállításával az országos népszámlálási műveletben való közreműködésünk be van fejezve.

Mély tisztelettel

Budapesten, 1892. április 18-án.

Kőrösi József,
igazgató.

59.

Budapest főváros polgármestere. 5853/92. eln. sz.

Nagyméltóságú Miniszter úr!

Folyó évi február hó 4-én 350/eln. szám alatt kelt nagybecsű leiratában azon kijelentésemet, hogy a főváros statisztikai hivatala a kerületi adatokért, melyeket a hivatal a népszámlálási anyagnak közvetlenül az országos statisztikai hivatalhoz történt megküldése előtt sietve és nem véglegesen állított össze, — felelősséget nem vállal, — indokoltak nem méltóztatott tartani.

Mint hogy az ide 1/2. alatt csatolt jegyzőkönyvekből kitűnik, hogy a kerületenkénti feldolgozás még a múlt évi november hóban is folyamatban volt, s minthogy Kőrösi József statisztikai hivatali igazgatónak másolatban ide 2/2. alatt mellékelte jelentése is azt igazolja, hogy a népszámlálási iroda a kerületi feldolgozással még november hóban is foglalkozott; ennél fogva Nagyméltóságodnak fentebb említett kijelentése téves információ alapján alapult.

A mi Nagyméltóságodnak idézett becses leiratában a népszámlálási anyag rendezésére és feldolgozására vonatkozó észrevételeit illeti, erre nézve van szerencsém a főváros statisztikai hivatala igazgatójának jelentésében foglaltakra hivatkozni.

Budapesten, 1892. május 12-én.

Gerlóczy.

60.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter. 2423/eln. szám.

Budapest fő- és székváros nagyságos polgármesterének.

Folyó évi május hó 12-én 5853/eln. szám alatt kelt felterjesztésemre értesitem Nagyságodat, hogy hivatali elődöm a folyó évi 350/eln. számú leiratában foglalt azon kijelentése, melynél fogva Nagyságodnak a népszámlálási kerületi adatokra vonatkozó jelentését indokoltak nem tartotta, a fővárosi statisztikai hivatalnak múlt évi június és július hónapokban 259. és 289. számok alatt a főváros polgármesteréhez intézett kétrendezési jelentéseiben alapult, a melyek a fővárosi statisztikai havi füzetekben közöltettek s a melyekben az akkor betérjesztett adatok véglegeseknek jeleztek.* Egyébként, midőn felterjesztésének eredeti mellékletét ide csatolva visszaküldöm, egyúttal tudomásul és Nagyságodnak tájékoztatása végett leküldök három táblázatot, melyek a fő- és székváros lakosságának honossági és illetőségi, nemzetiségi, valamint hitfelekezeti viszonyaira nézve kitüntetik azon igen jelentékeny különbözeteket, melyeket az országos statisztikai hivatal a fővárosi népszámlálási anyag revisiója alkalmával megállapított, megjegyezvén, hogy a többi táblázatok szintén rendelkezésre állnak Nagyságodnak az országos statisztikai hivatalnál.

Budapestben, 1892. június hó 19.

Wekerle s. k.

* V. 6. a 160. számot.

Országos m. kir. statisztikai hivatal. 1592. eln. sz.

Budapest fő- és székváros nagyságos polgármesterének

Budapesten.

Folyó évi június 20-án 11.158. eln. sz. a. kelt becses átiratára van szerencsém Nagyságodat értesíteni, hogy a fővárosi népszámlálás anyagát ez idő szerint még nem bocsáthatom rendelkezésére. — A mint ez Nagyságod előtt kétségtelenül ismeretes, az orsz. m. kir. statisztikai hivatal a főváros népszámlálási anyagának beküldése után nem foghatott azonnal annak feldolgozásához, mivel a próbamunkák és az anyagnak teljesen újból való feldolgozása iránti tárgyalások több hónapi időt igényeltek. — Mindamellett a honosság és illetőségre, továbbá a korra, családi állapotra, nemzetiségre, vallásra és irni-olvasni tudásra vonatkozó összeállítások már teljesen és véglegesen elkészültek s a megfelelő kimutatásokat Nagyságodnak, ha netalán óhajtaná, készséggel rendelkezésére fogom bocsátani a nemzetiségre és a hitfelekezetekre vonatkozó, legfontosabb adatok egyébiránt a múlt hó végén megjelent Helységnévtárban is közöltettek. — A hátralevő munkálatoknak teljes befejezését f. évi szeptember, esetleg október végeig reményelem, a mikor az összes anyagot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ó Nagyméltóságának rendelete értelmében Nagyságod rendelkezésére fogom bocsátani.

Budapesten, 1892. évi június hó 25-én.

Az országos m. kir. statisztika aligazgatója:

Jekelfalussy s. k.,

min. oszt. tanácsos.

Fővárosi statisztikai hivatal. 248/92.

Nagyságos Polgármester Úr!

Folyó évi július 4-én 12.124. szám alatt méltóztatott velem közölni a m. kir. kereskedelmi miniszter úrnak 2423. szám alatt azon leiratát, melyben a fővárosi lakosságnak hitfelekezeti, nemzetiségi és illetőségi adatainak az országos statisztikai hivatalban nyert eredményei szembeállítottak az általunk kimutatott eredményekkel, mely jegyzék egyúttal az ezen összehasonlításból eredő eltéréseket is kimutatja.

Miután Nagyságod előtt a népszámlálási tömeges feldolgozásnak természete ismeretes, miután méltóztatik is tudomással birni, hogy ezen munka mily eszközökkel hajtott végre, nem kell újból annak bizonyításába bocsátkoznom, mit előbbi jelentéseimben amúgy is ismételten felhoztam, hogy tudniillik ilyen félmillió számlálólapnak és az azokban található mindenféle érthetetlen és különböző értelmezést engedő bevallások feldolgozásánál elkerülhetetlen, hogy ismételt feldolgozások bizonyos mértékben eltérő eredményekre ne vezessenek, és így nincs mit csodálkoznunk, hogy ha az országos statisztikai hivatalban végzett második feldolgozás a nálunk eszközölt első feldolgozástól eltér. Nem is szenved kétséget, hogy egy harmadik feldolgozás eredménye ismét ezen kettőtől is eltérne. Midőn tehát ilyen ismételt céltalan munkákra sem idővel, sem pénzzel nem rendelkezünk, ismételt feldolgozásoknak csak ott lehetett helyük, a hol az első feldolgozás téves voltát a többi feldolgozások eredményéből valószínűnek lehetett tartanunk.

Igy tehát nem kellene különös súlyt fektetni azon körülményre, hogy az országos statisztikai hivatalban végzett második feldolgozás némileg eltérő számokra vezetett. Nehogy azonban a miniszter úr leiratában foglalt hibamegállapítás félreértésekre nyújtson alkalmat, a népszámlálási anyagnak a legutóbbi hetekben történt végfeldolgozása alkalmával kiterjesztettük figyelmünket azon körülményre is, vajjon az ezen utolsó feldolgozása alkalmával előálló egyes számok miképen vágnak össze az országos statisztikai hivatal által kimutatott eredményekkel. A jelen pillanatban csakis egyes hitfelekezetek és nemzetiségek adatait bírom összehasonlítani és ez alkalommal tényleg ismét egy harmadik eredményre jutottunk. Így például a görög és örmény katolikus nők száma az első feldolgozás szerint 1373 volna, a második szerint 1265, míg a harmadik 1213-at eredményezett. Természetesen nincsen kizárva, hogy az itt hiányzó mintegy száz lap akár elnézésből, akár téves felfogásból a többi félmillió lap között bent maradt. Szint-

úgy a szerb nők száma általunk eredetileg 628-nak találtatott, mostani feldolgozásunk újból hasonló eredményre vezetett, tudniillik 654-re, míg az országos statisztikai hivatal 793-at mutatott ki. Az egyéb nemzetiségű nőknél is statisztikai hivatalunk első feldolgozása 5480-at eredményezett, míg jelenleg 5438-at találunk, a mi tehát szintén az első feldolgozás helyessége mellett szólana, holott az országos statisztikai hivatal 6345-öt, tehát majdnem 1200-zal többet mutatott ki.

Hogy tehát ezen kellemetlen ügy véglegesen elintéztethessék, azon kérelemmel járulok Nagyságodhoz, méltóztatnék az egyik vagy másik tételt egészen idegen személyek által az anyagból megvizsgáltatni és e célra például a legutóbb említett adatot, mint legnagyobb eltérést felmutatót választani. Hogy ez lehetővé tétessék, az anyagot Nagyságod elhatározása leérkezéig a mostani állapotban hagyom meg. Méltóztatnék a számvevőségnek vagy az adóhivatalnak gyorsan dolgozó tizenöt egyénét megbizni, hogy az egész népszámlálási anyagot ez érdemben átvizsgálják és a talált eredményről közvetlenül Nagyságodhoz jelentést tegyenek. Megjegyzem még, hogy a félmillió számlálólapnak ezen egy irányban való átnézése mintegy háromszáz munkaórát vesz igénybe, így tehát tizenöt munkás ezt két erőltetett munkanap alatt elvégezhetné, az illetők külön díjazására pedig a népszámlálási alap terhére harmincz forintnyi jutalmat lehetne igénybe venni.

Midőn még hozzáteszem, hogy a miniszter úrnak hónapokkal ezelőtt kelt leiratára jelentésemet azért adom be oly nagy késedelemmel, mivel a népszámlálási anyag csak néhány héttel ezelőtt jutott ismét birtokunkba, valamint hogy Nagyságodnak ez ügyre vonatkozó gyors elhatározása azért volna fölötte kívánatos, mivel előbb a népszámlálási anyaghoz hozzá nem nyulhatunk, és így a még hátralevő illetőségi és hitfelekezeti adatok egybeállítására nem mehetünk át, maradok

Budapest, 1892. december 22.

Kőrösi József,
igazgató.

Budapest főváros polgármestere. 1892/26.524. eln. sz.

Kőrösi József statisztikai hivatali igazgatónak 1892. évi 248. számú jelentése az országos és fővárosi statisztikai hivatalok által feldolgozott adatok helyességének megállapítása iránt.

Az igazgató úrnak azon jelentését, hogy az egyéb nemzetiségű nőknél az első feldolgozásnál 5480-at, a második feldolgozásnál pedig 5438-at talált, a mi tehát az első feldolgozás helyessége mellett szól, míg az országos statisztikai hivatal az említett nők számát 6345-ben, tehát 1200-al többre mutatta ki, tudomásul veszem oly hozzáadással, hogy az eredmény felülvizsgálatára 15 számvevőségi vagy adóhivatalnok a munka fennakadása nélkül el nem vonható.

Budapest, 1893. évi január hó 4-én.

Kamermayer Károly,
kir. tanácsos, polgármester.

63.

Fővárosi statisztikai hivatal 53/93.

Nagyságos Polgármester Úr!

Hivatkozással mult évi december 22-én 248. számú jelentésekre, van szerencsém pótlólag még a következőt jelenteni.

Azon jegyzékben, melylyel az országos statisztikai hivatal az általunk készített nemzeti-
ségi (anyanyelvi) statisztika feldolgozása körül állítólag elkövetett hibákat kimutatta, a leg-
feltűnőbb eltérés a vend nemzetiségnél mutatkozott, a mennyiben az általunk kimutatott 27
férfi vend helyett 170-et, és 24 nő vend helyett 135-öt, egészben véve tehát **51 helyett nem
kevesebb mint 305-öt mutatott ki!** Ez lévén a nemzeti-
ségi hibajegyzéknek aránylag legfeltűnőbb pontja, szükségesnek tartottam, hogy az egész anyagból a vendeket újból kikeresessem. Ez
alkalommal pedig azon eredményre jutottam, hogy részemről jelenleg is csak 24 férfit és 29 nőt,
összesen tehát 53 egyént, vagyis majdnem szorosan ugyanannyit mint az első feldolgozásnál,
tudok vendeknek elismerni. Így tehát az első ízbeni feldolgozás hibásnak nem mondható.

A nagy eltérés magyarázatára a következőket említhetem fel: az országos statisztikai
hivatal által kiadott népszámlálási minták csak a magyarországi nemzetiségek részletezését
kivánták, mint ez nemcsak a dolog természetéből, de a minta szerkezetéből is kiténik, mely t. i.

igy hangzik: Anyanyelv (illetve nemzetiség) magyar, német, tót, oláh, ruthén, horvát, szerb, vend, örmény, cigány, *külföldi*. Világos tehát, hogy a külföldieket az utolsó rovatban kellett kimutatni. Mellékeljük mármost mindazon lapokat, melyekre az országos statisztikai hivatalban *utólagosan* azt vezették rá, hogy vend, melyeken azonban az illetők eredetileg más nemzetiségűeknek iratták be magukat. Ezen bevallott nemzetiségek a következők voltak: szláv, stajer, krajner (gráner), szlapon, stirii. Ezeket mi természetesen az illető *külföldi* nemzetiségek közé soroztuk, nem lévén arra sem jogunk, sem utasításunk, hogy ilyen, *magukat világosan külföldi nemzetiségűnek beíró egyéneket* a magyarországi nemzetiségek közé beoszzunk. Ha az országos statisztikai hivatal más eljárást kívánt volna és e kívánságot velünk tudatja, természetes, hogy annak is megfeleljünk. Miután ez azonban nem történt, nem lehet bennünket a a követett eljárásért felelőssé tenni és munkánkat ezért hibásnak jelezni.

Mellékletben átteszem Nagyságodhoz

1. alatt azon 53 lapot, melyet saját eljárásunk szerint vendnek elfogadtunk, és
2. alatt azon 102 lapot, melyre az országos statisztikai hivatalban a vend nemzetiséget utólagosan rávezették.

Kérem Nagyságotat, méltóztassék arról meggyőződést szerezni, hogy a 2. alatt csatolt lapok *egy-től-egyig* olyanok, melyekben a nemzetiség idegen kézzel utólagosan és a fentemlített helytelen magyarázat szerint ráíratott, holott nekünk ezen rávezetés előtt az illetőket okvetlenül a külföldi nemzetiségek közé kellett soroznunk.

A mellékelt lapok még nem adják ki teljesen az országos statisztikai hivatal által kimutatott vendek összegét. Midőn azonban már a bemutatott lapokból is kitűnik, hogy még oly egyének lapjai is, kik Szlavoniában születtek és magukat *szlapon* nemzetiségűeknek beírták, az országos statisztikai hivatalban vend nemzetiségűekre javíttattak ki, — a mi pedig határozottan téves — lehetséges hogy a hiányzó lapok szintén ily vendekké átváltoztatott szlaponokból állanak, mire a mostani felülvizsgálat megindításánál nem gondolhattunk és így ezen körülményre nem is ügyeltünk. Most azonban már nem tartjuk érdemesnek, hogy ezen részletnek igazolása miatt még egyszer ismételtessük az egész anyagnak újból való átnézését.

Kérve Nagyságotat, hogy a mellékelt csomagokat átvizsgálás után ismét birtokomba juttatni méltóztassék, maradok

Budapest, 1893. február 27-én

Kőrösi József,

igazgató.

TÁBLÁZATOK.

Tabellen.

Negyedik szakasz.
Foglalkozási statisztika.

Vierter Abschnitt.
Berufsstatistik.

Kereseti ágak kerületek szerint.

Erwerbszweige nach Bezirken.

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
A) Östermelés Urproduction												
a) Földműves, Landwirthe	60	3	63	19	15	34	91	8	99	170	26	196
b) Kertész, Gärtner	38	9	47	55	8	63	81	11	92	174	28	202
c) Szőlőműves, Weinbauer	21	—	21	35	—	35	60	7	67	116	7	123
d) Majoros és tehenész, Milchmeier	45	9	54	59	11	70	76	13	89	180	33	213
e) Egyéb állattenyésztés, Sonstige Viehzucht	14	—	14	11	—	11	10	—	10	35	—	35
f) Egyéb östermelés, Sonstige Urproduction	39	4	43	8	1	9	38	4	42	85	9	94
Összesen — Zusammen	217	25	242	187	35	222	356	43	399	760	103	863
I. Eledelipar — Nahrungsindustrie												
a) Cukrász, Conditoren	27	4	31	16	3	19	4	—	4	47	7	54
b) Hentes, Selcher	47	3	50	72	2	74	57	4	61	176	9	185
c) Kávés és kávémérő, Cafés, Caffeeschänker	32	22	54	33	21	54	15	18	33	80	61	141
d) Kifőző, Kostgeber	—	—	—	—	—	—	1	4	5	1	4	5
e) Likörgyár, Liqueurfabrik	2	—	2	1	—	1	2	—	2	5	—	5
f) Malomipar, Mühlenindustrie	16	—	16	66	—	66	154	1	155	236	1	237
g) Mészáros, Fleischhauer	98	2	100	92	—	92	71	2	73	261	4	265
h) Pálinkamérő, Branntweinschänker	2	—	2	1	1	2	6	—	6	9	1	10
i) Pék, Bäcker	125	7	132	100	3	103	84	1	85	309	11	320
k) Serfőző, Bierbrauer	1	—	1	3	—	3	—	—	—	4	—	4
l) Szalámigyártó, Salamifabrik	1	—	1	5	—	5	—	—	—	6	—	6
m) Különféle szeszes italok, Spirituosen	2	—	2	—	—	—	77	—	77	79	—	79
n) Szikvizgyár, Sodawasserfabrik	—	—	—	10	2	12	5	—	5	15	2	17
o) Vendégfogadó, Hoteliers	6	1	7	8	5	13	—	—	—	14	6	20
p) Vendéglős és korcsmáros, Gastwirthe	251	35	286	151	19	170	86	8	94	488	62	550
r) Egyéb, Sonstige	26	5	31	4	—	4	5	—	5	35	5	40
Összesen — Zusammen	636	79	715	562	56	618	567	38	605	1765	173	1938
II. Ruházati ipar — Kleidungsindustrie.												
a) Czipész, Schuster	287	8	295	364	5	369	241	3	244	892	16	908
b) Czipőfoltozó, Flickschuster	2	—	2	2	—	2	1	—	1	5	—	5
c) Csizmadia, Stiefelmacher	50	2	52	52	—	52	17	—	17	119	2	121
d) Divatáru és pipere, Modistinnen	—	3	3	—	6	6	—	1	1	—	10	10
e) Kalapos, Hutmacher	17	2	19	9	2	11	11	2	13	37	6	43
f) Keztyűs, Handschuhmacher	8	13	21	15	—	15	4	1	5	27	14	41
g) Mosás, tisztítás, Wascherei u. Reinigung	—	131	131	4	55	59	1	72	73	5	258	263
h) Ruhátisztító, Kleiderputzer	3	—	3	—	4	4	2	3	5	5	7	12
i) Ruhavarrónó, Kleidernäherinnen	—	50	50	—	20	20	—	22	22	—	92	92
k) Sapkás, Kappenmacher	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1
l) Férfiszabó, Männerschneider	152	2	154	143	2	145	106	1	107	401	5	406
m) Foltozószabó, Flickschneider	2	1	3	3	2	5	—	—	—	5	3	8
n) Nőiszabó, Damenschneider	3	50	53	9	43	52	1	42	43	13	135	148
o) Szűcs, Kürschner	21	1	22	15	1	16	14	—	14	50	2	52
p) Vasalás, Büglerei	—	11	11	—	20	20	1	3	4	1	34	35
r) Egyéb, Sonstige	1	1	2	1	—	1	—	—	—	2	1	3
Összesen — Zusammen	546	275	821	618	160	778	399	150	549	1563	585	2148

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
III. Építőipar — Bauindustrie.												
a) Kőműves, <i>Maurer</i>	310	3	313	178	2	180	135	3	138	623	8	631
b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	42	—	42	65	—	65	11	1	12	118	1	119
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	48	—	48	57	—	57	95	—	95	200	—	200
d) Kővező, <i>Pflasterer</i>	20	—	20	12	—	12	4	—	4	36	—	36
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	54	—	54	9	—	9	6	—	6	69	—	69
f) Üveges, <i>Glaser</i>	8	—	8	12	—	12	5	—	5	25	—	25
g) Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Bauführer</i>	19	2	21	29	—	29	16	—	16	64	2	66
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	15	—	15	12	—	12	14	—	14	41	—	41
Összesen — Zusammen	516	5	521	374	2	376	286	4	290	1176	11	1187
IV. Fonó- és szövőipar — Spinnerei und Weberei												
a) Zsinór- és gombkötő, <i>Schnür- und Knopf- macher</i>	4	1	5	2	1	3	12	—	12	18	2	20
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	4	—	4	7	—	7	28	—	28	39	—	39
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	15	—	15	10	—	10	1	1	2	26	1	27
Összesen — Zusammen	23	1	24	19	1	20	41	1	42	83	3	86
V. Agyagipar — Tonindustrie												
a) Téglavető, <i>Ziegelbrenner</i>	6	—	6	89	58	147	8	—	8	103	58	161
b) Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	8	—	8	4	—	4	6	—	6	18	—	18
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	6	—	6	9	—	9	3	—	3	18	—	18
d) Pipacsináló, <i>Pfeifentreiber</i>	4	—	4	9	—	9	3	—	3	16	—	16
e) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	—	2	4	—	4	3	—	3	9	—	9
Összesen — Zusammen	26	—	26	115	58	173	23	—	23	164	58	222
VI. Faipar — Holzindustrie												
a) Asztalos, <i>Tischler</i>	144	1	145	246	—	246	182	—	182	572	1	573
b) Esztergályos, <i>Drechsler</i>	6	—	6	24	1	25	25	—	25	55	1	56
c) Kádár, <i>Böttcher</i>	12	—	12	31	—	31	17	—	17	60	—	60
d) Bognár, <i>Binder</i>	13	—	13	11	—	11	23	—	23	47	—	47
e) Kőcsiggyártó, <i>Wagner</i>	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
f) Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	1	—	1	2	—	2	2	—	2	5	—	5
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	5	1	6	3	—	3	—	—	—	8	1	9
Összesen — Zusammen	182	2	184	317	1	318	249	—	249	748	3	751
VII. Fémipar — Metallindustrie												
a) Drágakő és ékszer, <i>Edelmetall und Juwel.</i>	21	—	21	6	1	7	14	—	14	41	1	42
b) Bádógos, <i>Spengler</i>	39	—	39	69	—	69	48	—	48	156	—	156
c) Betüöntő, <i>Schriftgiesser</i>	12	—	12	12	—	12	4	—	4	28	—	28
d) Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	3	—	3	2	—	2	1	—	1	6	—	6
e) Drótos, <i>Drahtbinder</i>	—	—	—	—	—	—	10	—	10	10	—	10
f) Ércesztergályos, <i>Erzdrechsler</i>	—	—	—	6	—	6	—	—	—	6	—	6
g) Érczöntő, <i>Erzgiesser</i>	1	—	1	3	—	3	1	—	1	5	—	5
h) Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	3	3
i) Gépgyárilap, <i>Maschinenindustrie</i>	9	—	9	64	—	64	9	—	9	82	—	82
k) Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	36	—	36	105	—	105	42	—	42	183	—	183
l) Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	1	—	1	7	—	7	2	—	2	10	—	10

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig

	I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
m) Kovács, <i>Schmiede</i>	42	—	42	73	—	73	93	—	93	208	—	208
n) Lakatos, <i>Schlosser</i>	121	—	121	192	—	192	199	—	199	512	—	512
o) Rézműves, <i>Kupferschmiede</i>	2	—	2	7	—	7	12	—	12	21	—	21
p) Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	—	—	—	3	—	3	1	—	1	4	—	4
r) Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	—	—	—	6	1	7	1	—	1	7	1	8
s) Vasztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	9	—	9	58	—	58	43	—	43	110	—	110
t) Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	6	—	6	68	—	68	119	—	119	193	—	193
u) Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	8	—	8	15	—	15	15	—	15	38	—	38
v) Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	4	—	4	6	—	6	20	—	20	30	—	30
Összesen — Zusammen	314	—	314	702	5	707	634	—	634	1650	5	1655
VIII. Sokszorosítóipar — Polygraphische Industrie												
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	171	14	185	158	19	177	51	12	63	380	45	425
b) Könyomda, <i>Lithographie</i>	24	1	25	15	—	15	17	—	17	56	1	57
Összesen — Zusammen	195	15	210	173	19	192	68	12	80	436	46	482
IX. Iparosművészet — Gewerbliche Kunst												
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	10	—	10	14	1	15	4	—	4	28	1	29
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	52	—	52	40	—	40	28	—	28	120	—	120
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	1	9	10	—	5	5	1	2	3	2	16	18
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	3	—	3	4	—	4	7	—	7	14	—	14
e) Vésnök, <i>Graveure</i>	6	—	6	4	—	4	13	—	13	23	—	23
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	2	—	2	3	—	3	2	—	2	7	—	7
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	7	—	7	3	—	3	5	1	6	15	1	16
Összesen — Zusammen	81	9	90	68	6	74	60	3	63	209	18	227
X. Műszeripar — Mechanische Industrie												
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	20	1	21	20	—	20	22	—	22	62	1	63
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	2	—	2	4	—	4	—	—	—	6	—	6
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	1	—	1	2	—	2	—	—	—	3	—	3
d) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger von musikal. Instrumenten</i>	7	—	7	5	—	5	1	—	1	13	—	13
e) Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	6	—	6	21	—	21	7	—	7	34	—	34
f) Szerkészítő és műkovács, <i>Zeugschmiede</i>	4	—	4	35	—	35	18	—	18	57	—	57
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	6	—	6	33	—	33	3	—	3	42	—	42
Összesen — Zusammen	46	1	47	120	—	120	51	—	51	217	1	218
XI. Bőrpar — Leder-Industrie												
a) Sziogyártó, <i>Riemer</i>	6	—	6	10	—	10	8	—	8	24	—	24
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	1	—	1	10	—	10	15	—	15	26	—	26
c) Bőröndös, <i>Taschner</i>	2	—	2	—	—	—	2	—	2	4	—	4
d) Timár, <i>Gerber</i>	2	—	2	3	—	3	61	—	61	66	—	66
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	—	—	—	5	—	5	1	—	1	6	—	6
f) Egyéb bőrpar, <i>Sonstige Leder-Industrie</i>	3	—	3	2	—	2	8	—	8	13	—	13
Összesen — Zusammen	14	—	14	30	—	30	95	—	95	139	—	139

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbparti Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
XII. Papíripar. — Papier-Industrie.												
a) Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	51	6	57	33	4	37	12	—	12	96	10	106
c) Dobozgyár, <i>Schachtelfabrik</i>	—	1	1	—	4	4	—	—	—	—	5	5
d) Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papir-Indust.</i>	4	—	4	2	3	5	3	2	5	9	5	14
Összesen — Zusammen	55	8	63	35	11	46	15	2	17	105	21	126
XIII. Olaj- és zsiripar — Oel- und Fett-Industrie												
a) Olajgyári ipar, <i>Oelindustrie</i>	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1
b) Szappanos, <i>Seifensieder</i>	1	—	1	3	—	3	3	—	3	7	—	7
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	1	—	1	4	—	4	3	—	3	8	—	8
XIV. Iparos festés — Färbereien												
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	28	1	29	59	—	59	33	—	33	120	1	121
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	5	—	5	16	—	16	7	—	7	28	—	28
c) Kékfestő, <i>Blaufarber</i>	—	—	—	3	—	3	4	—	4	7	—	7
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	5	2	7	3	1	4	4	1	5	12	4	16
Összesen — Zusammen	38	3	41	81	1	82	48	1	49	167	5	172
XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrien												
a) Aranyozó, <i>Vergolder</i>	7	—	7	5	—	5	4	—	4	16	—	16
b) Borbély és fodrász, <i>Barbiere, Friseure</i>	74	1	75	61	—	61	49	—	49	184	1	185
c) Dohánygyártás, <i>Tabakfabrikation</i>	—	1	1	2	3	5	3	—	3	5	4	9
d) Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	1	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	2
e) Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	—	2	2	—	4	4	—	7	7	—	13	13
f) Fűtő, <i>Heizer</i>	5	—	5	6	—	6	1	—	1	12	—	12
g) Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	—	—	—	—	—	—	953	—	953	953	—	953
h) Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	42	—	42	36	—	36	19	—	19	97	—	97
i) Kéfkötő, <i>Bürstenbinder</i>	3	—	3	22	—	22	9	—	9	34	—	34
j) Kéményseprő, <i>Schornsteinfeger</i>	14	1	15	12	1	13	6	1	7	32	3	35
k) Női kézimunka, <i>Weibl. Handarbeiten</i> ¹⁾	1	368	369	5	336	341	6	452	458	12	1156	1168
l) Légszeszgyár, <i>Gasfabrik</i>	3	—	3	13	—	13	2	—	2	18	—	18
m) Paplankészítő, <i>Bettdeckenmacher</i>	3	—	3	—	—	—	—	1	1	3	1	4
n) Vegyeszeti ipar, <i>Chemische Industrie</i>	—	—	—	2	—	2	2	—	2	4	—	4
o) Egyéb, <i>Sonstige</i>	26	5	31	57	36	93	17	16	33	100	57	157
XV. Összes vegyes ipar — Verschiedene Industrie zusammen	179	378	557	221	381	602	1071	477	1548	1471	1236	2707
Összes ipar — Industrie Zusammen	2852	776	3628	3439	701	4140	3610	688	4298	9901	2165	12066
1) Fehérvarrónő, Weissnäherinnen												
Harisnyakötő, <i>Strumpfstriker</i>	—	48	48	—	28	28	—	82	82	—	158	158
Hímzőnő, <i>Strickerinnen</i>	1	5	6	5	2	7	6	2	8	12	9	21
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	—	11	11	—	10	10	—	46	46	—	70	70
Kötőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	5	5	—	43	43	—	20	20	—	68	68
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	8	8	—	6	6	—	2	2	—	16	16
Összesen, — Zusammen	1	201	201	—	247	247	—	207	207	—	885	885
Összesen, — Zusammen	1	868	869	5	396	341	6	452	458	12	1156	1168

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
C) Forgalom — Verkehr												
I. Száraz forgalom. — Landverkehr												
a) Fuvaros, Fuhrleute	43	4	47	107	5	112	41	1	42	191	10	201
b) Közkocsi, Omnibus	10	—	10	3	—	3	2	—	2	15	—	15
c) Bérkocsi, Fiaker	56	1	57	25	3	28	19	—	19	100	4	104
d) Lóvasut, Tramway	26	—	26	60	—	60	8	—	8	94	—	94
e) Villamvasut, Elektrische Bahnen	1	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	2
f) Gőzvasut, Eisenbahnen	428	5	433	180	6	186	32	—	32	640	11	651
g) Posta és távirda, Post und Telegraph	167	12	179	140	19	159	31	5	36	338	36	374
h) Telefon, Telephon	2	3	5	2	4	6	—	—	—	4	7	11
i) Szállítás, Spedition	2	—	2	10	—	10	4	—	4	16	—	16
k) Egyéb, Sonstige	17	—	17	6	—	6	8	—	8	31	—	31
Összesen — Zusammen	752	25	777	533	37	570	146	6	152	1431	68	1499
II. Vizi forgalom, — Wasserverkehr												
a) Gőzhajózás, Dampfschiffahrt	183	2	185	195	3	198	702	4	706	1080	9	1089
b) Vízszabályozás, Wasserregulierung	1	—	1	4	—	4	1	—	1	6	—	6
Összesen — Zusammen	184	2	186	199	3	202	703	4	707	1086	9	1095
Összes forgalom — Verkehr Zusammen	936	27	963	732	40	772	849	10	859	2517	77	2594
D) Kereskedelem — Handel												
I. Kereskedelem ősterményekkel Handel mit Urproducten.												
a) Borkereskedő, Weinhändler	3	—	3	14	—	14	1	—	1	18	—	18
b) Fakereskedő, Holzhändler	15	—	15	16	6	22	10	—	10	41	6	47
c) Fűszerkereskedő, Specereihändler	115	2	117	137	4	141	72	3	75	324	9	333
d) Gabona- és terménykereskedő, Getreide- und Productenhändler	15	—	15	11	1	12	7	—	7	33	1	34
e) Droguistakereskedő, Droguerienhändler	—	—	—	2	1	3	—	—	—	2	1	3
f) Szenkereskedő, Kohlenhändler	5	1	6	4	1	5	1	—	1	10	2	12
g) Sertéskereskedő, Schweinehändler	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Tejkereskedő, Milchwändler	6	8	14	2	1	3	—	1	1	8	10	18
i) Virágkereskedő, Blumenhändler	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	2	2
k) Egyéb kereskedő, Sonstige Händler	13	6	19	13	5	18	9	3	12	35	14	49
Összesen — Zusammen	172	18	190	199	20	219	100	7	107	471	45	516
II. Kereskedelem iparcikkokkal Handel mit Industrieartikeln.												
a) Arany- és ékszerkereskedő, Gold- und Juvelenhändler	1	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	2
b) Bőrkereskedő, Lederhändler	10	—	10	14	—	14	10	—	10	34	—	34
c) Butorkereskedő, Möbelhändler	2	—	2	1	—	1	3	—	3	6	—	6
d) Czipőkereskedő, Schuhhändler	1	1	2	—	—	—	1	1	2	2	2	4
e) Díszműkereskedő, Galanteriewarenhändler	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2	—	2
f) Divatcikk kereskedő, Modewarenhändler	14	6	20	25	7	32	8	1	9	47	14	61
g) Fehérneműkereskedő, Wäschehändler	—	—	—	2	—	2	2	—	2	4	—	4
h) Festékkereskedő, Parbenhändler	10	—	10	3	—	3	2	—	2	15	—	15
i) Gépkereskedő, Maschinenhändler	1	—	1	3	—	3	2	—	2	6	—	6
k) Kalapkereskedő, Huthändler	1	—	1	4	—	4	1	—	1	6	—	6
l) Kézműárkereskedő, Manufacturwaaren- händler	1	—	1	3	—	3	5	—	5	9	—	9
m) Lisztkereskedő, Mehlhändler	15	2	17	6	2	8	15	2	17	36	6	42

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	I.			II.			III.			Összes jobbparti Zus. rechtes Ufer		
	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.
n) Norinbergi áru kereskedő, <i>Nürnbergerwaaren händler</i>	—	—	—	1	—	1	1	—	1	2	—	2
o) Papirkereskedő, <i>Papierhändler</i>	15	—	15	12	—	12	3	—	3	30	—	30
p) Posztókereskedő, <i>Tuchhändler</i>	1	—	1	3	—	3	3	—	3	7	—	7
r) Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaaren händler</i>	25	2	27	40	—	40	28	2	30	93	4	97
s) Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	3	—	3	17	—	17	11	1	12	31	1	32
sz) Rövidárkereskedő, <i>Kurzwaaenhändler</i>	22	4	26	24	6	30	26	2	28	72	12	84
t) Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
ty) Szerszámkereskedő, <i>Werkzeughändler</i>	2	—	2	1	—	1	—	—	—	3	—	3
u) Üveg- és porcellánkereskedő, <i>Glas- und Porzellanhändler</i>	1	—	1	7	1	8	1	—	1	9	1	10
v) Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	11	—	11	13	1	14	8	—	8	32	1	33
x) Vászónkereskedő, <i>Leinwandhändler</i>	8	—	8	2	—	2	6	—	6	16	—	16
y) Vegyeskereskedő, <i>Gemischtwaaenhändler</i>	2	1	3	7	4	11	7	1	8	16	6	22
z) Egyéb, <i>Sonstige</i>	22	4	26	21	4	25	10	2	12	53	10	63
Összesen Zusammen	169	20	189	210	26	236	154	12	166	533	58	591
III. Kereskedelem pénzzel és hitellel. <i>Handel mit Geld und Credit.</i>												
a) Bankok, <i>Banken</i>	27	—	27	27	—	27	—	—	—	54	—	54
b) Biztosítás, <i>Assekuranzen</i>	24	—	24	28	—	28	3	—	3	55	—	55
c) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	3	—	3	4	—	4	3	—	3	10	—	10
d) Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	17	—	17	15	—	15	3	—	3	35	—	35
e) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	4	—	4	6	—	6	6	—	6	16	—	16
f) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	75	—	75	80	—	80	15	—	15	170	—	170
IV. Közvetítők — Vermittler												
a) Ügynök és alkusz ¹⁾ , <i>Agenten, Makler</i>	34	2	36	46	1	47	20	5	25	100	8	108
Összesen — Zusammen	34	2	36	46	1	47	20	5	25	100	8	108
V. Járókelő kiskereskedés. — Ambulanter Kleinhandel.												
a) Házaló, <i>Hausirer</i>	26	4	30	8	—	8	55	7	62	39	11	100
b) Kofa, <i>Höckerinnen u. Handverkauf</i>	7	31	38	7	37	44	2	30	32	16	98	114
c) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
d) Kenyérárús, <i>Brodverkäufer</i>	1	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	2
e) Baromfikereskedő, <i>Geflügelverkäufer</i>	1	—	1	2	1	3	3	7	10	6	8	14
f) Kucséber, <i>Gottscheer</i>	4	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	4
g) Egyéb piaci árus, <i>Sonstiger Standverkauf</i>	3	8	11	4	5	9	1	7	8	8	20	28
Összesen — Zusammen	42	43	85	21	44	65	62	51	113	125	138	263
¹⁾ Ezek közül: <i>Hievon</i>												
Marhaügynök, <i>Viehagenten</i>	—	—	—	2	—	2	1	—	1	3	—	3
Biztosítási ügynök, <i>Assicuranz-Agenten</i>	—	—	—	1	—	1	1	—	1	2	—	2
Gabona és terményügynök, <i>Getreide und Rohproducten-Agenten</i>	5	—	5	1	—	1	3	—	3	9	—	9
Tőzsdeügynök, <i>Börseagenten</i>	2	—	2	1	—	1	—	—	—	3	—	3

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbparti Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
D) Kereskedelem — Handel	VI. Egyéb kereskedelem. — Sonstiger Handel.											
a) Dohánytőzsde és lottó, <i>Tabaktrafik und Lottokollektur</i>	5	5	10	2	12	14	—	1	1	7	18	25
b) Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	8	—	8	2	—	2	—	1	1	10	1	11
c) Haszonbérlet, <i>Pächter</i>	3	—	3	6	1	7	1	1	2	10	2	12
d) Szatócs, <i>Fragner</i>	60	33	93	56	29	85	83	46	129	199	108	307
e) Temetkezési vállalkozó, <i>Leichenbestatt.-Unternehmer</i>	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
f) Zsibárús, <i>Trödler</i>	1	1	2	2	—	2	4	—	4	7	1	8
g) Rongykereskedő, <i>Haderhändler</i>	1	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	2
h) Megnevezetlen árukkal keresk., <i>Ohne nähere Bezeichnung</i>	4	—	4	2	—	2	1	—	1	7	—	7
i) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	—	4	4	—	4	1	—	1	9	—	9
Összesen Zusammen	87	39	126	74	42	116	91	49	140	252	130	382
Összes kereskedelem — Handel zusammen	579	122	701	630	133	763	442	124	566	1651	379	2030
E) Személyes szolgálat — Persönliche Dienstleistung	I. Testi szolgálat. — Körperliche Dienstleistung.											
a) Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	2455	2196	4651	1779	2176	3955	3998	3240	7238	8232	7612	15844
b) Munkás, <i>Arbeiter</i>	113	232	345	110	139	249	137	112	249	360	483	843
c) Cseléd és szolgáló, <i>Gesinde</i>	574	2142	2716	272	1810	2082	168	741	909	1014	4693	5707
d) Hordár, <i>Dienstmänner</i>	25	—	25	10	—	10	3	—	3	38	—	38
e) Alkalmazott szolgáló ¹⁾ <i>Angestellte-Dienstleute¹⁾</i>	219	—	219	156	1	157	37	—	37	412	1	413
f) Helyszerzők, <i>Stellenvermittler</i>	2	1	3	3	2	5	2	—	2	7	3	10
Összesen — Zusammen	3388	4571	7959	2330	4128	6458	4345	4093	8438	10063	12792	22855
E) Személyes szolgálat — Persönliche Dienstleistung	II. Szellemi szolgálat. — Geistige Dienstleistungen.											
a) Állami hivatalnok, ²⁾ <i>Staatsbeamte²⁾</i>	833	—	833	782	—	782	85	—	85	1700	—	1700
b) Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	2	—	2	2	—	2	2	—	2	6	—	6
c) Fővárosi hivatalnok, ³⁾ <i>Hauptstädtische Beamte³⁾</i>	85	—	85	63	—	63	34	—	34	182	—	182
d) Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	25	—	25	21	2	23	9	—	9	55	2	57
e) Irnok, <i>Schreiber</i>	2	—	2	3	—	3	2	—	2	7	—	7
f) Ügyvéd, ⁴⁾ <i>Advocaten⁴⁾</i>	22	—	22	46	—	46	14	—	14	82	—	82
g) Orvos és sebész ⁵⁾ <i>Aerzte u Wundärzte⁵⁾</i>	35	—	35	37	—	37	15	—	15	87	—	87
h) Egyéb egészségügy, ⁶⁾ <i>Sonstiges Sanitätspersonal⁶⁾</i>	26	30	56	17	30	47	9	18	27	52	78	130
¹⁾ Ebből: állami hivatalszolgálat, ¹⁾ <i>Hieron: Amtsdienner in Staatsdienst</i>	187	—	187	117	—	117	15	—	15	319	—	319
²⁾ fővárosi hivatalszolgálat, <i>Hieron: Amtsdienner in städt. Dienst</i>	15	—	15	25	—	25	20	—	20	60	—	60
³⁾ irnok, ³⁾ <i>Hierunter Schreiber</i>	71	—	71	72	—	72	12	—	12	156	—	156
⁴⁾ ügyvédjelölt és segéd, ⁴⁾ <i>Hierunter Advocatus-Candidaten u. Practicanten</i>	8	—	8	5	—	5	5	—	5	11	—	11
⁵⁾ szigorlóorvos, ⁵⁾ <i>Hierunter Rigoranten</i>	7	—	7	16	—	16	5	—	5	30	—	30
⁶⁾ gyógyszerész, ⁶⁾ <i>Hierunter Apotheker</i>	5	—	5	6	—	6	3	—	3	14	—	14
⁶⁾ szülésznő, <i>Hebammen</i>	24	—	24	17	—	17	8	—	8	49	—	49
	—	30	30	—	30	30	—	18	18	—	78	78

58. számú táblázat. (Folytatás.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	I.			II.			III.			Összes jobbparti Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
<i>Persönliche Dienstleistung</i>												
i) Tanító, ¹⁾ Lehrer ¹⁾	203	93	296	110	132	242	35	18	53	348	243	591
k) Író, Schriftsteller	11	—	11	10	—	10	1	—	1	22	—	22
l) Művész és zenetanár, Musiker und Musiklehrer	33	8	41	29	12	41	10	5	15	72	25	97
m) Színész, Schauspieler	2	—	2	1	3	4	—	1	1	3	4	7
n) Festő és szobrász, Maler und Bildhauer	17	—	17	17	2	19	2	—	2	36	2	38
o) Egyéb művészet, ²⁾ Sonstige Kunst	102	8	110	27	—	27	21	—	21	150	8	158
p) Isteni szolgálat, Gottesdienst	23	22	45	46	28	74	20	2	22	89	52	141
r) Könyvvivő, Buchhalter	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
s) Építész és mérnök, Architekt. u. Ingenieure	36	—	36	34	—	34	46	—	46	116	—	116
t) Gépész, Maschinisten	19	—	19	58	—	58	98	—	98	175	—	175
u) Egyéb szellemi szolgálat, Sonstige geis- tige Dienstleistung	6	—	6	14	—	14	9	—	9	29	—	29
Összesen — Zusammen	1482	161	1643	1317	209	1526	413	44	457	3212	414	3626
<i>E) Személyes szolgálat</i>												
III. Különféle szolgálat. — Verschiedene Dienstleistungen.												
a) Katonaszág, Militär	62	—	62	53	—	53	42	—	42	157	—	157
b) Őrség, ³⁾ Wache ³⁾	199	—	199	94	1	95	136	—	136	429	1	430
c) Vám-és jegyszedő, Mautheinn. u. Billeureur	7	—	7	3	—	3	2	—	2	12	—	12
d) Különf. felügyelő, Verschiedene Aufseher	41	3	44	12	1	13	25	—	25	78	4	82
e) Lámpagyújtó, Lampenzünder	13	—	13	2	—	2	3	—	3	18	—	18
f) Házmester, Hausmeister	64	35	99	33	48	81	9	16	25	106	99	205
g) Különf. szolgáló ⁴⁾ Verschiedene Diener ⁴⁾	92	103	195	30	31	61	12	5	17	134	139	273
h) Egyéb, Sonstige	102	161	263	62	203	265	43	40	83	207	404	611
Összesen — Zusammen	580	302	882	289	284	573	272	61	333	1141	647	1788
Össz. szem. szolgálat, Persönl. Dienstl. zus.	5450	5034	10484	3936	4621	8557	5030	4198	9228	14416	13853	28269
<i>F) Önálló kereset nélkül</i>												
<i>Ohne selbstständigen Erwerb</i>												
I. Saját vagyonából élők. — Aus eigenen Mitteln Lebende.												
a) Magánzó, Privatiers	85	211	296	58	210	268	54	58	112	197	479	676
b) Háztulajdonos, Hausbesitzer	71	155	226	71	123	194	163	109	272	305	387	692
c) Tőkepénzes, Capitalisten	1	1	2	—	5	5	—	—	—	1	6	7
d) Nyugdíjas, Pensionirte	275	237	512	197	271	468	77	63	140	549	571	1120
I. Összes sajátvagyonból élő, Aus eigenen Mitteln Lebende zus.	432	604	1036	326	609	935	294	230	524	1052	1443	2495
II. Háztartásban elfoglalva, In der Haus- haltung beschäftigt	1	5556	5557	—	5399	5399	—	4683	4683	1	15638	15639
III. Gyámolításból élő, Aus Unterst. lebende	597	696	1293	236	264	500	87	163	250	920	1123	2043
¹⁾ Ebből: tanár, ¹⁾ Hierunter: Professoren	44	—	44	40	—	40	6	—	6	119	—	119
néptanító, Volkslehrer	34	21	55	25	37	62	27	8	35	86	66	152
tanárjelölt és rajztanárjelölt, Professor- und Zeichenlehrants-Candidaten	104	—	104	2	6	8	—	—	—	106	6	112
nevelő, Erzieher	1	36	37	1	50	51	—	0	0	2	92	94
²⁾ Ebből: cigányzenész, Hierunt.: Zigeuner-Musik- népénekes, Volksänger	91	—	91	26	—	26	18	—	18	185	—	185
népénekes, Volksänger	3	3	6	—	—	—	—	—	—	3	3	6
artisták és táncosok, Artisten u. Tänzer	5	4	9	—	—	—	—	—	—	5	4	9
³⁾ Ebből: pénzügyőrség, Hieron Finanzwache	57	—	57	7	—	7	81	—	81	95	—	95
államrendőrség, Ung. Staatspolizei	76	—	76	47	—	47	52	—	52	175	—	175
⁴⁾ Ebből: betegápoló, Hieron: Krankenwärter	80	103	183	18	81	99	4	5	9	102	130	232

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig

F) Önálló kereset nélkül — Ohne selbstständigen Erwerb

	I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
IV. Tanulók — Schüler												
a) Elemi iskolai tanuló, Schüler der Normal-schulen	1371	1467	2838	1070	1016	2086	1497	1393	2890	3938	3876	7814
b) Polgári iskolai tanuló, Schüler der Bürgerschulen	379	102	481	372	166	538	263	203	466	1014	471	1485
c) Közép iskolai tanuló, 1) Schüler der Mittelschulen 1)	206	34	240	251	63	314	67	22	89	524	119	643
d) Egyetemi hallgató, 2) Hörer der Universität 2)	81	—	81	72	—	72	23	—	23	176	—	176
e) Műegyetemi hallgató, Hörer der Polytechnik	8	—	8	15	—	15	3	—	3	26	—	26
f) Képezdei tanuló, 3) Schüler der Präparanden 3)	16	12	28	11	21	32	8	4	12	35	37	72
g) Szakiskolai, Schüler der Fachschulen 4)	53	10	63	60	14	74	23	—	23	136	24	160
h) Művészeti, Schüler der Kunstschulen 4)	9	6	15	2	9	11	1	2	3	12	17	29
i) Egyéb, Schüler in sonstigen Schulen	138	—	138	125	30	155	29	—	29	292	30	322
Összesen, — Zusammen	2261	1631	3892	1978	1319	3297	1914	1624	3538	6153	4574	10727
V. Egyéb — Sonstige												
a) Kéjhölgyek, Prostituirte	—	64	64	—	58	58	—	24	24	—	146	146
b) Rabok, Gefangene	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	2
c) Egyéb 15 éven aluli, Sonst. unter 15 Jahren	2256	3489	5745	1933	2310	4243	1608	2702	4310	5797	8501	14298
d) Egyéb 15 éven felüli, Sonst. über 15 Jahr	165	—	165	110	—	110	173	—	173	448	—	448
Összesen — Zusammen	2421	3553	5974	2043	2368	4411	1781	2728	4509	6245	8649	14894
Összes önálló kereset nélküliek, Ohne selbständ. Erwerb Zusammen	5712	12040	17752	1583	9959	14542	4076	9428	13504	14371	31427	45798
1) Ebből: gymnasiumi tanuló, Hievon: Gymnasial-Schüler	151	—	151	176	—	176	47	—	47	374	—	374
reálisiskolai tanuló, Real-Schüler	55	—	55	75	—	75	20	—	20	150	—	150
felső leányiskolai tanuló, Höhere Mädchen-Schülerinnen	—	34	34	—	63	63	—	22	22	—	119	119
2) Ebből: orvostan hallg., Hievon: Mediciner	10	—	10	17	—	17	4	—	4	31	—	31
joghallgató, Juristen	47	—	47	39	—	39	8	—	8	94	—	94
bölcsezséthallgató, Philosophen	4	—	4	3	—	3	—	—	—	7	—	7
3) Ebből: Tanítóképezde, Hievon: Lehrer-Präparanden	13	12	25	4	21	25	7	4	11	24	37	61
4) Ebből: kereskedelmi isk., Hievon: Schüler der Handelsschulen	18	—	18	—	3	3	15	—	15	33	3	36
Katonai akademia, Schüler der Militär-Akademien	4	—	4	4	—	4	1	—	1	9	—	9

58. számú táblázat. (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
A) Östermelés — Urproduction												
a) Földműves, <i>Landwirthe</i>	84	39	123	107	19	126	126	28	154	75	38	113
b) Kertész, <i>Gärtner</i>	19	3	22	39	10	49	41	6	47	51	3	54
c) Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	—	2	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—
d) Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	35	—	35	28	—	28	84	—	84	71	21	92
e) Egyéb állattenyésztés, <i>Sonstige Viehzucht</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5
f) Egyéb östermelés, <i>Sonstige Urproduction</i>	13	—	13	27	—	27	31	—	31	6	—	6
Összesen — <i>Zusammen</i>	151	44	195	201	30	231	282	34	316	208	62	270
I. Eledelelpar. — Nahrungsindustrie.												
a) Cukrász, <i>Conditore</i>	48	14	62	60	20	80	61	15	76	91	34	125
b) Hentes, <i>Selcher</i>	22	2	24	28	2	30	183	7	190	191	10	201
c) Kávés és kávémérő, <i>Cafés u. Caffeeschänken</i>	88	52	140	55	28	83	252	84	336	202	53	255
d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	2	18	20	2	7	9	8	11	19	8	30	38
e) Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	1	—	1	13	—	13	21	1	22	24	1	25
f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	20	—	20	360	1	361	323	—	323	63	1	64
g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	81	1	82	83	1	84	176	4	180	291	1	292
h) Pálinkamérés, <i>Branntweinschänken</i>	6	—	6	17	2	19	44	2	46	22	3	25
i) Pék, <i>Bäcker</i>	109	15	124	115	17	132	249	22	271	572	36	608
k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	1	—	1	1	—	1	6	—	6	3	—	3
l) Szalámigyártó, <i>Salamifabrik</i>	—	—	—	1	—	1	5	—	5	2	—	2
m) Különféle szeszes italok, <i>Spirituosen</i>	8	—	8	100	1	101	37	—	37	17	1	18
n) Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	14	1	15	19	3	22
o) Vendégfogadó, <i>Hoteliers</i>	93	122	215	56	37	93	23	10	33	25	15	40
p) Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirthe</i>	337	17	354	269	30	319	602	42	644	801	54	855
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	5	3	8	21	—	21	20	5	25	35	9	44
Összesen — <i>Zusammen</i>	821	244	1065	1201	146	1347	2024	204	2228	2366	251	2617
II. Ruházati ipar. — Kleidungsindustrie.												
a) Czipész, <i>Schuster</i>	347	3	350	232	3	235	982	18	1000	1781	42	1823
b) Czipőfoltzó, <i>Flickschuster</i>	—	—	—	4	—	4	20	—	20	24	—	24
c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	10	—	10	5	—	5	17	—	17	46	—	46
d) Divatárú és pipere, <i>Modistinnen</i>	1	20	21	—	6	6	2	50	52	1	49	50
e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	16	11	27	7	5	12	44	28	72	84	12	96
f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	16	6	22	8	1	9	10	1	11	27	1	28
g) Mosás, tisztítás, <i>Wäscherei u. Reinigung</i>	—	123	123	1	142	143	1	397	398	1	453	454
h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	11	5	16	2	2	4	21	4	25	11	5	16
i) Ruhavarrónő, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	59	59	—	55	55	—	151	151	—	170	170
k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	3	—	3	—	—	—	21	9	30	35	9	44
l) Férfiszabó, <i>Männerschneider</i>	413	3	416	229	6	235	948	13	961	1971	18	1989
m) Foltozósabó, <i>Flickschneider</i>	2	2	4	4	1	5	31	2	33	30	4	34
n) Nőiszabó, <i>Damenschneider</i>	43	122	165	27	107	134	55	452	507	83	660	743
o) Szücs, <i>Kürschner</i>	41	—	41	12	—	12	49	—	49	83	3	86
p) Vasalás, <i>Bügelei</i>	—	23	23	—	16	16	2	71	73	3	95	98
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	8	—	8	2	1	3	11	17	28	25	37	62
Összesen — <i>Zusammen</i>	911	377	1288	533	345	878	2214	1213	3427	4205	1558	5763
III. Építő ipar. — Bauindustrie.												
a) Kőműves, <i>Maurer</i>	79	3	82	148	12	160	488	35	523	594	30	624
b) Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	2	—	2	65	1	66	85	—	85	78	—	78
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	11	—	11	122	—	122	171	—	171	103	—	103
d) Kővező, <i>Pflasterer</i>	1	—	1	—	—	—	11	—	11	16	—	16

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.
130	52	182	49	43	92	33	—	33	604	219	823	774	245	1019
73	6	79	60	—	60	55	—	55	338	28	366	512	56	568
—	—	—	—	—	—	4	—	4	4	3	7	120	10	130
91	8	99	26	1	27	119	20	139	454	50	504	634	83	717
79	9	88	48	8	56	92	15	107	224	32	256	259	32	291
15	—	15	26	1	27	6	—	6	124	1	125	209	10	219
388	75	463	209	53	262	309	35	344	1748	333	2081	2508	436	2944
69	12	81	14	3	17	10	—	10	353	98	451	400	105	505
357	9	366	172	2	174	125	3	128	1078	35	1113	1254	44	1298
183	41	224	53	29	82	55	6	61	888	293	1181	968	354	1322
13	20	33	6	4	10	4	—	4	43	90	133	44	94	138
31	—	31	11	—	11	5	—	5	106	2	108	111	2	113
90	5	95	324	5	329	58	—	58	1238	12	1250	1474	13	1487
251	2	253	373	9	382	8	3	11	1263	21	1284	1524	25	1549
16	—	16	17	—	17	5	2	7	127	9	136	136	10	146
328	19	347	127	15	142	55	7	62	1555	131	1686	1864	142	2006
10	—	10	2	—	2	232	—	232	255	—	255	259	—	259
—	—	—	26	—	26	57	—	57	91	—	91	97	—	97
110	—	110	13	—	13	5	1	6	290	3	293	369	3	372
1	—	1	—	—	—	2	—	2	36	4	40	51	6	57
22	19	41	15	11	26	7	11	18	241	225	466	255	231	486
540	28	568	271	32	303	141	24	165	2981	227	3208	3469	289	3758
18	9	27	63	2	65	5	4	9	167	32	199	202	37	239
2039	164	2203	1487	112	1599	774	61	835	10712	1182	11894	12477	1355	13832
1665	45	1710	504	—	504	133	—	133	5644	111	5755	6536	127	6663
30	—	30	13	—	13	2	—	2	93	—	93	98	—	98
159	1	160	83	—	83	7	—	7	327	1	328	446	3	449
—	23	23	—	4	4	—	2	2	4	154	158	4	164	168
41	23	64	7	5	12	2	5	7	201	89	290	238	95	333
18	11	29	8	7	15	—	—	—	87	27	114	114	41	155
6	520	526	—	218	218	—	26	26	9	1879	1888	14	2137	2151
19	4	23	2	1	3	—	—	—	66	21	87	71	28	99
—	170	170	—	69	69	—	7	7	—	681	681	—	773	773
14	—	14	5	—	5	—	2	2	78	20	98	79	20	99
1100	18	1118	331	—	331	36	—	36	5028	58	5086	5429	63	5492
29	11	40	8	—	8	2	4	6	106	24	130	111	27	138
44	195	239	13	132	145	2	5	7	267	1673	1940	280	1808	2088
66	—	66	20	—	20	7	—	7	278	3	281	328	5	333
—	88	88	—	25	25	1	6	7	7	6	324	330	7	358
10	10	20	14	—	14	11	—	11	81	65	146	83	66	149
3201	1119	4320	1008	461	1469	203	57	260	12275	5130	17405	13888	5715	19533
807	26	833	286	18	304	80	2	82	2482	126	2608	3105	134	3239
173	—	173	40	—	40	7	—	7	450	1	451	568	2	570
186	—	186	157	—	157	75	—	75	825	—	825	1025	—	1025
110	—	110	57	—	57	8	—	8	204	—	204	240	—	240

Kereseti ág -- Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi - männl.	nő - weiblich	együtt - zus.	férfi - männl.	nő - weiblich	együtt - zus.	férfi - männl.	nő - weiblich	együtt - zus.	férfi - männl.	nő - weiblich	együtt - zus.
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	3	—	3	3	—	3	41	—	41	51	—	51
f) Üveges, <i>Glaser</i>	27	1	28	5	—	5	36	—	36	75	—	75
g) Építőmester és pallér, <i>Baumeister und</i> <i>Bauführer</i>	33	1	34	54	—	54	126	18	144	133	27	160
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	13	—	13	19	—	19	24	2	26	23	—	23
Összesen — Zusammen	169	5	174	417	13	430	982	55	1037	1073	57	1130
IV. Fonó- és szövőipar. — Spinnerei und Weberei.												
a) Zsinór- és gombkötő, <i>Schnür- und Knopfmacher</i>	1	2	3	2	—	2	52	25	77	110	84	194
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	2	—	2	2	—	2	5	—	5	5	—	5
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	16	—	16	16	—	16	8	2	10	18	—	18
Összesen — Zusammen	19	2	21	20	—	20	65	27	92	133	84	217
V. Agyagipar. — Tonindustrie.												
a) Téglavető, <i>Ziegelmacher</i>	1	—	1	1	—	1	8	—	8	3	—	3
b) Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	2	—	2	6	—	6	22	—	22	17	—	17
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	—	—	—	4	—	4	11	—	11	13	—	13
d) Pipacsináló, <i>Pfeifenmacher</i>	5	—	5	—	1	1	6	—	6	5	—	5
e) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	—	2	3	—	3	5	1	6	—	11	11
Összesen — Zusammen	10	—	10	14	1	15	52	1	53	38	11	49
VI. Faipar. — Holzindustrie.												
a) Asztalos <i>Tischler</i>	128	—	128	205	1	206	944	1	945	1233	3	1236
b) Esztergályos, <i>Drechsler</i>	14	1	15	14	—	14	55	—	55	125	1	126
c) Kádár, <i>Böttcher</i>	7	—	7	57	—	57	56	—	56	54	—	54
d) Bognár, <i>Fassbinder</i>	1	—	1	23	—	23	46	—	46	49	—	49
e) Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	4	—	4	5	—	5	4	—	4	24	—	24
f) Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	7	1	8	13	—	13	14	—	14	18	—	18
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	19	2	21	26	4	30	21	2	23	35	7	42
Összesen — Zusammen	180	4	184	343	5	348	1140	3	1143	1538	11	1549
VII. Fémipar. — Metallindustrie.												
a) Drágakő és nemesércz, <i>Edelmetall u. Juwel.</i>	109	6	115	47	4	51	217	26	243	272	38	310
b) Bádogos, <i>Spengler</i>	66	1	67	82	—	82	250	1	251	344	—	344
c) Betűöntő, <i>Schriftgiesser</i>	2	—	2	3	—	3	11	—	11	18	—	18
d) Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	4	—	4	7	—	7	8	—	8	11	—	11
e) Drótos, <i>Drahtbinder</i>	—	—	—	12	—	12	9	—	9	—	—	—
f) Ércesztergályos, <i>Erzdrechsler</i>	1	—	1	4	—	4	10	—	10	22	—	22
g) Ércöntő, <i>Erzgiesser</i>	—	—	—	5	—	5	39	—	39	32	—	32
h) Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	3	—	3	7	—	7	10	—	10	7	—	7
i) Gépgyári ipar, <i>Maschinenindustrie</i>	5	—	5	70	—	70	148	—	148	87	—	87
k) Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	44	—	44	86	—	86	154	—	154	234	—	234
l) Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	1	—	1	21	—	21	48	—	48	6	—	6
m) Kovács, <i>Schmiede</i>	5	—	5	158	—	158	372	—	372	254	—	254
n) Lakatos, <i>Schlosser</i>	44	—	44	418	—	418	1104	—	1104	683	—	683
o) Rézműves, <i>Kupferschmied</i>	3	—	3	13	—	13	24	—	24	38	—	38
p) Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	4	—	4	8	—	8	26	—	26	65	—	65
r) Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	—	—	—	1	—	1	15	—	15	27	1	28

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
93	—	93	26	—	26	3	—	3	220	—	220	289	—	289
71	—	71	18	—	18	12	—	12	244	1	245	269	1	270
107	11	118	31	6	37	4	2	6	488	65	553	552	67	619
20	—	20	28	—	28	14	—	14	141	2	143	182	2	184
1567	37	1604	648	24	667	203	4	207	5054	195	5249	6230	206	6436
40	26	66	8	11	19	—	20	20	213	168	381	231	170	401
11	—	11	4	—	4	8	—	8	37	—	37	76	—	76
8	—	8	11	—	11	—	8	8	77	10	87	103	11	114
59	26	85	23	11	34	8	28	36	327	178	505	410	181	591
—	2	2	8	—	8	296	203	499	317	206	523	420	264	684
7	1	8	2	—	2	—	—	—	56	1	57	74	1	75
2	—	2	4	—	4	—	—	—	34	—	34	52	—	52
2	—	2	3	—	3	5	—	5	26	1	27	42	1	43
8	—	8	5	—	5	4	—	4	27	11	38	36	11	47
19	3	22	22	—	22	305	203	508	460	219	679	624	277	901
2120	1	2121	489	—	489	121	—	121	5240	6	5246	5812	7	5819
147	—	147	42	—	42	21	—	21	418	2	420	473	3	476
143	—	143	93	—	93	123	—	123	533	—	533	593	—	593
126	—	126	61	—	61	41	—	41	347	—	347	394	—	394
72	—	72	33	2	35	9	—	9	151	2	153	152	2	154
21	—	21	10	—	10	12	—	12	95	1	96	100	1	101
47	2	49	23	3	26	20	1	21	191	21	212	199	22	221
2676	3	2679	751	5	756	347	1	348	6975	32	7007	7723	35	7758
100	8	108	15	1	16	—	—	—	760	83	843	801	84	885
275	—	275	77	2	79	39	1	40	1133	5	1138	1289	5	1294
10	3	13	12	1	13	1	1	2	57	5	62	85	5	90
31	—	31	10	—	10	10	—	10	81	—	81	87	—	87
37	—	37	—	—	—	1	—	1	59	—	59	69	—	69
10	—	10	10	—	10	12	10	22	69	10	79	75	10	85
9	—	9	7	—	7	2	—	2	94	—	94	99	—	99
5	10	15	2	1	3	6	14	20	40	25	65	40	28	68
126	—	126	79	—	79	33	—	33	548	—	548	630	—	630
320	—	320	78	—	78	25	—	25	941	—	941	1124	—	1124
67	—	67	12	—	12	12	—	12	167	—	167	177	—	177
868	—	868	189	—	189	137	—	137	1933	—	1933	2191	—	2191
1551	—	1551	413	—	413	226	—	226	4439	—	4439	4951	—	4951
37	—	37	33	—	33	3	—	3	151	—	151	172	—	172
42	—	42	8	—	8	2	—	2	155	—	155	159	—	159
25	—	25	3	1	4	2	—	2	73	2	75	80	3	83

58. számú tábla. (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
s) Vasztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	11	—	11	59	—	59	158	—	158	49	—	49
t) Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	2	—	2	122	—	122	179	—	179	75	—	75
u) Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	8	1	9	7	—	7	25	—	25	35	—	35
v) Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	4	—	4	7	—	7	34	—	34	60	—	60
Összesen — Zusammen	316	8	324	1137	4	1141	2841	27	2868	2319	39	2858
VIII. Sokszorosító ipar. — Polygraphische Industrie.												
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	262	36	298	82	12	94	130	51	181	455	87	542
b) Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	40	—	40	23	5	28	32	4	36	33	—	33
Összesen — Zusammen	302	36	338	105	17	122	162	55	217	488	87	575
IX. Iparos művészet. — Gewerbliche Kunst.												
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	23	1	24	21	1	22	41	4	45	53	4	57
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	9	—	9	18	—	18	127	—	127	226	—	226
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	4	15	19	2	13	15	2	30	32	2	56	58
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	5	—	5	1	—	1	38	—	38	57	—	57
e) Vésnök, <i>Graveure</i>	20	—	20	7	1	8	32	1	33	36	—	36
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	3	—	3	6	—	6	14	—	14	7	—	7
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	1	5	11	—	11	22	—	22	2	—	2
Összesen — Zusammen	68	17	85	66	15	81	276	35	311	383	60	443
X. Műszeripar. — Mechanische Industrie.												
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	41	1	42	14	—	14	77	1	78	97	—	97
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	2	—	2	3	—	3	9	—	9	12	1	13
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	—	—	—	2	—	2	5	—	5	14	—	14
d) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger von musikal. Instrumenten</i>	31	—	31	5	1	6	19	—	19	23	—	23
e) Műszerész, <i>Mechaniker</i>	5	—	5	8	—	8	23	—	23	22	—	22
f) Szerkészítő és műkovács, <i>Zeughmiende</i>	5	—	5	17	—	17	65	—	65	70	—	70
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	9	2	11	6	1	7	14	3	17	46	7	53
Összesen — Zusammen	93	3	96	55	2	57	212	4	216	284	8	292
XI. Bőripar. — Lederindustrie.												
a) Sziogyártó, <i>Riemer</i>	31	—	31	16	—	16	61	—	61	68	—	68
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	5	—	5	14	—	14	25	—	25	39	—	39
c) Bőröndős, <i>Taschner</i>	4	1	5	4	—	4	33	—	33	41	—	41
d) Timár, <i>Gerber</i>	1	—	1	9	—	9	2	—	2	9	—	9
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	—	—	—	2	—	2	4	—	4	1	—	1
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	10	1	11	3	—	3	18	1	19	22	1	23
Összesen — Zusammen	51	2	53	48	—	48	143	1	144	180	1	181
XII. Papíripar. — Papierindustrie.												
a) Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	1	—	1	6	3	9	13	20	33	7	6	13
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	80	6	86	41	16	57	108	16	124	131	19	150
c) Dobozygár, <i>Schachtelfabrik</i>	—	—	—	4	3	7	12	46	58	10	51	61
d) Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papierindustrie</i>	21	2	23	9	8	17	29	35	64	17	27	44
Összesen — Zusammen	102	8	110	60	30	90	162	117	279	165	103	268

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi—männl.	nő— weiblich	együtt — zus.	férfi—männl.	nő— weiblich	együtt — zus.	férfi—männl.	nő— weiblich	együtt — zus.	férfi—männl.	nő— weiblich	együtt — zus.
193	—	193	56	—	56	56	—	56	582	—	582	692	—	692
105	—	105	29	—	29	79	—	79	591	—	591	784	—	784
63	—	63	5	—	5	17	—	17	160	1	161	198	1	199
32	—	32	14	2	16	10	1	11	161	3	164	191	3	194
3906	21	3927	1052	8	1060	673	27	700	12244	134	12378	13894	139	14033
439	98	537	400	70	470	206	13	219	1974	367	2341	2354	412	2766
47	—	47	49	—	49	9	—	9	233	9	242	289	10	299
486	98	584	449	70	519	215	13	228	2207	376	2583	2643	422	3065
38	3	41	12	1	13	4	—	4	192	14	206	220	15	235
120	—	120	36	—	36	8	—	8	544	—	544	664	—	664
—	25	25	—	6	6	—	1	1	10	146	156	12	162	174
26	—	26	14	—	14	3	—	3	144	—	144	158	—	158
16	—	16	5	—	5	4	—	4	120	2	122	143	2	145
21	—	21	2	—	2	1	1	2	54	1	55	61	1	62
25	—	25	—	—	—	—	—	—	64	1	65	79	2	81
246	28	274	69	7	76	20	2	22	1128	164	1292	1337	182	1519
54	2	56	25	—	25	5	—	5	313	4	317	375	5	380
5	1	6	5	—	5	—	—	—	36	2	38	42	2	44
6	—	6	1	—	1	2	—	2	30	—	30	33	—	33
39	—	39	9	—	9	—	—	—	126	1	127	139	1	140
16	—	16	3	—	3	—	—	—	77	—	77	111	—	111
39	—	39	10	—	10	6	—	6	212	—	212	269	—	269
26	9	35	29	2	31	7	—	7	137	24	161	179	24	203
185	12	197	82	2	84	20	—	20	931	31	962	1148	32	1180
237	—	237	83	—	83	16	—	16	512	—	512	536	—	536
72	—	72	34	—	34	9	—	9	198	—	198	224	—	224
50	1	51	10	—	10	1	—	1	143	2	145	147	2	149
8	—	8	69	—	69	2	—	2	100	—	100	166	—	166
12	—	12	22	—	22	2	—	2	43	—	43	49	—	49
12	3	15	17	3	20	—	—	—	82	9	91	95	9	104
391	4	395	235	3	238	30	—	30	1078	11	1089	1217	11	1228
2	9	11	—	1	1	—	1	1	29	40	69	29	41	70
134	40	174	71	16	87	8	2	10	573	115	688	669	125	794
—	6	6	—	—	—	5	—	5	31	106	137	31	111	142
10	11	21	—	2	2	7	—	7	93	85	178	102	90	192
146	66	212	71	19	90	20	3	23	726	346	1072	831	367	1198

58. számú tábla. (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
Kereseti ág — Erwerbszweig												
XIII. Olaj- és zsiripar. — Oel- und Fettindustrie.												
a) Olajgyári ipar, <i>Oelindustrie</i>	5	—	5	19	—	19	20	2	22	7	—	7
b) Szappanos, <i>Seifensieder</i>	3	—	3	—	—	—	6	—	6	12	4	16
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	1	3	7	1	8	13	1	14	9	3	12
Összesen — <i>Zusammen</i>	10	1	11	26	1	27	39	3	42	28	7	35
XIV. Iparos festés. — Färbereien.												
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	3	1	4	26	1	27	100	—	100	173	1	174
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	1	—	1	18	—	18	35	—	35	55	—	55
c) Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	33	—	33	85	—	85	26	—	26	8	1	9
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	10	1	11	29	1	30	31	2	33	62	1	63
Összesen — <i>Zusammen</i>	47	2	49	158	2	160	192	2	194	298	3	301
XV. Vegyes ipar. — Verschiedene Industrien.												
a) Aranyozó, <i>Vergolder</i>	9	1	10	9	—	9	28	1	29	48	—	48
b) Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Friseur</i>	96	2	98	79	1	80	203	3	206	240	5	245
c) Dohánygyártás, <i>Tabakfabrikation</i>	10	2	12	5	2	7	5	27	32	3	50	53
d) Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	5	3	8	2	6	8	5	6	11	10	4	14
e) Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	—	17	17	—	13	13	—	71	71	—	90	90
f) Fűtő, <i>Heizer</i>	—	—	—	13	—	13	2	—	2	3	—	3
g) Hajógyárban, <i>In Schiffswerften</i>	—	—	—	3	—	3	10	—	10	1	—	1
h) Kárpitos, <i>Tapetzierer</i>	60	—	60	151	2	153	206	3	209	132	2	134
i) Kefekötő, <i>Bürstenbinder</i>	11	—	11	6	1	7	25	2	27	47	1	48
k) Kéményseprő, <i>Schornsteinfeger</i>	18	1	19	17	—	17	22	1	23	32	1	33
l) Női kézimunka ¹⁾ , <i>Weibliche Handarbeiten¹⁾</i>	1	373	374	5	357	362	6	1168	1174	22	1549	1571
m) Légszeszgyár, <i>Gasfabrik</i>	10	—	10	6	—	6	7	—	7	19	1	20
n) Paplankészítő, <i>Bettdeckenmacher</i>	3	—	3	4	—	4	12	9	21	38	8	46
o) Vegyészeti ipar, <i>Chemische Industrie</i>	3	—	3	15	2	17	12	4	16	21	—	21
p) Egyéb, <i>Sonstige</i>	61	54	115	43	59	102	126	22	148	57	—	57
Összesen — <i>Zusammen</i>	287	453	740	358	443	801	669	1317	1986	673	1711	2384
Összes ipar — <i>Industrie zusammen</i>	3386	1162	4548	4541	1024	5565	11178	3064	14237	14171	3991	18162
I. Szárazforgalom. — Landverkehr.												
a) Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1	—	1	59	—	59	209	1	210	118	3	121
b) Társaskocsi, <i>Omnibus</i>	1	—	1	9	—	9	55	—	55	90	—	90
c) Bérkocsi, <i>Fakler</i>	3	—	3	22	—	22	133	1	134	152	1	153
d) Lóvasút, <i>Tramway</i>	6	—	6	14	—	14	68	—	68	233	—	233
e) Villamvasút, <i>Elektrische Bahnen</i>	2	—	2	6	—	6	52	2	54	21	—	21
f) Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	125	1	126	172	2	174	1442	19	1461	764	19	783
g) Posta és távírda, <i>Post und Telegraph</i>	169	29	198	81	22	103	208	15	223	490	12	502
¹⁾ Fehérvarrónő, <i>Weissenäherinnen</i>	—	25	25	—	84	84	—	180	180	—	249	249
Hárisnyakötő, <i>Strumpfstricker</i>	1	4	5	—	5	10	—	6	6	—	4	4
Hímzőnő, <i>Stickerinnen</i>	—	18	18	—	22	22	—	83	83	—	109	109
Kötőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	7	7	—	2	2	—	23	23	—	85	85
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	281	281	—	220	220	—	818	818	—	1094	1094
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	—	43	43	—	24	24	—	47	47	—	64	64
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	378	379	5	357	362	6	1168	1174	22	1549	1571

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.
8	—	8	28	—	28	—	1	1	87	3	90	88	3	91
14	5	19	35	2	37	5	—	5	75	11	86	82	11	93
5	7	12	18	8	26	—	—	—	54	21	75	54	21	75
27	12	39	81	10	91	5	1	6	216	35	251	224	35	259
166	—	166	47	—	47	16	—	16	531	3	534	651	4	655
182	1	183	46	1	47	18	—	18	355	2	357	383	2	385
—	—	—	12	—	12	—	—	—	164	1	165	171	1	172
47	2	49	30	3	33	11	5	16	220	15	235	232	19	251
395	3	398	135	4	139	45	5	50	1270	21	1291	1437	26	1463
61	—	61	5	—	5	1	—	1	161	2	163	177	2	179
223	3	226	88	1	89	20	—	20	949	15	964	1133	16	1149
10	183	193	6	149	155	—	3	3	39	416	455	44	420	464
7	2	9	4	5	9	—	2	2	33	28	61	34	29	63
—	16	16	—	10	10	—	3	3	—	220	220	—	233	233
11	—	11	7	—	7	14	—	14	50	—	50	62	—	62
2	—	2	2	—	2	2	—	2	20	—	20	973	—	973
146	3	149	65	—	65	8	—	8	758	10	768	855	10	865
67	1	68	39	1	40	2	—	2	198	6	203	231	6	237
27	1	28	14	—	14	11	—	11	141	4	145	173	7	180
2	1240	1242	—	535	535	—	64	64	36	5286	5322	48	6442	6490
35	—	35	6	—	6	1	—	1	84	1	85	102	1	103
38	3	41	3	1	4	1	—	1	99	21	120	102	22	124
16	—	16	7	1	8	2	—	2	76	7	83	80	7	87
51	16	67	22	—	22	5	—	5	365	151	516	465	208	673
696	1468	2164	258	703	961	67	72	139	3008	6167	9175	4479	7403	11882
16039	3064	19103	6366	1439	7805	2935	477	3412	58611	14221	72832	68512	16386	84898
242	5	247	169	—	169	114	3	117	912	12	924	1103	22	1125
66	—	66	17	—	17	—	—	—	238	—	238	253	—	253
789	14	803	368	—	368	14	11	25	1481	27	1508	1531	31	1612
31	—	31	170	—	170	29	—	29	551	—	551	645	—	645
21	—	21	5	—	5	1	—	1	108	2	110	110	2	112
846	13	859	307	9	316	552	1	553	4208	64	4272	4848	75	4923
518	14	532	145	15	160	70	2	72	1681	109	1790	2019	145	2164
—	160	160	—	90	90	—	—	—	—	793	793	—	951	951
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	16	52	48	25	73
—	57	57	—	19	19	—	10	10	—	318	318	—	383	383
—	16	—	—	5	5	—	—	—	—	89	89	—	105	105
—	986	986	—	397	397	—	45	45	—	3794	3794	—	4629	4629
—	63	63	—	24	24	—	6	6	—	276	276	—	344	344
—	2	1287	—	585	585	—	64	64	30	5236	5322	48	6442	6490

58. számú tábla. (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig		IV.			V.			VI.			VII.			
		férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	
C) Forgalom — Verkehr	h) Telefon, <i>Telephon</i>	—	12	12	2	12	14	4	6	10	6	1	7	
	i) Szállítás, <i>Spedition</i>	12	1	13	107	—	107	108	—	108	91	—	91	
	k) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	—	4	4	—	4	11	—	11	14	—	14	
	Összesen — Zusammen	323	43	366	476	36	512	2290	44	2334	1979	36	2015	
	II. Viziforgalom. — Wasserverkehr.													
	a) Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	43	2	45	91	4	95	63	1	64	32	—	32	
	b) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	—	2	2	—	2	3	—	3	2	—	2	
	Összesen — Zusammen	45	2	47	93	4	97	66	1	67	34	—	34	
	Összes forgalom — Verkehr zusammen	368	45	413	569	40	609	2356	45	2401	2013	36	2049	
D) Kereskedelem — Handel	I. Kereskedelem österményekkel. <i>Handel mit Urproducten.</i>													
	a) Borkereskedő, <i>Weinhändler</i>	32	2	34	42	1	43	96	1	97	59	1	60	
	b) Fakereskedő, <i>Holzhändler</i>	22	2	24	104	1	105	121	7	128	107	6	113	
	c) Fűszerkereskedő, <i>Specereihändler</i>	234	3	237	195	7	202	372	4	376	439	16	455	
	d) Gabona- és terménykereskedő, <i>Frucht und Getreidehändler</i>	71	1	72	266	3	269	324	—	324	169	1	170	
	e) Drogista, <i>Drogueriehändler</i>	9	—	9	34	1	35	27	1	28	13	2	15	
	f) Szenkereskedő, <i>Kohlenhändler</i>	7	—	7	—	—	—	4	—	4	5	—	5	
	g) Sertéskereskedő, <i>Schweinehändler</i>	4	—	4	24	3	27	37	2	39	28	1	29	
	h) Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	—	9	9	9	10	19	32	21	53	25	22	47	
	i) Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	4	6	10	—	—	—	4	7	11	3	5	8	
	k) Egyéb, <i>Sonstige</i>	72	14	86	108	4	112	162	18	180	131	31	162	
		Összesen — Zusammen	455	37	492	782	30	812	1179	61	1240	979	85	1064
		II. Kereskedelem iparczikkokkal. <i>Handel mit Industrie-Artikeln.</i>												
a) Arany és ékszerkereskedő, <i>Gold- und Juwelnhändler</i>	16	3	19	11	2	13	19	—	19	24	—	24		
b) Bőrkereskedő, <i>Lederhändler</i>	14	1	15	22	—	22	97	—	97	111	2	113		
c) Bútorkereskedő, <i>Möbelhändler</i>	17	1	18	20	1	21	44	—	44	32	—	32		
d) Cipőkereskedő, <i>Schuhhändler</i>	6	6	12	9	—	9	27	2	29	12	4	16		
e) Dizműkereskedő, <i>Galanteriewaarenhändler</i>	13	—	13	11	1	12	32	1	33	18	4	22		
f) Divatcikk-kereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	87	37	124	86	19	105	218	61	279	219	50	269		
g) Fehérneműkereskedő, <i>Wäschehändler</i>	19	2	21	7	1	8	31	2	33	27	4	31		
h) Festékkereskedő, <i>Farbenhändler</i>	7	—	7	17	—	17	46	—	46	29	—	29		
i) Gépkereskedő, <i>Maschinenhändler</i>	2	—	2	20	—	20	35	—	35	9	—	9		
k) Kalapkereskedő, <i>Huthändler</i>	15	2	17	15	2	17	59	2	61	54	6	60		
l) Kézműáru-kereskedő, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	18	—	18	132	2	134	204	1	205	106	2	108		
m) Lisztkereskedő, <i>Mehlhändler</i>	5	1	6	6	2	8	21	2	23	27	1	28		
n) Norinbergiáru-kereskedő, <i>Nürnbergerwaarenhändler</i>	13	4	17	43	3	46	57	9	66	58	7	65		
o) Papirkereskedő, <i>Papierhändler</i>	35	—	35	52	3	55	121	4	125	115	1	116		
p) Posztókereskedő, <i>Tuchhändler</i>	20	—	20	67	2	69	121	1	122	67	—	67		
r) Rőfőskereskedő, <i>Schmittwaarenhändler</i>	39	4	43	77	—	77	174	—	174	96	—	96		
s) Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	42	5	47	29	4	33	106	8	114	103	8	111		
sz) Rövidárukereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	55	5	60	60	4	64	218	9	227	216	16	232		

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
14	5	19	—	5	5	—	5	5	26	46	72	30	53	83
60	—	60	8	—	8	2	—	2	388	1	389	404	1	405
3	—	3	7	—	7	12	—	12	55	—	55	86	—	86
2590	51	2641	1196	29	1225	794	22	816	9648	261	9909	11079	329	11408
40	—	40	39	—	39	—	1	1	308	8	316	1388	17	1405
2	—	2	4	—	4	—	—	—	15	—	15	21	—	21
42	—	42	43	—	43	—	1	1	323	8	331	1409	17	1426
2632	51	2683	1239	29	1268	794	23	817	9971	269	10240	12488	346	12834
18	1	19	7	2	9	14	—	14	268	8	276	286	8	294
93	12	105	30	2	32	8	—	8	485	30	515	526	36	562
347	7	354	131	—	131	63	1	64	1781	38	1819	2105	47	2152
59	1	60	17	—	17	—	—	—	906	6	912	939	7	946
14	—	14	1	1	2	—	—	—	98	5	103	100	6	106
16	—	16	—	—	—	65	1	66	97	1	98	97	1	98
23	3	26	5	1	6	3	—	3	124	10	134	134	12	146
14	5	19	6	8	14	—	—	—	86	75	161	94	85	179
—	1	1	—	—	—	—	—	—	11	19	30	11	21	32
62	5	67	42	4	46	11	2	13	588	78	666	623	92	715
646	35	681	239	18	257	164	4	168	4444	270	4714	4915	315	5230
7	1	8	3	—	3	3	—	3	83	6	89	84	7	91
44	—	44	18	—	18	14	—	14	320	3	323	354	3	357
17	1	18	3	—	3	—	—	—	133	3	136	139	3	142
15	3	18	3	—	3	3	—	3	75	15	90	77	17	94
17	1	18	3	—	3	2	1	3	96	8	104	98	8	106
78	41	119	49	9	58	12	—	12	749	217	966	796	231	1027
13	4	17	6	1	7	2	—	2	105	14	119	109	14	123
18	1	19	4	1	5	1	—	1	122	2	124	137	2	139
6	—	6	2	—	2	1	—	1	75	—	75	81	—	81
17	5	22	—	1	1	—	—	—	160	18	178	166	20	186
15	—	15	26	—	26	23	—	23	524	5	529	533	5	538
26	6	32	15	3	18	2	—	2	102	15	117	138	19	157
2	1	3	3	1	4	2	—	2	178	25	203	180	25	205
33	—	33	18	—	18	1	2	3	375	10	385	405	10	415
18	—	18	5	—	5	7	—	7	305	3	308	312	3	315
81	1	82	29	—	29	9	—	9	505	5	510	598	9	607
76	5	81	8	1	9	—	—	—	364	31	395	395	32	427
77	8	85	65	5	70	12	9	21	703	56	759	775	68	843

58. számú tábla. (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
t) Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	2	—	2	17	—	17	20	—	20	59	2	61
ty) Szerszámkereskedő, <i>Werkzeughändler</i>	16	1	17	5	—	5	15	—	15	7	—	7
u) Üveg- és porcellánkereskedő, <i>Glas- und Porcellanhändler</i>	25	5	30	18	1	19	23	3	26	33	1	34
v) Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	64	1	65	56	1	57	79	1	80	69	—	69
x) Vászónkereskedő, <i>Leinwandhändler</i>	37	—	37	23	1	24	67	1	68	45	1	46
y) Vegyeskereskedő, <i>Gemischtwarenhändler</i>	4	—	4	9	—	9	19	—	19	26	—	26
z) Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	117	30	147	161	16	177	300	43	343	187	24	211
Összesen — Zusammen	688	108	796	973	65	1038	2153	150	2303	1749	133	1882
III. Kereskedelem pénzzel és hitellel. <i>Handel mit Geld und Credit.</i>												
a) Bankok, <i>Banken</i>	107	—	107	182	—	182	171	—	171	97	—	97
b) Biztosítás, <i>Assicuranz</i>	73	1	74	147	—	147	264	—	264	185	—	185
c) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	26	—	26	56	—	56	62	—	62	54	—	54
d) Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	30	—	30	21	—	21	19	—	19	19	—	19
e) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	14	—	14	6	—	6	29	1	30	34	4	38
f) Egyéb, <i>Sonstige</i>	1	—	1	1	—	1	4	—	4	3	—	3
Összesen — Zusammen	251	1	252	413	—	413	549	1	550	392	4	396
IV. Közvetítők. — Vermittler.												
a) Ügynök és alkusz, ¹⁾ — <i>Agenten u. Makler¹⁾</i>	153	11	164	431	8	439	777	9	786	625	15	640
Összesen — Zusammen	153	11	164	431	8	439	777	9	786	625	15	640
V. Járókelő kiskereskedés. <i>Ambulanter Kleinhandel.</i>												
a) Házaló, <i>Hausirer</i>	11	—	11	75	7	82	150	17	167	242	20	262
b) Kofa, <i>Höckerinnen und Standverkäufer</i>	14	61	75	5	25	30	23	109	132	20	125	145
c) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	1	5	6	—	—	—	—	1	1	1	—	1
d) Kenyérárús, <i>Brotverkäufer</i>	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
e) Baromfikereskedő, <i>Geflügelverkäufer</i>	1	4	5	1	—	1	10	11	21	27	15	42
f) Kucséber, <i>Gottscheer</i>	16	—	16	2	—	2	3	—	3	8	—	8
g) Egyéb piaci árús, <i>Sonstiger Standverkauf</i>	8	10	18	3	1	4	15	12	27	6	32	38
Összesen — Zusammen	51	81	132	86	33	119	201	150	351	305	193	498
VI. Egyéb kereskedelem. — Sonstiger Handel.												
a) Dohánytőzsde és lotto, <i>Tabaktrafik und Lottokollektur</i>	18	36	54	13	25	38	22	39	61	7	25	32
b) Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	53	—	53	30	2	32	50	1	51	55	1	56
c) Haszonbérlet, <i>Pächter</i>	2	—	2	7	1	8	9	3	12	8	7	15
d) Szatóc, <i>Fragner</i>	18	7	25	51	26	77	130	74	204	146	127	273
e) Temetkezési vállalkozó, <i>Leichenbestattungs-Unternehmer</i>	1	—	1	—	—	—	6	—	6	7	—	7
¹⁾ Ezek közül: Marhaügynök, <i>Viehagenten</i>	5	—	5	9	—	9	19	—	19	30	—	30
Biztosítási ügynök, <i>Assicuranz-Agenten</i>	1	—	1	9	—	9	18	—	18	26	—	26
Gabona- és terményügynök, <i>Getreide- und Rohproducten-Agenten</i>	39	—	39	121	—	121	165	—	165	83	—	83
Tőzsdeügynök, <i>Börsagenten</i>	18	—	18	68	—	68	43	—	43	16	—	16

D) Kereskedelem — Handel

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
30	—	30	8	2	10	1	—	1	137	4	141	138	4	142
2	—	2	6	—	6	1	—	1	52	1	53	55	1	56
23	—	23	9	—	9	2	—	2	133	10	143	142	11	153
42	—	42	19	—	19	3	—	3	332	3	335	364	4	368
25	—	25	15	—	15	1	—	1	213	3	216	229	3	232
17	1	18	6	—	6	2	—	2	83	1	84	99	7	106
85	9	94	19	7	26	9	—	9	878	129	1007	931	139	1070
784	88	872	342	31	373	113	12	125	6802	587	7389	7335	645	7980
72	—	72	41	—	41	6	—	6	676	—	676	730	—	730
61	—	61	27	—	27	4	—	4	761	1	762	816	1	817
11	—	11	3	—	3	—	—	—	212	—	212	222	—	222
30	—	30	13	—	13	6	—	6	138	—	138	173	—	173
19	—	19	7	—	7	—	—	—	109	5	114	125	5	130
5	—	5	—	—	—	—	—	—	14	—	14	14	—	14
198	—	198	91	—	91	16	—	16	1910	6	1916	2080	6	2086
229	4	233	66	—	66	40	1	41	2321	48	2369	2421	56	2477
229	4	233	66	—	66	40	1	41	2321	48	2369	2421	56	2477
158	25	183	11	6	17	7	2	9	654	77	731	743	88	831
9	156	165	12	95	107	5	8	13	88	579	667	104	677	781
2	—	2	5	11	16	2	—	2	11	17	28	12	17	29
3	1	4	1	1	2	—	—	—	5	4	9	6	5	11
11	22	33	16	26	42	—	1	1	66	79	145	72	87	159
15	—	15	29	—	29	—	—	—	73	—	73	77	—	77
27	26	53	—	14	14	1	2	3	60	97	157	68	117	185
225	230	455	74	153	227	15	13	28	957	853	1810	1082	991	2073
11	20	31	1	11	12	1	2	3	73	158	231	80	176	256
34	1	35	7	—	7	2	—	2	231	5	236	241	6	247
1	1	2	2	2	4	—	1	1	29	15	44	39	17	56
154	34	188	72	24	96	17	15	32	588	307	895	787	415	1202
5	—	5	—	—	—	1	—	1	20	—	20	21	—	21
31	—	31	20	—	20	31	—	31	145	—	145	148	—	148
12	—	12	2	—	2	—	—	—	68	—	68	70	—	70
22	—	22	4	—	4	1	—	1	485	—	485	444	—	444
5	—	5	—	—	—	—	—	—	150	—	150	158	—	158

Kereseti ág — Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
D) Kereskedelem												
<i>Handel</i>												
f) Zsibárús, <i>Trödler</i>	—	1	1	1	—	1	9	2	11	68	4	72
g) Rongykereskedő, <i>Hädnhändler</i>	—	—	—	1	1	2	2	1	3	3	2	5
h) Megnevezetlen árukkal kereskedő, <i>Ohne nähere Bezeichnung</i>	4	—	4	3	1	4	28	1	29	45	1	46
i) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	—	2	6	—	6	20	—	20	11	—	11
Összesen — Zusammen	98	44	142	112	56	168	276	121	397	350	167	517
Összes kereskedelem — Handel zusammen	1696	282	1978	2797	192	2989	5135	492	5627	4400	597	4997
I. Testi szolgálat.												
<i>Körperliche Dienstleistungen.</i>												
a) Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	403	1451	1854	1846	3137	4983	4557	5495	10052	4463	5329	9792
b) Munkás, <i>Arbeiter</i>	109	289	398	249	266	515	266	466	732	328	509	837
c) Cseléd és szolgáló, <i>Gesinde</i>	328	3327	3655	512	3950	4462	675	8334	9009	739	6103	6842
d) Hordár, <i>Dienstmänner</i>	48	—	48	28	—	28	193	—	193	280	—	280
e) Alkalmazott szolgálók, ¹⁾ <i>Angestellte Dienstleute¹⁾</i>	127	—	127	78	—	78	100	—	100	107	—	107
f) Helyszerezők, <i>Stellenvermittler</i>	12	2	14	14	3	17	20	7	27	23	10	33
Összesen — Zusammen	1027	5069	6096	2727	7356	10083	5811	14302	20113	5940	11951	17891
II. Szellemi szolgálat.												
<i>Geistige Dienstleistungen.</i>												
a) Állami hivatalnok, ²⁾ <i>Staatsbeamte²⁾</i>	533	—	533	240	—	240	371	—	371	347	—	347
b) Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	32	—	32	2	—	2	8	—	8	7	—	7
c) Fővárosi hivatalnok, ³⁾ <i>Hauptstädtische Beamte³⁾</i>	121	—	121	26	—	26	67	—	67	141	—	141
d) Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	51	—	51	80	—	80	108	2	110	114	1	115
e) Írnok, <i>Schreiber</i>	7	—	7	9	2	11	18	—	18	25	—	25
f) Ügyvéd, ⁴⁾ <i>Advokaten⁴⁾</i>	275	—	275	339	—	339	223	—	223	125	—	125
g) Orvos és sebész, ⁵⁾ <i>Aerzte u. Wundärzte⁵⁾</i>	142	—	142	130	—	130	165	—	165	147	—	147
h) Egyéb egészségügy, ⁶⁾ <i>Sonstige Sanitäts- Personal⁶⁾</i>	50	23	73	40	27	67	44	73	117	43	107	150
i) Tanító, ⁷⁾ <i>Lehrer⁷⁾</i>	165	247	412	91	279	370	201	401	602	230	256	486
k) Író, <i>Schriftsteller</i>	67	1	68	48	2	50	64	1	65	63	2	65
l) Művészt, zenetanár, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	48	25	73	23	14	37	136	35	171	155	34	189
¹⁾ Ebből: állami hivatalnokság, ¹⁾ <i>Hievon: Amtsdienner in Staatsdienst</i>	77	—	77	98	—	98	68	—	68	66	—	66
fővárosi hivatalnokság, <i>Amtsdienner in städt. Dienst</i>	41	—	41	11	—	11	29	—	29	28	—	28
²⁾ Ebből: írnok, ²⁾ <i>Hierunter: Schreiber</i>	20	—	20	20	—	20	34	—	34	19	—	19
³⁾	4	—	4	3	—	3	1	—	1	12	—	12
⁴⁾ Ebből: ügyvédjelölt és segéd, ⁴⁾ <i>Hierunter: Advocatur-Candidaten u. Practicanten</i>	64	—	64	91	—	91	121	—	121	52	—	52
⁵⁾ Ebből: szigorló orvos, ⁵⁾ <i>Hierunter: Rigorosanten</i>	41	—	41	30	—	30	42	—	42	46	—	46
⁶⁾ Ebből: gyógyszerész, ⁶⁾ <i>Hierunter: Apotheker</i>	36	—	36	31	—	31	39	—	39	33	—	33
szülésznő, <i>Hebamme</i>	—	28	28	—	27	27	—	79	79	—	107	107
⁷⁾ Ebből: tanár, ⁷⁾ <i>Hierunter: Professoren</i>	102	—	102	42	—	42	84	—	84	23	—	23
néptanító, <i>Volkslehrer</i>	14	38	52	16	18	34	42	30	72	76	56	132
tanárjelölt és rajztanárjelölt, <i>Professoren und Zeichenlehrer Candidaten</i>	9	—	9	5	2	7	20	5	25	10	6	16
nevelő, <i>Erzieher</i>	3	94	97	3	144	147	6	136	142	4	61	65

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő — weiblich	együtt zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
51	13	64	20	1	21	2	—	2	151	21	172	158	22	180
1	—	1	7	—	7	—	—	—	14	4	18	16	4	20
11	1	12	6	—	6	—	—	—	97	4	101	104	4	108
7	—	7	10	2	12	—	—	—	56	2	58	65	2	67
275	70	345	125	40	165	23	18	41	1259	516	1775	1511	646	2157
2357	427	2784	937	242	1179	371	48	419	17693	2230	19973	19344	2659	22003
7463	7618	15081	4248	4408	8656	1790	1441	3231	24770	28879	53649	33002	36491	69493
313	533	846	286	294	580	138	154	292	1689	2511	4200	2049	2994	5043
1020	4774	5794	439	2082	2521	464	1086	1550	4177	29656	33833	5191	34349	39540
122	—	122	41	—	41	2	—	2	714	—	714	752	—	752
213	—	213	143	—	143	12	—	12	780	—	780	1192	1	1193
14	5	19	15	4	19	14	2	16	112	33	145	119	36	155
9145	12930	22075	5172	6788	11960	2420	2683	5103	32242	61079	93321	42305	73871	116176
635	—	635	341	—	341	103	—	103	2570	—	2570	4270	—	4270
22	—	22	10	—	10	1	—	1	82	—	82	88	—	88
257	—	257	134	—	134	30	—	30	776	—	776	958	—	958
89	3	92	28	—	28	10	—	10	480	6	486	535	8	543
13	1	14	4	—	4	6	—	6	82	3	85	89	3	92
122	—	122	56	—	56	5	—	5	1145	—	1145	1227	—	1227
246	—	246	77	—	77	27	—	27	934	—	934	1021	—	1021
51	120	171	24	46	70	7	15	22	259	411	670	311	489	800
266	249	515	104	95	199	32	33	65	1089	1560	2649	1437	1803	3240
71	2	73	16	1	17	3	—	3	332	9	341	354	9	363
99	35	134	23	11	34	7	—	7	491	154	645	563	179	742
148	—	148	78	—	78	3	—	3	501	—	501	820	—	820
53	—	53	41	—	41	8	—	8	214	—	214	274	—	274
42	—	42	32	—	32	6	—	6	214	—	214	320	—	320
9	—	9	5	—	5	3	—	3	173	—	173	48	—	48
65	—	65	32	—	32	2	—	2	37	—	37	457	—	457
120	—	120	20	—	20	4	—	4	427	—	427	317	—	317
46	—	46	23	—	23	7	—	7	303	—	303	264	—	264
—	120	120	—	46	46	—	15	15	215	411	411	—	489	489
130	—	130	51	—	51	11	—	11	512	—	512	681	—	681
59	70	129	34	27	61	16	9	25	257	254	511	343	320	663
18	6	24	11	1	12	—	—	—	79	20	99	185	26	211
7	60	67	1	21	22	—	10	10	24	577	601	26	625	651

58. számú tábla (Folytatás.)

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
<i>m) Színész, Schauspieler</i>	8	16	24	10	10	20	34	47	81	66	68	134
<i>n) Festő és szobrász, Maler und Bildhauer</i>	16	2	18	20	1	21	124	3	127	165	5	170
<i>o) Egyéb művészet, 1) Sonstige Kunst 1)</i>	12	14	26	10	11	21	79	79	158	25	46	71
<i>p) Isteni szolgálat, Gottesdienst</i>	51	23	74	8	—	8	24	20	44	34	42	76
<i>r) Könyvvivő, Buchhalter</i>	10	—	10	10	—	10	25	1	26	14	—	14
<i>s) Építész, mérnök, Architekten u. Ingenieure</i>	24	—	24	70	—	70	222	—	222	128	—	128
<i>t) Gépész, Maschinenisten</i>	7	—	7	26	—	26	43	—	43	43	—	43
<i>u) Egyéb szellemi szolgálat, Sonstige Geistige Dienstleistungen</i>	88	—	88	19	1	20	37	—	37	18	—	18
Összesen — Zusammen	1707	351	2058	1201	347	1548	1993	662	2655	1890	561	2451
III. Különféle szolgálat. <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>												
<i>a) Katonáság, Militär</i>	59	—	59	60	—	60	99	—	99	46	—	46
<i>b) Őrség, 2) Wache 2)</i>	98	—	98	74	—	74	249	4	253	349	2	351
<i>c) Vám- és jegyszedő, Mautheimnehmer und Billeteure</i>	—	—	—	—	—	—	2	2	4	4	1	5
<i>d) Különféle felvigyázó, Verschiedene Aufseher</i>	4	—	4	26	3	29	46	6	52	51	8	59
<i>e) Lámpagyújtó, Lampenzünder</i>	7	—	7	1	—	1	10	—	10	21	—	21
<i>f) Házmester, Hausmeister</i>	190	132	322	183	149	332	280	309	589	248	346	594
<i>g) Különféle szolgák, 3) Verschiedene Diener 3)</i>	53	11	64	4	7	11	19	56	75	15	45	60
<i>h) Egyéb, Sonstige</i>	82	166	248	91	97	188	178	233	411	194	275	469
Összesen — Zusammen	493	309	802	439	256	695	883	610	1493	928	677	1605
Összes személyes szolgálat, Persönliche Dienstleistungen zusammen	8227	5729	8956	4367	7959	12326	8687	15574	24261	8758	19189	21947
I. Saját vagyonából élők. <i>Aus eigenen Mitteln Lebende.</i>												
<i>a) Magánzó, Privatiere</i>	119	385	504	108	180	288	242	428	670	191	400	591
<i>b) Háztulajdonos, Hausbesitzer</i>	119	242	361	63	86	149	82	136	218	133	100	233
<i>c) Tőkepénzes, Capitalisten</i>	3	13	16	56	56	112	56	17	73	14	24	38
<i>d) Nyugdíjas, Pensionirte</i>	125	114	239	77	21	98	234	96	330	178	113	291
Összesen — Zusammen	366	754	1120	304	343	647	614	677	1291	516	637	1158
II. Háztartásban elfoglalva, In der Haushaltung beschäftigt	—	4621	4621	—	6668	6668	—	15243	15243	—	14273	14273
III. Gyámolításból élők, Aus Unterstützung Lebende	39	86	125	89	9	98	457	367	824	670	921	1591
<i>1) Ebből: cigányzenész, 1) Hierunter: Zigeuner-Musikanten</i>	10	—	10	9	—	9	23	—	23	2	—	2
<i>népepékes, Volkssinger</i>	—	6	6	1	10	11	24	40	64	7	19	26
<i>artisták és táncosok, Artisten und Tänzer</i>	2	8	10	—	1	1	24	31	55	5	27	32
<i>2) Ebből: pénzügyőr, 2) Hieron: Finanzwache</i>	11	—	11	15	—	15	23	—	23	49	—	49
<i>államrendőrség, Staatspolizei</i>	15	—	15	12	—	12	140	—	140	200	—	200
<i>3) Ebből: betegápoló, 3) Hieron: Krankenwärter</i>	25	11	36	—	7	7	8	56	59	2	45	47

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
45	62	107	1	6	7	3	2	5	167	211	378	170	215	385
174	2	176	25	—	25	9	—	9	533	13	546	569	15	584
189	15	204	212	8	220	4	—	4	531	173	704	681	181	862
28	162	190	19	135	154	5	3	8	169	385	554	258	437	695
6	—	6	5	—	5	3	—	3	73	1	74	74	1	75
100	—	100	27	—	27	31	—	31	662	—	662	718	—	718
34	—	34	48	—	48	27	—	27	228	—	228	403	—	403
44	—	44	17	—	17	1	—	1	224	1	225	253	1	254
2491	651	3142	1171	302	1473	314	53	367	10767	2927	13694	13979	3341	17320
106	—	106	36	—	36	36	—	36	442	—	442	599	—	599
209	—	209	214	1	215	261	2	263	1454	9	1463	1833	10	1893
6	6	12	6	—	6	1	—	1	19	9	28	31	9	40
53	—	53	45	1	46	33	1	34	258	19	277	336	23	359
35	—	35	9	—	9	7	—	7	90	—	90	108	—	108
190	120	310	86	45	131	12	17	29	1189	1118	2307	1295	1217	2512
14	54	68	3	28	31	2	2	4	110	203	313	244	342	586
329	446	775	140	221	361	29	15	44	1043	1453	2496	1250	1857	3107
942	626	1568	539	296	835	381	37	418	4605	2811	7416	5746	3458	9204
12578	14207	26785	6882	7386	14268	3115	2773	5888	47614	66817	114431	62030	80670	142700
113	449	562	63	128	191	16	8	24	852	1978	2830	1049	2457	3506
196	235	431	101	67	168	33	1	34	727	867	1594	1032	1254	2286
—	27	27	2	5	7	—	—	—	131	142	273	132	148	280
199	210	409	111	72	183	6	—	6	930	626	1556	1479	1197	2676
508	921	1429	277	272	549	55	9	64	2640	3613	6253	3692	5056	8748
—	14499	14499	—	6381	6381	—	3350	3350	—	65035	65035	1	80673	80674
249	450	699	253	376	629	16	12	28	1773	2221	3994	2693	3344	6037
177	—	177	207	—	207	—	—	—	428	—	428	563	—	563
3	7	10	2	5	7	—	—	—	37	87	124	40	90	180
5	7	12	—	1	1	—	—	—	40	75	115	45	70	124
15	—	15	42	—	42	10	—	10	213	—	213	308	—	308
117	—	117	63	—	63	183	—	183	700	—	700	965	—	965
5	54	59	—	28	28	—	2	2	35	203	233	137	342	479

Kereseti ág — Erwerbszweig		IV.			V.			VI.			VII.		
		férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő weiblich	együtt — zus.
F) Önálló kereset nélkülek — Ohne selbstständigen Erwerb	IV. Tanulók. — Schüler.												
	a) Elemi iskolai tanuló, <i>Schüler der Normal-schulen</i>	598	532	1130	1264	1286	2550	3039	2368	5407	2890	2666	5556
	b) Polgári iskolai tanuló, <i>Schüler der Bürgerschulen</i>	218	370	588	410	158	568	947	781	1728	890	440	1330
	c) Középiskolai tanuló, ¹⁾ <i>Schüler der Mittelschulen¹⁾</i>	297	35	332	247	37	284	446	48	494	349	90	439
	d) Egyetemi hallgató, ²⁾ <i>Hörer der Universität²⁾</i>	501	—	501	149	—	149	356	—	356	391	—	391
	e) Műegyetemi hallgató, <i>Hörer der Polytechnik</i>	89	—	89	42	—	42	108	—	108	103	—	103
	f) Képezdei tanuló, ³⁾ <i>Schüler der Präparanden³⁾</i>	6	70	76	3	8	11	14	40	54	79	72	151
	g) Szakiskolai tanuló ⁴⁾ <i>Schüler der Fachschulen⁴⁾</i>	83	4	87	351	7	358	251	10	261	284	19	303
	h) Művészeti tanuló, <i>Schüler der Kunstschulen</i>	8	23	31	9	15	24	33	38	71	31	10	41
	i) Egyéb tanuló, <i>Schüler in sonstigen Schulen</i>	138	36	174	212	86	298	397	72	469	335	157	492
	Összesen — Zusammen . . .	1938	1070	3008	2687	1597	4284	5591	3357	8948	5352	3454	8806
	V. Egyéb. — Sonstige.												
a) Kéjhölgyek, <i>Prostituirte</i>	—	120	120	—	33	33	—	183	183	—	110	110	
b) Rabok, <i>Gefangene</i>	219	20	239	47	26	73	348	53	401	—	—	—	
c) Egyéb 15 éven alóli, <i>Sonstige unter 15 Jahren</i>	1083	1298	2381	2297	1752	4049	6766	6673	13439	7352	7768	15120	
d) Egyéb 15 éven felüli, <i>Sonstige über 15 Jahren</i>	102	—	102	158	—	158	475	—	475	299	—	299	
	Összesen — Zusammen . . .	1404	1438	2842	2502	1811	4313	7589	6909	14498	7651	7878	15529
	Összes önálló kereset nélkülek, Ohne selbstständigen Erwerb zusammen . .	3747	7969	11716	5582	10428	16010	14251	26553	40804	14189	27163	41352
	¹⁾ Ebből: gymnásiumi tanuló, ¹⁾ <i>Hieron: Gymnasialschüler</i>	241	—	241	157	—	157	290	—	290	288	—	288
	reáltanuló, <i>Realschüler</i>	56	—	56	90	—	90	166	—	166	111	—	111
	felső leányiskolai tanuló, <i>Höhere Mädchenschüler</i>	—	35	35	—	37	37	—	48	48	—	90	90
	²⁾ Ebből: orvostanhallgató, ²⁾ <i>Hieron: Mediziner-joghallgató, Jurist</i>	95	—	95	37	—	37	150	—	150	192	—	192
	hölcseszethallgató, <i>Philosoph</i>	233	—	233	84	—	84	100	—	100	130	—	130
	³⁾ Ebből: tanítóképezde, ³⁾ <i>Hieron: Lehrer-Präparanden</i>	21	—	21	3	—	3	12	—	12	16	—	16
	⁴⁾ Ebből: kereskedelmi iskola, ⁴⁾ <i>Hieron: Schüler der Handelsschulen</i>	2	70	72	2	8	10	7	40	47	40	72	112
	katonai akadémia, <i>Schüler der Militär-Akademie</i>	53	—	53	60	2	62	130	—	130	70	1	71
		6	—	6	274	—	274	15	—	15	9	—	9

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest — Budapest		
férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi männl.	nő weiblich	együtt — zus.
3232	2664	5896	1522	1531	3053	800	704	1504	13345	11751	25096	17283	15627	32910
153	251	404	67	246	313	149	102	251	2834	2348	5182	3848	2819	6667
364	60	424	186	30	216	38	2	40	1927	302	2229	2451	421	2872
532	—	532	232	—	232	21	—	21	2182	—	2182	2358	—	2358
174	—	174	25	—	25	7	—	7	548	—	548	574	—	574
17	28	45	21	51	72	—	—	—	140	269	409	175	306	481
363	27	390	51	9	60	21	—	21	1404	76	1480	1540	100	1640
17	28	45	13	12	25	—	2	2	111	128	239	123	145	268
367	22	389	116	10	126	57	—	57	1622	383	2005	1914	413	2327
5219	3080	8299	2233	1889	4122	1093	810	1903	24113	15257	39370	30266	19831	50097
—	197	197	—	46	46	—	21	21	—	710	710	—	856	856
—	—	—	1	—	1	82	50	132	697	149	846	697	151	848
5510	8475	13985	2192	3147	5339	1483	1799	3282	26683	30912	57595	32480	39413	71893
377	—	377	222	—	222	58	—	58	1691	—	1691	2139	—	2139
5887	8672	14559	2415	3193	5608	1623	1870	3493	29071	31771	60842	35316	40420	75736
11863	27622	39485	5178	12111	17289	2787	6051	8838	57597	117897	175494	71968	149324	221292
237	—	237	148	—	148	21	—	21	1322	—	1322	1896	—	1896
127	—	127	38	—	38	17	—	17	605	—	605	755	—	755
—	60	60	—	30	30	—	2	2	—	302	302	—	421	421
196	—	196	92	—	92	5	—	5	767	—	767	798	—	798
198	—	198	91	—	91	10	—	10	912	—	912	1006	—	1006
38	—	38	8	—	8	1	—	1	99	—	99	106	—	106
12	28	40	8	51	59	—	—	—	77	209	286	101	306	407
43	—	43	29	—	29	4	—	4	339	8	347	486	6	492
161	—	161	5	—	5	4	—	4	474	—	474	483	—	483

Összesítés. — *Recapitulation.*A) Jobbpart. — A) *Rechtes Ufer.*

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	I.			II.			III.			Összes jobbpart <i>Zus. rechtes Ufer</i>		
	férfi—máml. <i>nō—weiblich</i>	nō— <i>weiblich</i>	együtt— <i>zus.</i>	férfi—máml.	nō— <i>weiblich</i>	együtt— <i>zus.</i>	férfi—máml.	nō— <i>weiblich</i>	együtt— <i>zus.</i>	férfi—máml.	nō— <i>weiblich</i>	együtt— <i>zus.</i>
A) Östermelés — <i>Urproduction</i> . .	217	25	242	187	35	222	356	43	399	760	103	863
B) Ipar. — <i>Industrie.</i>												
I. Éledeipar, <i>Nahrungsindustrie</i> . .	636	79	715	562	56	618	567	38	605	1765	173	1938
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i> . .	546	275	821	618	160	778	399	150	549	1563	585	2148
III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	516	5	521	374	2	376	286	4	290	1176	11	1187
IV. Fonó és szövő ipar, <i>Spinnerei und Weberei</i>	23	1	24	19	1	20	41	1	42	83	3	86
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	26	—	26	115	58	173	23	—	23	164	58	222
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	182	2	184	317	1	318	249	—	249	748	3	751
VII. Vas- és fémpipar, <i>Eisen- u. Metallindustrie</i>	314	—	314	702	5	707	634	—	634	1650	5	1655
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraph. Ind.</i> . .	195	15	210	173	19	192	68	12	80	436	46	482
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbl. Kunst</i> . . .	81	9	90	68	6	74	60	3	63	209	18	227
X. Műszer-ipar, <i>Mechanische Indust.</i> . . .	46	1	47	120	—	120	51	—	51	217	1	218
XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	14	—	14	30	—	30	95	—	95	139	—	139
XII. Papíripar, <i>Papierindustrie</i>	55	8	63	35	11	46	15	2	17	105	21	126
XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Öl- u. Fettind.</i> . .	1	—	1	4	—	4	3	—	3	8	—	8
XIV. Iparosfestő, <i>Färbereien</i>	38	3	41	81	1	82	48	1	49	167	5	172
XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Ind.</i> . . .	179	378	557	221	381	602	1071	477	1548	1471	1236	2707
Összesen — <i>Zusammen</i> . .	2852	776	3628	3439	701	4140	3610	688	4298	9901	2165	12066
C) Forgalom. — <i>Verkehr.</i>												
I. Szárazforgalom, <i>Landverkehr</i>	752	25	777	533	37	570	146	6	152	1431	68	1499
II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	184	2	186	199	3	202	703	4	707	1086	9	1095
Összesen — <i>Zusammen</i> . .	936	27	963	732	40	772	849	10	859	2517	77	2594
D) Kereskedelem. — <i>Handel.</i>												
I. Kereskedelem österményekkel, <i>Handel mit Urproducten</i>	172	18	190	199	20	219	100	7	107	471	45	516
II. Kereskedelem iparcikkkel, <i>Handel mit Industrieartikeln</i>	169	20	189	210	26	236	154	12	166	533	58	591
III. Kereskedelem pénz- és hitellel, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	75	—	75	80	—	80	15	—	15	170	—	170
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	34	2	36	46	1	47	20	5	25	100	8	108
V. Járókelő kiskereskedelem, <i>Ambulanter Kleinhandel</i>	42	43	85	21	44	65	62	51	113	125	138	263
VI. Egyéb keresked., <i>Sonstiger Handel</i> . . .	87	39	126	74	42	116	91	49	140	252	130	382
Összesen — <i>Zusammen</i>	579	122	701	630	133	763	442	124	566	1651	379	2030

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

A) Jobbpart. — A) Rechtes Ufer.

Kereseti ág — Erwerbszweig		I.			II.			III.			Összes jobbpart Zus. rechtes Ufer		
		férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.
E)	Személyes szolgálat. <i>Persönliche Dienstleistungen.</i>												
	I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	3388	4571	7959	2330	4128	6458	4345	4093	8438	10063	12792	22855
	II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	1482	161	1643	1317	209	1526	413	44	457	3212	414	3626
	III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	580	302	882	289	284	573	272	61	333	1141	647	1788
	Összesen — Zusammen	5450	5034	10484	3936	4621	8557	5030	4198	9228	14416	13853	28269
F)	Önálló kereset nélkül. <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>												
	I. Saját vagyomból élő, <i>Aus eigenen Mitteln Lebende</i>	432	604	1036	326	609	935	294	230	524	1052	1443	2495
	II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	1	5556	5557	—	5399	5399	—	4683	4683	1	15638	15639
	III. Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	597	696	1293	236	264	500	87	163	250	920	1123	2043
	IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	2261	1631	3892	1978	1319	3297	1914	1624	3538	6153	4574	10727
	V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	2421	3553	5974	2043	2368	4411	1781	2728	4509	6245	8649	14894
Összesen — Zusammen	5712	12040	17752	4583	9959	14542	4076	9428	13504	14371	31427	45798	
Főösszeg — Hauptsumme		15746	18024	33770	13507	15489	28996	14363	14491	28854	43616	48004	91620

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.
A) Östermelés — <i>Urproduction</i> . . .	151	44	195	201	30	231	282	34	316	208	62	270
B) I. Éledeipar, <i>Nahrungsindustrie</i> . . .	821	244	1065	1201	146	1347	2024	204	2228	2366	251	2617
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i> . . .	911	377	1288	533	345	878	2214	1213	3427	4205	1558	5763
III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	169	5	174	417	13	430	982	55	1037	1073	57	1130
IV. Fonó és szövő ipar, <i>Spinnerei u. Weberei</i>	19	2	21	20	—	20	65	27	92	133	84	217
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	10	—	10	14	1	15	52	1	53	38	11	49
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	180	4	184	343	5	348	1140	3	1143	1538	11	1549
VII. Vas- és fémipar, <i>Eisen u. Metall-Industrie</i>	316	8	324	1137	4	1141	2841	27	2868	2319	39	2358
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraphische Industrie</i>	302	36	338	105	17	122	162	55	217	488	87	575
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	68	17	85	66	15	81	276	35	311	383	60	443
X. Műszer-ipar, <i>Mechanische Indust.</i>	93	3	96	55	2	57	212	4	216	284	8	292
XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	51	2	53	48	—	48	143	1	144	180	1	181
XII. Papiripar, <i>Papierindustrie</i>	102	8	110	60	30	90	162	117	279	165	103	268
XIII. Olaj- és zsírpar, <i>Oel- und Fett-Industrie</i>	10	1	11	26	1	27	39	3	42	28	7	35
XIV. Iparos festő, <i>Färbereien</i>	47	2	49	158	2	160	192	2	194	298	3	301
XV. Vegyes ipar, <i>Verschied Industrie.</i>	287	453	740	358	443	801	669	1317	1986	673	1711	2384
Összes ipar — <i>Indust. zusammen</i>	3386	1162	4548	4541	1024	5565	11173	3064	14237	14171	3991	18162
C) I. Száraz forgalom, <i>Landverkehr</i> . . .	323	43	366	476	36	512	2290	44	2334	1979	36	2015
II. Vizi forgalom, <i>Wasserverkehr</i> . . .	45	2	47	93	4	97	66	1	67	34	—	34
Összes forgalom — <i>Verkehr zus.</i>	368	45	413	569	40	609	2356	45	2401	2013	36	2049
D) I. Östermelési kereskedelem, <i>Handel mit Urproducten</i>	455	37	492	782	30	812	1179	61	1240	979	85	1064
II. Iparcikk-kereskedelem, <i>Handel mit Industrieartikeln</i>	688	108	796	973	65	1038	2153	150	2303	1749	133	1882
III. Pénzzel és hitellel keresk., <i>Handel mit Geld und Credit</i>	251	1	252	413	—	413	549	1	550	392	4	396
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	153	11	164	431	8	439	777	9	786	625	15	640

Tabelle Nr. 58. (Fortsetzung.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus. linkes Ufer			Budapest		
férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.
388	75	463	209	53	262	309	35	344	1748	333	2081	2508	436	2944
2039	164	2203	1487	112	1599	774	61	835	10712	1182	11894	12477	1355	13832
3201	1119	4320	1008	461	1469	203	57	260	12275	5130	17405	13838	5715	19553
1567	37	1604	643	24	667	203	4	208	5054	195	5249	6230	206	6436
59	26	85	23	11	34	8	28	36	327	178	505	410	181	591
19	3	22	22	—	22	305	203	508	460	219	679	624	277	901
2676	3	2679	751	5	756	347	1	348	6975	32	7007	7723	35	7758
3906	21	3927	1052	8	1060	673	27	700	12244	134	12378	13894	139	14033
486	98	584	449	70	519	215	13	228	2207	376	2583	2643	422	3065
246	28	274	69	7	76	20	2	22	1128	164	1292	1337	182	1519
185	12	197	82	2	84	20	—	20	931	31	962	1148	32	1180
391	4	395	235	3	238	30	—	30	1078	11	1089	1217	11	1228
146	66	212	71	19	90	20	3	23	726	346	1072	831	367	1198
27	12	39	81	10	91	5	1	6	216	35	251	224	35	259
395	3	398	135	4	139	45	5	50	1270	21	1291	1437	26	1463
696	1468	2164	258	703	961	67	72	139	3008	6167	9175	4479	7403	11882
16039	3064	19103	6366	1439	7805	2935	477	3412	58611	14221	72832	68512	16386	84898
2590	51	2641	1196	29	1225	794	22	816	9648	261	9909	11079	329	11408
42	—	42	43	—	43	—	1	1	323	8	331	1409	17	1426
2632	51	2683	1239	29	1268	794	23	817	9971	269	10240	12488	346	12834
646	35	681	239	18	257	164	4	168	4444	270	4714	4915	315	5230
784	88	872	342	31	373	113	12	125	6802	587	7389	7335	645	7980
198	—	198	91	—	91	16	—	16	1910	6	1916	2080	6	2086
229	4	233	66	—	66	40	1	41	2321	48	2369	2421	56	2477

B) Balpart. — B) Linkes Ufer.

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	IV.			V.			VI.			VII.		
	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő weiblich	együtt — zus.	férfi — männl.	nő — weiblich	együtt — zus.
V. Járókelő kiskeresked., <i>Ambulanter Kleinhandel</i>	51	81	132	86	33	119	201	150	351	305	193	498
VI. Egyéb keresked., <i>Sonstiger Handel</i>	98	44	142	112	56	168	276	121	397	350	167	517
Összes keresk. — <i>Handel zusammen</i>	1696	282	1978	2797	192	2989	5135	492	5627	4400	597	4997
E) I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	1027	5069	6096	2727	7356	10083	5811	14302	20113	5940	11951	17891
II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistung</i>	1707	351	2058	1201	347	1548	1993	662	2655	1890	561	2451
III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	493	309	802	439	256	695	883	610	1493	928	677	1605
Összes szem. szolg., <i>Pers. Dienstl. zus.</i>	3227	5729	8956	4367	7959	12326	8687	15574	24261	8758	13189	21947
F) I. Saját vagyonából élők, <i>Aus eig. Mitteln Lebende</i>	366	754	1120	304	343	647	614	677	1291	516	637	1153
II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	—	4621	4621	—	6668	6668	—	15243	15243	—	14273	14273
III. Gyámolításból élők, <i>Aus Unterstützung lebende</i>	39	86	125	89	9	98	457	367	824	670	921	1591
IV. Tanulók, <i>Schüler</i>	1938	1070	3008	2687	1597	4284	5591	3357	8948	5352	3454	8806
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	1404	1438	2842	2502	1811	4313	7589	6909	14498	7651	7878	15529
Összes önálló keresetnélküliek <i>Ohne selbstständ. Erwerb zusammen</i>	3747	7969	11716	5582	10428	16010	14251	26553	40804	14189	27163	41352
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>	12575	15231	27806	18057	19673	37730	41884	45762	87646	43739	45038	88777

Tabelle Nr. 58. (Schluss.)

C) Budapest.

VIII.			IX.			X.			Összes balpart Zus linkes Ufer			Budapest		
férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.	férfi—männl.	nő—weiblich	együtt—zus.
225	230	455	74	153	227	15	13	28	957	853	1810	1082	991	2073
275	70	345	125	40	165	23	18	41	1259	516	1775	1511	646	2157
2357	427	2784	937	242	1179	371	48	419	17693	2280	19973	19344	2659	22003
9145	12930	22075	5172	6788	11960	2420	2683	5103	32242	61079	93321	42305	73871	116176
2491	651	3142	1171	302	1473	314	53	367	10767	2927	13694	13979	3341	17320
942	626	1568	539	296	835	381	37	418	4605	2811	7416	5746	3458	9204
12578	14207	26785	6882	7386	14268	3115	2773	5888	47614	66817	114431	62030	80670	142700
508	921	1429	277	272	549	55	9	64	2640	3613	6253	3692	5056	8748
—	14499	14499	—	6381	6381	—	3350	3350	—	65035	65035	1	80673	80674
249	450	699	253	376	629	16	12	28	1773	2221	3994	2693	3344	6037
5219	3080	8299	2233	1889	4122	1093	810	1903	24113	15257	39370	30266	19831	50097
5887	8672	14559	2415	3193	5608	1623	1870	3493	29071	31771	60842	35316	40420	75736
11863	27622	39485	5178	12111	17289	2787	6051	8838	57597	117897	175494	71968	149324	221292
45857	45446	91303	20811	21260	42071	10311	9407	19718	193234	201817	395051	236850	249321	486671

Az egyes kereseti ágak legrészletesebb kimutatása.

Detailirte Specification der Berufsarten.

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
I. Őstermelés — Urproduction.							
Földművelés, <i>Ackerbau</i>	749	245	994	Paczos, <i>Kuttler</i>	20	1	21
Szőlőművelés, <i>Weinbau</i>	120	10	130	Pálinkamérő, <i>Brannitweinschänk</i>	136	10	146
Erdészet, <i>Forstwesen</i>	24	—	24	Pék, <i>Bäcker</i>	1864	142	2006
Méhész, <i>Biencnzucht</i>	1	—	1	Pezsgőgyár, <i>Champagnerfabrik</i>	13	2	15
Kertész, <i>Gärtner</i>	423	56	479	Pogá sasütő, <i>Pogacsenbäcker</i>	—	1	1
Iparos-kertész, <i>Gewerbl. Gärtner</i>	89	—	89	Potkávéggyáros, <i>Surrogatfabrik</i>	3	—	3
Majoros, tehenész, <i>Milchmeier</i>	634	83	717	Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	259	—	259
Sertésenyésztés és hizlalás, <i>Schweinezucht</i>	218	32	250	Soletbeállító, <i>Scholetbrater</i>	—	1	1
Hajtsár, <i>Schweinetreiber</i>	28	—	28	Sóórlőgyár, <i>Salzmahlfabrik</i>	4	—	4
Kanász és juhász, <i>Schweine- und Schafhirten</i>	11	—	11	Szalamikészítő, <i>Salamifabrik</i>	97	—	97
Lótenyésztés, <i>Pferdezucht</i>	2	—	2	Szeszgyár, <i>Spiritusfabrik</i>	369	3	372
Bányászat, <i>Bergbau</i>	129	1	130	Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	51	6	57
Halászat, <i>Fischerei</i>	59	9	68	Tarhonyakészítő, <i>Tarhonya- bereiter</i>	2	1	3
Ásványvíz-forrás, <i>Mineralwässer</i>	21	—	21	Tésztagyár, <i>Mehlspaisfabrik</i>	12	12	24
Összesen — Zusammen .	2508	436	2944	Vendégfogadó, <i>Hotels</i>	255	231	486
				Vendéglős és kocsmáros, <i>Gast- wirthe</i>	3469	289	3758
				Összesen — Zusammen .	12477	1855	13332
II. Ipar — Industrie.				2. Ruházati ipar, <i>Kleidungs-gew.</i>			
1. Éledelel ipar							
<i>Nahrungs-Gewerbe</i>							
Baromfi-tisztító, <i>Federviehputzer</i>	1	—	1	Czipész, <i>Schuster</i>	6536	127	6663
Béltisztító, <i>Eingeweidereiniger</i>	27	4	31	Csipkemosás, <i>Spitzewäscher</i>	1	5	6
Borjúlábtisztító, <i>Kalbsfüssereim.</i>	5	—	5	Csizmadia, <i>Csizmenmacher</i>	446	3	449
Cognacgyár, <i>Cognacfabrik</i>	4	—	4	Diszitő, <i>Staffirer</i>	1	8	9
Conserv-gyár, <i>Conservfabrik</i>	15	1	16	Divatárus, <i>Modistinnen</i>	4	170	174
Czukrász, <i>Zuckerbäcker</i>	400	105	505	Foltozó czipész, <i>Flickschuster</i>	98	—	98
Eczetgyár, <i>Essigfabrik</i>	5	—	5	Foltozó szabó, <i>Flickschneider</i>	111	27	138
Élesztőgyár, <i>Hefefabrik</i>	24	1	25	Függönytisztító, <i>Vorhängereinig.</i>	10	4	14
Gesztenyesütő, <i>Kastanienbrater</i>	4	5	9	Fűzőkészítő, <i>Miedermacher</i>	9	21	30
Hentes, <i>Selcher</i>	1254	44	1298	Gyermekruha-készítő, <i>Kinder- kleidermacher</i>	3	11	14
Káposztavágó, <i>Krautschneider</i>	5	—	5	Kalapos, <i>Hutmacher</i>	238	95	333
Kávé és kávémérő, <i>Cafétiers und Kaffeeschänker</i>	968	354	1322	Kalaptisztító, <i>Hütereiniger</i>	3	1	4
Kifőző, <i>Auskocher</i>	44	94	138	Kapczakészítő, <i>Strumpferfertig.</i>	1	—	1
Kolbász, <i>Wurstler</i>	7	1	8	Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	114	41	155
Kőleskása gyár, <i>Hirsebreifabrik</i>	12	—	12	Mosás, <i>Wäscherei</i>	14	2137	2151
Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	111	2	113	Nyakkendővarró, <i>Cravattennäher</i>	1	9	10
Lúdsütő, <i>Gänsebrater</i>	1	—	1	Női szabó, <i>Damenschneider</i>	280	1808	2088
Malátagyáros, <i>Malzfabrikanten</i>	4	—	4	Papucsos, <i>Pantoffelmacher</i>	32	1	33
Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	1474	13	1487	Posztónyíró, <i>Tuchscherer</i>	18	—	18
Markotányos, <i>Marketender</i>	1	3	4	Ruhatisztító, <i>Kleiderreiniger</i>	71	28	99
Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1524	25	1549	Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	79	20	99
Mézésbábos, <i>Lebzelter</i>	30	4	34	Szabó (férfi), <i>Männerschneider</i>	5429	63	5492
Mustárgyáros, <i>Senffabrikanten</i>	1	—	1	Szücs, <i>Kürschner</i>	328	5	333
Muszkahalás, <i>Sardinienindustrie</i>	2	—	2	Szűrszabó, <i>Szürschneider</i>	4	—	4
				Vasalás, <i>Büglerei</i>	7	358	365
				Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	773	773
				Összesen — Zusammen .	13838	5715	19553

Tabelle Nr. 59. (Fortsetzung)

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
3. Építő ipar — Baugewerbe.				Faiparos, Holzindustrielle . . .	38	4	42
Ács, Zimmerleute	1025	—	1025	Fametsző, Holzschneider . . .	12	1	13
Aszfaltgyár, Asphaltfabrik . . .	26	—	26	Faszerszámkészítő, Holzwerk- zeugverfertiger	2	—	2
Czementöntő, Cementgiesser . . .	46	—	46	Furnirműves, Fournierarbeiter .	1	—	1
Cserépfedő, Ziegeldecker	289	—	289	Gőzfavágó, Dampfsäge	39	—	39
Építőmester, pallér, Baumeister, Bauführer	552	67	619	Gyufagyártás, Zündholzchen- zeuger	8	—	8
Kőfaragó, Steinmetzen	568	2	570	Kádár, Böttcher	593	—	593
Kőgyári munkás, Steinfabrikarb.	3	—	3	Kaptafakészítő, Leistenschneider	36	—	36
Kőműves, Mauerer	3105	134	3239	Kerékgyártó, Radmacher	21	—	21
Kőtörő, Steinbrecher	3	—	3	Kocsigyártó, Wagner	152	2	154
Kövező, Pflasterer	240	—	240	Kosárfonó, Korbflechter	100	1	101
Kutmester, Brunnenmeister . . .	38	—	38	Ládagyáros, Kistenverfertiger .	10	—	10
Márványcsiszoló, Marmorpoliere	6	2	8	Parketgyáros, Parquettenfabrik.	15	—	15
Nádkötő, Rohrflechterei	2	—	2	Próbaszoborkészítő, Modelleur .	1	—	1
Palagyár, Schieferfabrik	5	—	5	Seprikötő, Besenbinder	6	—	6
Stukaturműves, Stuccaturarbeit.	4	—	4	Székfonó, Sesselflechter	4	16	20
Úveges, Glaser	269	1	270	Székgyáros, Sesselfabrikant . .	1	—	1
Vízvezeték berendező, Wasser- leitungs-Installateure	49	—	49	Tükör és képeretgyártó, Spiegel- und Rahmenfabrikant	1	—	1
Összesen — Zusammen	6230	206	6436	Összesen — Zusammen	7723	35	7758
4. Fonó és szövő ipar Textilindustrie.				7. Fémipar — Metall-Industrie.			
Gyári fonó, Fabriksspinner	15	9	24	*Aranyműves, Goldarbeiter . . .	575	2	577
Harisnyakötő, Strumpfwirker . . .	1	—	1	*Aranyverő, Goldschlager	24	5	29
Kötélgyártó, Seiler	76	—	76	*Arany- és ércverő, Gold- und Metallschläger	4	—	4
Lótakarókészítő, Pferdekotzen- macher	1	—	1	*Arany- és ezüstműves, Gold- und Silberarbeiter	4	—	4
Posztós, Tuchmacher	6	—	6	*Aranycsiszoló, Goldpolierer . . .	—	64	64
Szalagkészítő, Bandmacher	2	—	2	*Arany- és ezüstjavító, Gold- und Silberreiniger	1	—	1
Szítás, Siebmacher	48	1	49	*Aranyműves és óras, Goldarbeit- er und Uhrmacher	2	—	2
Szövő, Wirker	14	1	15	*Arany- és ezüstlemezelő, Gold- und Silberplattierer	38	—	38
Takács, Weber	16	—	16	*Arany- és ezüstnyomdák, Gold- und Silberdrucker	2	1	3
Zsinór- és gombkötő, Schnür- und Knopfmacher	231	170	401	Bádogos, Spengler	1291	5	1296
Összesen — Zusammen	410	181	591	Bádogfényező, Blechlackierer . .	2	—	2
5. Agyagipar — Thonindustrie.				1) Betűöntő, Schriftenggiesser . .	85	5	90
Fazekas, Töpfer	52	—	52	Bronzműves, Bronzarbeiter	87	—	87
Kályhakészítő, Ofensetzer	74	1	75	2) Czímöntő, Firmenstempelgiesser	1	—	1
Majolikagyár, Majolikafabrik . . .	16	8	24	Csall és lánczkészítő, Spangen- und Kettenmacher	12	—	12
Pipagyártó, Pfeifenmacher	42	1	43	Csengettyűs, Glockenmacher . . .	1	—	1
Porcellángyár, Porzellanfabrik . . .	20	3	23	Chinaezüstgyár, Chinasilberfab.	1	—	1
Téglavető, Ziegelbrenner	420	264	684	Drótos, Drahtbinder	69	—	69
Összesen — Zusammen	624	277	901	*Ékszerész, Juweliere	104	2	106
6. Faipar — Holzindustrie.				*Ékszerész és óras, Juweliere und Uhrmacher	3	—	3
Asztalos, Tischler	5812	7	5819	*Ékszerésziszoló, Juwelienpolierer	75	10	85
Bognár, Wagner*)	394	—	394	Ércszertergályos, Metalldrechsler	27	2	29
Butorgyáros, Mobelfabrikanten . .	2	—	2	Érczfényező, Metallpolierer . . .	2	—	2
Esztergályos, Drechsler	473	3	476	Érczkoporsógyár, Metallargfab.	44	1	45
Fadobozkészítő, Holzschachtel- erzeuger	2	1	3	Ércnyomó, Metalldrucker			

*) I. kocsigyártót és kerékgyártót is. — Siehe auch Radmacher.

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	
1) Ércöntő, Metallgiesser . . .	99	—	99	9. Iparos művészet <i>Gewerbliche Kunst</i>				
*Ezüstesiszoló, Silberpolirer . . .	2	5	7		Czimfestő, Schildermaler . . .	158	—	158
*Ezüstjavító, Silberreiniger . . .	1	—	1		Czizeleur, Ciseleure	2	—	2
*Ezüstkovács, Silber-schmiede . . .	1	—	1		Diszitő, Decorateur	2	—	2
*Ezüstműves, Silberarbeiter . . .	36	—	36		Fametsző, Xylographen	61	1	62
*Ezüstöntő, Silbergiesser	4	—	4		Fényképész, Photographen	220	15	235
1) Fémöntő, Metallgiesser	40	28	68		Kartograf, Kartographen	1	—	1
Gépgyári ipar, Maschinenfabrik	630	—	630		Mintametsző, Modellschreiner	8	—	8
Gépkovács, Maschinenschmiede	26	—	26		Műcsipke festő, Spitzenfärber	—	2	2
Géplakatos, Maschinenschlosser	1124	—	1124		Műolajfestő, Oelmaler	7	—	7
3) Harangöntő, Glockengiesser	11	—	11		Óralapkészítő, Zifferblattmacher	1	—	1
Horganyedző, Zinkätzer	7	—	7		Stereotypeur, Stereotypeure	1	—	1
Jég szekrénykészítő, Eiskastenfabrikanten	2	—	2		Színházi diszitő, Theaterdecorat.	20	—	20
Kardműves, Schwertfeger	9	—	9		Színházi diszlelfestő, Coulissenmaler	6	—	6
Kazángyáros, Kesselfabrikanten	2	—	2		Szobafestő, Zimmermaler	664	—	664
Kazánkovács, Kesselschmiede	177	—	177		Térkép-metsző, Landkartengraveur	1	—	1
Késműves, Messerschmiede	40	—	40		Vésnök, Graveure	143	2	145
Kovács, Schmiede	2191	—	2191		Virágcsináló, Blumenmacher	12	162	174
Lakatos, Schlosser	4951	—	4951		Zinkograf, Zinkographen	30	—	30
2) Ólomöntő, Bleigiesser	8	1	9		Összesen — Zusammen	1337	182	1519
2) Ólomzáröntő, Bleiverschlussgiesser	3	—	3	10. Műszeripar <i>Mechanische Gewerbe.</i>				
2) Öntő, Giesser	13	—	13		Csőlerakó, Rohrleger	3	—	3
Pénzszekrény-készítő, Cassenfabrikant	1	—	1		Eczetgyárberendező, Essigfabriks-Installateur	1	—	1
Pipakupakoló, Pfeifendeckelm.	31	—	31		Puskaműves, Büchsenmacher	33	—	33
Rézsztergályos, Kupferdrechsler	29	—	29		Látszerész, Optiker	42	2	44
Rézműves, Kupferarbeiter	172	—	172		Gőzfütésberendező, Dampfheizungs-Installateur	1	—	1
Réznyomó, Kupferdrucker	8	—	8		Kabelsodronygyár, Kabelfabrik	11	8	19
1) Rézöntő, Kupfergiesser	159	—	159		Fegyver és műszergyár, Waffenfabrik	3	—	3
Reszelővágó, Feilenhauer	80	3	83		Műszerész, műgépező, Mechaniker	398	—	398
Sarkantyus, Sporer	16	—	16		Órás, Uhrmacher	375	5	380
Surlakorongkészítő, —	2	—	2		Orvosi műszergyáros, Fabrication medicin. Instrumenten	40	—	40
Vasbutorgyár, Eisenmöbelfabrik	24	—	24		Rajzeszközgyáros, Zeichnen-Requisitenfabrik	2	—	2
Vasesztergályos, Eisendreher	692	—	692		Ruggyantagyáros, Kautschukfab.	11	5	16
Varrógépgyár, Nähmaschinenfb.	6	—	6		Szerszámkészítő, Werkzeugfabrikanten	5	—	5
1) Vasöntőde, Eisengiesserei	784	—	784		Távirda gépész, Telegraphenmaschinist	14	—	14
Vassodró, Eisendrahtzieher	20	—	20		Vizmunkálati iparos, Wasserbauten-Industrielle	32	—	32
Vasszerszámgyáros, Eisen-geräthefabrik	39	—	39					
Összesen — Zusammen	13894	139	14033					
8. Sokszorosító ipar <i>Polygraphische Gewerbe.</i>								
Könyvnyomda, Lithographie	289	10	299					
Könyvnyomda, Buchdruckereien	2354	412	2766					
Összesen — Zusammen	2643	422	3065					

A *-al jelölt tételek az 58. sz. táblán »Drágakő« elnevezés alatt iktatott 801 férfi és 84 nő személynek felelnek meg. Die mit * bezeichneten Erwerbszweige sind in Tab. 58 unter dem Titel »Edelmetall und Juwel. Industrie« zusammengefasst.

1) Az 58. sz. táblán és másutt is előforduló »öntőde« tétel alatt, az itt 1-el jelölt betűi, érc-, fém-, réz- és vasöntődék foglaltatnak.

1) In den übrigen Tabellen unter »Giesserei« ausgewiesen.

2) Az itt 2-vel jelölt »czimöntő, harangöntő, ólomöntő, ólomzáröntő és öntő« név alatt jelölt tételek másutt az »Egyéb fémipar«-ban foglaltatnak.

3) In den übrigen Tabellen unter »Sonstige Metallindustrie« ausgewiesen.

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 59. (Folytatás.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Villanygyár, <i>Electrische Fabrik</i>	38	11	49	Illatszerész, <i>Parfumeure</i> . . .	4	10	14
Zeneszerkészítő, <i>Musikinstrumentenmacher</i>	139	1	140	Olajgyáros, <i>Oelfabrikanten</i> . .	88	3	91
Összesen — Zusammen	1148	32	1180	Padlófénymáz-készítő, <i>Parkettlackerzeuger</i>	1	—	1
11. Bőripar — Lederindustrie.				Szappanos, <i>Seifensieder</i>	82	11	93
Bőrgyáros, <i>Lederfabrikanten</i>	49	—	49	Zsiradékgyáros, <i>Fettwarenerz.</i>	22	3	25
Bőrmunkás, <i>Lederarbeiter</i> . . .	4	—	4	Összesen — Zusammen	224	35	259
Bőröndös, <i>Taschner</i>	147	2	149	14. Iparosfestő. — Färber.			
Bőrványoló, <i>Lederwalker</i>	3	—	3	Bőrfestő, <i>Lederfärber</i>	15	—	15
Fehértímár, <i>Weissgerber</i>	6	—	6	Fafestő, <i>Holzfarber</i>	1	—	1
Gépszijgyártó, <i>Maschinenriemen-Fabrik</i>	9	—	9	Fényező, <i>Lackirer</i>	383	2	385
Hadfelszerelési gyár, <i>Monturfabr.</i>	32	7	39	Festő, <i>Färber</i>	33	5	38
Irhás, <i>Sämischgerber</i>	3	—	3	Kártyafestő, <i>Kartenmaler</i>	40	2	42
Kumetkészítő, <i>Kummetmacher</i> . .	5	—	5	Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	171	1	172
Kötszerész, <i>Bandagisten</i>	24	—	24	Majolikafestő, <i>Majolikamaler</i> . .	17	9	26
Műbőrgyáros, <i>Kunstlederfabrik.</i>	1	—	1	Márványfestő, <i>Marmormaler</i> . . .	1	—	1
Nyerges, <i>Sattler</i>	224	—	224	Mázoló, <i>Anstreicher</i>	651	4	655
Ostorkészítő, <i>Peitschenmacher</i> . .	8	2	10	Papírfestő, <i>Papiermaler</i>	—	2	2
Szijgyártó, <i>Riemer</i>	536	—	536	Porcellánfestő, <i>Porzellanmaler</i>	62	1	63
Tímár, <i>Gerber</i>	166	—	166	Szővefűstő, <i>Stofffärber</i>	32	—	32
Összesen — Zusammen	1217	11	1228	Tollfestő, <i>Federfärber</i>	1	—	1
12. Papíripar. — Papierind.				Úvegfestő, <i>Glasbilder</i>	30	—	30
Betűvágó, <i>Letternschneider</i> . . .	1	—	1	Összesen — Zusammen	1437	26	1463
Csipkepapírkészítő, <i>Goldschlagpapierfabrikant</i>	2	1	3	15. Egyéb ipar. — Sonstige Ind.			
Díszműkészítő, <i>Galanteriearbeit.</i>	12	1	13	Ablakredőny-készítő, <i>Jalousienfabrikanten</i>	4	—	4
Dobozkészítő, <i>Schachtelmacher</i> . .	31	111	142	Angoltapaszkészítő, <i>Erzeuger von engl. Pflastern</i>	1	—	1
Kártyagyáros, <i>Kartentfabrikant.</i>	9	13	22	Aranyhimző, <i>Goldsticker</i>	1	2	3
Kártyatisztító, <i>Kartenreiniger</i> . . .	2	3	5	Aranyozó, <i>Vergolder</i>	177	2	179
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	669	125	794	Borbély és fodrász, <i>Friseure und Rasierer</i>	1133	16	1149
Levélborté-készítő, <i>Briefcouverterzeuger</i>	8	25	33	Bőripar-varrónő, <i>Ledernäherin</i>	—	2	2
Menetjegygyáros, <i>Fahrkartenerz.</i>	1	—	1	Burgonyakeményítő gyár, <i>Kartoffelstärkefabrication</i>	—	1	1
Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	29	41	70	Carbolgyár, <i>Carbolfabrication</i> . .	1	—	1
Papírkárpitkészítő, <i>Tapetenerz.</i>	7	—	7	Cellulosegyár, <i>Cellulosefabrik</i> . .	2	—	2
Papírlemez-készítő, <i>Pappdeckelmacher</i>	7	2	9	Csipkevarrónő, <i>Spitzennäherinnen</i>	—	5	5
Papírsákkészítő, <i>Papiersäckerzeuger</i>	9	17	26	Dohánygyár, <i>Tubakfabrication</i> . .	44	420	464
Szivarkehüvely-készítő, <i>Cigarettenhülfsenerzeuger</i>	3	4	7	Enyvygyár, <i>Leimfabrication</i> . . .	1	—	1
Szivarszipka-készítő, <i>Zigarrenspitzerzeuger</i>	6	16	22	Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i> . . .	34	29	63
Vonalozó, <i>Rastrierer</i>	22	8	30	Érzékszörős, <i>Metallschleifer</i>	1	—	1
Papírkárpitdíszítő, <i>Tapetendecor.</i>	13	—	13	Fehérneműkészítő, <i>Weisswarenerzeuger</i>	5	—	5
Összesen — Zusammen	831	367	1198	Fehérnemű varrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	—	951	951
13. Olaj- és zsiripar. Oel- und Fettindustrie.				Felszerelő, <i>Monteur</i>	27	—	27
Bőrkenőcskészítő, <i>Hautsalbenerz.</i>	1	—	1	Festékgyár, <i>Farbenfabrik</i>	17	2	19
Faggyúolvasztó-gyár, <i>Talgsieder</i>	1	—	1	Fénymáz-készítő, <i>Lackverfertiger</i>	6	1	7
Gyertyagyár, <i>Kerzenfabrikanten</i>	25	8	33	Fésűs, <i>Kammacher</i>	26	1	27
				Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	—	233	233
				Fűvőgyár, <i>Blasbalfabrication</i> . .	13	—	13
				Füdpóipar, <i>Badeindustrie</i>	19	4	23
				Fűtő, <i>Heizer</i>	62	—	62

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 59. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Gépkötő, <i>Maschin-Stickerinnen</i>	—	35	35	Ponyvakészítő, <i>Pachendeckenerz.</i>	8	—	8
Géptűző, <i>Maschinstepper</i>	7	25	32	Rézköszörűs, <i>Kupferschleifer</i>	1	—	1
Gyapjűmöső-gyár,	31	—	31	Tajtékpipagyáros, <i>Meerschau-</i> <i>pfeifenfabrikanten</i>	5	—	5
Gyepmester, <i>Wusenmeister</i>	6	1	7	Tamboureur, <i>Tambourier</i>	1	—	1
Gomblyukvarrónő, <i>Knopfloch-</i> <i>näherin</i>	—	1	1	Tintagyár, <i>Tintenfabrication</i>	5	9	14
Gyöngyvarrónő, <i>Perlenmäherin</i>	—	1	1	Tollkészítő, <i>Federerzeuger</i>	42	—	42
Hajmunkás, <i>Haararbeiter</i>	1	1	2	Tollfosztó, <i>Federschleisser</i>	1	7	8
Hajógyár, <i>Schiffswerfte</i>	973	—	973	Tűzőnő, <i>Stepperinnen</i>	—	6	6
Harisnyakötő, <i>Strumpfstriker</i>	48	25	73	Üveggyár, <i>Glasfabrik</i>	16	—	16
Hímzőbetűvarrónő, <i>Monogram-</i> <i>stickerin</i>	—	1	1	Üvegköszörűs, <i>Glasschleifer</i>	5	—	5
Hímzőelőnyomó, <i>Stickereivor-</i> <i>drucker</i>	2	7	9	Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	4629	4629
Hímzőelőrajzoló, <i>Stickerei-</i> <i>vorzeichner</i>	—	1	1	Varrónő fűző készítésénél, <i>Näherinnen bei Miederfabr.</i>	—	12	12
Hímzőiparos, <i>Stickerei</i>	3	—	3	Vásongyár, <i>Leinwandfabrik</i>	1	—	1
Hímzőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	388	388	Vattagyár, <i>Wattfabrik</i>	6	1	7
Horgoló, <i>Häklerinnen</i>	—	12	12	Vegyészeti gyár, <i>Chemische-Fabr.</i>	80	7	87
Hűrkészítő, <i>Saitenerzeuger</i>	4	—	4	Verkli foltozó, <i>Drehorgelflicker</i>	1	—	1
Íróngyár, <i>Bleistiftfabrikant</i>	1	—	1	Viaszkintázó, <i>Wachsmodelleur</i>	1	—	1
Játékkészítő, <i>Spichwaarenzeuger</i>	—	1	1	Vízműkészítő iparos, <i>Wasser-</i> <i>werks-Industrielle</i>	4	—	4
Jégművek, <i>Eiswerke</i>	—	5	5	Zsákkészítő, <i>Sackmacher</i>	2	—	2
Kályhafelállító, <i>Ofensetzer</i>	1	—	1	Zsákvarrónő, <i>Sacknäherinnen</i>	—	37	37
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	855	10	865	Összesen — Zusammen	4479	7403	11882
Kefekötő, <i>Bürstenbinder</i>	231	6	237	III. Forgalom összesen			
Keményítő ipar, <i>Stärkefabrication</i>	29	—	29	<i>Verkehr zusammen</i>	12488	346	12834
Kéményseprő, <i>Schornsteinfeger</i>	173	7	180	1. Szárazforgalom — Landverk.	11079	329	11408
Kézimunka női, <i>Weibl. Handarb.</i>	—	344	344	Közút, <i>Strassenbau</i>	86	—	86
Kőcsiszoló, <i>Steinpolier</i>	12	—	12	Ebből önálló, <i>hievon selbständig</i>	1	—	1
Kőköszörűs, <i>Steinschleifer</i>	1	—	1	» tisztviselő, <i>Beamte</i>	11	—	11
Kőszörűs, <i>Schleifer</i>	41	3	44	» testi szolgálat, <i>körperl.</i> <i>Dienstleistung</i>	74	—	74
Kötőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	105	105	Lófuvar összesen, <i>Pferdever-</i> <i>kehr zusammen</i>	3582	53	3635
Krétavágó, <i>Kreideschneider</i>	1	—	1	a) Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1103	22	1125
Krészeszgyár, <i>Gasfabrik</i>	102	1	103	Ebből önálló, <i>hievon Unternehm.</i>	459	22	481
Lőszőripar, <i>Rosshaarspinner</i>	3	—	3	» testi szolgálat, <i>körperl.</i> <i>Dienstleistung</i>	624	—	624
Megnevezetlen ipar, <i>Unbenannt</i>	3	5	8	» egyéb, <i>Sonstige</i>	20	—	20
Mérleggyár, <i>Waagfabrik</i>	14	—	14	b) Közkocsi, <i>Omnibus</i>	253	—	253
Mészégető, <i>Kalkbrenner</i>	3	1	4	Ebből önálló, <i>hievon Unternehm.</i>	10	—	10
Mu-travágó, <i>Mus'ermacher</i>	1	2	3	» tisztviselő, <i>Beamte</i>	18	—	18
Mutatványos, <i>Schausteller</i>	5	—	5	» kalauz, <i>Conducteure</i>	83	—	83
Műtrágyagyár, <i>Kunstdüngerfabr.</i>	4	—	4	» testi szolgálat, <i>körperl.</i> <i>Dienstleistung</i>	127	—	127
Nyakkendővarrónő, <i>Cravatten-</i> <i>näherinnen</i>	—	11	11	» egyéb, <i>Sonstige</i>	15	—	15
Palatáblagyár, <i>Schiefertafel-</i> <i>fabrication</i>	1	—	1	c) Bérkocsi, <i>Fiaker</i>	1581	31	1612
Paplankészítő, <i>Deckenwerfertiger</i>	102	22	124	Ebből önálló, <i>hievon Unternehm.</i>	519	31	550
Pecsétviaszgyár, <i>Siegellackfabr.</i>	3	3	6	» tisztviselő, <i>Beamte</i>	7	—	7
Pipametsző, <i>Pfeifenschneider</i>	18	—	18				
Robbantószergyár, <i>Spreng-</i> <i>warenfabrik</i>	2	1	3				
Rostás, <i>Siebmacher</i>	3	—	3				
Rovarpor-gyár, <i>Insectenpulver-</i> <i>fabricanten</i>	2	—	2				
Spodiumgyár, <i>Spodiumfabrik</i>	19	—	19				
Surlagyár, <i>Schürzelfabrication</i>	3	—	3				
Szemfedélkészítő, <i>Sargmacher</i>	17	—	17				
Szépítőszer-készítő, <i>Schönheits-</i> <i>mittelzeuger</i>	—	1	1				

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 59. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>				Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>			
	Férfi <i>Männlich</i>	Nő <i>Weiblich</i>	Együtt <i>Zusammen</i>		Férfi <i>Männlich</i>	Nő <i>Weiblich</i>	Együtt <i>Zusammen</i>
Ebből testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	976	—	976	Ebből fűtő, <i>Heizer</i>	128	—	128
» egyéb, <i>Sonstige</i>	79	—	79	» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	152	—	152
d) Lóvasút, <i>Tramway</i>	645	—	645	» egyéb, <i>Sonstige</i>	23	—	23
Ebből tisztviselő, <i>hieron Beamte</i>	33	—	33	Vizszabályozás, <i>Flussregul.</i>	21	—	21
» kalauz, <i>Conducteure</i>	174	—	174	Ebből tisztviselő, <i>hieron Beamte</i>	12	—	12
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	459	—	459	» kormányos, <i>Steuermann</i>	1	—	1
» egyéb, <i>Sonstige</i>	79	—	79	» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	8	—	8
Villamos vasút, <i>Elektr.-Bahn</i>	110	2	112				
Ebből önálló, <i>hieron Unternehm.</i>	1	—	1	IV. Kereskedelem összesen	19344	2659	22003
» tisztviselő, <i>Beamte</i>	20	—	20	<i>Handel zusammen</i>			
» kalauz, <i>Conducteure</i>	70	—	70	Östernényekkel kereskedő	4915	315	5230
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	19	2	21	<i>Handel mit Rohproducten</i>			
Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	4848	75	4923	Ásványviz-kereskedő, <i>Mineralwasser</i>	31	—	31
Ebből önálló, <i>hieron Unternehm.</i>	4	—	4	Baromfi kereskedő <i>Geflügel</i>	—	17	17
» tisztviselő, <i>Beamte</i>	2618	73	2691	Bél » <i>Eingeweide</i>	14	—	14
» üzemszolgálatban <i>im Betrieb</i>	948	—	948	Bor » <i>Wein</i>	286	8	294
» iparágakban elfoglalt, <i>Gewerbetreibende</i>	50	—	50	Borjú » <i>Kälber</i>	6	—	6
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	1204	2	1206	Cser » <i>Lohe</i>	12	—	12
» egyéb, <i>Sonstige</i>	24	—	24	Czement » <i>Cement</i>	1	—	1
Posta és távirtda, <i>Post, Telegr.</i>	2019	145	2164	Déli gyümölcs kereskedő, <i>Südfrüchte</i>	26	2	28
Ebből tisztviselő, <i>hieron Beamte</i>	895	143	1038	Élesztő kereskedő <i>Germ</i>	6	3	9
» iparágakban elfoglalt, <i>Gewerbetreibende</i>	5	—	5	Építő anyag » <i>Baumaterial</i>	5	—	5
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	1117	2	1119	Épületfa » <i>Bauholz</i>	67	—	67
» egyéb, <i>Sonstige</i>	2	—	2	Fa » <i>Holz</i>	526	36	562
Telephon, <i>Telephon</i>	30	53	83	Fűszer » <i>Spezereien</i>	2105	47	2152
Ebből tisztviselő, <i>hieron Beamte</i>	14	53	67	Fűzelék » <i>Gemüse</i>	29	3	32
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	16	—	16	Gabona » <i>Frucht</i>	939	7	946
Szállító, <i>Spediteure</i>	404	1	405	Gyapjú » <i>Wolle</i>	36	1	37
Ebből önálló, <i>hieron Unternehm.</i>	93	1	94	Gyarmatáru » <i>Colonialwaaren</i>	25	1	26
» tisztviselő, <i>Beamte</i>	221	—	221	Gyógyfű kereskedő, <i>Droguerien</i>	100	6	106
» kalauz, <i>Conducteure</i>	2	—	2	Gyümölcs » <i>Obst</i>	44	36	80
» testi szolgálat, <i>körperl. Dienstleistung</i>	88	—	88	Hagyma » <i>Zwiebel</i>	12	—	12
2. Víz forgalom, <i>Wasserverkehr</i>	1409	17	1426	Hal » <i>Fische</i>	9	8	17
Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1388	17	1405	Hüvelyes vetemény kereskedő, <i>Hülsenfrüchte</i>	20	—	20
Ebből önálló, <i>hieron Unternehm.</i>	8	—	8	Jég kereskedő, <i>Eis</i>	10	—	10
» tisztviselő, <i>Beamte</i>	298	11	309	Kender » <i>Hanf</i>	7	1	8
» kormányos, <i>Steuermänner</i>	209	—	209	Ló » <i>Pferde</i>	22	—	22
» matróz, <i>Matrosen</i>	555	—	555	Madár » <i>Vögel</i>	5	3	8
» iparágakban elfoglalt, <i>Gewerbetreibende</i>	15	6	21	Marha » <i>Vieh</i>	20	—	20
				Növény » <i>Pflanzen</i>	12	—	12
				Nyersbőr » <i>Rohleder</i>	11	—	11
				Olaj » <i>Oel</i>	22	1	23
				Petroleum » <i>Petroleum</i>	34	—	34
				Püccsa » <i>Blutegel</i>	4	1	5
				Sajt » <i>Käse</i>	42	7	49
				Sertés » <i>Schweine</i>	97	1	98
				Szén » <i>Kohlen</i>	134	12	146
				Széna » <i>Heu</i>	7	—	7
				Szivacs » <i>Schwämme</i>	2	—	2

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Tea kereskedő <i>Thee</i> . . .	19	—	19	Késgyári áru keresk. <i>Messer</i> . .	2	—	2
Tej » <i>Milch</i> . . .	94	85	179	Keményítő » <i>Stärke</i> . . .	1	—	1
Toll » <i>Federn</i> . . .	20	2	22	Keztyű » <i>Handschuhe</i>	4	1	5
Vadhus » <i>Wildfleisch</i>	5	—	5	Kézmű » <i>Manufaktur</i>	533	5	538
Vaj » <i>Butter</i> . . .	4	—	4	Könyv- és papír kereskedő, <i>Buch- und Papier</i> . . .	20	3	23
Virág » <i>Blumen</i> . . .	11	21	32	Kép- és tükör kereskedő, <i>Bild- und Rahmen</i> . . .	4	—	4
Zab » <i>Hafer</i> . . .	8	—	8	Kenőcs kereskedő, <i>Salben</i> . .	—	1	1
Zsiradék » <i>Fett</i> . . .	26	—	26	Kefe » <i>Bürsten</i> . . .	3	1	4
Zöldség » <i>Grünzeug</i> . .	—	6	6	Kötél » <i>Seile</i> . . .	15	3	18
Iparcikkkel kereskedő Handel mit Industrie-Artikeln	7335	645	7980	Konyhafelszerelés kereskedő, <i>Kücheneinrichtung</i>	7	2	9
Ágynemű keresk., <i>Bettzeug</i> . .	2	2	4	Kerékpár kereskedő, <i>Bicycle</i> . .	3	—	3
Bőr » <i>Leder</i> . . .	354	3	357	Lámpa » <i>Lampen</i> . . .	35	5	40
Bőrönd » <i>Koffer</i> . . .	9	—	9	Látszer » <i>Optische Gg.</i>	28	6	34
Butor » <i>Möbel</i> . . .	139	3	142	Légszusz- és vízvez. berendezés, <i>Gas- u. Wasser-Installat.</i> . .	3	—	3
Butorszövet » <i>Möbelstoff</i>	3	—	3	Likőr kereskedő, <i>Liqueur</i>	2	—	2
Chinaezüst » <i>Chinasilb.</i>	5	1	6	Liszt » <i>Mehl</i> . . .	138	19	157
Conserv » <i>Conserven</i>	1	—	1	Lószőr » <i>Rosshaar</i> . . .	2	—	2
Csemege » <i>Delicates.</i>	23	13	36	Malomgép » <i>Mühlenn.</i>	6	—	6
Csipke » <i>Spitzen</i> . . .	30	7	37	Mérleg » <i>Waagen</i> . . .	6	—	6
Czukorka » <i>Canditen</i> . .	27	10	37	Műszer » <i>Mech.-Instr.</i>	43	—	43
Czipéskellék » <i>Schuhwaaren</i>	21	1	22	Művirág » <i>Kunstblumen</i>	10	17	27
Czipő » <i>Schuhe</i> . . .	77	17	94	Nap- és esernyő kereskedő, <i>Sonnen- u. Regenschirme</i> . .	9	—	9
Diszjú » <i>Galanteriew.</i>	98	8	106	Nyomdász. keresk. <i>Druck-Art.</i>	1	—	1
Divatáru » <i>Modeartikel</i>	796	231	1027	Nürnbergi áru » <i>Nümb. Waar.</i>	180	25	205
Edény » <i>Geschirre</i> . . .	30	11	41	Óra » <i>Uhren</i> . . .	20	4	24
Egyházi szerekkel kereskedő, <i>Kirchl.-Geräthe</i>	4	—	4	Orvosi műszer » <i>ärztl. Instr.</i>	18	—	18
Ekszer kereskedő, <i>Schmuck</i>	84	7	91	Papír » <i>Papier</i> . . .	405	10	415
Élelmiszer » <i>Lebensmittel</i>	7	4	11	Papirdoboz » <i>Schachtel</i>	5	—	5
Fegyver » <i>Waffen</i> . . .	5	1	6	Papírkárpit » <i>Tapeten</i>	3	—	3
Fehérnemű » <i>Weisswäsche</i>	109	14	123	Pénzszekrény » <i>Geldkassen</i> . .	6	—	6
Fénymáz » <i>Lack</i> . . .	1	—	1	Pipa » <i>Pfeifen</i> . . .	11	—	11
Fémáru » <i>Metallartik.</i>	4	—	4	Pinczeszerekkel »	5	—	5
Fésű » <i>Kämme</i> . . .	—	2	2	Pipere » <i>Toilette-Art.</i>	9	—	9
Festék » <i>Farben</i> . . .	137	2	139	Palaczk sör » <i>Flaschenbier</i>	22	—	22
Furnirfa » <i>Fournirholz</i>	5	—	5	Ponyva » <i>Plachen</i> . . .	3	—	3
Füstölthús » <i>Ges.-Fleisch</i>	—	5	5	Porzellán » <i>Porzellan</i>	19	4	23
Gép » <i>Maschinen</i>	81	—	81	Posztó » <i>Tuch</i> . . .	312	3	315
Gyári tészta » <i>Mehlspeisen</i>	3	—	3	Pokrócz » <i>Kotzen</i>	3	—	3
Gyermekjáték » <i>Spielwaaren</i>	29	—	29	Redőny » <i>Jalousien</i> . . .	2	—	2
Gyógytár felszerelés kereskedő, <i>Apotheken-Einrichtung</i> . . .	3	—	3	Rézárú » <i>Kupferw.</i>	2	—	2
Gyufa kereskedő, <i>Zündh.</i>	9	—	9	Rőfös » <i>Bandwaaren</i>	598	9	607
Hangszer » <i>Musik-Instr.</i>	5	—	5	Ruggyanta » <i>Kautschuk</i>	11	—	11
Hímzőáru » <i>Stickereien</i>	2	4	6	Ruha » <i>Kleider</i> . . .	395	32	427
Illatsz. » <i>Parfumerien</i>	12	3	15	Rövidáru » <i>Kurzwaaren</i>	775	68	843
Jutlaáru » <i>Jutwaaren</i>	8	—	8	Szabókellék kereskedő, <i>Schnei- der-Zubehör</i>	23	—	23
Kalap » <i>Hüte</i> . . .	166	20	186	Szalag kereskedő, <i>Bänder</i> . . .	5	—	5
Kádárfa » <i>Böttcherholz</i>	10	—	10	Szalmakalap » <i>Strohüte</i>	8	4	12
Kályha » <i>Oefen</i> . . .	9	1	10	Szappan és gyertya kereskedő, <i>Seife und Kerzen</i>	7	4	11
Kártya » <i>Karten</i> . . .	1	—	1	Selyem kereskedő, <i>Seide</i> . . .	16	—	16
Kárpitosáru » <i>Tapeziererw.</i>	15	—	15	Sütemény » <i>Bäckerei</i> . . .	—	5	5
Katonai felszerelés kereskedő, <i>Militär-Adjustirungs-Artik.</i>	9	—	9	Szőnyeg » <i>Teppiche</i> . . .	43	1	44
Koporsó kereskedő, <i>Särge</i> . .	1	—	1				
Kosár » <i>Körbe</i> . . .	2	—	2				

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 59. (Fortsetzung)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Szücsáru keresk., <i>Pelzwaaren</i>	9	—	9	Kalapgyár-ügnök, <i>Hüte</i>	1	5	6
Szikkviz » <i>Sodawasser</i>	4	—	4	Könyv- és papír-ügnök, <i>Buch und Papier</i>	89	—	89
Szövílt és kötött áru kereskedő, <i>Textilwaaren</i>	41	—	41	Kereskedelmi ügnök, <i>Handel</i>	96	—	96
Színházjeggy keresk., <i>Theaterk.</i>	1	—	1	Lakás ügnök, <i>Wohnungen</i>	3	—	3
Szesz » <i>Spiritus</i>	138	4	142	Nyerstermény üg., <i>Rohproducte</i>	66	—	66
Szerszám » <i>Werkzeug</i>	55	1	56	Pénn ügnök, <i>Geld</i>	38	—	38
Szörme » <i>Pelzwaaren</i>	25	1	26	Posztó » <i>Tuch</i>	19	—	19
Surla » <i>Schmürigel</i>	1	—	1	Rézárú » <i>Kupferwaaren</i>	2	—	2
Sírkő » <i>Grabsteine</i>	7	—	7	Rőfős » <i>Schnittwaaren</i>	27	1	28
Üveg » <i>Glas</i>	114	4	118	Rővidárú » <i>Kurzwaaren</i>	26	11	37
Üveg és porcellán kereskedő, <i>Glas und Porzellan</i>	28	7	35	Ruha » <i>Kleider</i>	248	—	248
Varrógép kereskedő, <i>Nah- maschinen</i>	24	—	24	Sorsjeggy » <i>Lose</i>	5	—	5
Vas kereskedő, <i>Eisen</i>	364	4	368	Színház » <i>Theater</i>	3	—	3
Vászon » <i>Leinwand</i>	229	3	232	Tőzsde » <i>Börse</i>	153	—	153
Vállfüző » <i>Mieder</i>	—	9	9	Ujság » <i>Zeitung</i>	5	—	5
Vasbutor » <i>Eisenmöbel</i>	5	—	5	Üveg és porcellán ügnök, <i>Glas, Porzellan</i>	4	2	6
Vatta » <i>Watta</i>	1	—	1	Vas ügnök, <i>Eisen</i>	27	—	27
Vegyés » <i>Diverse</i>	99	7	106	Vászonnemű ügnök, <i>Leinwand</i>	19	37	56
Viaszszobor » <i>Wachsfiguren</i>	3	1	4	Egyéb és megnevezetlen, <i>Sonstige und Unbekannte</i>	338	—	338
Zenemű » <i>Musikalien</i>	19	1	20	5. Járókelő kereskedő Ambulirender Handel.	1082	991	2073
Zongora » <i>Klavier</i>	5	—	5	a) Házalók — <i>Hausierer, mit :</i>	743	88	831
Zsák » <i>Säcke</i>	11	—	11	Ebből Bőrházaló, <i>Leder</i>	5	—	5
Zsinór és paszomány kereskedő, <i>Schnüre</i>	35	1	36	Butor » <i>Möbel</i>	1	—	1
3. Pénnzel és hitellel kereskedő Handel mit Geld und Credit	2080	6	2086	Csipke » <i>Spitzen</i>	7	2	9
Bankok, <i>Banken</i>	630	—	630	Czukor » <i>Zucker</i>	7	1	8
Biztosító intézetek, <i>Assekuranzen</i>	816	1	817	Diszmű » <i>Galanteriew.</i>	3	—	3
Földhitelintézetek, <i>Bodenkredit- Anstalten</i>	100	—	100	Drótárú » <i>Drahtwaaren</i>	3	—	3
Magán bankok és pénzváltók, <i>Privatbanken u. Wechselstub.</i>	222	—	222	Ékszer » <i>Schmuck</i>	1	—	1
Szövetkezetek, <i>Genossenschaften</i>	14	—	14	Esernyő » <i>Regenschirm</i>	3	—	3
Takarékpénztárak, <i>Sparcassen</i>	173	—	173	Edény » <i>Geschirr</i>	55	1	56
Zálogintézetek, <i>Pfandleihanst.</i>	125	5	130	Fehérne ü házaló, <i>Wäsche</i>	9	2	11
4. Közvetítők, Vermittler	2421	56	2477	Faszerszám házaló, <i>Holzwaaren</i>	3	—	3
Állatügnök, <i>Agenten für Thiere</i>	148	—	148	Fatargonca » <i>Schubkarren</i>	1	—	1
Bizományi ügnök <i>Commissionen</i>	3	—	3	Fénymáz házaló <i>Zündhölzchen</i>	2	—	2
Biztosítási » <i>Asscuranz</i>	70	—	70	Gyufa » <i>Lack</i>	1	—	1
Bor és sör » <i>Wein u. Bier</i>	90	—	90	Gipszalak » <i>Gipsfiguren</i>	1	—	1
Bőr » <i>Leder</i>	36	—	36	Gyümölcs » <i>Obst</i>	6	—	6
Czipéskellék ügnök, <i>Schuh- waaren</i>	1	—	1	Gyermekj. » <i>Spielwaaren</i>	4	—	4
Fűszer ügnök, <i>Spezerei</i>	146	—	146	Hal » <i>Fische</i>	1	—	1
Fa és szén » <i>Holz, Kohle</i>	52	—	52	Harisnya » <i>Strümpfe</i>	—	1	1
Gabona » <i>Frucht</i>	378	—	378	Haj » <i>Haar</i>	1	—	1
Gép » <i>Maschinen</i>	60	—	60	Kézmű » <i>Manufacturw.</i>	3	2	5
Gépgyári » <i>Maschinenfabrik</i>	2	—	2	Könyv és papír házaló, <i>Buch und Papier</i>	8	—	8
Ház » <i>Häuser</i>	102	—	102	Kép házaló, <i>Bilder</i>	6	1	7
Hirdetés » <i>Annoncen</i>	58	—	58	Kefe » <i>Bürsten</i>	3	1	4
Házassági » <i>Ehevermittlung</i>	9	—	9	Kés » <i>Messer</i>	4	—	4
Ingatlan » <i>Immobilien</i>	29	—	29	Krumpli házaló, <i>Erdäpfel</i>	1	—	1
Kézműári » <i>Manufactur - W.</i>	68	—	68	Köszőrüanyag ház., <i>Schleifsteine</i>	—	1	1
				Kékitő házaló, <i>Waschblau</i>	—	1	1
				Kender » <i>Hanf</i>	1	—	1
				Liba és tojás ház., <i>Gänse u. Eier</i>	1	1	2
				Látszer » <i>Optische Art.</i>	3	—	3

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Nyakkendő-házaló, <i>Cravatten</i>	1	—	1	Temetkezési vállalkozó, <i>Leichenbestattungs-Unternehmer</i>	21	—	21
Ócska czipő » <i>alle Schuhe</i>	4	3	7	Tisztítási vállalk., <i>Reinigungs-Unternehmer</i>	20	—	20
» kalap » » <i>Hüte</i>	1	1	2	Utépítési vállalkozó, <i>Strassenbau-Unternehmer</i>	5	—	5
» ruha » » <i>Kleider</i>	277	27	304	Egyéb vállalkozó, <i>Sonstige Unternehmer</i>	24	2	26
» palaczk » <i>alte Flaschen</i>	1	—	1	Kinemderithető foglalkozás, <i>Unbekannte Unternehmer</i>	104	4	108
» vas » <i>altes Eisen</i>	28	—	28	V. Testi szolgálat összesen <i>Körperliche Dienstleistungen.</i>	42305	73871	116176
Óra » <i>Uhren</i>	1	—	1	Napszámok, <i>Tagelöhner</i>	33002	36491	69493
Pipere » <i>Toilette-Art.</i>	5	—	5	Munkások, <i>Arbeiter</i>	2049	2994	5043
Pipa » <i>Pfeifen</i>	4	—	4	Cselédek és szolgák, <i>Gesinde</i>	5191	34349	39540
Petroleum » <i>Petroleum</i>	2	—	2	Alkalmazott szolgák, <i>Amtsdiener</i>	1192	1	1193
Posztó » <i>Tuch</i>	1	—	1	Ebből: Állami hiv. szolgák, <i>Staatsdiener</i>	820	1	821
Paprika » <i>Paprika</i>	1	—	1	Megyei hiv. szolgák, <i>Comitatsdiener</i>	21	—	21
Rőfös és vászon házaló, <i>Band- und Leinenwaaren</i>	27	1	28	Fővárosi hiv. szolgák, <i>Stadt. Diener</i>	274	—	274
Rövidárú házaló, <i>Kurzwaaren</i>	26	11	37	Kórházi hiv. szolgák, <i>Spitaldiener</i>	67	—	67
Rongy és csont házaló, <i>Lumpen und Knochen</i>	67	7	74	Iskolaszolgák, <i>Schuldiener</i>	10	—	10
Réz házaló, <i>Kupfer</i>	—	1	1	Hordárok, <i>Dienstmänner</i>	752	—	752
Szappan házaló, <i>Seife</i>	2	1	3	Helyszerzők, <i>Platzvermittler</i>	119	36	155
Seprű » <i>Besen</i>	2	—	2	VI. Szellemi szolgálat <i>Geistige Dienstleistung.</i>	13979	3341	17320
Szűcsárú » <i>Pelzwaaren</i>	1	—	1	1. Állami hivatalnok* <i>Staatsbeamte.</i>	4270	—	4270
Sorsjegy ígervény házaló, <i>Promessen</i>	1	—	1	Ebből intézkedő hivatalnok, <i>hievon Beamte</i>	3349	—	3349
Sütemény házaló, <i>Bäckerei</i>	2	1	3	Építész mérnök, <i>Architekt. Ingen.</i>	112	—	112
Selyemkendő » <i>Seidentücher</i>	1	—	1	Írnok, <i>Schreiber</i>	320	—	320
Üveg » <i>Glas</i>	22	1	23	Díjnok, <i>Diurnisten</i>	480	—	480
Virstli » <i>Würste</i>	3	2	5	2. Megyei hivatalnok, Comitatsbeamte	88	—	88
Virág » <i>Blumen</i>	—	4	4	Ebből Intézkedő hivatalnok, <i>hievon Beamte</i>	65	—	65
Zsák » <i>Sacke</i>	2	—	2	Írnok, <i>Schreiber</i>	13	—	13
Megnevezetlen árukkal, <i>unbekannte Artikel</i>	117	14	131	Díjnok, <i>Diurnisten</i>	10	—	10
b) Baromfi-ker., <i>Geflügelhändler</i>	72	87	159	3. Fővárosi hivatalnok, Hauptstadt. Beamte	958	—	958
c) Kofa, <i>Höcker</i>	104	677	781	Ebből Intézkedő hivataln. <i>Beamte</i>	604	—	604
d) Kenyérárús, <i>Brodwaaaren</i>	6	5	11	Építész, mérn., <i>Archit., Ingenieur</i>	77	—	77
e) Kutséber, <i>Gottscheer</i>	77	—	77	Gépész, <i>Maschinisten</i>	4	—	4
f) Tojáskereskedő, <i>Eierhändler</i>	12	17	29				
g) Egyéb piaci árús, <i>sonstige Markterkäufer</i>	68	117	185				
6. Egyéb kereskedés <i>Sonstiger Handel.</i>	1511	646	2157				
Dohánytőzsde és lotto, <i>Tabak-Trafik und Lotto</i>	80	176	256				
Haszonbérlet, <i>Pächter</i>	39	17	56				
Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	211	6	217				
Régiségkereskedő, <i>Antiquitätenhändler</i>	5	—	5				
Rongykereskedő, <i>Lumpenhändler</i>	16	4	20				
Szatóc, <i>Fragner</i>	787	415	1202				
Zsibáros, <i>Trödler</i>	158	22	180				
Élelmezési vállalkozó, <i>Verkostigungs-Unternehmer</i>	4	—	4				
Földmunka vállalkozó, <i>Erdarbeiten-Unternehmer</i>	7	—	7				

¹⁾ Az állami hivatalnokok fenti létszámában a vasutaknál, a postánál, távvidvánál, állami telefontól, egy szóval a forgalomnál alkalmazott egyének nem foglaltak bent. — Ohne die bei den staatlichen Communications-Anstalten angestellten Beamten.

Tabelle Nr. 59. (Fortsetzung.)

59. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Irnok, <i>Schreiber</i>	48	—	48	Gyorsírástanító, <i>Stenogr. Lehrer.</i>	3	—	3
Díjnok, <i>Diurnisten</i>	205	—	205	Majolika- és porcellánfestés tanító, <i>Porcellanmalerei-Lehr.</i>	—	2	2
Kórházi alkalmazott(nem orvos) <i>Spitalbedienstete</i>	20	—	20	Énektanító, <i>Gesangslehrer</i> . . .	2	—	2
¹⁾ 4. Egyéb hivatalnok (magán- hivatalnok), <i>Privatbeamte</i> . . .	535	8	543	Siketnémák tanítója, <i>Taubstum- menlehrer</i>	2	—	2
²⁾ 5. Irnok, <i>Schreiber</i>	89	3	92	Nyelvtanítók, <i>Sprachlehrer</i> . . .	43	89	132
6. Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	1227	—	1227	Franczia nyelvtanító, <i>Frönz. Sprachlehrer</i>	17	59	76
Ebből Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	770	—	770	Angol nyelvtan., <i>Engl. Sprachl.</i>	5	13	18
Ügyvédjelölt, segéd, <i>Advoc. Kandidaten, Kanzleileiter</i>	457	—	457	Görög nyelvtan., <i>Griech. Sprachl.</i>	1	—	1
7. Orvos, <i>Aerzte</i>	1021	—	1021	Meg nem nevezett nyelveket tanító, <i>Sonstige</i>	20	17	37
Ebből Orvos és sebész, <i>Aerzte, Chirurgen</i>	704	—	704	f) Alkalmazás nélkül levő ta- nító, <i>Lehrer ohne Anstellung</i>	7	42	49
Szigorló orvos, <i>Rigoros. Aerzte</i> . .	317	—	317	g) Tanár- és tanítójelölt, <i>Prof- essurs-Candidaten</i>	171	26	197
8. Egyéb egészségügy. <i>Sonstige Sanitätspers.</i>	311	489	800	h) Rajztanárjelölt, <i>Zeichenprof. Candidaten</i>	14	—	14
Ebből Gyógyszerész, <i>Apotheker</i> . .	264	—	264	9/b Neveléssel foglalkozik, <i>Er- ziehung</i>	30	982	1012
Szülésznő, <i>Geburtshelferinnen</i> . . .	—	489	489	És pedig a) Nevelő, <i>Erzieher</i>	26	625	651
Fogművész, <i>Zahntechniker</i>	44	—	44	β) Gyermekkertésznő, <i>Kinder- gärtnerinnen</i>	—	76	76
Tébodya, <i>Irrenanstalt</i>	1	—	1	γ) Óvóképezdében tanító, <i>Klein- kinderbewahraust. Lehrer</i>	4	38	42
Massage-intézet, <i>Massage Anst.</i>	1	—	1	δ) Bonne, <i>Bonnen</i>	—	125	125
Állatgyógyintézeti honczmester, <i>Sector im Thierarznei Inst.</i>	1	—	1	ε) Alkalm. nélküli nevelőnő, <i>Erzieherinnen ohne Anstell.</i>	—	36	36
9. Tanító, <i>Lehrer</i>	1437	1808	3245	ζ) Társalkodónő, <i>Gesellschaf- terinnen</i>	—	82	82
Ebből 9/a Tanítással foglalkozik	1407	821	2228	10. Író, <i>Schriftsteller</i>	354	9	363
És pedig a) Tanár, <i>Professoren</i>	631	—	631	11. Műzenész, zenetanár, <i>Mu- siker, Musiklehrer</i>	563	179	742
b) Polgári s felső leányiskolai tanító, <i>Lehrer in Bürgerl. und höh. Mädchenschulen</i>	—	67	67	12. Színész, <i>Schauspieler</i>	170	215	385
c) Elemi tanító, <i>Elementar- Lehrer</i>	343	320	663	13. Festő, szobrász, <i>Maler, Bildhauer</i>	569	15	584
d) Magánintézeti s egyéb ma- gántanító, <i>Privatlehrer</i>	101	220	321	14. Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst, u. s.</i>	681	181	862
e) Különféle szaktanító, <i>Fach- lehrer</i>	140	146	286	Ebből Czigányzenész, <i>Zigeuner- musiker</i>	563	—	563
Ezekből: kézimunka-tanítónő, <i>Weibl. Handarb. Lehrerinnen</i>	—	39	39	Gitárjátész, <i>Gitarrespieler</i> . . .	6	—	6
Ipar- és iparrajz-tanító, <i>Ge- werbelehrer</i>	42	12	54	Harmonikajátész, <i>Harmonika- spieler</i>	3	—	3
Rajztanító, <i>Zeichenlehrer</i>	15	2	17	Cziterajátész, <i>Zitterspieler</i> . . .	4	—	4
Táncztanító, <i>Tanzlehrer</i>	12	2	14	Hárfajátész, <i>Harfenspieler</i> . . .	2	3	5
Tornatanító, <i>Turnlehrer</i>	8	—	8	Templomi énekes, <i>Kirchenang.</i>	4	3	7
Vívómester, <i>Fechtlehrer</i>	9	—	9	Nép- és orfeumbeli énekes, <i>Volks- u. Orphicum-Sänger</i> . . .	40	90	130
Szépírástanító, <i>Schönschriftleh.</i>	4	—	4	Torna, lovarda, <i>Gymnastiker, Zirkus</i>	23	7	30
¹⁾ Ezen kívül van a kereskede- lemnél	2739	8	2791				
Ezen kívül van az iparnál	1480	2	1482				
²⁾ Ezen és a hivatalnokok között kiténtetett irnokokon kívül van a kereskedelemnél	204	3	207				
Az iparnál	76	—	76				
Az irnokok összes létszáma tehát	759	6	765				

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
Művész, <i>Künstler</i>	12	7	19	Thorairó, <i>Thoraschreiber</i> . . .	1	—	1
Tánczos, <i>Tänzer</i>	2	65	67	Geologus, <i>Geologen</i>	1	—	1
Építészrajzoló, <i>Bauzeichner</i>	164	—	164	VII. Különféle szolg. összesen <i>Sonstige Dienstleistungen zus.</i>	5746	3458	9204
Egyéb rajzoló, <i>Sonst. Zeichner</i>	31	—	31	1. Katonaság, Militär	599	—	599
Bűvész, <i>Prestidigitateure</i>	6	—	6	2. Őrség, Wache	1883	10	1893
Gondolatolvasó, <i>Gedankenleser</i>	1	1	2	ebből pénzügyőr, <i>Finanzwacht.</i>	308	—	308
Majolika és üvegfestő, <i>Majolika u. Glasmaler</i>	—	5	5	M. k. államrendőr, <i>Staatspolizei</i>	965	—	965
Komédiás, <i>Komödianten</i>	2	—	2	Börtönőr, <i>Gefängniswärter</i>	107	—	107
15. Isteni szolgálat, Gottesdienst	258	437	695	Temetőőr és sírásó, <i>Friedhofaufseher und Todiengräber</i>	39	—	39
16. Könyvvivő, Buchführer¹⁾	74	1	75	Fővárosi tűzoltó, <i>Städt. Feuerwehrleute</i>	144	—	144
17. Építész, mérnök, Architekten, Ingenieur²⁾	718	—	718	Állami őr, <i>Staatl. Wachpersonal</i>	9	—	9
18. Gépész, Maschinenisten	403	—	403	Fővárosi őr, <i>Städt. Wachpers.</i>	22	—	22
19. Egyéb szellemi szolgálat, Sonstiger geistiger Dienst	253	1	254	Egyéb őrség, <i>Sonst. Wachpers.</i>	289	10	299
Ebből Országgyűlési képviselő, <i>Landtagsabgeordneter</i>	123	—	123	3. Vám- és jegyszedő, Zoll- u. Billeiteinnehmer	31	9	40
Főrendiházi tag, <i>Oberhaus-Mitglied</i>	8	—	8	4. Különféle felv., Aufseher	336	23	359
Tud. akad. tag, <i>Akad.-Mitglied</i>	1	—	1	5. Lámpagyújtogató, Lampenanzünder	108	—	108
Tolmács, <i>Dolmetsch</i>	4	—	4	6. Házmester, Hausmeister	1295	1217	2512
Konzuli hivatalnok, <i>Consularbeamte</i>	22	—	22	7. Különféle szolgálók, Diverse Diener	244	342	586
Diplomata, <i>Diplomaten</i>	1	—	1	ebből Egyházi szolga, <i>Kirchendiener</i>	107	—	107
Vegyész, <i>Chemiker</i>	30	—	30	Betegápoló, <i>Krankenwärter</i>	137	342	479
Jogszigorló, <i>Juristen</i>	36	—	36	8. Egyéb, Sonstige	1250	1857	3107
Műfordító, <i>Übersetzer</i>	2	1	3	VIII. Önálló kereset és foglalkozás nélkül. <i>Ohne eigenen Erwerb.</i>	71968	149324	221292
Társalkodó, <i>Gesellschafter</i>	2	—	2	1. Saját vagyonából élő, Von eig. Vermögen Lebende	3692	5056	8748
Bölcsész, <i>Philosophen</i>	2	—	2	ebből Magánzó, <i>Privatier</i>	1049	2457	3506
Fővárosi bizottsági tag, <i>Municipal-Ausschussmitglied</i>	2	—	2	Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	1032	1254	2286
Joggyakornok állás nélkül, <i>Jurid. Praktikant</i>	1	—	1	Tőkepezés, <i>Capitalisten</i>	132	148	280
Nyelvtudós, <i>Linguist</i>	1	—	1	Nyugdíjas, <i>Pensionisten</i>	1479	1197	2676
Természettudós, <i>Naturforscher</i>	1	—	1	2. Háztart. elfogl., Haushalt	1	80673	80674
Törvényszéki szakértő, <i>Gerichtl. Fachmann</i>	3	—	3	3. Gyámoltásban élők, Von Unterstützung Lebende	2693	3344	6037
Khinai vámigazgató, <i>Chines. Zolldirector</i>	1	—	1	4. Tanulók, Schüler	80266	19881	50097
Thalmodista, <i>Thalmodisten</i>	6	—	6	Ebből a) El. isk. tan. Elementar	17288	15627	32910
Hírlapkiadó, <i>Zeitungsverleger</i>	2	—	2	b) Polg. isk. * Bürgerschul	8948	2819	6667
Térképész, <i>Kartographen</i>	2	—	2				
Műintézeti művezető, <i>Leiter v. Kunstinstituten</i>	2	—	2				
¹⁾ Ezen kívül a kereskedelemnél. Az iparnál	855	8	863				
Összesen tehát a könyvvivők száma	145	2	147				
²⁾ Ezen kívül állami és fővárosi hivatalokban	574	11	585				
Összesen tehát építészek és mérnökök	189	—	189				
	907	—	907				

59. sz. tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 59. (Schluss.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen	Kereseti ág — Erwerbszweig	Férfi Männlich	Nő Weiblich	Együtt Zusammen
c) Közép isk. tan. <i>Mittelschul</i>	2451	421	2872	Ipariskolai, <i>Industrie-Sch.</i>	140	67	207
és pedig Gymn. tanuló, <i>Gymn. Schüler</i>	1696	—	1696	Iparrajz és tanműhelyi, <i>Gewerbezeichnen-Sch.</i>	59	—	59
Reáliskolai, <i>Realschüler</i>	755	—	755	Gazdasági és földm., <i>Oekonom.</i>	25	—	25
Felső leányisk., <i>Schülerinnen von Höh. Mädch. Schulen</i>	—	421	421	Erdészeti, <i>Forst-Sch.</i>	6	—	6
d) Egyetemi hallgató, <i>Universitätshörer</i>	2358	—	2358	Borászati (Vinczellér képezdei), <i>Winzer-Akad.</i>	21	—	21
és pedig Theologiai, <i>Theologie</i>	161	—	161	Bányászati, <i>Montan-Akad.</i>	2	—	2
Jogi, <i>Jus</i>	1006	—	1006	Posta- és távirtdai, <i>Post- und Telegr.-Curs</i>	100	—	100
Orvosi, <i>Medicin</i>	798	—	798	Vasuti és közl., <i>Eisenb.-Curs</i>	89	—	89
Bölcsészeti, <i>Philosophie</i>	106	—	106	Katonai, <i>Militärschulen</i>	483	—	483
Gyógyszerész, <i>Pharmaceuten</i>	99	—	99	Bába képezd., <i>Hebammen-Curs</i>	—	27	27
Egyéb, <i>Sonst.</i>	188	—	188	h) Művészet tan., <i>Kunst-Sch.</i>	123	145	268
e) Műegyet. hallg., <i>Hörer d. Polytechn.</i>	574	—	574	és pedig Festészetet, <i>Malerei</i>	34	21	55
f) Képezdei hallg., <i>Präparandisten</i>	175	306	481	Szobrászatot, <i>Bildhauerei</i>	8	—	8
és pedig Papnőveldei, rabbi képezdei, <i>Theol. u. Rabbi Sem.</i>	65	—	65	Szini és dalszínházi, <i>Theater und Oper</i>	15	37	52
Tanító képezdei, <i>Lehrer Präp.</i>	101	306	407	Énekiskolai, <i>Gesang</i>	1	—	1
Rajztanárképezdei, <i>Zeichenlehrer-Präp.</i>	9	—	9	Zene iskolai, <i>Musik</i>	65	87	152
g) Szakisk. tan., <i>Hörer von Fachschulen</i>	1540	100	1640	i) Egyéb tanuló, <i>Sonst. Sch.</i>	1914	413	2327
és pedig Állatorvosi, <i>Thierarztl.</i>	149	—	149	5. Egyéb fogl. nélk., <i>Sonstige</i>	35316	40420	75736
Kereskedelmi, <i>Handels-Sch.</i>	466	6	472	ebből Kéjhölgyek, <i>Lustdürnen</i>	—	856	856
				Rabok, <i>Sträflinge</i>	697	151	848
				Egyéb 15 éven alóliak, <i>Sonst. unter 15 J.</i>	32480	39413	71893
				Egyéb 15 éven felüliek, <i>Sonst. über 15 J.</i>	2139	—	2139

Napszamosok foglalkozásának részletezése.

Specification der Tagelöhner.

Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszamos Tagelöhner			Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszamos Tagelöhner		
	Férfi Männl.	Nő Weibl.	Együtt Zusam.		Férfi Männl.	Nő Weibl.	Együtt Zusam.
Östermelés — Urproduction.							
Földműves, Ackerbau	280	91	371	Papucsos, Pantoffelmacher	—	1	1
Szőllős, Weinbau	118	15	133	Sapkás, Kappelmacher	1	—	1
Iparos kertész, Industr. Gärtner	52	100	152	Szűcs, Kürschner	2	—	2
Egyéb kertész, Sonst. Gärtner	103	29	132	Vasalás, Bügelci	—	31	31
Összesen — Zusammen	553	235	788	Összesen — Zusammen	41	105	146
Ipar. — Industrie.				Építő ipar. — Baugewerbe.			
Eledelipar.				Ács, Zimmerleute	44	—	44
Nahrungsindustrie.				Aszfaltgyár, Asphaltfabrik	21	—	21
Baromfitisztító, Federviehputzer	—	1	1	Cserépfedő, Ziegeldecker	22	—	22
Béltisztító, Eingeweidereiniger	4	2	6	Czementöntő, Cementgiesser	31	3	34
Conservgyár, Conservenfabrik	6	7	13	Építőmester és pallér, Baumeister	155	—	155
Csokoládégyár, Chokoladefabrik	1	1	2	Kőfaragó, Steinmetze	16	9	25
Czukrász, Zuckerbäck r	23	15	38	Kőműves, Maurer	150	—	150
Czetgyár, Essigfabrik	2	—	2	Kőtörő, Steinbrecher	1	—	1
Élesztőkészítő, Hefefabrik	4	—	4	Kövező, Pflasterer	35	—	35
Hentes, Selcher	22	—	22	Kutmester, Brunnenmeister	14	—	14
Kávés és kávémérő, Caffeschänker	33	8	41	Márványcsiszoló, Marmorpoliere	3	4	7
Kifőző, Auskocher	—	1	1	Palagyár, Schiefererzeuger	1	1	2
Kolbászos, Würstler	2	—	2	Úveges, Glaser	5	—	5
Kőleskásagyár, Hirsenbreifabrik	16	1	17	Vízvezetéki berendező, Wasser- leitungs-Installateur	3	—	3
Likörgyár, Liqueurfabrik	6	—	6	Összesen — Zusammen	501	17	518
Malomipar, Mühlenindustrie	1311	15	1326	Fonó- és szövőipar.			
Mészáros, Fleischhauer	10	—	10	Textilindustrie.			
Pálinkamérő, Branntweinschänk	12	—	12	Fonó, Spinnerei	2	16	18
Pék, Bäcker	10	26	36	Kötélgyártó, Seiler	1	—	1
Pezsgőgyár, Champagnerfabrik	2	—	2	Posztós, Tuchmacher	—	1	1
Sajtkészítő, Käsemacher	1	—	1	Szalagkészítő, Bandmacher	—	1	1
Serfőző, Bierbrauerei	236	5	241	Szövő, Wirker	—	2	2
Sóórlógyár, Salzmahlfabrik	1	—	1	Takács, Weber	1	—	1
Szalámgyár, Salami-fabrik	15	2	17	Zsinór- és gombkötő, Schnür- und Knopfmacher	7	15	22
Szeszgyár, Spiritusfabrik	180	8	188	Összesen — Zusammen	11	35	46
Szikkvízgyár, Sodawasserfabrik	46	15	61	Agyagipar. — Thonindustrie.			
Tésztagyár, Mehlspeisenfabrik	18	25	43	Fazekas, Töpfer	4	—	4
Vendégfogadó, Hotels	3	3	6	Kályhakészítő, Ofenerzeuger	13	—	13
Vendéglős és korcsm., Gastwirth	22	8	30	Majolikakészítő, Majolikafabrik	3	—	3
Összesen — Zusammen	1986	143	2129	Pipagyártó, Pfeifenmacher	13	—	13
Ruházati ipar.				Porcellánkészítő, Porzellanfabrik	4	1	5
Kleidungsindustrie.				Tégelvető, Ziegelmacher	570	225	795
Csizmadia, Csizmenmacher	1	—	1	Összesen — Zusammen	607	226	833
Czipész, Schuster	1	6	7	Faipar. — Holzindustrie.			
Férfiszabó, Männerschneider	6	9	15	Asztalos, Tischler	42	1	43
Függönytisztító, Vorhängereinig.	4	—	4	Butorgyár, Möbelfabrik	4	—	4
Kalapos, Hutmacher	26	8	34	Esztergályos, Drechsler	11	1	12
Mosás, Wäscherei	—	46	46				
Női szabó, Damenschneider	—	4	4				

60. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 60. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszamos Taglöhner			Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszamos Taglöhner		
	Férfi Männl.	Nő Weibl.	Együtt Zusam.		Férfi Männl.	Nő Weibl.	Együtt Zusam.
Fadobozkészítő, <i>Holzschachtel- erzeuger</i>	1	—	1	Iparos művészet. Gewerbliche Kunst.			
Faipar, <i>Holzindustrie</i>	85	—	85	Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	—	1	1
Fémetsző, <i>Xylographen</i>	1	—	1	Fényképész, <i>Photographen</i>	3	1	4
Gőzfűrés, <i>Dampfsäge</i>	79	20	99	Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	15	—	15
Kádár, <i>Böttcher</i>	14	1	15	Vésnök, <i>Graveur</i>	1	—	1
Kaptafakészítő, <i>Leistenschneider</i>	1	—	1	Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	—	1	1
Kerekgyártó, <i>Rudmacher</i>	6	—	6	Összesen Zusammen	19	3	22
Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	10	3	13	Műszeripar. — Mech. Gewerbe.			
Ládagyáros, <i>Kistenverfertiger</i>	7	—	7	Fegyvergyár, <i>Waffenfabrik</i>	2	—	2
Nádhajlító, <i>Rohrbieger</i>	1	—	1	Hangszerkészítő, <i>Musik-Instru- mentenfabrikant</i>	1	—	1
Parkettgyár, <i>Parkettfabrik</i>	16	—	16	Kábelgyár, <i>Kabelfabrik</i>	1	2	3
Székfonó, <i>Sesselslechter</i>	1	1	2	Órás, <i>Uhrmacher</i>	1	—	1
Tükör- és képkeretkészítő, <i>Spie- gel- und Bilderrahmenfabr.</i>	1	—	1	Orvosi műszerész, <i>Medic. Instru- mentenfabrik</i>	1	—	1
Összesen — Zusammen	280	27	307	Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	1	—	1
Fémipar. — Metallindustrie.				Ruggyantagyár, <i>Kautschukfabr.</i>	2	—	2
Aranycsiszoló, <i>Goldschleifer</i>	—	1	1	Szerszámkészítő, <i>Werkzeugfabr.</i>	1	—	1
Aranyverő, <i>Goldschläger</i>	1	—	1	Villanygyár, <i>Elektr. fabrik</i>	27	7	34
Bádogos, <i>Spengler</i>	33	—	33	Vizmunkálatiipar, <i>Wasserbauten Industrie</i>	1	—	1
Betűöntő, <i>Schriftgiesser</i>	1	2	3	Összesen — Zusammen	38	9	47
Csatt- és lánczkészítő, <i>Spangen- und Kettenmacher</i>	1	—	1	Bőripar. — Lederindustrie.			
Drótos, <i>Drahtbinder</i>	2	—	2	Börgyár, <i>Lederfabrik</i>	100	7	107
Erczöntő, <i>Metallgiesser</i>	1	1	2	Bőröndös, <i>Taschner</i>	6	—	6
Ezüstcsiszoló, <i>Silberschleifer</i>	—	1	1	Fehértimár, <i>Weissgerber</i>	1	—	1
Ezüstműves, <i>Silberarbeiter</i>	1	—	1	Gépszíjgyártó, <i>Maschinenriemen fabrik</i>	1	—	1
Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	9	—	9	Hadfelszerel. gyár, <i>Montierungs- fabrik</i>	16	5	21
Gépgyári ipar, <i>Maschinen Ind.</i>	805	5	810	Szűjgyártó, <i>Riem r</i>	2	—	2
Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	2	—	2	Timár, <i>Gerber</i>	15	—	15
Késműves, <i>Messerschmiede</i>	1	—	1	Összesen — Zusammen	141	12	153
Kovács, <i>Schmiede</i>	2	—	2	Papiripar. — Papierindustrie.			
Lakatos, <i>Schlosser</i>	14	—	14	Dobozgyár, <i>Schachtelfabrik</i>	9	—	9
Olomöntő, <i>Beleigiesser</i>	2	5	7	Kártyagyár, <i>Kartenfabrik</i>	3	5	8
Öntő, <i>Giesser</i>	1	—	1	Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	4	—	4
Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	6	—	6	Papirgyár, <i>Papierfabrik</i>	5	16	21
Rézműves, <i>Kupferarbeiter</i>	6	—	6	Papirlemezygyár, <i>Papierdeckel fabrik</i>	1	3	4
Réznyomó, <i>Kupferdrucker</i>	1	—	1	Szivarszipkagyár, <i>Zigarrenspitz- fabrik</i>	1	—	1
Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	3	—	3	Tapétakészítő, <i>Tapetenzeuger</i>	3	—	3
Vasbutorgyár, <i>Eisenmöbelfabrik</i>	1	—	1	Összesen — Zusammen	26	24	50
Vasestergályos, <i>Eisendrechsler</i>	4	—	4	Olaj- és zsiripar. Oel- und Fettindustrie.			
Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	744	3	747	Bőrkenőcskészítő, <i>Salbherzeuger</i>	1	—	1
Vassodró, <i>Eisendrahterzeuger</i>	1	—	1	Gyertyagyár, <i>Kerzenfabrik</i>	53	55	108
Vasszerszámgyár, <i>Eisengeräht- fabrik</i>	2	—	2	Összesen — Zusammen	167	117	284
Összesen — Zusammen	1644	18	1662				
Sokszorosító-ipar. Polygraphische Gewerbe.							
Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	14	2	16				
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	153	115	268				
Összesen — Zusammen	167	117	284				

Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszámos Taglöhner			Kereseti ág — Erwerbszweig	Napszámos Taglöhner		
	Férfi Aloml.	Nő Wéibl.	Együtt Zusamm.		Férfi Männl.	Nő Weibl.	Együtt Zusamm.
Olaggyár, Oelfabrik	52	3	55	For_alom — Verkehr.			
Szappanos, Seifensieder	8	12	20	Bérokocsis, Lohnkutscher	79	—	79
Zsiradék, Fettwaarenherzeuger	27	3	30	Fuvaros, Fuhrleute	139	4	143
Összesen — Zusammen	141	73	214	Gőzvasut, Eisenbahn	1215	4	1219
Iparos festő — Färber.				Hajózás, Schifffahrt	87	—	87
Bőrfestő, Lederfärber	4	—	4	Közút, Strassenbahn	23	—	23
Kártyafestő, Kartenfärber	—	1	1	Lóvasut, Tramway	19	—	19
Majolikafestő, Majolicafärber	1	—	1	Pósta és távirida, Post und Telegraph	5	—	5
Mázoló, Anstreicher	12	—	12	Szállító, Speditour	70	1	71
Üvegfestő, Glasmaler	1	—	1	Villamos vasut, Elektr. Bahn	13	1	14
Összesen — Zusammen	18	1	19	Egyéb, Sonstige	2	—	2
Egyéb ipar — Sonst. Industrie.				Összesen — Zusammen	1652	10	1662
Ablakredőnykészítő, Jalousienfabrik	2	—	2	Kereskedelem — Handel.			
Aranyhímző, Goldsticker	—	2	2	Österményekkel, és pedig:			
Aranyozó, Vergolder	1	1	2	<i>Mit Rohproducten, u. zw.:</i>			
Carbolgyár, Carbolfabrik	1	—	1	Ásványviz, Mineralwasser	2	—	2
Dohánygyár, Tabakfabrik	108	703	811	Bor, Wein	36	1	37
Enygyár, Leimfabrik	1	2	3	Déli gyümölcs, Südfrüchten	2	—	2
Esernyőkészítő, Schirmverfert.	—	1	1	Épületfa, Bauholz	24	—	24
Fénymázipar, Lackverfert.	3	—	3	Fa, Holz	121	10	131
Festékgár, Farbenfabrik	—	1	1	Fűszer, Specereiwaaren	42	—	42
Fürdő-ipar, Bade-Industrie	1	9	10	Gabona, Frucht	46	3	49
Fűtő, Heizer	2	—	2	Gyapjú, Wolle	7	—	7
Gyapjamosó, Wollwäscher	23	—	23	Gyógyfű, Droguerien	11	2	13
Hajógyár, Schiffswerfte	380	—	380	Gyümölcs, Obst	6	—	6
Jégművek, Eiswerke	23	1	24	Hüvelyes vetemények, Hülsenfrüchte	3	—	3
Kalapvarró, Hutnäher	2	—	2	Jég, Eis	4	—	4
Kályhafelállító, Ofensetzer	2	—	2	Ló, Pferde	7	—	7
Kárpitos, Tapezierer	11	1	12	Marha, Vieh	2	—	2
Kefekötő, Bürstenbinder	1	—	1	Márvány, Marmor	1	—	1
Kékfestő, Blaufärber	365	48	413	Növény, Pflanzen	1	—	1
Keményítőgyár, Stärkefabrik	89	21	110	Olaj, Öl	1	—	1
Kézimunkásnő, Handarbeiterin	—	4	4	Petroleum, Petroleum	4	—	4
Kőcsiszoló, Steinschleifer	3	—	3	Sajt, Käse	2	—	2
Légszeszgyár, Gasfabrik	250	—	250	Sertés, Schweine	5	—	5
Mérleggyár, Waagfabrik	7	—	7	Szén, Kohlen	115	1	116
Palatáblagyár, Schiefertafelfabr.	—	2	2	Széna, Heu	1	—	1
Paplangyár, Deckenverfertiger	1	—	1	Tea, Thee	2	—	2
Pecsétviaszgyár, Siegelackfabr.	3	2	5	Tej, Milch	8	11	19
Pipametsző, Pfeifenschneider	2	—	2	Toll, Federn	1	—	1
Robbanószergyár, Sprengstofffabr.	6	—	6	Vadhús, Wildpret	3	—	3
Rostás, Siebmacher	1	—	1	Vaj, Butter	1	—	1
Sepros, Besenbinder	1	—	1	Virág, Blumen	1	2	3
Spodiumgyár, Spodiumfabrik	15	—	15	Zab, Hafer	5	—	5
Szemfedélkészítő, Sargfabrik	2	—	2	Zsir, Fett	2	—	2
Tentagyár, Tintenfabrik	5	9	14	Összesen — Zusammen	466	30	496
Tollfosztó, Federschleisser	—	3	3	Iparcikkekkel, és pedig:			
Varrónő, Näherin	—	18	18	<i>Mit Industrieartikeln, u. zw.:</i>			
Vattagyár, Wattefabrik	3	1	4	Bőr, Leder	12	—	12
Vegyszeti gyár, Chem. Fabrik	23	20	43	Butor, Möbel	14	—	14
Zsákvarró, Sacknäherinnen	—	28	28				
Összesen — Zusammen	1337	877	2214				

60. sz. tábla. (Vége.)

Tabelle Nr. 60. (Schluss.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Napszámos Taglöhner			Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Napszámos Taglöhner							
	Férfi Männl.	Nő Weib.	Együtt Zusam.		Férfi Männl.	Nő Weib.	Együtt Zusam.					
Diszámú, <i>Galanterie-Waaren</i>	—	1	1	Összesítés. Recapitulation.	A) <i>Östermelés, Urproduction</i>	553	235	788				
Divatárúk, <i>Modewaaren</i>	3	—	3						B) <i>Ipar, Industrie</i>			
Edény, <i>Geschirr</i>	6	—	6						I. Eledeleipar, <i>Nahrung-ind.</i>	1986	143	2129
Ékszer, <i>Schmuck</i>	2	—	2						II. Ruházati ipar, <i>Kleidungs- industrie</i>	41	105	146
Festék, <i>Farben</i>	5	—	5						III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	501	17	518
Gép, <i>Maschinen</i>	2	—	2						IV. Fonó-szövő ipar, <i>Textilind.</i>	11	35	46
Illatszér, <i>Parfümerien</i>	1	—	1						V. Agyag ipar, <i>Thonind.</i>	607	226	833
Kádárta, <i>Böttcherholz</i>	26	—	26						VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	280	27	307
Kalap, <i>Hüte</i>	4	—	4						VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	1644	18	1662
Kárpitárú, <i>Tapezierwaaren</i>	1	—	1						VIII. Soksz. ipar, <i>Polygraph.Ind.</i>	167	117	284
Kép- és tükör, <i>Bilder- u Spiegel</i>	1	—	1						IX. Iparos művészet, <i>Gewerbl. Kunst</i>	19	3	22
Kézmű, <i>Manufacturwaaren</i>	1	—	1						X. Műszer ipar, <i>Mechan. Ind.</i>	38	9	47
Lámpa, <i>Lampen</i>	4	—	4						XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	141	12	153
Liszt, <i>Mehl</i>	19	—	19						XII. Papiripar, <i>Papierindustrie</i>	26	24	50
Norinbergi árú, <i>Nürnbergerio.</i>	1	—	1						XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Oel- und Fettindustrie</i>	141	73	214
Ora, <i>Uhren</i>	1	—	1						XIV. Iparosfestő, <i>Färberei</i>	18	1	19
Palaczkőr, <i>Flaschenbier</i>	7	—	7						XV. Egyéb ipar, <i>Sonst. Ind.</i>	1337	877	2214
Pénzszekrény, <i>Geldcassen</i>	1	—	1						Összesen — Zusammen	6957	1697	8644
Posztó, <i>Tuch</i>	5	—	5						C) <i>Forgalom, Verkehr</i>	1652	10	1662
Rőfős, <i>Bandwaaren</i>	3	—	3	D) <i>Kereskedelem, Handel</i>								
Rövidárú, <i>Kurzwaaren</i>	2	—	2	I. Österményekkel, <i>m. Rohprod.</i>	466	30	496					
Szerszám, <i>Werkzeug</i>	1	—	1	II. Iparcikkekkel, <i>m. Ind.-Art.</i>	169	1	170					
Szőnyeg, <i>Teppichen</i>	4	—	4	III. Pénz és hitellel, <i>mit Geld und Credit</i>	—	—	—					
Szörme, <i>Pelzwaaren</i>	1	—	1	IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	3	—	3					
Szövőtt- és kötött árúk, <i>Textil- waaren</i>	1	—	1	V. Járókelő kereskedés, <i>Ambul. Kleinhandel</i>	13	48	61					
Üveg, <i>Gluswaaren</i>	14	—	14	VI. Egyéb keresk., <i>Sonst. Handel</i>	22	19	41					
Varrógép, <i>Nähmaschinen</i>	4	—	4	Összesen — Zusammen	673	98	771					
Vas, <i>Eisen</i>	15	—	15	Napszámos megjelölés nélkül <i>Taglöhner ohne nähere Angabe</i>	23167	34461	57628					
Vászon, <i>Leinwand</i>	3	—	3	Összesen — Zusammen	33002	36491	69493					
Vegyés, <i>Diversen</i>	5	—	5									
Összesen — Zusammen	169	1	170									
Közvetítő — Vermittler												
Ügynök, <i>Agenten</i>	3	—	3									
Járókelőkereskedés — Ambulanter Handel.												
Csont- és rongyházaló, <i>Knochen- und Lumpenhausierer</i>	—	14	14									
Egyéb házaló, <i>Sonst. Hausierer</i>	2	2	4									
Kofa, <i>Platzverkäufer</i>	11	32	43									
Összesen — Zusammen	13	48	61									
Egyéb kereskedelem — Sonstiger Handel.												
Dohánytőzsdé, <i>Tabaktrafik</i>	2	—	2									
Könyvkereskedés, <i>Buchhandel</i>	—	7	7									
Rongykereskedés, <i>Lampen- händler</i>	20	12	32									
Összesen — Zusammen	22	19	41									
Napszámos megjelölés nélkül Taglöhner ohne Angabe.	23167	34461	57628									

II. Ruházati ipar — <i>Kleidungsindustrie</i> .													
a) Cipész, Schuster	11	—	4199	94	691	9	11	2	—	—	4912	105	5017
b) Foltozó cipész, Flickschuster	—	—	18	—	116	—	—	—	—	—	18	—	18
c) Cizmadia, Stiefelmachen	—	—	211	—	—	—	—	—	—	—	327	—	327
d) Divatárus és ipar, Modenaarven und Modisten	—	—	—	75	3	44	—	—	—	—	3	119	122
e) Kalapos, Hutmacher	—	—	75	68	91	9	7	7	—	—	173	84	257
f) Keztyűs, Handschuhmacher	—	—	69	25	16	1	1	4	—	—	86	30	116
g) Mosás és tisztítás, Wäscherei und Reinigung	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
h) Ruhavarrónó, Kleidermacherinnen	—	—	8	6	13	3	—	—	—	—	21	9	30
k) Sapkás, Kappenmacher	—	—	—	523	—	84	—	—	—	—	—	607	607
l) Férfiszabó, Männerschneider	—	—	22	5	17	12	—	—	—	—	39	17	56
m) Foltozó szabó, Flickschneider	—	—	3459	26	655	6	—	—	—	—	4114	32	4146
n) Női szabó, Damenschneider	—	—	18	9	—	—	1	—	—	—	19	9	28
o) Szűcs, Kürschner	—	—	142	990	—	311	—	—	—	—	142	1301	1443
p) Vasalás, Bügtelei	—	—	215	2	21	—	—	—	—	—	236	2	238
r) Egyéb, Sonstige	—	—	7	358	—	—	—	—	—	—	7	358	365
	—	—	29	31	14	6	—	—	—	—	48	37	80
Összesen, Zusammen	11	—	8475	2212	1637	485	20	13	—	—	10148	2710	12853
III. Építő ipar — <i>Bauindustrie</i> .													
a) Kőműves, Maurer	3	—	2702	—	298	—	—	134	—	—	3003	134	3137
b) Kőfaragó, Steinmetzen	3	—	423	—	110	—	—	—	—	—	536	—	536
c) Ács, Zimmerleute	2	—	890	—	66	—	1	—	—	—	959	—	959
d) Kővező, Pfasterer	1	—	164	—	53	—	—	—	—	—	219	—	219
e) Cserépfedő, Ziegeldacker	1	—	174	—	46	—	1	—	—	—	222	—	222
f) Üveges, Glaser	4	—	146	—	36	—	—	—	—	—	185	—	185
g) Építőmester és pallér, Baumeister und Bauführer	299	—	16	—	3	—	6	67	—	—	324	67	391
h) Egyéb, Sonstige	27	—	72	—	8	—	33	1	—	—	140	1	141
Összesen, Zusammen	340	—	4586	—	620	—	42	202	—	—	5588	202	5790
IV. Fonó- és szövőipar — <i>Spinnerei und Weberei</i> .													
a) Zsinór és gombkötő, Schnur- und Knopfmacher	3	—	125	99	51	27	9	33	—	—	188	159	347
b) Kötélgyártó, Seiler	—	—	43	—	19	—	1	—	—	—	63	—	63
c) Egyéb, Sonstige	20	—	45	1	16	—	6	9	—	—	87	10	97
Összesen, Zusammen	23	—	213	100	86	27	16	42	—	—	338	169	507
V. Agyagipar — <i>Thonindustrie</i> .													
a) Téglavető, Ziegelmacher	—	—	70	—	14	—	—	—	—	—	413	264	677
b) Kályhás, Ofner	—	—	48	—	5	—	1	—	—	—	54	—	54
c) Fazekas, Hafner	—	—	43	—	2	—	2	—	—	—	47	—	47

	Hivatalnok és üzletvezető Beamte und Geschäftsführer		Segéd Gelfilfen		Tanonc Lehrslinge		Munkás Arbeiter		Egyéb Sonstige		Összesen Zusammen		
	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusammen
Kereseti ág — Erwerbszweig													
d) Pipagyártó, Pfeifenmacher	—	—	30	—	5	—	4	1	—	—	39	1	40
e) Egyéb, Sonstige	—	—	19	—	3	1	12	10	—	—	34	11	45
Összesen, Zusammen	—	—	210	—	29	1	348	275	—	—	587	276	863
VI. Faipar — Holzindustrie.													
a) Asztalos, Tischler	5	—	4402	—	826	—	15	—	—	—	5248	—	5248
b) Esztengályos, Drechsler	—	—	212	—	153	—	7	—	—	—	402	—	402
c) Kádár, Böttcher	3	—	474	—	51	—	8	—	—	—	536	—	536
d) Bognár, Binder	—	—	263	—	73	—	—	—	—	—	336	—	336
e) Kocsigyártó, Wagner	10	—	103	—	22	—	1	1	—	—	136	1	137
f) Kosárfonó, Korbflechter	—	—	42	—	32	—	1	—	—	—	75	—	75
g) Egyéb, Sonstige	31	—	67	—	9	—	41	9	—	—	148	9	157
Összesen, Zusammen	49	—	5593	—	1166	—	78	10	—	—	6881	10	6891
VII. Vas- és fémpipar — Eisen- und Metallindustrie													
a) Drágakő és ékszer, Edelmetall und Juwelen	9	—	390	60	226	8	—	8	—	—	625	76	701
b) Bádógos, Spengler	15	1	733	—	341	—	15	3	—	—	1104	4	1108
c) Bethöntő, Schriftgießer	4	—	59	3	21	—	—	1	—	—	84	4	88
d) Bronzműves, Bronzarbeiter	1	—	61	—	17	—	—	—	—	—	79	—	79
e) Drótos, Drahtbinder	—	—	12	—	6	—	—	—	—	—	18	—	18
f) Ércsztergályos, Erzdrechsler	1	—	49	—	20	—	4	10	—	—	74	10	84
g) Érczöntő, Erzgießer	1	—	62	—	24	—	—	—	—	—	87	—	87
h) Fémöntő, Metallgießer	17	—	11	—	1	—	2	28	—	—	31	28	59
i) Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	407	—	43	—	22	—	120	—	—	—	592	—	592
k) Géplakatos, Maschinenschlosser	—	—	1121	—	—	—	—	—	—	—	1121	—	1121
l) Kazánkovács, Kesselschmied	—	—	174	—	1	—	—	—	—	—	175	—	175
m) Kovács, Schmiede	1	—	1837	—	167	—	27	—	—	—	2032	—	2032
n) Lakatos, Schlosser	16	—	3531	—	1154	—	4	—	—	—	4705	—	4705
o) Rézműves, Kupferschmied	2	—	116	—	38	—	1	—	—	—	157	—	157
p) Rézöntő, Kupfergießer	1	—	89	—	59	—	—	—	—	—	150	—	150

B) I p a r — I n d u s t r i e

r) Reszelővágó, Feüleinbauer	1	561	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71
s) Vaszetörgályos, Eisenbrechler	2	568	113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	687
t) Vasöntőde, Eisengiesserei	3	418	141	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	781
u) Egyéb vasipar, Sonstige Eisenindustrie	8	108	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	151
v) Egyéb fémpipar, Sonstige Metallindustrie	4	101	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	163
Összesen, Zusammen	498	1 9539	63 2448	8	407	51	12887	123	13010					
VIII. Sokszorosító ipar — Polygraphische Industrie,														
a) Könyvnyomda, Buchdruckerei	53	1627	8	553	19	57	2290	410	2700					
b) Könyvnyomda, Lithographie	4	207	—	46	1	15	272	9	281					
Összesen, Zusammen	57	1834	8	599	20	72	2562	419	2981					
IX. Iparos művészet — Gewerbliche Kunst.														
a) Fényképész, Photographien	5	108	12	50	—	—	163	12	175					
b) Szobafestő, Zimmermaler	1	435	—	50	—	—	494	—	494					
c) Virágcsináló, Blumenmacher	—	3	92	—	30	3	6	127	133					
d) Czimfestő, Schilder-maler	—	88	—	34	—	—	117	—	117					
e) Vésnök, Graveure	—	57	1	28	—	16	101	—	102					
f) Fajetsző, Xylographen	—	30	—	16	—	—	46	—	46					
g) Egyéb, Sonstige	1	50	1	9	—	6	66	—	67					
Összesen, Zusammen	7	766	106	187	30	33	993	141	1184					
X. Műszeripar — Mechanische Industrie.														
a) Óras, Uhrmacher	—	164	—	72	—	—	236	—	236					
b) Látzerész, Optiker	—	9	—	18	—	—	27	—	27					
c) Puskműves, Buchsenmacher	—	19	—	7	—	—	26	—	26					
d) Hangszerkészítő, Verfertiger von musical. Instrumente	—	98	—	—	—	—	98	—	98					
e) Mechanikus, Mechaniker	2	60	—	42	—	—	104	—	104					
f) Műszerész, Zeugschmiede	—	172	—	84	—	2	258	—	258					
g) Egyéb, Sonstige	37	81	10	17	—	23	158	24	182					
Összesen, Zusammen	39	603	10	240	—	25	907	24	931					
XI. Bőripipar — Leder-Industrie.														
a) Szügyvartó, Riemen	2	415	—	64	—	15	496	—	496					
b) Nyerges, Sattler	—	148	—	38	—	—	186	—	186					
c) Bőröndös, Taschner	1	92	—	35	—	—	128	—	128					
d) Tímár, Gerber	—	131	—	28	—	—	159	—	159					
e) Bőrgyár, Leder-Fabrik	17	4	—	—	—	19	40	—	40					
f) Egyéb bőripipar, Sonstige Lederindustrie	6	48	6	11	—	10	75	7	82					
Összesen, Zusammen	26	838	6	176	—	44	1084	7	1091					

	Hivatalnok és üzletvezető Beamte und Geschäftsführer		Segéd Gehilfen		Tanonc Lehrlinge		Munkás Arbeiter		Egyéb Sonstige		Összesen Zusammen			
	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	
XII. Papír ipar — Papierindustrie.														
a) Papírgyár, Papírfabrik	23	—	—	—	—	—	3	41	—	—	—	26	41	67
b) Könyvkötő, Buchbinder	1	—	444	80	41	—	3	—	—	—	—	598	121	719
c) Dobozgyár, Schachtelfabrik	1	—	11	32	3	6	6	73	—	—	—	21	111	132
d) Egyéb papírpar, Sonstige Papierindustrie	2	—	48	22	9	7	19	56	—	—	—	78	85	163
Összesen, Zusammen	27	—	503	134	54	—	31	170	—	—	—	723	358	1081
XIII. Olaj és zsiripar — Oel- und Fettindustrie.														
a) Olajgyári ipar, Oelindustrie	58	—	4	—	—	—	20	3	—	—	—	82	3	85
b) Szappanos, Seifensieder	6	—	36	—	2	—	13	10	—	—	—	57	10	67
c) Egyéb, Sonstige	15	—	1	6	4	—	23	13	—	—	—	43	19	62
Összesen, Zusammen	79	—	41	6	6	—	56	26	—	—	—	182	32	214
XIV. Iparos festő — Färbereien														
a) Mázoló, Anstreicher	1	—	452	—	63	—	15	1	—	—	—	561	1	562
b) Fényező, Lacker	2	—	286	—	63	—	3	1	—	—	—	354	1	355
c) Képfestő, Blaufärber	—	—	33	—	5	—	126	—	—	—	—	163	—	163
d) Egyéb, Sonstige	—	—	151	7	34	1	10	7	—	—	—	205	15	220
Összesen, Zusammen	3	—	962	7	165	1	153	9	—	—	—	1283	17	1300
XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrie.														
a) Aranyozó, Vergolder	—	—	106	—	40	—	3	1	—	—	—	149	1	150
b) Borély és fodrász, Barbier und Friseur	—	—	711	—	123	—	—	—	—	—	—	834	—	834
c) Dohánygyárban, in Tabakfabriken	28	—	—	—	—	—	—	—	16	420	—	44	420	464
d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	1	—	4	16	1	—	1	1	—	—	—	7	19	26
e) Fodrászno, Friseurinnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
f) Fűtő, Heizer	—	—	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	62
g) Hajógyár, in Schiffswerften	677	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	973

B) Ipar — Industrie		478	10	210	—	19	—	—	—	707	10	717
h) Kárpitos, Tapézierer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
i) Kefekötő, Bőrsteinbinder	—	152	3	38	—	2	—	—	—	192	3	196
k) Kéményseprő, Rauchfangkehrer	—	107	—	28	—	—	—	—	—	135	—	136
l) Kézimunka (női), ¹⁾ Weibliche Handarbeit	—	18	3180	—	596	—	10	—	—	18	3786	3804
m) Légszeszgyár, Gaszfabrik	71	—	2	—	—	29	1	—	—	102	1	103
n) Paplankészítő, Bettdeckenfabrik	—	76	19	4	1	—	—	—	—	80	20	100
o) Vegyeszeti ipar — Chemische Industrie	51	5	—	—	—	3	6	—	—	59	7	66
p) Egyéb, Sonstige	95	140	68	21	19	87	65	—	—	343	157	500
Összesen, Zusammen	923	7 1861	3296	465	618	144	84	312	420	3705	4425	8130
Összes ipar, Industrie zusammen	2641	11 432	46 632	8922	1250	2557	1340	312	420	57678	9653	67331
I. Száraz forgalom — Landverkehr.												
a) Fuvaros, Fuhrleute	—	—	—	—	—	—	—	644	—	644	—	644
b) Közkecs, Omnibus	18	1	—	—	—	—	—	224	—	243	—	243
c) Bérkocsi, Fiaker	7	378	—	—	—	—	—	677	—	1062	—	1062
d) Lóvasút, Tramway	28	—	—	—	—	10	—	607	—	645	—	645
e) Villamosvasút, Electriche Bahnen	20	—	—	—	—	3	—	86	2	109	2	111
f) Gőzvasút, Eisenbahnen	2595	75	—	—	—	661	—	1588	—	4844	75	4919
g) Posta és távirat, Post und Telegraph	895	145	5	—	—	—	—	1119	—	2019	145	2164
h) Telefon, Telephon	9	53	1	—	—	8	—	12	—	30	53	53
i) Szállítás, Spedition	114	96	—	—	—	—	—	101	—	311	—	311
k) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	65	—	19	—	84	—	84
Összesen, Zusammen	3686	273	481	—	—	747	—	5077	2	9991	275	10266
II. Vízi forgalom — Wasserverkehr.												
a) Gőzhajózás, Dampfschiffahrt	352	17	—	—	—	103	—	925	—	1380	17	1397
b) Vízszállítás, Wasserregulirung	—	—	—	—	—	4	—	17	—	21	—	21
Összesen, Zusammen	352	17	—	—	—	107	—	942	—	1401	17	1418
Összes forgalom, Verkehr zusammen	4038	290	481	—	—	854	—	6019	2	11392	292	11684
C) Forgalom — Verkehr												
1) Fehérvarrónó, Weisswäherinnen	—	—	584	—	98	—	—	—	—	—	627	627
Hárisnyakötő, Strampfschleier	—	18	17	—	—	—	—	—	—	18	17	35
Hímzőnő, Stickerinnen	—	—	102	—	19	—	—	—	—	—	211	211
Kézimunka (női), Weibliche Handarbeiten	—	—	148	—	52	—	—	—	—	—	180	180
Kötőnő, Strickerinnen	—	—	42	—	4	—	—	—	—	—	46	46
Varrónó, Näherinnen	—	—	2247	—	488	—	10	—	—	—	2706	2706

Kereseli ág — Erwerbszweig	Hivatások és üzletvezetők Beamte und Geschäftsführer		Segéd Gehilfen		Tanoncz Lehrlinge		Munkás Arbeiter		Egyéb Sonstige		Összesen Zusammen		
	Férfi	nő	Férfi	nő	Férfi	nő	Férfi	nő	Férfi	nő	Férfi	nő	együtt zussamm.
	männlich	weiblich	männlich	weiblich	männlich	weiblich	männlich	weiblich	männlich	weiblich	männlich	weiblich	
I. Kereskedelem östernényekkel. <i>Handel mit Vroducten.</i>													
a) Borkereskedő, Weinbändler	15	1	119	4	16	—	35	1	—	—	185	6	191
b) Fakereskedő, Holzbändler	9	—	263	1	12	—	—	—	—	—	284	1	285
c) Fűszerkereskedő, Specerei-handler	24	—	1183	14	379	—	—	—	—	—	1586	14	1600
d) Gabonakereskedő, Getreidebändler	56	—	498	—	158	—	—	—	—	—	712	—	712
e) Gyógyfűkereskedő, Droguenbändler	3	—	75	3	2	—	—	—	—	—	80	3	83
f) Szénkevekedő, Kohlenbändler	2	3	56	2	6	—	1	—	—	—	65	5	70
g) Sertéskereskedő, Schweinebändler	3	—	22	1	4	—	24	—	—	—	53	1	54
h) Tejkereskedő, Milchbändler	—	1	24	14	1	—	—	—	—	—	27	15	42
i) Virágkereskedő, Blumenbändler	—	—	3	3	—	3	—	—	—	—	3	6	9
k) Egyéb kereskedő, Sonstige Händler	21	3	259	18	22	—	5	1	—	—	307	22	329
Összesen, Zusammen	134	8	2502	60	600	3	66	2	—	—	3302	73	3375
II. Kereskedelem iparcikkokkal. <i>Verkehr mit Industrie-Artikeln.</i>													
a) Arany- és ékszerkereskedő, Gold- u. Juwelenbändler	—	—	29	—	8	—	—	—	—	—	37	—	37
b) Bőrkereskedő, Lederbändler	7	—	171	1	70	—	—	—	—	—	248	—	255
c) Bútorkereskedő, Möbelbändler	4	—	63	—	2	—	1	—	—	—	70	—	70
d) Cipőkereskedő, Schuhbändler	3	—	34	9	7	—	—	—	—	—	44	9	53
e) Disztriktereskedő, Galanteriewaarenbändler	2	—	59	5	16	—	—	—	—	—	77	5	82
f) Dívtárkereskedő, Modewaarenbändler	13	2	481	123	185	35	1	4	—	—	680	164	844
g) Fehérneműkereskedő, Wäschebändler	2	—	61	4	20	—	—	—	—	—	83	4	87
h) Feslékereskedő, Farbenbändler	—	—	96	—	15	—	—	—	—	—	111	—	111
i) Gépkereskedő, Maschinenbändler	—	—	57	—	12	—	—	—	—	—	69	—	69
k) Kalapkereskedő, Hutbändler	2	—	91	16	28	—	—	—	—	—	121	16	137
l) Kézműkereskedő, Manufacturwaarenbändler	44	—	326	—	86	—	—	—	—	—	456	1	457
m) Lisztkereskedő, Mehlbändler	7	—	45	3	10	—	2	—	—	—	64	3	67
n) Norinbergi kereskedő, Nürnbergerwaarenbändler	8	—	118	24	28	—	—	—	—	—	154	24	178
o) Papirkereskedő, Papierbändler	16	—	237	4	77	2	—	—	—	—	330	6	336
p) Posztókereskedő, Tuchbändler	13	—	183	—	59	—	—	—	—	—	255	—	255

Kereseti ág — Erwerbszweig	Hivatalnok és üzletvezető <i>Beamte und Geschäftsführer</i>		Segéd <i>Gehilfen</i>		Tanonc <i>Lehrlinge</i>		Munkás <i>Arbeiter</i>		Egyéb <i>Sonstige</i>		Összesen <i>Zusammen</i>		
	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>
<i>d) Szatócs, Fragner</i>	2	—	103	108	25	—	—	—	—	—	134	108	242
<i>e) Temetkezési vállalkozó, Leichenbestattungsunternehmer</i>	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15
<i>f) Zsibáros, Trödler</i>	—	—	11	1	1	—	—	—	—	—	12	1	13
<i>g) Rongykereskedő, Haderhändler</i>	—	—	8	4	—	—	—	—	—	—	8	4	12
<i>h) Megnevezetlen árukkal keresk., Ohne nähere Bezeichnung</i>	—	—	96	4	—	—	—	—	—	—	104	4	108
<i>i) Egyéb, Sonstige</i>	—	—	24	1	—	—	—	—	—	—	24	1	25
Összesen, Zusammen	17	—	417	183	60	—	—	—	—	—	491	183	677
B) Kereskedelem	2404	12	7625	576	1832	48	79	12	—	—	11940	648	12588
I. Testi szolgálat, Körperliche Dienstleistungen.													
<i>a) Napszámos, Tagelöhner</i>	—	—	—	—	—	—	33002	36491	—	—	33002	36491	69493
<i>b) Munkás, Arbeiter</i>	—	—	—	—	—	—	2049	2994	—	—	2049	2994	5043
<i>c) Cseléd, Gesinde</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	5191	34349	5191	34349	39540
<i>d) Hordár, Dienstmänner</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	752	—	752	—	752
<i>e) Alkalmazotti szolgák, Angestellte Dienstleute</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1192	1	1192	1	1193
<i>f) Helyeszerzők, Stellenvermittler</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	119	36	119	36	155
Összesen, Zusammen	—	—	—	—	—	—	35051	39485	7254	34380	42305	73871	116176
II. Szellemi szolgálat — Geistige Dienstleistungen.													
<i>a) Allami hivatalnok, Staatsbeamte</i>	4270	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4270	—	4270
<i>b) Megyei hivatalnok, Comitatsbeamte</i>	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	—	88
<i>c) Fővárosi hivatalnok, Hauptstädtische Beamte</i>	958	—	—	—	—	—	—	—	—	—	958	—	958
<i>d) Egyéb hivatalnok, Sonstige Beamte</i>	535	8	—	—	—	—	—	—	—	—	535	8	543
<i>e) Írnok, Schreiber</i>	89	3	—	—	—	—	—	—	—	—	89	3	92
<i>f) Ügyvéd, Advocaten</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	457	—	457	—	457
<i>g) Orvos és sebész, Aerzte und Wundärzte</i>	—	—	317	—	—	—	—	—	—	—	317	—	317
<i>h) Egyéb egészségügyi szem., Sonst. Sanitäts-Personal</i>	—	—	164	—	389	—	—	—	—	—	203	—	203
<i>i) Tanító, Lehrer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1105	1555	1105	1555	2660
<i>k) Író, Schriftsteller</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	173	—	173	—	173

l) Műzenész és zenetanár, <i>Musiker u. Musiklehrer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	192	37	192	37	229
m) Színész, <i>Schauspieler</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	170	215	170	215	385
n) Festő és szobrász, <i>Maler u. Bildhauer</i>	—	274	—	—	—	—	—	—	—	—	430	1	431
o) Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	681	181	681	181	862
p) Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	258	437	258	437	645
r) Könyvvivő, <i>Buchführer</i>	—	—	—	74	—	—	—	—	—	—	74	—	75
s) Mérnök és építész, <i>Ingenieure u. Architekten</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	520	—	520	—	520
t) Gépész, <i>Maschinenisten</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	341	—	341	—	353
u) Egyéb szellemi szolgálat, <i>Sonstige geistige Dienstl.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	61	—	61	—	62
Összesen, Zusammen . . .	6014	755	12	—	—	—	—	—	3958	2425	10935	2438	13873
III. Különféle szolgálat — Verschiedene Dienstl.													
a) Katonáság, <i>Militär</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	599	—	599	—	599
b) Ország, <i>Wache</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1883	10	1883	10	1893
c) Vám és jegyzető, <i>Maithennehmer u. Billeure</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	31	9	31	9	40
d) Különféle felügyelő, <i>Verschied. Aufseher</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	336	23	336	23	359
e) Lámpagyújtó, <i>Lampenzünder</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	108	—	108	—	108
f) Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1295	1217	1295	1217	2512
g) Különféle szolgáló, <i>Angestellte Diener</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	244	342	244	342	586
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1250	1857	1250	1857	3107
Összesen, Zusammen . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	5746	3458	5746	3458	9204
Összes személyes szolgálat, Persónal. Dienstl. zus. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58986	79767	138753
I. Saját vagyonából élő — Aus eig. Mitteln Lebende													
a) Magánzó, <i>Privatieres</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Nyugdíjas, <i>Pensionierte</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen, Zusammen . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Háztartásban elfoglalva — In der Haushaltung beschäfftigt.													
III. Gyámoltásból élő — Aus Unterstützung Lebende	—	—	—	—	—	—	—	—	2693	3344	2693	3344	6037
IV. Tanulók — Schüler.													
a) Elemi iskolai tanuló, <i>Schüler der Normal-schulen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	17283	15627	17283	15627	32910
b) Polgári iskolai tanuló, <i>Schüler der Bürgerschulen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	3848	2819	3848	2819	6667
c) Középiskolai tanuló, <i>Schüler der Mittelschulen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	2451	421	2451	421	2872

F) Személyes szolgálat
Persónliche Dienstleistungen

	Kereseti ág — Erwerbseztweig		Hivatalnok és üzletvezető Beamté und Geschäftsleiter		Segéd Gehilfen		Tanoncz Lehrlinge		Munkás Arbeiter		Égyéb Sonstige		Összesen Zusammen		
	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.
d) Egyetemi hallgató, Hörer der Universität	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Műegyetemi hallgató, Hörer der Polytechnik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Képzései tanuló, Schüler der Präparanden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Szakiskolai tanuló, Schüler der Fachschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Művészeti tanuló, Schüler der Kunstschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen, Zusammen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Egyéb — Sonstige.															
a) Kéjhdígyek, Prostituierte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Rabok, Gefangene	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Egyéb 15 éven alóli, Sonstige unter 15 Jahren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Egyéb 15 éven felüli, Sonstige über 15 Jahren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen, Zusammen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összes önálló keresetnélkül, Ohne selbstst. Erwerb zus.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesítés. — Recapitulation.															
A) Östernelés, Urproduction	204	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B) I. Eledelipar, Nahrungsindustrie	564	—	7222	684	936	6	1093	50	9815	740	10555	—	—	—	—
II. Ruházati ipar, Kleidungsindustrie	11	—	8475	2212	1637	485	20	13	10143	2710	12853	—	—	—	—
III. Építőipar, Bauindustrie	340	—	4586	—	620	—	42	202	5583	202	5790	—	—	—	—
IV. Fonó- és szövőipar, Spinnerei und Weberei	23	—	213	100	86	27	16	42	338	169	507	—	—	—	—
V. Agyagipar, Thonindustrie	—	—	210	—	29	1	348	275	587	276	863	—	—	—	—
VI. Faipar, Holzindustrie	49	—	5693	—	1166	—	73	10	6881	10	6891	—	—	—	—
VII. Vas- és fémpipar, Eisen- und Metallindustrie	493	1	9539	63	2448	8	407	51	12887	123	13010	—	—	—	—
VIII. Sokszorosítóipar, Polygraphische Industrie	57	—	1834	8	599	20	72	391	2562	419	2981	—	—	—	—
IX. Iparos művészet, Gewerbliche Kunst	7	—	766	106	187	30	33	5	993	141	1134	—	—	—	—

X. Műszeripar, Mechanische Industrie	39	603	101	240	—	25	11	—	—	907	24	931
XI. Bőr- és szőripar, Lederindustrie	26	838	6	176	—	44	1	—	—	1084	7	1091
XII. Papír- és könyvgyártás, Papierindustrie	27	502	134	162	54	31	170	—	—	723	358	1081
XIII. Olaj- és szőripar, Öl- und Fetindustrie	79	41	6	6	—	56	26	—	—	182	32	214
XIV. Iparosfésztő, Fäbeieren	3	962	7	165	1	153	9	—	—	1283	17	1300
XV. Vegyes ipar, Verschiedene Industrie	923	1881	3296	465	618	144	84	—	—	3705	4425	8130
Összes ipar, Industrie zusammen	2641	1148246	6682	8922	1250	2557	1340	312	420	57678	9653	67331
I. Szárazforgalom, Landverkehr	3686	273	—	—	—	747	—	5077	2	9991	275	10266
II. Víziforgalom, Wasserverkehr	352	17	—	—	—	107	—	942	—	1401	17	1418
Összes forgalom, Verkehr zusammen	4038	290	481	—	—	854	—	6019	2	11392	292	11694
I. Östernel, keresked., Handel mit Urrproducten	134	2502	60	600	3	66	2	—	—	3302	73	3375
II. Iparcikk, keresked., Handel mit Industrieartikeln	317	24027	279	1156	46	13	10	—	—	5513	336	5849
III. Pénz- és hitelezésk., Handel m. Geld u. Credit	1936	2	—	—	—	—	—	—	—	1936	2	1938
IV. Közvetítők, Vermittler	—	677	54	16	—	—	—	—	—	693	54	747
V. Járókelő kis keresk., Ambulanten Kleinhandel	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
VI. Egyéb kereskedelem, Sonstiger Handel	17	417	183	60	—	—	—	—	—	494	183	677
Összes kereskedelem, Handel zusammen	2404	127625	576	1832	48	79	12	—	—	11940	648	12588
I. Teszt szolgálat, Körperliche Dienstleistungen	—	—	—	—	—	35051	39486	7254	34386	42305	73871	116176
II. Szellemi szolgálat, Geistige Dienstleistungen	6014	12755	208	—	1	—	—	3958	2425	10335	2438	13373
III. Különféle szolgálat, Verschiedene Dienstleistungen	—	—	—	—	—	—	—	5746	3458	5746	3458	9204
Összes személyes szolgálat, Personl. Dienstl. zus.	6014	12755	208	—	1	35051	39485	16958	40269	58986	79767	138753
I. Saját vagyonból élő, Aus eig. Mitteln lebende	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Háztartásban elfog., In der Haushaltung beschäfft.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Gyámoltásból élő, Aus Unterstützung lebende	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV. Tanuló, Lernende	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összes önálló kereset nélküliek, Ohne selbstständigen Erwerb zusammen	—	—	—	—	—	—	—	68276	148412	68276	148412	211688
Főösszeg — Hauptsumme	15301	32552107	720810962	1299	39286	40909	91565	184103	40921	233844	443065	—
Főösszeg az önálló kereset nélküliek figyelmén kívül hagyásával, Hauptsumme, die ohne selbstständigen Erwerb ausser Betracht gelassen	15301	32552107	720810962	1299	39286	40909	23289	40691	140945	90432	231377	—

Tanonczoznak kereseti ág

Nachweis der Lehrlinge

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Születési év													
	1885-81	1880	1879	1878	1877	1876	1880-76							
	5-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	10-15							
	éves tanonc volt													
	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>				
I. Éledelelpar — <i>Nahrungsindustrie</i>														
a) Cukrász, <i>Conditoren</i>	—	—	—	—	5	1	8	—	15	—	28	1		
b) Hentes, <i>Selcher</i>	—	—	—	—	6	—	14	—	39	—	59	—		
c) Kávés és kávémérő, <i>Caffés, Caffeeschänker</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—		
d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Likörgyár, <i>Liquourfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	3	—		
g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1	—	—	—	4	—	7	—	41	—	52	—		
h) Pálinkamérő, <i>Brantweinschänker</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
i) Pék, <i>Bäcker</i>	3	—	4	—	14	—	35	—	43	—	96	—		
k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
l) Szalámigyár, <i>Salamifabrik</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—		
m) Szeszgyár, <i>Spiritusfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—		
n) Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
o) Vendégfogadó, <i>Hoteliers</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—		
p) Vendéglős és korezmáros, <i>Gastwirthe</i>	—	—	—	1	1	6	—	15	—	27	1	49	2	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—		
Összesen — <i>Zusammen</i>	4	—	—	5	1	35	1	83	—	172	1	295	3	
II. Ruházati ipar — <i>Kleidungsindustrie</i>														
a) Czipé-z, <i>Schuster</i>	2	—	2	—	11	—	—	74	3	180	4	267	7	
b) Foltozó czipész, <i>Flickschuster</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	—	—	—	—	—	—	12	—	17	—	20	—	49	
d) Divatárú és pipere, <i>Modistinnen</i>	—	—	—	—	2	—	4	2	12	—	10	2	28	
e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	—	—	—	—	1	—	—	3	—	11	1	15	1	
f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	6	1	11	1
g) Mosás, tisztítás, <i>Wascherei u. Reinigung</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
i) Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	—	—	—	1	—	8	—	19	—	32	—	60	
k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	
l) Férfiszabó, <i>Mänerschneider</i>	—	—	—	—	8	—	6	—	110	—	164	2	288	2
m) Foltozószabó, <i>Flickschneider</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
n) Nőiszabó, <i>Damenschneider</i>	—	—	—	—	4	—	33	—	69	—	106	—	212	
o) Szűcs, <i>Kürschner</i>	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	5	—	9	
p) Vasalás, <i>Büglerer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	1	—	5	1	3	2	3	—	12	3
Összesen — <i>Zusammen</i>	2	—	2	—	23	7	27	46	213	105	389	158	654	316
III. Építőipar — <i>Bauindustrie</i>														
a) Kőműves, <i>Maurer</i>	—	—	—	—	—	—	2	—	18	—	37	—	59	—
b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	—	—	—	—	—	—	5	—	14	—	21	—	40	—
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	9	—	11	—
d) Kővező, <i>Pflasterer</i>	—	—	—	—	2	—	1	—	4	—	3	—	10	—

és kor szerinti kimutatása.

nach Berufsart und Alter.

<i>Geburtsjahr</i>														Összesen <i>Zusammen</i>		
1875		1874		1873		1872		1871		1875—71		1870—66				
15—16		16—17		17—18		18—19		19—20		15 20		20—25				
<i>Jahre alte Lehrlinge</i>																
fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	együtt, zusam.
11	1	14	—	5	—	3	—	1	—	34	1	1	1	63	3	66
70	—	63	—	37	—	16	—	8	—	194	—	14	—	267	—	267
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
37	—	44	—	37	—	14	—	9	—	141	—	3	—	197	—	197
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
44	—	36	—	27	—	16	—	8	—	131	—	5	—	235	—	235
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
38	—	27	—	14	—	7	—	10	—	96	—	5	—	150	2	152
—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4	—	—	—	5	—	5
205	1	187	—	123	—	58	—	36	—	609	1	28	2	936	6	942
187	—	115	—	65	2	36	—	17	—	420	2	2	—	691	9	700
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	—	15	—	14	—	7	—	2	—	64	—	3	—	116	—	116
—	6	1	3	—	2	—	1	—	2	1	14	—	2	3	44	47
12	2	8	1	6	—	1	—	2	—	29	3	47	5	91	9	100
4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	16	1	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	3	—	1	—	2	—	—	—	8	—	5	2	13	3	16
—	10	—	8	—	4	—	1	—	1	—	24	—	—	—	84	84
9	1	5	—	1	—	1	—	—	—	16	1	—	10	17	12	29
161	2	113	2	58	—	30	—	5	—	367	4	—	—	655	6	661
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	89	—	10	—	—	—	—	—	—	—	99	—	—	—	311	311
4	—	3	—	4	—	1	—	—	—	12	—	—	—	21	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1	—	1	—	—	3	—	—	2	3	—	—	14	6	20
405	110	264	24	151	8	78	5	26	3	924	150	57	19	1637	485	2122
52	—	67	—	68	—	28	—	11	—	226	—	13	—	298	—	298
24	—	21	—	16	—	7	—	2	—	70	—	—	—	110	—	110
10	—	13	—	12	—	9	—	6	—	50	—	5	—	66	—	66
11	—	9	—	15	—	4	—	2	—	41	—	2	—	53	—	53

62. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Születési év							éves tanonc volt					
	1885-81	1880	1879	1878	1877	1876	1880-76						
	5-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	10-15						
	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen			
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	—	—	—	—	1	—	2	—	4	—	7	—	
f) Üveges, <i>Glaser</i>	—	—	—	—	2	—	2	—	10	—	14	—	
g) Építőmester és pallér, <i>Baumeist. u. Bauführer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	3	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	2	—	2	—	4	—	8	—	14	—	
IV. Fonó és szövőipar, Spinnerei u. Weberei													
a) Zsinór és gombk, <i>Schnur- u. Knopfmacher</i>	—	—	—	2	2	4	1	5	7	12	5	23	15
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	—	—	—	3	—	1	—	3	—	1	—	8	—
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	4	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	—	—	5	2	6	1	10	7	14	5	35	15
V. Agyagipar — Thonindustrie													
a) Téglavető, <i>Ziegelmacher</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Pipacsináló, <i>Pfeifenmacher</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
VI. Faipar — Holzindustrie													
a) Asztalos, <i>Tischler</i>	1	—	—	9	—	24	—	88	—	166	—	287	—
b) Esztergályos, <i>Drechsler</i>	—	—	—	1	—	9	—	22	—	25	—	57	—
c) Kádár, <i>Böttcher</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	—
d) Bognár, <i>Binder</i>	—	—	—	1	—	3	—	5	—	17	—	26	—
e) Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—	7	—
f) Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	—	—	—	1	—	1	—	6	—	5	—	13	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	1	—	—	—	3	—	2	—	6	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	—	—	13	—	37	—	125	—	231	—	406	—
VII. Vas- és fémpipar, Eisen- u. Metallind.													
a) Drágakő és ékszer, <i>Edelmetall und Juwel.</i>	1	—	1	—	1	10	1	34	4	51	3	97	8
b) Bádogos, <i>Spengler</i>	1	—	—	1	—	7	—	38	—	55	—	101	—
c) Betüöntő, <i>Schriftgiesser</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	9	—	10	—
d) Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	5	—
e) Drótos, <i>Reindelbinder</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Ércesztergályos, <i>Erzdrchsler</i>	—	—	—	2	—	1	—	1	—	5	—	9	—
g) Érczöntő, <i>Erzgiesser</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	8	—
h) Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i) Gépgyári ipar, <i>Maschinen-Industrie</i>	—	—	—	—	—	—	—	3	—	6	—	9	—
k) Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
l) Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
m) Kovács, <i>Schmiede</i>	—	—	—	1	—	4	—	17	—	36	—	58	—
n) Lakatos, <i>Schlosser</i>	2	—	2	—	2	23	—	116	—	235	—	378	—
o) Rézműves, <i>Kupferschmiede</i>	—	—	—	—	—	3	—	7	—	6	—	16	—
p) Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	—	—	—	—	—	—	—	11	—	12	—	23	—
r) Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	—	—	—	—	—	—	—	3	—	5	—	8	—
s) Vasesztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	—	—	—	2	—	2	—	9	—	22	—	35	—

Tabelle Nr. 62. (Fortsetzung.)

Geburtsjahr														Összesen Zusammen		
1875		1874		1873		1872		1871		1875-71		1870-66				
15-16		16-17		17-18		18-19		19-20		15-20		20-25				
Jahre-alte Lehrlinge																
fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	együtt, Zusam.
9	—	8	—	7	—	8	—	2	—	34	—	5	—	46	—	46
13	—	4	—	2	—	2	—	—	—	21	—	1	—	36	—	36
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—	3
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	6	—	8
123	—	123	—	120	—	58	—	23	—	447	—	28	—	620	—	620
5	7	16	4	7	1	—	—	—	—	28	12	—	—	51	27	78
5	—	2	—	2	—	2	—	—	—	11	—	—	—	19	—	19
2	—	2	—	3	—	2	—	—	—	9	—	2	—	16	—	16
12	7	20	4	12	1	4	—	—	—	48	12	2	—	86	27	113
—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10	—	4	—	14	—	14
1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	5	—	5
—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	—	2
—	—	2	—	—	—	2	—	1	—	5	—	—	—	5	—	5
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	3	1	4
1	—	6	—	2	—	12	—	2	—	23	—	5	1	29	1	30
219	—	168	—	96	—	39	—	16	—	538	—	—	—	826	—	826
42	—	22	—	20	—	10	—	1	—	95	—	1	—	153	—	153
16	—	18	—	4	—	1	—	2	—	41	—	—	—	51	—	51
10	—	18	—	10	—	9	—	—	—	47	—	—	—	73	—	73
5	—	4	—	4	—	1	—	—	—	14	—	1	—	22	—	22
5	—	5	—	5	—	3	—	1	—	19	—	—	—	32	—	32
1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	9	—	9
298	—	237	—	139	—	63	—	20	—	757	—	2	—	1166	—	1166
53	—	41	—	7	—	11	—	3	—	115	—	13	—	226	—	234
69	—	58	—	55	—	27	—	13	—	222	—	17	—	341	—	341
3	—	4	—	2	—	1	—	—	—	10	—	1	—	21	—	21
6	—	—	—	4	—	2	—	—	—	12	—	—	—	17	—	17
2	—	1	—	—	—	1	—	1	—	5	—	1	—	6	—	6
2	—	5	—	1	—	3	—	—	—	11	—	—	—	20	—	20
7	—	4	—	3	—	1	—	1	—	16	—	—	—	24	—	24
—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
6	—	2	—	3	—	—	—	—	—	11	—	2	—	22	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
44	—	35	—	15	—	7	—	4	—	105	—	4	—	167	—	167
271	—	215	—	114	—	83	—	46	—	729	—	45	—	1154	—	1154
4	—	13	—	1	—	1	—	2	—	21	—	1	—	38	—	38
17	—	9	—	6	—	2	—	2	—	36	—	—	—	59	—	59
—	—	3	—	3	—	—	—	—	—	6	—	—	—	14	—	14
34	—	27	—	11	—	3	—	1	—	76	—	2	—	113	—	113

62. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Születési év							éves tanoncz volt					
	1885-81	1880	1879	1878	1877	1876	1880-86						
	5-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	10-15						
	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen			
t) Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	—	—	—	1	—	—	12	—	38	—	51	—	
u) Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	—	—	—	1	—	1	3	—	7	—	12	—	
v) Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	—	—	—	3	—	2	9	—	8	—	22	—	
Összesen — Zusammen	4	—	3	14	—	53	1	266	4	506	3	842	8
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraphische Ind.</i>													
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	—	—	—	3	1	26	3	86	2	120	5	235	11
b) Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	—	—	—	—	—	—	—	5	—	7	—	12	—
Összesen — Zusammen	—	—	—	3	1	26	3	91	2	127	5	247	11
IX. Iparosművészet — <i>Gewerbliche Kunst</i>													
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	—	—	—	—	—	1	—	1	—	9	—	11	—
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	—	—	—	1	—	2	—	7	—	9	—	19	—
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	—	—	—	—	—	1	—	5	—	5	—	7	—
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	—
e) Vésnök, <i>Graveure</i>	—	—	—	—	—	2	—	4	—	9	—	15	—
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	6	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	—	—	—	1	1	5	5	13	5	41	7	60	18
X. Műszeripar — <i>Mechanische Industrie</i>													
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	—	—	—	2	—	1	—	7	—	18	—	28	—
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	—	—	—	—	—	2	—	4	—	5	—	11	—
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Hangszerkészítő, <i>Musik-Instrumentenfabr.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	—	—	—	—	—	—	—	4	—	9	—	13	—
f) Műszerész, <i>Zeugschmiede</i>	—	—	—	—	—	—	—	11	—	14	—	26	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	6	—
Összesen — Zusammen	—	—	—	2	—	4	—	26	—	52	—	84	—
XI. Bőripar — <i>Lederindustrie</i>													
a) Szíjgyártó, <i>Riemer</i>	—	—	—	—	—	3	—	7	—	15	—	25	—
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	—	—	—	1	—	1	—	3	—	6	—	11	—
c) Bőröndős, <i>Taschner</i>	—	—	—	—	—	3	—	8	—	8	—	19	—
d) Timár, <i>Gerber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—
Összesen — Zusammen	—	—	—	1	—	8	—	18	—	31	—	58	—
XII. Papiripar — <i>Papierindustrie</i>													
a) Papirgyár, <i>Papierfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	—	—	—	—	—	9	—	12	2	32	3	53	5
c) Dobozygyár, <i>Schachtelfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	3	—	2	3	2	6
d) Egyéb papiripar, <i>Sonstige Papierindustrie</i>	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2	3
Összesen — Zusammen	—	—	—	1	—	9	3	12	2	35	7	57	14

Tabelle Nr. 62. (Fortsetzung.)

<i>Geburtsjahr</i>														Összesen Zusammen		
1875		1874		1873		1872		1871		1875-71		1870-66				
15-16		16-17		17-18		18-19		19-20		15-20		20-25				
<i>Jahre alte Lehrlinge</i>																
fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	együtt, Zusam.
32	—	36	—	19	—	1	—	2	—	90	—	—	—	141	—	141
7	—	6	—	2	—	2	—	3	—	20	—	—	—	32	—	32
11	—	10	—	5	—	1	—	1	—	28	—	1	—	51	—	51
569	—	469	—	251	—	146	—	79	—	1514	—	88	—	2448	8	2456
125	3	88	3	70	—	23	1	5	1	311	8	7	—	553	19	572
7	—	11	1	8	—	5	—	3	—	34	1	—	—	46	1	47
132	3	99	4	78	—	28	1	8	1	345	9	7	—	599	20	619
11	—	6	—	9	—	5	—	—	—	31	—	8	—	50	—	50
10	—	8	—	5	—	4	—	1	—	28	—	3	—	50	—	50
—	5	—	3	—	3	—	—	—	—	—	11	—	1	—	30	30
7	—	3	—	3	—	1	—	—	—	14	—	11	—	34	—	34
4	—	5	—	4	—	—	—	—	—	13	—	—	—	28	—	28
4	—	2	—	1	—	2	—	—	—	9	—	1	—	16	—	16
6	—	1	—	1	—	1	—	—	—	9	—	—	—	9	—	9
42	5	25	3	23	3	13	—	1	—	104	11	23	1	187	30	217
23	—	7	—	13	—	1	—	—	—	44	—	—	—	72	—	72
5	—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	—	—	—	18	—	18
2	—	4	—	1	—	—	—	—	—	7	—	—	—	7	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	—	6	—	3	—	2	—	—	—	28	—	1	—	42	—	42
25	—	22	—	11	—	—	—	—	—	58	—	—	—	84	—	84
5	—	3	—	1	—	2	—	—	—	11	—	—	—	17	—	17
77	—	42	—	31	—	5	—	—	—	155	—	1	—	240	—	240
11	—	16	—	8	—	3	—	—	—	38	—	1	—	64	—	64
4	—	9	—	5	—	3	—	1	—	22	—	5	—	38	—	38
4	—	4	—	1	—	2	—	1	—	12	—	4	—	35	—	35
—	—	4	—	1	—	2	—	2	—	9	—	18	—	28	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	1	—	—	—	1	—	—	—	6	—	3	—	11	—	11
23	—	34	—	15	—	11	—	4	—	87	—	31	—	176	—	176
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	1	32	2	13	—	3	—	3	—	94	3	3	33	150	41	191
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	6	9
4	—	2	—	—	—	1	—	—	4	7	4	—	—	9	7	16
47	1	35	2	18	—	4	—	8	4	102	7	3	33	162	54	216

62. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Születési év							
	1835-31	1880	1879	1878	1877	1876	1880-76	
	5-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	10-15	
éves tanonc volt								
	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen
XIII. Olaj- és zsiripar — Oel- u. Fettindust.								
a) Olajgyári ipar, Oelindustrie	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Szappanos, Seifensieder	—	—	—	—	1	1	—	2
c) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	—	—	—	—	1	1	—	2
XIV. Iparos festő — Farbereien								
a) Mázoló, Anstreicher	—	—	—	4	7	14	—	25
b) Fényező, Lackirer	—	—	2	1	8	21	—	32
c) Kékfestő, Blaufärber	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	1	4	—	5
Összesen — Zusammen	—	—	2	5	16	39	—	62
XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrien								
a) Aranyozó, Vergolder	—	—	—	3	6	9	—	18
b) Borbély és fodrász, Barbier u. Friseur	—	—	—	—	20	31	—	51
c) Dohánygyárban, Tabakfabrikation	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Fodrász, Friseurinnen	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Fűtő, Heizer	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Hajógyárban, in Schiffswerften	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Kárpitos, Tapezierer	1	—	—	10	36	45	—	91
i) Kefekötő, Bürstenbinder	—	—	1	1	6	8	—	16
k) Kéményseprő, Rauchfangkehrer	—	—	—	1	1	—	—	2
l) Kézimunka (női) ¹⁾ Weibliche Handarbeit ¹⁾	—	1	3	22	67	118	132	342
m) Légszuszgyár, Gasfabrik	—	—	—	—	—	—	—	—
n) Paplankészítő, Bettdeckenmacher	—	—	—	—	—	—	—	—
o) Vegyészeti ipar, Chemische Industrie	—	—	—	—	—	—	—	—
p) Egyéb, Sonstige	—	—	—	1	4	3	3	8
Összesen — Zusammen	1	1	3	22	16	67	73	118
Összes ipar — Industrie zusammen	13	1	7	3	73	34	243	127
I. Keresk. üsterm., Handel mit Urprodukten								
a) Borkereskedő, Weinhändler	—	—	—	—	—	1	3	4
b) Fakereskedő, Holzhändler	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Fűszerkereskedő, Specereihändler	—	—	2	8	37	64	—	111
d) Gabona- és terményker. Frucht-u. Getreideh	—	—	—	2	—	9	—	11
e) Gyógyfűkereskedő, Drogueriehändler	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Szénkereskedő, Kohlenhändler	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Sertéskereskedő, Schweinehändler	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Tejkereskedő, Milchhändler	—	—	—	—	—	1	—	1
i) Virágkereskedő, Blumenhändler	—	—	—	—	—	—	—	—
k) Egyéb kereskedő, Sonstige Händler	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	—	—	2	10	38	77	—	127
¹⁾ Fehérvarrónő, Weissnäherinnen	—	—	1	6	11	20	—	60
Harisnyakötő, Strümpfstricker	—	—	—	—	—	—	—	—
Kötőnő, Strickerinnen	—	—	—	—	1	1	—	2
Varrónő, Näherinnen	—	1	2	14	40	80	114	200
Hímzőnő, Stickerinnen	—	—	—	—	—	—	—	5
Női kézimunka, Weibliche Handarbeit	1	—	3	2	1	8	—	16

Tabelle Nr. 62. (Fortsetzung.)

Geburtsjahr														Összesen Zusammen			
1875	1874	1873	1872	1871	1875-71	1870-66	Jahre alte Lehrlinge										
15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	15-20	20-25	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	fiú, Knaben	leány, Mädchen	együtt, Zusum.
3	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4	—	1	—	8	—	8	
18	—	10	—	7	7	—	—	—	—	43	—	3	—	70	—	70	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	7	—	7	
—	—	1	—	5	1	—	—	—	—	7	—	—	—	16	—	16	
41	8	41	6	21	7	1	6	—	—	116	15	5	—	185	35	220	
8	—	4	—	1	—	—	—	—	—	13	—	—	—	20	—	20	
3	—	3	—	2	—	—	—	—	—	11	—	1	—	15	—	15	
2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	9	—	3	—	12	—	12	
6	—	4	—	1	—	—	—	—	—	14	—	2	—	28	—	28	
21	—	13	—	11	6	—	8	—	—	59	—	9	—	86	—	86	
3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6	—	2	—	10	—	10	
4	—	8	—	2	—	—	—	—	—	14	—	—	—	28	—	28	
18	1	13	—	9	4	—	—	—	—	44	2	—	—	77	2	79	
9	—	8	—	8	5	—	1	—	—	31	—	8	—	59	—	59	
28	—	16	—	8	6	—	3	—	—	61	—	9	—	116	—	116	
8	—	5	—	3	3	—	—	—	—	19	—	2	—	33	1	34	
42	—	25	—	12	8	—	3	—	—	90	—	6	—	173	—	173	
1	—	1	—	4	—	—	2	—	—	8	—	3	—	11	—	11	
2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	5	—	2	—	11	—	11	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	5	—	5	
9	—	11	—	11	5	—	2	—	—	38	—	4	—	55	—	55	
7	—	8	—	7	4	—	1	—	—	27	—	8	—	50	—	50	
2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	2	—	10	—	10	
15	—	9	1	6	5	—	4	—	—	39	1	11	2	69	7	76	
254	9	184	7	123	1	73	1	34	—	668	18	83	3	1156	45	1201	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	—	3	—	3	—	—	—	—	—	13	—	—	—	16	—	16	
8	—	3	—	3	—	—	—	—	—	13	—	—	—	16	—	16	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	30	—	30	
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	29	—	29	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	60	—	60	
387	11	309	7	216	1	128	1	58	—	1098	20	151	4	1832	48	1880	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	1	—	1	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	9	—	9	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	2	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	

62. sz. tábla. (Vége.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	S z ü l e t é s i é v													
	1885-81	1880	1879	1878	1877	1876	1880-76							
	5-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	10-15							
	é v a e s t a n o n c z v o l t													
	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>	fiú, <i>Knaben</i>	leány, <i>Mädchen</i>		
Szellemi szolgálat — <i>Geistige Dienstl.</i>														
Egyéb egészségügy, <i>Sonst. Sanitäts-Personal</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Festő, szobrász, <i>Maler u. Bildhauer</i>	—	—	—	—	4	—	16	1	20	—	40	1		
Gépész, <i>Maschinisten</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—		
Egyéb szellemi szolg., <i>Sonst. gei. t. Dienstl.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—		
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	—	—	4	—	17	1	22	—	43	1		
Összes személyes szolg., <i>Pers. Dienstl. zus.</i>	—	—	—	—	4	—	17	1	22	—	43	1		
Összesítés.														
Ipar — <i>Industrie</i>														
I. Éledeipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	4	—	—	5	1	35	1	33	—	172	1	295	3	
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	2	—	2	23	7	27	46	213	105	389	158	654	316	
III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	—	—	2	—	—	12	—	43	—	86	—	145	—	
IV. Fonó- és szövőipar, <i>Spinnerei und Weberei</i>	1	—	—	5	2	6	1	10	7	14	5	35	15	
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	1	—	—	13	—	37	—	125	—	231	—	406	—	
VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	4	—	3	14	—	53	1	266	4	506	3	842	8	
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraphische Industrie</i>	—	—	—	3	1	26	3	91	2	127	5	247	11	
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	—	—	—	1	1	5	5	13	5	41	7	60	18	
X. Műszeripar, <i>Mechanische Industrie</i>	—	—	—	2	—	4	—	26	—	52	—	84	—	
XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	—	—	—	1	—	8	—	18	—	31	—	58	—	
XII. Papíripar, <i>Papierindustrie</i>	—	—	—	1	—	9	3	12	2	35	7	57	14	
XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Öl- und Fettindustrie</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	
XIV. Iparosfestő, <i>Färbereien</i>	—	—	—	2	—	5	—	16	—	39	—	62	—	
XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	1	1	—	3	1	22	16	67	73	118	96	135	186	345
Összesen — <i>Zusammen</i>	13	1	7	3	73	34	243	127	991	245	1820	321	1334	730
Kereskedelem — <i>Handel</i>														
I. Óstermelési keresk., <i>Handel mit Urprod.</i>	—	—	—	2	—	10	—	38	—	77	—	127	—	
II. Iparcikk keresk., <i>Handel mit Indust. Art.</i>	—	—	—	11	1	34	5	117	5	243	13	405	24	
III. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	
IV. Egyéb kereskedelem, <i>Sonstige Handel</i>	—	—	25	—	—	—	—	5	—	19	—	49	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	26	—	13	1	44	5	160	5	340	13	583	24
Személyes szolgálat — <i>Persönliche Dienstl.</i>														
Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	—	—	—	—	—	4	1	17	—	22	—	43	1	
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	—	—	—	4	1	17	—	22	—	43	1	
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>	13	1	33	3	86	35	291	133	1168	250	2182	334	1360	755

Tabelle Nr. 62. (Schluss.)

Geburtsjahr														Összesen Zusammen		
1875	1874	1873	1872	1871	1875-71	1870-66	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	15-20	20-25			
Jahre alte Lehrlinge														fü, Knaben	leány, Mädchen	együtt. Zusan.
fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen	fü, Knaben	leány, Mädchen			
6	—	2	—	6	—	9	—	4	—	27	—	12	—	39	—	39
31	—	27	—	20	—	16	—	3	—	97	—	19	—	156	1	157
1	—	4	—	2	—	—	—	—	—	7	—	3	—	12	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
38	—	33	—	28	—	25	—	7	—	131	—	34	—	208	1	209
38	—	33	—	28	—	25	—	7	—	131	—	34	—	208	1	209

Recapitulation.

205	1	187	—	123	—	58	—	36	—	609	1	28	2	936	6	942
405	110	264	24	151	8	78	5	26	3	924	150	57	19	1637	485	2122
123	—	123	—	120	—	58	—	23	—	447	—	28	—	620	—	620
12	7	20	4	12	1	4	—	—	—	48	12	2	—	86	27	113
1	—	6	—	2	—	12	—	2	—	23	—	5	1	29	1	30
298	—	237	—	139	—	63	—	20	—	757	—	2	—	1166	—	1166
569	—	469	—	251	—	146	—	79	—	1514	—	88	—	2448	8	2456
132	3	99	4	78	—	28	1	8	1	345	9	7	—	599	20	619
42	5	25	3	23	3	13	—	1	—	104	11	23	1	187	30	217
77	—	42	—	31	—	5	—	—	—	155	—	1	—	240	—	240
23	—	34	—	15	—	11	—	4	—	87	—	31	—	176	—	176
47	1	35	2	13	—	4	—	3	4	102	7	3	33	162	54	216
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	6	—	6
29	—	23	—	22	—	8	—	2	—	84	—	19	1	165	1	166
90	123	96	65	47	35	25	21	8	3	266	252	12	20	465	618	1083
2053	255	1662	102	1027	47	513	27	212	11	5467	442	308	77	8922	1250	10172
114	2	122	—	90	—	55	—	24	—	405	2	68	1	600	3	603
254	9	184	7	123	1	73	1	34	—	668	18	83	3	1156	45	1201
8	—	3	—	3	—	—	—	—	—	14	—	—	—	16	—	16
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	60	—	60
387	11	309	7	216	1	128	1	58	—	1098	20	151	4	1832	48	1880
38	—	33	—	28	—	25	—	7	—	131	—	34	—	208	1	209
38	—	33	—	28	—	25	—	7	—	131	—	34	—	208	1	209
2478	266	2004	169	1271	48	666	28	277	11	6696	462	493	81	10962	1299	12261

(61 korcsoport szerint.)

Beruf und Alter der Männer

(nach fünf Altersgruppen.)

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. feletl über 60 J.	Ismeretlen korú vándorl. Állás	Összesen zusammen	
		éves — Jahre alt							
		férfi — männlich							
A) <i>Östermelés Urproduction</i>	a) Földműves, <i>Landwirthschaft</i>	—	154	312	157	148	3	774	
	b) Kertész, <i>Gärtner</i>	21	220	178	57	36	—	512	
	c) Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	—	15	63	21	21	—	120	
	d) Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	6	92	420	86	30	—	634	
	e) Egyéb marhatenyésztés, <i>Sonstige Viehzucht</i>	1	57	174	20	7	—	259	
	f) Egyéb östermelés, <i>Sonstige Urproduction</i>	—	71	97	24	16	1	209	
	Összesen — <i>Zusammen</i>	28	609	1244	365	258	4	2508	
B) <i>Ipar — Industrie</i>	I. Eledelipar — Nahrungsindustrie								
	a) Czukrász, <i>Conditoren</i>	28	219	123	19	11	—	400	
	b) Hentes, <i>Selcher</i>	58	791	338	49	18	—	1254	
	c) Kávés és kávémérő, <i>Caffés, Caffeeschänke</i>	4	293	533	104	34	—	968	
	d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	—	2	26	11	5	—	44	
	e) Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	1	53	41	13	3	—	111	
	f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	4	620	634	171	45	—	1474	
	g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	54	896	466	62	45	1	1524	
	h) Pálinkamérés, <i>Branntweinschänker</i>	—	64	46	14	12	—	136	
	i) Pék, <i>Bäcker</i>	96	1023	623	98	24	—	1864	
	k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	—	95	139	18	7	—	259	
	l) Szalámigyár, <i>Salamifabrik</i>	1	35	57	1	3	—	97	
	m) Szeszgyár, <i>Spiritusfabrik</i>	1	166	166	30	6	—	369	
	n) Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	—	11	31	6	3	—	51	
	o) Vendégfogadó, <i>Hotelier</i>	4	132	97	18	4	—	255	
	p) Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirth</i>	80	1444	1547	270	128	—	3469	
	r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	2	92	74	22	12	—	202	
	Összesen — <i>Zusammen</i>	333	5936	4941	906	360	1	12477	
B) <i>Ipar — Industrie</i>	II. Ruházati ipar — Kleidungsindustrie								
	a) Czipész, <i>Schuster</i>	404	3237	2257	428	210	—	6536	
	b) Czipőfoltozó, <i>Flickschuster</i>	—	2	52	25	19	—	98	
	c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	48	236	109	37	16	—	446	
	d) Divatárú és pipere, <i>Modistinnen</i>	2	1	1	—	—	—	4	
	e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	18	94	96	19	11	—	238	
	f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	13	51	31	13	6	—	114	
	g) Mosás és tisztítás, <i>Wäscherei u. Reinigung</i>	5	—	9	—	—	—	14	
	h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	—	16	36	10	9	—	71	
	i) Ruhavarrónő, <i>Kleidermacherinnen</i>	—	—	—	—	—	—	—	
	k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	1	18	32	9	19	—	79	
	l) Férfiszabó, <i>Männerschneider</i>	388	2583	1777	493	238	—	5429	
	m) Foltozó szabó, <i>Flickschneider</i>	—	4	37	31	39	—	111	
	n) Női-szabó, <i>Damenschneider</i>	5	13	128	105	29	—	280	
	o) Szűcs, <i>Kürschner</i>	9	94	148	53	24	—	328	
	p) Vasalás, <i>Büglerei</i>	—	1	6	—	—	—	7	
	r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	11	27	21	8	16	—	83	
	Összesen — <i>Zusammen</i>	854	6377	4740	1231	686	—	18988	
B) <i>Ipar — Industrie</i>	III. Építő ipar — Bauindustrie								
	a) Kőműves, <i>Maurer</i>	59	1336	1447	192	71	—	3105	
	b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	38	278	228	19	5	—	568	
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	2	442	452	94	35	—	1025		

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. feletti über 60 J.	ismeretlen korú unbekannt. Alters	összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	férfi — männlich						
d) Kővező, Pflasterer	5	144	78	11	2	—	240
e) Cserépfedő, Ziegeldecker	6	145	122	10	6	—	289
f) Úveges, Glaser	9	141	95	15	9	—	269
g) Építőmest. és pallér, Baumeister u. Bauführ.	1	211	269	51	20	—	552
h) Egyéb, Sonstige	5	80	79	14	4	—	182
Összesen — Zusammen	125	2777	2770	406	152	—	6280
IV. Fonó- és szövő-ipar — Spinnerei u. Weberei							
a) Zsinór és gombk., Schnür- u. Knöpfnacher	24	110	51	24	22	—	231
b) Kötélgyártó, Seiler	8	34	26	6	2	—	76
c) Egyéb, Sonstige	5	52	28	11	7	—	103
Összesen — Zusammen	37	196	105	41	31	—	410
V. Agyagipar — Thonindustrie							
a) Téglavető, Ziegelmacher	12	151	198	43	16	—	420
b) Kályhás, Ofner	2	28	36	5	3	—	74
c) Fazekas, Hafner	1	18	20	6	7	—	52
d) Pipacsináló, Pfeifenmacher	1	19	12	7	3	—	42
e) Egyéb, Sonstige	—	19	14	3	—	—	36
Összesen — Zusammen	16	235	280	64	29	—	624
VI. Faipar — Holzindustrie							
a) Asztalos, Tischler	288	3026	2030	324	144	—	5812
b) Esztergályos, Drechsler	58	295	105	9	6	—	473
c) Kádár, Böttcher	16	261	258	47	11	—	593
d) Bognár, Binder	26	193	151	17	7	—	394
e) Kocsigyártó, Wagner	7	95	44	4	2	—	152
f) Kosárfonó, Korbflechter	6	36	27	20	11	—	100
g) Egyéb, Sonstige	6	93	69	20	11	—	199
Összesen — Zusammen	407	3999	2684	441	192	—	7723
VII. Vas- és fémipar — Eisen- u. Metallind.							
a) Drágakő és ékszer, Edelmetall u. Juwelen	96	465	173	44	23	—	801
b) Bádogos, Spengler	98	743	370	56	22	—	1289
c) Betűöntő, Schriftgiesser	12	49	20	2	2	—	85
d) Bronzműves, Bronzarbeiter	5	52	21	5	4	—	87
e) Drótos, Drahtbinder	—	33	24	8	4	—	69
f) Ércesztergályos, Erzdrechsler	7	52	13	2	1	—	75
g) Érczöntő, Erzgiesser	8	66	21	4	—	—	99
h) Fémöntő, Metallgiesser	1	23	14	2	—	—	40
i) Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	9	243	300	61	17	—	680
k) Géplakatos, Maschinenschlosser	22	752	227	26	97	—	1124
l) Kazánkovács, Kesselschmiede	1	69	89	16	2	—	177
m) Kovács, Schmiede	62	1304	721	82	22	—	2191
n) Lakatos, Schlosser	375	3215	1221	89	51	—	4951
o) Rézműves, Kupferschmiede	16	77	65	9	5	—	172
p) Rézöntő, Kupfergiesser	23	101	26	4	5	—	159
q) Reszelővágó, Feilenhauer	8	43	24	4	1	—	80
r) Vasesztergályos, Eisendrechsler	34	488	164	5	1	—	692
s) Vasöntő, Eisengiesser	53	481	202	37	11	—	784
t) Vasöntő, Eisengiesser	12	96	59	21	10	—	198
u) Egyéb vasipar, Sonstige Eisenindustrie	17	95	57	11	11	—	191
v) Egyéb fémipar, Sonstige Metallindustrie	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	859	8447	3811	488	289	—	18894

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	ismeretlen korú inbekannt Alter	összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	férfi — männlich						
VIII. Sokszorosítóipar — Polygraphische Ind.							
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	240	1383	646	64	21	—	2354
b) Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	13	162	87	19	8	—	289
Összesen — Zusammen	253	1545	733	83	29	—	2643
IX. Iparos művészet — Gewerbliche Kunst							
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	10	133	63	8	6	—	220
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	20	302	257	64	21	—	664
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	—	4	7	1	—	—	12
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	9	97	41	5	6	—	158
e) Vésnök, <i>Graveur</i>	14	75	44	4	6	—	143
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	6	35	13	2	5	—	61
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	6	27	41	3	2	—	79
Összesen — Zusammen	65	675	466	87	46	—	1337
X. Műszeripar — Mechanische Industrie							
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	28	195	112	19	21	—	375
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	12	18	8	2	2	—	42
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	—	17	7	3	6	—	33
d) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger musik. Instrum.</i>	14	67	46	7	5	—	139
e) Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	15	65	28	3	—	—	111
f) Műszerész, <i>Zeugschmiede</i>	25	208	34	1	1	—	269
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	7	96	68	4	4	—	179
Összesen — Zusammen	101	666	303	39	39	—	1148
XI. Bőripar — Lederindustrie							
a) Szijgyártó, <i>Riemer</i>	25	322	163	13	13	—	536
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	13	123	70	12	6	—	224
c) Bőröndös, <i>Taschner</i>	19	83	38	5	2	—	147
d) Timár, <i>Gerber</i>	1	56	85	14	10	—	166
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	—	14	25	7	3	—	49
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	4	44	33	10	4	—	95
Összesen — Zusammen	62	642	414	61	38	—	1217
XII. Papíripar — Papierindustrie							
a) Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	—	14	14	1	—	—	29
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	56	421	157	24	11	—	669
c) Dobozyár, <i>Schachtelfabrik</i>	3	17	7	3	1	—	31
d) Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papierindustrie</i>	10	33	42	9	8	—	102
Összesen — Zusammen	69	485	220	37	20	—	831
XIII. Olaj- és zsíripar — Oel- u. Fettind.							
a) Olajgyári ipar, <i>Oelindustrie</i>	—	40	40	8	—	—	88
b) Szappanos, <i>Seifensieder</i>	2	36	30	10	4	—	82
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	22	24	7	1	—	54
Összesen — Zusammen	2	98	94	25	5	—	224
XIV. Iparos festő — Färbereien							
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	27	287	281	36	20	—	651
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	10	94	237	34	8	—	383
c) Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	5	74	60	32	—	—	171
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	5	57	151	10	9	—	232
Összesen — Zusammen	47	512	729	112	37	—	1487

63. sz. tábla. (Folytatás).

Tabelle Nr. 63. (Fortsetzung).

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Ismeretlen koru unbekannt. Alters	Összesen zusammen	
		éves — Jahre alt							
		férfi — männlich							
B) Ipar — Industrie	XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrien								
	a) Aranyozó, Vergolder	17	82	67	7	4	—	177	
	b) Borbély és fodrász, Barbier u Friseur	51	787	143	123	28	—	1133	
	c) Dohánygyár, Tabakfabrikation	—	22	17	3	2	—	44	
	d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	—	6	20	4	4	—	34	
	e) Fodrásznő, Friseurinnen	—	—	—	—	—	—	—	
	f) Fűtő, Heizer	—	11	41	8	2	—	62	
	g) Hajógyár, Schiffswerften	18	350	433	92	80	—	973	
	h) Kárpitos, Tapezierer	92	569	128	41	25	—	855	
	i) Kefekötő, Bürstenbinder	16	133	55	18	9	—	231	
	k) Kéményseprő, Rauchfangkehrer	4	90	66	7	6	—	173	
	l) Kézimunka (női) ¹⁾ , Weibliche Handarbeit	—	29	15	1	3	—	48	
	m) Légszeszgyár, Gasfabrik	—	34	47	15	6	—	102	
n) Paplankészítő, Bettdeckemacher	7	40	45	5	5	—	102		
o) Vegyészeti ipar, Chemische Industrie	—	28	32	17	3	—	80		
p) Egyéb, Sonstige	17	134	224	61	29	—	465		
	Összesen — Zusammen	222	2315	1338	402	206	1	4479	
	Összes ipar — Industrie zusammen	3.452	34.903	23.623	4.423	2.109	2	68.512	
C) Forgalom — Verkehr	I. Száraz forgalom — Landverkehr								
	a) Fuvaros, Fuhrmänner	7	369	588	92	46	1	1103	
	b) Közkocsi, Omnibus	—	95	145	9	4	—	253	
	c) Bérkocsi, Fiaker	5	551	872	100	53	—	1581	
	d) Lóvasút, Tramway	1	181	398	50	15	—	645	
	e) Villamvasút, Elektrische Bahnen	1	70	38	1	—	—	110	
	f) Gőzvasút, Eisenbahnen	7	1293	2887	490	170	1	4848	
	g) Posta és távirada, Post und Telegraph	2	693	1145	148	31	—	2019	
	h) Telefon, Telefon	—	15	12	3	—	—	30	
	i) Szállítás, Spedition	3	205	144	39	11	2	404	
	k) Egyéb, Sonstige	1	25	34	15	11	—	86	
		Összesen — Zusammen	27	3497	6263	947	341	4	11079
		II. Vizi forgalom — Wasserverkehr							
a) Gőzhajozás, Dampfschiffahrt	5	365	734	196	87	1	1388		
b) Vízszabályozás, Was erregulierung	—	3	13	4	1	—	21		
	Összesen — Zusammen	5	368	747	200	88	1	1409	
	Összes forgalom — Verkehr zusammen	32	3865	7010	1147	429	5	12488	
D) Kereskedelem Handel	I. Östermény keresk. — Urproduktenhändler								
	a) Borkereskedő, Weinhändler	4	105	135	24	18	—	286	
	b) Fakereskedő, Holzhändler	2	103	278	111	32	—	526	
	c) Fűszerkereskedő, Specereihändler	117	1327	570	69	22	—	2105	
	d) Gabona- és terménykereskedő, Frucht- u. Getreidehändler	12	523	313	57	33	1	939	
	e) Gyógyfűkereskedő, Droguerienhändler	1	66	24	3	6	—	100	
	f) Szénkereskedő, Kohlenhändler	—	32	78	16	8	—	134	
	g) Sertéskereskedő, Schweinehändler	—	22	56	10	8	1	97	
		¹⁾ Fehérvarrónő, Weismäherinnen	—	—	—	—	—	—	48
		Harisnyakötő, Strumpfstrickerinnen	—	29	15	1	3	—	—
		Hímzőnő, Stickerinnen	—	—	—	—	—	—	—
		Női kézimunka, Weibliche Handarbeit	—	—	—	—	—	—	—
		Kötőnő, Strickerinnen	—	—	—	—	—	—	—
	Varrónő, Näherinnen	—	—	—	—	—	—	—	

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. feletti ülér 60 J.	ismertelen korú unképzett. Alters	összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	férfi — männlich						
<i>h</i>) Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	1	30	49	12	2	—	94
<i>i</i>) Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	—	1	10	—	—	—	11
<i>k</i>) Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	4	237	276	71	35	—	623
Összesen — Zusammen	141	2446	1789	373	164	2	4915
II. Ipari kereskedő — Handel u. Industrie							
<i>a</i>) Arany és ezüst ker., <i>Gold- u. Juwelenhänd.</i>	4	30	36	13	1	—	84
<i>b</i>) Bőr kereskedő, <i>Lederhändler</i>	24	193	112	19	6	—	354
<i>c</i>) Bútor » <i>Möbel</i> »	—	48	67	12	10	2	139
<i>d</i>) Czipő » <i>Schuh</i> »	3	27	35	8	4	—	77
<i>e</i>) Dizműári kereskedő, <i>Galanteriewaaren- händler</i>	3	48	27	20	—	—	98
<i>f</i>) Divatárú kereskedő, <i>Modewaarenhändler</i> .	64	524	179	23	6	—	796
<i>g</i>) Fehérnemű » <i>Wäsche</i> »	7	61	34	5	2	—	109
<i>h</i>) Festék » <i>Farben</i> »	3	79	48	4	3	—	137
<i>i</i>) Gép » <i>Maschinen</i> »	—	42	33	4	2	—	81
<i>k</i>) Kalap » <i>Hut</i> »	12	92	45	8	8	1	166
<i>l</i>) Kézmű » <i>Manufaktur</i> »	18	295	170	40	10	—	533
<i>m</i>) Liszt » <i>Mehl</i> »	2	45	54	25	12	—	138
<i>n</i>) Norinbergiárú » <i>Nürnbergerwaar.</i>	14	110	48	5	3	—	180
<i>o</i>) Papír » <i>Papier</i> »	33	240	113	14	5	—	405
<i>p</i>) Posztó » <i>Tuch</i> »	20	171	89	24	7	1	312
<i>r</i>) Rőfősárú » <i>Schnittwaaren</i> »	46	367	142	28	15	—	598
<i>s</i>) Ruha » <i>Kleider</i> »	12	187	146	31	19	—	395
<i>sz</i>) Rövidárú » <i>Kurzwaaren</i> »	77	443	220	24	11	—	775
<i>t</i>) Szesz » <i>Spiritus</i> »	—	57	65	11	5	—	138
<i>ty</i>) Műszer » <i>Werkzeug</i> »	4	33	13	3	2	—	55
<i>u</i>) Üveg, porcel. » <i>Glas u. Porzellan</i> »	5	57	65	12	3	—	142
<i>v</i>) Vas » <i>Eisen</i> »	13	205	123	16	7	—	364
<i>x</i>) Vázon » <i>Leinwand</i> »	15	115	80	14	5	—	229
<i>y</i>) Vegyes » <i>Gemischtwaar.</i> »	3	44	42	5	5	—	99
<i>z</i>) Egyéb » <i>Sonstige</i> »	19	385	404	89	34	—	931
Összesen — Zusammen	401	3898	2390	457	185	4	7355
III. Pénz és hitellel kereskedő — Handel mit Geld und Credit							
<i>a</i>) Bankok, <i>Banken</i>	—	401	245	63	21	—	730
<i>b</i>) Biztosítás, <i>Assekuranzen</i>	—	338	360	78	40	—	816
<i>c</i>) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	1	113	90	12	6	—	222
<i>d</i>) Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	—	75	48	44	6	—	173
<i>e</i>) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	—	22	60	22	21	—	125
<i>f</i>) Egyéb. <i>Sonstige</i>	—	4	2	3	5	—	14
Összesen — Zusammen	1	953	805	222	99	—	2080
IV. Közvetítők — Vermittler							
<i>a</i>) Ügynök és alkusz, ¹⁾ <i>Agenten u. Makler</i> .	122	621	1093	391	189	—	2421
Összesen — Zusammen	122	621	1098	391	189	—	2421
V. Járókelő keresk. — Ambul. Kleinhandel							
<i>a</i>) Házaló, <i>Hausirer</i>	—	127	252	225	139	—	743
<i>b</i>) Kofa, <i>Höckerinen</i>	3	20	56	17	8	—	104
<i>c</i>) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	—	—	4	8	—	—	12

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Ismeretlen korú nőbekernt. Allers	Összesen zusammen	
		éves — Jahre alt							
		férfi — männlich							
D) Kereskedelem — Handel	d) Kenyérárús, Brodverkäufer	—	—	6	—	—	—	6	
	e) Baromfi-kereskedő, Geflügelverkäufer . . .	—	13	36	15	8	—	72	
	f) Kutséber, Gottscheer	—	43	10	13	11	—	77	
	g) Egyéb piaci árús, Sonstiger Standverkauf	—	22	33	9	4	—	68	
	Összesen — Zusammen	3	225	397	287	170	—	1082	
	VI. Egyéb kereskedelem — Sonst. Handel								
	a) Dohánytözsde és lotto, Tabak- und Lotto- kollektur	1	16	37	16	10	—	80	
	b) Könyvkereskedő, Buchhändler	10	64	102	40	25	—	241	
	c) Haszonbérlet, Pächter	—	8	20	5	6	—	39	
	d) Szatóc, Fragner	35	254	365	123	10	—	787	
e) Temetkezési vállalkozó, Begräbniss-Unter- nehmer	—	—	14	7	—	—	21		
f) Zsíbarús, Trödler	12	73	54	12	7	—	158		
g) Rongykereskedő, Hadernhändler	—	6	6	2	2	—	16		
h) Megnevezetlen árukkal kereskedő, Ohne nähere Bezeichnung	2	57	38	6	1	—	104		
i) Egyéb, Sonstige	—	18	22	22	3	—	65		
Összesen — Zusammen	60	496	658	293	64	—	1511		
Összes kereskedelem — Handel zusammen		728	8639	7187	1963	871	6	19344	
E) Személyes szolgálat — Persönliche Dienstleistung	I. Testi szolgálat — Körperl. Dienstleistung								
	a) Napszámos, Tagelöhner	4715	8667	16057	1945	1580	38	33002	
	b) Munkás, Arbeiter	72	975	861	98	43	—	2049	
	c) Cseléd, Gesinde	149	2051	1630	1168	191	2	5191	
	d) Hordár, Dienstmänner	2	96	411	162	81	—	752	
	e) Alkalmazott szolgák, Angestellte Dienstleute	1	158	746	199	88	—	1192	
	f) Helyszervezők, Stellenvermittler	—	48	48	16	7	—	119	
	Összesen — Zusammen	4939	11995	19753	3588	1990	40	42305	
	II. Szellemi szolgálat — Geist. Dienstleist.								
	a) Állami hivatalnok, Staatsbeamte	—	1023	2347	570	330	—	4270	
	b) Megyei hivatalnok, Comitatsbeamte	—	28	29	15	16	—	88	
	c) Fővárosi hivatalnok, Hauptstädt. Beamte	—	228	544	109	77	—	958	
	d) Egyéb hivatalnok, Sonstige Beamte	1	178	245	65	46	—	535	
	e) Irnok, Schreiber	1	58	31	3	1	—	89	
	f) Ügyvéd, Advokaten	—	409	676	89	51	2	1227	
g) Orvos és sebész, Aerzte u. Wundärzte	—	564	339	65	52	1	1021		
h) Egyéb egészségügy, Sonst. Sanitätspersonal	—	169	113	14	15	—	311		
i) Tanító, Lehrer	—	476	740	138	83	—	1437		
k) Író, Schriftsteller	—	78	205	37	33	1	354		
l) Művész, zenetanár, Musiker, Musiklehrer	9	183	276	60	35	—	563		
m) Színész, Schauspieler	—	47	88	30	5	—	170		
n) Festő, szobrász, Maler u. Bildhauer	42	347	144	21	15	—	569		
o) Egyéb művészet, Sonstige Kunst	50	302	239	59	30	1	681		
p) Isteni szolgálat, Gottesdienst	—	84	103	27	43	1	258		
r) Könyvvivő, Buchhalter	—	36	25	8	5	—	74		
s) Mérnök, építész, Ingenieure u. Architekten	—	212	429	56	21	—	718		
t) Gépész, Maschinisten	2	114	210	59	18	—	403		
u) Egyéb szellemi szolg., Sonst. geistige Dienstl.	1	72	99	37	41	3	253		
Összesen — Zusammen	106	4603	6882	1462	917	9	13979		

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 40 J.	ismeretlen koru wbekannt. Alters	Összesen zusammen
		éves — Jahre alt						
		férfi — männlich						
E) Személyes szolgálat Persönliche Dienstleistung	III. Különféle szolgálat — <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>							
	a) Katonaszág, <i>Militär</i>	8	394	141	36	19	1	599
	b) Őrség, <i>Wache</i>	—	568	1097	165	53	—	1883
	c) Vám és jegyszedő, <i>Mautheinnehmer und Billeure</i>	—	6	15	—	7	3	31
	d) Különféle felvigyázó, <i>Verschied. Aufseher</i>	—	33	192	62	49	—	336
	e) Lámpagyújtó, <i>Lampenzünder</i>	—	26	70	8	4	—	108
	f) Házmester, <i>Hausmeister</i>	—	126	680	270	219	—	1295
	g) Különféle szolgálak, <i>Verschiedene Diener</i>	—	86	32	126	—	—	244
	h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	6	286	601	211	146	—	1250
	Összesen — <i>Zusammen</i>	14	1525	2828	878	497	4	5746
Összes személyes szolgálat — <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	5059	18128	29463	5928	3404	53	62030	
F) Önálló kereset nélküliek — Ohne selbstständigen Erwerb	I. Saját vagyomból élő — <i>Aus eigenen Mitteln Lebende</i>							
	a) Maganzó, <i>Privatiere</i>	—	50	202	191	606	—	1049
	b) Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	3	31	231	233	534	—	1031
	c) Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	—	5	25	37	65	—	132
	d) Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	13	192	285	982	7	1479
	Összesen — <i>Zusammen</i>	3	99	650	746	2187	7	3692
	II. Háztartásban elfoglalva — <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	—	—	—	—	—	1	1
	III. Gyámolításból élő — <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	202	392	641	309	1149	—	2693
	IV. Tanuló — <i>Lernende</i>							
	a) Elemi iskolai tanuló, <i>Schüler der Normal-schulen</i>	17269	14	—	—	—	—	17283
b) Polgári iskolai tanuló, <i>Schüler der Bürger-schulen</i>	3109	739	—	—	—	—	3848	
c) Középtanodai tanuló, <i>Schüler der Mittel-schulen</i>	1151	1300	—	—	—	—	2451	
d) Egyetemi hallgató, <i>Hörer der Universität</i>	—	2354	4	—	—	—	2358	
e) Műegyetemi hallgató, <i>Hörer der Politechnik</i>	—	574	—	—	—	—	574	
f) Képezdei tanuló, <i>Schüler der Präparanden</i>	5	166	—	—	—	—	171	
g) Szakiskolai tanuló, <i>Schüler der Fachschulen</i>	104	1434	2	—	—	—	1540	
h) Művészeti tanuló, <i>Schüler der Kunstschulen</i>	—	123	—	—	—	—	123	
i) Egyéb tanuló, <i>Schüler in sonstigen Schulen</i>	—	1918	—	—	—	—	1918	
Összesen — <i>Zusammen</i>	21638	8622	6	—	—	—	30266	
V. Egyéb — <i>Sonstige</i>								
a) Rab, <i>Gefangene</i>	15	382	255	31	11	3	697	
b) Egyéb 15 éven alóli, <i>Sonst. unter 15 Jahren</i>	32480	—	—	—	—	—	32480	
c) Egyéb 15 éven felüli, <i>Sonst. über 15 Jahren</i>	—	749	592	210	580	8	2139	
Összesen — <i>Zusammen</i>	32495	1131	847	241	591	11	35316	
Összes önálló kereset nélküliek — <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	54388	10244	2144	1296	3927	19	71968	

Összesítés. — *Recapitulation.*

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Harmadik korú unbekannt, Alters	Összesen zusammen
	éves — <i>Jahre alt</i>						
	férfi — <i>männlich</i>						
A) Östermelés — <i>Urproduction</i>	28	609	1244	365	258	4	2508
B) I. Éledeipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	333	5936	4941	906	360	1	12477
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	854	6377	4740	1231	636	—	13838
III. Építőipar, <i>Bauindustrie</i>	125	2777	2770	406	152	—	6230
IV. Fonó- és szövőipar, <i>Spinnerei u. Weberei</i>	37	196	105	41	31	—	410
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	16	235	280	64	29	—	624
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	407	3999	2684	441	192	—	7723
VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	859	8447	3811	488	289	—	13894
VIII. Sokszorosítóipar, <i>Polygraphische Indust.</i>	253	1545	733	83	29	—	2643
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	65	673	466	87	46	—	1337
X. Műszeripar, <i>Mechanische Industrie</i>	101	666	303	39	39	—	1148
XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	62	642	414	61	38	—	1217
XII. Papíripar, <i>Papierindustrie</i>	69	485	220	37	20	—	831
XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Öl- und Fettindustrie</i>	2	98	94	25	5	—	224
XIV. Iparos festő, <i>Färbereien</i>	47	512	729	112	37	—	1437
XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	222	2315	1333	402	206	1	4479
Összes ipar — <i>Industrie zusammen</i>	3452	34903	23623	4423	2109	2	68512
C) I. Szárazforgalom, <i>Landverkehr</i>	27	3497	6263	947	341	4	11079
II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	5	368	747	200	88	1	1409
Összes forgalom — <i>Verkehr zusammen</i>	32	3865	7010	1147	429	5	12488
D) I. Östermelési keresk., <i>Handel mit Urproduct</i>	141	2446	1789	373	164	2	4915
II. Iparcikk keresk., <i>Handel mit Ind.-Artikel</i>	401	3898	2390	457	185	4	7335
III. Pénzzel és hitellel kereskedők, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	1	953	805	222	99	—	2080
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	122	621	1098	391	189	—	2421
V. Járókelő és keresk., <i>Anbul. Kleinhandel</i>	3	225	397	287	170	—	1082
VI. Egyéb keresk., <i>Sonstiger Handel</i>	60	496	658	233	64	—	1511
Összes kereskedelem — <i>Handel zusammen</i>	728	8639	7137	1963	871	6	19344
E) I. Testi szolgálat, <i>Körperl. Dienstleistungen</i>	4939	11995	19753	3588	1990	40	42305
II. Szellemi szolg., <i>Geistige Dienstleistungen</i>	106	4603	6882	1462	917	9	13979
III. Különféle szolg., <i>Versch. Dienstleistungen</i>	14	1525	2828	878	497	4	5746
Összes személyes szolgálat — <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	5059	18123	29463	5928	3404	53	62030
F) I. Saját vagyomból élő, <i>Aus eig. Mitteln Leb.</i>	3	99	650	746	2187	7	3692
II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haushaltung beschäftigte</i>	—	—	—	—	—	1	1
III. Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstütz. Leb.</i>	202	392	641	309	1149	—	2693
IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	21638	8622	6	—	—	—	30266
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	32495	1311	847	241	591	11	35316
Összes önálló kereset nélküliek — <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	54338	10244	2144	1296	3927	19	71968
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>	68637	76383	70621	15122	10998	89	236850

(öt korcsoport szerint).

Beruf und Alter der Frauen

(nach fünf Altersgruppen).

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	ismeretlen korú válszakm. Alters	összesen zusammen
		éves — Jahre alt						
		nő — weiblich						
A) <i>Östermelés Urproduction</i>	a) Földmives, <i>Landwirthschaft</i>	—	21	99	61	63	1	245
	b) Kertész, <i>Gärtner</i>	4	15	24	6	7	—	56
	c) Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	—	2	3	3	2	—	10
	d) Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	—	20	39	11	13	—	83
	e) Egyéb marhatenyésztés, <i>Sonstige Viehzucht</i>	—	10	17	4	1	—	32
	f) Egyéb östermelés, <i>Sonstige Urproduction</i>	—	2	4	2	2	—	10
	Összesen — Zusammen . . .	4	70	186	87	88	1	436
I. Eledelipar — Nahrungsindustrie								
B) <i>Ipar — Industrie</i>	a) Czukrász, <i>Conditoren</i>	4	74	22	4	1	—	105
	b) Hentes, <i>Selcher</i>	—	16	17	7	4	—	44
	c) Kávés és kávémerő, <i>Kaffés, Kaffeeschanke</i>	1	87	172	67	27	—	354
	d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	—	12	59	16	7	—	94
	e) Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	—	2	—	—	—	—	2
	f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	—	1	12	—	—	—	13
	g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1	7	12	5	—	—	25
	h) Pálinkamérés, <i>Branntweinschänker</i>	1	2	3	2	2	—	10
	i) Pék, <i>Bäcker</i>	4	90	28	9	10	1	142
	k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	—	—	—	—	—	—	—
	l) Szalamigyár, <i>Salamifabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—
	m) Szeszgyár, <i>Spiritusfabrik</i>	—	1	1	1	—	—	3
	n) Szikvizgyár, <i>Sodawassersfabrik</i>	—	4	1	—	1	—	6
	o) Vendégfogadó, <i>Hoteliers</i>	2	137	88	3	1	—	231
p) Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirth</i>	2	116	119	34	18	—	289	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	13	15	5	4	—	37	
Összesen — Zusammen . . .	15	562	549	153	75	1	1355	
II. Ruházati ipar — Kleidungsindustrie								
B) <i>Ipar — Industrie</i>	a) Czipész, <i>Schuster</i>	12	78	30	5	2	—	127
	b) Czipőfoltozó, <i>Flickschuster</i>	—	—	—	—	—	—	—
	c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	—	—	1	1	1	—	3
	d) Divatárú és pipere, <i>Modew. u. Modistinnen</i>	32	91	35	6	—	—	164
	e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	9	61	22	2	1	—	95
	f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	2	17	16	5	1	—	41
	g) Mosás és tisztítás, <i>Wäscherei u. Reinigung</i>	4	349	1296	356	130	2	2137
	h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	2	6	20	—	—	—	28
	i) Ruhavarrónő, <i>Kleidernäherinnen</i>	87	322	342	14	6	2	773
	k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	2	11	5	—	—	2	20
	l) Férfiszabó, <i>Männerschneider</i>	5	15	6	37	—	—	63
	m) Foltozó szabó, <i>Flickschneider</i>	—	2	4	12	9	—	27
	n) Női-szabó, <i>Damenschneider</i>	292	1243	236	26	11	—	1808
	o) Szűcs, <i>Kürschner</i>	—	—	4	—	—	1	5
p) Vasalás, <i>Bügelei</i>	—	201	145	10	2	—	358	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	46	12	2	2	—	66	
Összesen — Zusammen . . .	451	2442	2174	476	165	7	5715	
III. Építő ipar — Bauindustrie								
B) <i>Ipar — Industrie</i>	a) Kőműves, <i>Maurer</i>	—	67	55	8	4	—	134
	b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	—	1	1	—	—	—	2
	c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	—	—	—	—	—	—	—

61. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 61. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felett über 60 J.	Ismeretlen korú unbekannt. Allers	Összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	nő — weiblich						
d) Kővező, Pflasterer	—	—	—	—	—	—	—
e) Cserépfedő, Ziegeldecker	—	—	—	—	—	—	—
f) Üveges, Glaser	—	—	1	—	—	—	1
g) Építőmest. és pallér, Baumeister u. Bauführ.	—	30	29	5	3	—	67
h) Egyéb, Sonstige	—	1	—	1	—	—	2
Összesen — Zusammen	—	99	86	14	7	—	206
IV. Fonó- és szövő-ipar — Spinnerei u. Weberei							
a) Zsinór és gombk., Schmir- u. Knopfmacher	40	119	5	2	4	—	170
b) Kötélgyártó, Seiler	—	—	—	—	—	—	—
c) Egyéb, Sonstige	—	10	1	—	—	—	11
Összesen — Zusammen	40	129	6	2	4	—	181
V. Agyagipar — Thonindustrie							
a) Téglavető, Ziegelmacher	6	114	109	26	9	—	264
b) Kályhás, Ofner	—	—	—	—	1	—	1
c) Fazekas, Hafner	—	—	—	—	—	—	—
d) Pipacsínáló, Pfeifenmacher	—	1	—	—	—	—	1
e) Egyéb, Sonstige	2	8	—	1	—	—	11
Összesen — Zusammen	8	123	109	27	10	—	277
VI. Faipar — Holzindustrie							
a) Asztalos, Tischler	—	1	4	—	2	—	7
b) Esztergályos, Drechsler	—	—	2	1	—	—	3
c) Kádár, Böttcher	—	—	—	—	—	—	—
d) Bognár, Binder	—	—	—	—	—	—	—
e) Kocsigyártó, Wagner	—	—	1	1	—	—	2
f) Kosárfonó, Korbflechter	—	—	—	1	—	—	1
g) Egyéb, Sonstige	—	14	6	1	1	—	22
Összesen — Zusammen	—	15	13	4	3	—	35
B) Ipar — Industrie							
VII. Vas- és fémipar — Eisen- u. Metallind.							
a) Drágakő és ékszer, Edelmetall u. Juwelen	9	71	2	2	—	—	84
b) Bádogos, Spengler	—	1	3	—	1	—	5
c) Belüöntő, Schriftgiesser	—	2	2	—	—	1	5
d) Bronzműves, Bronzarbeiter	—	—	—	—	—	—	—
e) Drótos, Drahtbinder	—	—	—	—	—	—	—
f) Ércesztergályos, Erzdrechsler	—	10	—	—	—	—	10
g) Érczöntő, Erzgiesser	—	—	—	—	—	—	—
h) Fémöntő, Metallgiesser	3	20	5	—	—	—	28
i) Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	—	—	—	—	—	—	—
k) Géplakatos, Maschinenschlosser	—	—	—	—	—	—	—
l) Kazánkovács, Kesselschmiede	—	—	—	—	—	—	—
m) Kovács, Schmiede	—	—	—	—	—	—	—
n) Lakatos, Schlosser	—	—	—	—	—	—	—
o) Rézműves, Kupferschmiede	—	—	—	—	—	—	—
p) Rézöntő, Kupfergiesser	—	—	—	—	—	—	—
r) Reszelővágó, Feilenhauer	—	—	1	1	1	—	3
s) Vasesztergályos, Eisendrechsler	—	—	—	—	—	—	—
t) Vasöntő, Eisengiesser	—	—	—	—	—	—	—
u) Egyéb vasipar, Sonstige Eisenindustrie	—	1	—	—	—	—	1
v) Egyéb fémipar, Sonstige Metallindustrie	—	1	1	—	1	—	3
Összesen — Zusammen	12	106	14	3	3	1	139

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. feletl über 50 J.	Ismeretlen korú unbekannt, alters	Összesen Zusammen
	éves — Jahre alt						
	nő — weiblich						
VIII. Sokszorosítóipar — Polygraphische Ind.							
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	54	296	58	4	—	—	412
b) Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	1	8	—	—	1	—	10
Összesen — <i>Zusammen</i>	55	304	58	4	1	—	422
IX. Iparos művészet — Gewerbliche Kunst							
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	1	7	7	—	—	—	15
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	—	—	—	—	—	—	—
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	31	94	26	9	2	—	162
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	—	—	—	—	—	—	—
e) Vésnök, <i>Graveure</i>	—	1	1	—	—	—	2
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	—	1	—	—	—	—	1
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	1	1	—	—	—	2
Összesen — <i>Zusammen</i>	32	104	35	9	2	—	182
X. Műszeripar — Mechanische Industrie							
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	—	1	4	—	—	—	5
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	—	—	2	—	—	—	2
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	—	—	—	—	—	—	—
d) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger musik. Instrum.</i>	—	—	1	—	—	—	1
e) Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	—	—	—	—	—	—	—
f) Műszerész, <i>Zeugschmiede</i>	—	—	—	—	—	—	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	20	—	—	—	—	24
Összesen — <i>Zusammen</i>	4	21	7	—	—	—	32
XI. Bőripar — Lederindustrie							
a) Sziígyártó, <i>Rierner</i>	—	—	—	—	—	—	—
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	—	—	—	—	—	—	—
c) Bőröndös, <i>Taschner</i>	1	—	—	1	—	—	2
d) Timár, <i>Gerber</i>	—	—	—	—	—	—	—
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	—	5	3	1	—	—	9
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	5	3	2	—	—	11
XII. Papiripar — Papierindustrie							
a) Papirgyár, <i>Papierfabrik</i>	6	34	1	—	—	—	41
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	8	93	21	1	2	—	125
c) Dobozyár, <i>Schachtelfabrik</i>	27	79	4	—	—	1	111
d) Egyéb papiripar, <i>Sonstige Papierindustrie</i>	14	64	9	3	—	—	90
Összesen — <i>Zusammen</i>	55	270	35	4	2	1	367
XIII. Olaj- és zsiripar — Oel- u. Fettind.							
a) Olajgyári ipar, <i>Oelindustrie</i>	—	3	—	—	—	—	3
b) Szappanos, <i>Seifensieder</i>	1	7	2	—	1	—	11
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	1	13	5	—	2	—	21
Összesen — <i>Zusammen</i>	2	23	7	—	3	—	35
XIV. Iparos festő — Färbereien							
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	—	1	2	—	1	—	4
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	—	1	—	—	1	—	2
c) Kékfestő, <i>Blaufarber</i>	—	—	—	1	—	—	1
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	6	7	4	2	—	19
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	8	9	5	4	—	26

Kereseti ág — Erwerbszweig		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	ismeretlen korú unbekannt. Alters	összesen zusammen	
		éves — Jahre alt							nő — weiblich
B) Ipar — Industrie	XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrien								
	a) Aranyozó, Vergolder	—	—	1	1	—	—	2	
	b) Borbély és fodrász, Barbier u. Friseur	—	1	9	6	—	—	16	
	c) Dohánygyár, Tabakfabrikation	10	246	113	36	15	—	420	
	d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	—	12	8	8	1	—	29	
	e) Fodrásznő, Friseurinnen	3	105	100	18	7	—	233	
	f) Fűtő, Heizer	—	—	—	—	—	—	—	
	g) Hajógyár, Schiffswerften	—	—	—	—	—	—	—	
	h) Kárpitos, Tapezierer	—	6	4	—	—	—	10	
	i) Kefekötő, Bürstenbinder	—	—	5	—	1	—	6	
	k) Kéményseprő, Rauchfangkehrer	—	—	3	2	2	—	7	
	l) Kézimunka (női) ¹⁾ , Weibliche Handarbeit	651	3866	1435	285	203	2	6442	
	m) Légszeszgyár, Gasfabrik	—	—	1	—	—	—	1	
n) Paplankészítő, Bettdeckenmacher	4	13	5	—	—	—	22		
o) Vegyeszeti ipar, Chemische Industrie	—	5	2	—	—	—	7		
p) Egyéb, Sonstige	10	110	49	16	23	—	208		
	Összesen — Zusammen	678	4364	1735	372	252	2	7403	
	Összes ipar — Industrie zusammen	1.353	8.575	4.840	1.075	531	12	16.386	
C) Forgalom — Verkehr	I. Száraz forgalom — Landverkehr								
	a) Fuvaros, Fuhrmänner	—	1	13	4	4	—	22	
	b) Közkocsi, Omnibus	—	—	—	—	—	—	—	
	c) Bérkocsi, Fiaker	—	1	16	10	4	—	31	
	d) Lóvasút, Tramway	—	—	—	—	—	—	—	
	e) Villamvasút, Elektrische Bahnen	—	2	—	—	—	—	2	
	f) Gőzvasút, Eisenbahnen	—	38	31	5	1	—	75	
	g) Posta és távírda, Post und Telegraph	5	75	65	—	—	—	145	
	h) Telefon, Telephon	—	31	22	—	—	—	53	
	i) Szállítás, Spedition	—	—	—	1	—	—	1	
	k) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	
		Összesen — Zusammen	5	148	147	20	9	—	329
		II. Vízi forgalom — Wasserverkehr							
a) Gőzhajózás, Dampfschiffahrt	—	3	11	3	—	—	—	17	
b) Vízszabályozás, Wasserregulierung	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen — Zusammen	—	3	11	3	—	—	17	
	Összes forgalom — Verkehr zusammen	5	151	158	23	9	—	346	
D) Kereskedelem Handel	I. Östermény keresk. — Urproductenhändler								
	a) Borkereskedő, Weinhändler	—	3	3	2	—	—	8	
	b) Fakereskedő, Holzhändler	—	6	22	3	5	—	36	
	c) Fűszerkereskedő, Specereihändler	1	11	23	8	4	—	47	
	d) Gabona- és terménykereskedő, Frucht- u. Getreidehändler	—	—	3	2	2	—	7	
	e) Gyógyfűkereskedő, Drogueriehändler	1	1	2	2	—	—	6	
	f) Szénkereskedő, Kohlenhändler	—	6	5	1	—	—	12	
	g) Sertéskereskedő, Schweinehändler	—	—	—	—	1	—	1	
		1) Fehérvarrónő, Weiblicherinnen	123	528	242	32	21	—	951
		Harisnyakötő, Strumpfrickerinnen	—	5	10	4	6	—	25
		Női kézimunka, Weibliche Handarbeit	23	151	100	36	32	—	344
		Kötőnő, Strickerinnen	7	23	16	20	33	—	105
		Varrónő, Näherinnen	49	2902	1001	185	100	2	4629
	Hímzőnő, Stickerinnen	58	257	66	2	6	—	388	

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. feletl über 60 J.	Ismeretlen korú unbekannt. Alters	összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	nő — weiblich						
h) Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	1	23	47	8	6	—	85
i) Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	—	6	10	5	—	—	21
k) Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	1	10	54	13	13	1	92
Összesen — <i>Zusammen</i>	4	66	169	44	31	1	315
II. Ipari kereskedő — Handel mit Industrie-Artikeln							
a) Arany és ezüst ker., <i>Gold- u. Juwelenhänd.</i>	—	3	3	1	—	—	7
b) Bőr kereskedő, <i>Lederhändler</i>	—	2	1	—	—	—	3
c) Butor » <i>Möbel</i> »	—	1	2	—	—	—	3
d) Czipő » <i>Schuh</i> »	—	8	6	2	1	—	17
e) Dizműáru kereskedő, <i>Galanterienwaarenhändler</i>	—	2	—	6	—	—	8
f) Divatáru kereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	39	153	29	5	5	—	231
g) Fehérnemű » <i>Wasche</i> »	—	1	13	—	—	—	14
h) Festék » <i>Farben</i> »	—	—	2	—	—	—	2
i) Gép » <i>Maschinen</i> »	—	—	—	—	—	—	—
k) Kalap » <i>Hut</i> »	3	13	1	1	2	—	20
l) Kézmű » <i>Manufactur</i> »	—	1	—	2	2	—	5
m) Liszt » <i>Mehl</i> »	—	4	8	5	2	—	19
n) Norinbergiáru » <i>Nürnbergerwaar.</i> »	1	22	2	—	—	—	25
o) Papír » <i>Papier</i> »	—	8	1	1	—	—	10
p) Posztó » <i>Tuch</i> »	—	—	2	1	—	—	3
r) Rőfősáru » <i>Schnittwaaren</i> »	—	2	3	4	—	—	9
s) Ruha » <i>Kleider</i> »	—	21	11	—	—	—	32
sz) Rővidáru » <i>Kurzwaaren</i> »	—	15	37	10	6	—	68
t) Szesz » <i>Spiritus</i> »	—	2	2	—	—	—	4
ty) Műszer » <i>Werkzeug</i> »	—	1	—	—	—	—	1
u) Üveg, porcel. » <i>Glasu Porzellan</i> »	—	3	4	2	2	—	11
v) Vas » <i>Eisen</i> »	1	2	1	—	—	—	4
x) Vászón » <i>Leinwand</i> »	—	—	1	1	1	—	3
y) Vegyes » <i>Gemischtwaar.</i> »	—	2	3	—	2	—	7
z) Egyéb » <i>Sonstige</i> »	5	67	45	18	4	—	139
Összesen — <i>Zusammen</i>	49	333	177	59	27	—	645
III. Pénz és hitellel kereskedő — Handel mit Geld und Credit							
a) Bankok, <i>Banken</i>	—	—	—	—	—	—	—
b) Biztosítás, <i>Assecuranzen</i>	—	1	—	—	—	—	1
c) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	—	—	—	—	—	—	—
d) Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	—	—	—	—	—	—	—
e) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	—	3	2	—	—	—	5
f) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	4	2	—	—	—	6
IV. Közvetítők — Vermittler							
a) Ügynök és alkusz, <i>Agenten u. Makler</i>	—	2	30	24	—	—	56
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	2	30	24	—	—	56
V. Járókelő keresk. — Ambul. Kleinhandel							
a) Házaló, <i>Hausirer</i>	—	20	29	26	13	—	88
b) Kofa, <i>Höckerinnen</i>	4	63	292	192	123	3	677
c) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	—	—	8	5	4	—	17

64. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 64. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Ismeretlen korú unkomf. alters	Összesen zusammen
	éves — Jahre alt						
	nő — weiblich						
<i>d)</i> Kenyérárús, <i>Brotverkäufer</i>	—	—	3	2	—	—	5
<i>e)</i> Baromfi kereskedő, <i>Geflügelverkäufer</i>	—	9	49	21	8	—	87
<i>f)</i> Kucseber, <i>Gottscheer</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>g)</i> Egyéb piaci árús, <i>Sonstiger Standverkauf</i>	—	24	53	25	15	—	117
Összesen — Zusammen	4	116	484	271	163	3	991
VI. Egyéb kereskedelem — Sonst. Handel							
<i>a)</i> Dohánytőzsde és lottó, <i>Tabak- und Lotto-</i> <i>kollektur</i>	4	76	61	19	16	—	176
<i>b)</i> Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	5	1	—	—	—	—	6
<i>c)</i> Haszonbérő, <i>Pächter</i>	—	3	12	1	1	—	17
<i>d)</i> Szatócs, <i>Fragner</i>	26	76	151	153	9	—	415
<i>e)</i> Temetkezési vállalkozó, <i>Leichenbestattungs-</i> <i>Unternehmer</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>f)</i> Zsibáros, <i>Trödler</i>	—	9	2	10	1	—	22
<i>g)</i> Rongykereskedő, <i>Hadernhändler</i>	—	3	—	1	—	—	4
<i>h)</i> Megnevezellen árukkal kereskedő, <i>Ohne</i> <i>nähere Bezeichnung</i>	—	3	1	—	—	—	4
<i>i)</i> Egyéb, <i>Sonstige</i>	1	—	—	1	—	—	2
Összesen — Zusammen	36	171	227	185	27	—	646
Összes kereskedelem — Handel zusammen	93	692	1039	583	243	4	2659
I. Testi szolgálat — Körperl. Dienstleistung							
<i>a)</i> Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	432	9735	20000	4428	1871	25	36491
<i>b)</i> Munkás, <i>Arbeiter</i>	150	1885	595	233	129	2	2994
<i>c)</i> Cseléd, <i>Gesinde</i>	2031	28129	1519	1757	861	52	34349
<i>d)</i> Hordár, <i>Dienstmänner</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>e)</i> Alkalmazott szolgák, <i>Angestellte Dienstleute</i>	—	—	1	—	—	—	1
<i>f)</i> Helyszerzők, <i>Stellenvermittler</i>	—	3	15	12	6	—	36
Összesen — Zusammen	2613	39752	22130	6480	2867	79	73871
II. Szellemi szolgálat — Geist. Dienstleist.							
<i>a)</i> Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>b)</i> Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>c)</i> Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädt. Beamte</i>	—	—	—	—	—	—	8
<i>d)</i> Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	—	5	2	1	—	—	3
<i>e)</i> Írnok, <i>Schreiber</i>	—	3	—	—	—	—	—
<i>f)</i> Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>g)</i> Orvos és sebész, <i>Aerzte u. Wundärzte</i>	—	—	—	—	—	—	489
<i>h)</i> Egyéb egészségügy, <i>Sonst. Sanitätspersonal</i>	—	34	283	118	54	—	489
<i>i)</i> Tanító, <i>Lehrer</i>	6	1072	618	72	33	2	1803
<i>k)</i> Író, <i>Schriftsteller</i>	—	—	5	3	1	—	9
<i>l)</i> Műzenész, zenetanár, <i>Musiker, Musiklehrer</i>	4	100	63	9	3	—	179
<i>m)</i> Színész, <i>Schauspieler</i>	5	136	68	4	2	—	215
<i>n)</i> Festő, szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	1	8	6	—	—	—	15
<i>o)</i> Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	22	135	22	2	—	—	181
<i>p)</i> Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	—	238	161	24	13	1	437
<i>r)</i> Könyvvivő, <i>Buchhalter</i>	—	1	—	—	—	—	1
<i>s)</i> Mérnök, építész, <i>Ingenieure u. Architekten</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>t)</i> Gépész, <i>Maschinisten</i>	—	—	—	—	—	—	—
<i>u)</i> Egyéb szellemi szolg., <i>Sonst. geistige Dienstl.</i>	—	1	—	—	—	—	1
Összesen — Zusammen	38	1733	1228	233	106	3	3341

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Ismeretlen korú unképzett Alters	ÖSSZESEN zusammen
		éves — <i>Jahre alt</i>						
E) Személyes szolgálat <i>Persönliche Dienstleistung</i>	III. Különféle szolgálat — <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>							
	a) Katonáság, <i>Militär</i>	—	—	—	—	—	—	—
	b) Ország, <i>Wache</i>	—	1	3	1	4	1	10
	c) Vám- és jegyszedő, <i>Mautheimnehmer und Billeure</i>	—	—	3	—	6	—	9
	d) Különféle felvigyázó, <i>Verschied. Aufseher</i>	—	—	4	7	10	2	23
	e) Lámpagyújtogató, <i>Lampenzünder</i>	—	—	—	—	—	—	—
	f) Házmester, <i>Hausmeister</i>	3	184	656	209	164	1	1217
	g) Különféle szolgálók, <i>Verschiedene Diener</i>	—	139	203	—	—	—	342
	h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	14	538	817	287	169	2	1857
	Összesen — <i>Zusammen</i>	17	862	1686	504	383	6	3458
Összes személyes szolgálat — <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	2668	42347	25044	7167	3356	88	80670	
F) Önálló kereset nélküliek — <i>Ohne selbstständigen Erwerb</i>	I. Saját vagyonából élő — <i>Aus eigenen Mitteln Lebende</i>							
	a) Magánzó, <i>Privatiers</i>	27	221	741	252	1215	1	2457
	b) Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	7	88	458	350	345	6	1254
	c) Tőkepezés, <i>Capitalisten</i>	—	16	60	41	31	—	148
	d) Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	—	32	321	391	453	—	1197
	Összesen — <i>Zusammen</i>	34	357	1580	1034	2044	7	5056
	II. Háztartásban elfoglalva — <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	2400	27979	36296	6392	7066	—	80673
	III. Gyámolításból élő — <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	148	389	663	530	1613	1	3344
	IV. Tanuló — <i>Lernende</i>							
	a) Elemi iskolai tanuló, <i>Schüler der Normal-schulen</i>	15607	20	—	—	—	—	15627
b) Polgári iskolai tanuló, <i>Schüler der Bürger-schulen</i>	2029	790	—	—	—	—	2819	
c) Középtanodai tanuló, <i>Schüler der Mittel-schulen</i>	139	282	—	—	—	—	421	
d) Egyetemi hallgató, <i>Hörer der Universität</i>	—	—	—	—	—	—	—	
e) Műgyetemihallgató, <i>Hörer der Politechnik</i>	—	—	—	—	—	—	—	
f) Képezdei tanuló, <i>Schüler der Präparanden</i>	—	306	—	—	—	—	306	
g) Szakiskolai tanuló, <i>Schüler der Fachschulen</i>	—	90	10	—	—	—	100	
h) Művészeti tanuló, <i>Schüler der Kunstschulen</i>	—	145	—	—	—	—	145	
i) Egyéb tanuló, <i>Schüler in sonstigen Schulen</i>	—	413	—	—	—	—	413	
Összesen — <i>Zusammen</i>	17775	2046	10	—	—	—	19831	
V. Egyéb — <i>Sonstige</i>								
a) Kéjhölgy, <i>Prostituirte</i>	2	776	78	—	—	—	856	
b) Rab, <i>Gefangene</i>	4	73	57	16	1	—	151	
c) Egyéb 15 éven alóli, <i>Sonst. unter 15 Jahren</i>	39413	—	—	—	—	—	39413	
d) Egyéb 15 éven felüli, <i>Sonst. über 15 Jahren</i>	—	—	—	—	—	—	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	39419	849	135	16	1	—	40420	
Összes önálló kereset nélküliek — <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	60216	31620	38784	7972	10724	8	149324	

Összesítés. — *Recapitulation.*

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>		0—15	15—30	30—50	50—60	60 é. felül über 60 J.	Ismeretlen koru unbekannt. Alters	Összesen zusammen
		éves	Jahre alt	nő — weiblich				
A)	Östermelés — <i>Urproduction</i>	4	70	186	87	88	1	436
B)	I. Eledelipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	15	562	549	153	75	1	1355
	II. Ruházatiipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	451	2442	2174	476	165	7	5715
	III. Építőipar, <i>Bauindustrie</i>	—	99	86	14	7	—	206
	IV. Fonó- és szövőipar, <i>Spinnerei u. Weberei</i>	40	129	6	2	4	—	181
	V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	8	123	109	27	10	—	277
	VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	—	15	13	4	3	—	35
	VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	12	106	14	3	3	1	139
	VIII. Sokszórosító ipar, <i>Polygraphische Indust.</i>	55	304	58	4	1	—	422
	XI. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	32	101	35	9	2	—	182
	X. Műszeripar, <i>Mechanische Industrie</i>	4	21	7	—	—	—	32
	XI Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	1	5	3	2	—	—	11
	XII. Papíripar, <i>Papier-Industrie</i>	55	270	35	4	2	1	367
	XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Oil- und Fettindustrie</i>	2	23	7	—	3	—	35
	XIV. Iparos festő, <i>Farbereien</i>	—	8	9	5	4	—	26
	XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	678	4364	1735	372	252	2	7403
	Összes ipar — <i>Industrie zusammen</i>	1353	8575	4840	1075	531	12	16386
C)	I Szárazforgalom, <i>Landverkehr</i>	5	148	147	20	9	—	329
	II, Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	—	3	11	3	—	—	17
	Összes forgalom — <i>Verkehr zusammen</i>	5	151	158	23	9	—	346
D)	I. Östermelési keresk., <i>Handel mit Urproduct.</i>	4	66	169	44	31	1	315
	II. Iparcikk keresk., <i>Handel mit Ind.-Artikel</i>	49	333	177	59	27	—	645
	III. Pénzzel és hitellel kereskedők, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	—	4	2	—	—	—	6
	IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	—	2	30	24	—	—	56
	V. Járókelő keresk., <i>Ambul. Kleinhandel</i>	4	116	434	271	163	3	991
	VI. Egyéb keresk., <i>Sonstiger Handel</i>	36	171	227	185	27	—	646
	Összes kereskedelem — <i>Handel zusammen</i>	93	692	1039	583	248	4	2659
E)	I. Testi szolgálat, <i>Körperl. Dienstleistungen</i>	2613	39752	22130	6430	2867	79	73871
	II. Szellemi szolg., <i>Geistige Dienstleistungen</i>	38	1733	1228	233	106	3	3341
	III. Különféle szolg., <i>Versch. Dienstleistungen</i>	17	862	1686	504	383	6	3458
	Összes személyes szolgálat — <i>Persönliche Dienstleistungen zusammen</i>	2668	42347	25044	7167	3356	88	80670
F)	I. Saját vagyonából élő, <i>Aus eig. Mitteln Leb.</i>	34	357	1580	1034	2044	7	5056
	II. Háztartásban elfoglalva, <i>in der Haushaltung beschäftigte</i>	2840	27979	36396	6392	7066	—	80673
	III. Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstütz. Leb.</i>	148	389	663	530	1613	1	3344
	IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	17775	2046	10	—	—	—	19831
	V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	39419	849	135	16	1	—	40420
	Összes önálló kereset nélküliek — <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	60216	31620	38784	7972	10724	8	149324
	Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>	64339	83455	70051	16907	14956	113	249821

Foglalkozás és kor, önállóak és

Beruf und Alter, mit Unterscheidung

Kereseti ág — Erwerbszweig		Önállóknál — Bei Arbeitgebern													
		0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. felül über 60 J.		ismeretlen korú emb. Alters		összesen zusammen	
		éves — Jahre alt													
		férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
A) <i>Östermelés Urproduktion</i>	a) Földműves, <i>Landwirthe</i>	—	—	86	21	251	99	139	61	135	63	2	1	613	245
	b) Kertész, <i>Gärtner</i>	—	1	35	1	96	15	28	2	21	6	—	—	180	25
	c) Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	—	—	14	2	61	3	21	3	21	2	—	—	117	10
	d) Majoros és tehenész, <i>Milchmeier</i>	—	—	87	20	420	38	84	11	30	12	—	—	621	81
	e) Egyéb állattenyésztés, <i>Sonstige Viehzucht</i>	—	—	—	—	5	—	—	—	1	—	—	—	6	—
	f) Egyéb őstermelés, <i>Sonstige Urproduktion</i>	—	—	1	1	14	1	3	1	4	—	—	—	22	3
	Összesen — Zusammen	—	1	223	45	847	156	275	78	212	83	2	1	1559	364
B) <i>Ipar — Industrie</i>	I. Éledelelpar — Nahrungsindustrie														
	a) Czukrász, <i>Conditoren</i>	—	—	10	3	47	12	7	2	7	1	—	—	71	18
	b) Hentes, <i>Selcher</i>	—	—	86	3	205	8	39	5	12	2	—	—	342	18
	c) Kávés és kávémérő, <i>Cafés, Cafeschänker</i>	—	—	22	34	230	163	75	66	26	27	—	—	353	290
	d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	—	—	1	11	25	38	11	12	5	6	—	—	42	67
	e) Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	—	—	2	—	19	—	6	—	3	—	—	—	30	—
	f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	—	—	1	—	10	—	4	—	2	—	—	—	17	—
	g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	—	—	71	—	190	6	26	3	14	—	—	—	301	9
	h) Pálinkamérő, <i>Branntweinschänker</i>	—	—	10	1	28	3	11	2	9	1	—	—	58	7
	i) Pék, <i>Bäcker</i>	—	—	32	1	134	7	33	5	16	5	—	—	215	18
	k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	l) Szalámigyártó, <i>Salamifabrik</i>	—	—	—	—	5	—	—	—	2	—	—	—	7	—
	m) Különféle szeszes italok, <i>Spirituosen</i>	—	—	4	—	9	—	—	—	6	—	—	—	19	—
	n) Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	—	—	1	—	14	1	4	—	2	1	—	—	21	2
	o) Vendégfogadó, <i>Hoteliers</i>	—	—	1	—	15	3	5	—	2	1	—	—	23	4
	p) Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirthe</i>	—	—	80	15	727	98	200	33	94	18	—	—	1101	164
	r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	6	2	30	9	17	3	9	4	—	—	62	18
	Összesen — Zusammen	—	—	327	70	1688	348	438	131	209	66	—	—	2662	615
	II. Ruházati ipar — Kleidungsindustrie.														
a) Czipész, <i>Schuster</i>	—	—	215	1	1036	16	245	3	128	2	—	—	1624	22	
b) Czipőfoltozó, <i>Flickschuster</i>	—	—	2	—	39	—	22	—	17	—	—	—	80	—	
c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	—	—	9	—	59	1	37	1	14	1	—	—	119	3	
d) Divatáru és pipere, <i>Modistinnen</i>	—	—	—	14	1	27	—	4	—	—	—	—	1	45	
e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	—	—	4	12	3	27	3	19	—	7	1	—	65	11	
f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	—	—	5	4	15	5	5	2	3	—	—	—	28	11	
g) Mosás, tisztítás, <i>Wascherei u. Reinigung</i>	—	—	4	5	349	6	1296	—	356	—	130	—	2	11	2137
h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	—	—	2	16	6	16	11	10	—	8	—	—	50	19	
i) Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	—	4	—	39	—	113	—	10	—	—	—	—	166	
k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	—	—	2	—	28	3	5	—	5	—	—	—	40	3	
l) Férfiszabó, <i>Mänerschneider</i>	—	—	172	5	710	6	264	20	169	—	—	—	1315	31	
m) Foltozószabó, <i>Flickschneider</i>	—	—	4	2	19	4	31	3	38	9	—	—	92	18	
n) Nőiszabó, <i>Damenschneider</i>	—	—	11	3	275	69	189	48	26	18	6	—	138	507	
o) Szücs, <i>Kürschner</i>	—	—	7	—	51	3	28	—	11	—	—	—	92	3	
p) Vasalás, <i>Büglerei</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	14	20	17	8	5	1	4	—	—	—	40	29	
Összesen — Zusammen	—	—	25	466	718	2093	1685	714	426	422	149	—	2	3695	3005

alkalmazottak megkülönböztetésével.

von Arbeitgebern und Arbeitnehmern.

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern																
0—15		15—30			30—50		50—60			60 éven felül über 60 Jahre			ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen	
éves — Jahre alt																
férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	
—	—	68	—	61	—	18	—	13	—	1	—	161	—	—	—	
21	3	185	14	82	9	29	4	15	1	—	—	332	—	31	—	
—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	
6	—	5	—	—	1	2	—	—	1	—	—	13	—	2	—	
1	—	57	10	169	17	20	4	6	1	—	—	253	—	32	—	
—	—	70	1	83	3	21	1	12	2	1	—	187	—	7	—	
28	3	386	25	397	30	90	9	46	5	2	—	949	—	72	—	
28	4	209	71	76	10	12	2	4	—	—	—	329	—	87	—	
58	—	705	13	133	9	10	2	6	2	—	—	912	—	26	—	
4	1	271	53	303	9	29	1	8	—	—	—	615	—	64	—	
—	—	1	1	1	21	—	4	—	1	—	—	2	—	27	—	
1	—	51	2	22	—	7	—	—	—	—	—	81	—	2	—	
4	—	619	1	624	12	167	—	43	—	—	—	1457	—	13	—	
54	1	825	7	276	6	36	2	31	—	1	—	1223	—	16	—	
—	1	54	1	18	—	3	—	3	1	—	—	78	—	3	—	
96	4	991	89	489	21	65	4	8	5	—	1	1649	—	124	—	
—	—	95	—	139	—	18	—	7	—	—	—	259	—	—	—	
1	—	35	—	52	—	1	—	1	—	—	—	90	—	—	—	
1	—	162	1	157	1	30	1	—	—	—	—	350	—	3	—	
—	—	10	4	17	—	2	—	1	—	—	—	30	—	4	—	
4	2	131	137	82	85	13	3	2	—	—	—	232	—	227	—	
80	2	1364	101	820	21	70	1	34	—	—	—	2368	—	125	—	
2	—	86	11	44	6	5	2	3	—	—	—	140	—	19	—	
333	15	5609	492	3253	201	468	22	151	9	1	1	9815	—	740	—	
409	12	3017	77	1221	14	183	2	82	—	—	—	4912	—	105	—	
—	—	—	—	13	—	3	—	2	—	—	—	18	—	—	—	
48	—	227	—	50	—	—	—	2	—	—	—	327	—	—	—	
2	32	1	77	8	8	—	2	—	—	—	—	3	—	119	—	
18	5	82	58	69	19	—	2	4	—	—	—	173	—	84	—	
13	2	46	13	16	11	8	3	3	1	—	—	86	—	30	—	
—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	
—	—	—	—	20	9	—	—	1	—	—	—	21	—	9	—	
—	83	—	283	—	229	—	4	—	6	—	—	—	2	607	—	
1	2	16	11	4	2	4	—	14	—	—	—	39	—	17	—	
338	5	2411	10	1067	—	229	17	69	—	—	—	4114	—	32	—	
—	—	—	—	18	—	—	9	1	—	—	—	19	—	9	—	
5	281	10	968	59	47	57	—	11	5	—	—	236	—	2	—	
9	—	87	—	97	1	30	—	13	—	—	—	7	—	358	—	
—	—	1	201	6	145	—	10	—	2	—	—	43	—	37	—	
11	4	13	26	4	4	3	1	12	2	—	—	—	—	—	—	
854	426	5911	1724	2647	489	517	50	214	16	5	5	10148	—	2710	—	

65. számú tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Önállóknál — Bei Arbeitgebern														
	0—15		15—30		30—50		50—60		60 é felül		Ismeretlen korú		összesen		
	éves — Jahre alt														
	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	
III. Építőipar — Bauindustrie.															
a) Kőműves, <i>Maurer</i>	—	—	18	—	68	—	11	—	5	—	—	—	—	102	—
b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	—	—	4	1	20	—	6	—	2	—	—	—	—	32	2
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	—	—	7	—	41	—	15	—	3	—	—	—	—	66	—
d) Kővező, <i>Pflasterer</i>	—	—	1	—	12	—	7	—	1	—	—	—	—	21	—
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	—	—	9	—	45	—	8	—	5	—	—	—	—	67	—
f) Üvegés, <i>Glaser</i>	—	—	17	—	46	—	14	—	7	—	—	—	—	84	1
g) Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Bauführer</i>	—	—	15	—	158	—	42	—	13	—	—	—	—	228	—
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	2	1	32	—	7	—	1	—	—	—	—	42	1
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	73	2	422	—	110	—	37	—	—	—	—	642	4
IV. Fonó- és szövőipar — Spinnerei und Weberei															
a) Zsinór- és gombkötő, <i>Schnür- und Knopfmacher</i>	—	—	3	5	16	—	12	—	12	—	3	—	—	43	11
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	—	—	1	—	8	—	3	—	1	—	—	—	—	13	—
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	1	—	6	—	6	—	3	—	—	—	—	16	1
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	5	5	30	—	21	—	16	—	3	—	—	72	12
V. Agyagipar — Thonindustrie															
a) Téglavető, <i>Ziegelbrenner</i>	—	—	1	—	2	—	3	—	1	—	—	—	—	7	—
b) Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	—	—	2	—	15	—	2	—	1	—	1	—	—	20	1
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	5	—
d) Pipacsínáló, <i>Pfeifentreiber</i>	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3	—
e) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	4	—	21	—	8	—	4	—	1	—	—	37	1
VI. Faipar — Holzindustrie															
a) Asztalos, <i>Tischler</i>	1	—	62	1	344	—	4	100	—	57	—	2	—	564	7
b) Esztergályos, <i>Drechsler</i>	—	—	9	—	52	—	2	6	—	4	—	—	—	71	3
c) Kádár, <i>Böttcher</i>	—	—	6	—	38	—	—	8	—	5	—	—	—	57	—
d) Bognár, <i>Binder</i>	—	—	8	—	41	—	—	7	—	2	—	—	—	58	—
e) Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	—	—	3	—	10	—	—	1	—	2	—	—	—	16	1
f) Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	—	—	8	—	2	—	—	9	—	6	—	—	—	25	1
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	7	5	29	—	6	9	—	6	—	—	—	51	13
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	—	103	6	516	—	12	140	—	82	—	3	—	842	25
VII. Fémipar — Metallindustrie															
a) Drágakő és ékszer, <i>Edelmetall und Juwel.</i>	—	—	27	5	101	—	2	30	—	18	—	—	—	176	8
b) Bádógos, <i>Spengler</i>	—	—	30	—	122	—	—	23	—	10	—	1	—	185	1
c) Betüöntő, <i>Schriftgiesser</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1
d) Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	—	—	1	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	8	—
e) Drótos, <i>Drahtbinder</i>	—	—	20	—	21	—	—	8	—	2	—	—	—	51	—
f) Ércesztergályos, <i>Erzdrechsler</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
g) Érczöntő, <i>Erzgiesser</i>	—	—	1	—	7	—	—	4	—	—	—	—	—	12	—
h) Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—	—	—	—	9	—
i) Gépgyáripár, <i>Maschinenindustrie</i>	—	—	5	—	20	—	—	9	—	4	—	—	—	38	—
k) Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
l) Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen			
éves — Jahre alt															
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
59	—	1318	67	1379	55	181	8	66	4	—	—	3003	134		
38	—	274	—	208	—	13	—	3	—	—	—	536	—		
2	—	435	—	411	—	79	—	32	—	—	—	959	—		
5	—	143	—	66	—	4	—	1	—	—	—	219	—		
6	—	136	—	77	—	2	—	1	—	—	—	222	—		
9	—	124	—	49	—	1	—	2	—	—	—	185	—		
1	—	196	30	111	29	9	5	7	3	—	—	324	67		
5	—	78	—	47	—	7	1	3	—	—	—	140	1		
125	—	2704	97	2348	84	296	14	115	7	—	—	5588	202		
24	40	107	114	35	2	12	2	10	1	—	—	188	159		
8	—	33	—	18	—	3	—	1	—	—	—	63	—		
5	—	51	10	22	—	5	—	4	—	—	—	87	10		
37	40	191	124	75	2	20	2	15	1	—	—	338	169		
12	6	150	114	196	109	40	26	15	9	—	—	413	264		
2	—	26	—	21	—	3	—	2	—	—	—	54	—		
1	—	18	—	18	—	4	—	6	—	—	—	47	—		
1	—	18	1	11	—	7	—	2	—	—	—	39	1		
—	2	19	8	13	—	2	1	—	—	—	—	34	11		
16	8	231	123	259	109	56	27	25	9	—	—	587	276		
287	—	2964	—	1636	—	224	—	87	—	—	—	5248	—		
58	—	286	—	53	—	3	—	2	—	—	—	402	—		
16	—	255	—	220	—	39	—	6	—	—	—	536	—		
26	—	185	—	110	—	10	—	5	—	—	—	336	—		
7	—	92	—	34	1	3	—	—	—	—	—	136	1		
6	—	23	—	25	—	11	—	5	—	—	—	75	—		
6	—	86	9	40	—	11	—	5	—	—	—	146	9		
406	—	3896	9	2168	1	301	—	110	—	—	—	6881	10		
96	9	438	66	72	—	14	1	5	—	—	—	625	76		
98	—	713	1	248	3	33	—	12	—	—	—	1104	4		
12	—	49	2	20	1	2	—	1	—	—	1	84	4		
5	—	51	—	15	—	4	—	4	—	—	—	79	—		
—	—	13	—	3	—	—	—	2	—	—	—	18	—		
7	—	52	10	12	—	2	—	1	—	—	—	74	10		
8	—	65	—	14	—	—	—	—	—	—	—	87	—		
1	3	23	20	6	5	1	—	—	—	—	—	31	28		
9	—	238	—	230	—	52	—	13	—	—	—	592	—		
22	—	752	—	224	—	26	—	97	—	—	—	1121	—		
1	—	69	—	87	—	16	—	2	—	—	—	175	—		

65. sz. tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Önállóknál — Bei Arbeitgebern														
	0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. felett über 60 J.		ismeretlen korú unb. Alters		összesen zusammen		
	éves — Jahre alt														
	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	
m) Kovács, Schmiede	—	—	22	—	106	—	22	—	9	—	—	—	—	159	—
n) Lakatos, Schlosser	—	—	43	—	148	—	39	—	16	—	—	—	—	246	—
o) Rézműves, Kupferschmiede	—	—	2	—	7	—	3	—	3	—	—	—	—	15	—
p) Rézöntő, Kupfergiesser	—	—	1	—	2	—	2	—	4	—	—	—	—	9	—
r) Reszelővágó, Feilenhauer	—	—	2	—	5	—	2	—	1	—	1	—	—	9	3
s) Vasestergályos, Eisendrechsler	—	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
t) Vasöntő, Eisengiesser	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
u) Egyéb vasipar, Sonstige Eisenindustrie	—	—	8	—	26	—	12	—	1	—	—	—	—	47	—
v) Egyéb fémipar, Sonstige Metallindustrie	—	—	3	1	16	1	4	—	5	1	—	—	—	28	3
Összesen — Zusammen	—	—	169	6	605	5	160	2	73	3	—	—	—	1007	16
VIII. Sokszorosítóipar — Polygraphische Industrie															
a) Könyvnyomda, Buchdruckerei	—	—	14	—	32	1	14	1	4	—	—	—	—	64	2
b) Könyvnyomda, Lithographie	—	—	1	—	10	—	4	—	2	1	—	—	—	17	1
Összesen — Zusammen	—	—	15	—	42	1	18	1	6	1	—	—	—	81	3
IX. Iparosművészet — Gewerbliche Kunst															
a) Fényképész, Photographen	—	—	6	—	41	3	4	—	6	—	—	—	—	57	3
b) Szobafestő, Zimmermaler	—	—	17	—	108	—	32	—	13	—	—	—	—	170	—
c) Virágcsináló, Blumenmacher	—	2	10	—	5	14	1	8	—	1	—	—	—	6	35
d) Czimfestő, Schildermaler	—	—	12	—	21	—	3	—	5	—	—	—	—	41	—
e) Vésnök, Graveure	—	—	10	—	25	1	1	—	6	—	—	—	—	42	1
f) Fametsző, Xylographen	—	—	2	1	8	—	2	—	3	—	—	—	—	15	1
g) Egyéb, Sonstige	—	—	5	—	7	1	1	—	—	—	—	—	—	13	1
Összesen — Zusammen	—	2	52	11	215	19	44	8	33	1	—	—	—	344	41
X. Műszeripar — Mechanische Industrie															
a) Órás, Uhrmacher	—	—	20	1	84	4	17	—	18	—	—	—	—	139	5
b) Látványkészítő, Optiker	—	—	4	—	7	2	2	—	2	—	—	—	—	15	2
c) Puskaműves, Büchsenmacher	—	—	—	—	1	—	1	—	5	—	—	—	—	7	—
d) Hangszerkészítő, Verfertiger von musikal. Instrumenten	—	—	25	—	5	1	7	—	4	—	—	—	—	41	1
e) Mechanikus, Mechaniker	—	—	1	—	5	—	1	—	—	—	—	—	—	7	—
f) Szerkesztő és műkovács, Zeugschmiede	—	—	3	—	6	—	1	—	1	—	—	—	—	11	—
g) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	20	—	—	—	1	—	—	—	—	21	—
Összesen — Zusammen	—	—	53	1	128	7	29	—	31	—	—	—	—	241	8
XI. Bőripar — Leder-Industrie															
a) Szijgyártó, Riemer	—	—	7	—	25	—	4	—	4	—	—	—	—	40	—
b) Nyerges, Sattler	—	—	11	—	18	—	4	—	5	—	—	—	—	38	—
c) Bőröndös, Taschner	—	1	5	—	10	—	2	1	2	—	—	—	—	19	2
d) Timár, Gerber	—	—	2	—	1	—	1	—	3	—	—	—	—	7	—
e) Bőrgyár, Lederfabrik	—	—	1	—	3	—	3	—	2	—	—	—	—	9	—
f) Egyéb bőripar, Sonstige Leder-Industrie	—	—	3	—	12	1	4	1	1	—	—	—	—	20	2
Összesen — Zusammen	—	1	29	—	69	1	18	2	17	—	—	—	—	138	4

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre			ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen		
éves — Jahre alt															
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
62	—	1982	—	615	—	60	—	13	—	—	—	—	—	2032	—
375	—	3172	—	1073	—	50	—	35	—	—	—	—	—	4705	—
16	—	75	—	58	—	6	—	2	—	—	—	—	—	157	—
23	—	100	—	24	—	2	—	1	—	—	—	—	—	150	—
8	—	41	—	19	—	2	—	1	—	—	—	—	—	71	—
34	—	485	—	162	—	5	—	1	—	—	—	—	—	687	—
53	—	480	—	200	—	37	—	11	—	—	—	—	—	781	—
12	—	88	1	33	—	9	—	9	—	—	—	—	—	151	1
17	—	92	—	41	—	7	—	6	—	—	—	—	—	163	—
859	12	8278	100	3206	9	328	1	216	—	—	—	1	12887	123	—
240	54	1369	296	614	57	50	3	17	—	—	—	—	2290	410	—
13	1	161	8	77	—	15	—	6	—	—	—	—	272	9	—
253	55	1530	304	691	57	65	3	23	—	—	—	—	2562	419	—
10	1	127	7	22	4	4	—	—	—	—	—	—	163	12	—
20	—	285	—	149	—	32	—	8	—	—	—	—	494	—	—
—	29	4	84	2	12	—	1	—	—	1	—	—	6	127	—
9	—	85	—	20	—	2	—	1	—	—	—	—	117	—	—
14	—	65	1	19	—	3	—	—	—	—	—	—	101	1	—
6	—	33	—	5	—	—	—	2	—	—	—	—	46	—	—
6	—	22	1	34	—	2	—	2	—	—	—	—	66	1	—
65	20	621	93	251	16	43	1	13	1	—	—	—	993	141	—
28	—	175	—	28	—	2	—	3	—	—	—	—	236	—	—
12	—	14	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	—
—	—	17	—	6	—	2	—	1	—	—	—	—	26	—	—
14	—	42	—	41	—	—	—	1	—	—	—	—	98	—	—
15	—	64	—	23	—	2	—	—	—	—	—	—	104	—	—
25	—	205	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	258	—	—
7	4	96	20	48	—	4	—	3	—	—	—	—	158	24	—
101	4	613	20	175	—	10	—	8	—	—	—	—	907	24	—
25	—	315	—	138	—	9	—	9	—	—	—	—	496	—	—
13	—	112	—	52	—	8	—	1	—	—	—	—	186	—	—
19	—	78	—	28	—	3	—	—	—	—	—	—	128	—	—
1	—	54	—	84	—	13	—	7	—	—	—	—	159	—	—
—	—	13	—	22	—	4	—	1	—	—	—	—	40	—	—
4	—	41	5	21	2	6	—	3	—	—	—	—	75	7	—
62	—	613	5	345	2	43	—	21	—	—	—	—	1084	7	—

65. számú tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Önállóknál — Bei Arbeitgebern													
	0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. felüli		ismertelen korú nőb. Alters	összesen		
	éves — Jahre alt											zusammen		
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
XII. Papíripar. — Papier-Industrie.														
a) Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	—
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	—	—	4	1	47	1	14	1	6	1	—	—	71	4
c) Dobozgyár, <i>Schachtelfabrik</i>	—	—	1	—	5	—	3	—	1	—	—	—	10	—
d) Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papier-Indust.</i>	—	—	8	3	5	1	8	1	3	—	—	—	24	5
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	13	4	60	2	25	2	10	1	—	—	108	9
XIII. Olaj- és zsiripar — Oel- und Fett-Industrie														
a) Olajgyári ipar, <i>Oelindustrie</i>	—	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	6	—
b) Szappanos, <i>Sapfensieder</i>	—	—	3	—	10	—	8	—	4	1	—	—	25	1
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	5	—	2	1	4	—	—	1	—	—	11	2
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	8	—	16	1	14	—	4	2	—	—	42	3
XIV. Iparos festés — Farbereien														
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	—	—	14	—	60	2	11	—	5	1	—	—	90	3
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	—	—	5	—	17	—	2	—	5	1	—	—	29	1
c) Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	—	—	—	—	3	—	5	1	—	—	—	—	8	1
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	1	—	21	2	3	—	2	2	—	—	27	4
Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	20	—	101	4	21	1	12	4	—	—	154	9
XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrien														
a) Aranyozó, <i>Vergolder</i>	—	—	2	—	18	—	6	1	2	—	—	—	28	1
b) Borbély és fodrász, <i>Barbiere, Friseure</i>	—	—	81	1	69	9	123	6	26	—	—	—	299	16
c) Dohánygyártás, <i>Tabakfabrikation</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	—	—	2	3	17	4	4	2	4	1	—	—	27	10
e) Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	—	—	3	—	105	—	99	—	18	—	7	—	—	232
f) Fűtő, <i>Heizer</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	—	—	24	—	86	—	24	—	14	—	—	—	148	—
i) Kefekötő, <i>Bürstenbinder</i>	—	—	4	—	21	2	8	—	6	1	—	—	39	3
j) Kéményseprő, <i>Schornsteinfeger</i>	—	—	2	—	25	3	5	2	6	2	—	—	38	7
k) Női kézimunka, <i>Weibl. Handarbeiten¹⁾</i>	—	—	42	25	1494	1	809	1	191	3	118	—	30	2656
l) Légszeszgyár, <i>Gasfabrik</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
m) Paplankészítő, <i>Bettdeckenmacher</i>	—	—	7	1	9	1	2	—	4	—	—	—	22	2
n) Vegyészeti ipar, <i>Chemische Industrie</i>	—	—	4	—	9	—	5	—	3	—	—	—	21	—
o) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	17	10	72	34	24	4	9	3	—	—	122	51
XV. Összes vegyes ipar — Verschiedene Industrie zusammen	—	45	168	1616	327	961	202	224	77	132	—	—	774	2978
Összes ipar — Industrie zusammen	1	73	1505	2439	6333	3052	1962	801	1033	366	—	—	210834	6733
¹⁾ Fehérvarrónő, <i>Weissnäherinnen</i>	—	6	—	147	—	188	—	24	—	9	—	—	—	824
Harisnyakötő, <i>Strumpfstricker</i>	—	—	25	5	—	9	—	1	—	8	—	—	—	8
Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	—	2	—	59	—	52	—	90	—	21	—	—	—	194
Kötőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	—	—	10	—	12	—	17	—	20	—	—	—	59
Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	24	—	1144	—	578	—	120	—	69	—	—	—	1924
Hímzőnő, <i>Strickerinnen</i>	—	10	—	181	—	31	—	—	—	6	—	—	—	177

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen			
éves — Jahre alt															
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
—	6	14	34	11	1	1	—	—	—	—	—	—	—	26	41
56	8	417	92	110	20	10	—	5	1	—	—	—	598	121	
3	27	16	79	2	4	—	—	—	—	—	—	1	21	111	
10	14	25	61	37	8	1	—	2	5	—	—	—	78	85	
69	55	472	266	160	33	12	—	2	10	1	—	—	723	358	
—	—	40	3	36	—	6	—	—	—	—	—	—	82	3	
2	1	33	7	20	2	2	—	—	—	—	—	—	57	10	
—	1	17	13	22	4	3	—	1	1	—	—	—	43	19	
2	2	90	23	78	6	11	—	1	1	—	—	—	182	32	
27	—	273	1	221	—	25	—	15	—	—	—	—	561	1	
10	—	89	1	220	—	32	—	3	—	—	—	—	354	1	
5	—	74	—	57	—	27	—	—	—	—	—	—	163	—	
5	—	56	6	130	5	7	4	7	—	—	—	—	205	15	
47	—	492	8	628	5	91	4	25	—	—	—	—	1283	17	
17	—	80	—	49	1	1	—	2	—	—	—	—	149	1	
51	—	706	—	74	—	—	—	2	—	1	—	—	834	—	
—	10	22	246	17	113	3	36	2	15	—	—	—	44	420	
—	—	4	9	3	4	—	6	—	—	—	—	—	7	19	
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
—	—	11	—	41	—	8	—	2	—	—	—	—	62	—	
18	—	350	—	433	—	92	—	80	—	—	—	—	973	—	
92	—	545	6	42	4	17	—	11	—	—	—	—	707	10	
16	—	129	—	34	3	10	—	3	—	—	—	—	192	3	
4	—	88	—	41	—	2	—	—	—	—	—	—	135	—	
—	609	4	2370	14	626	—	94	—	35	—	—	2	18	3786	
—	—	34	—	47	1	15	—	6	—	—	—	—	102	1	
7	4	33	12	36	4	3	—	1	—	—	—	—	80	20	
—	—	24	5	23	2	12	—	—	—	—	—	—	59	7	
17	10	117	100	152	15	37	12	20	20	—	—	—	343	157	
222	633	2147	2748	1006	774	200	148	129	120	1	2	—	3705	4425	
3451	1280	33398	6136	17290	1788	2461	274	1076	165	2	10	—	57678	9655	
—	122	—	381	—	104	—	—	—	12	—	—	—	—	627	
—	—	4	—	14	7	—	—	4	6	—	—	—	18	17	
—	28	—	92	—	48	—	—	6	—	—	—	—	—	180	
—	7	—	18	—	4	—	—	9	—	—	—	—	—	46	
—	400	—	1753	—	423	—	—	68	—	—	—	—	—	2705	
—	48	—	126	—	35	—	—	2	—	—	—	—	—	211	

65. számú tábla. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig		Önállóknál — Bei Arbeitgebern														
		0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. felül		ismeretlen korú		összesen		
		éves — Jahre alt														
		férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	zusammen
C) Forgalom — Verkehr	I. Száraz forgalom — Landverkehr															
	a)	—	—	77	1	279	13	68	4	35	4	—	—	459	22	
	b)	—	—	1	—	6	—	1	—	2	—	—	—	10	—	
	c)	—	—	68	1	344	16	66	10	41	4	—	—	519	31	
	d)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	e)	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
	f)	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	—	—	4	—	
	g)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	h)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	i)	—	—	11	—	51	—	27	1	4	—	—	—	93	1	
k)	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—		
	Összesen — Zusammen	—	—	157	2	684	29	163	15	84	8	—	—	1088	54	
C) Forgalom — Verkehr	II. Vizi forgalom — Wasserverkehr															
	a)	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	8	—	
	b)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen — Zusammen	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összes forgalom — Verkehr zusammen	—	—	157	2	692	29	163	15	84	8	—	—	1096	54	
D) Kereskedelem — Handel	I. Kereskedelem österményekkel Handel mit Urproducten.															
	a)	—	—	13	—	65	1	14	1	9	—	—	—	101	2	
	b)	—	—	26	5	147	22	45	3	24	5	—	—	242	35	
	c)	1	—	101	4	337	18	64	7	16	4	—	—	519	33	
	d)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	e)	—	1	23	—	146	3	35	2	22	2	1	—	227	7	
	f)	—	—	6	1	7	1	3	—	4	—	—	—	20	3	
	g)	—	—	3	2	53	5	9	—	4	—	—	—	69	7	
	h)	—	—	4	—	22	—	9	—	8	—	1	—	44	—	
	i)	—	—	16	12	38	45	11	8	2	5	—	—	67	70	
	j)	—	—	—	2	8	8	—	5	—	—	—	—	8	15	
	k)	—	—	49	2	184	46	55	13	28	8	—	1	316	70	
		Összesen — Zusammen	1	1	241	28	1007	149	245	39	117	24	2	1	1613	242
	D) Kereskedelem — Handel	II. Kereskedelem iparcikkokkal Handel mit Industrieartikeln.														
		a)	—	—	6	3	27	3	13	1	1	—	—	—	47	7
b)		—	—	20	1	68	—	13	—	5	—	—	—	106	1	
c)		—	—	8	1	41	2	10	—	8	—	2	—	69	3	
d)		—	—	7	2	19	3	4	2	3	1	—	—	33	8	
e)		—	—	7	2	11	—	3	1	—	—	—	—	21	3	
f)		—	—	17	33	81	24	14	5	4	5	—	—	116	67	
g)		—	—	5	—	18	10	2	—	1	—	—	—	26	10	
h)		—	—	7	—	17	2	—	—	2	—	—	—	26	2	
i)		—	—	7	—	3	—	1	—	1	—	—	—	12	—	
k)		—	—	8	1	26	—	6	1	5	2	—	—	45	4	
l)		—	—	11	1	42	—	19	2	5	1	—	—	77	4	
m)	—	—	7	4	36	7	21	5	10	—	—	—	74	16		

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekannten Alters		összesen zusammen			
éves — Jahre alt															
érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.
7	—	292	—	309	—	24	—	11	—	1	—	644	—		
—	—	94	—	139	—	8	—	2	—	—	—	243	—		
5	—	483	—	528	—	34	—	12	—	—	—	1062	—		
1	—	181	—	298	—	50	—	15	—	—	—	645	—		
1	—	70	2	37	—	1	—	—	—	—	—	109	2		
7	—	1293	38	2886	31	489	5	168	1	1	—	4844	75		
2	5	693	75	1145	65	148	—	31	—	—	—	2019	145		
—	—	15	31	12	22	3	—	—	—	—	—	30	53		
3	—	194	—	93	—	12	—	7	—	2	—	311	—		
1	—	25	—	32	—	15	—	11	—	—	—	84	—		
27	5	3340	146	5579	118	784	5	257	1	4	—	9991	275		
5	—	365	3	726	11	196	3	87	—	1	—	1380	17		
—	—	3	—	13	—	4	—	1	—	—	—	21	—		
5	—	368	3	739	11	200	3	88	—	1	—	1401	17		
32	5	3708	149	6318	129	984	8	345	1	5	—	11392	292		
4	—	92	3	70	2	10	1	9	—	—	—	185	6		
2	—	77	1	131	—	66	—	8	—	—	—	284	1		
116	1	1226	7	233	5	5	1	6	—	—	—	1586	14		
12	—	500	—	167	—	22	—	11	—	—	—	712	—		
1	—	60	—	17	1	—	2	2	—	—	—	80	3		
—	—	29	4	25	—	7	1	4	—	—	—	65	5		
—	—	18	—	34	—	1	—	—	—	—	—	53	1		
1	1	14	11	11	2	1	—	—	1	—	—	27	15		
—	—	1	4	2	2	—	—	—	—	—	—	3	6		
4	1	188	7	92	3	16	—	7	6	—	—	307	22		
140	3	2205	37	782	20	128	5	47	8	—	—	3302	78		
4	—	24	—	9	—	—	—	—	—	—	—	37	—		
24	—	173	1	44	—	6	1	1	—	—	—	248	2		
—	—	40	—	26	—	2	—	2	—	—	—	70	—		
3	—	20	6	16	3	4	—	1	—	—	—	44	9		
3	—	41	—	16	—	17	5	—	—	—	—	77	5		
64	39	507	120	98	5	9	—	2	—	—	—	680	164		
7	—	56	1	16	3	3	—	1	—	—	—	83	4		
3	—	72	—	31	—	4	—	1	—	—	—	111	—		
—	—	35	—	30	—	3	—	1	—	—	—	69	—		
12	3	84	12	19	1	2	—	3	—	1	—	121	15		
18	—	284	—	128	—	21	—	5	1	—	—	456	1		
2	—	38	—	18	1	4	—	2	2	—	—	64	3		

65. számú táblázat. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Önállóknál — Bei Arbeitgebern														
	0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. feletl über 60 J.		ismertlen korú		összesen		
	éves — Jahre alt														
	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	összesen zusammen
n) Norinbergi áru kereskedő, <i>Nürnberger- waarenhändler</i>	—	—	2	1	16	—	5	—	3	—	—	—	—	26	4
o) Papirkereskedő, <i>Papierhändler</i>	—	—	14	2	49	1	9	1	3	—	—	—	—	75	4
p) Posztókereskedő, <i>Tuchhändler</i>	—	—	5	—	33	2	14	1	5	—	—	—	—	57	3
r) Rőfőskereskedő, <i>Schmittwaarenhändler</i>	—	—	22	—	88	3	18	4	11	—	—	—	—	139	7
s) Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	—	—	14	11	86	9	22	—	16	—	—	—	—	138	20
sz) Rővidárukereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	—	—	27	15	115	29	20	9	8	6	—	—	—	170	59
t) Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	—	—	6	—	31	—	8	—	5	—	—	—	—	50	—
ty) Szerszámkereskedő, <i>Werkzeughändler</i>	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	5	—
u) Üveg- és porcellánkereskedő, <i>Glas- und Porzellanhändler</i>	—	—	12	1	35	4	9	2	1	1	—	—	—	57	8
v) Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	—	—	13	1	46	1	10	—	6	—	—	—	—	75	2
x) Vászonkereskedő, <i>Leinwandhändler</i>	—	—	6	—	38	1	8	1	2	1	—	—	—	54	3
y) Vegyeskereskedő, <i>Gemischtwaaenhändler</i>	—	—	8	1	32	3	5	—	5	2	—	—	—	50	6
z) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	36	20	171	31	50	16	17	4	—	—	—	274	71
Összesen Zusammen . . .	—	—	275	100	1131	135	287	51	127	23	2	—	—	1822	309
III. Kereskedelem pénzzel és hitellel. <i>Handel mit Geld und Credit.</i>															
a) Bankok, <i>Banken</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Biztosítás, <i>Assekuranzen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	—	—	7	—	41	—	6	—	6	—	—	—	—	60	—
d) Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	—	—	2	2	43	2	17	—	8	—	—	—	—	70	4
f) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	4	—	2	—	3	—	5	—	—	—	—	14	—
Összesen — Zusammen . . .	—	—	13	2	86	2	26	—	19	—	—	—	—	144	4
IV. Közvetítők — Vermittler															
a) Ügynök és alkusz, <i>Agenten, Makler</i>	—	—	444	2	879	—	255	—	150	—	—	—	—	1728	2
Összesen — Zusammen . . .	—	—	444	2	879	—	225	—	150	—	—	—	—	1728	2
V. Járókelő kiskereskedés — Ambulanter Kleinhandel.															
a) Házaló, <i>Hausirer</i>	—	—	127	20	252	29	225	26	139	13	—	—	—	743	88
b) Kőfa, <i>Höckerinnen u. Handverkauf</i>	3	4	20	63	54	292	17	192	8	123	—	3	—	102	677
c) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	—	—	—	—	4	8	8	5	—	4	—	—	—	12	17
d) Kenyérárús, <i>Brodverkäufer</i>	—	—	—	—	6	3	—	2	—	—	—	—	—	6	5
e) Baromfikereskedő, <i>Geflügelverkäufer</i>	—	—	13	9	36	49	15	21	8	8	—	—	—	72	87
f) Kucséber, <i>Gottscheer</i>	—	—	43	—	10	—	13	—	11	—	—	—	—	77	—
g) Egyéb piaci árus, <i>Sonstiger Standverkauf</i>	—	—	22	24	33	53	9	25	4	15	—	—	—	68	117
Összesen — Zusammen . . .	3	4	225	116	395	434	287	271	170	163	—	3	—	1080	991
VI. Egyéb kereskedelem — Sonstiger Handel.															
a) Dohánytőzsde és lottó, <i>Tabaktrafik und Lottokollektur</i>	—	1	6	40	34	53	12	9	10	14	—	—	—	62	117
b) Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	—	—	7	—	42	—	16	—	11	—	—	—	—	76	—
c) Haszonbérlet, <i>Pächter</i>	—	—	1	3	14	12	4	1	6	1	—	—	—	25	17
d) Szatócs, <i>Fragner</i>	—	—	198	46	325	134	120	122	10	5	—	—	—	653	307

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern													
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntem Alters		összesen zusammen	
éves — Jahre alt													
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
14	1	108	21	32	2	—	—	—	—	—	—	154	24
33	—	226	6	64	—	5	—	2	—	—	—	320	6
20	—	166	—	56	—	10	—	2	—	1	—	255	—
46	—	345	2	54	—	10	—	4	—	—	—	459	2
12	—	173	10	60	2	9	—	3	—	—	—	257	12
77	—	416	—	105	9	4	—	3	—	—	—	605	9
—	—	51	2	34	2	3	—	—	—	—	—	88	4
4	—	33	1	11	—	—	—	2	—	—	—	50	1
5	—	45	2	30	—	3	—	2	1	—	—	85	3
13	1	192	1	77	—	6	—	1	—	—	—	239	2
15	—	109	—	42	—	6	—	3	—	—	—	175	—
3	—	36	1	10	—	—	—	—	—	—	—	49	1
19	5	349	47	233	14	39	2	17	—	—	—	657	68
401	49	3623	233	1259	42	170	8	58	4	2	—	5513	336
—	—	401	—	245	—	63	—	21	—	—	—	730	—
—	—	338	1	360	—	78	—	40	—	—	—	816	1
1	—	106	—	49	—	6	—	—	—	—	—	162	—
—	—	75	—	48	—	44	—	6	—	—	—	173	—
—	—	20	1	17	—	5	—	13	—	—	—	55	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	940	2	719	—	196	—	80	—	—	—	1936	2
122	—	177	—	219	30	136	24	39	—	—	—	693	54
122	—	177	—	219	30	136	24	39	—	—	—	693	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
1	3	10	36	3	8	4	10	—	2	—	—	18	59
10	5	57	1	60	—	24	—	14	—	—	—	165	6
—	—	7	—	6	—	1	—	—	—	—	—	14	—
35	26	56	30	40	17	3	31	—	4	—	—	134	108

65. számú táblázat. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig		Önállóknál — Bei Arbeitgebern																					
		0—15				15—30				30—50				50—60				60 é. felül über 60 J.		Ismeretlen korú weib. Alters		összesen zusammen	
		éves — Jahre alt																					
		férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.	férf. männl.	nő weibl.				
D) Kereskedelem Handel	e) Temetkezési vállalkozó, <i>Leichenbestatt- Unternehmer</i>	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—				
	f) Zsibárús, <i>Trödler</i>	—	—	73	9	54	1	12	10	—	7	1	—	—	—	—	—	146	21				
	g) Rongykereskedő, <i>Hadernhändler</i>	—	—	1	—	3	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	8	—				
	h) Megnevezetlen árukkal keresk., <i>Ohne nähere Bezeichnung</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	i) Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	—	14	—	13	—	11	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	41	1			
	Összesen <i>Zusammen</i>	—	1	300	98	491	200	177	143	49	21	—	—	—	—	—	—	1017	463				
Összes kereskedelem — <i>Handel zusammen</i>		4	6	1498	340	3989	920	1277	504	632	231	4	4	7404	2011								
E) Személyes szolgálat — Persönliche Dienstleistung	I. Testi szolgálat. — <i>Körperliche Dienst- leistung.</i>																						
	a) Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	b) Munkás, <i>Arbeiter</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	c) Cseléd és szolgáló, <i>Gesinde</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	d) Hordár, <i>Dienstmänner</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	e) Alkalmazott szolgálók <i>Angestellte Dienst- leute</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	f) Helyszerzők, <i>Stellenvermittler</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	Összesen — <i>Zusammen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	II. Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>																						
	a) Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	b) Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	c) Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	d) Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	e) Írnok, <i>Schreiber</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
	f) Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	—	—	106	—	536	—	79	—	49	—	—	—	—	—	—	—	—	770	—			
	g) Orvos és sebész <i>Aerzte und Wundärzte</i>	—	—	280	—	309	—	62	—	52	—	1	—	—	—	—	—	—	704	—			
h) Egyéb egészségügy, <i>Sonstiges Sanitäts- personal</i>	—	—	26	34	59	283	11	118	12	54	—	—	—	—	—	—	—	108	489				
i) Tanító, <i>Lehrer</i>	—	2	204	146	81	68	24	23	23	9	—	—	—	—	—	—	—	332	248				
k) Író, <i>Schriftsteller</i>	—	—	21	—	106	5	26	3	27	1	1	—	—	—	—	—	—	181	9				
l) Műzenész és zenetanár, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	6	2	115	75	176	55	45	7	29	3	—	—	—	—	—	—	—	371	142				
m) Színész, <i>Schauspieler</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
n) Festő és szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	—	—	49	8	66	6	14	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	139	14				
o) Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
p) Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
r) Könyvvivő, <i>Buchhalter</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
s) Építész és mérnök, <i>Architekt. u. Ingenieure</i>	—	—	58	—	105	—	24	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	198	—				
t) Gépész, <i>Maschinisten</i>	—	—	13	—	33	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—				
u) Egyéb szellemi szolgálat, <i>Sonstige geis- tige Dienstleistung</i>	—	—	56	1	63	—	34	—	35	—	3	—	—	—	—	—	—	191	1				
Összesen — <i>Zusammen</i>		6	4	928	264	1534	417	322	151	249	67	5	—	3044	903								

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen			
éves — Jahre alt															
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
—	—	—	—	8	—	7	—	—	—	—	—	—	—	15	—
12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1
—	—	5	3	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	8	4
2	—	57	3	38	1	6	—	1	—	—	—	—	—	104	4
—	1	4	—	9	—	11	—	—	—	—	—	—	—	24	1
60	35	196	73	167	27	56	42	15	6	—	—	—	—	494	183
724	87	7141	346	3148	119	686	79	239	17	2	—	—	—	11940	648
4715	432	8667	9665	16057	19971	1945	4545	1580	1842	38	36	33002	36491		
72	150	975	1885	861	595	98	233	43	129	—	2	2049	2994		
149	2031	2051	28129	1630	1519	1168	1757	191	861	2	52	5191	34349		
2	—	96	—	411	—	162	—	81	—	—	—	752	—		
1	—	158	—	746	1	199	—	88	—	—	—	1192	1		
—	—	48	3	48	15	16	12	7	6	—	—	119	36		
4939	2613	11995	39682	19753	22101	3588	6547	1990	2838	40	90	42305	73871		
—	—	1023	—	2347	—	570	—	330	—	—	—	4270	—		
—	—	28	—	29	—	15	—	16	—	—	—	88	—		
—	—	228	—	544	—	109	—	77	—	—	—	958	—		
1	—	178	5	245	2	65	1	46	—	—	—	535	8		
1	—	53	3	31	—	3	—	1	—	—	—	89	3		
—	—	303	—	140	—	10	—	2	—	2	—	457	—		
—	—	284	—	30	—	3	—	—	—	—	—	317	—		
—	—	143	—	54	—	3	—	3	—	—	—	203	—		
—	—	272	926	659	550	114	49	60	24	—	2	1105	1555		
—	4	57	—	99	—	11	—	6	—	—	—	173	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	192	37
3	2	68	25	100	8	15	2	6	—	—	—	170	215		
—	5	47	136	88	68	30	4	5	2	—	—	430	1		
42	1	298	—	78	—	7	—	5	—	—	—	681	181		
50	22	302	135	239	22	59	2	30	—	1	—	258	437		
—	—	84	233	103	161	27	24	43	13	1	1	74	1		
—	—	36	1	25	—	8	—	5	—	—	—	520	—		
—	—	154	—	324	—	32	—	10	—	—	—	353	—		
2	—	101	—	177	—	56	—	17	—	—	—	—	—		
1	—	16	—	36	—	3	—	6	—	—	—	62	—		
100	34	3675	1469	5348	811	1140	82	668	39	4	3	10935	2438		

65. számú táblázat. (Folytatás.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Önállóknál — Bei Arbeitgebern														
	0—15		15—30		30—50		50—60		60 é. felül über 60 J.		Ismeretlen Korú emb. Alters		Összesen zusammen		
	éves — Jahre alt														
	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	
E) Személyes szolgálat Persönliche Dienstleistung	III. Különféle szolgálat — Verschiedene Dienstleistungen.														
	a) Katonaszág, Militär	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	b) Őrség, Wache	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	c) Vám-és jegyszedő, Mautheinn. u. Billeure	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	d) Különf. felvigyázó, Verschiedene Aufseher	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	e) Lámpagyújtó, Lampenzünder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	f) Házmester, Hausmeister	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	g) Különf. szolgák, Verschiedene Diener	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	h) Egyéb, Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Összesen — Zusammen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Össz. szem. szolgálat, Persönl. Dienstl. zus.	6	4	928	264	1534	417	322	151	249	67	5	—	3044	903	
F) Önálló kereset nélkül — Ohne selbstständigen Erwerb	I. Saját vagyonából élők — Aus eigenen Mitteln Lebende.														
	a) Magánzó, Privatiers	—	27	50	221	202	741	191	252	606	1215	—	1	1049	2457
	b) Háztulajdonos, Hausbesitzer	3	7	31	88	231	458	233	350	534	345	—	6	1032	1254
	c) Tőkepénzes, Capitalisten	—	—	5	16	25	60	37	41	65	31	—	—	132	148
	d) Nyugdíjas, Pensionirte	—	—	13	32	192	321	285	391	982	453	7	—	1479	1197
	I. Összes sajátvagyonból élő, Aus eigenen Mitteln Lebende zus.	3	34	99	357	650	1580	746	1034	2187	2044	7	7	3692	5056
	II. Háztartásban elfoglalva, In der Haushaltung beschäftigt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	III. Gyámolításból élő, Aus Unterst. lebende	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	IV. Tanulók — Schüler														
	a) Elemi iskolai tanuló, Schüler der Normalschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) Polgári iskolai tanuló, Schüler der Bürgerschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Közép iskolai tanuló, Schüler der Mittelschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) Egyetemi hallgató, Hörer der Universität	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	e) Műgyet. hallgató, Hörer der Polytechnik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	f) Képezdei tanuló, Schüler der Präparanden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Szakiskolai, Schüler der Fachschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
h) Művészeti, Schüler der Kunstschulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
i) Egyéb, Schüler in sonstigen Schulen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Összesen — Zusammen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
V. Egyéb — Sonstige															
a) Kéjhölgyek, Prostituirte	—	2	—	776	—	78	—	—	—	—	—	—	—	856	
b) Rabok, Gefangene	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) Egyéb 15 éven aluli, Sonst. unter 15 Jahren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) Egyéb 15 éven felüli, Sonst. über 15 Jahr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Összesen — zusammen	—	2	—	776	—	78	—	—	—	—	—	—	—	856	
Összes önálló kereset nélküliek, Ohne selbstständ. Erwerb Zusammen	3	36	99	1133	650	1658	746	1034	2187	2044	7	7	3692	5912	

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern													
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen	
éves — Jahre alt													
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
8	—	394	—	141	—	36	—	19	—	1	—	599	—
—	—	568	1	1097	3	165	1	53	4	—	1	1883	10
—	—	6	—	15	3	—	—	7	6	3	—	31	9
—	—	33	—	192	4	62	7	49	10	—	2	336	23
—	—	26	—	70	—	8	—	4	—	—	—	108	—
—	3	126	184	680	656	270	209	219	164	—	1	1295	1217
—	—	86	139	32	203	126	—	—	—	—	—	244	342
6	14	286	538	601	817	211	287	146	199	—	2	1250	1857
14	17	1525	862	2828	1686	878	504	497	383	4	6	5746	3458
5053	2664	17195	4213	27929	24598	5606	7133	3155	3260	48	99	58986	79767
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	2840	—	27979	—	36396	—	6392	—	7066	1	—	1	30673
202	148	392	389	641	663	309	530	1149	1613	—	1	2693	3344
17269	15607	14	20	—	—	—	—	—	—	—	—	17283	15627
3109	2029	739	790	—	—	—	—	—	—	—	—	3848	2819
1151	139	1300	282	—	—	—	—	—	—	—	—	2451	421
—	—	2354	—	4	—	—	—	—	—	—	—	2358	—
—	—	574	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574	—
5	—	166	306	—	—	—	—	—	—	—	—	171	306
104	—	1434	90	2	10	—	—	—	—	—	—	1540	100
—	—	123	45	—	—	—	—	—	—	—	—	123	45
—	—	1918	513	—	—	—	—	—	—	—	—	1918	513
21638	17775	8622	2046	6	10	—	—	—	—	—	—	30266	19831
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	4	382	73	255	57	31	16	11	1	3	—	697	151
32480	39413	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32480	39413
—	—	1057	—	400	—	171	—	507	—	4	—	2139	—
32495	39417	1439	73	655	57	202	16	518	1	7	—	35316	39564
54385	60180	10453	30487	1302	37126	511	6938	1667	8680	8	1	68276	143412

65. számú tábla. (Folytatás.)

Összesítés.

Kereseti ág — Erwerbszweig		Önállóknál — Bei Arbeitgebern													
		0—15		15—30		30—50		50—60		60 és feletl über 60 J.		ismeret- len korú unbek. Alters		összesen zusammen	
		éves — Jahre alt													
		férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
A)	Östermelés — Urproduction . .	—	1	223	45	847	156	275	78	212	83	2	1	1559	364
B)	Ipar — Industrie.														
	I. Eledelipar, Nahrungsindustrie . .	—	—	327	70	1688	348	438	131	209	66	—	—	2662	615
	II. Ruházati ipar, Kleidungsindustrie	—	25	466	718	2093	1685	714	426	422	149	—	2	3695	3005
	III. Építő ipar, Bauindustrie	—	—	73	2	422	2	110	—	37	—	—	—	642	4
	IV. Fonó és szövő ipar, Spinnerei und Weberei	—	—	5	5	30	4	21	—	16	3	—	—	72	12
	V. Agyagipar, Thonindustrie	—	—	4	—	21	—	8	—	4	1	—	—	37	1
	VI. Faipar, Holzindustrie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VII. Vas- és fémipar, Eisen- u. Metall- industrie	1	—	103	6	516	12	140	4	82	3	—	—	842	25
	VIII. Sokszorosító ipar, Polygraph. Ind.	—	—	15	—	42	1	18	1	6	1	—	—	81	3
	IX. Iparos művészet, Gewerbl. Kunst	—	2	52	11	215	19	44	8	33	1	—	—	344	41
	X. Műszer-ipar, Mechanische Indust.	—	—	53	1	128	7	29	—	31	—	—	—	241	8
	XI. Bőripar, Lederindustrie	—	1	29	—	69	1	18	2	17	—	—	—	133	4
	XII. Papíripar, Papierindustrie	—	—	13	4	60	2	25	2	10	1	—	—	108	9
	XIII. Olaj- és zsíripar, Oel- u. Fettind.	—	—	8	—	16	1	14	—	4	2	—	—	42	3
	XIV. Iparosfestő, Färbereien	—	—	20	—	101	4	21	1	12	4	—	—	154	9
	XV. Vegyes ipar, Verschiedene Ind.	—	45	168	1616	327	961	202	224	77	132	—	—	774	2978
	Összesen — Zusammen	1	73	1505	2439	6333	3052	1962	801	1033	366	—	2	10834	6733
C)	Forgalom — Verkehr.														
	I. Szárazforgalom, Landverkehr	—	—	157	2	684	29	163	15	84	8	—	—	1088	54
	II. Víziforgalom, Wasserverkehr	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	8	—
	Összesen — Zusammen	—	—	157	2	692	29	163	15	84	8	—	—	1096	54
D)	Kereskedelem — Handel.														
	I. Kereskedelem ősterményekkel, Handel mit Urproducten	1	1	241	28	1007	149	245	39	117	24	2	1	1613	242
	II. Kereskedelem iparcikkokkal, Han- del mit Industrieartikeln	—	—	275	100	1131	135	287	51	127	23	2	—	1822	309
	III. Kereskedelem pénz- és hitellel, Handel mit Geld und Credit	—	—	13	2	86	2	26	—	19	—	—	—	144	4
	IV. Közvetítők, Vermittler	—	—	444	2	879	—	255	—	150	—	—	—	1728	2
	V. Járókelő kiskereskedelem, Ambu- lanter Kleinhandel	3	4	225	116	395	434	287	271	170	163	—	3	1080	991
	VI. Egyéb keresked., Sonstiger Handel	—	1	300	98	491	200	177	143	49	21	—	—	1017	463
	Összesen — Zusammen	4	6	1498	346	3989	920	1277	504	632	231	4	4	7404	2011

Tabelle Nr. 65. (Fortsetzung.)

Recapitulation.

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern															
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekannten Alters		összesen zusammen			
éves — Jahre alt															
érfi männl.	nő männl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.	érfi männl.	nő weibl.
28	3	386	25	397	30	90	9	46	5	2	—	949	72		
333	15	5609	492	3253	201	468	22	151	9	1	1	9815	740		
854	426	5911	1724	2647	489	517	50	214	16	—	5	10143	2710		
125	—	2704	97	2348	84	296	14	115	7	—	—	5588	202		
37	40	191	124	75	2	20	2	15	1	—	—	338	169		
16	8	231	123	259	109	56	27	25	9	—	—	587	276		
406	—	3896	9	2168	1	301	—	110	—	—	—	6881	10		
859	12	8278	100	3206	9	328	1	216	—	—	1	12887	123		
253	55	1530	304	691	57	65	3	23	—	—	—	2562	419		
65	30	621	93	251	16	43	1	13	1	—	—	993	141		
101	4	613	20	175	—	10	—	8	—	—	—	907	24		
62	—	613	5	345	2	43	—	21	—	—	—	1084	7		
69	55	472	266	160	33	12	2	10	1	—	—	723	358		
2	2	90	23	78	6	11	—	1	1	—	—	182	32		
47	—	492	8	628	5	91	4	25	—	—	—	1283	17		
222	633	2147	2748	1006	774	200	148	129	120	1	2	3705	4425		
3451	1280	33398	6136	17290	1788	2461	274	1076	165	2	10	57678	9653		
27	5	3340	146	5579	118	784	5	257	1	4	—	9991	275		
5	—	368	3	739	11	200	3	88	—	1	—	1401	17		
32	5	3708	149	6318	129	984	8	345	1	5	—	11392	292		
140	3	2205	38	782	20	128	5	47	7	—	—	3302	73		
401	49	3623	233	1259	42	170	8	58	4	2	—	5513	336		
1	—	940	2	719	—	196	—	80	—	—	—	1936	2		
122	—	177	—	219	30	136	24	39	—	—	—	693	54		
—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—		
60	35	196	73	167	27	56	42	15	6	—	—	494	183		
724	87	7141	346	3148	119	686	79	239	17	2	—	11940	648		

65. számú tábla. (Vége.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>		Önállóknál — <i>Bei Arbeitgebern</i>																	
		0—15				15—30				30—50				50—60		60 és felül		összesen	
		éves — <i>Jahre alt</i>														60 és felül		összesen	
		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		összesen	
männl.		weibl.		männl.		weibl.		männl.		weibl.		männl.		weibl.		zusammen			
férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		összesen			
Személyes szolgálat. <i>Persönliche Dienstleistungen.</i>																			
E)	I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	6	4	928	264	1534	417	322	151	249	67	5	—	3044	903				
	III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	Összesen — <i>Zusammen</i>	6	4	928	264	1534	417	322	151	249	67	5	—	3044	903				
Önálló kereset nélkül. <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>																			
F)	I. Saját vagyonból élő, <i>Aus eigenen Mitteln Lebende</i>	3	34	99	357	650	1580	746	1034	2187	2044	7	7	3692	5056				
	II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	III. Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	—	2	—	776	—	78	—	—	—	—	—	—	—	856				
Összesen — <i>Zusammen</i>	3	36	99	1133	650	1658	746	1034	2187	2044	7	7	3692	5912					
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>		14	120	4410	4229	14045	6232	4745	2583	4397	2799	18	14	27629	15977				
Főösszeg, az önálló keresetnélküliek figyelmen kívül hagyva, <i>Hauptsumme, die Erwerblosen ausser Betracht gelassen</i>		11	84	4311	3096	13395	4574	3999	1549	2210	755	11	7	23937	10065				

Tabelle Nr. 65. (Schluss.)

Alkalmazottaknál — Bei Arbeitnehmern													
0—15		15—30		30—50		50—60		60 éven felül über 60 Jahre		ismeretlen korú unbekanntes Alters		összesen zusammen	
éves — Jahre alt													
férfi männl.	nő männl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.	férfi männl.	nő weibl.
4939	2613	11995	39682	19753	22101	3588	6547	1990	2338	40	90	42305	73871
100	34	3675	1469	5348	811	1140	82	668	39	4	3	10935	2438
14	17	1525	862	2828	1686	878	504	497	383	4	6	5746	3458
5053	2664	17195	42013	27929	24598	5606	7183	3155	3260	48	99	58986	79767
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	2840	—	27979	—	36396	—	6392	—	7066	1	—	1	80673
202	148	392	389	641	663	309	530	1149	1613	—	1	2693	3344
21638	17775	8622	2046	6	10	—	—	—	—	—	—	30266	19831
32495	39417	1439	73	655	57	202	16	518	1	7	—	35316	39564
54335	60180	10453	30487	1302	37126	511	6938	1667	8680	8	1	68276	143412
63623	64219	72281	79156	56384	63790	10338	14441	6528	12128	67	110	209221	233844
9288	4039	61828	48669	55082	26664	9827	7503	4861	3448	59	109	140945	90432

Foglalkozás összefüggése a származással, tekintettel egyttal a műveltségi fokra.

Zusammenhang des Berufes mit der Herkunft, zugleich mit Berücksichtigung des Bildungsgrades.

	Belföldi -- Inländer				Osztrák -- Oesterreicher				Külföldi-Ausländer				Összesen -- Zusammen			
	férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő	
	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni	létszám	ebből tud irni
A) Östermelés																
a) Földműves, Landwirthschaft	749	716	238	238	19	17	6	6	6	6	1	1	774	739	215	236
b) Kertész, Gärtner	337	334	55	31	63	62	1	1	112	38	—	—	512	484	56	32
c) Szőlőműves, Weinbauer	114	98	10	8	6	2	—	—	—	—	—	—	120	100	10	8
d) Majoros és tehénész, Milchmeier	623	474	80	37	10	3	3	3	1	1	—	—	631	478	83	37
e) Egyéb marhatenyésztés, Sonstige Viehzucht	250	175	29	16	5	5	2	2	4	1	—	—	259	181	32	17
f) Egyéb őstermelés, Sonstige Urproduction	189	175	8	6	15	13	3	2	5	5	—	—	209	193	10	8
Összesen -- Zusammen	2262	1972	420	386	118	102	15	4	128	51	1	—	2509	2125	486	340
B) Ipar -- Industrie																
I. Eledel ipar -- Nahrungsindustrie.																
a) Cukrász, Conditoren	305	305	95	95	68	68	6	6	27	27	4	4	400	400	105	105
b) Hentes, Sälcher	1043	1043	39	39	201	201	4	4	10	10	1	1	1254	1254	44	44
c) Kávés és kávémérő, Cafés und Cafeschänker	803	797	351	351	154	145	1	1	11	8	2	—	968	950	352	351
d) Kifőző, Kostgeber	43	40	91	78	1	1	3	2	—	—	—	—	44	41	94	80
e) Likörgyár, Likörfabriken	81	80	2	2	19	8	—	—	11	1	—	—	111	89	2	2
f) Malomipar, Mühlenindustrie	1165	1082	13	12	262	190	—	—	47	41	—	—	1474	1313	13	12
g) Mészáros, Fleischhauer	1359	1330	20	19	158	147	5	5	7	5	—	—	1524	1482	25	24
h) Pálinkamérő, Branntweinschänken	127	121	8	7	9	9	2	2	—	—	—	—	136	130	10	9
i) Pék, Bäcker	1552	1438	130	118	305	254	12	11	7	7	—	—	1864	1699	142	129
k) Sertőző, Bierbrauer	49	39	—	—	171	168	—	—	39	39	—	—	259	246	—	—
l) Szalámi gyár, Salamisfabrik	60	54	—	—	11	11	—	—	26	26	—	—	97	91	—	—
m) Szeszgyár, Spiritusfabrik	307	221	1	1	55	42	2	2	7	7	—	—	369	270	3	3
n) Szikvizgyár, Sodawasserfabrikation	43	43	6	6	4	4	—	—	4	4	—	—	51	51	6	6
o) Vendéglátó, Hoteliers	185	177	200	183	61	51	29	26	9	9	2	2	255	237	231	211
p) Vendéglős és kocsmáros, Gastwirth	2841	2834	254	235	579	531	30	29	49	46	5	5	3469	3411	289	269
r) Egyéb, Sonstige	141	130	34	25	60	54	3	—	1	1	—	—	202	185	37	25
Összesen -- Zusammen	10104	9734	1244	1171	2118	1884	97	87	255	231	14	12	12477	11849	1355	1270

II. Ruházati ipar — *Kleidungsindustrie.*

a) Cipész, <i>Schuster</i>	6003	6002	114	102	510	411	11	7	23	15	2	6536	6128	127	111
b) Foltoló cipész, <i>Flickschuster</i>	81	61	—	—	17	16	—	—	—	—	—	98	77	—	—
c) Csizmadia, <i>Stiefmacher</i>	439	427	3	1	7	4	—	—	—	—	—	446	431	3	1
d) Divatárú és ipar, <i>Modewaaren und Modistinnen</i>	—	—	157	150	—	—	6	6	—	—	1	4	4	164	157
e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	210	196	82	80	23	22	12	10	5	5	1	238	233	95	91
f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	84	80	32	31	28	28	7	7	2	2	2	114	110	41	40
g) Mosás és tisztítás, <i>Wascherai und Reinigung</i>	9	9	1914	883	14	2	207	106	3	1	16	14	12	2137	1000
h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	56	54	22	19	12	11	6	5	3	3	—	71	68	28	24
i) Ruhavarrónó, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	—	731	727	—	—	36	33	—	—	6	—	—	773	766
k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	58	56	18	4	20	15	2	1	1	1	—	79	72	20	5
l) Fértszabó, <i>Männerschneider</i>	4824	4675	62	56	577	566	1	1	23	19	—	5429	5260	63	57
m) Foltoló szabó, <i>Flickschneider</i>	84	67	24	19	23	20	1	—	4	—	2	111	87	27	21
n) Női szabó, <i>Damenschneider</i>	229	180	1697	1655	47	39	95	36	4	3	16	280	222	1808	1705
o) Szűcs, <i>Kürschner</i>	291	275	6	4	36	3	—	—	1	1	—	328	279	5	4
p) Vasalás, <i>Bügelrei</i>	7	6	323	280	—	—	29	23	—	—	6	7	6	358	308
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	68	68	56	56	13	12	7	7	2	2	3	83	82	66	66
Összesen — Zusammen . . .	12447	12160	5240	4067	1315	1149	420	242	76	52	55	13838	13361	5715	4356
III. Építő ipar — Bauindustrie.															
a) Kőműves, <i>Mauer</i>	2507	2299	120	88	548	493	14	5	50	23	—	3105	2815	134	93
b) Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	422	409	2	1	102	86	—	—	44	38	—	568	533	2	1
c) Acs, <i>Zimmerleute</i>	875	801	—	—	122	105	—	—	28	28	—	1025	994	—	—
d) Kővező, <i>Plasterer</i>	236	222	—	—	4	4	—	—	—	—	—	240	226	—	—
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	274	261	—	—	12	12	—	—	—	3	—	289	276	—	—
f) Üveges, <i>Glaser</i>	246	218	—	—	22	18	—	—	1	1	1	269	237	—	—
g) Építőmester és pallér, <i>Baummeister und Bauführer</i>	462	461	63	14	62	62	4	4	23	28	—	552	551	67	18
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	120	104	2	2	29	29	—	—	33	33	—	182	166	2	2
Összesen — Zusammen . . .	5142	4775	187	105	901	809	18	9	187	154	1	6280	5738	206	115
IV. Fonó- és szövőipar — Spinnerei und Weberei.															
a) Zsinór- és gombkötő, <i>Schmer- u. Knopfmacher</i>	202	193	162	156	23	21	8	8	6	5	—	231	219	170	164
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	70	61	—	—	5	3	—	—	—	—	—	75	64	—	—
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	87	83	8	7	16	16	3	1	1	1	—	104	100	11	8
Összesen — Zusammen . . .	359	337	170	163	44	40	11	9	7	6	—	410	383	181	172
V. Agyagipar — Tonindustrie.															
a) Tégelverő, <i>Ziegelmacher</i>	167	119	116	35	246	97	148	19	7	6	—	420	222	264	54
b) Kályhas, <i>Ofner</i>	60	55	1	1	12	11	—	—	2	2	—	74	68	1	1
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	37	30	—	—	—	—	—	—	3	3	—	52	44	—	—

	Belföldi — Inländer				Osztrák — Oesterreicher				Külföldi-Ausländer				Összesen — Zusammen			
	férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő	
	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni
Kereseti ág — Erwerbszweig																
d) Pipagyártó, Pfeifenmacher	27	21	1	1	15	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Egyéb, Sonstige	31	29	11	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	822	254	129	48	288	131	148	19	13	398	277	67	30	34	398	277
VI. Faipar — Holzindustrie.																
a) Asztalos, Tischler	5205	5091	7	5	555	533	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Esztergályos, Drechsler	431	409	3	2	38	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Kádár, Böttcher	480	460	—	—	105	104	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Bognár, Binder	370	355	—	—	20	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Kocsigyártó, Wagner	144	144	2	2	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Kosárfonó, Korbflechter	35	82	1	1	10	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Egyéb, Sonstige	173	153	22	20	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Zusammen	6838	6694	35	30	751	718	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII. Fémipar — Metallindustrie																
a) Drágakő és ékszer, Edelmetall und Juwelen	679	679	80	78	105	104	3	3	17	14	1	—	—	—	—	—
b) Bádógos, Spengler	1148	1148	4	4	121	121	1	1	20	20	—	—	—	—	—	—
c) Betüöntő, Schriftgiesser	74	74	4	3	7	7	1	1	4	4	—	—	—	—	—	—
d) Bronzműves, Bronzarbeiter	70	68	—	—	15	15	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
e) Drótos, Drahtbinder	69	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Ércesztergályos, Erzdrechsler	60	57	10	9	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Érczdöntő, Erzgiesser	36	34	—	—	13	13	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—
h) Fémöntő, Metallgiesser	84	83	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i) Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	490	490	—	—	89	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
j) Géplakatos, Maschinenschlosser	1003	1003	—	—	103	103	—	—	18	18	—	—	—	—	—	—
k) Kazánkovács, Kesselschmied	142	140	—	—	33	31	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
l) Kovács, Schmiede	2030	2030	—	—	92	92	—	—	9	9	—	—	—	—	—	—
m) Lakatos, Schlosser	4393	4393	—	—	4	4	—	—	74	74	—	—	—	—	—	—
n) Rézműves, Kupferschmied	157	157	—	—	9	8	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—
o) Rézdöntő, Kupfergiesser	142	140	—	—	16	16	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—

	Belföldi — Inländer		Oszták — Oesterreicher		Külföldi-Ausländer		Összesen — Zusammen	
	férfi männlich Anzahl	nő weiblich Anzahl	férfi männlich Anzahl	nő weiblich Anzahl	férfi männlich Anzahl	nő weiblich Anzahl	férfi männlich Anzahl	nő weiblich Anzahl
Kereseti ág — Erwerbszweig								
XII. Papíripar — Papierindustrie.								
a) Papírgyár, Papírfabrik	24	40	3	1	2	—	29	41
b) Könyvkötő, Buchbinder	586	119	64	6	19	—	669	125
c) Dobozgyár, Schachtelfabrik	30	105	1	6	—	—	31	111
d) Egyéb papíripar, Sonstige Papierindustrie	72	85	23	5	7	—	102	90
Összesen — Zusammen	712	349	91	18	28	—	831	367
XIII. Olaj- és zsíripar — Oel- und Fettindustrie.								
a) Olajgyári ipar, Oelindustrie	76	3	12	—	—	—	88	3
b) Szappanos, Seifensieder	75	10	7	1	—	—	82	11
c) Egyéb, Sonstige	40	20	15	—	4	1	54	21
Összesen — Zusammen	191	33	29	1	4	1	224	35
XIV. Iparos festő — Färbereien								
a) Mázoló, Anstreicher	546	4	91	—	14	—	651	4
b) Fényező, Lackierer	340	1	36	1	7	—	383	2
c) Kékfestő, Blaufärber	140	1	26	—	5	—	171	1
d) Egyéb, Sonstige	210	18	19	1	3	—	232	19
Összesen — Zusammen	1236	24	172	2	29	—	1437	26
XV. Vegyes ipar — Verschiedene Industrie.								
a) Aranyozó, Vergolder	156	2	20	—	1	—	177	2
b) Borbély és fodrász, Barbier und Friseur	1086	14	42	2	5	—	1133	16
c) Dohánygyárban, in Tabakfabriken	40	386	4	32	—	2	44	420
d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	25	25	9	4	—	—	34	29
e) Fodrásznő, Friseurinnen	—	226	—	6	—	1	—	233
f) Fűtő, Heizer	49	—	12	—	1	—	62	47
g) Hajógyár, in Schiffswerften	800	—	144	—	29	—	973	—

	753	753	9	86	86	1	16	16	16	855	855	10	9
<i>h) Kárpitos, Tapaszter</i>	196	196	5	34	34	1	1	1	1	231	231	6	5
<i>i) Kefekötő, Búrszabó</i>	137	132	6	32	31	1	4	4	4	173	167	7	7
<i>k) Kéményseprő, Rauchfangkehrer</i>	45	41	6014	3	3	376	364	—	52	48	44	6442	6333
<i>l) Kézimunka (női), Weibliche Handarbeit</i>	77	77	1	16	16	—	9	—	—	102	102	1	1
<i>m) Légszeszgyár, Gasfabrik</i>	86	86	18	16	16	4	4	—	—	102	102	22	22
<i>n) Paplankészítő, Bettdeckenfabrik</i>	6	68	7	10	10	—	2	2	—	80	80	7	7
<i>o) Vegyeszeti ipar — Chemische Industrie</i>	327	303	177	99	89	29	19	39	23	465	415	20	179
<i>p) Egyéb, Sonstige</i>	3845	3748	6890	527	478	456	421	107	88	4479	4814	7403	7128
Összesen — Zusammen	58781	57211	15042	8534	7735	1212	845	1197	132	68512	66013	16386	14286
Összes ipar — Industrie zusammen													
I. Száraz forgalom — Landverkehr.													
<i>a) Fuvaros, Fuhrleute</i>	1045	876	18	46	25	2	2	12	7	1108	908	22	14
<i>b) Közkecs, Omnibus</i>	249	238	—	3	3	—	—	1	1	253	242	—	—
<i>c) Bérkecsi, Fiaker</i>	1517	1385	26	58	39	5	3	6	5	1581	1429	31	17
<i>d) Lóvasút, Tramway</i>	634	578	—	11	6	—	—	—	—	645	584	—	—
<i>e) Villamosvasút, Electriche Bahnen</i>	101	101	2	6	6	—	—	3	1	110	108	2	2
<i>f) Gözvasút, Eisenbahnen</i>	4306	4144	62	499	469	11	7	43	29	4848	4642	75	68
<i>g) Posta és távirat, Post und Telegraph</i>	1944	1944	136	71	61	9	9	4	4	2019	2009	145	145
<i>h) Telefon, Telephon</i>	25	25	51	4	4	2	2	1	1	30	30	53	53
<i>i) Szállítási, Spedition</i>	356	341	1	44	36	—	—	4	4	404	381	1	—
<i>k) Egyéb, Sonstige</i>	82	78	—	3	3	—	—	1	1	86	82	—	—
Összesen — Zusammen	10259	9710	296	745	652	29	23	75	53	11079	10415	329	299
II. Víz forgalom — Wasserverkehr.													
<i>a) Gőzhajózás, Dampfschiffahrt</i>	1153	1113	17	191	179	—	—	44	40	1388	1332	17	16
<i>b) Vizszabályozás, Wasserregulirung</i>	17	17	—	3	3	—	—	1	1	21	21	—	—
Összesen — Zusammen	1170	1130	17	194	182	—	—	45	41	1409	1353	17	16
Összes forgalom — Verkehr zusammen	11429	10840	313	939	834	29	23	120	94	12188	11708	346	315

B) Ipar — Industrie

C) Forgalom — Verkehr

66. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 66. (Fortsetzung.)

	Belföldi — In'länder				Osztrák — Oesterreicher				Külföldi-Ausländer				Összesen — Zusammen			
	férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő	
	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni	létszám	ebből tud írni
I. Kereskedelem östernényekkel.																
<i>Handel mit Urproducten.</i>																
a)	251	2	28	2	2	2	2	2	7	4	286	8	286	8	286	8
b)	480	36	36	36	—	—	—	—	10	10	526	36	526	36	526	36
c)	2044	45	49	49	2	2	2	2	12	12	2105	47	2105	47	2105	47
d)	856	7	56	56	—	—	—	—	27	27	939	7	939	7	939	7
e)	79	6	20	20	—	—	—	—	1	1	100	6	100	6	100	6
f)	119	12	12	12	—	—	—	—	3	3	134	12	134	12	134	12
g)	88	1	3	3	—	—	—	—	6	6	97	1	97	1	97	1
h)	86	78	6	6	6	6	6	6	2	2	94	85	94	85	94	85
i)	7	18	4	4	3	3	3	3	—	—	11	21	11	21	11	21
k)	506	85	82	82	6	6	6	6	35	35	623	92	623	92	623	92
	4516	290	296	296	19	19	19	19	103	103	4915	315	4915	315	4915	315
II. Kereskedelem iparcikkekkel.																
<i>Verkehr mit Industrie-Artikeln</i>																
a)	79	6	5	5	—	—	—	—	—	—	84	7	84	7	84	7
b)	334	2	19	19	1	1	1	1	1	1	351	3	351	3	351	3
c)	136	3	3	3	—	—	—	—	—	—	139	3	139	3	139	3
d)	76	16	1	1	1	1	1	1	—	—	77	17	77	17	77	17
e)	93	8	5	5	—	—	—	—	—	—	98	8	98	8	98	8
f)	780	219	16	16	9	9	9	9	—	—	796	231	796	231	796	231
g)	101	12	7	7	2	2	2	2	1	1	109	14	109	14	109	14
h)	115	2	15	15	—	—	—	—	7	7	137	2	137	2	137	2
i)	72	—	7	7	—	—	—	—	2	2	81	—	81	—	81	—
k)	161	18	4	4	1	1	1	1	1	1	166	20	166	20	166	20
l)	517	4	13	13	1	1	1	1	3	3	533	5	533	5	533	5
m)	132	18	6	6	1	1	1	1	—	—	138	19	138	19	138	19
n)	175	24	5	5	1	1	1	1	—	—	180	25	180	25	180	25
o)	372	10	27	27	—	—	—	—	6	6	405	10	405	10	405	10
p)	291	3	17	17	—	—	—	—	4	4	312	3	312	3	312	3

r) Rőfőkereskedő, Schmittenaarenhändler	577	577	7	7	21	21	2	—	—	—	—	—	598	598	9
s) Ruhakereskedő, Kleiderhändler	371	371	32	32	20	20	—	—	—	—	—	—	395	395	32
sz) Rövidárkereskedő, Kurzwarenhändler	748	748	62	62	23	23	6	—	—	—	—	—	775	775	68
t) Szeszkereskedő, Spiritushändler	125	125	4	4	12	12	—	—	—	—	—	—	138	138	4
ty) Szerszámkereskedő, Werkzeughändler	51	51	1	1	3	3	—	—	—	—	—	—	55	55	1
u) Úveg- és porcellánkereskedő, Glas u. Porcellanb.	125	125	11	11	15	15	—	—	—	—	—	—	142	142	11
v) Vaskereskedő, Eisenhändler	338	338	3	3	23	23	1	—	—	—	—	—	364	364	4
w) Vászónkereskedő, Leinwandhändler	209	209	1	1	20	20	1	—	—	—	—	—	229	229	3
y) Vegyeskereskedő, Gemischtwaarenhändler	87	87	7	7	11	11	—	—	—	—	—	—	99	99	7
z) Egyéb kereskedő, Sonstige Händler	798	798	117	117	109	109	20	20	24	24	2	2	981	981	139
Összesen — Zusammen	6863	6863	590	590	407	407	47	47	65	65	8	8	7335	7335	645
III. Kereskedelem pénzzel és hitellel.															
<i>Handel mit Geld und Credit.</i>															
a) Bankok, Banken	673	673	—	—	47	47	—	—	10	10	—	—	730	730	—
b) Biztosítás, Assurances	746	746	1	1	52	52	—	—	18	18	—	—	816	816	1
c) Magánbank és pénzváltó, Privatbanken u. Geldw.	215	215	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	222	222	—
d) Takarékpénztár, Sparkassen	168	168	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	173	173	—
e) Zálogletel, Versatzgeschäfte	114	114	5	5	11	11	—	—	—	—	—	—	125	125	5
f) Egyéb, Sonstige	10	10	—	—	3	3	—	—	1	1	—	—	14	14	—
Összesen — Zusammen	1926	1926	6	6	125	125	—	—	29	29	—	—	2080	2080	6
IV. Közvetítők — Vermittler.															
a) Ügynök és alkusz, Agenten u. Makler	2175	217	56	56	194	194	—	—	52	52	—	—	2421	2421	56
Összesen — Zusammen	2175	2175	56	56	194	194	—	—	52	52	—	—	2421	2421	56
V. Járókelő kiskereskedés, Ambulanter Kleinhandel.															
a) Házaló, Hausirer	566	546	63	33	161	161	24	6	16	16	1	1	743	723	88
b) Kofa, Hockermönnen und Standverkäufer	95	64	62	402	5	2	54	26	4	2	1	—	104	68	677
c) Tojásárus, Eierverkäufer	11	3	11	8	1	1	5	5	—	—	1	1	12	4	17
d) Kenyérárus, Brodverkäufer	6	6	4	3	—	—	1	1	—	—	—	—	6	6	5
e) Baromfiárus, Geflügelverkäufer	48	48	78	63	24	4	9	7	—	—	—	—	72	52	87
f) Kucséber, Gottscheer	54	49	—	—	23	19	6	6	—	—	—	—	77	68	—
g) Egyéb piaci árus, Sonstige Standverkäufer	34	29	110	66	32	11	6	6	2	2	1	1	68	42	117
Összesen — Zusammen	814	745	888	575	246	198	99	51	22	20	4	3	1082	963	991
VI. Egyéb kereskedelem — Sonstiger Handel.															
a) Dohánytörzsde és lotto, Tabak und Lottokollektor.	70	70	135	135	8	8	39	39	2	2	2	2	80	80	176
b) Könyvkereskedő, Buchhändler	220	220	4	4	8	8	2	2	13	13	—	—	241	241	6
c) Haszonberelő, Pächter	39	39	17	16	—	—	—	—	—	—	—	—	39	39	17

Kereseti ág — Erwerbszweig

	Belföldi — Inländer				Osztrák — Oesterreicher				Külföldi-Ausländer				Összesen — Zusammen			
	férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő		férfi		nő	
	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	érett	
d) Egyetemi hallgató, Hővér der Universität	2346	—	—	—	9	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	
e) Műegyetemi hallgató, Hővér der Politechnik	561	—	—	—	8	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	
f) Képezdei tanuló, Schöler der Präparanden	172	295	—	—	2	11	—	—	1	—	—	—	—	—	306	
g) Szaksiskolai tanuló, Schöler der Fachschulen	1472	94	—	—	62	6	—	—	6	—	—	—	—	—	100	
h) Művészeti tanuló, Schöler der Kunstschulen	119	135	—	—	3	9	—	—	1	—	—	—	—	—	145	
i) Egyéb, Sonstige	1838	402	—	—	65	9	—	—	11	—	—	—	—	—	413	
Összesen — Zusammen	29388	19225	17644	740	691	508	452	148	126	100	98	30266	28967	19831	18194	
V. Egyéb — Sonstige	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
a) Kéjbölgylet, Prostituirte	—	813	539	—	—	41	29	—	—	—	—	—	—	—	856	
b) Rabok, Gefangene	657	144	78	—	37	22	7	—	3	—	—	697	588	151	80	
c) Egyéb 15 éven alóli, Sonstige unter 15 Jahren	31779	5034	38641	10279	583	155	215	118	26	122	42	32480	5215	39413	10536	
d) Egyéb 15 éven felüli, Sonstige über 15 Jahren	1905	1679	—	—	203	153	—	—	31	—	—	2139	1863	—	—	
Összesen — Zusammen	34341	7276	39598	10896	828	330	698	246	152	60	124	35316	7666	40420	11186	
Összes önálló keresetnélküli, Ohne selbstständ. Erwerb zusammen	69085	39970	139145	98977	2443	1799	8551	6586	440	294	1628	71968	42063	149324	101871	

Összesítés. — Recapitulation.

A)	Östermelés — Urproduction		Összesítés — Zusammen	
	1972	1973	1972	1973
B)	10104	9784	1244	1171
I. Éledeipar, Nahrungsindustrie	1244	1171	1881	1891
II. Ruházati ipar, Kleidungsindustrie	19447	12160	4067	1149
III. Építőipar, Bauindustrie	5142	4775	105	809
IV. Fonó- és szövőipar, Spinnerei und Weberei	359	337	170	163
V. Agyagipar, Thonindustrie	322	254	129	148
VI. Faipar, Holzindustrie	6888	6694	35	30
VII. Vas- és fémapar, Eisen- und Metallindustrie	12112	12045	132	125
VIII. Sokszorosító ipar, Polygraphische Industrie	2141	2435	404	395
Összesítés — Zusammen	2262	1972	420	386
Összesítés — Zusammen	2262	1972	420	386
Összesítés — Zusammen	2262	1972	420	386

	10911	10841	164	1611	204	198	15	15	42	37	3	2	1337	1316	182	178
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	898	890	30	28	201	198	2	1	49	49	—	—	1148	1137	32	29
X. Műszeripar, <i>Mechanische Industrie</i>	993	905	11	9	202	190	—	—	22	20	—	—	1917	1168	11	9
XI. Bőr- és szőrpár, <i>Lederindustrie</i>	712	705	349	326	91	91	18	16	28	28	—	—	831	824	367	348
XII. Papír- és szőrpár, <i>Papierindustrie</i>	191	188	33	25	29	26	1	1	4	4	1	1	224	214	35	27
XIII. Olaj- és zsiripar, <i>Öl- und Fettindustrie</i>	1236	1207	24	17	172	154	2	2	29	27	—	—	1437	1388	26	19
XIV. Iparosfestő, <i>Färbereien</i>	3845	3748	6890	6650	527	478	456	421	107	88	57	57	4479	4314	7408	7128
XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	58781	57211	15042	13320	8534	7735	1212	845	1197	1067	132	121	68512	66013	16386	14286
Összes ipar — <i>Industrie zusammen</i>																
I. Szárazforgalom, <i>Landverkehr</i>	10259	9710	296	272	745	652	29	23	76	53	4	4	11079	10415	329	299
II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	1170	1130	17	16	194	182	—	—	45	41	—	—	1409	1353	17	16
Összes forgalom — <i>Verkehr zusammen</i>	11429	10840	313	288	939	834	29	23	120	94	4	4	12488	11768	346	315
I. Östermel, keresked., <i>Handel mit Urproducten</i>	4516	4516	290	290	296	296	19	19	103	103	6	6	4915	4915	315	315
II. Iparcikk. keresked., <i>Handel mit Industrieartikeln</i>	6863	6863	590	590	407	407	47	47	65	65	8	8	7335	7335	645	645
III. Pénzfelvétel hittel, keresked., <i>Handel m. Geld u. Credit</i>	19	19	6	6	125	125	—	—	29	29	—	—	2080	2080	6	6
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	2175	2175	56	56	194	194	—	—	52	52	—	—	2421	2421	56	56
V. Járókélő kis keresked., <i>Ambulanter Kleinhandel</i>	814	745	888	575	246	198	99	51	22	20	4	3	1082	963	991	629
VI. Egyéb kereskedelem, <i>Sonstiger Handel</i>	1312	1297	564	399	173	84	78	78	26	26	4	4	1511	1407	646	431
Összes kereskedelem — <i>Handel zusammen</i>	17606	17522	2394	1916	1441	1304	243	195	297	295	22	21	19344	19121	2659	2132
I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistungen</i>	36129	21068	69001	40119	5770	3412	4566	2443	406	231	304	214	42305	24711	73871	42776
II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistungen</i>	12759	12759	2284	2284	871	871	496	496	349	349	561	561	13979	13979	3341	3341
III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienstleistungen</i>	5425	4975	3169	2579	567	538	254	222	54	52	35	29	5746	5565	3458	2830
Összes személyes szolgálat — <i>Persönl. Dienstl. zus.</i>	54013	38802	74454	44882	7208	4821	5316	3161	809	632	900	804	62030	44255	80670	48947
I. Saját vagyonból élő, <i>Aus eig. Mitteln Lebende</i>	3030	2821	4436	3758	575	535	515	424	87	83	105	93	3692	3489	5056	4975
II. Háztartásban élő, <i>In der Haushaltung beschäfft.</i>	1	1	72903	60549	—	—	6525	5272	—	—	1245	1048	1	1	80673	66369
III. Gyámoltásból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	2330	1722	2985	1150	305	305	305	192	58	25	54	25	2693	1990	3344	1347
IV. Tanuló, <i>Lernende</i>	29383	23150	19223	17644	740	691	508	452	143	126	100	98	30266	28967	19831	18194
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	34341	7276	39598	10896	823	330	698	246	152	60	124	44	35316	7666	40420	11186
Összes önálló kereset nélküliek, <i>Ohne selbstständigen Erwerb zusammen</i>	69085	39970	139145	93977	2443	1799	8551	6586	440	294	1628	1308	71968	42063	149324	101871
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i>	213176	166317	291758	154819	20683	16595	15376	10814	2991	2433	2637	2259	236850	185945	249821	167891

**Foglalkozás származás (szülőhely) szerint, az ausztriai
Beschäftigung nach Herkunft (Geburtsort), unter Specificierung**

Kereseti ág — Erwerbszweig	Ausztria — Oesterreich							
	Belföld Inland	Kömet tartom. Csehel-és Morvaország melküll Deutsche Provinz, ohne Böhmen und Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren	Galiczia Galizien	Bukovina Bukowina	Egyéb Sonstige	Összesen Zusammen
A) Férfiak: — Männer:								
Létszám, Anzahl	213181	5028	5274	3856	5080	106	1339	20683
Földmives, Ackerbauer	749	9	1	3	4	—	2	19
Kertész, Gärtner	337	15	39	5	1	—	3	63
Majoros és tehenész, Milchmeier	623	—	1	2	3	—	4	10
Pék, Bäcker	1552	27	153	88	20	2	15	305
Mészáros, Fleischhauer	1359	30	81	40	3	—	4	158
Hentes, Selcher	1043	22	85	80	4	—	10	201
Malomipar, Mühlenindustrie	1165	93	22	36	—	—	111	262
Vendégfogadós, Hoteliers	185	19	11	17	2	1	11	61
Vendéglős és korcsmáros, Gastwirthe	2841	209	131	140	57	1	41	579
Kávés és kávémérő, Cafetiers und Cafe- schänker	803	41	26	53	23	1	10	154
Czukrász, Zuckerbäcker	305	20	26	13	7	—	2	68
Férfi szabó, Mönnerschneider	4824	58	205	114	166	4	30	577
Női szabó, Frauenschneider	229	1	23	8	14	1	—	47
Czipész, Schuster	6003	75	178	147	78	1	31	510
Csizmadiá, Stiefelmacher	439	1	2	1	3	—	—	7
Kőműves, Maurer	2507	96	184	218	20	—	30	548
Kőfaragó, Steinmetze	422	21	27	20	4	—	30	102
Ács, Zimmerleute	875	33	53	30	2	—	4	122
Építőmester és pallér, Baumeister und Bau- führer	462	18	17	14	2	—	11	62
Téglavető, Ziegelmacher	167	21	51	16	156	—	2	246
Egyéb agyagipar, Sonstige Thonindustrie	155	11	16	3	12	—	—	42
Asztalos, Tischler	5205	126	182	121	84	—	42	555
Esztergályos, Drechsler	431	9	13	5	7	2	2	38
Kádár, Böttcher	480	37	29	23	6	—	10	105
Egyéb faipar, Sonst. Holzindustrie	772	10	15	18	8	—	2	53
Drágakő- és nemesérezipar, Edelmetall und Juwelen-Industrie	679	42	18	17	24	—	4	105
Bádogos, Spengler	1148	32	27	26	30	—	6	121
Géplakatos, Maschinenschlosser	1003	35	32	16	12	1	7	103
Lakatos, Schlosser	4393	132	165	106	43	2	36	484
Kovács, Schmiede	2090	20	34	26	12	—	—	92
Gépgyári ipar, Maschinenfabriksindustrie	490	34	23	20	9	1	2	89
Vasesztergályos, Eisendrechsler	569	42	25	29	8	—	6	110
Vasöntőde, Eisengiesserei	580	20	58	81	36	1	7	203
Egyéb vas-, acél- és fémipar, Sonst. Eisen-, Stahl- und Metallindustrie	1160	65	71	47	22	—	17	222
Könyvnyomda, Buchdruckerei	2223	53	21	18	14	1	6	113
Szobafestő, Zimmermaler	551	20	16	16	29	1	7	89
Szlijgyártó, Riemer	447	17	35	18	3	—	5	78
Könyvkötő, Buchbinder	586	24	13	10	12	1	4	64

Kereseti ág — Erwerbszweig	Ausztria — Oesterreich							
	Belföld Inland	Német tartom. Cseh és Morvaország nélkül / Deutsche Provinz, ohne Böhmen und Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren	Galiczia Galizien	Bukovina Bukowina	Egyéb Sonstige	Összesen Zusammen
Egyéb bőr- és papírpar, <i>Sonst. Leder- und Papierindustrie</i>	672	47	50	35	13	1	5	151
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	546	30	21	13	15	—	12	91
Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	753	34	19	19	11	1	2	86
Borbély és fodrász, <i>Barbiere und Friseur</i>	1036	9	9	4	19	1	—	42
Hajógyár, <i>Schiffswerfte</i>	800	30	42	29	14	1	28	144
Dohánygyár, <i>Tabakfabrik</i>	40	—	—	—	4	—	—	4
Bérekcsi, <i>Fiaker</i>	1517	11	7	21	18	—	1	58
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1045	9	14	9	14	—	—	46
Lóvasút, <i>Tramway</i>	634	1	1	6	3	—	—	11
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	1153	90	38	18	11	1	33	191
Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	4306	155	153	95	65	2	29	499
Posta és távirta, <i>Post und Telegraph</i>	1944	20	19	10	15	1	6	71
Egyéb forgalom, <i>Sonst. Verkehr</i>	830	16	17	14	9	—	7	63
Fakereskedő, <i>Holz Händler</i>	480	13	18	5	—	—	—	36
Fűszerkereskedő, <i>Spezerei Händler</i>	2044	19	7	9	8	—	6	49
Gabonakereskedő, <i>Fruchthändler</i>	856	15	22	11	6	1	1	56
Divatáru- és piperekereskedő, <i>Modenwaaren- händler</i>	780	9	4	—	1	—	2	16
Kézműárúkereskedő, <i>Manufakturwaaren- händler</i>	517	2	5	3	3	—	—	13
Papírkereskedő, <i>Papierhändler</i>	372	12	3	5	6	—	1	27
Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	577	8	5	1	6	—	1	21
Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	371	6	1	3	10	—	—	20
Rövidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	748	4	6	3	9	—	1	23
Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	338	11	5	6	—	—	1	23
PéNZ és hitellel kereskedők, <i>Geld und Credit</i>	1180	26	15	19	10	—	3	73
Biztosítás, <i>Versicherungswesen</i>	746	18	13	12	3	—	6	52
Közvetítők, <i>Vermittler</i>	2175	56	53	32	35	1	17	194
Házalók, <i>Hausierer</i>	566	10	13	7	125	3	3	161
Kofák, <i>Handverkäufer</i>	95	3	—	1	—	1	—	5
Szatócs, <i>Fragner</i>	699	8	28	15	27	—	6	84
Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	27679	537	907	766	2629	13	146	4998
Munkás, <i>Arbeiter</i>	1871	9	111	10	35	—	7	172
Cseléd és szolga, <i>Gesinde</i>	5816	136	116	116	59	4	66	497
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	645	10	11	8	66	4	3	102
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4064	70	43	30	27	1	13	184
Fővárosi hivatalnok, <i>Städtische Beamte</i>	918	15	7	3	1	1	3	30
Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	492	12	8	2	—	—	3	25
Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	1210	5	3	—	4	—	1	13
Orvos és sebész, <i>Aerzte, Chirurgen</i>	998	10	6	2	3	—	—	21
Egyéb egészségügy, <i>Sonst. Sanitäts-Personal</i>	301	—	1	—	2	—	—	3
Tanítók, <i>Lehrer</i>	1328	17	15	8	9	1	6	56
Műzenész, zenetanár, <i>Musiker, Musiklehrer</i>	348	44	98	26	11	1	2	182
Festő és szobrász, <i>Maler, Bildhauer</i>	481	28	18	12	2	—	1	61
Egyéb művészet, <i>Sonstige Künstler</i>	630	22	8	3	4	—	2	39
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	230	5	1	6	2	—	—	14
Gépész, <i>Maschinisten</i>	300	31	14	10	9	1	5	70
Építész, mérnök, <i>Architecten, Ingenieure</i>	539	47	24	14	18	—	7	110
M. kir. államrendőrség, <i>Staatspolizei</i>	960	1	—	1	1	—	1	4
Házmester, <i>Hausmeister</i>	1036	59	84	63	18	2	12	238
Magánzó, <i>Privatiers</i>	879	33	44	39	18	—	8	142
Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	898	31	33	28	14	—	8	114
Tőkepezés, <i>Capitalisten</i>	108	4	7	5	—	3	—	19
Nyugdíjas, <i>Pensionisten</i>	1145	99	92	46	39	3	21	300

Kereseti ág — Erwerbszweig	Belföld Inland	Ausztria — Oesterreich							Összesen Zusammen
		Német tartom., Cseh-és Morvaország nélkül Deutsche Provinz, ohne Böhmen und Mähren	Csehország Böhmen	Morvaország Mähren	Galiczia Galizien	Bukovina Bukowina	Egyéb Sonstige		
Gyámolításból élők, von Unterstützung Leb.	2330	56	108	72	51	1	17	305	
Tanulók, Schüler	29383	466	80	78	80	5	31	740	
Ebből egyetemi és műegyetemi tanulók, hie- von Hörer der Universität und Technik	2907	9	3	1	1	—	3	17	
B) Nők: — Frauen:									
Létszám, Anzahl	231788	5178	3779	2873	2449	101	996	15376	
Kávés és kávémérés, Kaffeeschänkerinnen	351	—	—	—	—	—	1	1	
Női szabó, Frauenschneiderinnen	1697	39	19	13	19	3	2	95	
Ruhavarrónő, Kleidernäherinnen	731	10	8	7	7	—	4	36	
Mosónők, Wascherinnen	1914	42	67	58	25	—	15	207	
Könyvnyomda, Buchdruckerei	394	9	2	4	1	—	2	18	
Dohánygyár, Tabakfabrikation	386	2	6	9	14	1	—	32	
Varrónők, Näherinnen	4332	105	58	49	26	1	19	258	
Fehérneművarrónők, Weissnäherinnen	895	23	14	10	6	—	1	54	
Kofa, Höckerinnen	622	4	8	14	23	—	5	54	
Szatócs, Fragner,	390	4	10	6	3	—	—	23	
Szülésző, Geburtshelferinnen	453	9	8	8	4	—	2	31	
Isteni szolgálat, Gottesdienst	152	173	11	10	5	—	31	230	
Tanítás és nevelés, Unterricht, Erziehung	1178	68	26	16	10	1	19	140	
Napszámosok, Tagelöhnerinnen	33380	533	752	632	925	11	107	2960	
Munkások, Arbeiterinnen	2694	84	82	44	37	—	41	288	
Cselédek, Gesinde	32890	337	487	263	136	6	89	1318	
Házmester, Hausmeisterinnen	1092	31	40	28	8	—	6	113	
Magánzó, Privatiers	2154	86	69	34	39	—	19	247	
Házbirtokos, Hausbesitzerinnen	1154	39	13	17	4	2	4	79	
Tőkepenzes, Capitalisten	122	8	5	5	—	2	—	20	
Nyugdíjas, Pensionirte	1006	75	43	22	21	—	8	169	
Gyámolításból élők, Von Unterstützung Leb.	2985	91	94	72	34	3	11	305	
Háztartásban elfoglaltak, Haushalt	72903	2417	1595	1256	707	64	486	6525	
Tanulók, Schülerinnen	19223	332	53	48	54	2	19	508	
Kéj nők, Lustdirnen	813	13	8	5	10	—	5	41	

67. sz. tábla, (Vége.)

Tabelle Nr. 67. (Schluss.)

K ü l f ö l d — A u s l a n d																							
Poroszország Preussen	Baj-rórszág Bayern	Egyéb Németorsz. Sonsl. Deutschland	Svájc Schweiz	Olaszország Italien	Franciaország Frankreich	Spanyolország és Portugália	Spanyol- és Portugál Spanien und Portugal	Belgium Belgien	Holland Niederlande	Dánia Dänemark	Nagy-Britannia Gross-Britannien	Svéd és Norvégorsz. Schweden u. Norwegen	Oroszország Russland	Románia Rumänien	Szerbia Serbien	Bulgária Bulgarien	Montenegro Montenegro	Törökorsz., Egypt. Türkei, Egypten	Görögország Griechenland	Észak- és Délamer. Nord- u. Südamerika	Egyéb Sonstige	Összesen Zusammen	Főösszeg Hauptsumme
7	9	9	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	—	18	1	—	—	—	58	2693
31	8	15	7	4	5	1	—	—	—	1	8	—	12	23	11	4	1	6	1	4	—	143	30266
1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	8	2932
588	334	461	322	196	210	26	9	6	4	79	4	114	154	67	9	8	30	5	31	—	2657	249821	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	354
9	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	—	16	1808
—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	6	773
1	5	4	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	16	2137
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	412
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	420
19	3	2	2	4	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	2	—	—	—	—	1	—	39	4629
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	951
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	677
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	415
2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	489
27	11	11	—	2	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	55	437	
72	24	45	173	7	121	—	1	1	—	30	—	—	1	6	—	1	1	—	—	2	485	1803	
31	42	38	3	9	9	—	—	1	—	1	—	—	15	6	2	—	—	1	—	1	—	151	36491
3	1	1	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	12	2994
38	14	39	15	8	10	—	1	—	—	3	—	—	2	6	1	—	—	2	—	2	—	141	34349
3	3	4	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1217
29	5	6	—	4	5	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	56	2457
3	8	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	21	1254
2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	148
4	4	2	—	7	1	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1197
5	8	21	1	9	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	—	5	—	1	—	—	54	3344
297	174	234	99	110	57	25	3	2	2	27	2	66	75	35	—	—	16	2	14	—	1245	80673	
23	5	10	9	10	1	—	—	—	—	4	—	—	6	22	4	—	3	—	3	—	100	19331	
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	856	

Összefüggés nemzetiség és foglalkozás között.

Zusammenhang zwischen Nationalität und Beruf.

Kereseti ág — Erwerbszweig	Magyar Ungarn			Német Deutsche				Tót Slovaken				Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000			
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	magyar Ungarn	német Deutsche	tót Slovaken			
Östermelés. — Urproduction.															
Földműves, állattenyésztés, majoros, Ackerbau, Viehzucht, Milchmeier	1035	264	1299	547	91	638	49	2	51	40	55	19			
Kertész, Gärtner	175	19	194	194	36	230	13	1	14	6	20	5			
Szőlőműves, Weinbauer	11	1	12	105	8	113	—	1	1	—	10	—			
Egyéb östermelés, Sonstige Urproduction	143	4	147	34	6	40	6	—	6	5	3	3			
Összesen — Zusammen	1364	288	1652	880	141	1021	68	4	72	51	88	27			
Ipar. — Industrie.															
Eledelipar. — Nahrungsindustrie.															
Cukrász, Conditoren	135	69	204	223	32	255	7	2	9	6	22	3			
Pék, Bäcker	1080	87	1167	463	42	505	129	11	140	36	43	52			
Mészáros, Fleischhauer	1050	12	1062	345	11	356	39	1	40	33	31	15			
Hentes, Selcher	736	22	758	372	20	392	22	—	22	23	34	8			
Malomipar, Mühlenindustrie	811	9	820	407	3	410	103	1	104	25	35	38			
Serfőző, Bierbrauer	22	—	22	164	—	164	35	—	35	1	14	13			
Vendégfogadó, Hoteliers	152	141	293	90	67	157	6	16	22	9	14	8			
Vendéglős és korcsmáros, Gastwirthe	1894	165	2059	1367	95	1462	78	21	99	63	26	36			
Kávés és kávémérő, Cafés, Kaffeeschänker	641	223	864	279	105	384	20	11	31	26	33	11			
Pálinkamérő, Brantweinschänker	83	4	87	45	5	50	7	—	7	4	4	3			
Kifőző, Kostgeber	39	70	109	4	23	27	—	1	1	3	3	—			
Likőrgyár, Liqueurfabrik	60	—	60	39	2	41	8	—	8	2	4	3			
Szalámigyár, Salami-fabrik	33	—	33	39	—	39	—	—	—	1	3	—			
Szeszgyár, Spiritusfabrik	163	2	165	51	1	52	134	—	134	5	5	49			
Szikvizgyár, Sodawasserfabrik	26	4	30	24	2	26	—	—	—	1	2	—			
Egyéb, Sonstige	91	24	115	52	8	60	36	4	40	2	5	16			
Összesen — Zusammen	7016	832	7848	3964	416	4380	624	68	692	240	278	255			
Ruházati ipar. — Kleidungsindustrie.															
Czipész, Schuster	4543	110	4653	1141	14	1155	536	2	538	143	100	198			
Foltozó czipész, Flickschuster	51	—	51	32	—	32	5	—	5	2	3	2			
Csizmadia, Stiefelmacher	377	2	379	24	—	24	38	1	39	12	2	14			
Divatárú és pipere, Modistinnen	3	135	138	1	28	29	—	1	1	4	3	—			
Kalapos, Hutmacher	171	54	225	52	41	93	10	—	10	7	8	4			
Keztyűs, Handschuhmacher	62	20	82	46	17	63	—	2	2	3	6	1			
Mosás, tisztítás, Wäscherei u. Reinigung	6	903	909	6	1215	1221	—	19	19	28	105	7			
Ruhatisztító, Kleiderputzer	39	20	59	30	8	38	2	—	2	1	3	1			
Ruhavarrónő, Kleidernäherinnen	—	666	666	—	100	100	—	7	7	20	8	2			
Sapkás, Kappenmacher	41	12	53	29	5	34	—	3	3	2	3	1			
Férfiszabó, Mannerschneider	3599	33	3632	1432	29	1461	386	1	387	111	126	143			
Foltozószabó, Flickschneider	70	20	90	32	3	35	9	1	10	2	3	4			
Nőiszabó, Damenschneider	183	1242	1425	79	507	586	15	44	59	44	51	22			
Szűcs, Kürschner	220	4	224	61	1	62	40	—	40	7	5	15			
Vasalás, Bügelei	6	259	265	1	68	69	—	17	17	8	6	6			
Egyéb, Sonstige	16	32	48	60	28	88	—	4	4	1	8	1			
Összesen — Zusammen	9387	3512	12899	3026	2064	5090	1041	102	1143	395	440	421			

68. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 68. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Magyar <i>Ungarn</i>			Német <i>Deutsche</i>			Tót <i>Slovaken</i>			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000		
	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	magyar <i>Ungarn</i>	német <i>Deutsche</i>	tót <i>Slovaken</i>
Építőipar. — <i>Bauindustrie.</i>												
Kőműves, <i>Maurer</i>	1460	26	1486	1149	4	1153	179	98	277	45	100	104
Kőfaragó, <i>Steinmetzen</i>	261	—	261	194	2	196	12	—	12	8	17	4
Ács, <i>Zimmerleute</i>	555	—	555	369	—	369	39	—	39	17	32	14
Kövező, <i>Pflasterer</i>	90	—	90	141	—	141	5	—	5	3	12	2
Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	138	—	138	141	—	141	9	—	9	4	12	3
Úveges, <i>Glaser</i>	157	1	158	62	—	62	38	—	38	5	5	14
Építőmester és pallér, <i>Baumeist. u. Bau-</i> <i>führer</i>	368	13	381	154	7	161	9	45	54	12	14	19
Egyéb, <i>Sonstige</i>	97	1	98	59	1	60	5	—	5	3	6	2
Összesen — <i>Zusammen</i>	3126	41	3167	2269	14	2283	296	143	439	97	198	162
Fonó és szövő-ipar. <i>Spinnerei u. Weberei</i>												
Zsinór és gombkötő, <i>Schnur- u. Knopf-</i> <i>macher</i>	137	108	245	79	53	132	8	7	15	8	11	6
Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	38	—	38	32	—	32	1	—	1	1	3	—
Egyéb, <i>Sonstige</i>	77	8	85	24	3	27	—	—	—	2	3	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	252	116	368	135	56	191	9	7	16	11	17	6
Agyagipar. — <i>Thonindustrie,</i>												
Fazekas, <i>Hafner</i>	21	—	21	25	—	25	3	—	3	1	2	1
Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	42	1	43	18	—	18	7	—	7	1	1	4
Pipacsináló, <i>Pfeifenmacher</i>	12	1	13	26	—	26	1	—	1	—	2	—
Téglavető, <i>Ziegelmacher</i>	101	40	141	43	—	43	120	137	257	5	5	94
Egyéb, <i>Sonstige</i>	24	7	31	11	3	14	—	1	1	1	1	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	200	49	249	123	3	126	131	138	269	8	11	99
Faipar. — <i>Holzindustrie.</i>												
Asztalos, <i>Tischler</i>	5305	4	5309	338	2	340	58	—	58	163	29	21
Bognár, <i>Binder</i>	310	—	310	24	—	24	49	—	49	9	2	13
Esztergályos, <i>Drechsler</i>	325	2	327	127	1	128	7	—	7	10	11	3
Kádár, <i>Böttcher</i>	296	—	296	207	—	207	47	—	47	9	18	17
Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	70	—	70	25	1	26	—	—	—	2	2	—
Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	128	2	130	24	—	24	—	—	—	4	3	—
Egyéb, <i>Sonstige</i>	147	14	161	27	8	35	14	—	14	5	3	5
Összesen — <i>Zusammen</i>	6581	22	6603	772	12	784	175	—	175	202	68	64
Vas- és fémipar. <i>Eisen- u. Metallindust.</i>												
Drágakő és ékszer, <i>Edelmetall und Juwel.</i>	595	80	675	177	4	181	8	—	8	21	16	3
Bádógos, <i>Spengler</i>	853	1	854	344	4	348	44	—	44	26	30	16
Betűöntő, <i>Schriftgiesser</i>	48	2	50	31	3	34	2	—	2	1	3	1
Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	45	—	45	34	—	34	4	—	4	1	3	2
Drótos, <i>Reindelbinder</i>	2	—	2	—	—	—	67	—	67	—	—	24
Ércesztergályos, <i>Erzdrechsler</i>	44	5	49	26	3	29	1	—	1	1	2	—
Érczöntő, <i>Erzgiesser</i>	58	—	58	32	—	32	5	—	5	2	4	2
Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	27	12	39	11	16	27	2	—	2	1	2	1
Gépgyári ipar, <i>Maschinen-Industrie</i>	389	—	389	220	—	220	7	—	7	12	19	2
Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	708	—	708	346	—	346	32	—	32	22	30	12
Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	88	—	88	42	—	42	16	—	16	3	4	6
Kovács, <i>Schmiede</i>	1745	—	1745	233	—	233	144	—	144	53	20	53
Lakatos, <i>Schlosser</i>	3365	—	3365	1182	—	1182	258	—	258	103	102	94

Kereseti ág — Erwerbszweig	Magyar Ungarn			Német Deutsche				Tót Slovaken			Tehát 10,000 között Also unter je 10,000		
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	magyar Ungarn	német Deutsche	tót Slovaken	
Rézműves, <i>Kupferschmiede</i>	117	—	117	47	—	47	2	—	2	2	4	1	
Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	109	—	109	39	—	39	3	—	3	3	3	1	
Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	33	2	35	30	1	31	4	—	4	1	3	2	
Vasesztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	370	—	370	238	—	238	34	—	34	11	21	13	
Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	335	—	335	201	—	201	89	—	89	10	17	33	
Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	136	1	137	48	—	48	5	—	5	4	4	2	
Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	50	2	52	112	1	113	3	—	3	3	9	1	
Összesen — Zusammen	9117	105	9222	3393	32	3425	730	—	730	233	296	269	
Sokszorosító ipar. Polygraphische Ind.													
Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	164	5	169	110	5	115	3	—	3	5	10	1	
Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	1765	246	2011	516	149	665	33	10	43	62	58	16	
Összesen — Zusammen	1929	251	2180	626	154	780	36	10	46	67	68	17	
Iparosművészet. — Gewerbliche Kunst.													
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	359	—	359	264	—	264	11	—	11	11	23	4	
Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	116	—	116	35	—	35	2	—	2	4	3	1	
Fényképész, <i>Photographen</i>	161	10	171	50	4	54	1	—	1	5	4	—	
Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	6	106	112	6	54	60	—	1	1	4	5	—	
Vésnök, <i>Graveure</i>	62	1	63	67	1	68	1	—	1	2	6	—	
Fametsző, <i>Xylographen</i>	33	1	34	22	—	22	2	—	2	1	2	1	
Egyéb, <i>Sonstige</i>	42	1	43	33	1	34	1	—	1	1	3	—	
Összesen — Zusammen	779	119	898	477	60	537	18	1	19	28	46	6	
Műszeripar. — Mechanische Industrie.													
Látszerész, <i>Optiker</i>	29	—	29	12	2	14	—	—	—	1	1	—	
Órás, <i>Uhrmacher</i>	223	5	228	113	—	113	2	—	2	7	10	1	
Műszerész, <i>Zeugschmiede</i>	177	—	177	81	—	81	1	—	1	5	7	—	
Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	17	—	17	10	—	10	1	—	1	1	1	—	
Hangszerkészítő, <i>Musik-Instrumentenfab.</i>	77	1	78	47	—	47	1	—	1	2	4	—	
Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	55	—	55	48	—	48	2	—	2	2	4	1	
Villanygyár, <i>Electrische Fabrik</i>	27	9	36	10	—	10	—	2	2	1	1	1	
Egyéb, <i>Sonstige</i>	94	8	102	35	5	40	3	—	3	3	4	1	
Összesen — Zusammen	699	23	722	356	7	363	10	2	12	22	32	4	
Bőripar. — Lederindustrie.													
Szizgyártó, <i>Riemer</i>	339	—	339	124	—	124	23	—	23	10	11	9	
Bőröndős, <i>Taschner</i>	81	2	83	47	—	47	4	—	4	3	4	1	
Nyerges, <i>Sattler</i>	102	—	102	78	—	78	18	—	18	3	7	7	
Timár, <i>Gerber</i>	88	—	88	52	—	52	20	—	20	3	5	8	
Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	33	—	33	12	—	12	2	—	2	1	1	1	
Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	69	7	76	18	1	19	4	—	4	2	1	1	
Összesen — Zusammen	712	9	721	331	1	332	71	—	71	22	29	27	
Papíripar. — Papierindustrie.													
Papirgyár, <i>Papierfabrik</i>	21	22	43	7	17	24	1	1	2	1	2	1	
Dobozgyár, <i>Schachtelfabrik</i>	20	61	81	8	42	50	3	5	8	3	4	3	
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	478	82	560	152	37	189	9	3	12	17	16	4	
Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papierindust.</i>	71	70	141	26	19	45	—	1	1	4	4	8	
Összesen — Zusammen	590	235	825	193	115	308	13	10	23	25	26	8	

68. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 68. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Magyar Ungarn			Német Deutsche			Tót Slovaken			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000		
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	magyar Ungarn	német Deutsche	tót Slovaken
Olaj- és zsiripar. — Oel- u. Fettindust.												
Olajgyári ipar. <i>Oelindustrie</i>	59	3	62	21	—	21	5	—	5	2	2	2
Szappanos, <i>Seifensieder</i>	62	9	71	17	2	19	2	—	2	2	2	1
Egyéb, <i>Sonstige</i>	35	9	44	14	11	25	3	—	3	1	2	1
Összesen — Zusammen	156	21	177	52	13	65	10	—	10	5	6	4
Iparos festő. — Farbereien.												
Mázoló, <i>Anstreicher</i>	347	2	349	263	2	265	11	—	11	10	23	4
Fényező, <i>Lackirer</i>	229	1	230	121	1	122	18	—	18	7	11	7
Kékfestő, <i>Blaufarber</i>	153	—	153	17	—	17	—	1	1	5	1	—
Egyéb, <i>Sonstige</i>	174	17	191	42	2	44	8	—	8	6	4	3
Összesen — Zusammen	903	20	923	443	5	448	37	1	38	28	39	14
Vegyés ipar. — Verschiedene Industrie.												
Aranyozó, <i>Vergolder</i>	141	2	143	28	—	28	3	—	3	4	2	1
Borbély és fodrász, <i>Barbiere u. Friseur</i>	578	6	584	475	7	482	5	1	6	18	42	2
Dohánygyárban, <i>Tabakfabrikation</i>	20	420	440	—	—	—	—	—	—	14	—	—
Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	31	21	52	2	7	9	—	1	1	2	1	—
Fehérművarró, <i>Weissnäherin</i>	—	654	654	—	277	277	—	8	8	20	24	3
Fodrász, <i>Friseurinnen</i>	—	150	150	—	76	76	—	3	3	5	6	1
Fűtő, <i>Heizer</i>	46	—	46	10	—	10	—	—	—	1	1	—
Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	653	—	653	200	—	200	2	—	2	20	17	8
Harisnyakötő, <i>Strumpfstricker</i>	38	23	61	10	2	12	—	—	—	2	1	—
Hímző, <i>Stickerinnen</i>	—	258	258	—	111	111	—	2	2	8	10	1
Kárpitos, <i>Tapetzierer</i>	529	3	532	282	7	289	16	—	16	16	25	6
Kefekötő, <i>Bürstenbinder</i>	192	4	196	30	2	32	1	—	1	6	3	—
Kéményseprő, <i>Rauchfangkehrer</i>	91	5	96	52	2	54	5	—	5	3	5	2
Kézimunka (női), <i>Weibliche Handarbeit</i>	—	235	235	—	103	103	—	3	3	7	9	1
Kötő, <i>Strickerinnen</i>	—	58	58	—	40	40	—	5	5	2	3	2
Légszuszogó, <i>Gasfabrik</i>	23	—	23	18	—	18	12	—	12	1	2	5
Paplankészítő, <i>Bettdeckenmacher</i>	89	13	102	11	9	20	—	—	—	3	2	—
Varró, <i>Näherinnen</i>	—	4092	4092	—	494	494	—	9	9	125	43	4
Vegyészeti ipar, <i>Chemische Industrie</i>	77	7	84	3	—	3	—	—	—	3	—	—
Egyéb, <i>Sonstige</i>	393	140	533	35	50	85	19	9	28	16	7	10
Összes ipar — Industrie zusammen	2916	6091	9007	1156	1187	2343	83	41	124	276	203	46
Forgalom — Verkehr.												
Közút, <i>Strassenbahn</i>	62	—	62	23	—	23	1	—	1	2	2	—
Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	648	6	654	379	16	395	40	—	40	20	34	15
Közköcsi, <i>Omnibus</i>	218	—	218	28	—	28	6	—	6	7	3	2
Békköcsi, <i>Pfiker</i>	1169	12	1181	365	16	381	26	2	28	36	33	10
Lóvasút, <i>Tramway</i>	609	—	609	21	—	21	13	—	13	18	2	5
Villanyos vasút, <i>Elektrische Bahnen</i>	91	1	92	14	1	15	3	—	3	3	1	1
Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	4113	55	4168	600	12	612	120	5	125	128	53	46
Posta és távirat, <i>Post und Telegraph</i>	1767	131	1898	160	11	171	40	—	40	58	15	15
Telefon, <i>Telephon</i>	20	50	70	7	3	10	3	—	3	9	8	1
Szállítás, <i>Spedition</i>	304	—	304	90	1	91	2	—	2	9	8	1
Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	777	13	790	460	4	464	24	—	24	24	40	9
Vizszabályozás, <i>Wasser-Regulierung</i>	16	—	16	4	—	4	—	—	—	1	—	—
Összes forgalom — Verk. zusammen	9794	268	10062	2151	64	2215	278	7	285	308	192	105

Kereseti ág — Erwerbszweig	Magyar Ungarn			Német Deutsche			Tót Slovaken			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000		
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	magyar Ungarn	német Deutsche	tót Slovaken
Kereskedelem — Handel.												
Östermény kereskedelem.												
<i>Handel mit Urproducten</i>												
Borkereskedő, <i>Weinhändler</i>	204	7	211	72	1	73	5	—	5	7	6	2
Fakereskedő, <i>Holzhändler</i>	387	28	415	101	5	106	21	3	24	13	9	9
Fűszerkereskedő, <i>Specereihändler</i>	1781	35	1816	289	10	299	17	1	18	56	26	7
Gabonakereskedő, <i>Fruchthändler</i>	752	5	757	160	1	161	6	1	7	23	14	3
Gyógyfűkereskedő, <i>Drogueriehändler</i>	71	4	75	25	2	27	—	—	—	2	2	—
Szénkereskedő, <i>Kohlenhändler</i>	90	8	98	36	4	40	2	—	2	3	4	—
Sertéskereskedő, <i>Schweinehändler</i>	71	1	72	6	—	6	—	—	—	2	1	—
Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	65	54	119	20	24	44	5	6	11	3	4	4
Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	5	12	17	6	7	13	—	1	1	—	1	—
Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	383	61	444	184	29	213	20	—	20	14	18	7
Összesen — Zusammen	3809	215	4024	899	83	982	76	12	88	123	85	32
Ipari kereskedelem. — Handel mit												
<i>Industrie-Artikeln</i>												
Arany és ékszerkereskedő, <i>Gold u. Juwelenh.</i>	66	4	70	16	3	19	—	—	—	2	2	—
Bőrkereskedő, <i>Lederhändler</i>	272	3	275	79	—	79	—	—	—	8	7	—
Bútorkereskedő, <i>Möbelhändler</i>	114	2	116	25	1	26	—	—	—	3	2	—
Czipőkereskedő, <i>Schuhhändler</i>	55	13	68	21	4	25	1	—	1	2	2	—
Díszműkereskedő, <i>Galanteriewaarenh.</i>	80	7	87	14	1	15	—	—	—	3	1	—
Divatárúkereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	673	181	854	118	50	168	4	—	4	26	15	1
Fehérneműkereskedő, <i>Wäschehändler</i>	90	5	95	18	8	26	1	1	2	3	2	1
Festékkereskedő, <i>Farbenhändler</i>	91	2	93	34	—	34	2	—	2	3	3	1
Gépkereskedő, <i>Maschinenhändler</i>	61	1	62	18	—	18	1	—	1	2	2	—
Kalapkereskedő, <i>Huthändler</i>	132	13	145	31	4	35	1	2	3	5	3	1
Kézműkereskedő, <i>Manufacturhändler</i>	429	3	432	94	2	96	7	—	7	13	8	3
Lisztkereskedő, <i>Mehlhändler</i>	102	13	145	34	6	40	—	—	—	4	4	—
Norinbergiárú-kereskedő, <i>Nürnberggerh.</i>	138	19	157	38	3	41	4	3	7	5	4	3
Papirkereskedő, <i>Papierhändler</i>	308	10	318	76	—	76	8	—	8	10	7	3
Postókereskedő, <i>Tuchhändler</i>	237	3	240	70	—	70	4	—	4	7	6	1
Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	471	7	478	117	1	118	7	—	7	15	10	3
Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	216	18	234	121	11	132	12	2	14	7	11	5
Rővidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	508	40	548	227	19	246	21	6	27	17	21	10
Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	86	4	90	47	—	47	4	—	4	3	4	1
Műszerkereskedő, <i>Werkzeughändler</i>	46	1	47	9	—	9	—	—	—	1	1	—
Üveg- és porcellánkereskedő, <i>Glas- und</i>												
<i>Porzellanhändler</i>	130	11	141	12	—	12	—	—	—	4	1	—
Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	278	4	282	75	—	75	2	—	2	9	6	1
Vászonkereskedő, <i>Leinwandhändler</i>	169	3	172	57	—	57	1	—	1	5	5	—
Vegyeskereskedő, <i>Gemischtwaaarenh.</i>	63	5	68	32	2	34	2	—	2	2	3	1
Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	667	91	758	215	45	260	19	2	21	23	22	8
Összesen — Zusammen	5482	463	5945	1598	160	1758	101	16	117	182	152	43
Kereskedelem pénz és hitellel.												
<i>Handel mit Geld und Credit.</i>												
Bankok, <i>Banken</i>	662	—	662	58	—	58	1	—	1	20	5	—
Biztosítás, <i>Assecuranzen</i>	694	1	695	95	—	95	8	—	8	22	8	3
Magánbank és pénzváltók, <i>Privatban-</i>												
<i>ken und Geldwechster</i>	193	—	193	25	—	25	2	—	2	6	2	1
Takarékpénztár, <i>Sparkassen</i>	164	—	164	8	—	8	1	—	1	5	1	—
Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	99	4	103	37	1	38	1	—	1	3	3	1
Összesen — Zusammen	1812	5	1817	223	1	224	13	—	13	56	19	5

68. számú tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 68. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Magyar <i>Ungarn</i>			Német <i>Deutsche</i>			Tót <i>Slovaken</i>			Tehát 10,000 közt <i>Also unter je 10,000</i>		
	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	magyar <i>Ungarn</i>	német <i>Deutsche</i>	tót <i>Slovaken</i>
Közvetítők — <i>Vermittler</i>												
Ügynök és alkusz, <i>Agenten u. Makler</i>	1832	31	1863	513	21	534	25	4	29	57	46	11
Összesen — <i>Zusammen</i>	1832	31	1863	513	21	534	25	4	29	57	46	11
Járókelő kiskereskedés. — <i>Ambulanter Kleinhandel.</i>												
Házaló, <i>Hausirer</i>	382	31	413	244	36	280	72	18	90	13	24	33
Kofa, <i>Höckerinnen und Standverkäufer</i>	63	359	422	33	235	268	3	62	65	13	23	24
Tojásárús, <i>Eierverkäufer</i>	12	17	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kenyérárús, <i>Brotverkäufer</i>	5	3	8	1	1	2	—	—	—	—	—	—
Baromfiárús, <i>Geflügelverkäufer</i>	48	69	117	22	15	37	—	—	—	3	3	—
Kucséber, <i>Gottscheer</i>	—	—	—	8	—	8	6	—	6	—	1	2
Egyéb piaczi árús, <i>Sonst. Standverkäufer</i>	34	68	102	22	36	58	5	6	11	3	5	4
Összesen — <i>Zusammen</i>	544	547	1091	330	323	653	86	86	172	33	56	63
Egyéb kereskedelem. — <i>Sonst. Handel.</i>												
Dohánytőzsde és lotto, <i>Tabak u. Lotto-collectur</i>	60	119	179	20	53	73	—	1	1	5	7	1
Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	179	2	181	59	2	61	2	2	4	6	5	1
Szatócs, <i>Fragner</i>	476	262	738	256	141	397	25	5	30	23	34	11
Zsibáros, <i>Trödler</i>	160	34	194	116	10	126	5	—	5	6	11	2
Megnevezetlen árukkal keresk., <i>Ohne nähere Bezeichnung</i>	78	3	81	24	1	25	—	—	—	2	2	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	953	420	1373	475	207	682	32	8	40	4	59	15
Személyes szolgálat. — <i>Persönl. Dienstleistungen.</i>												
Testi szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistung.</i>												
Napszamos, <i>Tagelöhner</i>	16862	18204	35066	9605	11640	21245	5064	6263	11327	1074	1838	4176
Munkás, <i>Arbeiter</i>	1170	1226	2396	501	1448	1949	314	236	550	73	169	203
Cseléd és szolgáló, <i>Gesinde</i>	3684	26403	30087	1065	4613	5678	174	3126	3300	921	491	1217
Hordár, <i>Dienstmänner</i>	594	—	594	156	—	156	—	—	—	—	18	13
Egyéb testi szolgáló, <i>Sonst. Körp. Dienstl.</i>	922	29	951	321	4	325	32	4	36	30	29	12
Összesen — <i>Zusammen</i>	23232	45862	69094	11648	17705	29353	5584	9629	15213	2116	2540	5608
Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>												
Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	3922	—	3922	211	—	211	23	—	23	120	18	8
Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	85	—	85	2	—	2	—	—	—	3	1	—
Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptst. Beamte</i>	902	—	902	36	—	36	6	—	6	27	3	2
Egyéb hivatalnok, <i>Sonst. Beamte</i>	448	6	454	71	2	73	—	—	—	14	6	—
Írók, <i>Schreiber</i>	63	2	65	20	—	20	2	1	3	2	2	1
Ügyvéd, <i>Advocaten</i>	1173	—	1173	34	—	34	10	—	10	36	3	4
Orvos és egyéb egészségügyi szolgálat, <i>Aerzte und sonst. Sanitäts-Dienstl.</i>	1250	334	1584	58	128	186	2	13	15	49	16	6
Tanító, <i>Lehrer</i>	1247	1115	2362	118	350	468	12	3	15	72	40	6
Író, <i>Schriftsteller</i>	306	9	315	44	—	44	1	—	1	10	4	—
Műzenész és zenetanító, <i>Musiker und Musiklehrer</i>	270	110	380	204	58	262	7	1	8	12	23	3
Színész, <i>Schauspieler</i>	137	181	318	18	30	48	—	1	1	10	4	—
Festő és szobrász, <i>Malter u. Bildhauer</i>	368	10	378	158	3	161	8	—	8	11	14	3

Kereseti ág — <i>Erwerbszweig</i>	Magyar <i>Ungarn</i>			Német <i>Deutsche</i>			Tót <i>Stovaken</i>			Tehát 10,000 közt <i>Also unter je 10,000</i>		
	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	férfi <i>männlich</i>	nő <i>weiblich</i>	együtt <i>zusamm.</i>	magyar <i>Ungarn</i>	német <i>Deutsche</i>	tót <i>Stovaken</i>
Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	599	110	709	65	63	128	1	2	3	22	11	1
Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	191	126	317	44	224	268	9	62	71	10	23	26
Könyvvivő, <i>Buchführer</i>	56	1	57	16	—	16	1	—	1	2	1	—
Építész és mérnök, <i>Architekten u. Ingen.</i>	494	—	494	174	—	174	3	—	3	15	15	1
Gépész, <i>Maschinisten</i>	209	—	209	144	—	144	15	—	15	6	12	6
Egyéb szell. szolg., <i>Sonst. geist. Dienstl.</i>	207	1	208	24	—	24	1	—	1	6	3	1
Összesen — Zusammen	11927	2005	13932	1441	858	2299	101	83	184	427	199	68
Különféle szolgálat. — <i>Verschiedene Dienstleistung.</i>												
Katonaság, <i>Militär</i>	464	—	464	105	—	105	6	—	6	14	9	2
Őrség, <i>Wache</i>	1640	6	1646	157	2	159	52	2	54	50	14	20
Házmester, <i>Hausmeister</i>	736	668	1404	400	334	734	77	169	246	43	64	90
Betegápoló, <i>Krankenwärter</i>	114	270	384	16	52	68	4	14	18	12	6	7
Lámpagyújtó, <i>Lampenzünder</i>	79	—	79	23	—	23	3	—	3	2	2	1
Különféle felvigyázó, <i>Verschied. Aufseher</i>	234	19	253	82	4	86	4	—	4	8	7	2
Vám és jegyszedő, <i>Mauteinnehmer und Billeteure</i>	27	7	34	4	2	6	—	—	—	1	1	—
Egyéb, <i>Sonstige</i>	977	1231	2208	261	472	733	61	101	162	68	63	60
Összesen — Zusammen	4271	2201	6472	1048	866	1914	207	286	493	198	166	182
Saját vagyonból élő. — <i>Aus eigenen Mitteln Lebende.</i>												
Magánzó, <i>Privatiers</i>	609	1526	2135	393	812	1205	16	38	54	65	104	20
Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	561	716	1277	448	502	950	5	16	21	40	82	8
Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	79	74	153	48	66	114	2	2	4	5	10	1
Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	964	716	1680	405	416	821	21	16	37	51	71	14
Összesen — Zusammen	2213	3032	5245	1294	1796	3090	44	72	116	161	267	43
Háztartásban elfoglalva. — <i>In der Haushaltung beschäftigt</i>	1	54182	54183	—	21477	21477	—	2549	2549	1659	1858	940
Gyámolításból élő. — <i>Aus Unter- stützung Lebende</i>	1475	1684	3159	961	1342	2303	101	196	297	97	199	109
Tanulók. — <i>Schüler.</i>												
Elemi isk. tan., <i>Schüler der Normalisch</i>	13355	11997	25352	3371	3104	6475	342	334	676	776	561	249
Polg. isk. tanuló, <i>Schüler der Bürgersch.</i>	3095	2419	5514	630	323	953	88	28	116	168	82	43
Középsik. tanuló, <i>Schüler der Mittelsch.</i>	2332	363	2695	85	50	135	2	2	4	84	12	2
Egyetemi hallgató, <i>Hörer der Univers.</i>	2088	—	2088	161	—	161	28	—	28	65	13	10
Műegyetemi hallgató, <i>Hörer der Polyt.</i>	533	—	533	29	—	29	3	—	3	16	2	1
Képezdei tanuló, <i>Schüler der Präparand.</i>	161	276	437	13	26	39	1	3	4	13	4	2
Szakiskolai tanuló, <i>Schüler der Fachsch.</i>	1301	82	1383	189	18	207	8	—	8	42	18	3
Művészeti tanuló, <i>Schüler der Kunstsch.</i>	108	127	235	8	15	23	1	1	2	7	2	1
Egyéb, <i>Sonstige</i>	1662	368	2030	213	36	249	16	5	21	62	22	7
Összesen — Zusammen	24635	15632	40267	4699	3572	8271	489	373	862	1283	716	318
Egyéb. — <i>Sonstige.</i>												
Kéjhölgyek, <i>Prostituirte</i>	—	678	678	—	106	106	—	45	45	21	9	17
Rabok, <i>Gefangene</i>	510	101	611	113	28	141	51	18	69	19	13	25
Egyéb foglalk. nélk., <i>Sonst. ohne Anstell.</i>	21713	27543	49256	8281	8814	17095	1738	937	2675	1508	1479	986
Összesen — Zusammen	22223	28322	50545	8394	8948	17342	1789	1000	2789	1548	1501	1028
Összes foglalk. nélk., <i>Ohne Anst. zus.</i>	50547	102852	153399	15348	37135	52483	2423	4190	6613	4628	4541	2438

Osszesítés. — Recapitulation.

Kereseti ág — Erwerbszweig	Magyar Ungarn			Német Deutsche			Tót Slovaken			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000		
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	magyar Ungarn	német Deutsche	tót Slovaken
Östermelés — Urproduction	1364	288	1652	880	141	1021	8	4	72	51	88	27
Ipar — Industrie												
I. Eledelipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	7016	832	7848	3964	416	4380	624	68	692	240	378	255
II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	9387	3512	12899	3026	2064	5090	1041	102	1143	395	440	421
III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	3126	41	3167	2269	14	2283	296	143	439	97	198	162
IV. Fonó- és szövő-ipar, <i>Spin. u. Web.</i>	252	116	368	135	56	191	9	7	16	11	17	6
V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	200	49	249	123	3	126	131	138	269	8	11	99
VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	6581	22	6603	772	12	784	175	—	175	202	68	64
VII. Fémipar, <i>Metallindustrie</i>	9117	105	9222	3393	32	3425	730	—	730	283	296	269
VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraph. Ind.</i>	1929	251	2180	626	154	780	36	10	46	67	68	17
IX. Iparos művészet, <i>Gewerbl. Kunst</i>	779	119	898	477	60	537	18	1	19	28	46	7
X. Műszer-ipar, <i>Mechanische Industr.</i>	699	23	722	356	7	363	10	2	12	22	32	4
XI. Bőr és papíripar, <i>Leder- u. Papier- Industrie</i>	1302	244	1546	524	116	640	84	10	94	47	55	35
XII. Olaj- és zsiripar, <i>Öl- u. Fettindustr.</i>	156	21	177	52	13	65	10	—	10	5	6	4
XIII. Iparosfestő, <i>Färbereien</i>	903	20	923	443	5	448	37	1	38	28	39	14
XIV. Egyéb ipar, <i>Sonstige Industrie</i>	2916	6091	9007	1156	1187	2343	83	41	124	276	203	46
Összesen — Zusammen	41363	11446	55809	17316	4139	21455	3284	523	3807	1709	1857	1403
Forgalom — Verkehr	9794	268	10062	2152	64	2215	278	7	285	308	192	105
Kereskedelem — Handel												
I. Östern. keresk., <i>Handel m. Urprod.</i>	3809	215	4024	899	83	982	76	12	88	123	85	32
II. Iparcikk kereskedelem, <i>Handel mit Industrie-Artikeln</i>	5482	463	5945	1598	160	1758	101	16	117	182	152	43
III. Pénzzel és hitellel keresk., <i>Handel mit Geld und Credit</i>	1812	5	1817	223	1	224	13	—	13	56	19	5
IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	1832	31	1863	513	21	534	25	4	29	57	46	11
V. Járókelő keresk., <i>Ambul. Handel</i>	544	547	1091	330	323	653	86	86	172	33	56	63
VI. Egyéb kereskedelem, <i>Sonst. Handel</i>	953	420	1373	475	207	682	32	8	40	42	59	15
Összesen — Zusammen	14432	1681	16113	4038	795	4833	333	126	459	493	417	169
Személye- szolgálat — Persönl. Dienstl.												
I. Testi szolgálat, <i>Körperl. Dienstl.</i>	23232	45862	69094	11648	17705	29353	5584	9629	15213	2116	2540	5608
II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstl.</i>	11927	2005	13932	1441	858	2299	101	83	184	427	199	68
III. Különféle szolg., <i>Versch. Dienstl.</i>	4271	2201	6472	1048	866	1914	207	286	493	198	166	182
Összesen — Zusammen	39430	50068	89498	14137	19429	33566	5892	9998	15890	2741	2905	5858
Önálló kereset nélküliek. — Ohne selbständigen Erwerb.												
I. Saját vagyonából élő, <i>Aus eig. Mitteln Lebende</i>	2213	3032	5245	1294	1796	3090	44	72	116	161	267	43
II. Háztartásban elfogl., <i>In der Haush.</i>	1	54182	54183	—	21477	21477	—	2549	2549	1659	1858	940
III. Gyámoltásból élő, <i>Aus Unterst. Lebende</i>	1475	1684	3159	961	1342	2303	101	196	297	97	199	109
IV. Tanuló <i>Schüler</i>	24635	15632	40267	4699	3572	8271	489	373	862	1233	716	318
V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	22223	23322	50545	8394	8948	17342	1789	1000	2789	1548	1501	1028
Összesen — Zusammen	50547	102852	153399	15348	37135	52483	2423	4190	6613	4698	4541	2438
Főösszeg — Hauptsumme	159930	166603	326533	53870	61703	115573	12278	14848	27126	10000	10000	10000

II. Ruházati ipar. — Kleidungsindustrie.		4304	91	4305	517	8	525	672	5	677	983	6	439	110	181	190	92
a)	Czipész, Schuster	71	—	71	9	—	9	1	—	1	17	—	17	2	3	—	2
b)	Czipőfőző, Flackschneider	267	3	270	78	—	78	96	—	96	2	106	2	9	27	27	—
c)	Csizmadia, Stiefelmacher	1	51	52	3	3	3	4	4	4	—	106	106	7	3	7	10
d)	Divatárú és pipere, Modistinnen	158	45	205	7	3	10	21	3	24	47	39	86	7	3	8	8
e)	Kalapcs, Hutmacher	77	23	105	6	3	9	8	1	4	28	5	33	3	3	1	3
f)	Keztyűs, Handschuhmacher	5	852	857	600	600	600	685	685	685	7	—	7	27	206	192	1
g)	Mosás, tisztítás, Wascheri u. Reinigung	17	23	40	6	—	6	—	3	3	39	1	40	1	2	1	4
h)	Ruhavarró, Kleidermacher	—	382	382	—	31	31	—	13	13	—	331	331	12	11	4	33
i)	Ruhavarró, Kleidermacherinnen	—	4	17	—	—	—	—	1	1	66	15	81	1	1	—	8
k)	Sapkás, Kappenmacher	2594	37	2631	291	7	298	295	1	296	2156	18	2174	84	103	83	212
l)	Férfiszabó, Mannerschneider	42	17	59	2	2	2	6	—	6	61	10	71	2	2	2	7
m)	Főzőszabó, Flackschneider	109	766	875	15	75	90	12	81	93	141	866	1007	28	31	26	98
n)	Nőiszabó, Damenschneider	154	2	156	23	—	23	47	1	45	97	2	99	5	8	13	10
o)	Szűcs, Kürschner	42	248	251	—	27	27	—	38	38	4	41	45	8	9	11	4
p)	Vasalás, Bügelei	3	30	72	3	3	6	3	1	4	12	31	43	2	2	1	4
r)	Egyéb, Sonstige	7857	2582	10439	957	760	1717	1136	837	1963	3610	1471	5031	333	591	559	496
Összesen — Zusammen																	
III. Építő ipar. — Bauindustrie		2812	98	2910	165	26	191	103	8	111	10	1	11	93	66	31	1
a)	Kőműves, Maurer	531	2	523	18	—	18	17	—	17	10	—	10	17	6	5	1
b)	Kőfaragó, Steinmetze	799	—	799	85	—	85	103	—	103	15	—	15	25	29	29	1
c)	Ács, Zimmerleute	234	—	234	4	—	4	2	—	2	—	—	—	8	1	1	—
d)	Kővező, Plasterer	277	—	277	7	—	7	2	—	2	3	—	3	9	2	—	1
e)	Cserépfedő, Ziegeldecker	138	1	139	11	—	11	11	—	11	103	—	103	4	4	3	10
f)	Üveges, Glaser	329	52	381	69	14	83	25	1	26	121	—	121	12	29	7	12
g)	Építőmester és pallér, Baumeister und Bauführer	121	2	125	22	—	22	4	—	4	30	—	30	4	8	1	3
h)	Egyéb, Sonstige	5234	155	5389	381	40	421	267	9	276	292	1	293	172	145	77	29
Összesen — Zusammen																	
IV. Fonó- és szövőipar. — Spinnerei u. Weberei.		82	53	135	9	—	9	8	3	11	131	114	245	4	3	3	24
a)	Zsinór- és gombkötő, Schnür- u. Knopfmacher	68	—	68	1	—	1	2	—	2	2	—	2	2	—	1	—
b)	Kötélgyártó, Seiler	80	8	88	3	1	4	4	1	5	17	—	17	3	1	1	2
c)	Egyéb, Sonstige	230	61	291	13	1	14	14	4	18	150	114	264	9	4	5	26
Összesen — Zusammen																	
V. Agyagipar. — Tonindustrie.		44	—	44	2	—	2	3	—	3	1	—	1	1	1	1	—
a)	Fazekas, Hafner	62	1	63	4	—	4	3	—	3	4	—	4	2	1	1	—
b)	Kályhas, Ofensetzer	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
c)	Pipacsináló, Pfeifenmacher	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3

69. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 69. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Római kath.			Ágostai Evang. A. C.			Helvét Reformirte			Izraelita Israëlitén			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000				
	férf		nő		férf		nő		férf		nő		férf		nő		
	männlich	weiblich	együtt	zusamm.	männlich	weiblich	együtt	zusamm.	männlich	weiblich	együtt	zusamm.	Röm. kath.	Ágostai Evang. A.C.	Helvét Reformirte	Izraelita	
d) Téglaégető, Ziegeldreher	377	261	638	6	—	6	9	7	2	9	28	1	29	20	2	3	3
e) Egyéb, Sonstige	16	9	25	2	1	3	3	3	—	3	15	1	16	1	1	—	2
Összesen — Zusammen	506	271	777	14	1	15	18	16	2	18	83	2	85	25	6	5	8
VI. Faipar. — Holzindustrie.																	
a) Asztalos Tischler	4208	6	4214	450	—	450	633	633	—	633	430	1	431	134	155	178	42
b) Bognár, Fassbinder	268	—	268	42	—	42	73	73	—	73	6	—	6	9	14	20	—
c) Esztergályos, Drechsler	318	3	321	36	—	36	27	27	—	27	92	—	92	10	12	8	9
d) Kádár, Böttcher	512	—	512	39	—	39	27	27	—	27	12	—	12	16	13	8	1
e) Kosárfonó, Korbflechter	77	1	78	6	—	6	10	10	—	10	6	—	6	3	2	3	1
f) Kocsigyártó, Wagner	105	2	107	13	—	13	25	25	—	25	6	—	6	3	5	7	1
g) Egyéb, Sonstige	95	18	113	16	1	17	17	17	—	17	64	3	67	4	6	4	7
Összesen — Zusammen	5583	30	5613	602	1	603	912	912	—	912	616	4	620	179	207	238	61
VII. Fémipar. — Metallindustrie.																	
a) Drágakő és nemesérc, Edelmetalle, Juwel.	233	27	260	22	1	23	4	4	3	7	525	51	576	8	8	2	56
b) Bádógos, Spengler	651	3	654	46	—	46	62	62	—	62	508	2	510	21	16	17	50
c) Betűöntő, Schriftgiesser	63	5	68	8	—	8	1	1	—	1	13	—	13	2	3	—	1
d) Bronzműves, Bronzarbeiter	68	—	68	13	—	13	4	4	—	4	2	—	2	2	5	—	—
e) Drótos, Drahtbinder	69	—	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Ércesztergályos, Erzübrechler	43	10	53	7	—	7	2	2	—	2	23	—	23	2	—	—	2
g) Érczöntő, Erzgiesser	66	—	66	2	—	2	1	1	—	1	28	—	28	2	1	—	3
h) Fémöntő, Metallgiesser	26	16	42	6	—	6	—	—	—	—	2	—	2	1	—	—	—
i) Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	353	—	353	79	—	79	40	40	—	40	139	—	139	11	27	12	14
k) Géplakatos, Maschinenschlosser	787	—	787	97	—	97	116	116	—	116	111	—	111	25	33	33	11
l) Kazánkovács, Kesselschmiede	143	—	143	8	—	8	18	18	—	18	5	—	5	5	3	5	9
m) Kovács, Schmiede	1499	—	1499	180	—	180	373	373	—	373	86	—	86	48	62	105	9
n) Lakatos, Schlosser	3345	—	3345	484	—	484	498	498	—	498	555	—	555	107	166	140	54
o) Rézműves, Kupfergiesser	131	—	131	17	—	17	12	12	—	12	9	—	9	4	6	3	1
p) Rézöntő, Kupfergiesser	96	—	96	13	—	13	5	5	—	5	45	—	45	3	5	1	4
r) Reszelővágó, Feilhauer	65	3	68	4	—	4	3	3	—	3	—	—	—	2	1	—	—

H) I p a r — I n d u s t r i e

s) Vasztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	569	53	36	27	36	27	18	27	18	10	3
t) Vasöntő, <i>Eisengieser</i>	627	37	47	14	47	14	20	13	13	1	2
u) Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	151	152	14	24	4	24	5	5	5	1	1
v) Egyéb fémpipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	133	135	10	27	7	27	5	3	3	2	3
Összesen — Zusammen	9118	67 9185	1100	1 1101	3 1236	2143	298 379	2197	298 379	347	215
VIII. Sokszorosító ipar. — Polygraphische Industrie.											
a) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	194	200	6	28	8	58	6	60	9	2	6
b) Könyvnyomda, <i>Lithographie</i>	1233	1595	111	13 124	17 149	851	17	869	51	43	85
Összesen — Zusammen	1427	368 1795	137	15 152	17 157	909	19	928	57	52	91
IX. Iparos művészet. — Gewerbliche Kunst.											
a) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	303	303	37	15	15	305	—	305	10	14	30
b) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	63	68	11	11	11	73	—	73	2	4	7
c) Fényképész, <i>Photographen</i>	84	98	19	4	8	102	—	102	3	8	10
d) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	6	96	1	6	—	3	58	61	3	2	6
e) Vésnök, <i>Graveur</i>	68	69	7	—	—	60	1	61	2	2	6
f) Falmésző, <i>Xylographen</i>	35	36	7	—	—	17	1	18	2	2	2
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	44	45	6	6	6	22	1	23	2	2	2
Összesen — Zusammen	603	107 710	88	10 98	49	582	61	648	23 34	14	63
X. Műszeripar. — Mechanische Industrie.											
a) Lászerész, <i>Optiker</i>	13	13	1	1	1	27	2	29	—	—	3
b) Órás, <i>Uhrmacher</i>	184	186	23	3	3	162	3	165	6	8	16
c) Műszerész, <i>Mechaniker</i>	173	173	25	7	7	64	—	64	6	9	6
d) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	28	28	3	1	1	1	—	1	1	1	—
e) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger von musikal. Instrumenten</i>	115	116	7	7	11	6	—	6	4	2	3
f) Szerkészítő és műkovács, <i>Zengschmiede</i>	71	71	16	5	5	18	—	18	2	6	2
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	122	136	15	2	11	32	6	38	4	6	3
Összesen — Zusammen	706	17 723	90	2 92	37 2	310	11	321	23 32	11	31
XI. Bőripar. — Lederindustrie.											
a) Szügyartó, <i>Riemer</i>	385	385	49	49	54	37	—	37	12	17	4
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	188	188	4	11	11	12	—	12	6	3	1
c) Bőröndös, <i>Taschner</i>	88	89	8	3	3	46	1	47	3	3	5
d) Timár, <i>Gerber</i>	74	74	23	15	15	52	—	52	2	8	4
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	22	22	4	3	3	20	—	20	1	1	2
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Lederindustrie</i>	52	59	1	2	—	21	—	21	2	1	2
Összesen — Zusammen	809	817	89	2 91	98	188	1	189	26 31	27	19

69. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabbelle Nr. 69. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erverbszweig	Római kath. Róm. kath.			Ágostai Evang. A. C.			Helvét Reformirte			Izraelita Izraeliten			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000								
	férf	nő	együtt	férf	nő	együtt	férf	nő	együtt	férf	nő	együtt	Rom. kath.	Ágost. A.C.	Helvét Reformirte	Izraelita	Tehát 10,000 közt				
																	férf	nő	együtt		
XII. Papiripar. — Papierindustrie.																					
a) Papírgyár, Papírfabrik	13	37	50	3	1	4	2	2	4	13	1	14	2	1	3	1	1	2	1	1	2
b) Könyvkötő, Buchbinder	436	107	543	42	4	46	52	5	57	128	9	137	17	16	33	16	16	32	13	13	26
c) Dobozyár, Schachtelabrik	17	97	114	3	4	7	1	4	5	10	6	16	4	2	6	1	1	2	1	1	2
d) Egyéb papiripar, Sonstige Papierindustrie	54	56	110	9	6	15	7	2	9	27	25	52	4	5	9	4	5	9	3	3	6
Összesen — Zusammen	520	297	817	57	15	72	60	13	73	178	41	219	27	24	51	21	21	42	21	21	42
XIII. Olaj- és zsiripar. — Oel- und Fettindustrie.																					
a) Olajgyári ipar, Oelindustrie	30	2	32	—	1	1	2	—	2	56	—	56	1	—	1	—	—	—	1	1	2
b) Szappanos, Seifensieder	21	9	30	4	1	5	5	—	5	50	1	51	1	—	1	—	—	—	1	1	2
c) Egyéb, Sonstige	25	15	40	1	1	2	5	1	6	23	3	26	1	1	2	—	—	—	1	1	2
Összesen — Zusammen	76	26	102	5	3	8	12	1	13	128	4	132	3	3	6	3	3	6	3	3	6
XIV. Iparos festés. — Färbereich.																					
a) Fényező, Lackier	320	2	322	26	—	26	19	—	19	13	—	13	10	9	19	13	10	23	5	5	10
b) Kékfestő, Blaufärb	59	—	59	4	—	4	31	—	31	54	1	55	2	2	4	2	2	4	2	2	4
c) Mázoló, Anstreicher	510	2	512	40	—	40	21	—	21	71	2	73	16	14	30	14	14	28	6	6	12
d) Egyéb, Sonstige	153	8	161	17	1	18	14	—	14	47	10	57	5	6	11	5	6	11	4	4	8
Összesen — Zusammen	1042	12	1054	87	1	88	85	—	85	185	13	198	33	30	63	30	30	60	24	24	48
XV. Vegyes ipar. — Verschiedene Industrieen.																					
a) Aranyozó, Vergolder	146	1	147	11	1	12	6	—	6	11	—	11	5	4	9	11	5	16	2	2	4
b) Borbély és fodrász, Barbier und Friseur	886	11	897	58	2	60	47	—	47	72	3	75	29	21	50	21	21	42	13	13	26
c) Dohánygyártás, Tabakfabrikation	36	333	369	4	39	43	3	26	29	1	15	16	12	15	27	15	15	30	8	8	16
d) Ernyőkészítő, Schirmmacher	9	10	19	1	—	1	2	—	2	21	19	40	—	—	—	—	—	—	1	1	2
e) Fodrászó, Friseurinnen	—	56	56	—	3	3	—	3	3	—	170	170	2	1	3	—	—	—	1	1	2
f) Fűtő, Heizer	60	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—
g) Hajógyárban, In Schiffsverfen	905	—	905	—	—	—	55	—	55	—	—	—	29	—	29	—	—	—	15	15	30

B) Ipari — Industrie

406	5	410	44	—	44	22	—	22	377	5	382	13	15	6	37
175	5	180	9	5	9	5	—	5	41	1	42	6	3	1	4
157	7	164	5	8	5	8	—	8	1	—	1	5	2	2	—
23	3768	3791	1	322	323	—	243	243	24	2043	2067	121	111	69	202
75	6	76	10	—	10	11	—	11	4	—	4	2	3	3	—
66	1	72	2	—	2	2	—	2	31	16	47	2	1	1	5
41	7	48	8	—	8	3	—	3	28	—	28	2	3	1	3
325	126	451	29	14	43	12	14	26	83	52	136	14	15	7	13
3309	4336	7645	182	381	563	176	286	462	694	2324	3018	244	194	130	295
Összesen — Zusammen															
I. Szárazforgalom. — Landverkehr.															
815	20	835	44	1	45	85	—	85	157	1	158	27	15	24	16
134	—	134	10	—	10	21	—	21	88	—	88	4	3	6	9
969	21	990	80	1	81	184	3	187	338	6	344	32	28	52	34
321	—	321	23	—	23	224	—	224	73	—	73	10	8	63	7
53	2	55	7	—	7	16	—	16	34	—	34	2	2	4	3
3444	55	3499	274	6	280	553	6	565	503	7	510	112	96	159	50
1224	102	1326	201	8	209	405	16	421	119	15	134	42	72	118	13
27	41	68	—	—	—	3	6	9	4	—	4	2	—	3	1
93	—	93	17	1	18	13	—	13	276	—	276	3	6	4	26
1002	14	1016	122	—	122	167	3	170	48	—	48	32	42	48	5
34	—	34	12	—	12	2	—	2	8	—	8	3	4	—	—
8166	256	8421	790	17	807	1679	34	1713	1644	33	1677	269	276	481	164
Összesen — Zusammen															

81	6	90	15	—	15	8	—	8	—	—	8	3	5	2	17
229	18	247	30	6	36	15	—	15	251	12	263	8	12	4	26
980	20	1000	140	2	142	137	1	138	815	24	839	32	49	39	82
Frucht und Getreidehändler															
77	3	80	16	—	16	8	—	8	834	4	838	3	6	2	82
61	6	67	22	—	22	—	—	—	10	—	10	2	8	—	1
23	3	26	1	—	3	2	1	3	108	8	116	1	—	2	11
55	1	56	3	—	3	10	—	10	11	—	11	2	1	3	1
40	41	81	5	—	5	5	5	10	44	31	75	3	2	3	7
7	11	18	—	3	3	1	3	4	2	4	6	—	1	1	1
154	53	207	33	4	37	13	9	22	394	23	417	6	12	6	41
1710	162	1872	265	15	280	199	19	218	2644	108	2752	60	96	62	269
Összesen — Zusammen															
—	548	548	—	83	83	—	26	26	—	386	496	17	12	7	33
—	15	38	1	3	4	—	—	—	24	6	30	1	1	—	3
—	248	248	—	27	27	—	8	8	—	60	60	8	0	—	6
—	68	68	—	5	5	—	—	—	—	98	98	2	0	—	8
—	2908	2908	—	251	251	—	206	206	—	1384	1384	90	86	59	130
—	81	81	—	8	8	—	1	1	—	279	279	3	1	—	27
23	3768	3791	1	322	323	—	243	243	34	2043	2067	121	111	69	202
Összesen — Zusammen															

(A) Ipar
(B) Industrie

(C) Forgalom — Verkehr

(D) Kereskedelem — Handel

1) Rehegyváros, Weisendörten.
 Hármaslyukó, Stramplytraktori.
 Női Kezsmunka, Weibliche Handarbeiten.
 Kötöny, Stricken.
 Varrónő, Näherinnen.
 Hímzőnő, Stickerinnen.

69. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 69. (Fortsetzung.)

Kereseti ág — Erwerbszweig	Római kath. Röm. kath.			Ágostai Evang. A. C.			Helyvét Reformierte			Israelita Israeliten			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000				
	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi männlich	nő weiblich	együtt zusamm.	Röm. kath.	Ágostai Evang. A.C.	Helyvét Reformierte	Israelita	
																	férfi männlich
II. Kereskedelem iparcikkekkel.																	
<i>Handel mit Industrie-Artikeln.</i>																	
a) Arany és ékszerkereskedő, Gold- und Juwelenhändler	9	1	10	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Bőrkereskedő, Lederhändler	56	3	59	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Bútorkereskedő, Möbelhändler	7	—	7	5	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Cipőkereskedő, Schuhhändler	8	6	14	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Diszüktereskedő, Galanteriewaarenhändler	25	3	28	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Divatcikk-kereskedő, Modewaarenhändler	130	86	215	24	5	29	15	2	17	4	6	7	10	5	6	74	6
g) Fehérműkereskedő, Wäschehändler	27	8	35	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Fészkkereskedő, Farbenhändler	45	2	47	11	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i) Gépkkereskedő, Maschinenhändler	29	1	30	5	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
k) Kalapkereskedő, Hutthändler	16	13	29	5	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
l) Kézműárú-kereskedő, Manufacturwaarenhändler	17	—	17	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
m) Lásztkereskedő, Mehlhändler	23	10	33	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
n) Norinbergiárú kereskedő, Nürnbergerwaarenhändler	11	4	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
o) Papírkkereskedő, Papierhändler	164	8	162	17	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
p) Posztókereskedő, Tuchhändler	27	—	27	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
r) Rőfőkereskedő, Schneitwaarenhändler	46	3	49	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
s) Ruhakereskedő, Kleiderhändler	23	6	29	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
sz) Rövidárúkereskedő, Kurzwaarenhändler	19	15	34	31	1	32	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—
t) Szeskereskedő, Spiritushändler	5	2	7	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ty) Szerszámkkereskedő, Werkzeughändler	32	—	32	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
u) Üveg-és porcellánkereskedő, Glas- und Porcellanhändler	62	4	66	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
v) Vaskkereskedő, Eisenhändler	210	2	212	36	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
x) Vászónkereskedő, Leinwandhändler	100	2	102	15	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
y) Vegyeskereskedő, Gemischtwaarenhändler	27	3	30	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
z) Egyéb kereskedő, Sonstige Händler	393	78	471	62	8	70	20	2	22	467	49	516	13	24	6	50	50
Összesen — Zusammen	1561	259	1820	283	27	310	184	9	193	5132	344	5476	58	107	54	585	585

D) Kereskedelem — Handel

III. Kereskedelem pénzzel és hitellel.														
Handel mit Geld und Credit.														
a) Bankok, Banken	236	—	1	236	67	—	—	39	379	—	8	23	11	37
b) Biztosítás, Asszuranczen	214	—	—	215	46	—	—	32	513	—	7	16	9	50
c) Magánbank és pénzváltó, Privatbanken und Geldwechsler	17	—	—	17	12	—	—	12	176	—	—	4	3	17
d) Takarékpénztár, Sparkassen	117	—	—	117	14	—	—	16	24	—	—	5	4	2
e) Záloglet, Versatzgeschäfte	30	—	3	33	—	—	6	6	96	2	1	—	2	10
Összesen — Zusammen	614	—	4	618	139	—	—	105	1188	2	20	48	29	116
IV. Közvetítők. — Vermittler.														
a) Ügynök és alkusz, Agenten und Makler	414	20	—	434	93	9	1	75	1800	26	14	35	22	178
Összesen — Zusammen	414	20	—	434	93	9	1	75	1800	26	14	35	22	178
V. Járókelő kiskereskedés.														
Ambulanter Kleinhandel.														
a) Házaló, Hausirer	141	25	—	166	35	7	3	8	551	51	5	14	3	59
b) Kofa, Hockerinnen und Stamblerkäufer	65	437	—	502	3	31	66	9	23	133	16	12	21	15
c) Tojaskereskedő, Eierverkäufer	8	2	—	10	—	—	15	1	3	—	1	—	4	1
d) Kenyérárus, Brodverkäufer	2	5	—	7	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
e) Baromfikereskedő, Geflügelverkäufer	33	37	—	70	5	6	2	4	29	35	2	4	2	6
f) Kucséber, Gottscheer	76	—	—	76	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
g) Egyéb piaci árus, Sonstiger Ständerverkauf	28	72	—	100	3	2	3	3	23	34	3	2	2	6
Összesen — Zusammen	353	578	—	931	47	46	89	26	632	253	30	32	32	87
VI. Egyéb kereskedelem. — Sonstiger Handel.														
a) Dobánytósde és lotto, Tabaktrafik und Lottokollektur	28	97	—	125	3	11	4	2	47	63	4	5	2	11
b) Könyvkereskedő, Buchhändler	71	2	—	73	25	—	1	9	133	3	2	9	3	13
c) Szatóc, Fragner	205	209	—	414	24	11	13	12	540	179	13	12	7	70
d) Egyéb (zsbáros stb.), Sonstige (Trödler etc.)	37	12	—	49	2	—	—	5	236	33	2	1	1	26
e) Megnevezés nélkül, Ohne Benennung	34	3	—	37	4	—	—	1	60	1	1	1	—	6
Összesen — Zusammen	375	823	—	698	58	22	19	29	1016	279	22	28	19	126
I. Testi szolgálat, Körperliche Dienstleistung.														
a) Napszámos, Tagelöhner	25.06	27533	—	52739	2009	1635	2796	2488	2936	4006	1632	1253	1432	678
b) Munkás, Arbeiter	1461	1804	—	3265	59	262	380	215	256	491	747	110	157	73
c) Cseléd és szolgáló, Gesinde	3655	26346	—	30001	301	2550	3278	734	4012	1427	1836	957	1126	179
d) Hordár, Dienstmänner	165	—	—	165	13	—	—	30	540	—	5	4	8	58
e) Egyéb, Sonstige	977	21	—	998	78	3	5	106	93	5	98	29	30	10
Összesen — Zusammen	81464	55704	—	87168	2460	4450	6459	8568	10027	5929	2780	2376	2813	998

B) Kereskedelem — Handel
 Személyes szolgálat
 Persönliche Dienstleistung

Kereseti ág — Erwerbszweig	Római kath. Röm. kath.			Ágostai Evang. A. C.			Helvét Reformirte			Israelita Israeliten			Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000						
	férfi	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi	nő weiblich	együtt zusamm.	férfi	nő weiblich	együtt zusamm.	Röm. kath.	Ágostai Evang. A. C.	Helvét Reformirte	Israelita	izraelita	helvét	izraelita
																	izraelita	helvét	izraelita
II. Szellemi szolgálat. <i>Geistige Dienstleistungen.</i>																			
a) Állami hivatalnok, Staatsbeamte	2922	—	2922	369	—	369	620	—	620	170	—	170	98	127	174	17	—	—	—
b) Megyei hivatalnok, Comitatsbeamte	47	—	47	10	—	10	25	—	25	4	—	4	1	3	7	—	—	—	—
c) Fővárosi hivatalnok, Hauptstädtische Beamte	720	—	720	79	—	79	107	—	107	26	—	26	23	27	30	3	—	—	—
d) Egyéb hivatalnok, Sonstige Beamte	222	3	225	51	1	52	47	—	47	205	2	207	7	18	13	20	—	—	—
e) Írók, Schreiber	28	1	29	5	1	6	3	—	3	49	1	50	1	2	1	5	—	—	—
f) Ügyvéd, Advokaten	376	—	376	79	—	79	121	—	121	623	—	623	12	27	34	61	—	—	—
g) Egészségügyi (orvos, sebész, stb.), Sanitäts- Personal (Aerzte, Wundärzte, etc.)	493	307	800	112	29	141	138	45	183	557	101	658	26	48	51	64	—	—	—
h) Tanító, Lehrer	848	1151	1999	135	173	308	163	176	339	252	287	539	64	106	95	53	—	—	—
i) Író, Schriftsteller	126	6	132	26	—	26	53	3	56	143	—	143	4	9	15	14	—	—	—
k) Műzenész, zenetanár, Musiker und Musik- lehrer	384	104	488	41	23	64	24	16	40	109	32	141	16	22	11	14	—	—	—
l) Színesz, Schauspieler	86	145	231	6	8	14	29	31	60	42	27	69	7	5	17	7	—	—	—
m) Festő és szobrász, Maler und Bildhauer	390	8	398	54	1	55	28	2	30	92	3	95	13	19	8	9	—	—	—
n) Egyéb művészet, Sonstige Kunst	590	116	706	8	8	16	23	4	27	57	53	110	23	6	8	11	—	—	—
o) Isteni szolgálat, Gottesdienst	161	437	598	10	17	27	17	—	17	61	—	61	19	3	5	6	—	—	—
p) Könyvvivő, Buchhalter	15	—	15	2	—	2	4	—	4	52	1	53	—	1	1	1	—	—	—
r) Építész, memór, Architekten u. Ingenieure	347	—	347	115	—	115	71	—	71	167	—	167	11	40	20	16	—	—	—
s) Gépész, Maschinenisten	294	—	294	39	—	39	35	—	35	32	—	32	10	13	10	3	—	—	—
t) Egyéb szellemi szolgálat, Sonstige Ge- stige Dienstleistungen	129	1	130	34	—	34	35	—	35	36	—	36	4	11	10	3	—	—	—
Összesen — Zusammen	8178	2279	10457	1175	244	1419	1543	277	1820	2677	507	3184	334	487	510	311	—	—	—
III. Különböző szolgálat. <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>																			
a) Katonaszág, Militär	361	—	364	57	—	57	43	—	43	116	—	116	12	20	12	11	—	—	—
b) Őrség, Wache	1298	4	1302	93	1	94	366	—	366	73	5	78	42	32	103	8	—	—	—
c) Házmester, Hausmeister	1036	967	2003	78	102	180	113	96	209	52	38	90	64	62	59	9	—	—	—

Éves közlések	91	234	325	7	28	35	27	49	76	9	27	36	10	12	21	3
d) Betégapó, <i>Krankenanwärter</i>	91	234	325	7	28	35	27	49	76	9	27	36	10	12	21	3
e) Lámpagyújtó, <i>Lampenanzünder</i>	86	—	86	5	—	5	14	—	14	2	—	2	3	2	4	—
f) Különléle felvigyázó, <i>Verschiedene Aufseher</i>	204	12	216	16	—	16	24	6	30	90	5	95	7	6	8	9
g) Vám- és jegyszedő, <i>Mautheimehmer und Bülleteure</i>	18	6	24	2	1	3	3	2	5	8	—	8	—	1	1	1
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	1008	1702	2110	78	42	120	100	59	159	99	44	143	86	41	45	14
Összesen — Zusammen	4105	2025	7030	336	174	510	690	212	902	449	119	568	224	176	253	55
I. Saját vagyonából élők. <i>Aus eigenen Mitteln Lebende.</i>																
a) Maganzó, <i>Privatiers</i>	423	1429	1852	26	173	199	64	130	194	520	708	1228	59	68	54	120
b) Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	695	942	1637	63	78	141	51	54	105	206	156	362	52	49	30	35
c) Tőkepénzes, <i>Capitalisten</i>	46	72	118	9	12	21	3	14	17	72	48	120	4	7	5	12
d) Nyugdíjas, <i>Pensionirte</i>	1129	899	2028	124	57	181	93	79	172	108	141	249	65	62	48	24
Összesen — Zusammen	2293	3342	5635	222	320	542	211	277	488	906	1053	1959	180	186	137	191
II. Háztartásban elfoglaltak, In der Haushaltung beschäftigt																
1	48922	48923	—	—	4500	4500	—	5486	5486	—	21360	21360	1560	1547	1539	2087
III. Gyámolításból élők, Aus Unterstützung Lebende																
1611	2191	3802	152	159	311	236	236	232	463	630	702	1332	121	107	131	130
IV. Tanulók, — Schüler.																
a) Elemi iskolai tanuló, <i>Schüler der Normal-schulen</i>	10772	9892	20364	926	768	1694	1074	907	1981	4451	3969	8420	659	582	556	822
b) Polgári iskolai tanuló, <i>Schüler der Bürgerschulen</i>	2169	1491	3660	240	172	412	73	179	252	1339	956	2295	117	142	71	224
c) Középiskolai tanuló, <i>Schüler der Mittelschulen</i>	988	275	1263	307	24	331	204	23	227	910	93	1003	40	114	64	98
d) Tudomány-egyetemi hallgató, <i>Hörer der Universität</i>	1292	—	1292	220	—	220	152	—	152	665	—	665	41	76	42	65
e) Műegyetemi hallgató, <i>Hörer der Polytechnik</i>	209	—	209	69	—	69	48	—	48	235	—	235	7	24	13	23
f) Képezeti tanuló, <i>Schüler der Präparanden</i>	96	136	282	3	37	40	6	40	46	69	40	109	9	14	13	11
g) Szakiskolai tanuló, <i>Schüler der Fachschulen</i>	799	58	857	201	14	215	89	7	96	428	18	446	27	74	27	44
h) Művészeti tanuló, <i>Schüler der Kunstschulen</i>	86	80	166	2	16	18	8	11	19	26	37	63	5	6	5	6
i) Egyéb tanuló, <i>Schüler in sonstigen Schulen</i>	850	177	1027	85	24	109	124	11	135	844	198	1042	33	37	38	102
Összesen — Zusammen	17261	12159	29420	2053	1055	3108	1778	1178	2956	8967	5311	14278	938	1049	829	1395

F) Önálló kereset nélküliek — Ohne selbstständigen Erwerb

Kereseti ág — Erwerbszweig	Római kath. Röm. kath.		Ágostai Evang. A. C.		Helvét Reformirle		Izraelita Israeliten		Tehát 10,000 közt Also unter je 10,000					
	férő männlich	nő weiblich	férő männlich	nő weiblich	férő männlich	nő weiblich	férő männlich	nő weiblich	Róm. kath.	Ágostai Evang. A.C.	Helvét Reformirle	Israeliten		
V. Egyéb. — Sonstige.														
a) Kéjhölgyek, Prostituirte	—	583	—	44	44	—	87	87	126	126	19	15	24	12
b) Rabok Gefangene	520	104	38	13	51	50	15	65	76	19	20	18	18	9
c) Egyéb 15 éven alóli, Sonstige unter 15 Jahren	19217	27472	1972	1831	3803	2341	2036	4137	8818	7810	1489	1308	1245	1624
d) Egyéb 15 éven felüli, Sonstige über 15 Jahren	1591	—	16	—	16	10	—	10	506	—	506	5	3	50
Összesen — Zusammen	21328	28159	2026	1888	3914	2401	2198	4599	9400	7955	1578	1346	1290	1695

Összesítés. — Recapitulation.

A) Östermelés — Urproduction	1810	311	99	20	119	310	81	391	150	15	68	41	110	16
B) Ipar. — Industrie.														
I. Eledeipar, Nahrungindustrie	8412	931	826	80	906	620	91	711	2480	244	298	312	199	266
II. Ruházati ipar, Kleidungsindustrie	7857	2582	957	760	1717	1156	837	1993	3610	1471	333	591	559	496
III. Építő ipar, Bauindustrie	5234	155	5389	40	421	267	9	276	292	1	293	145	77	29
IV. Fonó- és szövőipar, Spinneret u. Weberei	230	61	291	1	14	14	4	18	150	114	9	4	5	26
V. Agyáipar, Thonindustrie	506	271	777	1	15	16	2	18	83	2	25	5	5	8
VI. Faipar, Holzindustrie	5583	30	5613	602	1	603	812	—	616	4	179	207	228	61
VII. Vas- és fémpar, Eisen u. Metall Industrie	9118	67	9185	1100	1	1101	1233	3	2143	54	298	379	347	215
VIII. Sokszorosító ipar, Polygraphische Indust	1427	368	1795	137	152	140	17	137	909	19	57	52	44	91
IX. Iparos művészet, Gewerbliche Kunst	603	107	710	88	10	98	49	49	582	61	643	34	14	63
X. Műszer-ipar, Mechanische Industrie	706	17	723	90	2	92	37	2	39	11	321	32	11	31
XI. Bőripar, Lederindustrie	809	8	817	89	2	91	98	—	183	1	189	25	31	27
XII. Papiripar, Papierindustrie	520	297	817	57	15	72	60	13	178	41	219	27	24	21
XIII. Olaj- és zsiripar, Oel- und Fett-Industrie	76	26	102	5	3	8	12	1	128	4	132	3	3	4
XIV. Iparos festő, Färbereien	1042	12	1054	87	1	88	85	—	185	13	198	33	30	24
XV. Egyéb ipar, Sonstige Industrie	3309	4336	7645	182	381	563	176	286	694	2324	244	194	130	295
Összesen — Zusammen	45432	9268	54700	4628	1313	5941	4775	1265	12548	4361	1744	2043	1695	1653

Ohne selbstständ. Erwerb
Önálló ker. nélkül

C)	Forgalom — Verkebr	8166	255	84211	790	17	8071	1679	34	1713	1644	38	16771	269	276	481	164
D)	Kereskedelem. — Handel.																
	I. Óstermelési kereskedelem, Handel mit <i>Urproducten</i>	1710	162	1872	265	15	280	199	19	218	2644	108	2752	60	96	62	269
	II. Iparcikk-kereskedelem, Handel mit <i>Industrieartikeln</i>	1561	259	1820	283	27	310	184	9	193	5132	344	5476	58	107	54	555
	III. Pénzrel és hitellel keresk., Handel mit <i>Geld und Credit</i>	614	4	618	139	—	139	105	—	105	1188	2	1190	20	48	29	116
	IV. Közvetítő, Vermittler	414	20	434	93	9	102	75	1	76	1800	26	1826	14	35	180	178
	V. Járókefél kereskedés, Ambulanter Handel	353	578	931	47	46	93	26	89	115	632	258	885	30	32	32	87
	VI. Egyéb kereskedelem, Sonstiger Handel	375	323	698	58	22	80	29	18	47	1016	279	1295	22	28	13	126
	Összesen — Zusammen	5027	1346	6373	885	119	1004	618	186	754	12412	1012	13424	204	346	212	1311
E)	Személyes szolgálat. <i>Persönliche Dienstleistungen.</i>																
	I. Testi szolgálat, Körperliche Dienstleistungen	31464	55704	87168	2460	4450	6910	3568	6459	10027	4234	5929	10169	2780	2376	2813	993
	II. Szellemi szolgálat, Geistige Dienstleistung	8178	2279	10457	1175	244	1419	1543	277	1820	2677	507	3184	334	487	510	311
	III. Különféle szolgálat, Verschiedene Dienstleistungen	4105	2925	7030	336	174	510	690	212	902	449	119	568	224	176	253	55
	Összesen — Zusammen	43747	60908	104555	3971	4868	8839	5801	6948	12749	7360	6555	13915	3858	3039	3576	1359
F)	Önálló kereset nélkülek. <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>																
	I. Saját vagyonából élők, Aus eigenen Mitteln Lebende	2293	3342	5635	222	320	542	211	277	488	906	1053	1959	180	186	137	191
	II. Háztartásban elfoglalta, In der Haushaltung beschäftigt	1	48922	48923	—	4500	4500	—	5486	5486	—	21360	21360	1560	1547	1539	2087
	III. Gyámolításból élők, Aus Unterstützung lebende	1611	2191	3802	152	159	311	236	232	468	630	702	1332	121	107	131	130
	IV. Tanulók, Schüler	17261	12159	29420	253	1055	3108	1778	1178	2956	8967	5311	14278	938	1069	829	1395
	V. Egyéb, Sonstige	21328	28159	49487	2026	1888	3914	2401	2198	4599	9400	7955	17355	1573	1346	1290	1695
	Összesen — Zusammen	42494	94773	137267	4453	7922	12375	4626	9371	13897	19903	36381	56284	4377	4255	3926	5498
	Főösszeg — Hauptsumme	146676	166861	313537	14826	14259	29085	17809	17835	35644	51017	48360	102377	10800	10000	10000	10000

Mellékfoglalkozások előfordulása a főfoglalkozások körében.
Das Vorkommen von Nebenbeschäftigungen in den Haupterwerbszweigen.

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
A) Östermelés. <i>Urproduction.</i>	a) Földműves, <i>Landwirth</i>	774	131	245	2
	b) Kertész, <i>Gärtner</i>	512	21	56	—
	c) Szőlőműves, <i>Weinbauer</i>	120	24	10	1
	d) Majoros és tehensz, <i>Milchmeier</i>	634	15	83	—
	e) Egyéb állattenyésztés, <i>Sonstige Viehzucht</i>	259	—	32	—
	f) Egyéb östermelés, <i>Sonstige Urproduction</i>	209	1	10	—
	Összesen — Zusammen	2508	192	436	3
B) Ipar. — <i>Industrie.</i>	I. Éledeipar. — <i>Nahrungsindustrie.</i>				
	a) Czukrász, <i>Conditor</i>	400	—	105	—
	b) Hentes, <i>Selcher</i>	1254	17	44	—
	c) Kávés és kávémérő, <i>Cafés u. Cafeschänker</i>	968	25	354	4
	d) Kifőző, <i>Kostgeber</i>	44	1	94	2
	e) Likörgyár, <i>Liqueurfabrik</i>	111	3	2	—
	f) Malomipar, <i>Mühlenindustrie</i>	1474	43	13	—
	g) Mészáros, <i>Fleischhauer</i>	1524	60	25	—
	h) Pálinkamérő, <i>Branntweinschänker</i>	136	8	10	—
	i) Pék, <i>Backer</i>	1864	34	142	—
	k) Serfőző, <i>Bierbrauer</i>	259	5	—	—
	l) Szalámigyártó, <i>Salamifabrikant</i>	97	18	—	—
	m) Szeszgyár, <i>Spiritusfabrik</i>	369	6	3	—
	n) Szikvizgyár, <i>Sodawasserfabrik</i>	51	4	6	—
	o) Vendégfogadó, <i>Hoteliers</i>	255	—	231	—
	p) Vendéglős és korcsmáros, <i>Gastwirth</i>	3469	86	289	3
	r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	202	2	37	—
	Összesen — Zusammen	12477	312	1355	9
	II. Ruházati ipar. — <i>Kleidungsindustrie.</i>				
a) Czipész, <i>Schuster</i>	6536	205	127	—	
b) Czipőfoltzó, <i>Flickschuster</i>	98	13	—	—	
c) Csizmadia, <i>Stiefelmacher</i>	446	27	3	—	
d) Divatárú és pipere, <i>Modewaaren u. Modist.</i>	4	—	164	1	
e) Kalapos, <i>Hutmacher</i>	238	11	95	—	
f) Keztyűs, <i>Handschuhmacher</i>	114	—	41	—	
g) Mosás, tisztítás, <i>Wäscherei und Reinigung</i>	14	3	2137	30	
h) Ruhatisztító, <i>Kleiderputzer</i>	71	1	28	1	
i) Ruhavarrónő, <i>Kleidernäherinnen</i>	—	—	773	—	
k) Sapkás, <i>Kappenmacher</i>	79	3	20	1	
l) Férfiszabó, <i>Männerschneider</i>	5429	63	63	—	
m) Foltozószabó, <i>Flickschneider</i>	111	4	27	—	
n) Nőiszabó, <i>Damenschneider</i>	280	3	1808	7	
o) Szűcs, <i>Kürschner</i>	328	9	5	2	
p) Vasalás, <i>Bügelei</i>	7	1	358	4	
r) Egyéb, <i>Sonstige</i>	83	—	66	—	
Összesen — Zusammen	13838	343	5715	46	

70. sz. tábla (Folytatás.)

Tabelle Nr. 70. (Fortsetzung.)

A főoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
III. Építőipar. — <i>Bauindustrie.</i>					
a) Kőműves, <i>Maurer</i>	3105	294	134	—	
b) Kőfaragó, <i>Steinmetze</i>	568	10	2	—	
c) Ács, <i>Zimmerleute</i>	1025	8	—	—	
d) Kővező, <i>Pflasterer</i>	240	5	—	—	
e) Cserépfedő, <i>Ziegeldecker</i>	289	14	—	—	
f) Üveges, <i>Glaser</i>	269	2	1	—	
g) Építőmester és pallér, <i>Baumeister und Bau- führer</i>	552	15	67	—	
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	182	4	2	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	6230	352	206	—	
IV. Fonó- és szövőipar. — <i>Spinnerei und Weberei.</i>					
a) Zsinór- és gombkötő, <i>Schnür- und Knopf- macher</i>	231	1	170	1	
b) Kötélgyártó, <i>Seiler</i>	76	4	—	—	
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	103	4	11	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	410	9	181	1	
V. Agyagipar. — <i>Thonindustrie.</i>					
a) Téglavető <i>Ziegelbrenner</i>	420	8	264	—	
b) Kályhás, <i>Ofensetzer</i>	74	1	1	—	
c) Fazekas, <i>Hafner</i>	52	2	—	—	
d) Pipacsináló, <i>Pfeifenmacher</i>	42	1	1	—	
e) Egyéb, <i>Sonstige</i>	36	1	11	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	624	13	277	—	
VI. Faipar. — <i>Holzindustrie.</i>					
a) Asztalos, <i>Tischler</i>	5812	78	7	—	
b) Esztergályos, <i>Drechsler</i>	473	9	3	—	
c) Kádár, <i>Böttcher</i>	593	9	—	—	
d) Bognár, <i>Binder</i>	394	7	—	—	
e) Kocsigyártó, <i>Wagner</i>	152	6	2	—	
f) Kosárfonó, <i>Korbflechter</i>	100	1	1	—	
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	199	12	22	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	7723	122	35	—	
VII. Fémipar. — <i>Metallindustrie</i>					
a) Drágakő és ékszer, <i>Edelmetall und Juwel.</i>	801	4	84	—	
b) Bádogos, <i>Spengler</i>	1289	39	5	—	
c) Betűöntő, <i>Schriftgiesser</i>	85	—	5	—	
d) Bronzműves, <i>Bronzarbeiter</i>	87	—	—	—	
e) Drótos, <i>Drahtbinder</i>	69	—	—	—	
f) Ércesztergályos, <i>Erzdrechsler</i>	75	—	10	—	
g) Érczöntő, <i>Erzgiesser</i>	99	—	—	—	
h) Fémöntő, <i>Metallgiesser</i>	40	—	28	—	
i) Gépgyáripár, <i>Maschinenindustrie</i>	630	19	—	—	
k) Géplakatos, <i>Maschinenschlosser</i>	1124	6	—	—	
l) Kazánkovács, <i>Kesselschmiede</i>	177	1	—	—	

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>	Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon</i> <i>haben</i> <i>Neben-</i> <i>beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon</i> <i>haben</i> <i>Neben-</i> <i>beruf</i>
m) Kovács, <i>Schmiede</i>	2191	12	—	—
n) Lakatos, <i>Schlosser</i>	4951	39	—	—
o) Rézműves, <i>Kupferschmied</i>	172	1	—	—
p) Rézöntő, <i>Kupfergiesser</i>	159	1	—	—
r) Reszelővágó, <i>Feilenhauer</i>	80	—	3	—
s) Vasesztergályos, <i>Eisendrechsler</i>	692	4	—	—
t) Vasöntő, <i>Eisengiesser</i>	784	5	—	—
u) Egyéb vasipar, <i>Sonstige Eisenindustrie</i>	198	1	1	—
v) Egyéb fémipar, <i>Sonstige Metallindustrie</i>	191	1	3	1
Összesen — Zusammen	13894	133	139	1
VIII. Sokszorosítóipar. — Polygraphische Industrie.				
a) Könyvmda, <i>Lithographie</i>	289	—	10	—
b) Könyvnyomda, <i>Buchdruckerei</i>	2354	16	412	—
Összesen — Zusammen	2643	16	422	—
IX. Iparosművészet. — Gewerbliche Kunst.				
a) Fényképész, <i>Photographen</i>	220	4	15	—
b) Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	664	31	—	—
c) Virágcsináló, <i>Blumenmacher</i>	12	—	162	—
d) Czimfestő, <i>Schildermaler</i>	158	7	—	—
e) Vésnök, <i>Graveure</i>	143	16	2	—
f) Fametsző, <i>Xylographen</i>	61	1	1	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	79	2	2	—
Összesen — Zusammen	1337	61	182	—
X. Műszeripar. — Mechanische Industrie.				
a) Órás, <i>Uhrmacher</i>	375	19	5	—
b) Látszerész, <i>Optiker</i>	42	5	2	—
c) Puskaműves, <i>Büchsenmacher</i>	33	1	—	—
d) Hangszerkészítő, <i>Verfertiger von musikal. Instrumenten</i>	139	1	1	—
e) Mechanikus, <i>Mechaniker</i>	111	3	—	—
f) Műszerész, <i>Zeugschmiede</i>	269	6	—	—
g) Egyéb, <i>Sonstige</i>	179	11	24	—
Összesen — Zusammen	1148	46	32	—
XI. Bőripar. — Leder-Industrie.				
a) Szijszövő, <i>Riemer</i>	536	10	—	—
b) Nyerges, <i>Sattler</i>	224	29	—	—
c) Bőrdőndős, <i>Taschner</i>	147	1	2	—
d) Timár, <i>Gerber</i>	166	2	—	—
e) Bőrgyár, <i>Lederfabrik</i>	49	1	—	—
f) Egyéb bőripar, <i>Sonstige Leder-Industrie</i>	95	3	9	—
Összesen — Zusammen	1217	46	11	—

70. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 70. (Fortsetzung.)

A főoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- heruf</i>
XII. Papíripar. — <i>Papierindustrie.</i>					
a) Papírgyár, <i>Papierfabrik</i>	29	—	41	—	
b) Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	669	5	125	—	
c) Dobozgyár, <i>Schachtelfabrik</i>	31	—	111	—	
d) Egyéb papíripar, <i>Sonstige Papierindustrie</i>	102	6	90	2	
Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	831	11	367	2	
XIII. Olaj- és zsiripar. — <i>Oil- und Fett- Industrie.</i>					
a) Olajgyári ipar, <i>Oilindustrie</i>	88	—	3	—	
b) Szappanos, <i>Seifensieder</i>	82	1	11	—	
c) Egyéb, <i>Sonstige</i>	54	2	21	—	
Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	224	3	35	—	
XIV. Iparos festés. — <i>Färbereien.</i>					
a) Mázoló, <i>Anstreicher</i>	651	16	4	—	
b) Fényező, <i>Lackierer</i>	383	9	2	—	
c) Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	171	3	1	—	
d) Egyéb, <i>Sonstige</i>	232	12	19	—	
Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	1437	40	26	—	
XV. Vegyes ipar. — <i>Verschiedene Industrien.</i>					
a) Aranyozó, <i>Vergolder</i>	177	3	2	—	
b) Borbély és fodrász, <i>Barbier u. Friseur</i>	1133	1	16	—	
c) Dohánygyárban, <i>in Tabakfabriken</i>	44	1	420	—	
d) Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	34	—	29	—	
e) Fodrásznő, <i>Friseurinnen</i>	—	—	233	1	
f) Fűtő, <i>Heizer</i>	62	2	—	—	
g) Hajógyárban, <i>in Schiffswerften</i>	973	8	—	—	
h) Kárpitos, <i>Tapezierer</i>	855	26	10	—	
i) Kefekötő, <i>Bürstenbinder</i>	231	3	6	—	
k) Kéményseprő, <i>Rauchfangkehrer</i>	173	—	7	—	
l) Női kézimunka, <i>Weibliche Handarbeiten</i>	48	—	6442	30	
m) Légszeszgyár, <i>Gasfabrik</i>	102	2	1	—	
n) Paplankészítő, <i>Bettdeckenmacher</i>	102	3	22	—	
o) Vegyészeti ipar, <i>Chemische Industrie</i>	80	15	7	—	
p) Egyéb, <i>Sonstige</i>	465	12	208	1	
Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	4479	76	7403	32	
Összes ipar. — <i>Industrie Zusammen</i> . . .	68512	1583	16386	91	
I. Száraz forgalom. — <i>Landverkehr.</i>					
a) Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	1103	8	22	—	
b) Közkocsi, <i>Omnibus</i>	253	2	—	—	
c) Bérkocsi, <i>Fiakker</i>	1581	8	31	—	
d) Lóvasút, <i>Tramway</i>	645	2	—	—	
e) Villamos vasút, <i>Elektrische Bahnen</i>	110	5	2	—	
f) Gőzvasút, <i>Eisenbahnen</i>	4848	92	75	—	

B) Ipar. — Industrie.

C) Forgalom. — Verkehr.

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>		
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	
C) Forgalom. — <i>Verkehr.</i>	<i>g)</i> Posta és távirda, <i>Post und Telegraph</i>	2019	24	145	—	
	<i>h)</i> Telefon, <i>Telephon</i>	30	—	53	1	
	<i>i)</i> Szállítás, <i>Spedition</i>	404	1	1	—	
	<i>k)</i> Egyéb, <i>Sonstige</i>	86	3	—	—	
	Összesen — <i>Zusammen</i>	11079	145	329	1	
	II. Viziforgalom. — <i>Wasserverkehr.</i>					
	<i>a)</i> Gőzhajózás, <i>Dampfschiffahrt</i>	1388	10	17	—	
	<i>b)</i> Vízszabályozás, <i>Wasserregulierung</i>	21	—	—	—	
	Összesen <i>Zusammen</i>	1409	10	17	—	
	Összes forgalom — <i>Verkehr zusammen</i>	12488	155	346	1	
D) Kereskedelem. — <i>Handel.</i>	I. Kereskedelem ősterményekkel. <i>Handel mit Urproducten.</i>					
	<i>a)</i> Borkereskedő, <i>Weinhändler</i>	286	13	8	—	
	<i>b)</i> Fakereskedő, <i>Holzhändler</i>	526	8	36	—	
	<i>c)</i> Fűszerkereskedő, <i>Specereihändler</i>	2105	23	47	—	
	<i>d)</i> Gabona- és terménykereskedő, <i>Getreide und Productenhändler</i>	939	28	7	—	
	<i>e)</i> Gyógyfűkereskedő, <i>Droguerienhändler</i>	100	—	6	—	
	<i>f)</i> Sertéskereskedő, <i>Schweinehändler</i>	134	—	12	—	
	<i>g)</i> Szénkereskedő, <i>Kohlenhändler</i>	97	6	1	—	
	<i>h)</i> Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	94	15	85	1	
	<i>i)</i> Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	11	1	21	—	
	<i>k)</i> Egyéb kereskedő, <i>Sonstige Händler</i>	623	44	92	—	
		Összesen — <i>Zusammen</i>	4915	138	315	1
		II. Kereskedelem iparcikkekkel. <i>Handel mit Industrieartikeln.</i>				
		<i>a)</i> Arany- és ékszerkereskedő, <i>Gold- und Ju- welenhändler</i>	84	—	7	—
		<i>b)</i> Borkereskedő, <i>Lederhändler</i>	354	5	3	—
		<i>c)</i> Butorkereskedő, <i>Möbelhändler</i>	139	2	3	—
		<i>d)</i> Czipőkereskedő, <i>Schuhhändler</i>	77	2	17	—
		<i>e)</i> Díszműárúkereskedő, <i>Galanteriewaarenhändler</i>	98	—	8	—
		<i>f)</i> Divatárúkereskedő, <i>Modewaarenhändler</i>	796	—	231	1
		<i>g)</i> Fehérneműkereskedő, <i>Waschehändler</i>	109	—	14	—
	<i>h)</i> Festékkereskedő, <i>Farbenhändler</i>	137	—	2	—	
	<i>i)</i> Gépkereskedő, <i>Maschinenhändler</i>	81	—	—	—	
	<i>k)</i> Kalapkereskedő, <i>Huthändler</i>	166	1	20	—	
	<i>l)</i> Kézműárúkereskedő, <i>Manufacturwaaren- händler</i>	533	1	5	—	
	<i>m)</i> Lisztkereskedő, <i>Mehlhändler</i>	138	17	19	—	
	<i>n)</i> Norinbergi árú kereskedő, <i>Nürnberger- waarenhändler</i>	180	—	25	—	
	<i>o)</i> Papírkkereskedő, <i>Papierhändler</i>	405	11	10	—	
	<i>p)</i> Posztókereskedő, <i>Tuchhändler</i>	312	2	3	—	
	<i>r)</i> Rőfőskereskedő, <i>Schnittwaarenhändler</i>	598	5	9	—	
	<i>s)</i> Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	395	14	32	—	
	<i>sz)</i> Rövidárúkereskedő, <i>Kurzwaarenhändler</i>	775	—	68	—	
	<i>t)</i> Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	138	—	4	—	

70. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 70. (Fortsetzung.)

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>	Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
<i>ty</i>) Szerszámkereskedő, <i>Werkzeughändler</i>	55	—	1	1
<i>u</i>) Üveg- és porcellánkereskedő, <i>Glas- und Porzellanhändler</i>	142	—	11	—
<i>v</i>) Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	364	3	4	1
<i>x</i>) Vázonkereskedő, <i>Leinwandhändler</i>	229	12	3	1
<i>y</i>) Vegyeskereskedő, <i>Gemischwaarenhändler</i>	99	—	7	—
<i>z</i>) Egyéb, <i>Sonstige</i>	931	18	139	1
Összesen — Zusammen	7835	93	645	5
III. Kereskedelem pénzzel és hitellel. <i>Handel mit Geld und Credit.</i>				
<i>a</i>) Bankok, <i>Banken</i>	730	26	—	—
<i>b</i>) Biztosítás, <i>Assecuranzen</i>	816	32	1	—
<i>c</i>) Magánbank és pénzváltó, <i>Privatbanken und Geldwechsler</i>	222	8	—	—
<i>d</i>) Takarékpénztár, <i>Sparcassen</i>	173	10	—	—
<i>e</i>) Zálogüzlet, <i>Versatzgeschäfte</i>	125	8	5	—
<i>f</i>) Egyéb, <i>Sonstige</i>	14	—	—	—
Összesen — Zusammen	2080	84	6	—
IV. Közvetítők. — Vermittler.				
<i>a</i>) Ügynök és alkusz, <i>Agenten und Makler</i>	2421	19	56	—
Összesen — Zusammen	2421	19	56	—
V. Járókelő kiskereskedés. — Ambulanter Kleinhandel.				
<i>a</i>) Házaló, <i>Hausirer</i>	743	9	88	—
<i>b</i>) Kofa, <i>Höckerinnen</i>	104	—	677	—
<i>c</i>) Tojáskereskedő, <i>Eierverkäufer</i>	12	—	17	—
<i>d</i>) Kenyérárús, <i>Brodverkäufer</i>	6	—	5	—
<i>e</i>) Baromfikereskedő, <i>Geflügelverkäufer</i>	72	—	87	—
<i>f</i>) Kacséber, <i>Gottscheer</i>	77	—	—	—
<i>g</i>) Egyéb piaci árús, <i>Sonstiger Standverkäufer</i>	64	—	116	—
<i>h</i>) Egyéb, <i>Sonstige</i>	4	—	1	—
Összesen — Zusammen	1082	9	991	—
IV. Egyéb kereskedelem. — Sonstiger Handel.				
<i>a</i>) Dohánytőzsde és lottó, <i>Tabakfabrik u. Lotto- kollektur</i>	80	6	176	1
<i>b</i>) Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i>	241	2	6	—
<i>c</i>) Haszonbérlet, <i>Pächter</i>	39	—	17	—
<i>d</i>) Szatócs, <i>Fragner</i>	787	73	415	3
<i>e</i>) Temetkezési vállalk., <i>Leichenbestatt.-Untern.</i>	21	—	—	—
<i>f</i>) Zsibárús, <i>Trödler</i>	158	—	22	—
<i>g</i>) Rongykereskedő, <i>Hadernhändler</i>	16	—	4	—
<i>h</i>) Megnevezetlen árukkal keresk., <i>Ohne nähere Bezeichnung</i>	104	38	4	—
<i>i</i>) Egyéb, <i>Sonstige</i>	65	—	2	—
Összesen — Zusammen	1511	119	646	4
Összes kereskedelem — Handel zusammen	19344	462	2659	10

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást űz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
I. Testi szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistung.</i>					
a) Napszámos, <i>Tagelöhner</i>	33002	—	36491	—	—
b) Munkás, <i>Arbeiter</i>	2049	—	2994	—	—
c) Cseléd, <i>Gesinde</i>	5191	—	34349	—	—
d) Hordár, <i>Dienstmänner</i>	752	16	—	—	—
e) Alkalmazott szolgák, <i>Angestellte Dienstleute</i>	1192	—	1	—	—
f) Helyszerzők, <i>Stellenvermittler</i>	119	2	36	—	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	42305	18	73871	—	—
II. Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistungen.</i>					
a) Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i>	4270	138	—	—	—
b) Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i>	88	5	—	—	—
c) Fővárosi hivatalnok, <i>Hauptstädtische Beamte</i>	958	61	—	—	—
d) Egyéb hivatalnok, <i>Sonstige Beamte</i>	535	35	8	—	—
e) Írnok, <i>Schreiber</i>	89	—	3	—	—
f) Ügyvéd, <i>Advokaten</i>	1227	88	—	—	—
g) Orvos és sebész, <i>Aerzte und Wundärzte</i>	1021	62	—	—	—
h) Egyéb egészségügy, <i>Sonstiges Sanitätspersonal</i>	311	8	489	—	1
i) Tanító, <i>Lehrer</i>	1437	197	1803	—	—
k) Író, <i>Schriftsteller</i>	354	37	9	—	—
l) Műzenész és zenetanár, <i>Musiker und Musik- lehrer</i>	563	14	179	—	6
m) Színész, <i>Schauspieler</i>	170	14	215	—	—
n) Festő és szobrász, <i>Maler und Bildhauer</i>	569	12	15	—	—
o) Egyéb művészet, <i>Sonstige Kunst</i>	681	4	181	—	—
p) Isteni szolgálat, <i>Gottesdienst</i>	258	52	437	—	—
r) Könyvvivő, <i>Buchhalter</i>	74	3	1	—	—
s) Építész és mérnök, <i>Architekten u. Ingenieure</i>	718	9	—	—	—
t) Gépész, <i>Maschinisten</i>	403	—	—	—	—
u) Egyéb szellemi szolgálat, <i>Sonstige Geistige Dienstleistungen</i>	253	9	1	—	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	13979	748	3341	7	—
III. Különféle szolgálat. — <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>					
a) Katonáság, <i>Militär</i>	599	—	—	—	—
b) Őrség, <i>Wache</i>	1883	31	10	—	—
c) Vám- és jegyszedő, <i>Mautheinnnehmer und Billeteure</i>	31	1	9	—	2
d) Különféle felvigyázó, <i>Diverse Aufseher</i>	336	13	23	—	3
e) Lámpagyújtó, <i>Lampenzünder</i>	108	9	—	—	—
f) Házmester, <i>Hausmeister</i>	1295	202	1217	—	26
g) Különféle szolgák, <i>Diverse Diener</i>	244	31	342	—	16
h) Egyéb, <i>Sonstige</i>	1250	—	1857	—	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	5746	287	3458	47	—
Összes személyes szolgálat, <i>Persönliche Dienst- leistung zusammen</i>	62030	1053	80670	54	—

70. sz. tábla (Folytatás.)

Tabelle Nr. 70. (Fortsetzung).

A főoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
F) Önálló kereset nélküli. <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>	Saját vagyomból élők. — <i>Aus eigenen Mitteln Lebende.</i>				
	a) Magánzó, <i>Privatiers</i>	1049	—	2457	—
	b) Háztulajdonos, <i>Hausbesitzer</i>	1032	—	1254	—
	c) Tőkepezés, <i>Capitalisten</i>	132	—	148	—
	d) Nyugdíjas, <i>Pensionierten</i>	1479	—	1197	—
	I. Összes saját vagyomból élő, <i>Aus eigenen Mitteln Lebende zusammen</i>	3692	—	5056	—
	II. Háztartásban elfoglalva. <i>In der Haus- haltung beschäftigt</i>	1	—	80673	—
	III. Gyámolításból élő, <i>Aus Unterstützung Lebende</i>	2693	—	3344	—
	IV. Tanulók, <i>Lehnende</i>	30266	—	19831	—
	V. Egyéb. — <i>Sonstige.</i>				
a) Kéjndök, <i>Prostituirte</i>	—	—	856	—	
b) Rabok, <i>Gefangene</i>	697	—	151	—	
c) Egyéb 15 éven aluli, <i>Sonstige unter 15 Jahren</i>	32480	—	39413	—	
d) Egyéb 15 éven felüli, <i>Sonstige über 15 Jahren</i>	2139	—	—	—	
Összesen — <i>Zusammen</i>	35316	—	40420	—	
Összes önálló kereset nélküliek. — <i>Ohne selbstständ. Erwerb. zusam.</i>	71968	—	149324	—	
Összesítés. — <i>Recapitulation.</i>					
A)	Östermelés. — <i>Urproduktion</i>	2508	192	436	3
B)	Ipar. — <i>Industrie.</i>				
	I. Éledeipar, <i>Nahrungsindustrie</i>	12477	312	1355	9
	II. Ruházati ipar, <i>Kleidungsindustrie</i>	13838	343	5715	46
	III. Építő ipar, <i>Bauindustrie</i>	6230	352	206	—
	IV. Fonó- és szövőipar, <i>Spinnerei und Weberei</i>	410	9	181	1
	V. Agyagipar, <i>Thonindustrie</i>	624	13	277	—
	VI. Faipar, <i>Holzindustrie</i>	7723	122	35	—
	VII. Fémpipar, <i>Metallindustrie</i>	13894	133	139	1
	VIII. Sokszorosító ipar, <i>Polygraphische Industrie</i>	2643	16	422	—
	IX. Iparos művészet, <i>Gewerbliche Kunst</i>	1337	61	182	—
	X. Műszer ipar, <i>Mechanische Industrie</i>	1148	46	32	—
	XI. Bőripar, <i>Lederindustrie</i>	1217	46	11	—
	XII. Papíripar, <i>Papierindustrie</i>	831	11	367	2
	XIII. Olaj- és zsíripar, <i>Oel- und Fettindustrie</i>	224	3	35	—
	XIV. Iparos festő, <i>Färbereien</i>	1437	40	26	—
	XV. Vegyes ipar, <i>Verschiedene Industrie</i>	4479	76	7403	32
Összes ipar — <i>Industrie Zusammen</i>	68512	1583	16386	91	

A főfoglalkozási ágak megnevezése <i>Benennung der Haupterwerbszweige</i>		Férfi — <i>Männlich</i>		Nő — <i>Weiblich</i>	
		létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>	létszám <i>Anzahl</i>	ebből mel- lék foglal- kozást üz <i>Hievon haben Neben- beruf</i>
Forgalom. — <i>Verkehr.</i>					
C)	I. Száraz forgalom, <i>Landverkehr</i>	11079	145	329	1
	II. Víziforgalom, <i>Wasserverkehr</i>	1409	10	17	—
	Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	12488	155	346	1
Kereskedelem. — <i>Handel.</i>					
D)	I. Österményekkel kereskedők, <i>Handel mit Urprodukten</i>	4915	138	315	1
	II. Iparcikkkel kereskedők, <i>Handel mit In- dustrie-Artikeln</i>	7335	93	645	5
	III. Pénzzel és hitellel kereskedők, <i>Handel mit Geld und Credit</i>	2080	84	6	—
	IV. Közvetítők, <i>Vermittler</i>	2421	19	56	—
	V. Járókelő kereskedők, <i>Ambul. Kleinhandel</i>	1082	9	991	—
	VI. Egyéb kereskedők, <i>Sonstiger Handel</i>	1511	119	646	4
	Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	19344	462	2659	10
Személyes szolgálat. — <i>Persönliche Dienstleistung.</i>					
E)	I. Testi szolgálat, <i>Körperliche Dienstleistung</i>	42305	18	73871	—
	II. Szellemi szolgálat, <i>Geistige Dienstleistung</i>	13979	748	3341	7
	III. Különféle szolgálat, <i>Verschiedene Dienst- leistung</i>	5746	287	3458	47
	Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	62030	1053	80670	54
Kereset nélküliek. — <i>Ohne Erwerb.</i>					
F)	I. Saját vagyomból élők, <i>Aus eigenen Mitteln Lebende</i>	3692	—	5056	—
	II. Háztartásban elfoglalva, <i>In der Haus- haltung Beschäftigte</i>	1	—	80373	—
	III. Gyámolításból élők, <i>Von Unterstützung Lebende</i>	2693	—	3344	—
	IV. Tanulók, <i>Lernende</i>	30266	—	19831	—
	V. Egyéb, <i>Sonstige</i>	35316	—	40420	—
Összesen — <i>Zusammen</i> . . .	71968	—	149324	—	
Főösszeg — <i>Hauptsumme</i> . . .		236850	3445	249821	159

Mellékfoglalkozások részletezése.

Specification der Nebenbeschäftigungen.

71. sz. tábla.

Tabelle Nr. 71.

A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi <i>Männer</i>	Nő <i>Frauen</i>	A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi <i>Männer</i>	Nő <i>Frauen</i>
A) Őstermelés. — Urproduction.			Kőfaragó, Steinmetzen		
Bányászat, Bergbau	2	—	Kőműves, Maurer	45	—
Erdészet, Forstwesen	1	—	Kövező, Pflasterer	1	—
Földművelés, Ackerbau	63	—	Lemezfedő, Pappedecker	2	—
Gyümölcsstermelő, Obstzüchter	1	—	Légszuszberendező, Gasinstalleur	5	1
Halász, Fischer	3	—	Márványcsiszoló, Marmorpolier	1	—
Kertész, Gärtner	9	—	Mozaikmunkás, Mosaikerzeuger	1	—
Majoros, tehenész, Milchmeier	12	2	Üveges, Glaser	3	—
Szőlőművelés, Weinbau	17	2	Vízvezetési berendező, Wasserleitungs- Installateur	6	—
Összesen — Zusammen	108	4	Összesen — Zusammen	79	1
B) Ipar. — Industrie.			IV. Fonó- és szövőipar. — Textil- industrie.		
I. Éledelel ipar. — Nahrungsindustrie.			Gombkötő, Knopfmacher		
Bormérő, Weinschänker	21	5	Paszományos, Posamentierer	1	—
Czukrász, Zuckerbäcker	8	—	Összesen — Zusammen	4	—
Hentes, Selcher	49	—	V. Agyagipar. — Thonindustrie.		
Kávémérő, Kaffeeschänker	11	3	Fazekas, Töpfer	1	—
Kifőző, Auskocher	6	3	Téglagyáros, Ziegelbrenner	3	—
Likörgyáros, Liqueurfabrik	4	—	Összesen — Zusammen	4	—
Mészáros, Fleischhauer	18	—	VI. Faipar. — Holzindustrie.		
Malomipar, Mühlenindustrie	20	—	Asztalos, Tischler	16	—
Markotányos, Marketender	1	—	Bognár és kocsigyártó, Wagner	15	—
Pálinkamérő, Brantweinschänker	4	—	Butorgyár, Möbelfabrikant	2	—
Pék, Bäcker	9	—	Esztergályos, Drechsler	6	—
Pinczér, Kelner	11	1	Kádár, Böttcher	7	—
Szalámikészítő, Salamimacher	24	—	Kosárfonó, Korbflechter	6	—
Vendéglős és korcsmáros, Gastwirth	44	7	Kaptafakészítő, Leistenschneider	1	—
Összesen — Zusammen	230	19	Parketrakó, Parquettenleger	2	—
II. Ruházati ipar. — Kleidungs- industrie.			Seprókötő, Besenbinder	1	—
Csizmadia, Csizmenmacher	4	—	Székfonó, Sesselflechter	2	—
Czipész, Schuster	46	—	Zsindelykészítő, Schindelerzeuger	1	—
Férfiszabó, Männerschneider	22	—	Összesen — Zusammen	59	—
Kalapos, Hutmacher	3	—	VII. Fémipar. — Metallindustrie.		
Kézelő készítő, Manschettenmacher	1	—	Aranyműves, Goldarbeiter	2	—
Mosónő, Wäscherinnen	—	9	Bádogos, Spengler	2	—
Nőiszabó, Damenschneider	1	1	Ekszerész, Juwelire	19	—
Ruhatisztító, Kleiderreiniger	1	3	Ércszertergályos, Metalldrechsler	2	—
Sapkás, Kappenmacher	2	2	Ércöntő, Metallgiesser	1	—
Szűrszabó, Szürschneider	1	—	Ércnyomó, Metalldrucker	1	—
Szűcs, Kürschner	9	—	Gépgyári ipar, Maschinenindustrie	10	—
Vasalás, Büglerei	—	22	Gőzkazánkészítő, Dampfkesselfabrik	1	—
Összesen — Zusammen	90	37	Kovács, Schmiede	16	—
III. Építőipar. — Bauindustrie.			Lakatos, Schlosser	15	—
Ács, Zimmerleute	4	—	Összesen — Zusammen	68	—
Aszfaltozó, Asphaltfabrik	1	—			
Cserépfedő, Ziegeldecker	4	—			

A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi Männer	Nő Frauen	A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi Männer	Nő Frauen
VIII. Sokszorosító ipar. <i>Polygraphische Industrie.</i>			Kártyafestő, <i>Kartenmaler</i>		
Betűszedő, <i>Schriftsetzer</i>	3	—	Kékfestő, <i>Blaufärber</i>	3	—
Nyomdász, <i>Buchdrucker</i>	19	—	Márványfestő, <i>Marmormaler</i>	1	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	22	—	Mázoló, <i>Anstreicher</i>	29	1
			Ruhafestő, <i>Kleiderfärber</i>	1	—
			Üvegfestő, <i>Glasmaler</i>	1	—
			Összesen — <i>Zusammen</i>	81	1
IX. Iparos művészet. — Gewerbliche Kunst.			XV. Egyéb ipar. — Sonstige Industrie.		
Czizeleur, <i>Ciseleure</i>	2	—	Aranyozó, <i>Vergolder</i>	1	—
Diszító, <i>Decorateure</i>	17	—	Ablaktisztító, <i>Fensterputzer</i>	1	—
Fényképész, <i>Photographen</i>	1	—	Borbély és fodrász, <i>Friseure und</i>		
Mintametsző, <i>Modellschreiner</i>	8	—	<i>Raseure</i>	10	3
Szobafestő, <i>Zimmermaler</i>	1	—	Dohánygyártás, <i>Tabakfabrication</i>	1	—
Vésnök, <i>Graveure</i>	1	—	Ernyőkészítő, <i>Schirmmacher</i>	1	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	30	—	Festékgár, <i>Farbenfabrik</i>	1	—
			Főszöntő, <i>Fössgiesser</i>	3	—
			Fürdőipar, <i>Badeindustrie</i>	1	—
			Gyártulajdonos, <i>Fabriksbesitzer</i>	4	—
			Hímzés, <i>Stickerei</i>	3	—
			Hajógyár, <i>Schiffswerfte</i>	1	—
			Kárpitos, <i>Tapetzierer</i>	9	—
			Kéményseprő, <i>Schornsteinfeger</i>	2	—
			Szerelő, <i>Monteure</i>	4	—
			Vonalozó intézet, <i>Rastrieranstalt</i>	1	—
			Varrónő, <i>Näherinnen</i>	—	12
			Zongorahangoló, <i>Klavierstimmer</i>	7	—
			Egyéb ipar, <i>Sonstige Industrie</i>	14	—
			Összesen — <i>Zusammen</i>	64	15
			Összes ipar — <i>Gesamnte Industrie</i>	774	88
XI. Bőripar. — Lederindustrie.			C) Forgalom. — Verkehr.		
Bőrgyártás, <i>Lederfabrication</i>	1	8	I. Száraz forgalom. — Landverkehr.		
Kötszerész, <i>Bandagist</i>	1	—	Bérkocsis, <i>Fiaker</i>	13	—
Nyerges, <i>Sattler</i>	2	—	Szállító, <i>Spediteure</i>	3	—
Szűjgyártó, <i>Riemer</i>	15	—	Fuvaros, <i>Fuhrleute</i>	15	1
Timár, <i>Gerber</i>	2	—	Közuti vasut, <i>Tramway</i>	9	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	21	8	Vasutak, <i>Eisenbahnen</i>	21	—
			Összesen — <i>Zusammen</i>	61	1
XII. Papiripar. — Papierindustrie.			II. Víziforgalom. — Wasserverkehr.		
Könyvkötő, <i>Buchbinder</i>	6	1	Hajózás, <i>Schiffahrt</i>	3	—
Papirkárpitkészítő, <i>Tapetenerzeuger</i>	1	—	Összesen — <i>Zusammen</i>	3	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	7	1	Összes forgalom — Gesamtter Verk.		
				64	1
XIII. Olaj- és zsíripar. — Oel- und Fettindustrie.			D) Kereskedelem. — Handel.		
Szappanfőző, <i>Seifensieder</i>	—	1	I. Kereskedelem ősterményekkel. <i>Handel mit Urproducten.</i>		
Gyertyagyár, <i>Kerzenfabrik</i>	1	—	Borkereskedő, <i>Weinhändler</i>	3	—
Összesen — <i>Zusammen</i>	1	1	Fa- és szénkereskedő, <i>Holz- u. Kohlenh.</i>	21	—
XIV. Iparosfestő. — Färber.					
Czímfestő, <i>Firmenmaler</i>	2	—			
Festő, <i>Färber</i>	24	—			
Fényező, <i>Lackirer</i>	19	—			

71. sz. tábla. (Folytatás.)

Tabelle Nr. 71. (Fortsetzung.)

A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi Männer	Nő Frauen	A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi Männer	Nő Frauen					
Fűszerkereskedő, <i>Specereihändler</i>	8	—	IV. Közvetítők. — <i>Vermittler.</i> Bizományos, <i>Commissionäre</i> Ügynök, <i>Agenten</i> Összesen — <i>Zusammen</i>	5 53 58	— 1 1					
Gabonakereskedő, <i>Getreidehändler</i>	5	—								
Gyapjúkereskedő, <i>Wollhändler</i>	2	—								
Gyümölcskereskedő, <i>Obsthändler</i>	4	1								
Halkereskedő, <i>Fischhändler</i>	1	—								
Húskereskedő, <i>Fleischhändler</i>	2	—								
Jégkereskedő, <i>Eishändler</i>	6	—								
Köszénkereskedő, <i>Kohlenhändler</i>	3	—								
Márványkereskedő, <i>Marmorhändler</i>	1	—								
Olaj és zsirkereskedő, <i>Oel u. Fetthänd.</i>	10	—								
Serléskereskedő, <i>Schweinehändler</i>	9	—	V. Járókelő kereskedő. <i>Ambulirender Handel.</i> Házaló, <i>Hausierer</i> Összesen — <i>Zusammen</i>	2 2	— —					
Tejkereskedő, <i>Milchhändler</i>	6	4								
Vaj- és sajtkereskedő, <i>Butter- u. Käseh.</i>	8	—	VI. Egyéb kereskedelem. — <i>Sonstiger Handel.</i> Baromfikereskedő, <i>Geflügelhändler</i> Dohánytőzsde és lotto, <i>Tabak u. Lotto-collectur</i> Haszonbérlet, <i>Pächter</i> Hirdetővállalat, <i>Annoncenbureau</i> Kofa, <i>Höckerinnen</i> Könyvkereskedő, <i>Buchhändler</i> Megnevezetlen árukkal kereskedő, <i>Handler mit Artikeln ohne Benenn.</i> Szalócs, <i>Fragner</i> Temetésvállalkozó, <i>Leichenbestattungs-Unternehmer</i> Tojáskereskedő, <i>Eierhändler</i> Vállalkozó, <i>Unternehmer</i> Zsibárus, <i>Trödler</i> Egyéb, <i>Sonstige</i> Összesen — <i>Zusammen</i>	90	5	6 21 14 1 — 2 33 25 3 2 5 2 — 114	— 1 1 — 1 — 4 — — — — — — 23			
Virágkereskedő, <i>Blumenhändler</i>	1	—								
Összesen — <i>Zusammen</i>	90	5								
II. Iparcikkekkel kereskedő <i>Handel mit Industrie-Artikeln</i>								E) Személyes szolgálat. — <i>Persönl. Dienstleistungen.</i> I. Testi szolgálat. — <i>Körperliche Dienstleistung.</i> Alkalmazott szolgák, <i>Diener</i> Fűtő, <i>Heizer</i> Favágó, <i>Holzhacker</i> Kézbesítő, <i>Zusteller</i> Kocsis, <i>Kutscher</i> Munkás, <i>Arbeiter</i> Napszámos, <i>Tagelöhner</i> Vendéglőben mindenés, <i>Hausknecht</i> Összesen — <i>Zusammen</i>	362	36
Aczélműkereskedő, <i>Stahlwaarenhändl.</i>	1	—								
Arany- és ezüstk kereskedő, <i>Gold- und Silberhändler</i>	2	—								
Butorkereskedő, <i>Möbelhändler</i>	2	—								
Csemegek kereskedő, <i>Delicatessenhänd.</i>	3	—								
Divatárukereskedő, <i>Modertikkelhändl.</i>	5	2								
Fehérműkereskedő, <i>Weisswascheh.</i>	6	—								
Festékkereskedő, <i>Farbenhändler</i>	2	—								
Gépkereskedő, <i>Maschinenhändler</i>	1	—								
Gyertyakereskedő, <i>Kerzenhändler</i>	2	—								
Hímzőárukereskedő, <i>Stickereienhändler</i>	1	—	II. Szellemi szolgálat. — <i>Geistige Dienstleistung.</i> Állami hivatalnok, <i>Staatsbeamte</i> Megyei hivatalnok, <i>Comitatsbeamte</i> Fővárosi hivatalnok, <i>Städtische Beamte</i> Magánhivatalnok, <i>Privatbeamte</i> Írnok, díjnok, <i>Schreiber</i> Ügyvéd és jelölt, <i>Advocaten</i> Orvos, <i>Aerzte</i>	133	— — — — — — — — — —					
Kézműárukereskedő, <i>Manufacturwaarenhändler</i>	2	—								
Lisztkereskedő, <i>Mehlhändler</i>	8	—								
Likörkereskedő, <i>Liquorhändler</i>	1	—								
Műszerkereskedő, <i>Instrumentenhändl.</i>	7	—								
Pinkakereskedő, <i>Braunweinhändler</i>	5	—								
Papirkereskedő, <i>Papierhändler</i>	6	—								
Pipakereskedő, <i>Pfeifenhändler</i>	1	—								
Rövidárukereskedő, <i>Kurzwaarenhändl.</i>	6	—								
Ruhakereskedő, <i>Kleiderhändler</i>	1	1								
Szeszkereskedő, <i>Spiritushändler</i>	7	—								
Szőnyegkereskedő, <i>Teppichhändler</i>	4	—								
Sírkőkereskedő, <i>Grabsteinhändler</i>	2	—								
Sörkereskedő, <i>Bierhändler</i>	1	—								
Süteménykereskedő, <i>Bäckereienhändl.</i>	2	—								
Üvegkereskedő, <i>Glashändler</i>	2	—								
Vaskereskedő, <i>Eisenhändler</i>	4	1								
Vegyéskereskedő, <i>Gemischtwaaarenh.</i>	2	—								
Zeneszerkereskedő, <i>Musikinstrumentenh.</i>	—	1								
Összesen — <i>Zusammen</i>	86	5								
III. Pénzzel és hitellel kereskedő. <i>Handel mit Geld und Credit.</i>			Összesen — <i>Zusammen</i>	12	2					
Bankok, <i>Banken</i>	3	—								
Biztosító intézetek, <i>Asskuranzan</i>	4	—								
Hitelintézetek, <i>Creditanstalten</i>	2	—								
Zálogintézetek, <i>Pfandleihanstalten</i>	3	2								
Összesen — <i>Zusammen</i>	12	2								

A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi <i>Männer</i>	Nő <i>Frauen</i>	A mellékfoglalkozás megnevezése <i>Benennung der Nebenbeschäftigung</i>	Férfi <i>Männer</i>	Nő <i>Frauen</i>
Gyógyszerész, <i>Apotheker</i>	3	—	III. Különféle szolgálat. <i>Verschiedene Dienstleistungen.</i>		
Állatorvos, <i>Thierärzte</i>	7	—	Házmester, <i>Hausmeister</i>	979	5
Egyéb egészségügy, <i>Sonst. Sanitäts-</i> <i>personal</i>	2	—	Hordár, <i>Lohndiener</i>	9	—
Tanító, tanár, <i>Lehrer</i>	228	10	Lámpagyújtogató, <i>Lampenanwärter</i>	11	—
Író, <i>Schriftsteller</i>	89	1	Különféle szolgáló, <i>Verschiedene Diener</i>	28	4
Zenész, <i>Musiker</i>	24	2	Egyéb, <i>Sonstige</i>	48	9
Színész, <i>Schauspieler</i>	1	1	Összesen — Zusammen	1075	18
Művész, <i>Künstler</i>	14	—	Összes személyes szolgálat — Pers. <i>Dienstleistung zusammen</i>	2126	34
Isteni tisztelet, <i>Gottesdienst</i>	4	—	F) Önálló foglalkozás nélkülek. <i>Ohne selbstständigen Erwerb.</i>		
Könyvvivő, <i>Buchhalter</i>	20	—	Házbirtokos, <i>Hausbesitzer</i>	11	1
Gépész, <i>Maschinisten</i>	18	—	Összesen — Zusammen	11	1
Építész, <i>Baumeister</i>	22	—	Főösszeg — Hauptsumme	3445	159
Főrendházi tag, <i>Abgeordnetenhaus-</i> <i>Mitglieder</i>	2	—			
Országgyűlési képviselő, <i>Landtags-</i> <i>Abgeordnete</i>	34	—			
Hírlapíró, <i>Journalisten</i>	99	—			
Egyéb, <i>Sonstige</i>	29	1			
Összesen — Zusammen	918	16			

Budapest székes főváros statisztikai hivatalának kiadványai.

Irta (ill. szerkesztette) Dr. Kőrösy József igazgató. — Grill Károly bizománya, Budapest.

A) »Közlemények.«

- I. Az 1870-dik évi pesti népszámlálás eredményei. 3722 tábla, 8 folio kötetben.
- II. Az 1857. évi pesti népszámlálás eredményei. 1077 tábla, 2 folio kötetben. (Feldolgoztatott 1870-ben.) Ezen két munka csak 12 példányban van (autogr.) sokszorosítva, melyek hatóságok közt kiosztattak.
- III. Előleges jelentés az 1870-dik évi január 1-én történt pesti népszámlálásról. Pest, 1871. Ára 40 kr.
- IV. Pest szabad királyi város az 1870. évben. A népszámlálás eredményei. 10 grafikus táblával. Pest, 1871. Ára 3 frt 50 kr.
- V. Az 1870-dik és 1871-diki pesti építkezések. Pest, 1872. Ára 70 kr.
- VI. Jövedelmi adótanulmányok az 1870-diki évről. 1873. Ára 1 frt 50 kr.
- VII. Pestvárosi statisztikai évkönyv. I. évfolyam. Pest, 1873. Ára 3 frt 50 kr.
- VIII. Az 1872-dik évi pesti építkezések. Budapest, 1873. Ára 70 kr.
- IX. A pestvárosi elemi népiskolák az 1871/72. és 1872/73. tanévekben. 1875. Ára 2 frt 50 kr.
- X. Pestvárosi adótanulmányok az 1871. és 1872. évi jövedelmi és házbéradóról. Ára 80 kr.
- XI. Pestváros halandósága 1872—1873-ban és annak okai. Egy grafikus tábl. 1876. Ára 2 frt 50 kr.
- XII. Az 1873. és 1874. évi budapesti építkezések. 1875. Ára 70 kr.
- XIII. Adótanulmányok az 1873. és 1874. évekről. I. Jövedelmi adó. II. Házbéradó. 1877. Ára 80 kr.
- XIV. Budapest főváros halandósága 1874. és 1875-ben és annak okai. 1877. Ára 2 frt.
- XV. Budapest fővárosa 1881. évben. A népszámlálás és népleírás eredményei, I. füzet, 2 grafikus táblával. 1881; ára 2 frt 25 kr. — II. füzet, 7 grafikus táblával. 1882; ára 3 frt 50 kr. III. füzet, 1883; ára 3 frt 50 kr.
- XVI. Budapest főváros elemi népiskolái az 1873/74—1876/77. iskolai években. 1883. Ára 1 frt 50 kr.
- XVII. Budapest főváros elemi népiskolái az 1877/78—1880/81-diki iskolai években. 1880. Ára 1 frt 50 kr.
- XVIII. Budapest főváros halandósága az 1876—1881. években és annak okai. 1885. Ára 3 frt 50 kr.
- XIX. A hevenyfertőző betegedések statisztikája az 1881—1891. évekről és az időjárás befolyásának vizsgálata. Hét táblával. Budapest, 1894. Ára 2 frt 50 kr.
- XX. Az 1875—1884. évi budapesti építkezések. 1886. Ára 70 kr.
- XXI. Az 1886. évi július hó 1-én tartott népösszeírás eredményei. 1887. Ára 70 kr.
- XXII. Budapest főváros halandósága az 1882—1885-diki években. 1888. Ára 1 frt 80 kr.
- XXIII. Budapest főváros közoktatásügyi statisztikája az 1881/2—1884/5. iskolai években. 1889. Ára 1 frt 50 kr.
- XXIV. Budapest főváros közoktatásügyi statisztikája az 1885/6—1888/9. iskolai években. 1890. Ára 2 frt.
- XXV. Budapest fővárosa az 1891. évben. A népleírás és népszámlálás eredményei. Irta Kőrösy József és dr. Thirring Gusztáv. I. kötet, 7 táblával, 1894. Ára 2 frt 50 kr. — II. kötet, 8 táblával, 1895. Ára 2 frt 50 kr. — III. kötet. 1898. Ára 2 frt 50 kr.
- XXVI. Budapest főváros halandósága az 1886—1890. években. 1898. Ára 3 frt.
- XXVII. Az 1890. november 15-én tartott népösszeírás eredményei. 1896. Ára 75 kr.
- XXVIII. Az 1885—1895. évi budapesti építkezések. 1898. Ára 75 kr.

B) Időszaki kiadványok.

Budapest székes főváros statisztikai hivatalának heti kimutatásai. Tartalma: születések, halálozások, a hevenyfertőző betegségek halandósági statisztikája, a nyilvános kórházak betegforgalma, áruforgalom (11. cikk) és marhavásár. 1873—1897. I—XXV. évfolyam (26—1304. szám). Ára egy-egy évfolyamnak 3 frt.

Statisztikai Havi Füzetek. Kiadja a székes fővárosi statisztikai hivatal. Tartalma: halandóság, születések, házasságkötések, meteorológiai megfigyelések, vasuti, gőzhajó- és magánhajóforgalom, a közraktárak és elevátor forgalma, gabonakereskedés és árak, a pénzintézetek forgalma. A vasutak személyforgalma, a zálogház, az adópénztár forgalma, vízvezeték, a Duna vizállása, városi fürdők, az ingyeneszodák forgalma. Élelmi cikkek ára, az élelmi cikkeknek a központi vásárcsarnokba való szállítása, lóvásár, helyi személyforgalom, czégyjegyzések, árjegyzékek és tőzsde, közkönyvtarak látogatottsága, építkezési engedélyek, az önkéntes mentő-egyesület tevékenysége stb., azonkívül 30—40 a fővárosra vonatkozó nagyobb cikk. 1874—97. I—XXV. évfolyam (1—295. szám). Ára egy-egy évfolyamnak 4 frt.

Budapest székes főváros Statisztikai Évkönyve. Szerkeszti Dr. Thirring Gusztáv. I. évfolyam. 1874—1894. Ára 4 frt. — II. évfolyam. 1895—1896. Ára 4 frt. (Sajtó alatt.)

Budapest székes főváros Statisztikai Zsebkönyve. Szerkeszti Dr. Thirring Gusztáv. I. évfolyam. 1894. Ára 20 kr. II. évfolyam. 1895—1896. (Sajtó alatt.)

C) Nemzetközi statisztika.

Statistique internationale des grandes villes.

I. Section. Mouvement de la population. Tome I. Budapest, Paris, Berlin. 1876. Ára 10 frank

II. » Statistique de finances. Tome I. Budapest, Paris, Berlin. 1877. Ára 12 frank

Bulletin annuel des finances des grandes villes. I—X. évfolyam 1877—1886. Ára egy-egy évfolyamnak 2 frank; az VI. és X. évfolyam (öt és tíz évi összesítéssel) 3 frank.

Bulletin hebdomadaire de statistique internationale. Tartalma: Délkeleti Európa több városának népesedési mozgalma. I—XVIII. évfolyam. 1878—95. (1—928. sz.) Ára évenként 4 frank.

Tableaux internationaux des recensements de 1880—81. — Ville de Budapest. Recensement du 1-er janvier 1881. (Annexe à l'ouvrage du recensement.) Berlin, 1882.

D) Egyéb kiadványok.

Budapest székes főváros statisztikai hivatalának története, 1869—1894. Irta Dr. Thirring Gusztáv. (A »Statisztikai Havi Füzetek« 255. számából.) Ára 50 kr.

A fővárosi kereskedelem emelésére kiküldött bizottság tárgyalásai. I. rész. Ára 1 frt 20 kr.

Plan du dépouillement du recensement de la ville de Budapest. 1881. Ára 1 frank.

Die Natalitäts- und Mortalitätsverhältnisse ungarischer Städte in den Jahren 1878—1895. Bearbeitet von Dr. Joseph v. Körösy und Dr. Gustav Thirring. Budapest és Berlin, 1897. Ára 1 frt.

Katalogus a hivatal munkálatairól. Az 1881-ben Velenczében tartott nemzetközi földrajzi kongresszus számára, magyar, francia és olasz nyelven szerkesztve. Berlin, 1881. Puttkammer & Mühlbrecht.

Magyar Országos Kiállítás. 1885. Magyarázó katalogus a fővárosi statisztikai hivatal által kiállított tárgyakhoz, magyar, német és francia nyelven szerkesztve. Budapest, Berlin. 1885.

Külön lenyomatban megjelent:

Pestváros lakosságának népesedési mozgalma. (Az Évkönyv I. folyamából.) Ára 1 frt.

Pestváros pénzügye. (Az Évkönyv I. folyamából.) Ára 1 frt 40 kr.

Adalékok az árak történetéhez. (Az Évkönyvből.) Ára 1 frt 40 kr.

Az 1872/73-diki kolerajárvány. (A XI. számú Közleményből.) 1 grafikus rajzzal. Ára 50 kr.

A gyermekhalandóság Budapesten 1874—75-ben. (A XIV. számú Közleményből.) Ára 40 kr.

Az 1881-diki fővárosi népszámlálás előkészítése, keresztülvitele és feldolgozása (a XV. számú Közlemény III. füzetéből). Ára 50 kr.

Budapest székes főváros statisztikai hivatalának népszámlálási közleményei.

Irta dr. Kőrösy József.

III. kötet.

Előleges jelentés az 1870-dik évi pesti népszámlálásról.

4 graphikus táblával.

Pest 1871. Ára 40 kr.

IV. kötet.

Pest szabad királyi város az 1870. évben

A népszámlálás eredményei. 10 graphikus táblával.

Pest 1871. Ára 3 frt 50 kr.

XXI. kötet.

Az 1886. évi július hó elsején tartott népösszeírás
eredményei.

Budapest 1887. Ára 70 kr.

XXVII. kötet.

Az 1896. évi november hó 15-ikén tartott népösszeírás
eredményei.

Budapest 1898. Ára 75 kr.

Plan du Dépouillement du Recensement de 1881 de la
ville de Budapest.

Budapest 1881. Prix 1 franc.

Statistique internationale des grandes villes.

Par Joseph Kőrösy.

I. Section :

Mouvement de la population. Tome I.

Budapest, Paris, Berlin, 1876. — Prix 10 francs.

II. Section :

Statistique des finances. Tome I.

Budapest, Paris, Berlin, 1877. — Prix 12 francs.

Bulletin annuel des finances des grandes villes.

Rédigé par Joseph Kőrösy.

I. année 1877	Prix 2 francs.
II. » 1878	» 2 »
III. » 1879	» 2 »
IV. » 1880	» 2 »
V. » 1881 (avec recapitulations quinquennales)	» 3 »
VI. » 1882	» 2 »
VII. » 1883	» 2 »
VIII. » 1884	» 2 »
IX. » 1885	» 2 »
X. » 1886 (avec recapitulations décennales)	» 3 »

Budapest székes főváros Statisztikai Évkönyve.

I. évfolyam. 1894.

(Együttal visszapillantásokkal az 1874—1893. évekre.)

Szerkeszti

Dr. Thirring Gusztáv,

egyetemi magántanár, a fővárosi statisztikai hivatal aligazgatója.

Budapest 1896. — Ára 4 frt.

II. évfolyam. 1895. és 1896.

(Sajtó alatt.)